

DIN CRONICILE ȚĂRII ROMĂNEȘCI

VIATA

LUI

COSTANDIN VODĂ BRÂNCOVEANU

DE

RADU VEL LOGOFËT GRECIANU

CU

NOTE ȘI ANEXE

DE

ȘTEFAN D. GRECIANU

MEMBRU ONORAR AL ACADEMIEI ROMÂNE, SENATOR, ETC.

BUCUREȘTI

INST. DE ARTE GRAFICE „CAROL GÖBL“ S-SOR ION ST. RASIDESCU

16, STRADA DOAMNEI, 16

1906

Prețul 5 Lei

BIBLIOTECA UNIVERSITARA
BUCUREȘTI
COTA 70040

1956

961

B.C.U. Bucuresti

C87715

24359

238810

VIATA

LUI

COSTANDIN VODĂ BRÂNCOVEANU

DE

RADU VEL LOGOFËT GRECIANU

CU

NOTE ȘI ANEXE

DE

ȘTEFAN D. GRECIANU

MEMBRU ONORAR AL ACADEMIEI ROMÂNE, SENATOR, ETC.

87715

BUCUREȘTI

INST. DE ARTE GRAFICE „CAROL GÖBL“ s-sor ION ST. RASIDESCU

16, STRADA DOAMNEI, 16

1906

668

Prețul 5 Lei

TABLĂ DE MATERII

Pag.

A doua prefață	I
Predoslovia	1—6
Istoria Țării Românești dela 1688 — 1714 de Radu Grecianu Marele Logofăt. (Cap. I până la Cap. CX cu Variantele împreună și cu titlurile lor rezumate în lucrarea mea «Scrierile lui Radu Logofătul Cronicarul» 1904, pag. 39—49	7—247
Note și Anexe	249—356
<i>Preliminare</i>	249—253
<i>Capitolul I. Costandin Brâncoveanu și frații săi</i>	253—266
<i>Capitolul II. Copiii lui Costandin Vodă Brâncoveanu</i>	267—316
a) <i>Fii</i>	267—281
Anexa 1.	271—278
Anexa 2.	278—281
b) <i>Fiițele</i>	282—316
Anexa 3.	285—313
<i>Capitolul III. Ianache Văcărescu</i>	317—327
<i>Capitolul IV. Doamna Marica și Neamul ei «boieri ot Negoești»</i>	328—356
<i>Rezumat</i>	351—356
Lista numelor de persoane, localități, familii și obiceiuri ale pămî- tului, etc.	357—382
Planșele.	383—384
Tabela de Fac-simile	385
Erata	386

A DOUA PREFAȚĂ

Prin lucrarea ce prezintă acum m'am ținut de angajamentul luat prin broșura intitulată „**Scrierile lui Rađu Logofătul Cronicarul**” și dau la lumină: **Viața lui Costandiu Vodă Brâncoveanu**.

Am zis cu ocazia aceea că broșura mea sus zisă va servi la lucrarea aceasta ca: **Introducere**; așa și este, căci nu voiți mai adăoga nimic aici.

N'aș mai avea acum de a vorbi nici special de Voevodul nici de Cancelariul ori Logofătul său, căci și așa nu am noutăți altele de interes important a aduce despre ei; cartea întreagă este plină de fapte și de întâmplări, dintr'un întreg pătrar de secol al istoriei noastre și un adese-ori se poate afla atâtea atracțiuni înșirate, pentru cine voește să citească cu drag și atențiune cum s'a trăit în țara noastră pe vremile trecute. Pentru a deștepta dar dorința acăsta, am crezut a nu displace cititorului nostru dându-i ca explicațiuni și note documentate cu multe iscălituri de la mărturii demne de credămint, și vederi de clădiri, de biserici, de palate vechi, unele chiar streine dar contimpurane de pe atunci; am reprodus și portrete, costume, tablouri, arbori genealogici, note, care vor începe a familiariza câte puțin pe cei de astăzi cu bătrini noștri și cu traiul lor.

Am voit și să fac, cu Documente, să fie bine cunoscute persoanele care au făcut parte din acea legendară familie vestită de martiri, căci dovezile nu ne lipsesc și nu se pot ascunde și, dacă s'a interpretat fără temei, adevărul adese-ori, asupra lor, n'a fost altă cauză decât lipsa de publicațiuni temeinice și bazate pe acte de valoare. În materie de istorie ved cu regret că se lăfesc zilnic fără sfeală și nepedepsit la noi, ori ce fel de scorneli unele mai fantastice de cât altele și tinde acest rău a deveni Obicei.

Închin dar publicului iubitor de trecutul nostru, această bătrână scriere reîntregită cu multă trudă și răbdare, în starca în care a fost ea odinioară,

Ștefan D. Grecianu.

PREDOSLOVIA

Prea înălțatului și prea luminatului și prea slăvitului și de Dumneșeu iubitorului Stăpînului și Oblăduitorului Ico Costandin Basarab Brâncoveanu Voevod și Domn a totă Ungro-Vlahia.

Cu smerenie și plecat mă închin Măriei Tale și sărut stăpîneșca pulpana vestmântului Mării Tale rugînd pre Dumneșeu cel a tot puternic, îndurător și bun să reverse a sa milă și al seî ajutor din cerescul seî lăcaș asupra Mării Tale și se supuie pe tot vrăjmașul la piciorele Mării Tale.

Prea luminate Stăpâne. Faptele bune sunt lucrurile cele mai mari și mai de folos omului, precum în grecesce ȳice filosoful, ἀρετὰὶ cǎci întru adevĕr virtușile omului și faptele lui cele slăvite, de multă laudă și peste tôte avușile ele mai cinstite ũ sunt, și alți minunați și înțelepți le-au scris și le-au lăudat și un așa (virtuos) om este destoinic de a fi bine-cuvîntat, cǎci nici de rĕutatea vrăjmașilor ele biruite nu sunt, iar ἀρετὴ pe tôte le biruesce. Așa este tot d'auna bine să se ferescă omul de lucrul cel rĕu, cǎci dacă face binele și se apără de fapta rea și fapta cea bună lesne o împlinesce. Cum ȳice David proorocul, psalm 331, 14: Asemenea virtutea lungesce omului pămîntesca sa vieță dându-ȳ pe ceea de veci care va veni. Mulți sunt Împărași și Stăpînitori care au cǎștigat un nume neuitat și fără sfîrșit pe acest pămînt, cum scrie filosoful și Grigorie Teologul lăudănd virtutea: Eū voiū pre Domnul să'l laud, cǎci el a dat să fie lăudată virtutea. Mulți s'au străduit a o dobândi și pușini s'au învrednicit de ea, cǎci fără siluire este și fără tĕmă de puterile lunesci și ea prin bună voință este de sus dăruită sufletelor cărora li se cuvine precum și Sf. Ión Gură de Aur ȳice: Virtutea fără silă și numai cu inimă voinșă se dăruiesce. Pentru aceea filosoful Dioghene la lumina ȳilei a aprins lumînarea prin tȕrg și dacă l'au întreat a rĕspuns că: el caută cu lumînarea ómeni. Acesta arată că omul fără ἀρετὴ nu este socotit om a fi. Și Platon filosoful a ȳis: Orî cât aur sau argint s'ar afla prin pămînt, cu prețul virtușei nu se potrivește.

Dar, care este virtute mai mare și mai plăcută lui Dumnezeu ca a Mării Tale bunătate, prea puternice Stăpâne; căci vrednică este d'a fi încununată cu toate mai sus pomenitele laude și încă și cu mai multe. Destul este să ne aducem aminte de proorocul David despre a căruia blândețe însuși Dumnezeu arată și dice: Eu am aflat în acel David, fiul lui Isaia, un om după inima mea. Dar ce dovadă ar fi mai mare și mai de folos ca acesta? Și care virtute este lui Dumnezeu mai plăcută de cât această bunătate saă blândețe? Căci chiar Hristos pe deplin a avut-o în sine, căci însuși el a arătat și a dis: Luați învățătura de la mine, căci cu blând sunt și din inimă îngăduitor. Mat. 11. Și cu această virtute a bunătății ești înzestrat Măria Ta de la Dumnezeu.

Prea înălțate Dămine. Dumnezeu însuși te-a ales pe Măria Ta și el însuși cu Domnia țării acestia te-a încununat. Și până în ziua de astăzi multe feluri de bunătăți ai dăruit Măria Ta la totă suflarea din țara acesta și așa și pe mine, plecatul slujbaş al Înălțimei tale, m-ai încălzit în cât nu pociu să-mi arăt mai bine recunoștința de care sunt cuprins de cât prin alcătuirea acestei Istorie (Cronografie) despre viața și întâmplările Domniei Înălțimei tale care s'a petrecut prin vederile mele și arătând drepturile și faptele înaltului neam al Măriei Tale care despre tată din Basarabesci (1) se trage, precum și despre mamă din sânge împărătesc de la strălucitul repositat Ion Cantacuzino (2), ale căruț marț și vestite politii și fapte de către alți iscusiți Istoricți scrise sunt, nu numai de prin alte țări streine ci și de către vrednicii de totă încrederea scriitorii Istoricți Greci.

(1) Această familie a Basarabeștilor se coboră din acei nobili din Roma despre care la începutul acestei Istorii s'a vorbit mai sus și care din neunirile dintre primele biserică latine și grece, s'au strămutat în vechia Dacie. Ei au fost apoi puși în Scaunul Domnesc la începutul domniilor Voievoșilor Ungro-Vlahiei.

(2) Dintre acești Cantacuzini și astăzi se mai găsesc în Constantinopole, dar ei se țin ascunși de teama Turcilor ca să nu'ș piară, căci sunt coborători din Impărați Bizanțului și ei chiar de nevoie își ascund numele în cea țară pentru a'și scăpa viața.

NB. Aceste note sunt ale traducătorului Neamț (scrise pe originalul manuscris inedit din Biblioteca din Brașov) anume I. Filstich în anul 1727 fost, Rector al Gimnaziului de acolo.

St. D. Grecianu.

Eü, numai faptele Măriei Tale cele mult lăudate și de totă suflarea țării aceștia cinstite și iubite, numai pe acelea am pus gând să le povestesc prin condeiul meu și întâmplările și turburările ce s'aü petrecut în Ungrovlahia sub Domniea Măriei Tale, pe timpul când Dunneđeiasca pronie din a sa milă nesfârșită s'a milostivit în acești anü de neliniște să te fie stăpănitor și părinte al ei. Căci Măria Ta ești cu daruri vrednice împodobit și ai îngrijit de această țară cu o așa adâncă pricepere și înaltă privighere, cu atâta blândețe și răbdare pornită din sufletesca dragoste ce îi porți, în cât eü puțin să dau chezușie că politia luminată și plină de bunătate a Înălțimei Tale, este în adevărată asemănare cu înțelepciunea lui Democrite care în învățăturile sale ție: Stăpăni noródelor și povățuitori lor trebuie să aibă în toți timpü îngrijirea ca să se arate cu asprime către vrăjmașü țării iar către supușü lor iubitori și blândü.

Aceste virtuți le ai pe tote Măria Ta pe deplin, căci ele isvorăsc din înțelepciunea și multa bunătate a Înălțimei Tale, și precum apa potolesce focul, tot așa îți poți potoli Măria Ta ori când voesci, ori cât de mare minie a sufletului în cât să nu te veđi nevoit a o lăsa să isbucnescă de la sine. Și cu această idiomă poți purta Tronul țării Ungro-Vlahiei fără témă. Nicü nu însuși spaima supușilor Măriei Tale ca alți stăpănitori, căci prin dragoste îi apropiü și le îndupleci sufletele supușilor să se domolăscă și să-ți dea ascultare. Ție Democrit sus pomenitul că: Domnul de care toți se teme, acela trebuie ca și el de toți să se témă și se unesce și Aristotel la aceste cuvinte țiecând că: acela ce altora însușü frică trebuie și el să se păzescă de toți.

Cu asemenea bunătăți te-a împodobit pe Măria Ta înțelepciunea sa. Și pentru ca să împlinesci sfaturile bine glăsuitorului Demosthene care ție că: Stăpănitori trebuie să fie renumiți nu pentru putere ci pentru bunele lor fapte și virtuți să fie lăudați, căci daca vor fi depărtați de la acea putere să-și păstreze ei renumele și iubirea tuturor precum și la Istoriile Impăraților pravoslavnicü, cei care s'aü nevoit a-și împodobi viața cu bunele fapte și numele aü câștigat mare; nu că doar împărățiile lor aü fost mai mari de cât a celor alalți Impărați ci faptele lor au fost mai mari, pentru aceia și mari s'aü numit, cum marele Costandin și marele Justinian și alți asemenea lor.

Cărora dar și Măria Ta a urma silindu-te și în tot chipul spre bune fapte nevoindu-te, mai virtos, cu milostenii, case Dumneșcși multe den temelie ai ridicat, fără de cele ce cu mile ai întărit, altele cu ziduri ai înnoit și ai întemeiat, cât pot dice că, mai nici o mănăstire Domnșcă n'au rămas neîntărită de mila Măriei Tale, și nu numai aicea în țară, ci și pentr'alte țări streine, prin limbă păgâne, biserică creștinescși ai făcut pravoslavnicilor creștini ce pentr'acele părți lăcuesc, și mai ales în tot chipul pentru sfânta Biserică te-ai nevoit, că și cărți multe bisericescși în zilele Măriei Tale și cu cheltuiala Măriei Tale s'au tipărit. Den porunca Măriei tale tălmăcite^o dupre limba elinșcă pre limba rumânșcă și pre limba grecșcă foarte frumoșe care n'au fost mai înainte și școle de învățături elinescși slovenescși Măria Ta ai făcut și pururea spre bunătați neconținut pornit ești a face, spre folosul de obște spre care Dumneșeu să te întăreșcă cu darul cel de sus al sfinții sale, și să te învrednicșcă pe Măria Ta a face mai mult de cât ai făcut.

Eū dar câte am putut ajunge cu Istoria Măriei Tale le orânduiesc închinându-mă ca cu o mică, plecată și nevrednică slujbă, cu care, dic, Istorie ajungând până la al șecilea an din Domniea Măriei Tale, pre puternicul și milostivul Dumneșeu rog, ca să te trăiască pre Măria Ta în multe decii de ani de acum înainte în luminatul scaunul Domniei Măriei Tale, sporindu-te întru aceste bune fapte și învrednicindu-te a face și altele multe și mai mari de cât acestea și pre mine, robul Măriei Tale, încă să mă păzeshcă Sfinția Sa cu viață sub umbra Măriei Tale, și să mă învrednicșcă ca și de acum înainte să pociū scrie străiucita politie și cele bune și Dumneșcși fapte ale Măriei Tale până într'adânci bătrâneșele Mării Tale, rugând și iar rugând necurmat, pre cel mare și tare a tot puternic și milostiv Dumneșeu ca să păzeshcă pe Măria Ta întru înălțatul și luminatul scaunul Domniei, care îți au dăruit cu lină pace în ani îndelungați, cu norocire și fericire, impreună cu prea luminata Dōmna Măriei Tale și cu toți luminați Coconi ai Măriei Tale, învrednicindu-te acelaș Dumneșeu, precum în viața acēsta ai bine plăcut Sfinției Sale, și în viitorēa să te bucuri întru a sa împărăție cea gătită aleșilor și plăcușilor sēi în veci nesfârșiti, amin.

*A Măriei Tale mică și prea plecată slugă
Radul Logofetul Grecianu.*

Dăm aci in fac-simile ultima față după Predosloviea originală a Radului Logofëtul Grecianu unde se vede iscălitura lui manu-propria :

Ἄνω πρὸς τὴν ἁγίαν ἁγία πνεύμα
 τὴν ἐκ τῆς ἁγίας τῆς ἁγίας τῆς ἁγίας
 τῆς ἁγίας τῆς ἁγίας τῆς ἁγίας τῆς ἁγίας
 τῆς ἁγίας τῆς ἁγίας τῆς ἁγίας τῆς ἁγίας
 τῆς ἁγίας τῆς ἁγίας τῆς ἁγίας τῆς ἁγίας

Ἀνοῦ τῆς ἁγίας
 τῆς ἁγίας τῆς ἁγίας
 τῆς ἁγίας

ἁγίας τῆς ἁγίας
 τῆς ἁγίας τῆς ἁγίας
 τῆς ἁγίας

Îată și traducțiunea în litere latine după acele vre-o 5 rânduri și iscălitura din fac-simile reproduse pe versa pagină (No. 5) cu litere chirilice :

«Dumneșeu, precum în viața aceasta ai bine plăcut Sfinții sale,
«și în viitoare să te bucuri întru a sa împărăție, cea gătită aleșilor
«și plăcuților sēi în veci nesfârșiți, Amin.

«A Mării tale mică și prea plecată slugă
Radul Logofetul Grecianul.

РАДУ ВЕЛ ЛОГОФЪТЪ ГРЕЧЪНУ . 1689.

Radu Vel Logofăt Grecianu,
Cronicarul lui Costandin Vodă Brâncoveanu.

ISTORIA ȚĂREI ROMÂNESCİ

DE LA

1688—1714 (a)

DE

MARELE LOGOFËT RADU GRECIANU

CAP. I.

*Incepătura istorii vieții luminatului și prea creștinului
Domnului Țării Românesce, Iw Costandin Brâncoveanu
Basarab Voevod, de când Dumneșeu cu Domnia l'au în-
coronat, pentru vremile și întâmplările ce în pământul
acesta în zilele Măriei Sale s'au întâmplat (1).*

Multe și vrednice istorii fiind lucrurile și întâmplările ce s'au întâmplat în zilele luminatului și prea creștinului Domn țării Românesce Iw Costandin Brâncoveanu Basarab Voevod, și de vreme ce ale altor Domni vieți și istorii mai de nainte întru neuitare de alții au rămas la létopisețul țării, așa și noi a pomeni de viața acestui (2)

(a) La 1846 când N. Bălcescu și T. Laurian au publicat în «Magasinul Istoric pentru Dacia» acest manuscris, nu se cunoscea el în întregul său. Noi publicăm acum însă viața lui Costandin Vodă Brâncoveanu până într'al 26-lea an al Domniei sale, adică până la anul 1714, Martie, ceea ce este ca la vre'o săptămână mai înainte de scoterea lui din Scaunul Domnesc de către Sultana Ahmed al doilea prin un Imbrohor al său numit Rekiap, trimis într'adin în Bucuresci pentru scopul acesta.

(1) Pentru domnia luminatului și prea Înălțatului creștinului Domn țării românesce Iw Costandin Brâncoveanu Basarab Voevod (mss. orig.)

(2) Prea creștin Domn (în mss. orig.).

Domn Iō Costandin Brâncoveanu Basarab Voevod ne-am ispitit numai de câte a ținea minte am putut, care în zilele noastre și prin vederea noastră s'au întâmplat după multele vrăjbi și turburări, care de la o vreme încóce între împărăția turcului și a nēmțului s'au întâmplat de când răposatul Șerban-Vodă la Beciu aș oștit cu Cara Mustafa (1) Vizirul, dimpreună împărățind Sultan Mehmet leat $\frac{7191}{1683}$ (2), câte răsbóie și turburări între aceste două Impărății s'au întâmplat, care la viața acestuia-și Șerban-Vodă pare-mi-se că scrise vor fi, iar noi de aicea începem viața acestuia-și care mai sus am țis, cum și în ce chip s'au rădicat și Domniea aș luat, apucând strămoșescul Scaun de vreme ce strănepot bătrînului Mateiū Basarab Voevod se trage (3).

(1) Pașa (în mss. orig.).

(2) Anul de la zidirea lumēi sus, iar jos cel de la Christos. Incă pe atunci nu începuse a se admite începutul anilor de la 1 Ianuarie ci se obicînuia anul bisericesc, adică începēnd de la 1 Septembrie. De aceia găsım că lunile Sept., Oct., Noemb. și Dec., în fie-care an se înnumără ca făcēnd parte din anul următor ceea ce pentru noi ar fi o eróre de dată. De aceia orî-ce dată vom găsi în cursul acestei scrieri o vom corecta cu data conformă acelei ce obicînuim astă-țî.

(3) Pisania Mănăstirii Hurezu.

«Sfânta și D-șeeasca biserica aceasta dupre ce, cum s'a țis și știut este că, «din temelie prea luminatul și blagocestivul Domn Iō Cost. Brâncoveanu Voevod cu tóte câte pre dinafară împrejur se vėd a zidit și a halcătuit, vrut'a și «pe dinăuntru a o împodobi și a o înfrumuseța cu de tóte și zugrăvind ca nu «alta asemenea. *Maī vruta între alta ca și dunga cea mare bătrână și blago- «rodnică a rođului și neamului său atăta despre tată cât și despre mamă să se «zugrăvėsă și să se pue aici* cum se vede într'acéstă desfătată, frumoasă și iscu- «șită tindă spre slava întâiū cea necuprinsă și neschimbată în véc a lui D-șeu «celuia ce aș învrednicit pe acest bun și blagocestiv Domn a face acestea și «spre nemórta pomenire a sa și a tot bun și prea blagorodnicul neamului, să- «vîrșind acestea la al 6-lea an al Domniī sale în anul de la nașterea Feciórei și «mântuirea lumii 1694 și de la omul cel dintăiū 7203, meșeta Sept 30 și Egu- «men fiind Chir Ión Arhimandritul iar ispravnic fiind D-lui Cernica biv Vel «Armaș în urma Părvului Stolnicului»

CAP. II.

*Pentru Domnia lui Șerban Vodă unchiul Măriei Sale,
câți ani aŭ domnit și de mórtea lui.*

Domnit-aŭ dar unchiul Măriei Sale Șerban Vodă țara Românească ani 9 și luni 10, iar când aŭ fost la leatul $\frac{7197}{1688}$ despre sfârșitul vieții lui, pentru cele în cumplite viitoare rătăți și primejdii care pe ticălosul pământul acesta să vie era, cum în cea de apoi aŭ venit, mai virtos din ficlenele lucruri, și îndemnări ale unora numai răi pămîntenî, care în scurtă vreme după aceea din depărtarea lui Dumneșeu vrednică plată și osândă ș'aŭ luat.

Într'acea dar vreme răposatul Șerban Vodă, tot cele spre ocrotirea și folosul ticăloșei țeri socotind, ca nu când-va vre-o primejdie țerii despre Nemți să vie, gătit'aŭ soli ca să trimiță la Impăratul nemțesc (1) anume pe frate-său *Iordache Cantacuzino Vel Spătar* și pe gineri-său *Costandin Bălăcianu Vel Agă* (2) și pre *Șerban Comisul Vlădescul*, pe cari la două zile ale lui *Octomvrie* i-aŭ trimis. Iar după acestora soli trimitere căduț'aŭ Șerban Vodă în bôlă, și soliî mergënd până în Ardeal, multe zăticniri și piedici acolo li s'aŭ prins, cât neputându-se numai printr'ênșii trebile a se desluși și desvólbe, trimis'aŭ în urmă Șerban-Vodă pe nepotu-său acesta ce s'aŭ dis mai sus, carele atuncea se numea *Costandin Brâncoveanul Vel Logofët* (3), și cu multa sa vrednicie deslușind trebile, ce era despre *Veteran Ghenerariul*, carele era cu oștile nemțești în Ardeal, s'aŭ dat solilor cale de s'aŭ dus la Beciŭ, și Costandin Brâncoveanul iarășî fără zăbavă s'aŭ învirtejit înapoi la Domnul său Șerban Vodă, după a căruia învirtejire pre Șerban Vodă încă bôla îl îngreuiase tot mai spre rău din di în di mergând, până ce și obșteasca datorie și-aŭ dat la leat $\frac{7197}{1688}$, luna lui *Octomvrie* 29 (4); lăsând țerii și politii multă jale de vrednica stăpânire cu care în zilele Mării

(1) neamțului (în mss. orig.).

(2) Și pre nepotu-său Șerban Cantacuzino biv Vel Căpitan. (în mss. orig.).

(3) Costandin Brâncoveanu avea demnitatea de Mare Logofët în Domniea lui Șerban Vodă.

(4) de zile (în mss. orig.).

Sale aŭ domnit (1) iar cel ce tóte stăpânesce și de tóte grijasce Dumneđeŭ, n'aŭ stricat (2) stăpânirea de vrednicia care aŭ avut, ci cu a sa Dumneđeescă pronie iar la asen.enea stăpân o aŭ încredințat, care nu numai cu vrednicia împodobit este, ci și cu buna faptă a blândeșilor, pre deplin încoronat este, pentru care mă și adeverez, că faptele Mării Sale nemincinos mă vor scóte.

CAP. III.

Cum, după mórtea lui Șerban Vodă, tótă boierimea s'aŭ strâns la Mitropolie de aŭ făcut sfat pentru alegerea de Domnie.

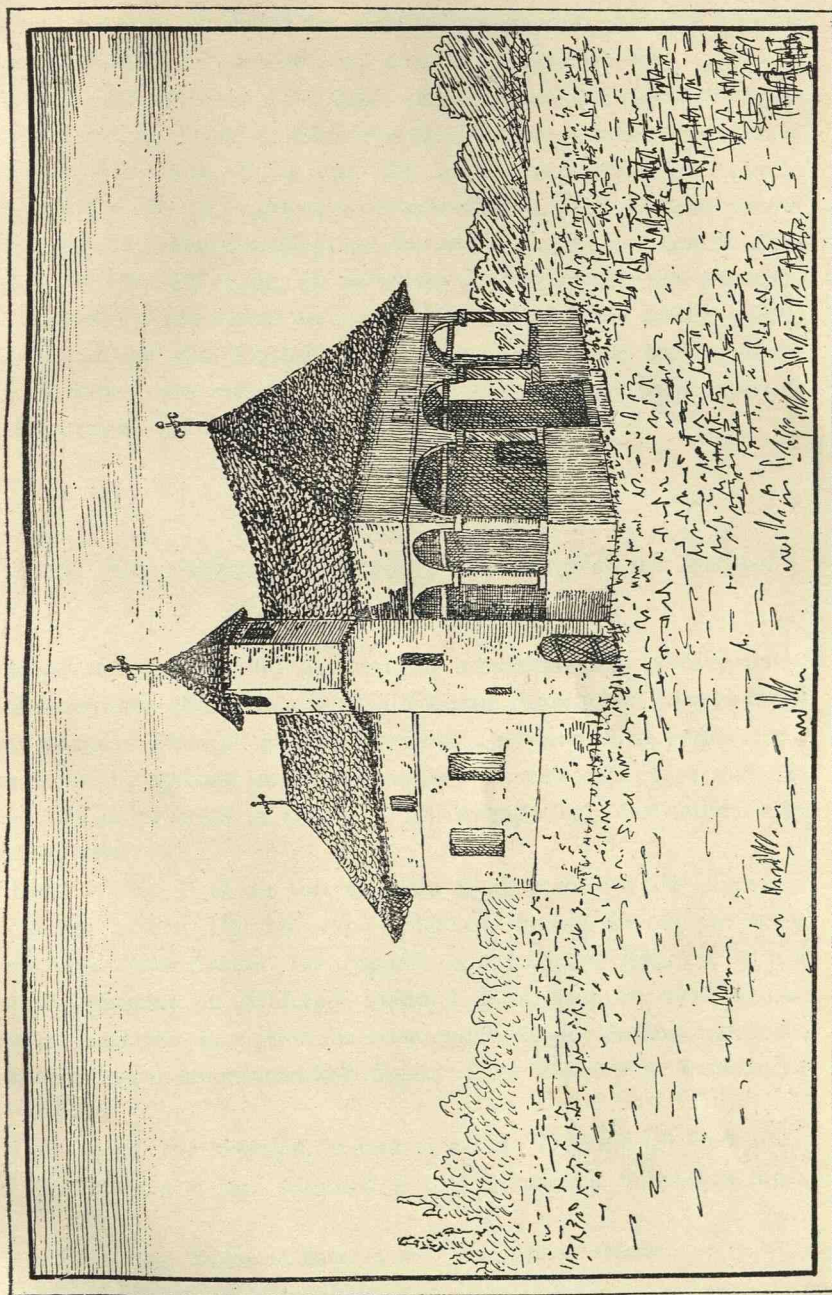
Atunci dar după a răposatului Șerban Vodă petrecere (3) numai de cât tótă boierimea țerii la Mitropolie adunându-se și sfat pentru alegerea de Domnie facend, așa cu toșii de la mic până la mare, pre acest Costandin Brâncoveanu Vel Logofêt de Domnie aŭ numit, carele nefind și de față, lângă oasele lui Șerban Vodă aflându-se și de cele ale morții ce trebuia grijind, iar sfatul și tótă adunarea boierimii ce se afla la Mitropolie, aŭ trimes pre *Preda Brătășanu Vel Fitar*, i *Radu Golescu*, de l'aŭ poftit ca să mERGă acolo, a cărui chemări măcar că pricina nu o știa, iar nici din obște a eși putea, fără cât a merge, și așa mergend toșii numai de cât la un cuvînt fiind, ca să primescă stăpânirea țerii l'aŭ poftit, pentru că nu era altul obștii mai plăcut de cât Măria Sa, nu numai pen-

(1) Dăm aci interesanta pisanie (inscripție) săpată pe ușa sfintei biserici a satului Mogosía cu data puțin înainte de acest eveniment, pe când era Vel Logofêt Costandin Brâncoveanu.

«Sfânta această biserică cărei hram este sfântul Marele Mucenic Gheorghie, den pajisce, spre slava Domnului celui ce în trei obraze și o ființă Dumneđeŭ se măresce și să proslăvesce în veci, o aŭ ridicat și o aŭ făcut Costandin Brâncoveanu Vel Logofêt. Întâiŭ, ca' prea sfânt numele cel de preste tóte numele al lui Dumneđeŭ, nepristan să se caute și să se slăvescă și apoi ca buna pomenire a lui și părinților lui în neuitare să se lase și să rămâe; care s'aŭ zidit în zilele creștinului Domn Iō Șerban Cantacuzino Basarab Voevod leatul 1688 Sept. 20 zile.

(2) streinat (în mss. orig.).

(3) mórte.

Vederea bisericii din satul Mogoșoia, zidită la 1688 de Costandin Brâncoveanu Vel Logofăt, lângă Curtea sa.

tru multa vrednicie și înțelepciune ce avea, ci mai vîrtos pentru multele blîndețe și faceri de bine, care spre toți încă din boierie avea și toți de acestea ale sale bune fapte încălziți era.

Căruia dar forțe cu greu jugul stăpînirii a-l lua părăndu-i-se în multe feluri s'aŭ apărat, îndestulat fiind de tot binele și cu fericit traiu întru ale sale trăind; iar nici într'alt chip să urmăze putea, de vreme ce de la Dumneșeu orânduială era, după cuvîntul carele dîce: «că tot darul desăvârșit de sus este pogorât», precum în urmă aevea faptele s'aŭ vedut, că minunate și mari chivernisirî pămîntuluî acestuia și ocărmuirî aŭ făcut întru nenorocitele aceste vremi, ce aŭ fost, cât altul lucrurile la cap și la săvirșit ca acela a aduce n'ar fi putut, care mai în jos pre rînd le vom dîce, până în cât și la ce stepenă (1) ticăloșa acésta țară aŭ ajuns.

CAP. IV.

*In ce chip rădicarea și înălțarea Domniei aŭ fost luî
Costandin Vodă.*

Fiind dar precum am dîs mai sus adunarea tótă la Mitropolie, tótă boierimea țerii și slujitorii și *Dionisie Patriarhul Țarigradului*, care atuncea aicea se afla și *Părintele Theodosie Mitropolitul* țerii, era și un Capigibașa împărătesc anume Ahmet Aga, care mai înainte venise cu trebî la Domn și alți bogați Agi, cari atuncea în țară se afla.

Deci vedînd și ei cu toți alegerea și socotéla cea de obște, ce se făcuse pentru Domnie, iar Capigibașa numai de cât pre acest *Costandin Brâncoveanu* Vel *Logofet* cu caftan l'aŭ îmbrăcat și așa boiarii împreună cu Arhiereii luându-l în biserică aŭ mers și, ducându-l Părintele Patriarhul în oltar, molitvele de Domnie i-aŭ citit, sîntul preastol înconjurându-l dupre cel ce Domniî se încoronéază obiceiū.

Deci eșînd din biserică, îndată și cal de Domnie (2) i-aŭ adus, cu tótă podoba și toți slujitorii și tótă orînduiala domnescă fiind,

(1) Grade, rang, dignité (Cihac). In mss. orig. găsim: *stăpân*.

(2) calul Domnesc (în mss. orig.).

aă încălcat și la Curtea Domnăscă cu cinste și cu pompă mare aă mers, și întâiu în biserica Domnăscă aă intrat (1), și cântând acsi-onul după obiceiă sfințele icône aă sărutat și jurămîntul acolea cu boierii încredințându-se, în sfînta evanghelie ca cu Măria Sa în dreptate să fie, după aceia în casele Domnesci în Divanul cel mare suindu-se, în Scaunul Domnesc aă șeđut și cu tunurile dând, mare veselie în tótă politia s'aă făcut de Domnie nouă, care după plă-cerea a tótă obșteă se făcuse ; și după acésta a doua đi și ósele lui Șerban Vodă aă rădicat, împreună cu tótă boierimea și toți Arhie-reii și preoții, de l'aă dus la mănăstire la Cotroceni, cu fală și cu cinste mare ca pre un Domn și făcându-se slujba pogribanii cum se cade, l'aă îngropat în biserică (2).

CAP. V.

Cum, după ce s'aă așeđat Domn, aă trimes boieri în tóte părțile, pre unii la Pórtă, pre alții la Pașa Seraschierul, ce era cu oștile la Baba, pre alții la Hanul, de s'aă făcut tóte isprăvile Domnii.

După aceia Costandin Vodă, întorcându-se la Curtea Domnăscă, împreună cu toți boierii făcut-aă sfat și socotélă și aă trimes bo-iarii la Pórtă la Împărăție, anume pre *Ghincea Vel Vornic*, (3) i *Alexandru Vel Clucer* (4), i *Fărvul Logofétul Cantacuzino* și *Preda Bră-tășanul* și alți boierii mulți, cu Arzumazaruri de la tótă țara, dând

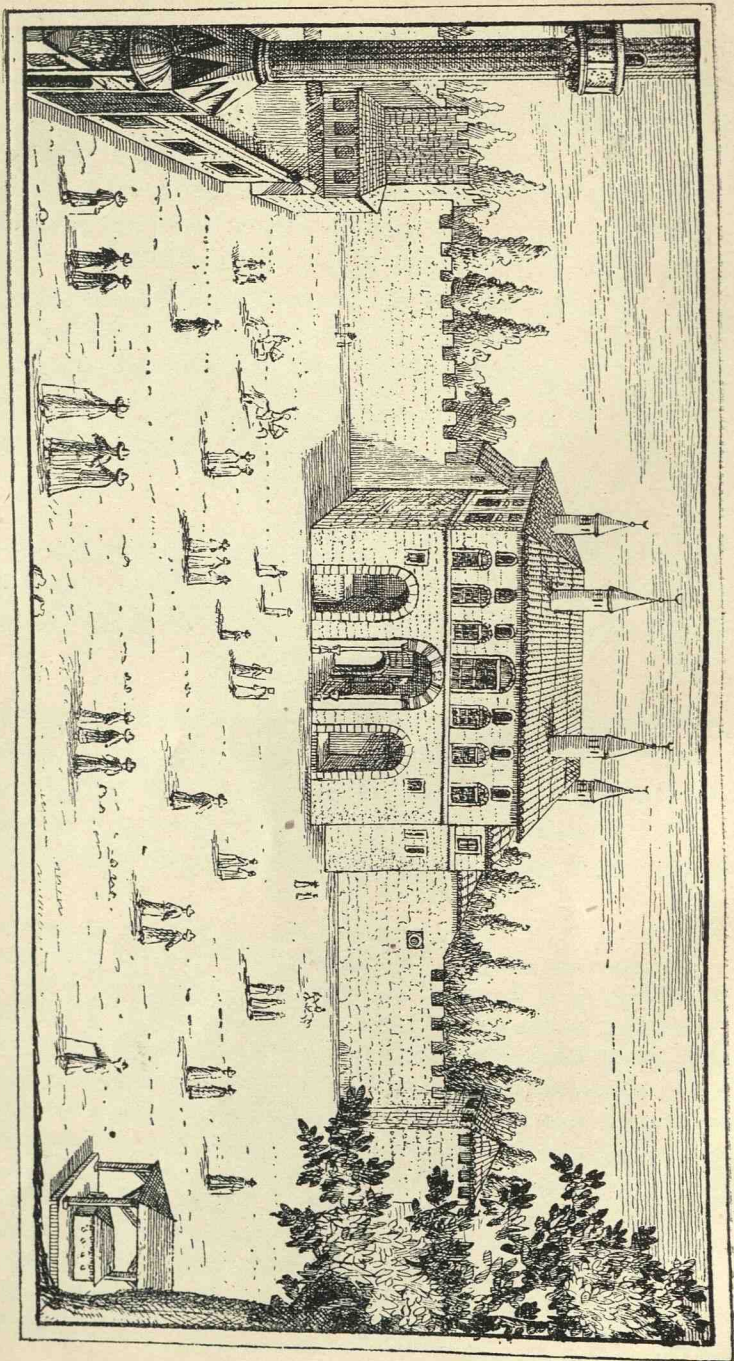
(1) aă mers și aă intrat (in mss. orig.)

(2) Dăm aci și inscripția frumos săpată pe marmora mormîntului acestui Domn aflat în sf. biserică a mănăstirei sale Cotroceni chiar până astă-đi :

«Subt acéstă marmoră odihnescă ósele a luminatului și răposatului bun creștin Iă Șerban Cantacuzino Voevod nepotul răposatului Șerban Basaraba Voevoda pre carele miluindu-l Dumneđeú cu Domnia acestei țeri de aă dom-nit đece ani și aă chivernisit țera bine și vrednicesce cu tot cinstitul neamul lui apărându-o de toți vrăjmașii întru care iară de la Dumneđeú i s'aă săvîrșit viața cu cinste aici la scaunul Domniei lui, lăsându-și țera iară la cinstit și bun chivernisitor neamul lui, întrégă și cu pace bună, a căruia i-aă fost viața de ani 54 și așa s'aă pristăvit întru Christos la Octomvrie 29 létu $\frac{7197}{1688}$.

(3) Ghincea đis și Ghinea Rustea Văleanul.

(4) Alexandru đis și Ghinea Rustea Văleanul (vezi Divanele Domnesci ale acestui timp).

Vederea intrării în Curtea Saraiului Sultanelor sau «*Inalta Poartă*» din Constantinopole.
(Copiată după voinjoarii din prima jumătate a secolului al XVIII.)

în știre pentru Domniea Măriei Sale, iar pre alți boiari anume, pre *Dumitrașcu Caramanlâul Vel Postelnicul*, i *Socol Vel Medetnicer*, i *Vergo Vel Portar Capi-chehaia* pe lângă Seraschierul fiind, i-aū trimes la Pașa Seraschierul anume Mustafa Pașa, care era cu oștile la Baba, așijderea pre alți boiari, anume *Mihalcea Șătrarul* (1), i *Costandin Cluceru Ciorogârleanul*, aū mai trimes la Hanul Selim Gherei, întâmplându-se și el a fi atuncea în Bugeac.

Deci, după ce aū mers boiarii la Pórtă și aū făcut știre la Impărăție, cum că nu pohtesce țara pre altul, fără cât numai pre Măria Sa, dat'aū Dumneđeū și Impărății năstav și aū lăsat după a țerei poftă, alegere și rugăciune și numai de cât și Schimni Agă aū trimes anume pe Ismail Aga Capegilar Chehaia al Vizirului, cu caftan de domnie; iar după acestea nu multe țile trecând venit'aū și boiarii de la Pórtă cu stégul Domnii și cu tuiurile. Și așa totă isprava și aședarea Domnii făcându-se, apoi Măria Sa socotélă aū făcut ca să trimiță la boiarii de la Beciū care era duși solî, să le facă știre cum și în ce fel lucrurile s'aū strămutat; și așa pre *Preda Spătarul Priscoveanul* cu cărți la Beciū l'aū trimis la boiarii care s'aū țis mai sus, ce era solî trimiși de Șerban Vodă, făcându-le și lor știre atât de petrecerea răposatului Șerban Vodă, cât și de înălțarea Domnii Mării Sale lui Costandin Vodă.

Deci mergënd *Preda Spătarul* încă pre cale i-aū ajuns pre boiari ne-sosiți la Beciū, căroră vestindu-le și de una și de alta, despre o parte mare întristare coprinđendu-i de mórtea lui Șerban Vodă, iar despre altă parte de Domnia Mării Sale lui Costandin Vodă s'aū bucurat afară den *Costandin Aga Bălăcianul*, și așa dimpreună până la Beciū aū mers, și la Împăratul Neamțului solia și-aū dat, după cum rânduită de Șerban Vodă era, așa și despre Măria Sa Costandin Vodă; și făcându-li-se primire cu cinste, după aceia toți aceia-l'alți la un gând era, afară den *Costandin Bălăcianul*, căruia vestirea Domniei lui Costandin Vodă peste voe fiind, altele mai de demult în inima lui hrănind și socotind, la mare mâhnire aū venit și în zavistie vrăjmașul adevărului Diavolul l'aū adus și cu tot felul de vrăjmășie asupra țerii și a Domnii s'aū întors, nesocotindu-și tică-

(1) Cândescu.

losul binele și folosul casei și al capului lui și cinstea care de la Măria Sa Costandin Vodă era să aibă. având încă din boierie dragoste cu dînsul și frăție ci nu minte cuvîntul carele dîce: «că zavistia nu scie a alege cele ce este de folos» φθόνος γὰρ οὐκ οὐδὲ προτιμάσθην τὸ συμφέρον. Ci multe amestecături au făcut, cuvinte improtivnice pre la cei mari de acolo semănând, pentru boierii care se afla cu dînsul acolo, adică de *Iordache Spătarul* (1) și de *Șerban Căpitanul* (2) și multe rele pentru dînșii dîcînd, până în cea de apoi acești doi boiari, acolo la Beciū din porunca împărătescă s'au oprit, ca să nu vie în țară și el luându-și voie să vie, și pre *Șerban Comisul Vlădescul* cu dînsul au slobozit, cu care împreună și *Ciachi Laslo Ungur* de fel om hiclén și înșelător și mare mincinos, de acolo s'au trimes cu răspunsurile, care boierii aceștia solie mersese. și cu toții până la un loc viind, iar *Costandin Aga Bălăcianul*, cu ficleșug la inima lui fiind și ajungându-l și cărțile de la sócrăsa Dómna lui Șerban Vodă (sârbcă (3) de fel de la Nicopoe (4) fata Gheții neguțătorul de abale), ca să nu vie în țară, s'au oprit la Sibiiū, nici de cum în țară să vie vrând, și așa numai *Șerban Comisul Vlădescul* împreună cu *Ciachi* acela au venit.

Deci Măria Sa Costandin Vodă de a lui *Ciachi* venire auđind, trimis'au înaintea lui la Tîrgoviște pre *Fărvul Cantacuzino Vel Stolnic* de l'au primit ca pre un sol aducându-l cu cinste până la satul Mării Sale la *Mogoșoia* (5) și acolo împreunare cu Măria Sa au făcut și, vorová (6) de ce au fost (7) trebile au vorovit și iar fără zăbavă *Ciachi* înapoi s'au invîrtejit.

Insă acest *Ciachi* și mai înainte în Țilele lui Șerban Vodă în două rînduri au venit și multă cinste și folos și atunci au avut, izgonit fiind pentru hicleșugurile lui din Ardeal, iar nemulțumitor pre

(1) Cantacuzino fratele cel mic al lui Șerban Voevod.

(2) Cantacuzino nepot de frate lui Șerban Vodă și fiul lui Drăghici spătarul Cantacuzino.

(3) Sârbóică

(4) Nicopole.

(5) Mogoșoia, moșie și palat al lui Costandin Voevod spre N. de Bucuresci (8 kilm.).

(6) vorbă.

(7) au avut (în mss. orig.).

urmă s'aũ arătat, că binele care de la acești Domni văduse, îl uitase și cu înșelăciuni și meșteșuguri numai ca să mănânce purtându-se, cu *Costandin Aga Bălăcianul* mai pe urmă se alăturase, povățuitor spre toate faptele rele făcându-se, ale căruia isprăvi întru care *Costandin Aga* nădăjduia, deșarte până în cea de apoi s'aũ cunoscut și aũ rămas, nici o putere la mâna lui fiind, fără de cât minciuni și cu nădejdi deșarte purtându-l, cum sfârșitul s'aũ arătat.

CAP. VI.

Cum, aũ venit Domnului poruncă de la Impărăție în anul dintâiũ al Domniei de s'aũ dus la Cerneți cu câtă-va óste într'ajutorul oștilor turcesci, ce era acolo și de alte porunci ce era a face, și cum venirea Nemților s'aũ întâmplat în țară a intra.

După acestea toate, într'acea vară în anul d'întâiũ al Domniei lui Costandin Vodă, venit'aũ poruncă Domnului de la Impărăția turcului, de s'aũ dus la *Cerneți* cu óste într'ajutorul oștilor ce era într'acolo, dându-i-sě poruncă de aũ dres cetatea Cladoviș și a Rușaviș, fiind acolo Seraschier oștilor turcesci anume Husein Pașa. Acolo și *Tucheli Groful* cu óstea lui se afla, căruia, Impărăția turcului, domnia Adealului didese, carele și împreunare cu Măria Sa Costandin Vodă pohtind a avea, odată și de două orı de acéstă parte de Dunăre viind, s'aũ împreunat și s'aũ ospătat.

Intr'aceia dar vreme și într'acel an, Nemților isbândă asupra Turcilor s'aũ întâmplat, cap mare tuturor oștilor nemțesci fiind *Ludovic Principul de Baden*, fiind Beligradul luat de Nemți, încă mai de nainte în ȕilele lui Șerban Vodă și lăsându-se mai jos până la Niș, aũ luat și Nișul.

Atuncea Pașa Seraschierul care era cu oștile turcesci, vădend a Nemților biruință și a Turcilor înfringere, s'aũ rădicat de acolo și mai înapoi cu oștile s'aũ tras, a căruia mutare și Domnul vădend, sculatu-s'aũ de la *Cerneți* și la *Craiova* aũ venit; iar Nemți după luarea Nișului și până la Diiũ s'aũ tins și aũ luat și cetatea Diu-lui, cu răsboiũ tare, mulți turci și acolo perind.

CAP. VII.

Cum, aũ trimis Nemþii sol la Costandin Vodă, făcând ştire că vor să intre în ţară, şi apoi Măria Sa încă asemenea boiari solii aũ început a trimete la Nemþi cu răspunsurile soliiilor lor.

Deci alăturându-se Nemþii cu ţara Românescă pre decindea, numai de cât şi solii la Domn aũ trimis, anume pre *Colonelul Grof Şlic* cu cereri ca acestea, să gătescă Domnul zaharéle, că cu oştile în ţară ca să ierneze vor să trecă, care solie Domnului fórte cu greũ şi peste tótă putinþa fu, pentru care lucru sfat cu boiarii făcând, trimis'aũ şi Măria Sa boiari solii la Nemþi, anume pre *Cornea Brăiloiul Vel Agă* şi pre *Şerban Grecianu vtori Logofët*, (1) cu mare jalbă şi cu multă rugăciune, ca să nu vie în ţară, arătând şi în tot chipul dovedind neputinþa ţării, mai pre urmă şi acestea arătându-le cum că n'aũ loc nicăiri în ţară a sta să se apere, când vre-o vreme de primejdie ar fi despre vrăjmaşii lor, ne fiind cetăţi şi altele multe ca acestea înainte să le puie, ca dóră s'ar conteni să nu vie în ţară.

Şi după aceia boiarii aceştia mergând acolo, şi óstea nemþescă tábărâtă găsind'o decindea la *Cladova*, mers-aũ de s'aũ împreunat cu *Principul de Baden*, care era capul şi poruncitoriul, cum mai sus s'aũ ðis, tuturor oştilor nemþesci, şi cele ce s'aũ căduť boiarii le-aũ grăit. Acolo şi *Costandin Aga Bălăcianul* cu ai lor era, care atuncea din Ardeal cu *Haizler Ghinărarul* dimpreună veniţi era ajutor lor, şi prieten fiindu-le, şi nu pentru alta venirea lor era, fără cât ca să îndemneze pe capetele oştilor, şi la căi ca acelea să-i puie ca să vie în ţară să facă miĩ de răutăţi, cum aũ şi făcut, şi cu mijlocul lui *Haizler Ghinărarul*, care era om trufaş şi lacom, să póť lua şi pe Dómna lui Şerban Vodă cu avuþia ei s'o ducă în Ardeal. Pentru a căroră rea îndemnare şi zavistie nu s'aũ putut nici într'o seamă þinea câte boiarii aceştia solii aũ arătat de neputinþa ţării, şi de cea mai mare primejdie ce se pogora ţării despre Turci şi despre Tătarĩ, pentru venirea lor, tóte împotrivă arătându-le *Bălăcianul*, cum că ţara nu este sáracă nici prădată, ci bogată de tóte, şi nu numai

(1) Al doilea, mai ténar Logofët.

cu câte oșți Nemții avea, ȃcea, ci indoite și întreite mai multe de ar avea le-ar putea hrăni și păzi, și el se apuca a scôte acelea la cap, pre Domnul și pre boiarī neprimitori de binele creștinilor și alte multe vinđări hicleanul Bălăcianul striga și ȃcea.

Deci după reaua lor neconțină pornire care se pornise cu gând ca acela, ca să vie în țară întor-s'aũ pre unul din boiarīi aceia, a-nume pre *Șerban vtori Logofët*, la Domnul ca să dea știre de venirea lor, iar *Cornea Aga* aũ mai rămas acolo. Deci dar viind *Șerban Logofëtul* cu răspunsul acesta, aflat'aũ pre Domn la satul Mării Sale la Brâncoveni, unde împreunându-se cu Domnul, și arătând în ce chip gândul și pornirea Nemților era, și de cine a avea îndemnați și porniți sînt, la mare grijă și întristare aũ venit și Domnul și boiarīi toți care fruntea țării era și se afla lângă Domn, vedënd silnica faptă a Nemților ce pusese înainte, care era începătură de stingerea țării, însă nu din singura voie și socoteala Nemților acelea venea, ci cum mai sus s'aũ ȃis, din îndemnarea și pornirea hiclenilor și vinđătorilor țării, căroră capul *Bălăcianul Costandin* și cu aĩ lui era.

După acēsta numai de cāt și de la *Cornea Aga* cãrți la Domn aũ venit, scriind cum că și Nemții cu tótă óstea Dunărea aũ trecut, și de cēstă parte la *Cerneți* aũ venit și în jos s'aũ pornit a veni, atuncea și Domnul de acolo s'aũ rădicat, și la satul Mării Sale la *Șerbănesci* aũ venit, unde iarăși altă veste veni, cum că și Nemții la *Craiova* aũ sosit.

Deci și acolea făcënd Măria Sa stat cu boiarīi, și socotiră a mai trimite și pre alți boiarī anume pre *Diicul Rudeanul Vel Clucer*, i *Costandin Știrbeiũ Vel Sluger*, i *Preda Brătășanu Vel Pitar*, și iar *Cornea Vel Agă*, iarăși cu rugăciuni și cu făgădueli de dare, ca dóră s'ar conțeni să se întórcă îndărăt, să nu cadă țara la primejdie. de vreme ce în țară vor ședea ei, atuncea și Turcii și Tătarii în țară vor intra ca să se bată cu ei, și ca să-i scóță vor sili. Deci adunându se atăta sumă (1) de oșți într'acēstă ticălosă țară, și atâtea rele viind pe ea, ce alta se aștepta, fără istovul de pustiirea ei, și purcegând și boiarīi aceștia aũ mers cu solia acēsta la Nemți.

(1) sémă (în mss. orig.).

Domnul încă sculându-se de la *Șerbănesci* (1), venit'ău iar la satul Mării Sale la *Potlogi* (2); iar Nemții și după mergerea boiarilor acestora nici de cum din pornirea lor contenindu-se, nici la făgăduiala dării saū la alt ce-va uitându-se s'ău sculat de la *Craiova* și aū venit la *Brâncoveni*, tot *Bălăcianul* cu ai lui povață făcându-se.

CAP. VIII.

Cum, s'ău sfătuit Domnul cu boiarii, pentru cele multe și peste puțină cereri și pohte ale Nemților, care cerea să odihnéscă, să nu calce țara să o strice.

Atuncea Domnul vădënd că nu mai este nădejde de mântuire de ei, făcut'ău sfat cu boiarii, și din două rele cel mai puțin rău alegând, adică: că și după cererile lor a-i chivernisi, rău era, iar și nechivernisiți a-i lăsa, mai rău era, iarăși de isnová pre alți boiari aū trimis la Nemți anume pre (loc alb) pentru ca să vadă ce este cererea lor de iernaticul oștilor, ca să facă rînduială să li se dea, ȃicând, că de nu li se va orîndui, să li să strângă iernaticul ca să-l ia cu socotélă, vor da oștilor voe de vor prăda și vor jefui de unde vor găsi, și vor lua tot. Insa cu tocmelă ca acesta, să se dea oștile de o parte spre munte să șadă la Câmpulung, și cele rînduite de iernatic să li se dea, socotind Domnul, după alalte tóte și cu acesta dóră ar scăpa țara de cea de tot prăpădire a ei, fiind ei într'o parte sub munte, și spre acesta și ei făgăduința aū dat, că acolo se vor trage de vor șede, numai să li să dea hrană de ajuns, și dór și ei mai fără de primejdie să șadă de vrăjmași lor, fiind sub munte pohta.

Deci măcar că cererile lor era țării și Domnii cu greutate mare nesuferită și peste tótă puțină, iar nu putea într'alt chip să fie, fără cât lucrul acesta la o cale să-l pue, una: ca țara să nu se calce peste tot de dênși, alta: ca să se mai lungéscă vremea trecënd așa, până Dumneđeū alt mijloc de mântuința lor va arăta și va da și cea de apoi dóră și cea mai mare ce se părea primejdie despre Turci ar scăpa, iar ei nici cum la un cuvînt nu sta ci unele ȃicea

(1) Sat în jud. Olt.

(2) Sat în jud. Dâmbovița.

și altele făcea, altele făgăduia și altele răsufla, că viind la *Brâncoveni* multă stricăciune și pagubă Domnului nespună într-o tôte aŭ făcut. De acolo aŭ trimis *Costandin Bălăcianul* cu hoșescul meșteșug de aŭ adus pre feciorul lui Șerban Vodă (1) de unde era cu mumă-sa de la satul lor de la *Drăgănesci* (2) după alte blestemăciuni cu hirea alunecându-se, părăndu-î că: cum îl va aduce, Nemții Domnă țării îl vor pune, și așa cu acel nume de Domnie, el ispravnic Domnii și ocărmitor făcându-se (căci tânăr copil era de ani Coconul acela al lui Șerban Vodă), mai lesne pre ai țării boiari și lăcuitoari îi va trage lângă ei; într-o care în deșert nădăjduia, că Nemții nici de cum după a lor nebunie nu umbla, ci numai folosul lor și trebile lor căuta și cum vor lua.

CAP. IX.

Cum, s'aŭ dus Principul de Baden la Beciu, și aŭ lăsat în locul lui pre Haizler Ghenărarul cu oștile în țară, și cum aŭ trimis Domnul boiari la Pórtă, de aŭ făcut știre cum Nemții aŭ cuprins țara.

Deci după acestea Domniea și de la *Potlogi* s'aŭ rădicat, și la mănăstire la *Cotroceni* lângă București aŭ venit, pentru că nu putea intra în București fiind *ciumă* pre acele vremi în tîrg, săvai că despre istovul (3) și contenirea ei era acestea tôte, pentru nenumărate păcatele nóstre socotindu-le că venia, nici un fel de rău vędându-se că nu lipsea de pre acest ticălos de pămînt (însă aceste rele nu începute era din țilele Mării Sale lui Costandin Basarab Voevod, ci mai de nainte cât-va încă din țilele lui Șerban Vodă). Iar Nemți după multă stricăciune ce s'aŭ făcut la *Brâncoveni* lăsat'aŭ un regement de nemți acolo, și alați s'aŭ rădicat cu Principul de aŭ venit până la *Pitești* și acolo lăsând iar un regement rădicatu-s'aŭ

(1) Acest fiu anume Gheorghe fu unicul Cocon al lui Șerban Voevod Cantacuzino.

(2) Jud. Prahova pre malul stâng al gârlii cu același nume și din jos de vēr sarea Teleajenului în Prahova.

(3) esterminarea.

Principul cu o sémă de óste de aũ mers la *Câmpu-Lung*, pentru că acolo poruncise lui *Haizler Ghenerariu* să-ı iasă înainte viind din Ardeal să-ı dea oștile ce rămânea în țară pre seamă și el să se ducă la Beciũ, și așa Principul de la *Câmpu-Lung* s'aũ dus la *Sibiũ*, ducând și o sémă de óste ce era mai slabă acolo cu el, și de acolo s'aũ dus la *Beciũ*, lăsând tótă puterea în mâna lui *Haizler*.

Deci *Haizler* acesta *Ghenerariul*, cum aũ luat a fi el mai mare oștilor, multe stricăciuni și lucruri fără de cale aũ făcut, om trufaș fiind și lacom, precum mai sus s'aũ đis, și fără de socotelă fiind, pentru că îndată de la Câmpulung s'aũ pornit de aũ venit la Tirgoviște, iar óstea nemțescă ajungea țara din munte pînă în Argeș cu prada și cu jaful, și spărgea pimnițele boiarilor de mânca și bea și răsipea și strica tot, desbrăca ómenii unde-ı găsea și alte multe rėutății făcea. Atuncea dar Domnul de acolo de la *Cotroceni* aũ făcut stat cu boiarii și aũ ales boiari de aũ trimis la Pórtă, anume pre *Ghincea Vel Vornic* și pre *Dumitrașcul* (1) *Vel Postelnic*, pentru ca să facă scire la Impărăție (impărățind Sultan Suliman, și Vizir fiind Mustafa Pașa Chiuprulioglu) că Nemții aũ intrat în țară.

Deci după ce aũ mers boiarii la Pórtă și aũ făcut scire, iar Impărăția numai de cât cu grabnică poruncă aũ trimes la Azamet Gherei feciorul Hanului Calgan Sultan, fiind la Bugeac el atuncea, să se scóle cu Tătarii să mERGă să scóță Nemții din țară, pentru că Hanul tată-sėu era atuncea la Ischiup în părțile Arbănașilor și ale Bosnii, fiind coprins și pe acolo Nemții; iar *Haizler Ghenerarul*, nici la Tirgoviște nu s'aũ oprit, ci și spre Bucuresci a merge s'aũ pornit, trimițând încă înainte pre *Magne Groful Ghinărarul* cu o sémă de óste călărime, și cu dănsul împreună era *Preda Provoceanul* și *Matei Bălăcianul* văru-său poveți fiind. Celalalt *Bălăcianul Costandin* tot era cu *Haizler*.

Venea dar aceștia ca să apuce pe Domn acolo să nu să rădice nicăiri, fĂgăduindu-ı Nemții și îmbunându-l că ei nu vin pentru vr'un rėu sau stricăciune Domnii sau țării, ci numai pentru zdrobirea Turcilor, că ei pentru creștinătate să bat cu păgăniți, și altele multe ca acestea đicea și scria; și nici acele feluri de amăgitori și

(1) Caramanlăul.

de înșelăciunii prelistia (1) pre Domn, că faptele și apucăturile lor nu răspundea ȃșeloz. Unde dară Domnul măi înainte se gătise, ca de s'ar tinde Nemții și spre Bucuresci să n'aibă împreunare cu dênși, și așa când aũ venit *Magne Groful* cu *Preda Proroceanul* și *Mateiũ Bălăcianul*, Măria Sa încă fiind gata să se rădices de la Cotroceni, lăsând la Scaun ispravnicii pe *Cârstea Popescul Vel Vistier* și pre alți boiarii ca să fie purtători de grijă a zaharelilor ce era să se dea Nemților. Și de tóte de câte trebuia învățându-l, s'aũ rădicat Măria Sa cu Dómna, cu Coconiĩ, și cu tótă casa Măriei Sale, cu tótă boierimea ce era lângă Măria Sa, cu Jupănesele și cu Coconiĩ lor, Părintele *Vlădica Theodosie*, *Episcopul de la Rîmneș Ștefan* și alți Egumeni ce se întâmplase aicea de pre la mănăstiri, și alți preoți și clericii (2) încă împreună cu Domnul era, și mergea unde umbla și toți slujitorii, afară numai den unii boiarii ce nu se aflaũ acoalea, rătăcindu-se după ale vremei curgeri. Atuncea dar Măria Sa și toți cei-l'alți la mare turburare și întristare se afla vędęnd că prădase Nemții țara, cu povățuirea și îndemnarea hiclenilor și vindătorilor de țară, care era și venea să apuce și Scaunul.

Pentru care vestire nici unul din căți era iubitorii de pământul seũ și tioniți și drepti în inimă, nu era fără lacrimi și fără jale, măcar că Dumneșeu pre Măria Sa de tótă primejdia l'aũ ferit și până in cea de apoĩ iarășii la cinstea și slava care aũ avut o l'aũ adus.

Pentru că ȃșice óre-care istornic grecesc: οὗτε γάρ χρημάτων πλῆθος οὐδὲν αὐταρκὲς πρόσταε ρανήδος ἀκρασίαν, οὗτε δορυφόρον φρουρὰ ἰκανὴ ῥίεσθαι τὸν ἄρχοντα εἰμὴ πρὸ ὑπάρχει ἢ τῶν ὑπηκόων εὐνοία.

«Că nici mulțimea banilor nimic îndestulat este spre împărăție «zarvă, nici paza cea bună a slujitorilor póte să mântuiască pre «Domn saũ pre Impărat de nu va fi mai nainte a celor supuși dra- «goste».

(1) il puneau la indoială.

(2) clisiari (in mss. orig.).

CAP. X.

Cum, s'aũ rădicat Domnul de la Cotroceni cu tötã boierimea și cu tötã glöta, de s'aũ tras în jos ca să nu se împreune cu Nemții.

Așa dar Măria Sa luând pre Dumneșeu întru ajutor, aũ purces de la Cotroceni cu tötã glöta Măriei Sale și aũ mers la mănăstire la Plătăresci. Acastă dar sculare a Domnului de lângă Bucuresci și în jos mergënd, iar Costandin Bălăcianul aũdind s'aũ bucurat mult, pãrându-i că în țara turcească Domnul se duce și fuge, și apoi că mulți alți lângă dênșii vor veni, ȃicënd Nemților că cum vor merge în Bucuresci să apuce Scaunul, tötã boierimea și țara la ei vor alerga și acoloa încã și de a țerii öste multe miĩ vor face, zaharële încã vor găsi să apuce de prin jignițele Domnesci ce va fi, de pre la mănăstiri, de pre la casele boieresci, de pre la neguțatori, și de pre la alții, aducënd și 100.000 de öste, într'un an pot ținea, ȃicea, afarã din cea de prin țarã ce ar putea strãnge. Ci n'aũ nemerit hicleanul și fãrã de minte om cele ce 'i pãrea și numai cu rea mintea lui le fãcea, cãci Domnul altele socotea, sãvai că (el) în jos spre marginea țării turcesci arãta că merge, iar nu într'acolo, ci de la Plătăresci în sus, apoi s'aũ întors spre Gherghița și spre apa Praoviĩ pre la Rësimumice (1) prin vad trecënd aũ eșit la cãmp, mergënd la Ruși (2) la heleștee la satul lui Șãrban-Vodã, și aũ ședut acolo.

Atuncia decĩ aũ venit Ghenãrarul Pagea cu cãtã-va cãlãrime de öste nemțescã la sat la Drãgãnesci unde erau casele lui Șãrban-Vodã, acoloa ședënd Dómna lui de aștepta pre aceia să o ia și alte fumuri mai mari acei mueri îi urla în cap, care tóte în deșert i-aũ eșit, cã ochiul cel privitor (3) al lui Dumneșeu nici odatã nu se înșalã; cu dênșii fiind și din cei ce era cu Costandin Bălăcianul, anume Barbul Bãdeanul i Preda Proroceanul vãru-sãũ, care pentru multe cereri punea pricinĩ înainte cã este venirea lor acolo, iar mai vïrtos și aevea venirea lor era pentru rădicarea Dómnei aceea, de

(1) Sat pe malul Prahovei, Jud. Prahovei, în jos de Gherghița.

(2) Ruși, Rușani, sat pe moșia Drãgãnesci a lui Șãrban Voevod Cantacuzino.

(3) privighitor (în mss. orig.).

o aũ rădicat de la sat de la *Drăgănesci* cum poftea și o aũ dus în Bucuresci. Unde împreunându-se cu gineri-său *Costandin Bălăcianul* după ce aũ văduț și bine aũ cunoscut că hicieniile și feluri de feluri înșelăciunile lor și ce li să părea că vor isprăvi cu acelea, nu lesne le ies, ba încă împotriva lor că pogoră pricepea, căci lucrurile într'alt chip se turbura și se schimba peste totă voia și nădejdea lor, s'aũ rădicat cu toții și s'aũ dus în Ardeal, și căci că cunoscea că Nemții nu urma după ale lor fandasii și păreri nebunesci, ci căuta numai folosul lor, că dupre ce veniră Nemții în Bucuresci, câte-va zile trecend și nimica de cele ce le dîsesse *Bălăcianul* nu să văd, nici nimenea la ei nu vin, ci încă fug și muerile lor și copii mulți, la Domn unde era la *Ruși*, și pricepend ca niște ómenii și ostași știuți și pățiți ale Domnului umblete și purtări, cum cură și merg mai cu temeiũ, nu nebunesci și vinturi bălăcinesci, și temându-se mai pe urmă să nu cadă ei la alte mari primejdii, unde s'aũ câmpit la Bucuresci pre dizele celor ce 'i aducea aũ început a se socoti și a păzi mai într'alt chip, și la *Bălăcianul* a nu se mai uita, fără *Haizler*, ce-l mai ținea, căruia multe sume de bani și altele 'i făgăduia (1).

Insă dar Nemții la Bucuresci aședându-se, cât aũ ședut multă pagubă și stricăciune aũ făcut, că despre o parte ispravnicu Domnului care era la Scaun, făcuse orânduială fórte mare și grea de zaharéle de da oștilor, iar despre altă parte ei umbra tot jăcmăind și pre afară pre la sate cât putea ajunge prăpădea tot.

CAP. XI.

Cum, aũ mers Haizler Ghenărarul însuși de s'aũ împreunat cu Domnul la Drăgănesci.

Așa dar după acestea tóte fiind încă Domnul tot la *Ruși*, pofțit-aũ și *Haizler Ghenărarul* ca să vie să se împreune cu Măria Sa; Măria Sa Domnul încă aũ primit și aũ venit însuși cu vre-o 80 de ómenii la *Drăgănesci* de s'aũ împreunat, mergend și Domnul de la *Ruși* acolo, unde împreună într'o di aũ ședut mănăcând prânzul im-

(1) făgădui-sé (în mss. orig.).

preună, și seara cela s'aũ întors la *Bucuresci*, Domnul aũ venit la *Ruși*, și acestea nu fără de scirea unui Capegibașa împărătesc a-nume Ali Aga, și a lui Mustafa Efendi, turc înțelept și știut și a altor turci ómenii de ispravă, ce tot pre lângă Măria Sa se afla, nici fără de sfat o aũ făcut, ci ca să se împreune pentru multe pricinii și adâncii socotelii, tóte spre binele și folosul de obște, uitându-se.

Deci dar făcându-ĩ Domnul cinste mare, și cu daruri l'aũ dăruit, tóte acelea făcându-le, pentru că în tot chipul Domnul muncea și se nevoia, ca și pre Nemții fără primejdie din țară să'ĩ scótă, și pre Turci și pre Tătari să'ĩ opréscă să nu intre în țară, ca să nu calce și ei, și dóră să o și prade și să robéscă aicea în ticălosul (1) pămînt, cu pricina Nemților, multă vreme ședënd de vor veni cu care eșirea Nemților din țară de se făcea, se destulea Impărăția și nici o óste, nici turcéscă, nici tătărăscă nu mai băga într'enska, cum și asemenea gândului lor apoi s'aũ cunoscut că așa era.

CAP. XII.

Cum, aũ venit Domnului veste de Calgan Sultanul că vine în țară cu Tătari și i-aũ trimis boiari înainte, apoi și Măria Sa aũ mers de s'aũ împreunat cu el.

După aceea, decii, nu multă vreme trecënd, venit-aũ veste Domnului că și Calgan Sultanul la hotar s'aũ apropiat, decii îndată boiari înainte i-aũ trimis anume pre *Diicul Vel Clucer*, i *Vergo Vel Portar*, cu daruri și cu multe rugăciuni, ca să nu dea țara în pradă și în robie că nimenea nu este vinovat de a păți ticălósă țară una ca aceea, nici nimene sabia împotriva Impărății și a lor n'aũ scos, nici mâna aũ rădicat, ci singuri Nemții ca nisce isbânditori ce era, s'aũ tins într'atâta de aũ venit până la *Bucuresci*. Acestea și le scria și le dicea, și așa Domnul s'aũ sculat de la *Ruși* și s'aũ dus la *Buzău*, trimițând de olac și la *Bucuresci* scire la boiarii care era ispravnicii (cum mai sus s'aũ pomenit, că lăsase ca să ocărmuiască pre Nemții să nu se facă atâtea stricăciuni de ei), cum că vin Tătarii și să spuie și lui *Haizler* și altor capete aceea ca să se scóle să se ducă de acolo de sunt creștini, să nu aducă istovul pustiirei

(1) bietul, sërmanul, nenorocosul pămînt.

țării, iar de vor să se bată, iasă afară, departe în câmp să se bată, nu să se închidă în Bucuresci că aceea va fi stingerea nevinovatei țări, și vor da seama la Dumneșu de răul ce se va face.

Domnul drept aceea în tot chipul nevoia să-și scotă din Bucuresci, socotind că dacă se vor închide în tîrg prin mănăstiri, (1) măcar și în curțile bolovănite (că a face șanțuri nu era vreme, iarnă fiind), și ei tot foc avînd, că era ca la 8, 9 mii de oște aleasă nemțească avînd și tunuri câte-va cu ei, Tătarii la dînșii nu vor merge, nici se vor bate, ci pen prejur vor sta departe, după obiceiul lor. Zăbovindu-se deci vremea, că singur Dumneșu când și ce săvirșit ar fi fost lucrul și ar fi avut, atunci lăsăm pe fiește-care om cu minte și știut, să socotească ce ar fi făcut Tătarii în ticăloșa de țară, și la ce o ar fi adus, și ce ar fi mai rămas într'însa.

La Buzău iar viind veste, cum și în hotarele țării Calgan Sultanul aî intrat. Așa de acolo, lăsând pre Dómna sa cu Coconii și cu alte glóte împreună și cu o seamă de boiari cu jupănesele și cu coconii lor, și cu toți ailanți câți era acolo cu Măria Sa mai mult de 4, 5 mii de suflete cu ostași, cu femeî, cu copii, cu jupănese sărace vèduve, și alți mulți, mers-aî numai așa ușure cu câți-va boiari, cu Curtea, ca la vre-o 200 de ómenî înaintea Sultanului și s'aî împreunat la sat la *Bertești* lângă orașul *Floci*, și de întâmplările vremilor, multă cu Sultanul vorová avînd, pre Domnul de starea lucrurilor, și multe ca acelea aî întrebat; Domnul cele ce era și cum s'aî întâmpat, și cum sunt și lucrurile cu socotélă și cum se cade spuindu-le, făcut'aî sfat ca acela cu Sultanul, despre baltă să vie și Domnul să mERGă pre subt munte dându-î Sultanul și câți-va Mîrzaci de trebă cu o sémă de Tătari lângă Măria Sa, și așa luându-și diua bună de la Sultanul ca să mERGă la *Buzău* și acolo mai gătindu-se, și luându-și ostași de ai sEi, că avea Măria Sa cu cazaci pedestrime, cu Saragéle, cu Seimenii și cu alți Lefegii ca la 2.000 de ómenî bunî.

Iar când aî fost după aceea a doua di, întorcându-se spre Buzău, întâmpinatu-l'aî de olac viind de la Bucuresci *Tănasie Cluceru Păușescul*, carele era și el lăsat de Domn cu alții la Bucuresci lângă Ghinărarul și veste aduse Domnului cum că Nemții din Bucuresci

(1) Mănăstirile aveaî ziduri tari în regulă de apărare; curțile boieresci erau jumătate întărite, bolovănite.

s'au rădicat cu totul și s'au dus în sus. Decî Domnul numai de cît de olac s'au întors la Sultanul iar, și l'au găsit la oraș la *Floci*, și spuindu-î de rădicarea Nemților, s'au bucurat și el, că nici el nu scia sfinșitul lucrului cum va eși, ci ca să nu i se întâmple vre o necinste era bucuros cu dusul lor, așa să se cheme isbânditor, că de frica lui fug, însă îndată au gătit doi Mirzacî anume Dimir Han Hagi și pre (loc alb) Capetele Nohailor fiind, cu câtă-va ôste tătărăscă, cu cari din preună dând din poruncă și Domnul doi boiari anume pre *Cernica Vel Armaș* i *Matei Comăneanul Vel Căpitan za Seimeni*, cu câți-va slujitori, și mai virtos i-au trimis cu cît vor putea să stea și să păzescă de stricăciunile Tătarilor să nu facă, mai ales să nu robescă pre cine-va, și să nu răpescă ca nisce lupi de ômeni ce sunt acei varvari; au venit până la Bucurescî și de acolo s'au dus gonaci după Nemți până la Câmpu-lung, unde și cu strejile lor cele după urmă s'au lovit și nimica n'au făcut.

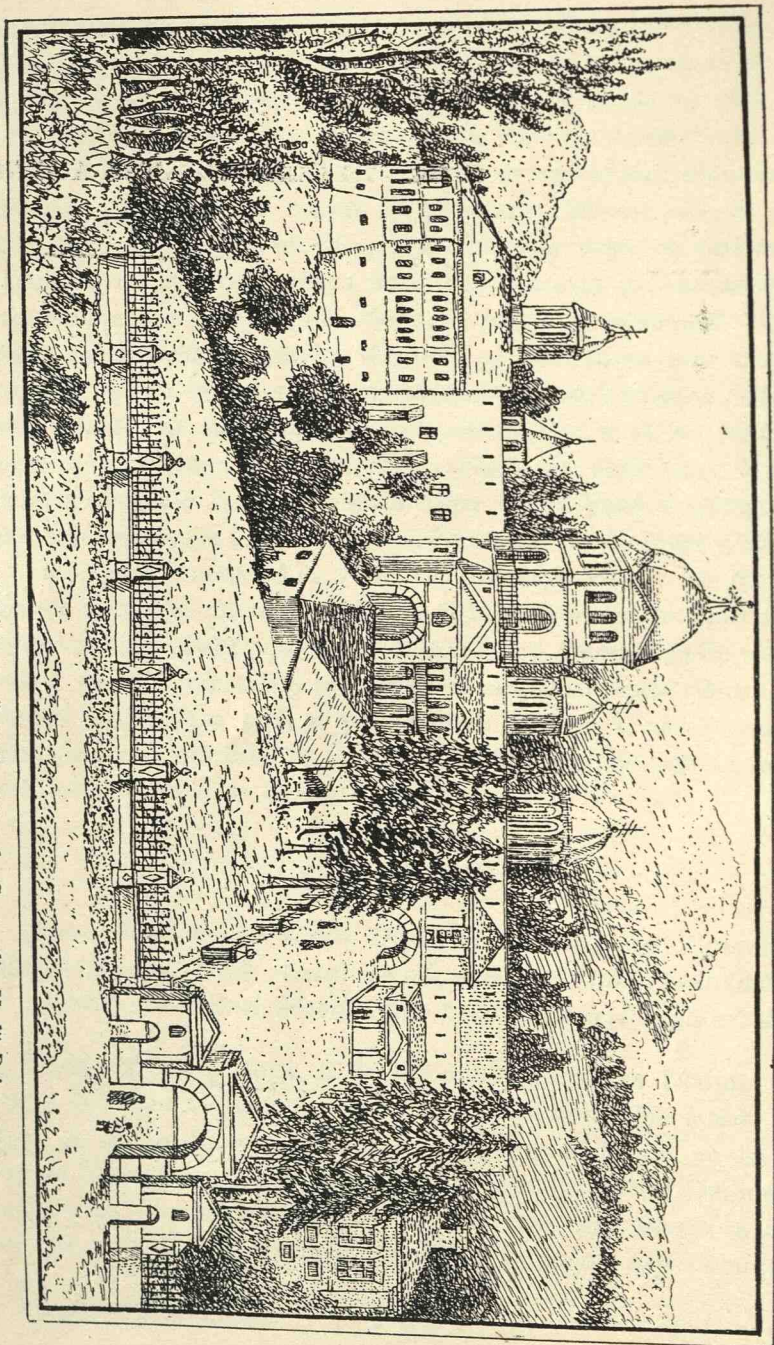
Iar Domnul mergând la *Buzëu* la *Ghenarie 6 ñile* au făcut Bobotéza acolo, și cu tótă rânduiala ei făcând slujba în Episcopie cu boierimea cu al-alți toți slăvea și mărea pe Dumneđeu de tôte câte era și cu tótă inima toți se ruga ca să se milostivescă sfântul Dumneđeu pre ticălôsa țară, și pre Domnul să-l ție și să-l păzescă, ca fără de mare pustiirea ei să oteșască (1) focul de oști ce ardea și era într'insa, și la o linisce să o aducă.

CAP. XIII.

Cum, după ce au făcut Domnul Bobotéza la Episcopia de la Buzëu, s'au sculat de au venit în Bucurescî la Scaun pentru că eșind Nemți din țară, Tătariî încă au eșit.

Când au fost a doua ñi de Bobotéză, au purces Domnul de au venit la Scaun la Bucurescî drept, eșind înaintea Mării Sale boiariî care se afla la Scaun, și după ce au șeđut în Scaun, au dat cu tunurile făcându-se veselie mare, dând întâiü laudă lui Dumneđeu și mulțumită, căci nu s'au scăpat de nădejdea care pusese la dânsul, ci tôte scârbile și întristarea trecutelor primejdiî spre bucurie le-au

(1) potolescă, stingă.

Vederea mănăstirei Hurezi ot sud Valcea zidită între anii 1690—1694 de Costandin Vodă Brâncoveanu.

întors, după scriptura care ȃice cã: Domnul face voia celor ce sã tem de dãnsul, pre cel ce nãdãrduesce spre dãnsul, mila il va ñncongiura.

Iar Nemții puținel mãi oprindu-se la Cãmpu-Lung, ca sã vadã la ce sfirșit lucrurile vin și de mulțimea Tãtarilor ñnțelegẽnd, carii ñn țarã asupra lor venise, rãdicatu-s'ãu cu toții din Cãmpu-Lung și aũ trecut ñn Ardeal.

Atuncea dar și Tãtarii, vedãnd cã Nemții s'ãu dus, dupã multã stricãciune care și ei țãrii fãcuse, mãcar cã porunca Impãrãții nu era la dãnșii ca sã facã vre-o stricãciune, saũ vre-o robiciune țãrii, iar unde cãlca óstea nu póte locul acela scãpa ñntreg, cu cãt darã mãi vïrtos unde neamul acesta va cãlca. Așa dar cu multe cheltueli despre Domnie, și cu sume mari de daruri, abia s'ãu rãdicat și Tãtarii pãnã la *15 zile ale lui Fevruarie*, s'ãu dus din țarã. Atuncea sãraca de țarã dentr'atãta nespusã nevoe, fiind cãlcatã de atãtea oști, ñnceput'ãu a eși de prin munți, și de prin pãlãngi, și de pretutindenea cine-și la locul lui, și fãcãndu-se liniște, aũ domnit Domniea cu pace pãnã ñn primãvarã.

Întru acest an s'ãu apucat Mãria Sa de mãnãstirea de la Hurezi din temelie a o face cu multã osirdie și cheltuiãlã, ispravnic trimețãnd pre *Pirvul Cantacuzino Vel Stolnic* de aũ cãutat loc ca acela ñn care s'ãu pus temelie de s'ãu fãcut mãnãstirea.

Și fiind acest boiar ispravnic asupra lucrului ñntr'acea varã pãnã ñn tómnã, dupã aceea aũ venit la Domn de ș'aũ dat seama, și fiind la casa lui pãnã ñn primã-varã, iarãși din poruncã aũ mers la mãnãstire ca sã se lucreze lucrul și așa ñntr'acea varã ñntãmplatu-i-s'ãu grea bóla, și aũ murit acolo, carele nu puținã ñntristare Domnului și neamului aũ dat, cã om iscusit era și acesta; nepot de frate lui Șerban Vodã și fecior rãposatului *Drãghici Cantacuzino Vel Spãtar*, carele nu puțin vrednic și ñnțelept ñn pãmãntul acesta aũ stãtut și se pomenesce. Decii dupã petrecerea acestui boiar, fãcut'ãu ispravnic la lucrul mãnãstirei pre *Cernica biv Vel Armaș*.

Mãi fãcut'ãu Mãria Sa și alte lucruri și zidirii, ñntãiu turnul bisericeii despre Dómna din Bucuresci, care mãi ñnainte de Gligore Vodã fãcutã era numai așa boltitã, iar Mãria Sa i-aũ fãcut turnul și tinda bisericeii, și frumusețãnd biserica și cu timple și cu zugrãviturii și

cu alte tóte împodobind-o. Mai făcut'au și casa cea domnească ce este pe stîlpî de piatră și este cu trei cafasurî, și cu tóte ce se vîd într'însa, care este despre biserica domnească cea mare. Și alte case aũ făcut despre Dómna iar din temelie, însă douë rindurî de case.

CAP. XIV

Cum, aũ venit Domnului poruncî de la Impărăția turcului, ca să se gătescă și să mérgă cu Tucheli și cu oștile turcescî și tătărescî în Ardeal.

Deci dar iar la urma istoriei să venim Când aũ fost atuncea tot într'al doilea an al Domnii lui Costandin Vodă leat $\frac{71198}{1690}$, iar Impărăția turcului nici cu atâta s'aũ suferit pentru a Nemților venire în țară, ci aũ trimis ferman la *Tucheli Groful* fiind încă la Nicopoe cu oștile lui, poruncindu-i îndată să se gătească de óste ca să mérgă în Ardeal asupra Nemților, împreună cu Cerchez Ahmet Pașa Seraschierul cu óste turcească și cu Gazi Gherei Sultanul cu Tătari și cu alți cățî-va Pași ca să vie prin țară, să mérgă să intre în Ardeal pre unde s'ar socoti.

Trimițând și Domnului Costandin Vodă aceeași poruncă cu ferman împărătesc, ca și el de óste să se gătească și împreună cu oștile împărătescî să meargă pre unde ar sci să bage oștile în Ardeal. Și așa după poruncă *Tucheli* cu tóte oștile, și cu Sultanul și cu Seraschierul, și cu toți Pașii s'aũ gătit, și trecând Dunărea pre la Nicopoe de ceastă parte făcut'aũ scire și Domnului că aũ intrat în țară și sunt viitorî.

După care dar poruncă și Domnul de óste gătindu-se, și aflând că oștile aũ intrat în țară și sunt viitorî, nici Măria Sa n'aũ mai zăbovit, ci aũ purces de la Bucurescî la *Iunie 21*, și făcând conacul la *Flocósa*, o ȕi pre loc aũ șeđut, și aũ scris cărți la Impărăție, făcând scire de purcederea Mării Sale la óste, și de acolea aũ mers la satul Mării Sale la *Potlogi*, unde și câte-va ȕile aũ șeđut până aũ venit împărătescile oști.

Deci acolea fără zăbavă și ómenî de la *Mateiu Ciorogârleanul Vel Sluger* aũ venit, carele mai nainte trimis era de Domn cu o seamă de ómenî să se afle lângă Seraschierul și lângă *Tucheli*, care scria

la Domnul de venirea oștilor că sunt viitoare, întinsorea fiindu-le să treacă Argeșul pre la *Drăgesci*. Și după această veste veni la Măria Sa și un Agă de Ciurmuș al lui Cerchez Ahmet Pașa Seraschierul, care cu trebî fusese trimis de Seraschierul la Calgan Sultanul, și aduse veste că și pre Calgan Sultan l'aŭ lăsat la Prut, de vreme ce și el poruncă avea să meargă la ôste duple Vizirul, și iarăși prin țară și a lui trecere era, cu conace și cu cheltuială mare săracii de țară ca și alte dăți de câte ori Hanii și Sultanii aŭ trecut de când Turcul asupra Neamțului cu ôste s'aŭ rădicat.

Deci dar după vestea ce venise la Domn de a oștilor venire, numai de cât boiarî aŭ rădicat (1) anume rânduind pre *Cernica Izvoranul Vel Armaș* (2) i *Mihaiu Corbeanul vtorî Postelnic*, i *Ianache Vatafu Văcărescu* să meargă să caute ca unde va fi (3) vad mai bun pre apa Argeșului, să facă pod pentru trecerea oștilor împărătesci și găsindu-se vad bun drept satul *Costesci*, aŭ trimis pre *Barbul Brătășanul vataful de Aprozi* să scornească țara, să sue tôte vasele în sus pre Argeș, până la vadul acela, iar pre *Radul Goleșcul Vel Agă* l'aŭ pus cu slujitorii de aŭ făcut podul, și duple aceea pre *Cernica Vel Armaș* înainte oștilor l'aŭ trimis, adică la Seraschierul și la Sultanul și Tachelî, să-î povățuiască până la Argeș. Și așa Domnul de acestea grijind, de la Calgan Sultanul încă un Mirzac aŭ sosit cu poruncă de conace ca să li se dea cerșind mai mult de cum rânduiala s'a făcut, dicând că mai multe oști sunt est-timp de cât în ceî l'alți timpî, și cum că și Sultanul să fie intrat în țară aŭ spus, și cum venirea de grab îi este; iar până în seară și alt Mirzac tot de la Calgan Sultanul mai veni cu poruncă la Domn, pentru rândul podurilor de a Sultanului trecere la Ialomița și la Argeș, spuiind că și Sultanul la *Albotesci* aŭ sosit, spre care acestea și Domnul la a porie (4) mare se afla, încotro mai înainte grijă să aibă, și a răspunde că Sultanul venea din jos luând țara în lung, iară ceste lalte oști luase țara în curmeziș. Ci dar ca un mult înțelept și spre o parte și spre alta lucrurile chivernisea, de vreme ce ceresul îm-

(1) rânduit (în mss. orig.).

(2) Știrbei ot Izvoru.

(3) va găsi (în mss. orig.)

(4) nedomirire.

părat, cum scriptura ȃice «dă înțelepciune spre ai s'ei, și calea celor «ce se tem de dînsul păzesce»; și așa cu multa sa vrednicie tôte le ocărnuia, că și de ale Sultanelui porunci și trebî ce era, ispravnicî avea rînduiți de tôte și pre Mirzacii aceștia cu rîspunsurile înapoi învirtejindu-î, nici ceia l'altă poruncă și treabă împărătească părăsea, ci în tot chipul sîrguind de facerea podului la Argeș, rînduit'au și mai înainte boiari și slujitorî ca să dreagă calea și podurile ce vor fi stricate din Argeș, până în Praova.

Atuncea și Părintele *Patriarhul Dionisie* viind de la Țarigrad aũ ajuns pre Domnul acolea la *Potlogi* de s'aũ împreunat, de acolea și pre *Costandin biv Vel Stolnic Cantacuzino* l'aũ trimis Domnul înainte luî *Tucheli* de s'aũ împreunat. Iar *Cernica Vel Armaș* învirtejindu-se de acolo la oști, spus'aũ Domnului că i-aũ lăsat la *Neagra*. Decî a doua ȃi și Părintele *Patriarhul Dionisie* ș'aũ luat ȃiua bună de la Domnul și s'aũ dus la București, iar Domnul aũ încălecat de aũ mers de aũ vîdut podul. Acolea la pod venit'aũ și Ușaban Aga de Ciurmuși al Seraschierului fiind trimis cu trebî la Domnul, și învirtejindu-se iarăși înapoi, trimis'aũ Domnul cu dînsul pre *Dumitrașcu Caramanlăul Vel Postelnic*, înainte la Seraschierul, și Domnul până în sêră iar la Potlogi învirtejindu-se, nemerit'aũ și un Capegibașa împărătescũ de la Impărăție, ispravnic fiind trimis peste acele oști, carele aũ venit de s'aũ împreunat cu Domnul și voroavă de trebile oștirii aũ avut.

După aceia și *Costandin Stolnicul* de unde aũ fost trimis de la *Tucheli* s'aũ învirtejit, și mai pe urmă și *Dumitrașcul Caramanlăul Vel Postelnic* de la Seraschierul aũ venit. Și tot într'acea ȃi și sol de la *Tucheli* la Domnul aũ venit anume *Șandru Gașpar*, și iarăși un Mirzac de la Gazi Gherei Sultan. Iar pre urma acestora și *Matei Ciorogârleanul Vel Sluger*, de la oștile turcesci viind, și Domnului spuind că Seraschierul și Sultanul și *Tucheli* la pod la Argeș, cu tôte oștile aũ venit și aũ sosit, numai de cît și Măria Sa aũ încălecat, și cu toți boiarii Mării Sale la ordiia turcescã aũ mers, fiind ôstea tãbărâtă tôtã în lunca Argeșului, de la *Grecii lui Șerban Logofet* (1) până din jos de *Fugurênz*.

(1) Acesta este Șerban Logofetul Grecianu.

Și s'au împreunat întâiu cu Seraschierul, carele cu cinste mare pre Domn l'au primit cu caftan îmbrăcându-l împreună și cu 12 boiari ai Mării Sale, apoi de la Seraschierul au mers mai sus unde Sultanul tăbărât era, și s'au împreunat și cu Sultanul, apoi de la Sultanul împreună cu Iacpal Aga Vizirul Sultanului încălecând au mers iară la Seraschierul de au făcut multă vorovă până în seară. După aceea au mers la otacul Mării Sale, unde era din josul ordii turcesci de au mas acolo într'acea noapte fiind inserat.

Iar a doua și întorcându-se Măria Sa iar înapoi și trecând Argeșul de ceastă parte unde și Tucheli tăbărât cu óstea lui era, s'au împreunat și cu dînsul și multă vorovă cu Tucheli având, oprit-au pre Măria Sa de au mâncat bucate, și după ospăț multă cinste Domnului și alaiū făcându-ī au purces de au mers Măria Sa iar la *Potlogi*. Atuncea și doi Tătari de la Calgan Sultanul încă venise, pentru poclonul Sultanului, căci trecea prin țară pre cari fără zăbavă cu răspuns i-au trimis și poclonul Sultanului cu *Ianache Comisul* l'au trimis.

CAP. XV.

Cum, au purces Domnul de la Potlogi, și au ajuns oștile turcesci, tătărăscī și Cruții la podul Hriziū.

Deci după acestea și Domnul de la *Potlogi* cu óstea s'au rădicat și după cele-l'alte oști au mers de au sosit la *podul Hriziū*, unde tóte oștile turcesci, tătărăscī, unguresci tăbărâte era, și sosind Domnul la conac, numai de cât la Seraschierul au mers de s'au împreunat, și iarăși vorovă făcând, și sfātuindu-se pentru mergerea (1) în Ardeal pre unde mai cu pîrlej bun ar fi, pre vrăjmași cam fără veste să îi lovească pentru că socoteala cea d'întăiu era pre Teleajăn să meargă, iar apoi lăsând acea socoteală pre la Tîrgoviște a merge hotărâre au făcut, să treacă pre la Rucăr. Și așa duple acea socoteală numai de cât a doua și de la *Podul Hriziū* cu tóte oștile s'au rădicat și au mers până din sus de Tîrgoviște de au tăbărit, unde iarăși împreunare având Domnul cu Seraschierul, și cu Sul-

(1) trecerea (in mss. original).

tanul, și cu Tucheli, și mai sfātuindu-se, trimis'au într'acea ȃi 2.000 de óste alésă cãlãrime din óstea lui Tucheli și a Seraschierului și a Domnului, streji înainte, ca sã meargã sã rësbiascã pãnã în Ardeal cu care óste și pre *Cernica Vel Armaș* Domnul l'au trimis cap. Și așa cu grabnicã pornire pãnã lângã *Bran* mergând, unde și stréjã nemțeascã era, și cam fãrã veste lovindu-ĩ fórte rëu i-au stricat cãt mai nimenea den Nemți n'au scãpat.

Iar a doua ȃi *Tucheli* și cu Vizirul Sultanului din preunã la tabãra munteneascã au venit, și cu Domnul s'au împreunat și de tóte lucrurile sfātuindu-se, și bine aședãndu-le, când au fost dupã prãnz lãsatu-ș'au toți agarlicul acolea, adecã-te Seraschierul, Sultanul, Tucheli și Domnul, și numai așa sprinteni cu oștile purcegãnd, au poposit din sus de *fintãna Drãgoescilor*, și fiindu-le masul acolo, iar peste nópte veste de la óstea ce mersese înainte la Domnul au venit, cum cã streaja nemțeascã ce au fost pãzind la o palangã ce fãcuse la hotarul țãrii o au lovit și fórte rëu i-au stricat, aducãnd și Nemți vii la Domn, care veste vestindu-se și la ceĩ-lalți adecã la Seraschierul, Sultanul și Tucheli, numai de cãt iarãși de dimineața cu toții de grab au purces, și fãcãnd popasul de prãnz la *cetatea Negrului Vodã*, iar de searã au poposit din jos de *Dragoslavele*, și acolea între munți au mas, și dimineața s'au mai mutat pãnã la *Dragoslavele*, și acolea douë-trei ȃile ședãnd pe loc, de ce era trebile iarãși s'au sfãtuit. Apoi și de acolea rãdicãndu-se mers-au pãnã din sus (1) de palanga, ce au fost pãzind Nemții streaja, și au poposit acolo de au mas, și de acolo iarãși diminéța au purces de au mers pãnã sub cetatea de la *Bran*, și iarãși acolea într'acea nópte au mas. Iar a doua ȃi cu toții s'au strãns de s'au sfãtuit pentru trecerea oștilor în Ardeal pe unde ar fi cãci cãile era prisãcite și astupate, și la *Bran* era pazã tare și cu tunuri, despre altã parte de cea mare strãmtóre a locului fórte cu nevoe le era, și vremea grãbindu-ĩ, cu greũ și peste mãnã le era, și mai vîrtos asupra Domnului țãrii Romãnesci lucrul acesta rãzimãnd, ca cum povãșuitor celor-lalți era.

(1) pe din sus (în mss. original).

CAP. XVI.

Cum, aũ intrat oștile în Ardeal cu tóte capetele cele mari, adică Seraschierul, Sultanul, Tucheli și Domnul prin loc rěu și strĩmt și cu mare nevoe, și cum s'aũ lovit cu Nemții.

Puternicul Dumneđeũ, cãruia cele neputincióse tóte se pot, pre cum mai înainte în trecutele întâmplãri și primejdii, Domnului aũ luminat, așa și la aceasta dupã multe feluri de cercãri ce făcuse cu ómenii sãi ce preste munte povețe avea, aflat'aũ o cale, măcar cã fórté strĩmtã era și cu nevoe mare peste un munte înalt și cu pogoriș rěu, iar nu era alt mod a face, fără cât pre acea cale a merge.

Deci strãngãndu-se tóte oștile și pre Dumneđeũ într'ajutor luãnd, aũ purces pre plaiul acela tóte oștile, tot tirãș pogorãndu-se pãnã în vale în țara Ardealului, în *cãmpii Tohanilor*; acolo dar tóte sfaturile se sfiřise și tóte nãdejdiele se tãiasé, și ale tuturor inimile încremenite era, la loc de primejdie cã acela cãđãnd, unde nici înapoi nici înainte nãdejde de scãpare nu era, de vreme ce oștile nemțesci înainte le era, gata fiind de rãșboiũ, ci fiește carele numai la Dumneđeũ avea nãdejde.

Deci dar Nemții cum aũ vėđut pogorãrea oștilor turcesci acolo drept Tohanĩ, ei spre cãmp din jos de *Zãrnesci* s'aũ tras, și acolo dupã a lor bunã orãnduialã, orãnduindu-se într'acelaș cãmp între Tohanĩ și între Zãrnesci, unii despre o parte, alții despre altã parte viind, și apropiindu-se unii cu alții, când aũ fost la *dece ceasuri* din di într'o *Lunã, August unspre-dece zile*, s'aũ lovit și făcãnd Tãtariĩ iureși înainte, întâiũ óstea unгурescã Sãcui aũ dat dosul a fugi, nima stãnd de rãșboiũ. Deci rěu aũ smintit pre Nemți pentru cã o sémã de óste nemțescã din aripa stãngã rumpãndu-se, și viind asupra Tãtarilor, óstea turcescã pre de altã parte nãvalã asupra lor făcẽnd, și îndatã aũ început pre Nemți a-ĩ infrãnge fórté rěu și grozav tãindu-ĩ, și mare mórte într'ĩnșii făcẽndu-se pe de tóte pãrțile. Cã și aripa care se luase asupra Tãtarilor, măcar cã luase pre Turci pre din napoi, iar apoi întorcãndu-se Turciĩ asupra lor, rěu i-aũ stricat și pre aceia, și nu mai mult rãșboiul aũ ținut ca într'o

jumătate de cias, i-au călcat și i-au fărîmat, cât prea puținței vii să fie scăpat din Nemți.

Intr'acestași chip biruință minunată și grabnică au fost, pôte fi că și pre ei osinda de la Dumneșeu căduse, pentru reuțățile ce făcuse și gândea a face săracii de țări Rumănesci, că tocmai și capetele oștilor, și sfetnicii și povățuitorii ce-i purta, nimenea n'au scăpat, unii vii prindându-i, alții în răsboiū periți fiind, și din căpeteniile nemțesci și din boiarii unguresci capete mari, anume *Tekeli* (1) și alții au perit.

CAP. XVII.

Cum, au prins pre Haizler viū în răsboiū și pre alții din căpeteniū, fără cei mulți ce au perit.

Deci dară după contenirea răsboiului, aducând ostași tot-d'auna și Nemți vii, și steaguri, și de altele, adus'au tocmai și pre *Haizler Ghenărarul* prins viū din răsboiū, pre care ducându-l la *Tucheli* cinstele l'au primit, și lângă dinsul alătura a ședea l'au pus.

Atuncea și Domnul Costandin Vodă mergând la *Tucheli*, s'au împreunat și cu *Haizler*, cu carele dând mâna au ședut între *Tucheli* și între *Haizler*, și câte cevași Domnul cu *Haizler* vorovă făcând, îl îmbună cu cuvinte de mângăere pentru ale vremei și ale lumii întâmplări. Care cuvinte de cea semetă și nebunească megalopsihia lui *Haizler* puțin se atingea, că nu ca un prins și robit răspundea, ci și atunci firea lui cea înaltă vrea să și-o arate micșorând lucrurile și biruințele ce se făcuse, ca și o nimic arătându-le, că cu atâta, dicând, lumea nu piere, și de au perit aceia mai sunt și alții și ca acestea nebunesci grăia răspunsuri. Și *Tucheli* ce răspundea le primea, pentru pricinile și nădejile ce printr'insul a isprăvi nădăduia, ca să-și scotă muerea de la Nemți, că oprită era acolo, ficlenindu-se el de către Impărăția neamțului, și galbeni mulți pentru dinsul să ia. Și când au fost mai pre urmă făcând tocmelă *Haizler* cu *Tucheli* ca să-i dea multă sumă de galbeni de aur, pentru răscumpărarea lui, slobođitu-l'au cu chezășie, lăsând în locul lui pre *Marchiez Doria Ghenărarul* cu al căruia mijloc *Tucheli* pe *Hai-*

(1) Tekeli (în mss. orig.).

zler aŭ slobodit. Apoi nu după multă vreme *Marchiez Doria* aŭ murit, iar *Haizler* galbeni ce aŭ tocmit ca să dea pentru răscumpărarea lui tot i-aŭ trimis și muiera lui *Tucheli* de la Impărăția neamțului încă i s'aŭ slobodit de aŭ venit la dinsul.

CAP. XVIII.

Cum, aŭ adus Dar și capul lui Costandin Bălăcianul la Costandin Vodă.

Atuncea dar după bătaia Nemților, ce s'aŭ dis mai sus, și *Costandin Aga Bălăcianul* acolo aflându-se, nu în răsboiul ci mai de o margine fiind, și înfrângerea Nemților vădând, cum aŭ putut și el dosul aŭ dat, și ajungându-l Turcii rău l'aŭ tăiat și l'aŭ fărâmat al căruia cap la Costandin Vodă aducându-l tocmai în țară la București în vederea tuturor l'aŭ trimes. Pentru că isbânzile și minunile lui Dumneșeu nu se pot ascunde, că altele sunt sfaturile omenilor și altele Dumneșeu poruncesce și cel ce sapă gropă altuia el într'insa cade; că pre acest *Costandin Bălăcianul* nu-l lăsa, ticălosul, trufia ca să-și aducă aminte și de frica lui Dumneșeu, ci credea în avere și în cai și în arme și în viteji și în fandasii nebunesci și nu scia că nu este Dumneșeu înaintea celor ce nu se tem de dânsul, ci așa cu acestea ș'aŭ pus și sufletul și viața. Căduț'aŭ atunci și *Cerchez Ahmet Pașa Seraschierul* carele era cap oștilor turcesci și lovindu-l un glonț de pușcă aŭ perit. Apoi Pașii cei l-alti strângându-se toți și făcând sfat aŭ ales pre Funduc *Mustafa Pașa* și l'aŭ făcut *Seraschier*. Și așa numai de cât după răsboi și isbânda ce s'aŭ făcut, aŭ scris cărți și aŭ trimes la Vizirul fiind la Niș de bătea cetatea Nișul, adică *Seraschierul*, Sultanul, *Tucheli* și Domnul, făcându-i scire de toate întâmplările și de bătaia și isbânda ce s'aŭ făcut.

CAP. XIX.

Cum, aŭ început Ungurii a se închina la Tuheli vădând isbânda Turcilor.

După aceea dar și Ungurii isbânda Turcilor vădând, început'aŭ a veni și a se închina la *Tucheli* cu stégurii și cu poclone. Decî de acoloa s'aŭ sculat *Seraschierul* și Sultanul și *Tucheli* și Domnul cu toate oștile, și aŭ mers asupra cetății *Brașovului* de aŭ tăbărât, însă

Domnul aș tĂbărit ĩmportiva strejiĭ Brașovului unde păzea Nemții, și acolo aș mas. Apoi a doua și Domnul aș purces de aș mers ĩnainte până la *Săticele lângă Timiș*, de aș conăcit acolo, și fiind Sântă Măria mare, a doua și aș șeșut tot pre loc, iar a doua și de Sântă Mărie, s'aș rădicat și Măria Sa, și aș venit la *gura Telului* drept *Prejměr* de aș tĂbărit, unde și cele-lalte oști tĂbărate era. Acolea Domnului poruncă i-aș venit de la Seraschierul, ca să trimiță să strice cetatea de la *vîrful lui Craiș*, (1) și să deschidă calea de la Teleajen; și așa după poruncă Domnul ĩndată pre *Calotă Logofătul* aș trimis cu o sémă de slujitori de o aș fărămat de tot, deschidënd și calea pre unde Nemții aș fost astupat (2). Acolea la acel conac venit'aș și *Marches Dorie Ghenărarul* de s'aș ĩmpreunat cu Domnul, carele și el rob cĂdënd la Tătari din rĂsboiș, iar *Tucheli* l'aș rĂscumpėrat, decĭ după ĩmpreunare și a doua oră aș venit la Domn de și-aș luat șiua bună fiind mergător la Beciș.

Și iarăși acolea s'aș sfătuit Seraschierul cu *Tucheli* și cu Domnul de aș trimis cĂtă-va sémă de óste spre Făgăraș, și după aceea *Tucheli* la Domnul aș venit, de s'aș maĭ vorovit. Iar a doua și aș mers Domnul la *Tucheli* fiind și Seraschierul acolea, unde 12 boiari unguescĭ de pre la cetăți veniră cu poclone și cu daruri de s'aș ĩnchinat la *Tucheli*, pre toți cu caftane i-aș ĩmbrăcat.

Decĭ făcură sfat ca să meargă spre Beligrad, și așa aș purces Seraschierul, Sultanul și *Tucheli* cu tóte oștile de aș mers ĩnainte, iar Domnul Costandin Vodă aș rĂemas maĭ ĩn urmă o și acolea pre loc avënd multă trĂbă, și viind la Măria Sa și un sol Moldovenesc de la *Costandin Vodă Domnul Moldovei*, anume *Mihăilă Logofăt* de aș avut cu Măria Sa ĩmpreunare de ș-aș dat solia ce aș avut.

După aceea s'aș rădicat și Măria Sa cu óstea Mării Sale de aș mers după cele-lalte oști unde era tĂbărite ĩntre *Bod* și ĩntre *Feldióra*, apoi de acolea iarăși cu tóte oștile rădicându-se, aș mers

(1) Locul cetății există și astăđi ca o movilă pre vĭrfu lui Craiș ĩn plaiul Teleajen.

(2) Acėsta ar fi o dovadă cĂ Nemții aveau cetatea de la vĭrfu lui Craiș atuncĭ ĩn mâna lor.

de aũ poposit la Kiupecerit, făcând o ȃi oturac, de acoloa și solul Moldovenesc s'aũ întors înapoi. Decĩ de acoloa rădicându-se oștile aũ mers la *Homorod* unde iarășĩ o ȃi oturac făcând, venit'aũ iar *Tucheli* la tabăra Muntenească de s'aũ împreunat cu Domnul, și de ce era trebile s'aũ mai vorovit, și de acoloa iarășĩ rădicându-se aũ mers de aũ tăbărit la *Lebleni*, și de acoloa aũ tăbărit între *Sulemberg* (1) și între *Morghindea*, de pre la care cetățĩ venit'aũ Sașĩi cu poclone la Domn, și iarășĩ de acoloa rădicându se aũ mers la *Agnita* și după ce aũ poposit mers'aũ Domnul la Seraschier Pașa de s'aũ mai vorovit și viind la otac, numai de căt aũ trimis pre *Vasit Vel Căpitan de Lefegit*, i *Vicol Căpitan* și alți Căpitanĩ cu cătă-va oște diintr'a Mării Sale împreună și cu Tătariĩ, de s'aũ dus în lăuntru spre Beligrad cercătoriĩ, pentru că simțea că mai vin nisce oștĩ.

Apoi de acoloa iarășĩ rădicându-se aũ mers până din josul Sibiuluĩ la un sat săsesc, și aũ mas acoloa; de acoloa s'aũ rădicat și aũ mers în luncile Sibiuluĩ de aũ tăbărăt, acoloa aũ venit la otacul Domnuluĩ, doi Pași anume Salih Pașa și Pașa al Serhatliilor, cari împreunare și vorovă de tréba oștĩi cu Domnul avind, i-aũ oprit Măria Sa de aũ și ospătat.

Decĩ și de acoloa rădicându-se mers'aũ din susul Sibiuluĩ la un sat ce se chiamă *Amărujiĩ*, la acest conac a venit și *Ghidimoc vătăful de Călărașĩ* din Țarigrad, împreună și cu ómeniĩ Seraschieruluĩ și ai Sultanuluĩ, și ai luĩ *Tucheli* de la ordia Viziruluĩ cu cărți de la Vizirul, aducând și veste că și pre Nemțiĩ de la Niș Turciĩ i-aũ bătut, și avură bucurie.

CAP. XX.

Pentru coronația luĩ Tucheli, cum s'aũ coronat a fi Craiũ Ardealuluĩ, iprocĩ.

Decĩ dar și de acoloa de la acest conac rădicându-se mers'aũ și mai nainte până la satul *Cirstianul* și tóte oștile acolo aũ tăbărıt, la care sat și coronația luĩ *Tucheli* s'aũ făcut de care mai pre larg vom ȃice, în ce chip s'aũ făcut, și cum aũ fost, pentru cei ce n'aũ vėđut să audă, măcar că socotéla încoronării la Beligrad era să se

(1) Șulumbir (in mss. orig.).

facă unde Scaun Crăesc este, iar Craiul temându-se pentru vre-o smintelă de nescare-va oști nemțești ce se auzea că vin din sus, el aș primit de s'au încoronat acolo la acel sat, care și în preajma Sibiului este. Decî dară în rânduia ți ce era să se facă coronația, rădicatu-s'au tótă óstea de acolo de unde era tăbărită, din poruncă cu gătire de alaiu, să ducă pre Tucheli Craiu cu pompă mare în sat în *Cârstianul* să se încoroneze, și trimițând Craiul înainte pre boiarii Ardealului căți cu el era, împreună și cu țara (că până atunci se închinase câtă-va Săcuime) care era adunați cu toți ca la 6, 7 mi, ca să mērgă ei înainte, unde gătirea de coronație era.

Decî venit'au Costandin Vodă Domnul țării Romănesci de au descălicat la cortul Craiului, și puținel cu Craiul ședând în vorová, venit'au și Pașa Seraschierul, descălecând iar la cortul Craiului, și ședēnd puținel în vorová cu toți, până s'au rānduit tóte oștile, cu alaiu să mērgă cine-și după rānduiala lui, veniră și soli de la boiarii Ardeleni și de la țară, cari mai înainte mersesē la *Cârstianul* pof-tind pe Craiu să meargă fiind vreme de coronație. Decî dar atunci numai de cât cu toți au purces, fiesce carele cu oastea-și, și cu frumóse alaiuri, mergānd înainte pre rind Pașii căți era cu óstea turcēscă, și după dānșii Sultanul, și după Sultanul Domnul țării Romănesci Costandin Vodă, și pre urma Domnului mergea Seraschierul, iar pre urma tuturor venia Craiul pre carele óstea Ardealului așteptāndu l cu pompă mare l'au primit. Așa dar Costandin Vodă trecānd în capul oștilor Ardelene, și așteptānd până au trecut Seraschierul ca să primēscă pre Craiul, iar Craiul însă-și cum s'au apropiat, luat'au pre Domn de o parte alătura cu dānsul mergānd, și de altă parte Capigibașa cel împārātesc, care cu caftan împārātesc de la Pórtă ca să îmbrace pre Craiu venise; și câte trei alătura mergēnd, Craiul la mijloc fiind, iar dinaintea lor de o parte boiarii Ardeleni mergea, de altă parte boiarii Muntenesci și povotnici prin mijloc atât ai Craiului cât și ai Domnului, iar óstea Ardealului stānd cine-și la orānduiala lor cu căpeteniile lor și toți să închina Craiului și să ducea înainte, și așa cu orānduială ca acesta și cu bună toc-mire, mergēnd cu trāmbițe și cu tamburhanale și cu tot felul de pompă intrānd în sat, au descălecat în curtea bisericii unde coronația era să fie, și întâiu în case suindu-se Craiul cu Domnul dim-

preună și cu Capegibașa, mers'ău și Seraschierul și Vizirul Sultanului și alaltfi Pași toți căți era, pre care Craiul de odată cinstindu-î, venit'ău numai de cât boiarii Ardeleni, de ău poftit pre Craiul să mérgă, că țara îl chiamă ca să se coruneze.

Și așa sculându-se cu Costandin Vodă împreună în biserică ău mers, unde toți boiarii Ardeleni și altă țară adunați era, și fiind scaunul Craiului grijit și gătit înaintea preastolului, într'insul ău șe-đut; iar de a stânga lui alătura și alt scaun fiind grijit pentru Domnul țării Romănesci, șeđut'ău și Domnul cu dânsul alătura. Și mai fiind și alte scaune mai jos și de o parte și de alta, șeđut'ău toți boiarii Ardeleni și Munteni, unii de o parte alții de altă parte. Deci numai de cât cu trâmbițele ău început a ăice în biserică, și cântăreții cânta după al lor obicei și rînduială. După aceea contenindu-se cântările început'ău popa cel mare al lor predicăție a face ca la o jumătate de cias fiind; după aceea sculatu-s'ău boiarii Ardeleni, și viind înaintea Craiului ău ăis, cum că țara îl rógă și-l poftesce să le fie Crai și bun oblăduitor. Atuncea și Craiul scóse o scrisóre întru care câte-va ponturi scrise era, spre care Craiul poftea țara să urmeze și, în ađirea tuturor, Logofătul crăesc cetindu-le, toți cum că le vor ținea primindu-le, s'ău făgăduit.

După aceea și boiarii ca despre țară și despre toți dat'ău Craiului o carte care era tipărită, de o ău cetit în cap; Dintr'aceea carte, întru care era jurămîntul cu care Craii când se pun se jură, pentru ca să ție cele ce sunt acolo scrise legături; și cetind Craiul acelea, îndată toți cu un glas ău strigat, ăicând: vivat, vivat, și iarăși cu trâmbițele începînd din afară încă tunurile și puscii multe da.

Deci pre Capigibașa încă cu cinste mare acolea aducîndu-l, încă îndată îmbrăcat'ău pre Crai cu caftanul cel împărătesc, căptușit fiind cu cojoc de samur, și ahtinamelele împărătesci citindu-le, iarăși cu trâmbițele și cu tunurile a da ău început; asijderea și *Iacpal Aga*, Vizirul Sultanului, viind împreună cu Capigibașa, dat'ău și el scrisórea ce avea trimésă de la Hanul, ce scria la țară și tóte a-cestea citindu-se, și pre limba unгурéscă tălmăcindu-se întru a tuturor înțelegere, mulțumită și Impăratului și Hanului ău dat.

Atuncea dar și Măria Sa Costandin Vodă cu a sa vrednicie ce o are, arătând către Crai cea cuviinciosă dimpreună bucurie, fă-

cut'ău Craiului frumôsă orașie, pentru norocirea și înălțarea ce Dumnezeu îl învrednicise, și ca să-i fie într'un cias bun Crăia, și alte cuvinte frumöse. După acestea eșit'ău Craiul din biserică cu Domnul dimpreună și cu Capigibașa și Vizirul Sultanului, și mergând sus în case, unde era Seraschier Pașa de aștepta pre Craiul, l'ău primit cu cinste și cu cuvinte de bucurie pentru înălțarea Crăiei.

Apoi s'ău sculat Seraschierul de s'ău duș la otac, iar măi pre urmă și Craiul împreună cu Costandin Vodă, eșind aș mers la Sultanul, unde era otacul lui, de aș dat mulțumită cum se cădea, ca unui Sultan, și eșind de acolo s'ău dus cine-și la otacul lui. Iar a doua și Craiul făcut'ău ospet mare Mării Sale lui Costandin Vodă, în sat în *Cirstianul* cu mare priimință, cu dragoste și cinste ședând amândoi în capul mesei, și în jos boiarii Ardeleni de o parte și cei Muntenesci de altă parte, făcându-se mare veselie până la un ceas din noște, apoi sculându-se de la masă vrând Domnul a-și lua seara bună de la Craiul, iar Craiul aș încălecat de aș petrecut pre Măria Sa cu toți boiarii până la un loc, apoi ș'ău luat seara bună unul de către altul, și s'ău dus cine-și la otacul lui.

CAP. XXI.

Cum, aș venit Capigibașa împărătesc de aș adus caftane Seraschierului, Sultanului, Craiului și Domnului, de i-aș îmbrăcat pentru izbânda ce aș făcut.

Deci după acestea venit'ău și Capigibașa împărătesc de la Pörtă cu caftane pentru izbânda războiului ce se făcuse, pre carele cu mare cinste și cu alaiu Seraschierul l'ău primit, și după aceea întâiu pre Sultanul, Pașa Seraschierul aș trimis de l'ău adus cu cinste și cu alaiu mare de l'ău îmbrăcat cu caftan, apoi aș adus pre *Tucheli Craiul* de l'ău îmbrăcat cu caftan și dupre dînsul aș trimes de aș adus și pre Măria Sa Costandin Vodă de l'ău îmbrăcat cu caftan împărătesc, și viind Măria Sa Vodă la otac cu cinste și cu alaiu împreună cu Chihaiua Seraschierului, s'ău citit fermanul cel împărătesc care scria la Măria Sa.

După aceea Chihaiua aș îmbrăcat întâiu pe Iazagiul Domnului cu caftan care aș citit fermanul, apoi și pre 10 boiarii ai Mării Sale cu caftane îmbrăcându-i pre toți, s'ău întors înapoi.

Atuncea viind nisce Tătari despre oștile nemțesci ce venea de la Niș și aducând și un neamț, făcut'au socoteală de aș trimis vre-o șapte mii de oște, Turci cu Tătari, împotriva acelor oști, iar Seraschierul, Sultanul împreună cu alalți, și Craiul și Domnul, s'au sculat de acolo de la *Cirstianul*, și aș mers pe din jos de Sibiū de aș tăbărit la *Viz-ocnă*, și de acolo la *Șeica mare*. Aci s'au strâns toți Pașii la Seraschierul, fiind și Domnul Costandin Vodă, de s'au făcut sfat pentru trebile oștilor, și așa s'au făcut socoteală să se tragă oștile spre Brașov. Decă purcegând de acoloa mers'au la *cetatea Mediașului* tăbărând acolo, la care cetate făcut'au Sașii ospăț Craiului, dând și cu tunurile din cetate. Decă rădicându-se de acolo aș mers de aș tăbărit din susul *cetății Sighișorei*, la care cetate Craiul iarăși ospăț Domnului făcând, a doua și de acolo s'au rădicat, și aș mers de aș tăbărit la *Fereghihazu*.

CAP. XXII.

Cum, la conacul de la Fereghihazu s'au strâns toți Pașii, și Sultanul, și Craiul, și Domnul la Pașa Seraschierul, de s'au sfătuit a se trage oștile în jos, pentru oștile nemțesci ce venea din sus asupra lor, și pre Costandin Vodă l'au rânduit să meargă să fie de pază la gura Teleajenului.

La acest conac strânsu-s'au toți Pașii, și Seraschierul, și Sultanul și Craiul, și Costandin Vodă Domnul țării Românesci, făcând iarăși sfat și socoteală în cătrău se vor trage cu oștile, înțelegând de oștile nemțesci ce venea din sus, și rânduint pe Măria Sa Costandin Vodă să meargă a fi de pază la gura Teleajenului, îndată și ziua bună de la Seraschierul, și de la Sultanul, și de la Craiul luându-și aș purces spre gura Teleajenului; iar Seraschierul și cu alalți Pași și cu Sultanul, și cu Craiul, împreună cu toate oștile aș rămas în preajma cetății de la Sighișóra.

CAP. XXIII.

Pentru eșirea oștilor din Ardeal viind iarăși în țară și pentru Tucheli cu ce vrăjmășie pe urmă asupra creștinilor s'au arătat.

Deci dar Domnul mergând după cum s'au rinduit, și sosind la gura Teleajenului, acolo și óre ce óste Moldovenească era, de *Can-temir Domnul țării Moldovei* trimisă cu boiarii, anume *Lupul Bogdan Hatmanul*, într'ajutorul oștilor turcesci, și mai era un Căpitan al Craiului anume *Daroți* cu câtă-va óste de pază acolo la gura Teleajenului cari de venirea Domnului aflând, eșitau înaintea Mării Sale cu alaiu de s'au împreunat, și tăbărând Domnul acolo au făcut o ți oturac.

După aceea s'au rădicat cu tabăra, și au venit de au trecut între munți, aprópe de virful Craiului, și au tăbărât. Decí acolo viind veste Mării Sale pentru nisce hoți ce intrase în țară peste Olt, viind din țara Ungurească, trimis'au pre *Cernica Vel Armaș* cu câți-va slujitorii ca să le stea împotivă, ca să-í scóță din țară, fiind și *Cornea Brăiloiu Vel Paharnic* acolo ispravnic, fiind trimis de Măria Sa încă mai de nainte vreme.

Atuncea și Jupănesele boiarilor Ardeleni care lui Tucheli Craiu se închinase, s'au rădicat cu totul, și au trecut în țara Românească (1), pentru că nu era a sta în Ardeal, de vreme ce oștile tóte se trăgea a eși din Ardeal, neputând sta împotiva oștilor nemțesci, care din sus grele venea, cât și a se sparge oștile turcesci începuse, și rânduri-rânduri de Turci și de Tătari cu năvală venea și în țară trecea.

Vădënd dar și Costandin Vodă că oștile se trag în țară, Măria Sa încă s'au mai mutat mai înainte, și trecând virful Craiului au tăbărât acolo; apoi și de acolo mai mutându-se au tăbărât la *Ceraș* (2), unde câtă-va óste turcescă fugind din tabăra turcescă în țară au trecut, și pe urma acelora și Sultanul cu Tătarii au trecut și

(1) muntenescă (in mss. orig.).

(2) Se înțelege că nu pe la Muntele Bratocea, pe unde isvoraște apa Teleajenul, ci pe la virful lui Crai și vama Tabla Buților, unde isvoraște apa Teleajenului și este și Valea Cerașului, se făcea circulația pe atunci și așa mai jos revenea tot în valea Telajenul spre Văleni către Ploesci.

mai pe urmă Seraschierul cu Tucheli cu tôte oștile eșind din Ardeal în țară au intrat, mai rămâind încă rămășiță de pedepsă de păcatele creștinilor, că mai multă călcare și stricăciune ticăloșei țări la întorcerea oștilor din Ardeal s'au făcut de cât întâiu când au intrat în Ardeal, și de Turci și de Tătari, iar mai virtos de păgânii Cruți, care era în óstea lui Tucheli, de care mai nainte vom tinde cuvîntul cu ce fel de mulțămîta acest asemenea ostașilor lui, Tucheli, Domnului și țării. s'au arătat.

Atuncea dar și Domnul, de la *Ceraș* rădicându-se, au venit de au poposit la *Văleni* și numai de cât mergând Măria Sa de s'au împreunat cu Seraschierul unde și Tucheli și toți Pașii era strânși, făcut'au sfat și socotélă încătrău să vor trage oștile, și au ales ca să se tragă spre *Ploesci*. După aceea purces'au Domnul de la *Văleni*, de au mers la *Floesci*, unde veste Domnului cu niște călărași de *Țarigrad*, de la *Vizirul* au venit, cum că *Beligradul Turcii* au luat și *Calgan Sultanul* cu tătărimea și cu óstea turcescă în țara *Ungurésca* pe la *Temișóra* au intrat.

Deci fiind Domnul și a doua di ședător acoloa, venit-au și Seraschierul, Sultanul, și Tucheli cu tôte oștile, de au tăbărât împrejurul *Ploescilor* și după aceea numai de cât Domnul la Seraschierul au mers de s'au împreunat, fiind și Tucheli acoloa, cu care multă prigonélă avea și ceartă Domnul înainte Pașii Seraschierului, pentru răutățile ce păgânii lui ostași a face țării începuse, imputându-i Domnul și muștrându-l pentru nădejdea cea de prieteșug ce cu dânsul avea, gândea pentru multa slujbă și dragoste ce îi arătase, iar el cu cât Dumneșeirea de dînsul era depărtată și creștinătatea, cu atât și el de prieteșug nu se lipsea, ci după tirănesca și păgănesca lui fire ce avea, mai mult asupra creștinilor se sălbătăcea și cu tótă împrotivnicirea da voie hoșilor lui, stricăciune și pradă creștinilor să facă, cari cumplete răutăți țării făcea, nici de Seraschierul, nici de *Impărăție* temere avënd. Atuncea Domnul păgănatatea lui vădënd, au trimes îndată de au făcut jalbă la *Impărăție*, iar despre altă parte și Măria Sa voe ostașilor Mării Sale au dat, nu prost pre Cruți ai măcelări, dar ce folos, că de niște păgâni și tâlhari ca aceia, nici o pagubă nu era, ci tot de creștinii era pagubă că pre unde îi găsea păgâni Cruți fórte reu îi căznea și le lua tot.

CAP. XXIV.

Cum, s'aũ rădicat Domnul de la Ploesci de aũ venit la satul Mării Sale la Tătăranĩ, unde și alalte tóte oștile aũ venit.

Deci Domnul rădicându-se *de la Ploesci*, aũ mers la satul Mării Sale la *Tătăranĩ*, și acolea câte-va ȃile ședend, făcut-aũ ospet Șeraschierului împreunã cu toți Pașii și Sultanului, apoi s'aũ sculat de aũ mers la *Filipesci*, așteptând până va veni și răspuns de la Impărăție. Deci atuncea fără zăbavã și poruncã de la Impărăție cu ferman viind, atãta la Seraschierul și la Sultanul, ca sã se rădice cu oștile sã iasã din țarã, cât și la Tucheli sã nu mai stea sã facã stricãciuni țerii, ci cu óstea lui la Diu sã se ducã. Care poruncã dacã aũ vedut-o, întâiu Sultanul aũ purces cu óstea lui de s'aũ dus, așijderea și Seraschierul cu toți Pașii împreunã cu Domnul aũ purces de aũ mers prin Bucuresci și iarãși acolo Domnul ospet mare ca unor Pași făcendu-le și cu daruri pre toți dãruindu-ĩ, s'aũ dus unii spre *Nicopoa* alții pe la *Ruși*, aũ trecut cu tóte oștile turcesci.

Numai lui Tucheli porunca acesta nimic nu i-aũ plăcut, cã gândul lui era sã ierneze în Bucuresci, ca tótã vrãjmășia asupra creștinilor pre deplin sã și-o arate, iar de vreme ce porunca Impărăției era sã se rădice, îndatã s'aũ sculat de la *Stãncesci* de unde era, și la Tîrgoviște s'aũ dus împreunã cu tótã óstea lui, și multe rëutãți și acolo și pre unde aũ trecut hoții lui, aũ făcut. Și așa multe ȃile acolo ședend, multã pradã și stricãciune țerii aũ făcut, muncind în tot chipul și pricinĩ gãsind, ca sã nu iasã din țarã, ȃicea cã va sã mai mergã în Ardeal și așa de la Tîrgoviște sculându-se cu hoții lui, fără veaste pre supt munte aũ mers de aũ lovit Cãmpulungul, și nespuse jãcmãniĩ și rëutãți sãracilor aũ făcut. Deci de acolea aflãnd o sémã de óste nemțescã, ce era la cetate la Bran, numai de cât câtã-va óste de a lui aũ trimes peste munte și fără veste lovindu-ĩ fórtë rëu i-aũ stricat, cât și Ghinãrarul acela ce se afla cu acea óste aũ pierit.

Deci, Nemții dupã aceia, de Tucheli aflãnd, îndatã cu gãtire mare s'aũ pornit, ca fără veste și pre el sã-l lovescã sã-l ia din Cãmpu-

Lung viu ne-vătămat, și așa l-ar fi luat, de nu puțin mai 'nainte veste ar fi prins, de aŭ fugit nóptea de acolo cum inima lui n'aŭ vrut, și s'aŭ dus de aŭ trecut Oltul și s'aŭ oprit în préjma Diiului, și acolo iarăși de cele ce știa nu să părăsea, ci iarăși răutăți nespuse țării făcea. Decî Domnul vėđénd cea neconținută a lui răutate, trimis'aŭ și Măria Sa căpitanii cu căți-va slujitori în préjma hoților lui, ca să apere țara de dinșii și multă mórte în Cruți s'aŭ făcut de a-i noștri.

Atuncea Tucheli vėđénd că n'are ce să mai facă, aŭ prins pre Căpitanul cel mare den Cerneți care era acolo de paza mărginiî, anume *Necula Glogoveanu*, și l-aŭ ținut multă vreme în obezi.

După aceea venitu-i aŭ poruncă de la Vizirul Mustafa Pașa Chiu-prulioglu, ca să mėrgă la Beligrad, să se împreune cu dînsul, și nu mai de cât după poruncă mergénd acolo, și cu Vizirul împreunându-se, nu cea după nălucirea lui cinste și priimința i s'aŭ făcut, că îndestulat era Vizirul de cele ce despre dînsul răutăți auđise, care nu numai în creștinii ci și în Turcii nepristan făcea. Atuncea și bojarii Capicheaelile țerii Rumănesci mergénd la Vizirul jalbă de dînsul aŭ făcut pentru câte în țară făcuse răutăți, și pentru Căpitanul den Cerneți cum l'aŭ prins și l'ține la închisóre, pentru care îndată Vizirul cu poruncă aŭ trimis de l-aŭ scos fără voia lui. Și așa și altele câte împotriva Domnului a ție pusese înainte, nici într'o sémă i s'aŭ ținut, cât văđénd el acestea și fără de voia lui, cu prier-teșug a se întórce spre Domnul poftea; dar cu ce obraz? Acestea sunt ale lui Tucheli lucruri și purtări, dintru care tot cea mai puțină parte s'aŭ scris din câte aŭ făcut el.

Iar la al *treilea an* al *Domniî*, șeđut-aŭ Domnul la Scaun.

Intr'acel an viind Hanul de la Crim cu Tătarii den poruncă împărătéscă ca să trecă prin țară să mėrgă la óste în sus după Vizirul, eșit-aŭ Domnul înainte la *Fântâna rece*, carele cu cinste pre Domnă primindu-l, cu caftan l-aŭ îmbrăcat; după aceea și Domnul dându-i poclonul, ș'aŭ luat țiea bună și s'aŭ întors la Scaun în Bucuresci, și aŭ șeđut cu pace într'acea vară.

Intr'acel an, primăvara, aŭ trăznit clopotnița cea Domnėscă din Bucuresci care mai 'nainte de Grigore Vodă, făcută era, iar Șerban Vodă o mai înălțase mult. Decî fiind o cămară dedesupt la mijlocul

clopotniții, din nesocotélă s'aũ fost băgat acolo într'acea cămară iarba de pușcă ce era Domnescă, ca să stea acolo, iar apoi iarba aceea aũ adus primejdie, că ridicându-se o plóie iute într'o ȃi, la *Iunie 25* de ȃile, cu tunete, când aũ fost drept acel loc, fórte tare fulgerând, tocma acolo în clopotniță în iarbă aũ trăsnit, și fiind iarbă multă, aũ rėsipit clopotnița până în pămînt, de care trăsnet spărgându-se clopotnița, și aflându-se băgați ómenî lângă dinsa aciundu-se de plóie, la câți-va și mórte s'aũ făcut și betejăciunî la alții, iar în casele Domnesci nici o stricăciune nu s'aũ făcut. După aceia Măria Sa Costandin Vodă atuncea-și îndată aũ pus de aũ făcut altă clopotniță, de iznovă încă mai bună de cum aũ fost întâiũ puînd și ciasnic sus în clopotniță, făcendu-i și horă împrejur și acolo în hora aceea bătea chindii, care n'aũ fost mai 'nainte la alți Domni.

CAP. XXV.

Pentru lăcuste când aũ venit în țară de făcea multă stricăciune, și pentru venirea boiarilor solî de la Beciũ, și pentru mórtea lui Iordache Spătaru.

Când aũ fost la al treilea an din Domnia Mării Sale, aflându-se țara la mare lipsă și fómete de stricăciunea lăcustelor, care încă din ȃilele lui Șerban Vodă venise acea urgie Dumneȃiască pe acest pămînt, de aũ pedepsit șepte anî cu dînsele, de se făcea multă stricăciune și pagubă, și așa Măria Sa Costandin Vodă pentru acea mânia Dumneȃiască ce era asupra acestuî pămînt, trimis'aũ la Sfe-tagora și aũ pohtit pe Părințiî de acolo cu rugăciune de aũ adus capul lui Sfintu Mihail Sinadichi; după ce l'aũ adus aici în țară, aũ făcut aicea în Bucuresci mai întâiũ rugăciunî și litanî, și eșiră afară, după aceea și în țară aũ trimis sfintul acela cap, de l'aũ purtat pre unde era lăcuste cu Arhiereî și cu preoți, anume Părintele *Acsentie Viădica Sofianul*, carele aũ fost mai nainte Viădică la Sofia, aflându-se aicea în țară, și cu mulți Arhiereî și preoți, de umbla făcând rugăciunî și osfeștaniî prin tóte locurile unde era lăcuste. Și așa dintr'acel an cu vrerea și cu mila lui Dumneȃeũ și cu ajutorul Sfintuluî, s'aũ rădicat lăcustele, și aũ perit de pre pămēntul acesta, de s'aũ cunoscut ciudă (1) mare aievea.

(1) minune.

Pentru aceea și Domnul după ce a adus capul Sfintului aicea la Scaun în Bucuresci, a făcut cunună de aur cu pietre scumpe asupra capului, și a făcut cutie de argint frumoasă de așezat capul Sfintului, și făcând și către sfinții părinți, care a venit aicea cu Sfintul cap de la Sfetagora, mulțumită și cel după puțină ajutor sfintelor mănăstiri, s'a duc cu capul iar la Sfetagora.

Iar când a fost iarna despre postul cel mare, venit a și boiarii de la Beciu, solii care fusese trimiși de răposatul Șerban Vodă, și-i oprise Chesarul acolo, anume *Iordache Spătarul* i *Șerban Căpitanul*, cari trei ani a fost acolo opriți pentru pricinile ce s'a duc mai înainte; iar când a fost primăvara căduț a *Iordache Spătarul* în grea bătă, și nu mult l'a lungit, fără cât o săptămână și s'a dat obșteasca datorie, lăsând în urmă multă tânguire și jale, nu numai pentru îndelungata lui streinătate ce făcuse(1), (căci numai vreo două luni cu jupâneasa și cu coconii lui după ce a venit a lăcuit), ci mai virtos pentru cea tânără a lui virstă și multa vrednicie ce avea, de care nu numai fraților și Domnului pagubă s'a făcut, ci tocmai și țării, că ales boiar de cinste și de treabă era.

CAP. XXVI.

Cum, la al patrulea an al Domniei lui Costandin Vodă când a fost vara, a mers Măria Sa la Tîrgoviște.

Intr'aceeași dar vară, care era al patrulea an din Domnia Mării Sale lui Costandin Vodă, venitu-i a poruncă de la Impărăție ca să iasă din Scaun, să meargă spre munte în preajma Ardealului, ca să-și păzească țara de vrăjmași și numai de cât din poruncă gătindu-se, purces' a de a mers spre Tîrgoviște și din sus spre dealul lui *Bărbat* a tăbărit și totă vara acolo fiind, pus' a de a curățit casele domnesci den Tîrgoviște, și s'a apucat a le drege, ispravnic făcând pre *Mihail Cantacuzino Vel Spătar*, și totă orinduiala făcând ca să se apuce de lucrul caselor să le facă.

Când a fost la *Septemvrie* rădicatu-s' a Domnul de acolo și în-virtejindu-se pe la *Potlogi*, a venit iarăși la Scaun în Bucuresci, și s'a gătit de nunta ficeii Mării Sale *Dómnei Stancăi*, care o a dat

(1) fusese (in mss. orig.).

după Coconul lui *Iliș Vodă*, *Radul Beizadea*, a cărora nuntă s'au făcut la luna lui *Noemvrie*, însă veselie domnească mare și infrumusețată, care în zilele noastre asemenea aceea n'am pomenit.

CAP. XXVII.

Pentru Staicu Paharnicu ce era ficlean țării de mullă vreme, cum s'au rădicat de la Moldova, și au mers la Pórtă ca să facă lui Costandin Vodă pără, umblând și el după Domnie.

Intr'acea iarnă, s'au rădicat și *Staicu Paharnicu* de la Moldova, de au mers la Pórtă să facă pără lui Costandin Vodă, fiind acest *Staicu* pribeag încă mai din nainte vreme, de când luase Șerban Vodă Domniea, și umblând când în Moldova, când în Ardeal, iar mai virtos în Ardeal multe amestecături țării și Domnii despre Nemți făcând, ca un om foarte rău și zavistnic ce era, înălțându-se și el cu hirea a apuca Domniea și nu se uita că nu se dau acestea nici celui ce va, nici celui ce aleargă, ci cui Dumneșeu va.

Intr'acestea dar fandasi și el vremea își pierde, până când vădend că cu Nemții nimica nu va putea strica lui Costandin Vodă, s'au lăsat de dânșii și au început a-și pleca capul la Costandin Vodă, cu multe scrisori cercând ca să-i erte greșala și în țară să-și vie, spre carele și Domnul creștinesca datorie făcându-și, trimisu-i'au carte de iertăciune, că fără de nici o temere să-și vie la moșie, scriind și la *Viteran Ghinărarul*, carele era în Ardeal (bun prieten fiind Domnului), ca să-i dea slobozire să-și vie în țară, și îndată l'au slobozit, iar el nu cele ce scria la Domn, ci altele a face gândea, pentru că așa păcatul lui la osândă îl trăgea, ca să se plinască cuvintul scripturii carele ăce: «că omul păsalc(1) la inimă căde-va «la rău»; că nu putea altu a fi asemenea lui în rēutate.

Acest *Staicu* a fost om de jos, feciorul unui *Bărcan*, carele și *Părcălab de Curte* fusese, iar fiu-său acesta, *Staicu*, mai înainte era slugă la *Pârvo*l *Vistierul Vlădescu*; după aceea s'au lipit lângă *Mareș Banul*, și cu vreme i-au dat și pre soru-sa de l'au făcut cumnat. Deci *Mareș Banul*, fiind om de casa boiarilor Cantacuzinescilor, cu mijlocul lor au tras și pre *Staicu* mai la cinste și la boierie, fiind *Mareș*

(1) silnic (în mss. orig).

Vistier mare (1), pe *Staicu* l'au făcut *Logofăt de Vistierie*, apoi și *Vistier al treilea* ajunsese (2). Iar după aceea, trecând câtă-va vreme într'alt chip primenindu-să vremile, și țara la Domnii streinii și la grecii cădând, și boierii aceștia Cantacuzinesci la nevoie ajungând, din zavistiile unora și ale altora ca acestora răi pămîntenii, și acesta, nemulțumitor binelui s'au arătat, cu aceia alăturându-se cu de tot felul de împotriviri, se arăta (3) mai mult de cât alții, cari vrăjmași fățișai neamului Cantacuzinescilor era și măcar că toți aceia mai înainte de la Dumneșu plata ș'au luat, iar nici *Staicu* de Dumneșu iasca urgie (4) n'au scăpat, că el de răposatul Șerban Vodă se temea, și tot pribeag au fost, din loc în loc fugind, pentru că cu multe feluri de meșteșuguri și cercări Șerban Vodă printr'alte părți

(1) Mareș Vel Ban Băjescu este fiul lui Jupan Gherghe. (Arh. Stat. condica Țisă Brâncov. No. 1).

El a fost căsătorit cu Maria sin Costandin Vel Postelnic Cantacuzino și au de zestre moșia Ștefănești. (Acad. Rom. doc. 213, pach. XXIX cu data din 1649 Aprilie 15).

Ilinca sin Mareș Vel Ban Băjescu a fost soția lui Pîrvu Vel Stolnic sin Drăghici Vel Spătar Cantacuzino (între ctitorii Schitului Măgurénului din București).

Mareș Băjescu dar era mai mult de cât un *om de casa Cantacuzineștilor*, era un aliat în gradul cel mai apropiat cu acești boieri.

(2) Staico biv Vel Paharnic Merișanul era căsătorit cu Marica sin Diicu biv Vel Spătar Buicescu. (Arh. Stat. Episc. Argeș, pach. 48, doc. 4 din 1670 Aprilie 25).

El este fiul lui Bărcan Cluceru și Ceaușul, căruia i s'a Țis «ot *Bucșani*». (Arh. Stat. Mitrop. Buc. pach. 136, doc. 3 din 1653 Octombrie 20).

Moșul acestui Staico trăia la anul 1621 Ghenarie 24 și se numea Pătru Logofătul ot Merișani sin Stoica Banul ot Merișani. (Arh. Stat. Mitrop. Buc. pach. 289/108 netrebn. No. 3).

Un moșu al acestui Staico, este cunoscutul Bărcan din Merișani, care de moșie se trăgea din Bucșani și care a pierit ucis de Radu Vodă sin Mihnea Vodă Turcitul, în I-a lui Domnie aici în Muntenia. (Cronicile țării).

Resumăm dar din cele ce preced că: Staico era din neam de boieri români neaoși, aliat cu fica unui pretendent la Tronul Munteniei și că părinții lui ajunsese a dovedi că își iubesc țara cu pericolul vieții lor și că membri familiei lui ajunsese printre fruntași boierilor, așa că ei nu erau numai niște simple slugi după cum Cronicarul cearcă a dovedi.

(3) se afla (în mss. orig.).

(4) judecată (în mss. orig.).

îl căuta și-l gonea, ca dóră l'ar dobândi cu el să-și isbândescă și nici cum n'aú putut.

Iar Costandin Vodă milă și blândețe spre el arătând, Dumneđeú în mâini i l'aú dat, pentru că el cum aú scăpat din Ardeal, n'aú venit în țară la moșia lui, ci în Moldova la Cantemir Vodă s'aú dus și acolo cu dânsul sfátuindu-se și Cantemir îndemnare făcându-î, sculatu-s'aú de aú mers la Împărăție ca să facă pâra lui Costandin Vodă, cu câți-va hoți de aî lui hiclénî, anume *Preda Milcoveanul* (1) și *Preda Proroceanul* (2) și cu *Hațaghi Ungureanul fecior de Poște*, și un *Iacșă Sârbul*, cari s'aú ținut în Ardeal cu toți tot de *Bălăcianul*, iar după istovul lui, s'aú lipit de acest *Staicu* de i-aú scos la cinste mare ca și pre el. Că mergând la Împărăție precum s'aú đis mai sus, mers'aú de s'aú împreunat cu Vizirul, și ne-spuse răutăți de Costandin Vodă aú đis, și multă pâra făcând și prihăni aruncând, cu carele, ne-cum că nimica inimi ș'aú isbândit, ci mai mult asupra lor rele aú isprăvit, că nu minte cuvîntul ce đice: «că unde Dumneđeú dă, nimica zavistia nu póte sluji», și iar: «unde Dumneđeú nu dă, nimica truda și ostenéla nu póte folosi» (3). Pentru că Vizirul, despre o parte, cele de tot felul viclesuguri și umblete ale lor sciind, câte cu Nemți împotriva Turcilor s'aú purtat, și despre altă parte, cea despre Împărăție dreaptă și credinciosă slujbă a Domnului sciind, nimica ascultare nu le-aú dat, ci numai de cât în obeđi și în cătușe băgându-î, la Costandin Vodă cu un Agă i-aú trimis, ca pedépsă ca unor

(1) Acest Preda Căpitanul Milcoveanu este fiul lui Ivan Slugeru ot Milcove care încă la 1646 Iulie 5 îl găsım ca martor la zapisul lui Radu Banul Buzescu prin care iartă satul Cerneți de rumânie.

Preda a fost căsătorit cu Stanca sin Pavlache Banul ot Clejanî. (Arh. Stat. Episc. Argeș, pach. 3, doc. 3 din 1684 Martie 24; a se vedea și doc. orig. la d-l C. Colescu Vartic, 1900 Martie după care subscrisul posedă o copie, din 1676 Iunie 5).

(2) Preda Căpitanul Proorocceanul este fiul lui Papa Postelnicul și nepot de fiú Radului Cluceru ot Prooroci. (Arh. Stat. cond. Brâncov. No. III, pag. 834 (28) și coll. mea de acte cu data din 1695 Decembre 12). El era rudă de aproape cu Costandin Vel Agă Bălăcianul sin Badea Vel Vornic; acte posterióre timpului în care aú trăit ei, ne vorbesc despre această rudenie.

(3) isprăvi (în mss. orig.).

ficlénî de Domnie și de Impărăție să le facă, rămâind Cantemir Vodă rușinat împreună cu ai lui, care spre acestea îi povățuia.

Iar în acea de apoi nici pre ei judecata lui Dumneđeș nu i-au trecut, ci în scurtă vreme și lor Dumneđeiască arătare li s'au făcut, că numai de cât după acestea lui Cantemir Vodă scurtare de viața lui cea necuviósă i-au sosit și obșteșca datorie ș'au dat și cu Domnia țării Moldovii, Impărăția pre *Costandin feciorul răposatului Ducăt Vodă* au miluit; iar Cantimiresci împreună cu Cupăresci (1) la Impărătescă urgie au cădüt, cât pre uni în Țarigrad i-au prins, iar alții care au fost în Moldova, prindënd de veste, cum au putut, uni în țara Unguréscă, alții în țara Leșască au pribegit că Dumneđeș une-orî și zăbovesce, iar alte-orî curând și răsplătesce, mai virtos la cei ce dintr'a lui Dumneđeș parahorisii ajung la stăpânire, ca cum și acest *Cantemir, că întâiu au fost herghelegiü, apoi Lefegiiü, apoi și Ciaș la Stégul Spătăresc aicea în țară au fost* (2), după aceea ducându-se în Moldova (căci Moldovean era) multă vreme acolo fiind (póte fi pentru păcatele creștinilor aceluî pămînt) l'au adus sórta și la Domnie.

Intr'acestași chip fiind, că vrând Impărăția să maziléscă pre *Dumitrașcu Vodă* (3), carele atuncea era în Moldova Domn, om rău și fără frica lui Dumneđeș, și acest Dumitrașcu fiind, pentru multe rēutăți și asupriciuni ce făcea țării, cu scirbă mare Impărătescă, de Domnie s'au lipsit; decî întâmplându-se atuncea de pribegise o sémă de boiarî Moldoveni aicea în țară, cu care era și acest Cantemir, și cădând ei la piciórele lui Șerban Vodă ca să le fie ajutor spre Impărăție să-și puie Domn de țară dintru ei-și și să nu le mai vie Domn strein, și alegându-și ei pre acest Cantemir, răposatul Șerban Vodă prieteșug mare având cu Suleiman Pașa Seraschierul ce se afla atuncea la Baba, trimis'au boiarî la dânsul cu cărți și cu rugăciuni, și îndată pentru voia lui Șerban Vodă, Domniea lui Cantemir s'au dat. Iar el cum au luat Domniea întâia-și dată nemul-

(1) Coboritori din Cupari Roset și din neamul lui Antonie Voevod Roset.

(2) Costandin Vodă Cantemir este fiul lui Teodor. Acte interne de pe timpul când era aci în Muntenia, noi nu prea am găsit, așa că trecutul lui aci în țară este încă obscur și că cele relatate de Cronicar pot fi adevărate fără însă ca noi să le putem susține cu probe.

(3) Cantacuzino.

țumitor s'au arătat, și spre făcătorul lui de bine Șerban Vodă cu multe împotriviri (1) s'au întors, și neputându-i vremea sluji ca să strice ceva lui Șerban Vodă, cât au trăit apucatu-s'au cu mijlocul acestui Staicu ca cu vre-un mod lui Costandin Vodă smintelă și surpare să-i facă, precum mai înainte s'au ținut, iar Dumneșu nu l'au învrednicit după pofta ce avea.

Acestui Cocon dar ce s'au ținut mai sus, Iw Costandin Duca Voevod pre carele Dumneșu cu Domnia țării Moldovii l'au încoronat, dintru multa nevointă, ajutor și osirdie a Mării Sale lui Costandin Vodă Brâncoveanu despre Impărăție Domniea i s'au dat, pentru că era să-l facă ginere după *fiica Mării Sale Dómna Maria* precum l'au și făcut, cum istoria se vede înainte, iar acum iar pentru *Staicu* la prochimien să venim.

CAP. XXVIII.

Pentru judecata și mórtea lui Staicu Paharnicul în ce chip au fost.

Staicu Paharnicu multă vreme la închisóre împreună cu ai lui soși fiind, de multe ori la Divan s'au scos, că măcar că Domnul spre mórtea lor nu se bucura, iar nici vina și faptele lor era ca să scape, ci cu tot sfatul înainte țării judecată făcându-i-se, și cele ale lor ficlene scrisori arătându-se, și tóte de față cetindu-li-se, nimeni din câți aușia a se milostivi spre dânși era, faptele lor cele spurcate și păgâne aveau vedându-se, câte ficlesuguri spre Domn și spre țară vîndări făcuse, că ei pre Nemți în țară îi aduseseră, și pentru Nemți Tătarii veniseră și la primejdie și de istov prăpădire țara ajunsese cât nimeni din creștini, pociu, dice că n'au rămas de pradă și de sărăcie scăpați, care de Tătari, care de Nemți, lăsând multă sărăcime, care arși de Tătari și căzniți au murit afară de robii ce au luat.

Acele lacrimi și suspinuri ale creștinilor pre ei la osândă ca aceea i-au adus, că «strigarea săracului ascultă Dumneșu», dice Iov, și David așijderea «că nu desăvîrșit săracul se va uita, și răbdarea

(1) împotrivnicii (în mss. orig).

săracilor nu desăvirșit va peri, că am cunoscut, ȃice, că Domnul judecata săracilor va face și dreptatea mēserilor» (?)

Așa dar după faptele lor în judecata lui Dumnezeu cădând, în hotărâre de istovul lor ca acesta și apofasis (1) de către tōtă țara li s'au ales și pre *Staicu în Bucuresci la Tîrgu-de-afară, la ȃi de tîrg, în mijlocul oborului l'au spânzurat*, unde nu puțină mulțime de norod era; pentru că acest fel de plată i se cădea a-și lua, ca un începător și cap răutăților ce era. Asijderea și pre *Preda Proroceanul la Rușit-de-Vede în tîrg l'au spânzurat*, iar pre *Hațaghi*, și pre *Iacșa* și pre *Preda Milcoveanul* în ocnă băgându-î, și câtă-va vreme zăcându-î, apoi Domnul milostivindu-se i-au iertat.

CAP. XXIX.

Cum, au venit poruncă de la Impărăție lui Costandin Vodă să gătească zaharele și conace, că Vizirul însuși cu Hanul împreună va să vie în țară, să treacă în Ardeal.

Când au fost la al cincilea an în Domniea Măriei Sale Costandin Vodă leat $\frac{7201}{1693}$, la luna lui Iunie, venit'au Domnului poruncă de la Impărăție, cum să gătească zaharele și conace, că însuși Vizirul cu óstea turcească, împreună și cu Hanul cu tătărimea lui, în țară va să vie ca să treacă în Ardeal, să prade țara Ardealului, și de supt stăpânirea Neamțului să o ia.

Care poruncă vedându-o Domnul și tōtă boierimea, la mare grijă și întristare au venit, cât au încremenit, socotind întâiu cele peste puțină dări și cheltueli, care a odihni pre douē Impărății trebuia, adică pre Vizirul și pre Hanul, și a doua, stricăciunea iarăși și călcarea ticălósei țări, ce era să se calce de atâtea oști grele și ne-silnice ca acelea. Care vedând Domnul că mintea omenească a o cuprinde nu ajungea (2) spre chivernisirea unei greutăți și nevoi ca aceea ce venea pre biata țară, lăsat'au tóte la mila și chivernisirea cerescului Impărat, și de cele ce ale porunciî era după puțință grijea, până când venindu-î veste cum că despre o parte Vizirul de

(1) dete hotărârea.

(2) nu póte (în mss. orig.).

la Odriiă aș purces, și cu totă puterea împărătească foarte tare la Ruși este viitor, și de altă parte Hanul cu tătarimea de la Crimă aș purces și în țară este viitor, luat'ău pre Dumnezeu într'ajutor, și spre Giurgiu aș purces a merge, ca întru întâmpinarea Vizirului să iasă și să se împreune, după cum și poruncă de la Vizirul Mustafa Pașa îi venise, ca să-și iasă înainte la Rușiuc și purcegând la *Iunie 8 zile*, iar la *10 zile ale lunii acesteia*, la Giurgiu aș sosit conăcind din jos de Giurgiu în malul Dunării.

Deci fiind și Vizirul sosit decindea la Ruși, Domnul încă îndată cu boiarii, câți cu Măria Sa aș tost, Dunărea de cea parte aș trecut, și numai de cât la ordie mergând, cu Vizirul s'au împreunat, și primire cu cinste Vizirul Domnului aș făcut, și multă vorovă Domnul cu Vizirul avînd; după aceea eșit'ău de la Vizirul îmbrăcându-l cu caftan, și iarăși la Giurgiu unde era conacul Mării Sale aș trecut, vesel fiind pentru cea cu cinste primire ce aș avut de la Vizirul, și încă a doua și puindu-se într'un caic, cu boiarii în primblare, pre marginea Dunării aș mers. Unde dar Domnul pre Dunăre mergând, șăicele ce era cu zahareaua împărătească încă din jos venea, și înțelegând cum că Domnul țării Romănesci este, început'ău din toate șăicele cu tunurile dând, cinste Domnului făcând.

Iar după aceea venit'ău Domnului veste că și Hanul către Giurgiu s'au apropiat ca să se împreune cu Vizirul; deci dar Domnul numai de cât purcegând mers'ău de i-aș eșit înainte la *Daia* de s'au împreunat, făcând câtă-va vorovă, și după aceea Domnul iarăși decindea mai înainte aș trecut, și până a nu veni Hanul, cu Vizirul s'au mai împreunat. Iar după ce și Hanul decindea aș mers, și cu Vizirul s'au împreunat, și fiind și Calgan Sultanul și toți Beii tătarăscii, și toți Pașii și toate ogeacurile adunate la stat pentru treaba oștilor, atuncea și pre Domnul la stat chemându-l, pusu-i-aș scaun de aș ședut între Enicer Aga și între Tefterdarul, și întrebându-l de sfat, Domnul încă cele cu socoteală le-aș dat, toate cei mari le aș primit, și așa statul s'au ales pentru mergerea oștilor în Ardeal, pre la Teleajen să treacă.

Deci după acestea Domnul luându-și ziua bună de la Vizirul ca să vie în țară la Scaun, să rânduiască cele ce trebuia de conacele Vizirului și ale Hanului, și însuși Măria Sa să se gătească de ôste,

să meargă cu Vizirul, atuncea iarăși Vizirul cu cinste mai mare pre Domnul aș scos, cal frumos înșălat cu toate podóbele gătindu-și și încălecând de la pórta Vizirului, cu cinste și cu pompă mare aș eșit, îmbrăcând și pre doi-spre-zece boiari cu caftane.

Deci de la otacul (1) Capichehaililor țării Domnul mergând, gătit-aș și Măria Sa doi cai frumoși înșălați și împodobiți, cum se cade, unul pentru Vizirul, altul pentru coconul Vizirului și cu *ginererele Mării Sale, Radul feciorul lui Iliashi Vodă*, împreună și cu alți boiari, i-aș trimis și la Vizirul daru de la Domnul i-aș închinat, pre care fórte cu cinste i-aș primit.

După aceia Domnul aș purces și la Scaun la Bucuresci aș venit, așijderea și Hanul trecând Dunărea iar la ceastă parte înapoi spre *Dințesci* s'aș tras, de vreme ce și Vizirul să se rădices era să mērgă să treacă Dunărea pre la *Turtucaia*, ca cu toți pre la *Teleajăn* să treacă; a căruia dar trecere cu zăbavă multă aș fost până a trece și a purcede. Iar Tătari pre de toate părțile țara o jăfuia, nu doră că avea ei poruncă, numai după obiceiul lor cel păgânesc ca un neam silnic ce este și nestăpânit.

Deci dar după ce Domnul toate conacele spre *Teleajăn* aș orânduie, și și Vizirul de ceastă parte trecând, întinsórea fiindu-le pre acolo a merge, iată și veste de la Beligrad le-aș venit de la *Seraschierul* de acolo *Geafer Pașa*, cum că grele oști nemșeci s'aș pogorit, și cetatea o aș înconjurat; ci scria Vizirului să meargă cu totă puterea, și cu Hanul dimpreună să apere cetatea, să nu cađă la primejdie, care veaste fórte aș îngrijat (2) pre Vizirul, și socotind că fórte cu greu este a lăsa Beligradul și a merge în Ardeal, mai de folos aș ales a fi mergerea la Beligrad de cât la Ardeal și așa întâiu (3) a merge la Beligrad aș hotărât, părăsind Ardealul, care socotelii ale lor țării tot de rău și de stingere era.

(1) conacul (în mss. orig.).

(2) întristat (în mss. orig.).

(3) întins (în mss. orig.).

CAP. XXX.

Cum, aŭ venit Domnului poruncă al doilea rînd, să rînduiască conacele în sus spre ballă, până la Cerneți și pentru mergerea Mării Sale împreună cu Vizirul până la Diu.

Atuncea dar după socoteala ce aŭ făcut îndată și ferman la Domn aŭ trimis că însuși prin țară până la Cerneți conacele să rînduiască și să facă podurile la Argeș, la Olt, la Jii, și unde va trebui, ca să treacă oștile. Decî dar fiește ce înțelept să socotească de pôte mintea saŭ puțința omenească, să coprinďă ale lor învîrtejiri (1) și sucite porunci, și care mai înainte și cu ce să plinească, că Tătarii tot de o parte jefuia. Iar de vreme ce, cele ce la ómenî sunt neputincióse, la Dumneďeu tóte se pot, dat'aŭ sfinția sa, pôte fi, și celor mari năstav (2) ca și ei neputinței a crede, și tóte iarășî după a Domnului și a țării puțință, cu ajutorul lui Dumneďeu le-aŭ o-rînduit (3).

Și cu acestea tóte spre carele cu multă nevoie și strădanie Domnul s'aŭ aflat, și boiari mari pre la poduri aŭ rînduit; iar ei tot nu s'aŭ putut odihni ca nisce sílnici ce sunt, ci venind până în preajma Giurgiului, numai de cât cu grabnică poruncă pre un Agă Vizirul aŭ trimis, ca și Domnul să se rădice să meargă lângă dinșii ca să se afle. Care poruncă Domnul vedând, îndată cu tótă óstea ce s'aŭ aflat lângă Măria Sa aŭ purces, și mergând la Vizirul l'aŭ ajuns la podul carele se făcuse peste Olt, din sus de Nicopoe împotriva *Izlazului*, și așa împreunându-se iarășî cu Vizirul tot cu cinste ca și întăiu l'aŭ primit. Apoi împreună cu dinșii Domnul până la Diu aŭ mers, unde tóte oștile turcesci și tătă-răscî Dunărea aŭ trecut.

Și acolo câte-va ăile Domnul aflându-se, până tóte oștile și greimea (4) aŭ trecut, apoi de la Vizirul ăiua bună luându-și, cu toți boiarii dimpreună, aŭ purces Măria Sa și s'aŭ învîrtejit la satul Mă-

(1) invîrtiturî (în mss. orig.).

(2) luminare, îndemnare.

(3) ocărnuît (în mss. orig.).

(4) greutatea, mulțimea.

rii Sale la *Brâncoveni*, unde câte-va țile iarăși șădând, după aceea aũ purces de aũ mers la mănăstirea Mării Sale *Hurezii*, carea dintr'al doilea an den Domnia Mării Sale den temelie o aũ început și o aũ rădicat, cum s'aũ ȃis mai nainte. Și încă netirnosită fiind atuncea o aũ tĩrnosit și o aũ sfințit, fiind *Mitropolitul țării Kir Teodosie*, și alți Arhieriei, și Părinți și tótă boierimea, făcându-se tóte cele după obiceiũ orĩnduite cu cinste mare.

Deci după aceea mers'aũ Măria Sa iarăși la a sa mănăstire Bistrița de o aũ vėđut, și la Episcopia de la Rĩm nec, și la mănăstirea de un Lemn. Și după închinăciunea și preumblarea acestor sfinte mănăstiri, numaĩ de cât aũ purces, și pre supt munte s'aũ pogorit a veni la Scaun; și venind pre la Pitesci mers'aũ de s'aũ preumblat pre la tóte viile domnesci de le-aũ vėđut.

Apoi de acolo aũ venit la Tĩrgoviște, și asemenea și acolo vre-o ȃi zăbovindu-se, iarăși pre la vii primblându-se, și la casele Domnesci și la Mitropolie, purces'aũ și de acolo, și venind pre la satul Mării Sale pre la *Mogoșoia*, de acolea aũ venit la Scaun în Bucuresci leat $\frac{7}{16} \frac{0}{9} \frac{2}{3}$, *Septemvrie 23*. Pentru că gătire era să facă Domnul de nunta ficăi *Mării Sale Dómnei Marii*, care după *Costandin Vodă Domnul Moldovei* o aũ dat, care nunta nu s'aũ putut face într'alt chip după al Domnilor obiceiũ, ce nu pot veni unul la altul, fără cât numaĩ apropiindu-se orĩnduitele țile ale nuntirii, gătit'aũ Măria Sa pre fica Mării Sale cu tóte cele vrednice cuvióse și Domnesci cinsti și orĩndueli, și împreună cu cinstite și mari obaze o aũ trimis, anume cu cinstita cea cu de tótă creștinătatea împodobită *Fupăneasa Stanca* maica Mării Sale lui Costandin Vodă, și cu cinstitul și blagorodnicul (1) unchiul Mării Sale *Costandin Cantacuzino carele aũ fost biv Vel Stolnic*, i *Diicul Rudeanul Vel Logofet*, i *Cornea Brăiloiul Vel Paharnic*, i *Mihalcea Vel Stolnic*, i *Mateiũ Filipescu Stolnic*, i *Radul Golescul Vel Agă*, i *Bunea Vel Armaș* (2), și cu alți mulți boiari și cu jupănese, și cu multă glótă s'aũ dus la Iași, și ațolo primire cu cinste și cu pompe mari făcându-li-se făcutu-s'aũ și nunta după obiceiũ la luna lui *Noemvrie în 5 țile*.

După sfărșitul nunții, boiarii iarăși împreună cu maica Mării Sale lui Costandin Vodă, s'aũ întors de aũ venit la Bucuresci.

(1) iubitor de Dumnețeũ.

(2) Grădișteanu.

CAP. XXXI.

Pentru venirea Dómnnei Mariei den Moldova.

Deci într'această iarnă având Domniea pace și linisce, se afla asupra trebilor și chivernisirilor țării, împreună cu toți boiarii Mării Sale; iar când au fost primăvara *fi-e-să Dómna Maria* a lui Costandin Vodă, dorind de părinții ei pohtit'au ca să vie în țară să-și vadă părinții, și după a ei pohtă Domnul său și soțul ei o au trimis, a căreia venire au fost la luna lui *Maiu în 13 zile leat* $\frac{7202}{1694}$. Inșă cu cuviósă cinste au venit împreună cu sócră-sa *Dómna Anastasia a Ducăi Vodă* și cu boiari mari de cinste anume: *Vasile Vel Stolnic de țara de jos*, și *Vasile Cantacuzino Vel Spătar* cu jupâne-sele lor, și cu alți boiari și slujitori. Iar și părinții cu mai mare cinste o au primit, despre o parte ca pre o fică, despre altă parte ca pre o Dómna a unei țări, că după altele, cinste și priimintă ce i-au făcut de la hotar până a veni aici în Bucuresci, trimis'au Măria Sa Costandin Vodă pre Dómna Mării Sale împreună cu toți Coconii Mării Sale, cu multă boierime și Jupănese cu tótă slujitorimea, de le-au eșit întru întâmpinare la *Colentina*, de s'au împreunat, și le-au adus cu cinste și cu mare pompă până la Curtea Domnească. Și împreunându-se cu părintele său cu Măria Sa Costandin Vodă, avut'au bucurie mare și o parte și alta.

Intr'aceiași vreme a doua și după venirea Mării Sale Dómnnei Mariei, venit'au și un Agă de la Pórtă de au adus la Costandin Vodă caftan, pentru că scoțând Impărăția pre Mustafa Pașa Vizirul den Vizirie, și puind alt Vizir pre Ali Pașa, carele óre când fusese Tefterdar, trimis'au Domnului caftan de Vizirie nouă. Deci eșind Domnul înaintea caftanului cu alaiu după obicei, l'au adus la Curtea Domnească, unde îmbrăcând Aga pre Domn cu caftan, au dat cu tunurile, făcându-se cele obicinuite oîndueli.

După accia nu multă vreme trecând, și *Dómna Maria* ședând la părinți, iarăși cu aceiași cinste o au trimes de s'au dus la Moldova la Domnul său.

CAP. XXXII.

Pentru a Tătarilor iarăși venire prin țară.

Iar când aū fost vara într'acelaș an, gătindu-și Impărăția Turcului oști ca să meargă la Beligrad împotriva Nemților, și vrând a se rădica Ali Pașa Vizirul să meargă cu oștile, trimis'aū Domnului poruncă ca să gătească conace Hanului Selim Gherei Han ca să vie cu tătarimea să treacă prin țară să meargă și el la Beligrad după Vizirul. Și așa fără zăbavă și Hanul în țară aū intrat împreună cu Calgan Sultanul, și alți Sultani, și alți Beī den ogiacurile lor, și mulțime de tătari, fiind intrarea lor la *Iunie 20*, când creștinii era de-și strângea búcatele de pre câmp. Atuncea ei ș'aū năpustit búcatele lor, și aū tugit den calea lor, pentru care multă lipsă săracilor s'aū făcut, că pâinele (1) care aū fost în calea lor aū perit de n'aū mai luat nimeni nimica.

Atuncea dar Domnul după porunca ce i-aū venit, rânduit'aū tóte conacele pre baltă, vite de vaci și oi multe, afară dintr'alte multe cheltueli și daruri, cu care aū trimes boiari anume pre: *Costandin Știrbeiū Vel Clucer*, i *Oprea Vel Șetrar*, i *Luca Vistierul*, de aū eșit înaintea Hanului la *Daia*.

Deci după a Tătarilor trecere, nici Domnul zăbavă n'aū făcut, ci când aū fost la *August în dece zile* aū purces și Măria Sa den Bucuresci, și aū mers la Tîrgoviște, pentru că și poruncă atuncea de la Vizirul îi venise ca să se gătească cu câtă óste va avea, să mérgă spre partea muntelui să se afle pentru paza țării de către Nemți.

Și într'acestași chip mergând Domniea la Tîrgoviște aū tăbărit afară din susul orașului, măcar că și casele se isprăvise, iar nu de tot. Iar în ziua de Sântă Măria mare la *August în 15 zile*, aū mers Domnul la Curtea Domnească, de aū fost la biserică la sfânta li-turghie, și eșind de la biserică, și mergând sus în case, saū des-brăcat de cabanița (2) sa cea domnească, cu care era îmbrăcat, și

(1) grânele.

(2) Espèce de manteau fourré princier donné anciennement par le Sultan à l'investiture des Hospodars (Cihac).

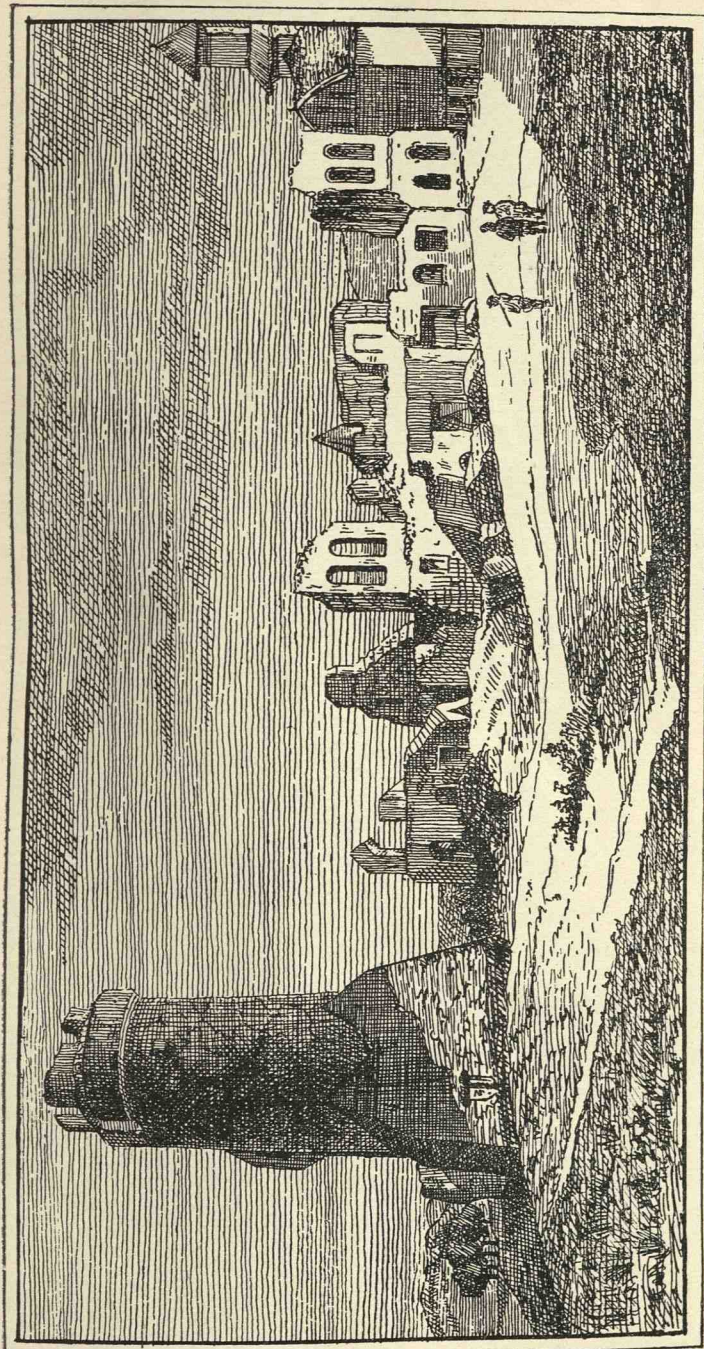
aû îmbrăcat pre *Mihaiû Cantacuzino Vel Spătar*, pentru căci fusese Ispravnic asupra caselor den ceput până s'aû isprăvit, cum s'aû ȃis mai sus, și la masă Domnul aû șeȃut într'acea sfântă ȃi a Sfântă Măriei, în casele Domnesci, cu Părintele Vlădica și cu boiarii de s'aû ospătat (unde alt Domn n'aû mai putut să șaȃă încă den nainte vreme cu vre-o 35 de anî, tocmai din ȃilele Mihnei Vodă care se hainise de către Turci, și aû eșit din țară gonit de Turci cu rușine și de Tătari, până aû trecut în țara Ungurească. Iar în urma lui numai de cât Impăraȃia aû poruncit lui Ghica Vodă, carele venise Domn în urma Mihniî Vodă, de aû surpat casele, și le-aû sfărâmat de tot, ca să nu mai fie Scaun domnesc acolo, căci mai supt munte fiind se temea Turciî de hainie, și așa aû fost până când Dumneȃeu pre acest Costandin Vodă Basarab cu Domniea aû miluit. Și încă după al patru-lea an den Domnia Mării Sale, de case s'aû apucat, ne-mai putând lăsa un Scaun vechiû ca acela de pre la strămoșii Mării Sale, să stea pustiû; -ci în tot felul și în multe rânduri, aû cercat Impăraȃia până i s'aû dat voie, ca și casele să facă și când va vrea și acolo să șaȃă.

Iar după ce aû isprăvit și aû trecut Sântă Măria, sculatu-s'aû Domnul de s'aû dus în sus, iarăși la mănăstirea Mării Sale *Hurezi*, de aû vȃȃut cele ce și acolo se mai lucrase, și șeȃând câte-va ȃile acolo, iar s'aû sculat de acolo de s'aû pogorât mai jos la casa Mării Sale la *Brâncoveni* de aû șeȃut câtă-va vreme, primblându-se și pre la alte sate ale Mării Sale, și apoi fără zăbavă iarăși s'aû învirteȃit înapoi la *Tirgoviște* și intrând cu alaiû după obiceiû aû descălecat în Curtea domnescă, pentru că și casele de tot lucrul se gătise. Și aû șeȃut în casele Domnesci cu Dómna Mării Sale, și cu tótă Curtea câtă-va vreme, apoi s'aû rădicat de la Tirgoviște și venind la Mogoșoia, venit-aû la Bucuresci la *Octomvrie* în 20 ȃile, leat $\frac{7203}{1694}$.

CAP. XXXIII.

Pentru trimiterea boiariilor la Odriiû.

Deci mai trecând câtă-va vreme, rânduit'aû Măria Sa o sémă de boiari de i'aû trimis la Pórtă, anume, pre *Alexandru Vel Vornic*, și pre *Cornea Brăiloiul Vel Paharnic*, i *Costandin Ciorogârleanul*

Vederea ruinelor Palatului Domnesc din Tîrgoviște cu Chindica (rezidită sub Gheorghe D. Bibescu Vodă).

Vel Slugiari, i Radul Isvoranul Vel Pitar, i Bunea Grădișteanul Vel Armaș, i Vergo Vel Portar, i Oprea Vel Șetrar și alții, a căroră trimitere era ca să facă jalbă și plângere la Impărăție pentru slăbiciunea și multul păs al țării, de cele multe și grele porunci, ce tot d'auna de la Impărăție pre ticăloșa țară venea, și pentru a Tătarilor călcare, ce în toți anii țării făcea, și nici cu poclonele, nici cu dările Domniea mai putea să biruiască; și afară dintr'acestea să facă jalbă pentru hotarul țării despre partea Brăilei, care o împresurase Turcii Brăileni, de coprinsese atât pământ de se tinsese pre locul țării, și acesta încă mai de mult să trăgea, și multă gâlcevă țara cu Brăilenii aceștia au avut.

Încă și din boiaria lui Șerban Vodă, unchiul Mării Sale lui Costandin Vodă, fiind Șerban Vodă Spătar mare pre vremile acelea, în zilele lui Antonie Vodă, fost'au la Pórtă împreună cu alți boiari, și făcând jalbă la Impărăție, li s'au dat ferman și Agă Impărătesc, de au venit în țară, și s'au căutat tréba acesta, cu carea însuși Șerban Spătarul și cu boiari mulți au mers pre margine și cu Turcii mărgineni și cu Cadii (1) călcând marginea țării, de la Rușava până la Brăila și au pus semne și pietre hotărând pre unde au fost semnele și hotarele cele vechi și s'au aședat tóte gâlcevile, cu multă cheltuială a țării.

Iar când au fost în zilele Măriei Sale lui Costandin Vodă, iar au început a se tinde Brăileni pre pământul țării și au călcat hotarele. Decî ne putând îngădui Măria Sa, au făcut știre la Pórtă și s'au trimis un Agă ca să caute tréba acesta, cu care Agă au trimis pre *Mihaiu Cantacuzino Vel Spătar* și cu alți boiari împreună acolo spre Brăila, de au căutat și au ales semnele și hotarele puind pietri. Iar după aceea când au fost al doilea timp, Brăilenii, tot nu s'au putut aședa, ci s'au sculat o sémă de Turci Brăileni, de s'au dus la Pórtă și au făcut jalbă; atuncea Impărăția au rânduit pre un Beiū anume Iusuf Capigibașa Impărătesc, carele era feciorul lui Suleiman Pașa, ce fusese mai înainte Vizir. Decî venind Beiul acesta întâiu aicea la Domn, primitu-l'au cu cinste și cu daruri, om mare fiind, nădăduind Domnul că va face țării dreptate precum și el se făgăduia. Și trimițând Domnul cu dânsul bo-

(1) Judecători.

iarși anume: pre *Mihalcea Vel Stolnic* (1), i *Costandin Vel Sluger* (2) la Brăila ca să caute tréba acésta, după ce aũ mers acolo Beitul acesta, despre o parte om tânăr fiind și de minte ușor, despre altă parte Brăilenii mituindu-l, făcut'aũ după voia lor, mutând hotarele pre unde aũ ȃis ei, iar țara aũ rēmas numai cu cheltuială. Atuncea dar Măria Sa Costandin Vodă trimitând pre boiari la Odriiũ precum s'aũ ȃis mai sus, pre lângă alte trebĩ și nevoi ale țării, făcut'aũ jalbă și pentru acésta, pentru că avea țara mare stâmbătate de dânșii.

Deci Impărăția, iar aũ trimis pre un Capegibașa, și un Cadiũ anume Muvela ca să vie să caute judecata acésta și să facă dreptate, și venind Capegibașa cu Cadiul, trimis'aũ Domnul iarășĩ pre *Mihaiũ Cantacuzino Vel Spătar* și pre *Costandin Ciorogârleanul Vel Clucer*, de aũ mers cu dânșii acolo împreună la hotar, iar Turcii Brăileni n'aũ vrut să mērgă la judecată nici cum. Deci Capigibașa și cu Cadiul făcând încercetare cu amăruntul prin alți Turci mărghineni și prin unii din Brăileni, aflat'aũ pre Brăileni cum că aũ umblat rēu și aũ călcat hotarele, și le-aũ mutat pre unde aũ vrut ei. Deci iarășĩ aũ pus de le-aũ mutat, și le-aũ pus pre unde fusese întâiũ mai nainte.

CAP. XXXIV.

Pentru mergerea Domnului la Cetatea Cladoviĩ din porunca Impărătească.

Deci când aũ fost leat $\frac{7203}{1695}$ la luna lui *Martie*, într'al șapte-lea an din Domnia Mării Sale lui Costandin Vodă, întâmplându-se a muri Impăratul turcesc, anume Sultan Ahmet, și puindu-se Sultan Mustafa Impărat feciorul lui Sultan Mehmet, și însuși Impăratul gătindu-se să mērgă la óste asupra Nemților la Beligrad, trimis'aũ și Domnului poruncă să mērgă cu óste la cetatea Cladoviĩ, să o facă, care cetate și mai din nainte vreme tot de țară aũ fost făcută, fiind iarășĩ Măria Sa Costandin Vodă mers acolo din poruncă în trecuții ani, de o aũ făcut, pre vreme întru care venise Nemții, și nepu-

(1) Cândescu.

(2) Ciorogârleanul.

aă venit veste Domnului de la Capichehaele de la Odriiă, cum că Vizirul și Chihaiăoa Vizirului și cu alți ai lui aă căduț la urgie Impăratăscă pre pierdare, ne mai răbdănd Dumneđu răutățile lor și mâncăturile ce făcea creștinilor cu neconținutele cereri și grelele porunci ce tot d'auna într'aceste biete țării nu se mai curma de la dânsii pentru multa lăcomie ce avea, a sorbi tocmai și sângele săracilor. Și nu era îndestulați cu atăta, ci și pre Domn fără vreme și peste puțină la ôste îl ridicase pre vremi rele și ploioșe cu răceli, de aă perit vitele creștinilor, cât și mulți din slujitorii s'aă pedestrit, ci pôte fi că și pentru acele suspinuri și necazuri ale creștinilor, Dumneđu la osindă ca aceea i-aă adus, că nu fiește ce mörte mai ocărăta aă avut Vizirul acela, ci omorându-l aă poruncit Impăratul de i-aă lepădat spurcatul lui trup tocmai în uliță de aă zăcut căta în vederea tuturor.

După aceea puind Impărăția alt Vizir, anume pre Mehmet Pașa, și altă Chihaiă, anume Ibraim Aga, ómenii bunii și ticniți fiind, început-aă și jalbele a se asculta, care Domnul pentru păsul țării trimetea că întâiă pentru zaherea făcând jalbă la dânsii că este peste puțină țării să o ducă, aă lăsat zahereaua să nu se ducă, numai să dea țara banii, adecă prețul zaherelei să se trimită la Camenița, care nu puțină ușurare săracilor era, că nu era greul cel mare zahereaua, cât era carăle și chiria care era să o ducă.

După aceea și după ce aă mers Domnul acolo la Cladova și cetatea lucrându-se, nu multă vreme acolo aă șăduț, ci i-aă venit ferman ca să lase ómenii și ispravnicii să șăduț să isprăvescă cetatea, iar Domnul să se întórcă înapoi spre partea muntelui pre unde sunt plaiuri, ca să-și păzescă țara de vrăjmași și de ómenii rēi.

Pentru că și hoștiime multă de Ungurii la munte se făcuse, făcând multe răutăți și aicea pre hotarul țării și pre hotarul țării Ungurescii, fiind căile și strimtorile, de ucidea pre neguțatori și alte multe răutăți făcea. Decii lăsat-aă Măria Sa acolo la Cladova boiarii ispravnicii, anume: pre *Radul Isvoranul Vel Stolnic*, i *Radul Hrizii Vel Clucer*, cu o seamă de slujitorii de pază și pentru alte trebii și porunci ce era acolo. Iar Domnul numai de cât s'aă învirtejit de la Cladova mergând spre partea muntelui și puind pază tare pre la plaiuri aă prins un stég de hoși ca vre-o 50 de ómenii Ungurii, fi-

ind fôrte hoři răi și bine înarmați și nici unul n'aũ scăpat, ci cu Căpitan cu tot i-aũ dus la Domnul.

Deci care s'aũ dovedit den hoři mai răi și s'aũ cunoscut și de unii păgubași, aũ trimis de i-aũ spânzurat la locurile acelea unde aũ făcut răutățile; den cei-lalți pre unii i-aũ trimes la ocnă pre alții i-aũ pus la oprélă.

Și așa fiind Măria Sa viitor pre supt munte, mers-aũ la mănăstirea Tismana și de acolo aũ mers la mănăstirea Mării Sale la Hurzi și aũ șăduț făcând câte-va țile și făcând și Sim-Pietru acolo. După aceea sculându-se de acolo aũ mers la mănăstirea de un Lemn și de acolo la mănăstirea Argeșului, pre care sfinte mănăstiri le-aũ mai adaos Măria Sa, și le-aũ întărit cu mile și cu podóbe scumpe de biserică. Deci de la *Argeș* aũ venit Măria Sa la *Pitesci* și tăbărând acolo, câte-va țile aũ zăbovit.

Și după aceea s'aũ rădicat Domnul și aũ venit la Scaunul Tirgoviștei la luna lui *Iulie în 20 de țile*, unde și Dómna Mării Sale venită era de mai nainte cu câte-va țile de la Bucuresci împreună cu toți Coconi și cu tótă casa Mării Sale.

CAP. XXXV.

Pentru a Hanului iarăși venire prin țară.

Iar când aũ fost la *Iulie în 28 de țile*, venit-aũ veste Domnului că și Hanul Selim Gherei este viitor iarăși ca să trecă prin țară să mérgă după Impărăție la Beligrad, măcar că într'acest timp să fie avut și ei grijă despre Muscali, rădicându-se oști muscălesc de aũ mers cu răsboiũ asupra Azacului și a altor cetăți de pre apa Niprului și era mare grijă Tătarilor.

Iar de vreme ce de la Impărăție mersese Hanului poruncă peste poruncă, să nu facă într'alt chip ci numai să se rădice să mérgă, n'aũ putut să stea împotiva poruncii ci s'aũ rădicat împreună cu Calgan Sultanul de aũ mers, săvai că cu puțină óste era; care dar veste la Domnul făcând știre de la margine, că Hanul și cu Calgan Sultanul este viitor a trece prin țară, numai de cât și Măria Sa intru întâmpinare boiari aũ trimes anume: pre *Vergo Vel Paharnic* i pre *Iamandi Vel Portar*, ca să se afle cu slujba lângă dânșii și

să le arate păsul și slăbiciunea țării, că dóră și ei cu vre-o milă s'ar arăta spre țară, s'o mai ușureze despre rânduiala conacelor și den poclónenele care a cere obicinuiți era. Iar ei nimica spre a țării jalbă nu s'au uitat ci după a lor cruție și nesilnicie, care pururea asupra creștinilor lupi răpitori sânt, tóte cele obicinuite ale lor măn-cături ca și mai nainte pe deplin le-au cerut și Domnul le-au plinit și conacele și poclónene.

Deci mergând ei pre baltă până la apa Jiului la sat la *Comoștenț*, acolo i-au ajuns veste depre urmă, cum că Muscalii și Cazacii fac multă stricăciune la cetățile care s'au dis mai sus. Deci acolo s'au sfătuit și s'au întors Calgan Sultanul înapoi cu o sémă de Tătari, iar Hanul cu o sémă de óste de Tătari ce au rămas lângă el, au trecut Dunărea pre la vadul Diului și s'au dus la Beligrad după Impărăție.

Intr'acest an au dat Dumneđeș și lui *Tucheli Grofului* cădere den cinstea lui care avea de la Impărăție, tocmai ca Luceafărului, de vreme ce și în urechile Impăratului mersese cele multe răutăți ce făcuse mai nainte și preste tótă vremea și în tot locul pe unde piciorul lui călcase în țara Impăratului. Deci socotind și Impărăția că nici de un folos nu este ci mai mult de stricăciune, îndată ce au mers și el acolo la Beligrad cu óstea lui ca să se afle cu slujba lângă Impărăție, n'au pohtit Impărăția slujba lui, ci au poruncit de l'au luat împreună cu muerea lui și cu câte-va slugi ce au avut și dându-l pre pază Impărătescă, l'au trimis la Țarigrad cum inima lui n'au pohtit, unde și sfârșitul (1) lui va fi, ne-mai având scăpare de acolo,—că drept este Dumneđeș și dréptă este judecata lui, așa sânt sfârșiturile răilor și tiranilor—. Iar óstea lui o au dat Impărăția pre seama Mării Sale lui Costandin Vodă, poruncind să vie să fie sub ascultarea Mării Sale, de va pofti Domnul să-î ție în léfă, iar de nu, să fie raia, săvai că Mării Sale nu i-au trebuit; iar și ei ca niște hoți ce au fost au venit până la un loc și apoi au făcut carele încotro au putut, ne având obraz ca să vie la Domn, căci știa jafurile și răutățile ce le făcuse în țară, ci așa tótă glóta lui și strânsórea lui precum au fost hoțescă și tâlhărescă, așa și sfârșitul (2) i-au venit, den preună cu stăpân cu tot spre pierzare desăvârșit.

(1) săvirșitul (în mss. orig.).

(1) săvirșitul (în mss. orig.).

CAP. XXXVI.

*Pentru trecerea Impărăției prin țară și pentru călătoria
Domnului de aũ mers înaintea Impăratului Sultan
Mustafa.*

Aflându-se dar Domniea la Tirgoviște, cu grija paziĩ despre Ardeal, cum s'aũ ȃis mai nainte, veste cam fãrã nãdejde Domnului sosesc de la *Cornea Vel Ban* (1) și de la *Istodor Vel Cãpitan de Cerneți*, trimitãnd și cãrți de la *Capicheaelele* ce era cu óstea turcescã anume: *Ianache Porfrita Dragomanul* și *Iane Cãpitanul de Odivoe*, fãcãnd știre, cum cã Impăratul cu tótã óstea turcescã întorcându-se va sã vie sã trecã prin țarã.

Pentru cã fiind Impărăția la Beligrad, cum s'aũ ȃis mai nainte, rãdicatu-s'aũ de acolo cu tótã puterea și aũ trecut Dunãrea de cãstã parte la *Panciova*, de aũ mers la o cetate ce se chieama *Lipova*, care era supt biruința Neamțului, luãnd-o de la Turci mai în trecuți anĩ și aceea o aũ luat-o cu rãzboiũ.

Dupã aceea Impărăția iarãși s'aũ întors la Temișvar și aflãnd o tabãrã nemțescã ce era cu *Viteran Ghenãrarul* între *Sebeș* și *Logoș*, care era ca la vre-o 6000 de Nemți numai și așa numai aũ trimis pre un Pașã numit Arbãnaș, ce-l chema Mehmet Beioglu, fiind și Rumeli Beglerbei, cu óste asupra lor, care mergãnd nimica nu le-aũ putut strica, ci fórte rãu Nemții i-aũ înfrãnt.

Deci fãcãnd știre Impărăției, numai de cãt însuși Impăratul cu tótã óstea, împreunã cu Hanul și cu Tãtãrimea s'aũ pornit asupra lor, care mare înșãlãciune lui *Viteran* i-aũ fost, cã nu știuse el cã Impăratul este, cã s'ar fi tras înapoi, n'ar fi stãtut împrotivã-ĩ cu aceea puținticã óste ce avea. Iar de vreme ce norocul așa i-aũ slujit, nu era puțintã într'alt chip a face, fãrã cãt a se întãmpina cu dãnsul și fórte tare rãzboiũ aũ dat, cãt s'aũ îngrozit și Turciĩ, cã patru ciasurĩ rãzboiul aũ ținut. Iar de vreme ce mulțimea Turcilor pe de tóte pãrțile îi coprinsese, pãnã în cea de apoi rãnindu-se *Veteran Ghenãrarul*, atãt cãt n'aũ mai putut sta în fruntea óștiĩ,

(1) Brãiloiul.

ci au dat dosul și oștea cea l-altă nemțescă 3000 ce mai rămăsese și așa au fost izbânda Turcilor.

Mulți din Nemți s'au omorît și s'au și prins și însuși *Veteran Ghennărarul* au pierit, neștiindu-se încă unde să fie căduț, carele cum spunea și însuși Turcii, că de nu ar fi pierit el nici într'un chip n'ar fi luat Turcii acea izbândă. Însă acel război, nici fără mare pagubă și pierdere n'au fost și Turcilor, că den capete au pierit și de la ei Șain Mehmet Pașa cumnatul Impăratului, Mahmut Beioğlu Rumeli Begler-Beiu și alți Bei și capete multe alese au pierit, care fiind Impăratul de față și cu Hanul la războiul acela și vedând terea bătaie a Nemților și fără de voia lor le-au căutat a sta, siliți fiind de Impăratul că-i va omorî de nu vor sparge pre Nemți, poruncindu-le a să bate și a năvăli până la mórte.

După aceea Impăratul au ars palangile, anume: *Logoșul* i *Sebeșul*, lăsându-le Nemții pustii după războiul acela, carele și mai nainte supt biruința Turcilor era, apoi le luase Nemții.

Deci dar făcând Impărăția aceste izbândi, nimica nu s'au mai conținut, ci înapoi s'au învrtejit, a căreia învrtejire și venire nu era printr'altă parte mai drept a fi și mai curând a eși dintr'acele părți, fără cât pe la *Almaș* să dea pe la *Dimircapi* și să vie prin țară, să mergică să trecă Dunărea pre la Nicopoe, cum socotise. Vedând dar Vizirul Mehmet Pașa în ce chip întinsórea Impărăției este, numai de cât pre un Agă la Domn au trimis cu ferman, ca să se rădice Domnul să mergică să-i iasă înainte la *Dimircapi* întru întâmpinarea Impăratului, să deschidă drumurile, să facă poduri pre la ape mari și la altele să se afle cu slujba lângă Impărăție, de vreme ce Impărăția prin țară vine și trece.

Póte dar fiește ce înțelept socoti, la câtă grijă Domnul s'ar fi aflat, ce fel de inimă mare trebuia a fi la o vreme ca aceea, fiind a merge înaintea unei Impărății, întâiu că rădicarea îi era grabnică fără de veste și fără de nici o gătire; alta, călătoria încă era lungă și vremea încă scurtă, gândindu-se să nu cum-va să apuce Impărăția să intre mai nainte în țară și nu se va afla Domnul să-i iasă înainte la hotar unde îi era porunca; și de vor cere niscare-va zăherele, unde se putea afla în grab, fiind și țara fugită și băjănită, ca acestea Domnul gândea.

Însă spre Dumnezeu nădăjduind cela-ce la multe întâmplări ca acestea l'au luminat și l'au ajutat, numai de cât au început a se găti de purces înainte, precum i se poruncise, socotind ca unde ar putea întâmpina pre Impăratul cu totă puterea ce venea. Întăiu pre *Petru Vel Căpitan de Dorobanți Obedeantul* de olac l'au trimis înainte la Dimircapi ca să dreagă drumul, (săvaie că *Vel Ban* și cu *Istodor Căpitanul* acolo tot dregea și purta acele griji cât se putea) și să grijescă de cele ce ar fi de tréba Impărății. După aceea și alți boiari au mai trimis, anume pre *Dumitrașcul Caramanlăul Vel Postelnic* i *Bunea Vel Armaș* și pre alții cu cărți la Vizirul, făcând știre că și Domnul este viitor și ca să se afle lângă Impărăție, până și Domnul va sosi, și de olac i-au trimis. Apoi și Domnul pre Dumnezeu într'ajutor luând, au purces la *Septemvrie în 23 de zile* cu o sémă de boiari și cu câtă-va slujitorime călări câți s'au socotit de tréba slujbei a fi, lăsând la Tirgoviște pre *Domna Mării Sale* și cu totă casa, lăsând și pre *Costandin Cantacuzino Stolnicul* și pre *Ianache Văcărescu Vel Agă*, cu totă pedestreimea împreună și cu o sémă de călărime; iar la Bucuresci au trimis pre *Șerban Vel Vistier* (1) ca să fie ispravnic și purtător de grijă, de ce vor fi trebile, până se va întorce Domniea, fiind acolo și *Costandin Ciorogârleanu Vel Clucer* și *Andrei Vel Căpitan de Cazaci*, cari era de paza orașului. Și așa Domnul de grab s'au dus 3 conace până la *Brâncoveni* făcând, iar la al patru-lea conac, ajungând până la *pod la Iamnic* ce este peste apa Jiului, întâmpinat-au olacarii viind de la ordia Impărătescă cu poruncă, ca să se nevoiască să mérgă Domnul cu un ceas mai nainte, pentru că Impărăția intrase în țară și într'acea di încă și purcesese de la Cerneți în jos spre Diiu. Care grabă vedând Domnul lăsat-au acolea carăle și alte agarlicuri ce au fost, împreună cu *Diicul Vel Logofet* (2), i *Mihai Cantacuzino Vel Spătar* și cu slujitorimea și luând numai o seamă de boiari și cu câți-va slujitori, au mers înainte sprinteni și când au fost la *Septemvrie în 27 de zile Vineri*, ajuns-au Domnul Impărăția la *Cușmir* și cum au sosit, la ordie au mers numai de cât de s'au împreunat cu Vizirul, carele au întreat pre Domnul ce au fost pricina de au zăbovit cu ve-

(1) Grecianu.

(2) Rudeanu.

nitul, de óreş când făcându-î ştire că Impăratul vine şi răspunzându-î că târziu a venit Aga cu acea veste şi calea depărtată fiind, alt n'aŭ mai đis fără cât că aşa se întâmplă de multe ori ca la acelea. Iar a doua đi *Sâmbătă*, rădicându-se Impărăţia de la acel conac, aŭ mers la conacul de la *Maglavit*, la care conac saŭ mai împreunat Domnul şi cu alte căpeteniî ale Impărăţii, cum cu Tefterdarul, cu Reiz Efende şi cu alţi ca aceia dregători.

După aceea tot într'aceiaşi đi aŭ venit Domnului ferman, ca însuşi Domnul să mERGă înainte Impăratului, să fie povaţa până unde va trec Dunărea şi aşa puternicul Dumneđeŭ aŭ povăţuit pre Domn şi l'aŭ păzit cu cinste, după vrednica slujba sa, până la sfârşitul şi acei căi.

CAP. XXXVII.

Pentru conacele Impărăţiei, care pre unde aŭ fost anume până la Turnu, unde aŭ trecut Impărăţia decindea la Nicopoa.

Insă de vreme ce cu cale este şi conacele anume să se spue pre unde aŭ mers Impărăţia, iată aşa le punem şi le numim, care pre unde aŭ fost orânduite.

Rădicându-se dar Impărăţia de la *Maglavit*, aŭ mers la conacul de la *Hrast*, unde iarăşi pre Domn Vizirul l'aŭ chemat de s'aŭ împreunat având multă vorová pentru trebile ţării şi ale Impărăţii. De acolo aŭ mers la conacul de la *Măceşi*; la acest conac s'aŭ împreunat Domnul cu Hanul Selim Gherei, având şi el multă vorová pentru ţară şi pentru trebile Impărăţiei, la care conac aŭ trimis Impăratul pre Hasichi Aga, de aŭ întreat pre Domn deosebî şi de alte trebî ale lor Impărăteşti. De acolo aŭ mers la conacul de la *Ciobanul* împotriva *Oréovei* trecând apa Jiului pre din jos de mănăstirea Sadovii pre pod mereŭ, carele Domnul mai nainte trimesese de'l făcuse pre *Calotă Logofet Bilcirescul* şi pre *Dumitraşcul Căpitan Hargitoianul* (1) şi *Preda Zătreatul vataful Bănesc al*

(1) Despre acesta găsim că la 1672 el era *Paharnicul ot Hargetoia nepot lui Mihai Stolnicul de Hrăjtoaia* şi că el vinde nişte case ale sale din Bucureşti lui Preda vtori Postelnic Tomeanul, pe care le are şi el de la moşul său

scaunului Craiovi și alte căpetenii. De acolo aș venit la conacul de la *Orlea*; aicea aș chemat Vizirul pre Domn de l'aș îmbrăcat cu caftan împreună cu 12 boiari de întorcere, căci de la *Turnu* era să-î dea voie să se întorcă în țară-și la Scaun, arătând Vizirul și făgăduințe de milă spre țară, dîcînd că Impărăția va face multe mili țării pentru slujbele și altele ce aș arătat și aș făcut Domnul. După aceea aș venit Impărăția la *Turnu*, trecînd apa Oltului pre pod stătător, care iarăși Domnul trimesese mai nainte boierii de-î făcuse anume: pre *Bunea Vel Armaș* (1), pre *Pîrvu Logofëtul Fărcășanu* (2) și pre *Barbu Pitaru Bărsescu* și pre alți boiari căpetenii.

Sosind decî Impărăția la Dunăre la *Turnu* împotriva Nicopoi, și stînd Domnul cu boiarii și alte căpetenii ce era lângă Domnul, s'aș închinat înaintea Impăratului și îndată cum aș descălecat Impăratul în vad, aș chemat pre Domn de l'aș îmbrăcat cu caftan, dîndu-î și ferman de Domnie nouă, datu-i'aș voie ca să se întorcă la Scaun înapoi. Și așa după aceea Impăratul puindu-se în caic, aș trecut Dunărea de ceea parte la Nicopoe, iar Domnul încă trei zile pre loc acolea cu tabăra de o laturî în câmp aș mai ședut, ca să-și caute cu vistieria împărătească de multe ale țării trebî, păsuri și grele nevoi ce avea nespuse. Atuncea, acolea cît aș mai ședut și cățî-va Nemți de la Turci și de la Tătari aș răscumpărat, întru carele aș fost și un *Ioan Conrad Huber* îl chema, ce era Comisar oștii nemțești, adică ca un Vistier mare cum îi dîc de tôte trebile ce sânt ale oștii el purtător de grije fusese, și alți ómenii de cînste căpitani s'aș răscumpărat.

Decî la *Octomvrie 7 zile* aș mers (3) și Domniea de acolo scu-

(numit mai sus). (Arh. Stat., M-rea Brâncoveni și Mamu, pach. 30). Acest Mihai a fost Postelnic, Clucer și Paharnic în vremea lui Matei Voevod.

(1) Grădișteanu.

(2) Pirvul Logofëtul Fărcășanu este fiul lui Radu Postelnicul, Căpitan, Vistier, Stolnic care a pierit ucis la anul 1659 de către Mihnea Voevod Grecul. (Cronicile țării).

Pirvu Logofëtul a fost căsătorit cu Jupanița Dumitrana sora lui Jupan Papa (al III-lea) ot Greci (Acad. Rom., doc. din 1705 Noembre 27 în cartónele Episc. Ghenadie).

(3) purces (în n.s.s. orig.).

lându-se s'aũ întors înapoi viind iarășî *pre la Brâncoveni la Tîrgoviște*, unde la *Octomvrie 13*, cu mila și cu ajutorul lui Dumneđeũ sosind și pre toți ai casei Mării Sale împreună și cu altă boierime ce era acolo sănătoși aflându-ĩ, pușintel aũ mai ședut; decĩ cu totul s'aũ rădicat de aũ venit la Scaun la București, la *Octomvrie 20* de ȃile, intrând cu alaiũ mare și frumos, după cum s'aũ cuvenit și obiceiul este și după ce la Curtea domnescă aũ intrat și în Scaun aũ ședut, dat'aũ de s'aũ citit fermanul Impăratului care îi didese de înoirea Domnii în Divanul cel mare, întru audirea tuturor, fiind *Mitropolitul țării Chir Theodosie* și tótă alaltă boierime și căpeteniile și slujitorimea, la orânduiala lor stând și cu tunurile și cu puștile dând s'aũ făcut bucurie de obște, toți dând laudă și mulțumită lui Dumneđeũ celui a tot puternic, carele tóte dupre adâncă înțelepciune, bunătate și voia sa le tocmește, le pórtă și le face.

CAP. XXXVIII.

Cum, aũ venit într'acest an multe porunci de la Impărăție, cereri de bani și de altele, de aũ venit țara la mare greu și de trecerea Tătarilor iar prin țară și de mergerea Domniei la Tîrgoviște.

După aceea dar avut-aũ Domniea pace și liniște de iarnă, iar când aũ fost despre primăvară încă de la luna lui *Februarie, leat $\frac{7204}{1696}$* , începând Turci a face iarășî gătire de óste în multe părți, multe grele orândueli peste acéstă ticălosă țară aũ rânduit, nu numai sume de bani mulți a da (1), ci și cai mulți și boi și oi și cară multe cu boi deosebĩ, unele să se trimiță la Beligrad, altele la Temișóra, altele la cetățile de la Vozia, fiind poruncă ca să se drégă acele cetăți, și asupra acestora venea fermanurĩ după fermanurĩ cu grabă mare tot cu Agĩ de la Impărăție, cât și Domnul și boiarii își pierdea mintea și statul mirându-se care poruncă mai nainte să facă, tóte grele fiind și grabnice, carele nu s'aũ mai pomenit mai nainte ca aceste greutăți pre acéstă săracă de țară.

Sávaĩ că de va fi fost păs și Impărății mai nainte, iar s'aũ fost

(1) sume de bani aũ rĩnduit a da (în mss. orig.).

rădicat ca acestea cu țara Moldovii și cu țara Ardealului, iar în vremile acestea ajungând țara Moldovii la mare slăbiciune, de multe și nespuse călcări și prăđi, când de Tătari, când de Leși și țara Ardealului fiind supt biruința Nemților, rămas'au tot greul pre această țară și numai de aicea le cerea tóte câte le trebuia, care nu putea dice nimenea că va mai sta cineva-și pre pămîntul acesta, începând și satele a se răsipi de păsul ce era pre țară. Pentru că jalbele Domnului și ale săracilor nu se asculta la cei mari stăpânitori, căutând ca niște lupi răpitori, numai să-și plinască ale lor câte le trebuia, ci numai la Dumneđeș le era nădejdea și măcar că eu nespusă nevoie a săracilor, iar și cu multă nevoie și chivernisire a Domnului, au ajutat Dumneđeș de s'au rădicat tóte cele peste puțină porunci.

Intr'acéstă iarnă s'au întâmplat mazilie și luș *Costandin Duca Vodă din Moldova* ginerile Mării Sale luș Costandin Vodă Basarab, pentru că nu putea să plinască poruncile câte și de acolo Impărăția cerea, că în Domniea luș era în tot-d'auna a se străjui, când de Leși, când de Tătari, cât și însuși el pothea să se lipsască de acea Domnie, vėđând că de ce mergea, țara i se pustiește și nevoile i se îngreuiază. Decī dară au dat Impărăția Domniea luș *Antioh feciorul luș Cantemir*, iar Costandin Vodă s'au dus la Pórtă și i s'au făcut primință bună de către Impărăție și rădicându-și pre Dómna Sa și tótă casa luș, datu-i'au Impărăția voie să șadă la casa luș cu pace în Țarigrad.

Iar când au fost la luna luș *Maiu*, având Domniea ceva răsufare după ce tóte împărăteștile porunci împlinise, cum s'au đis mai sus, eșit-au Domnul în preumblare spre satul Mării Sale *Obilești* vre-o dece đile zăbovind. Decī numai de cât iarășī un Agă de la Impărăție sosește, anume Mehmet Aga ce era Cumbaragibașa împărătesc (care den Frânc se turcise), cu poruncă împărătescă la Domnul viind, ca să gătască Domnul den țară 100.000 de chile de zaherea, o seamă să se strângă la București și o seamă la Țirgoviște, să fie de tréba oștilor, având Impărăția gând să vie pre aicea prin țară, să trecă la Ardeal, că de va putea să ia Ardealul de supt biruința Neamșului.

Iar apoi, nu precum pothea ei a face, le mergea, ci precum vre-

mea îi chema, așa urma, că cea mai mare grijă a lor era tot despre Beligrad. Drept aceea înțelegând că Nemții merg asupra Temișorei, s'au pornit și Impărăția spre Beligrad a mergere cu toate oștile, trimițând și la Hanul poruncă, ca să trimiță o sémă de tătari, să mERGă cu Impărăția, pentru că Hanul nu putea să vie având iarăși păs despre Muscali, viind iarăși grele oști moschicești asupra Azacului și avea Tătarii grijă mare, să nu aibă primejdie despre dânșii. Drept aceea și puțintică óste tătărăscă s'au rânduit dupre Impărăție, rădicând pre Ială Agas de la Bugeac, cu o seamă de Tătari, de au mers după Impărăție, căroră fiindu-le trecerea iar prin țară, iar pagubă Domnii și țării s'au făcut, trimețându-le poclone și conace făcându-le, după păgânescul lor obicei, fără alte jafuri și stricăciuni, ce sânt obicinuiți a face creștinilor, pre unde ar ajunge ei. Iar Domnul viindu-î poruncă împărătescă, ca să iasă din Scaun să vie spre munte la plaiuri, să păzescă țara, s'au rădicat de la București și au venit la Tirgoviște la luna lui *Iulie 11*.

Și îndată după venirea Mării Sale venit-au veste de la margine, că mai vine un Sultan, anume Șaipaz Gherei, feciorul Hanului iar cu o sumă de Tătari, să intre în țară ca să mERGă după Impărăție, căroră și lor le-au rânduit vite de conace și le-au trimis și poclone înainte, bani și altele ce s'au obicinuit păgânii a lua, de când s'au început óstea Beciului. Și acest Sultan (1) n'au primit să ia mai puțin ci tocmai ca și Hanul când ar fi, au cerut să i se dea, arătând laudă și spăimântări, că de nu i se va da după cererea lor, se vor tinde și spre București a veni și vor face multe rele. Drept aceea și Domnul de nevoie îi era a trimite ca să-î plinescă pofta pentru folosul bietii țări, carele pre la *Diiu* la *10 zile ale lunii lui August*, a trecut Dunărea mergând la Beligrad după Impărăție.

CAP. XXXIX.

Cum, au mers Impăratul Sultan Mustafa la Beligrad și răsboiul ce au făcut Turcii cu Nemții.

Iar Impărăția încă la *Iulie 23* de zile sosind la Beligrad, făcut-au sfat ca să mERGă să lovescă la Petrovaradin, apoi numai de cât venindu-le veste cum că oștile Nemțești au mers asupra Temișorei de

(1) Sultanul Tătarilor era un rang inferior Hanului.

o aũ ocolit, lăsat-aũ d'aceia Impărația sfatul cel dintăiũ și numai de cât la *27 ale lunei lui Iulie*, s'aũ rădicat cu tótă puterea și trecând Dunărea de ceastă parte, aũ mers spre Temișóra. Nemții cum aũ prins de veste că vine Turciĩ, aũ lăsat Temișóra și s'aũ tras mai la câmpie, ca să se lovescă cu Turciĩ, că nici la dănsiĩ nu era próstă putere și gătire, fiind Duca de Saxonia cap mai mare oștilor. Care aflând Turciĩ, vrut-aũ să mai facă înșelăciune ca dór ar apuca o fărámă de izbândă ca și în trecutul an și aflând de o tabără mai mică nemțescă ce era la Titel pre apa Tisei, pornitu-s'aũ a merge asupra acelora, iar nici cu acest sfat n'aũ putut nemeri, că tabăra cea mare nemțescă încă s'aũ pornit după dănsiĩ, căci Turciĩ muncea ca să înșale pre Nemți, iar Nemțiĩ muncea ca să-ĩ cuprinďă, la acele locuri să-ĩ bată. Așa dar văďănd Turciĩ că s'aũ scăpat de sfatul lor și vremea ı̄ strămtoreză (1) și Nemțiĩ venea asupra lor, le-aũ căutat a sta de răsboiũ, față la față, și aũ făcut mețerez (2) de cară.

Decĩ când aũ fost la *August 16 zile*, s'aũ lovit Nemțiĩ cu Turciĩ și s'aũ făcut răsboiũ înfricoșat, făcându-se mare omor, precum aũ spus cei ce acolo în răsboiũ aũ fost că două și trei părți vor fi căďut de Turci și o parte de Nemți, cât ďic, că de nu ar fi înoptat curând într'acea ďi (3), ar fi fost izbânda Nemților, ci inoptând s'aũ contenit răsboiul. Nemțiĩ încă sfărșind zahereaoa (căci vre-o 20 de ďile trecuse, cât aũ umblat din loc în loc până a se lovi cu Turciĩ), în nóptea aceea s'aũ mai tras înapoi ca să-și mai ia zaherea, gândind că se vor trage Turciĩ după dănsiĩ, ca să iasă la loc mai larg să se bată, că acolo era strămtóre, iar Turciĩ nimic n'aũ mai stătit, ci s'aũ învărtejit înapoi și așa izbânda nici a unora, nici a altora aũ fost, că după întórcerea Turcilor nici Nemțiĩ nimica nu s'aũ mai mișcat a merge după dănsiĩ.

Căďut-aũ dar și într'acest răsboiũ capete mari și de la o parte și de la alta, că de la Turci aũ pierit Mustafa Pașa fratele Vizirului și s'aũ rănit Enicer Aga și alți Pași; de la Nemți încă aũ perit *Haizler Ghenărarul* și *Bolot Ghenărarul*, și așa într'acest chip și răsboiul de

(1) strimțeză (in mss. orig.).

(2) întăritură, barcadă.

(3) că de n'ar fi înoptat într'acea nópte (in mss. orig.).

est-timp s'aũ întâmplat. Decî întorcându-se Turcii înapoi la 28 ale lui *August*, aũ trecut Dunărea la Beligrad și acolo sosind Impărăția cãtã-va vreme aũ stãtut, pentru ca sã vadã de Nemți, încotro se vor mai porni și ce vor face. Și așa stãnd ei pre acea socotelã, le aũ sosit veste de la Hanul, cum cã viind Impãratul Moscului, Țar Petru însuși cu putere mare asupra Azacului, și înconjurându-l cu rãzboiũ, n'aũ mai putut nici Turcii ce s'aũ aflat acolo, nici Tãtarii sã-ĩ stea împrativã, ci cu sabia l-aũ luat. Care veste la mare turburare și grije aũ adus și pre Impãratul și pre tôte cãpeteniile cele mari, cãt nimica n'aũ mai zãbovit Impărăția la Beligrad, ci s'aũ rãdicat cu totul la *Septemvrie 21* de s'aũ dus la Odriiũ, sosind acolo la *Octomvrie 15*.

Iar Domniea aflãndu-se tótã vara cu pace la Țirgoviște îndemnatu-s'aũ a face *heleșteul cel mare de la Ilfov lângã fântãna Țiganului*, carele mai dinainte vreme era fãcut de rãposatul *Costandin Vodã cel Bãtrãn* și aũ stãtut pãnã la *Radu Vodã feciorul lui Alion Vodã*.

Decî acest Radu Vodã aũ pus de l'aũ tãiat și apoi nu l'aũ mai dres, ci l'aũ lãsat de s'aũ stricat de tot, iar Mãria Sa Costandin Vodã aũ pus de l'aũ fãcut de iznóvã, fórtè lucru trumos și minuat. Apoi fiind vremea culesului viilor aũ mers Mãria Sa și la *Pitești* împreunã cu Dómna Mãrii Sale și cu tótã casa și cu toți boiarii, de aũ fost la culesul viilor acolo și iarãși fãrã zãbavã s'aũ învirtejit la Țirgoviște. Și preste scurtã vreme s'aũ rãdicat Mãria Sa de aũ venit la Scaunul Bucureștilor la *Octomvrie 29 de ñile*, leat $\frac{7205}{1698}$. Inșã nici despre tómnã n'aũ putut fi Mãria Sa și țara fãrã supãrare despre Turci, ci iar aũ început a veni Agi de la Impărăție cu fermanuri de cereri de bani, de care Mãria Sa iar aũ fãcut cum aũ putut și tot le-aũ rãdicat.

CAP. XL.

Pentru zidiri ce aũ fãcut Mãria Sa și alte lucruri carele aũ sãvîrșit într'acest an.

Intr'acest an al optu-lea din domnia Mãrii Sale, s'aũ sãvãrșit și mănãstirea care aũ fãcut Mãria Sa la tîrgul Rîmnecului, unde se proslãvește adormirea Nãscãtorei de Dumneđeũ stãpãniũ nóstre, care

iar den pajiște și den temelie o aũ zidit împreună cu unchiul Mării Sale, *Mihaiu Cantacuzino Vel Spătar*, însă mănăstire mare și cuviósă cu chiliĩ de piatră și cetate împrejur, pentru că fiind și în loc ca acela de este în calea oștilor și mai mult a Tătarilor. Drept aceea Măria Sa aũ pus nevoință împreună cu unchiul Mării Sale, ce s'aũ đis mai sus, de o aũ făcut cu tãrie, ca multora scãpare și apãrare sã fie, care cu mili întãrind-o și cu tóte cum se cade împodobind-o, la sfãnta și Dumneđeiasca mănăstire de la muntele Sinai o aũ închinat spre vecinica pomenire.

Și iarășĩ tot într'acest an aũ sãvãrșit Măria Sa *mănăstirea ce se chiamã Mamul ot sud Vâlcea* (1), care este hramul celui dintru sfinți Pãrintele nostru Nicolae Mirlichiișchiĩ Ciudotvoređĩ făcãtorul de minuni, care mai nainte era făcutã mănăstiorã de lemn și sã trãgea despre *Buzești* (2) și veche fiind de demult se stricase. Iar Dumneaeĩ *Fupãneasa Stanca, maica Mării Sale*, o aũ făcut de iznóvã, însă iar de lemn, iar Măria Sa dupã aceea mai trecãnd câtã-va vreme, tot nu o aũ lãsat a fi de lemn, ci o aũ pus de o aũ făcut de piatrã den temelie și o aũ sãvĩrșit cu tóte cele ce trebuesc.

Maĩ făcut-aũ Măria Sa, pre lângã altele și acésta, însă tot într'acest an: la tĩrgul Focșanilor era lipsã mare de apã de bẽut, cãt fórtre rẽu trãia ómenĩi acolo, cã și apa care se afla acolo, era sãratã și rea, nu numãĩ cea curgẽtóre ci și puțurile de fãcea, tot apã așa rea era. Decĩ Măria Sa vẽđãnd o lipsã mare ca aceea și nevoie ce avea creștini de apã, nu s'aũ lenevit a face o pomanã ca aceea, nici la cheltuiãlã nu s'aũ uitat, ci aũ pus cu tótã nevoința meșterĩ fãntãnarĩ de aũ adus o fãntãnã cu apã fórtre bunã și îndestulatã fiind. Acea fãntãnã era departe de tĩrg cale de douẽ ciasurĩ și aũ făcut Măria Sa fãntãnã minunatã acolo și vrednicã de pomeanã, care n'aũ fost mai nainte și este tuturor ómenilor de ajuns nu numãĩ cestor de dincóce, ci și celor den Moldova și cãlãtorilor adãpare bunã și îndestulatã și Mării Sale sufletescã folosință.

(1) ot sud Vâlcea=din Județul Vâlcea.

(2) Eraũ fondatorĩ (ctitorĩ vechĩ) boieri Buzești.

CAP. XLI.

Pentru nevoile ce s'au întâmplat fărăi într'acest an de la Turci; și pentru călătoria Domniei ce au călătorit la Cerneți; și de războiul ce au avut și est-timp Turcii cu Nemții.

Deci când au fost într'al nouă-lea an den Domnia Mării Sale leat $\frac{7205}{1697}$, iar se îngreue țara cu multe dări de la Impărăția Turcului, mai în cumplit de cum fusese în cei-lalți timpî pentru gătirile oștilor ce avea și spre partea Nemților și spre partea Muscalilor, cât putea dice cine-va că nu va să mai rămâie în țară nici boi, nici ôie, nici cal, nici nimic, fără bani ce se da pre unde se orânduia, de care se afla Domnia și boiarii la mare grijă că nu le vor putea scôte la cap și iarăși cu ajutorul și mila lui Dumnezeu tôte saũ rădicat pre rând.

Deci având Domniea răsufare după ce tôte poruncile împlinise, după obiceiul ce avea primă-vara, la luna lui Maiu a eși în preumblare, mers-aũ, cum și alte dări, la satul Mării Sale la *Obilești* cu tótă casa Mării Sale și cu boierimea, ci n'au fost cu ticnă nici aceia eșirea Domnului, că încă Măria Sa fiind la *Obilești* iar la București venise un Agă de la Impărăție, cu poruncă ca să rădice pre Domn cu grabă să mērgă la *Cerneți*, pentru că rădicându-se o sēmă de hoțime ce se ținea de Nemți despre partea Hațăgului, au mers de au lovit un oraș ce se chiea *Oréova* decindea de Dunăre, în țara Turcescă, de au făcut mare stricăciune și pradă, luând și pre Cadiul și pre alți Turci de acolo de i-au dus cu dânși. Care veste mergând la Impărăție, ôre ce turburare au făcut și numai de cât Impărăția au trimes pre acel Agă, care s'au đis mai sus, cu poruncă la Domn ca să mērgă cum mai curând cu ôstea spre *Cerneți*, ca dóră de vor fi trecut acei hoți spre partea țării, să-i cuprinďă și să-i strice, să nu scape ôre cum-va. De a căruia Turc venire făcându-se Domnului știre de la boiarii de la Scaun, îndată și Domnul au purces de au venit la București și cum au văđut porunca împărătescă, nimica n'au mai zăbovit, ci numai de cât s'au gătit și au purces la *Maiu* 27 de đile, de au mers pre la *Brânco*.

veni și de acolo au trimis înainte pre *Istodor Căpitanul de Ruși-de-Vede* cu o seamă de slujitori, acolo decindea despre Oréova și spre Diiu, în prējma acelor hoți, de s'au împreunat cu Pașa de la Diiu și făcând pază tare, au și prins pre câți-va dintr'înșii și i-au trimis la Impărăție.

După aceia măcar că nu s'au mai simțit hoți, iar Domnului tot îi era a merge după poruncă și rădicându-se de la *Brâncoveni*, au mers la *Craiova* și de acolo la *Cerneți*, pentru că și Impărăția purcesese de mergea în óste iarăși la Beligrad asupra Nemților, pentru aceia au mers și Domnul la *Cerneți* ca să se afle după poruncă.

Atuncea fără nădejde au ajuns pre Domn veste fórte amară de la Țarigrad, că *au murit fiica Mării Sale Dómna Maria a lui Costandin Vodă feciorul Ducăi Vodă*, care veste rumpere de inimă părinților au fost, că e mult a dice de întristarea și jalea ce au avut pentru fiica lor cea iubită și dorită, că nu o veduse de patru ani și au murit în streinătate și nu era a să potoli acea lără de mângâere plângere și întristare cu alt ceva-și, fără cât iar cu mângâerea celor lalte odrasle ale Mării Sale ce vedea înaintea ochilor, până la 10 Coconī și Cocóne (1), și cu multă înțelepciune ce avea, au mulțumit lui Dumneđeū celuia ce stăpânește și mórtea și viața, lăudând și slăvind pre Dumneđeū și mărind numele sfinției sale.

După aceia mergând la *Cerneți* au ședut acolo până la *Septembrie 20 de zile*; decī venind veste Domnului de la Capicheelile ce avea lângă Vizirul, că Impărăția au trecut Dunărea de s'au dus pre Dunăre în sus pre apa Tisei la cetatea Titelul, s'au sculat de la *Cerneți*, de au venit la apa Jiului la *Țântăreni* și acolo au ședut până când au auđit că și-au luat Turcii plata iarăși de la Dumneđeū, ca și de multe orī, săvai că nicī odată n'au pățit ei bătae ca acuma și zdrobire de la Nemți.

Care sunt vrednice a se scrie în ce chip întâmplările răsboiului acestuia au fost, că putem să dicem, «pre cine va să piarđă Dumneđeū îi ia sfatul». Pentru că bătaia într'acest chip le-au fost, că după ce au sosit Impărăția la Beligrad la *Iulie 31 de zile*, strân-

(1) Dacă la anul 1697 Costandin Vodă Brâncoveanu avea 10 coconī și cocóne, avem motive să credem că este vorba de un alt copil de cât de Matei, căci acesta înclinăm a crede că s'a născut pe la anul 1702.

gându-și toate oștile acolo în multe feluri se sfătuia încotro vor merge, că atât li se înălțase trufia, cât se socotea că aș în ce parte vor merge, vor prăpădi tot și se vor întorce cu mare izbândă. Și așa la *Avgușt în 9 zile*, aș trecut Impărăția pre podul ce-l făcuse preste Dunăre la Panciova și acolo ședând o săptămână, aș vrut(1) ca să mērgă drept la apa Tisiș. Și purcegând de la Panciova la *16 zile ale lui Avgușt*, sosind la apa Tisiș, numai de cât aș făcut pod peste Tisa și trecând Tisa de cea parte, aș luat cetățuia Titelul, în care era puțintică oște nemțescă și sârbî și sculându-se de acolo de la Titelul aș tras iarășî la Dunăre la un loc ce se chema Cobila, din jos de cetatea Pătru Varadinul și acolo, făcând mari meterezuri imprejurul taberiî lor, aș ședut câte-va zile făcând sfat ca să trecă Dunărea; iar de cea parte ca să se apuce de cetatea Pătru Varadinul să o bată și așa trimisese să aducă podul cel ce era peste Dunăre făcut de trecuse pe la Panciova, ca să-l întinză peste Dunăre drept acel loc unde era ei, ca să trecă la Pătru Varadin. Decî acesta înțelegând Nemții, de unde era cu tabăra lor spre Seghedinul, cum că Turcii vor să trecă la Pătru Varadin, sculatu-s'aș *Evghenie Prințipul de Savoî*, carele era mai mare Cap oștilor nemțesți și cu alalți Ghinărarî ce mai era împreună cu dînsul și cu totă oștea, de s'aș pogorât și ei asupra Pătru Varadinului.

Decî de acea viitore a Nemților înțelegēnd Turcii, aș încălecat însușî Vizirul Mehmet Pașa, cu alalți Viziri și cu alalți Pași și cu totă oștea turcescă câtă era călărime, lăsând în șanț numai pre Impăratul cu pedestrima și aș eșit înaintea Nemților ca să-î zăticnescă, să nu pôtă merge supt Pătru Varadinul; ci nimica n'aș putut să-î zăticnescă, că precum era Nemții rânduîșî, aș mers drept împrotiva Varadinului, în malul Dunării, unde era podul nemțesc făcut peste Dunăre supt Varadin și acolo s'aș conăcit, neputând Turcii, ne cum vre-o zmintelă să le facă, ci nici măcar un om dintr'inșîi să ia. Și așa s'aș întors Vizirul cu rușine înapoi iar la tabăra lor. Atuncea aș cunoscut Turcii, că cele ce socotea ei mai nainte să facă, nu le vor putea săvârși după rea pofta lor, că vădură puterea Nemților ce este, ci numai de cât întorseră sfatul lor cel tru-

(1) rumpt (în mss. orig.).

faș a începe să se pórte în meșteșugurî și în tálpiziî (1) și socotiră să se întórcă înapóî pre apa Tisiî în sus, ca să strice tîrgulețe și sate ce ar găsi și, pánă a se întórcé Nemții dupá dánșii, iar ei să trecă iar Tisa, socotind cu acele tîrgulețe și sate ce ar strica că aũ izbândit și să se întórcă înapóî; ci acea socotélă aũ fost spre peirea și stingerea lor.

Și așa numai de cât într'aceea-și nópte aũ purces de la Cobila la *August 28 de dîle* și mergând pre apa Tisiî pánă la un oraș ce se chiamă Sentea și lovind orașul acela fără veste, l'aũ ars și aũ omorât și aũ zdrobit pre toți ómenii căți s'aũ aflat acolo într'acel oraș cu mare crudátate și alte sate ce mai era împrejurul Seantiî, asemenea le-aũ stricat și iarășî aũ făcut pod peste Tisa acolo la Seantea și Impăratul cu călărimea aũ trecut podul acela peste Tisa de céstă parte despre Temișóra, lăsând dincolo de Tisa tótă pedestrimea, Enicerii, Gebegii (2), Topcii (3), Arbánașii (4), Bosnegii și pre însuși Vizirul, cu alte Capete fiind, ca să treacă și ei a doua đî după Impărătie. Ci fiind voia lui Dumneđeũ ca să se rușineze trufia lor cea mare și să ocărăscă sfaturile lor cele deșarte, când aũ fost *đi întâiũ a lui Septemvrie*, începutul anului noũ $\frac{7}{1} \frac{2}{6} \frac{0}{9} \frac{6}{7}$ (5) s'aũ pomenit ocoliți tótă pedestrimea aceea a lor, de óste nemțescă, ne având veste nimic de óstea nemțescă cum că vine asupra lor. Pentru că *Ghenărarul cel mare al lor Evghenie* și cu alaiți Ghinărari, prinđând de veste de unde era din protiva Varadinului, precum s'aũ đis mai sus, s'aũ luat și ei după Turci cu socotélă ca acésta, unde i-ar ajunge să-ĩ bată cu mare îndrăsnélă.

Și apropiindu-se de acolo de unde era pedestrimea Turcescă, aũ coprins mai nainte pre un Cuciuc Geafer Pașa, care era de streajă cu vre-o 200 de ómeni, luându-l cu toți ómenii aceia ce era cu dânsul, nescăpând nici unul să mérgă să spue Turcilor de venirea Nemților asupra lor și așa de la acest Cuciuc Geafer Pașa, înțele-

(1) înșelăciune, intrigî etc.

(2) cuirassier, fourbisseur (Șain).

(3) tunar.

(4) Albanezi.

(5) Anul noũ se socotea încă pe atunci, ca și cel bisericesc, începând la 1 de Septemvrie iar nu la 1 Ianuarie, ceea ce este bine a nu se trece cu vederea pentru a se evita erorile în datele arătate de autor în tot cursul acestei scrieri.

gând Ghenărarii, cum că Impăratul a trecut apa Tisiî cu călărima și numai Vizirul cu pedestrima a rămas și cu căpeteniile de cea parte de Tisa, care și șanț împrejurul lor avea și cu câte-va tunuri, nimica n'a mai făcut altă zăbavă, ci numai de cât s'a pus în rânduială de bătaie și a îmbarbătat de a mers asupra lor. Pe care vedându-i Turcii fără veste, vrut-a să fugă, ci nu le-a dat îndemână vremea, că era voia lui Dumnezeu să se prăpădescă, ci stând Vizirul la capul podului, cu alți Pași nu-i lăsa să fugă, și Nemții iarăși îmbarbătându-se a coprii căpătâiul podului și așa Turcii de voe de nevoe, le-a căutat a sta de război și bătându-se ca la două ciasuri, forte tare, în cea de apoi tot i-a răzbit puterea nemțescă și atâta i-a omorât, în cât dintr'aceia câți a fost acolo nici unul n'a putut să scape să trecă la ordiia împărătescă, unde era dincóce de Tisa, căđând Vizirul cu alaiți 5 Viziri și cu 12 Pași și Enicer Aga Cuçul-Chehaia și cu Zagaragibașa (1) și cu 80 de Ciorbagii (2) și cu tot ogeacul Enicerilor, Gebegibașa (3) cu Topcibașa (4) iar cu tot ogeacul lor, Rumeli Beglerbeiu și cu 44 de Alaî-Beî și cu toți Arbănașii, Fatlâbuiluc-Bașa care era preste Boșneagi, cu toți Boșneagi, care se socotea acéstă pedestrima aprópe de 20.000 cu toții, acolo s'a prăpădit nescăpând nici unul.

Și acest război n'a ținut mai mult de cât trei ciasuri și într'aceste trei ciasuri s'a făcut acéstă înfrangere mare Turcilor. Iată a lui Dumnezeu plată aevea, după cum ăice prorocul că: Domnul, trufașilor stă în protivă. Și iarăși acéstă stingere văđând Sultan Mustafa Impăratul cu cei ce era lângă dânsul dincóce de Tisa, nimica nu s'a mai zăbovit, ci îndată cerând calul și încălecând, de cu séră a fugit tótă nóptea și a doua ăi, 23 de ciasuri până la cetatea Temișórei lăsând și corturi și tunuri ce era trecute cu dânsul și cară cu zaharéle și dobitocele tóte și tot ce era cu dânsul, care precum ăic, a doua ăi trecând Nemții podul a intrat în ordiia turcescă mirându-se de atâta sémă de corturi, de zaharéle, de dobitoce ce le lăsase. Și așa Nemții în cortul cel mare al Impăratu-

(1) Colonelul unui regiment de eniceri.

(2) Comandant de un regiment.

(3) Intendant des poudrieres.

(4) Căpitan de Artilerie.

lui, făcând liturghie aŭ dat slavă lui Dumneđeŭ; iar Impăratul după ce aŭ ajuns la Temișóra, ne mai rămâind alt Pașă să facă Vizir, pentru că să prăpădisse toți acolo în războiŭ, precum s'aŭ ȃis mai sus, aŭ trimis la un Husein Pașă carele era Seraschier în Beligrad, ca să fie acela Vizir și să mérgă înainte Impăratului cu câtă óste va fi în Beligrad și mergând după porunca ce-ı mersese, aŭ purces și Impăratul de la Temișóra de aŭ mers la Beligrad, ajungând la *nouă ȃile ale lui Septemvrie*.

Deci Domnul fiind la *Țântăreni*, precum s'aŭ ȃis mai sus, la *Septemvrie 8 ȃile*, în ȃiua născerei Născătórei de Dumneđeŭ și pururea Feciórei Maria, când eșia de la utrenie diminéța, aŭ venit acéstă veste de izbânda creștinilor cu *Stoian vátăful de Călărași*, carele se întâmplase la Beligrad și înȃelegând de acéstă veste veselítóre de izbânda creștinilor și de stingerea păgănilor, aŭ dat slavă lui Dumneđeŭ și maicăi sfinȃiei sale. Și mai șeȃând acolea la *Țântăreni* o săptămână de ȃile până aŭ rânduit să facă pod peste apa Jiului, aŭ lăsat acolo pre *Andrei Vel Căpitan de Cazaci* și pre *Dumitrașcu Căpitanul Hargetoianul* ispravnicı să facă podul și cu o seamă de slujitorı pedestri.

Iar Măria Sa cu boierimea și cu alaltă slujitorime, aŭ purces la *Septemvrie 15 ȃile* mergând la mănăstirea Mării Sale la Hurezı, unde aŭ ajuns la *Septemvrie 18 ȃile*, dând slavă lui Dumneđeŭ și bucurându-se, căci mănăstirea gătıtă (1) de tot o aŭ găsit și acolo s'aŭ împreunat cu maica Mării Sale și cu Dómna Mării Sale și cu tótă alaltă casă a Mării Sale. Și de la mănăstire purcegând, aŭ venit Măria Sa la vił la *Pitești*, de aŭ fost acolo la culesul viilor și acolo aŭ adus și pre *Coconașul* (2) *fiicăi Mării Sale al Dómnei Marii de la Țarigrad*, care s'aŭ ȃis mai sus că s'aŭ petrecut în trecătórea vară acolo la Țarigrad, ca să-ı fie de mângáierea întristăciunii ce avea de *fica Mării Sale Dómna Maria*. Și de acolo de la Pitești, aŭ trimis pre *Vergo Vel Clucer* și pre *Luca Rătescul Vtori Vistier* și pre *Preda Căpitan Zătrénul*, la Odriiŭ, pentru că și Impărăȃia purcesese den Beligrad de mersese la Odriiŭ, cu poclóne la Vizirul și la alȃii aí Porȃii, după obiceiŭ și ca să facă jalbă de neputinȃ și slăbicu-

(1) grijıtă (in mss. orig.).

(2) Pe atuncı încă cavintul de Beizadea nu era intrat în limbagiul Românilor.

nea țării și de multele nedreptăți ce au avut țara de la Vizirul ce perise în război, pentru că era om rău, păgân și vrăjmaș creștinilor, trufaș, blestemat, iproci. Și de la Pitești, sculându-se Măria Sa au venit la Scaun la Tîrgoviște, sosind la *Octomvrie 9 zile*.

CAP. XLII.

De mergerea Domniei den Tîrgoviște la București, viind Agă de la Impărăție cu caftan.

Ședând dar Domniea în Tîrgoviște, de la *9 zile ale lui Octomvrie* până la *6 zile ale lunii lui Decemvrie*, de vreme ce încă nu se potolise *bóla ciumei ce era atuncea în București* și având gând Domniea încă să mai șază, iar întâmplându-se atuncea a veni un Agă cu caftan de la Pórtă de la Vizirul cel nou ce se pusesese, precum s'au đis mai nainte și auđind cum că Domniea este viitoare la București, el încă se oprise acolo, așteptând pre Domnul. De care lucru înțelegând Domnul, nu putea să mai șadă fără cât să se rădice să vie la București și numai de cât a doua ți de praznicul lui Sfete Nicolae, au purces Măria Sa cu totă casa și cu totă curtea Mării Sale de au venit la București, unde intrând cu alaiu după obicei, eșit-au și Aga acela cu caftanul înaintea Mării Sale la marginea orașului, împreună cu boiarii cei ce era ispravnicii la Scaun și cu alalt norod, de au întâmpinat pre Domn cu cinstea ceea ce i se cădea.

Deci intrând în oraș și la Curtea Domnescă și ședând Măria Sa în Scaun, îmbrăcatu-l'au Aga cu caftanul și au dat cu tunurile după obicei. După aceea, aședându-se Domniea și boierimea și toți alalt pre la casele lor, făcându-se pe la sfintele biserici rugi necontenite, întâmplându-se atunci aicea și părintele *Dositheiu Patriarhul Ierusalimului*, carele și cu Domnia la Tîrgoviște fusese și mai înainte venise la București și așa Dumneđu cel puternic și milostiv s'au milostivit de au rădicat cea mórte ce era atuncea în oraș și nu s'au mai tins nici cum nici în oraș nici într'altă parte.

Iar după aceea în scurtă vreme, când au fost la *luna lui Ghenarie*, venit-au Domnului poruncă de la Impărăție, de grab ca să gătască atâta sémă de zaharea să o trimiță la Camenița, care poruncă foarte grea și peste putință era țarei și Domniei, mai virtos

căci era vreme de iarnă; iar de vreme ce Turcii nu cred, nici să uită la neputințele creștinilor, pus'au Domnul nevoieță mare rânduind boiarii ispravnicii de au strâns zahareaoa și au făcut cară și numai de cât au încărcat zahareaoa pre acele vremuri cumplite de iarnă ce era și o au pornit-o de o au dus cu multe nevoi până o au băgat-o în Camenița.

Atuncea dar pre cășlegii, ⁽¹⁶⁹⁸⁾ având Măria Sa și nuntă a face ficăi Mării Sale Dómnei Ilincăi cu Scarlatache, Coconul lui Alexandru Dragomanul cel mare Impărătescui, cinstit-au întâiu cu dregătorie pre acest Cocon, făcându-l Paharnic mare; după aceea și nunta s'au făcut la *Februarie* (loc alb), veselie foarte mare și cu cinste Domnescă făcându-se și despre o parte și despre alta, căci nici Coconul acesta nu cu próstă gătire de la tată-său venise, om mare lângă Impărătie fiind, știut și învățat foarte.

După aceea început-au a veni iarăși grele porunci de la Impărăție, de cară, de boi, de cai, de salahori și de altele ce se obicinuisă păgâni în toți anii a lua din țară, pentru gătirile oștilor împărătești spre Beligrad, care cu mare greu și cu mult păs era țării, că țara de ce mergea, slăbea de nevoi. Iar ei din cele ce se obicinuisă a lua mai mult se întărea, care peste puțină era țării și Domnii a le plini, că nu era mai puține și mai pre rând a se da, ci tóte de odată. Iar încă și prin multa nevoieță a Domnului și mai virtos prin ajutorul lui Dumneđu și acestea tóte rădicându-se, când au fost mai despre primăvară la *Martie*, venit-au iarăși la Domnă poruncă Impărătescă cu Agă, ca să gătescă Domnul 500 de slujitori, să-i trimită la Iași, unde era trimisă hasnaoa Impărătescă la Domnul Moldovii, să o ducă la Camenița pentru lefile slujitorilor de acolo, fiind Tătarii și Turci rânduiți a merge cu acea hazna, ca să nu aibă primejdie. Drept aceea au rânduit și pre Măria Sa Costandin Vodă să dea acești 500 de slujitori, pre cari îndată după poruncă, cu multă nevoieță Domnul i-au gătit și i-au pornit, căpetenie făcându-le pre *Mănilă Căpitan ot Buzeu* ce era Căpitan mare za lefegii de s'au dus de au rădicat zahareaoa, împreună cu Domnul Moldovenesc și cu cele lalte oști Tătărăști, Turcești, de o au dus de o au băgat-o în Camenița.

După acestea tóte, nici într'acest an nu fu țara nesupărată de

Tătari, trecând în sus la Beligrad, pentru că rădicându-se Impărăția turcului cu oști a merge la Beligrad iarăși împotriva Nemților, și fiind Hanul Selim Gherei (1) încă mai de cu iarnă mers la Impărăție din poruncă ca să se sfătuiască cu dânsul de ale oștilor, când a fost primăvara pornind Impărăția pre Husein Pașa Vizirul să mERGă cu oștile, a trimes și pre Hanul de a mers cu dânsul, care numai de cât a trimes la Crâm (2) de a rădicat încă trei feciori ai lui, pre Gazi Gherei Sultan și pre alți doi Sultani mai mici cu câtă-va sEMă de oște tătărăscă, ca să mERGă după dâșii în sus la Beligrad.

Care dar pornindu-se la 7 zile ale lunii lui Iunie, a intrat în țară, deci nu puțină pagubă iarăși și cheltuială țării a pricinuit, rădicându-li-se grele conace și poclone, înainte trimițându-le pre boiari, fără de alte jafuri și stricăciuni ale lor ce sunt obicinuiți a face și așa a trecut de s'a dUS unde le-a fost porunca, trecând Dunărea pre la Dii.

CAP. LXIII.

*Pentru alte zidiră și sfinte biserici ce aș mai făcut
Măria Sa și printr'alte țări și altele ce s'aș mai întâ-
plat într'acest an și de mergerea Mării Sale iarăși la
Tîrgoviște.*

Intr'acest an a trimis Măria Sa și pre Neagoe Pitarul Mujăscul (3) în țara Ardealului la Făgăraș, de a isprăvit o biserică, carea încă din trecutul an l'a fost trimis Măria Sa de o a început din temelie a o lucra cu cheltuiala Măriei Sale. Pentru că ne-având creștinii de acolo biserică, trimis'aș la Măria Sa cu multă rugăciune ca să le facă o biserică și ne-apărându-se Măria Sa de un lucru Dumneșesc ca acesta, stătut-aș bucuros după rugăciunea lor și a trimis de aș făcut biserică mare și frumósă, întru pomenirea și cinstea celui mare făcător de minuni sfântul Nicolae Mirilichieschi.

(1) Titlu Hanilor din Crimea sinonim cu Principe, Rege (Șain).

(2) Crimeea.

(3) In Mss. orig. îi dăce: Măjăscul, iar în Filstich îi dăce: Neagoe Pitaru Rătescu.

Așijderea și la *Galata* de la Țarigrad, arđând o biserică ce făcuse acolo, iar a sfântului Nicolae, trimis'ău Părintele *Patriarhul Țarigradului Kir Calinic* și creștinii poporului acelaia la Măria Sa, cu multă rugăciune, ca să o facă de iznóvă și iarăși ău priimit Măria Sa să o facă și ău trimis ispravnic, cu multă cheltuială a Măriei Sale, de o ău făcut de iznóvă.

Și spre partea Bugeacului, la *Smil* (1), asemenea s'ău întâmplat de ău ars biserică ce ău avut creștinii acolo. Dec, Arhiereul de acolo și cu creștinii ce se afla locuitor, ău trimes la Măria Sa cu multe rugăciuni ca să facă pomană să le facă biserică, să nu rămăie creștinii fără de sfinte rugăciuni și făr de slujbele cele Dumneđești, spre care lucru cu osărdie ău stătut Măria Sa bucuros a face și numai decât ău trimes la Pórtă de ău cerșut voie de la Vizirul și dându-se voie cu ferman, trimis'ău Măria Sa acolo un boiar, cu cheltuiala Mării Sale, de o ău făcut întru cinstea și pomenirea sfântului Marelui Mucenic Gheorghie purtătorului de biruință.

Într'acéstă vară s'ău isprăvit și chiliile hanului de la *mănăstirea lui Sfete Gheorghie* de aicea din *București* care era făcute mai de mult din *șilele lui Alexandru Vodă cel bătrân*, (2) care se făcuse cu cheltuiala unui *Panaiotache* ce fusese *Dragoman mare împărătesc*, însă numai așa câte un rând de bolte era făcute; iar după aceia când ău fost în *șilele Măriei Sale* lui *Costandin Vodă*, după al șapte-lea an din *Domnia Măriei Sale*, apucatu-s'ău Măria Sa cu multă nevoie și cu mare cheltuială de ău făcut pre d'asupra celor alalte și alt rând de chilii fórté bune și boltite jur împrejur și case *Patriarșești* deosebi și alt rând de case *igumenești* fórté bune cum să

(1) Ismail.

(2) Cine să fie acest *Alexandru Vodă cel bătrân* în *șilele* căruia s'a clădit chiliile hanului de la *mănăstirea lui Sfete Gheorghie* de aicea din *București*? Dacă am admite pe *Alexandru Vodă* (Oaie seacă, 1568—1577) ne-am izbi de împrejurarea că pe vremea aceia nu trăia *Panaiotache Nicussios* singurul *Dragoman* al *Porții* cunoscut sub acest nume, care ocupa funcția acéstă între anii 1661—1673. Dacă în adevăr acele chilii vor fi fost clădite între anii 1568—1577 atunci mai mult am înclina a crede că aci e vorba de un *Panait Banul* din *Hotărani* bine cunoscut pe acele vremuri, iar nu de *Nicussios* care a trăit mult mai târziu. Însă găsim că în *Filstich* sé șice că s'ar fi clădit acele chilii în *șilele* lui *Antonie Vodă* cu cheltuiala marelui tălmaciú al *Turciei*, *Panaiotache*; deci înclinăm pentru acest din urmă cu preferență.

cade, precum se și ved, care în trei ani acestea toate s'aũ făcut și acest bun lucru de folos ce se începuse s'aũ isprăvit.

Și iarășî într'acest an, înțelegând Impărăția turcului că să rădică Craiul Leșesc cu putere să vie asupra Cameniței și rânduind câtă-va seamă de óste la Seraschierul de la Baba anume Iusuf Pașa, ca să mérgă impotriva lor (1), rânduind și pre Domnul Moldovii (2) ca să mérgă însuși (3) cu Seraschierul cu óstea lui, trimis'aũ Impărăția și la Măria Sa Costandin Vodă un Agă cu poruncă ca să facă 1.000 de ómenî de óste să trimiță lângă Seraschierul și îndată după poruncă cu multă nevoie Domnul i-aũ gătit și i-aũ trimis la *Iunie 24 de zile* (4) și fiind și alte căpeteniî asupra acestei oști, *făcut-aũ Măria Sa Sărdar pre Dumitrașcu Caramanlău Vel Postelnic* Cap maî mare și poruncitor. Iar după pornirea acestora, nici Măria Sa în București n'aũ maî șăđut, ci s'aũ rădicat de aũ mers la *Potlogi*, de aũ vedut casele Mării Sale ce se lucra acolo și de acolo aũ mers la Tîrgoviște sosind la *Iulie 31*. Și după venirea Mării Sale la Tîrgoviște, s'aũ isprăvit și foișorul cel boltit din grădina domnescă, carele din trecutul an se începuse de se zidise, iar într'acest an s'aũ isprăvit și de alte podóbe ce l'aũ înfrumusețat, precum se și vede, că iese fórte ciudat.

Și aũ șăđut Domniea tot în Tîrgoviște până în tómnă. Decî când aũ fost la culesul viilor aũ mers Măria Sa iar la viile de la Pitești, de aũ șeđut o săptămână, după aceea iar s'aũ întors la Tîrgoviște; atunci s'aũ isprăvit și biserica domnescă din Tîrgoviște de zugrăvit, măcar că și maî nainte zugrăvită aũ fost, ci se învechise și se stricase zugrăvéla, iar Măria Sa aũ pus de iznóvă de o aũ zugrăvit și o aũ pardosit cu lespezi de piatră, cu multă cheltuială și fórte frumos o aũ înfrumusețat, precum se și vede. Și tot atuncea s'aũ isprăvit și biserica lui Sfete Dimitrie din Tîrgoviște, care era de tot stricată și bolta surpată, iar Măria Sa pre lângă alte multe ce aũ făcut în Tîrgoviște și aceea aũ pus de o aũ dres și o aũ grijit de tot, de aũ făcut slujbă într'ansa în Țiua de Sfântul Dimitrie.

(1) asupra lor (în mss. orig.).

(2) Moldovenesc (în mss. orig.).

(3) în jos (în mss. orig.).

(4) Iulie (în mss. orig.).

A doua ȃi *Octomvrie 27 de ȃile*, s'aũ rãdicat Mãria Sa cu totul de aũ purces Ńi aũ mers la *Potlogi*, unde Ńi casele de acolo isprãvite gãsindu-le de zidit, numai douã ȃile aũ zãbovit; decĩ aũ purces de aũ mers la *Mogoșoia* Ńi de acolo aũ venit la Scaunul Bucureștilor la *Noemvrie 1*, leat $\frac{7207}{1698}$, împreunã cu tãtã boierimea viind cine-Ńi pre la casele lor.

Intr'acest an nicĩ oștile Turcești cu cele Nemțesți lovire între dãnșii n'aũ avut, sãvai cã cu gãtire s'aũ pornit Ńi o parte Ńi alta, adicã Vizirul mergẽnd la Beligrad cu oști împotriva Nemților Ńi Nemțiĩ așijderea în preajmã venindu-le, iar fiind pricinã de pace la mijlocul lor, nu s'aũ mișcat nicĩ o parte nicĩ alta spre rãsboiũ, pentru cã cercãnd Turcii pre Nemți pentru pace Ńi dãndu-li-se în bunã, trimis'aũ Impãrãția turcului sol la Nemți, anume pre Rami Reiz-Efendi împreunã cu *Alexandru Tergimanul* (1) *cel mare Impãrãtesc*, fiind la mijloc solul Englezului Ńi al Olandezului, ca sã sã facã pacea ; Ńi viind sol de la Nemți, de la Moscali, de la Leși Ńi de la Venețieni, s'aũ strãns toți la un loc, ce i sã ȃice *Carlovici* acolo. Decĩ adunați fiind acolo toți Ńi vorbind pentru pace Ńi fiind Ńi voia lui Dumneȃeu s'aũ așãzat Ńi așã la *Dechemvrie 28 de ȃile* leat $\frac{7207}{1698}$, acea pace s'aũ isprãvit. Inșã acẽstã legãturã s'aũ fãcut cu Nemțiĩ, anĩ 25, dãnd Nemților sã ție tot Ardealul Ńi țara Ungurẽscã de sus, iar Turcii sã stãpãneascã Temișvarul împreunã cu tot ținutul lui, adicã cu Lipova, cu Caran-sebeș Ńi cãt ține pãnã în Mureș Ńi pãnã în Sava. Cu Leșiĩ incã aũ fãcut pace vecinicã, dãndu-le Camenița înapoi, așã întrẽgã cum este Ńi ei aũ dat Turcilor tot pãmãntul Moldovii cãt il luase, înapoi. Cu Muscalii aũ fãcut numai anĩ doi pace Ńi aceasta nu într'alt chip de așeȃmãnt, fãrã numai starea armelor; cu Venețianii tot d'auna. Și așã isprãvind solii pacea Ńi uniĩ pãrți Ńi a alaltia, cei turcești s'aũ întors la Odriiũ, iar cei-lãlți, cari la locul lor s'aũ întors.

Tot într'acest an dupã ce s'aũ întors Vizirul de la óste, Mãria Sa Costandin Vodã aũ socotit de aũ trimis la Pórtã pentru greul Ńi pãsul țãrii, pre Dumnealui *Cornea Brãiloiu Vel Ban* Ńi pre *Mihaiũ Cantacuzino Vel Spãtar* Ńi pre *Dumitrașcu Caramanlãul Vel Postelnic* Ńi cu ei aũ mers Ńi *Iane Vataful de Aproz*. Așã decĩ a-

(1) Exaporitul Mavrocordat.

colo mergând și la cei puternici spuind slăbiciunea țării și a săracilor pământeni, s'aũ ascultat jalba lor și așa, ce aũ ȃis s'aũ și făcut, întâiũ pentru douẽ haraciuri ce didese țara mai mult la vistieria împãrãtãscã, s'aũ milostovit Impãratul de aũ dat ferman pòuncind Tefterdarului, ca sã nu mai orãnduiascã țara sã dea cevași pãnã în doi ani, ca sã se umple socotela banilor celor ce didese mai mulți în trecuți ani.

Mai milostivitu-s'aũ încã puternicul Impãrat, pentru multa slujbã ce a slujit Mãria Sa Costandin Vodã cu credințã în vremea oștiĩ, de l'aũ dãruit cu Hatișerif, ca pãnã va avea ȃile sã domnescã acest pãmãnt al Țãrii, care Hatișerif aducãndu-l boiarĩi cei mai de sus pomeniți, împreunã cu Osman Aga Salahorul, cu mult și frumos alaiũ, Mãria Sa Costandin Vodã eșindu-ĩ înainte d'asupra viilor în deal, dupã obiceiũ întâlnindu-se cu dãnșul, aũ venit tot alãtorea cu Turcul pãnã la Scaun în Divan și așa sosind, citindu-se întâiũ Hatișeriful, dupã aceea Mucarelul (1), l'aũ îmbrãcat cu caftan pre Mãria Sa Costandin Vodã, îmbrãcãnd cu caftane și pre 24 de boiarĩ și așa dãnd cu tunurile și cu puscile, dupã obiceiũ, pre Turc cu feregea cu spinare de samur îmbrãcãndu-l, la gazdã l'aũ dus; îmbrãcat-aũ cu feregea cu spinare de samur și pre Efendi lazagiu, pentru cãci aũ cetit Hatișeriful.

Acest Agã dar aũ sosit aicea la *Aprilie în 13 ȃile* $\frac{1207}{1699}$ (2).

CAP. XLIV.

Pentru pristãvirea Dumneaei Jupãnesei Stancãi Brãncoveanu Cantacuzino, maica Mãrii Sale lui Costandin Vodã(3).

Tot într'acest an la *Februarie 10 ȃile*, s'aũ pristãvit și muma Mãrii Sale lui Costandin Vodã, *Jupãnesa Stanca Cantacuzino*, de

(1) Cartea împãrãtãscã de prenoirea Domnii.

(2) Dupã cum vedem dar, cu Capitolul XLIII se isprãvesc cei 10 ani de Domnie ai lui Costandin Vodã Brãncoveanu, ba chiar intrã și în amãnunte din anul urmãtor al 11-lea.

Nu incãpe inđoialã cã pãnã aci scrisese Radul Logofetul Grecianul, Cronica Domnului sãu, cãnd o și închinã Lui cu Predoslovia ce o vȃdurãm la începutul acestei lucrãri.

(3) Acest titlu lipsind aci s'a luat de noi din traducțiunea nemțescã a lui Filstich.

virstă de 62 de ani, pre care și bătrânețele ajungându-o, iar mai mult grelele bóle, cum ȳic, s'aũ pristăvit, care lăsând cu a Dumneaei gură ca să o astruce lângă boiarul Dumneaei, *Jupan Papa* (1) *Brâncoveanul*, la mănăstirea Brâncovenii, că acolo era îngropat. Decĩ și Măria Sa Costandin Vodă fiul Dumneaei, după cum aũ lăsat cu sufletul Dumneaei așa aũ și făcut, că orânduind mulți boierĩ, tot rude de ale Mării Sale, întâiũ în curte la Dumneaei făcându-se pogribania cu sobor mare, cu toți Arhiereii căți aicea se aflase în orașul acesta și cu tótă boierimea și slujitorimea. Și așa decĩ isprăvindu-se slujba pogribanii cu mare cinste rădicându-o, tot pre jos mergând până supt deal, acoloa decĩ aședănd-o într'o carătă, rămăind Măria Sa împreună cu tótă casa Mării Sale și cu tóte rudele, la amară întristăciune și mâhnire, Măria Sa s'aũ întors la Scaun, iar ósele s'aũ dus de s'aũ astrucat unde aũ lăsat cu sufletul dumi-sale, toți cu un glas rugând pre Dumneđeũ, ca sē o odihnēscă în corturile dreptilor la vecinica împărăție, amin.

(1) Papa este sinonim cu Pavel, după cum rezultă, atât pentru trecut cât și pentru timpurile moderne, din actele următóre:

a. Manuscrisul Istoriei Țării Românești ce se află la Academia Română (Bucuresci) No. 269, pag. 97, jos la rândul 18 se ȳice: «Și aũ omorit Duca Vodă «la 1675 pre Pavel Vel Vistier Grecianu și pre Negoită Vistiaru Cuștiureanu, «pentru căci sta pentru țară». Știut din istorie este că acest Pavel Vel Vistiar iscălea și era mai cunoscut cu numele de Papa de cât cu sinonimul de Pavel. ȳice C. D. Aricescu, Directorele Arhivelor Statulũ în «Istoria Revoluțiunei Române de la 1821, publicată la anul 1874 Craiova, la pag. 14 și 15. «El (Tudor Vladimirescu) ca copil păzea vitele părintești la pășunare dinpreună cu «fratele sēũ Papa, el a avut un singur frate și o singură soră; fratele sēũ s'a numit Pavel, căruia îi ȳicea și Papa.»—Este de cređut că aceste 2 nume sunt unul și același și că în vechime era mai obicinuit Papa de cât Pavel; dar nu este probabil, cum s'a pretins une ori, că numele Apostol saũ numele Patriarhũ saũ în fine numele Mateiũ ar fi sinonimurĩ numelui vechiũ Papa, care adese ori se vede figurând în vechile Documente române.

CAP. XLV.

Cum, aŭ venit Domnului poruncă de la Impărăție ca să dea 1000 de cară și 700 de salahori ca să mērgă să fie pentru deșărtarea Cameniții (1).

Și iar într'acest an venit-aŭ la Măria Sa Costandin Vodă, poruncă de la puternica Impărăție, cu un salahor, să dea 1.000 de cară și 700 de salahori, ca să mērgă să fie carăle pentru deșertarea cetății Cameniții ce ar fi borfe și alte ca acelea, iar salahorii să curățescă pe marginea Nistrului, păduri, crânguri, ca să pótă pogorâ fără primejdie plutele ce vor să se facă să ducă tunurile. Decî dară Măria Sa Costandin Vodă, vădând că este mare greŭ și păs bieșilor săraci pământeni, aŭ făcut jalbă și mare rugăciune la Pórtă pre unde aŭ trebuit și așa s'aŭ ascultat rugăciunea și dintr'o miie de cară aŭ lăsat să dea 500 și din 700 de salahori, aŭ lăsat să dea 500, și aceste cară să se trimiță la Iusuf Pașa Seraschierul de la Baba, căci el era rânduít să mērgă să se afle la acea deșertare a Cameniții, împreună cu Domnul Moldovii. Așa decî gătind carăle și salahorii, aŭ rânduít Măria Sa pre *Costandin Cluceru Rali* și la *7 zile ale lui Iunie*, le-aŭ pornit după cum aŭ fost porunca împărătescă, de s'aŭ duș cu ele la Iusuf Pașa.

CAP. XLVI.

Pentru facerea mănăstirii Brâncovenilor (2).

Ci iarăși într'acest an, al un-sprē-deci-lea al Domnii Mării Sale lui Costandin Vodă, pentru multa evlavie și părintésca dragoste ce avea către maica Mării Sale, măi sus pomenită, n'aŭ lăsat numai milele și poménile atât pre la biserică cu sărindarele, cât și altele prin taină la cei săraci și rămași câte aŭ făcut, ci încă și acestea aŭ măi început a face.

Adică: fiind la mănăstirea Brâncovenilor, unde era astrucate ósele pomenitei maicei Măriei Sale, bisericuța aceea făcută iarăși de

(1) Acest titlu este împrumutat din Filstich.

(2) Acest titlu este împrumutat din Filstich.

mòşii Mării Sale, carea fiind mică fórte, Măria Sa Costandin Vodă o aũ fărâmat de tot şi alta mai mare de iznóvã din temelie aũ început a face, trimeţând dar ca să fie la începerea zidului să puie cărămida cea dintâi, dupre obiceiũ, pre iubiţii fii Măriei Sale: *Costandin şi Ştefan* şi cu dânşii aũ mers şi sfinţia sa Părintele *Mitropolitul ţării Kir Theodosie*, ca să facă începerea, citind molitva după obiceiũ, care începere la *Iunie în 9* leat $\frac{7207}{16999}$, s'aũ făcut. Şi așa Cononii Mării Sale, împreună cu sfinţia sa Părintele Mitropolitul ţării, înapoi s'aũ învirtejit, rămâind acolo ispravnic orinduit de Măria Sa Dumnealuĩ *Radul Golescul Vel Comis* (1), carele multă nevoie făcând şi osîrdie puind, la *August în 5 zile*, această sfântă mănăstire de tótã zidirea ei ce aũ trebuit, s'aũ isprăvit.

CAP. XLVII.

Cum, de la Impărăţie poruncă Domnuluĩ aũ venit să trimetã iarăşi 200 de carã la Cameniţa şi de mórtea gine-reluĩ Mării Sale Scarlatache Mavrocordat Vel Paharnic (2).

Şeđând Domnia în Bucureşti până la sfârşitul lunii lui *Iunie*, după aceia la *di întâiu a lunii lui Iulie*, aũ purces spre Tîrgovişte, însă zăbovindu-se pre la satele Mării Sale, pre la *Mogoşoia* i pre la *Potlogi* cât-va, la *Iulie 19* aũ mers în Scaun. Aşa decĩ la Tîrgovişte sosind, numai de cât aũ venit un Agă de la Impărăţie, cu poruncă ca să mai trimiţã 200 de carã la Ibraim Paşa, carele era trimis pentru deşertarea Cameniţii, đicând că nu ajung cele ce mai înainte se trimisese (3). Decĩ Măria Sa cu multă nevoie le-aũ făcut şi acelea şi numai de cât le-aũ trimis unde aũ fost porunca Impărăţiei. După aceia, când aũ fost la *28 zile ale aceleaşi luni*, fiind fost

(1) El este fiul lui Matei Leurdeanu Vel Comis. A ocupat mai multe ranguri ca: Postelnic, Agă, Clucer şi Vel Spătar. A fost căsătorit de mai multe ori şi între alte soţii ce a avut numărãm şi pe Elina sin Pavlache Banul ot Clejanĩ. Prin el se isprăvesc Golesci-Leurdeni, ne având copii de parte bărbătescã; prin fica lui anume Aniţa căsătorită cu Niculae Vornicul Ştirbei încep Golesci-Ştirbei.

(2) Titlu din Filstich (traducţiunea nemţescã).

(3) fusese trimis (în mss. orig.)

bolnav, încă mai din trecuta vreme, al ^{treilea}doilea (1) ginerile Mării Sale Scarlat marele Paharnic, feciorul prea învățatului și prea știutului marelui Dragoman al Porții Turcești al lui Alexandru Mavrocordat, încă la țară pătimind câtă-va vreme căutându-l cu doftori și acolo cât aș fost, iar după ce l'aș adus la Scaunul Tîrgoviștii, numai trei dîile mai zăcând, pôte că mai mult lui Dumneșeu aș plăcut de cât părinților și tot neamului lui, s'aș pristăvit, lăsând jale mare fôrte Jupănesei sale, părinților lui și tot rodului și neamului lui, fiind de vîrstă de ani 22 și căsătorit numai de un an și jumătate, ne lăsând în urmă nici seminție și așa cu mare cinste, cu sobor arhieresc, preoțesc, boieresc și slujitoresc, ducându-l l'aș astrucat la sfânta Mitropolie din Tîrgoviște și toți cu un glas rugând pre Dumneșeu să spodobescă ca sufletul lui la răpaos vecinic să-l ducă în corturile dreptilor odihnindu-l, iar neamului lui și sângelui lui să dea mîngăiare și bună răbdare fără de osândă.

CAP. XLVIII.

Cum, Mării Sale Domnului poruncă de la Vizirul aș venit ca să plinescă 600 cară cu boi și 300 vaci pentru Cruții care era să ierneze la Kiuprovăț (2).

Și iarăși viind un Agă Viziresc cu poruncă ca să dea Măria Sa Costandin Vodă 600 de boi și 300 de vaci, la Cruții Ardeleni, pre care Impărăția la Chiproveți îi aședase, ca să le fie pentru hrana lor, de care vedënd Măria Sa greul și păsul bieților pămăntenî, aș trimis cu multă rugăciune la Pörtă, döră se va milostivi Impărăția, să mai ierte ceva dintr'acéstă sumă ce pusese și nimica n'aș putut isprăvi de la Pörtă, ci iar cu înțelēpta socotēla Măriei Sale lucrul chivernisind, nici treaba jos stând, s'aș dat după poruncă aceste vite tôte, nu atăta cu a bieților săraci supărare și greū.

Tot la Tîrgoviște aș venit și veste la *Septemvrie 13 dîile leat* $\frac{7208}{1699}$ că și cetatea Camenița s'aș dat Leșilor, care intrând în cetate creș-

(1) Aci este o greșală. Mai sus s'aș șis că al 2-lea ginere al lui Costandin Vodă Brâncoveanu a tost Costandin sin Duca Voevod; decî acesta nu este de șigur de cât al 3-lea.

(2) Titlul s'aș luat din Filstich.

tiniî cu multă și mare laudă aû proslăvit pre Dumneđeû și multă bucurie în totă creștinătatea aû dat, de lucru nici odată auđit nici gândit a fi, cum noianul miliî și proniei lui Dumneđeû lucru de a fi aû adus, carele iar đic, cu un glas creștiniî aû proslăvit numele cel vecinic al lui Dumneđeû.

Aicea numai a se ști însemnăm că la *9 ăile ale lui Octomvrie* leat $\frac{7208}{1699}$, s'aû pristăvit și un preot anume *Popa Niculae*, carele grec fiind și veche slugă a casii Mării Sale lui Costandin Vodă și om fórte politic, știut și vrednic în tóte, carele multă vreme pătimind și el obștesca datorie ș'aû făcut, pentru care multă măhnire aû dat Domnului seû și prietenilor lui (a).

(a) Sfârșitul istoriei Logofëtului Radu Grecianu din: *Magasinul Istoric pentru Dacia*, publicat în anul 1846, reprodus în: *Cronicariî Țării Româneșci*, T. II, 1847.

Pentru știință adaogăm aci că în ce privește aceste 48 de Capitole, noi le-am publicat după cum sunt și în *Magasinul Istoric* și că diferențele ce am constatat între publicația sus đisă și între Mss. original, noi le-am consemnat sub formă de note după cum se póte vedea.

Maî adaogăm și aceia că, forma cuvintelor, așa după cum s'a scris atunci, noi am dat-o aci întocmai după Mss. original, fără a căuta să o alterăm cătuși de puțin, nici după publicația din Dacia, nici după vorbirea noastră de astăđi, voind a fi cât se póte de sincer în a reproduce stilul, ortografia și forma frazelor întocmai—fără modificare—după original.

Tot aci este locul să maî amintim și aceia că de la aceste 48 de Capitole înainte numai, s'a refăcut tot materialul de către Marele Vornic Radu Popescu când a scris și el cronica lui Costandin Vodă Mavrocordat, după cum de altfel m'am ocupat maî pe larg și la pag. 33 și urm. din *Scieriile lui Radu Logofëtul Cronicarul*, București 1904.

Va urma acum partea inedită.

CAP. XLIX (1).

De a Domnului mergere din Tîrgoviște la București (2).

De aici de la Tîrgoviște dar, Măria Sa Costandin Vodă s'a'au rădicat și la Scaun la București au mers la *Octomvrie în 19 zile* (3) purcegând, de vreme ce și vremea se răcise, însă întâiu pre la satul Mării Sale pre la *Potlogi* mergând, unde prea iscusite și frumoșe case au făcut precum să și vîd și acolo praznicul Marelui Muce-nic Dimitrie făcând, Sămbătă au purces și la *Octomvrie în 30 zile* la Scaun în București au intrat cu mare alaiu și pre boiarii Caimacii dupre obiceiu cu caftane i-au îmbrăcat.

CAP. XLIX, (Varianta).

Iar Domnia ședând în Tîrgoviște până la 23 Octombre sculatu-s'a'au și pe la satele Mării Sale Mogoșoia, Potlogii (sic, invers) mergând unde și praznicul lui sfete Dimitrie făcând, la Noembre 6 au intrat cu fericire în Scaunul Bucureștilor. Plinitu-s'a'au cu fericire și anul al 11-lea al Domniei Sale la Noembre 28 (4).

(1) Deși materialul cuprins în rîndurile de subt acest Capitol, face parte din acei 11 ani de Domnie ai lui Costandin Vodă Brâncoveanu, totuși noi fideli cu manuscrisul original cum și cu traducerea lui Filstich care este absolut identică cu originalul, n'am alterat nimic din ea ci o publicăm aidoma după manuscris, mulțumindu-ne pe d'o parte că atragem atenția cetitorului asupra acestui lucru, iar pe d'altă parte că din împrejurarea acésta va resulta un total de 110 Capitole, nu 109 cum la pag. 39—49 din *Scrierile lui Radu Logofătul Cronicarul*, București 1904, constat, bine înțeles însă, afară de Variante.

(2) Titlu din Filstich.

(3) De la Christos se numără 1699, iar de la facerea lumii 7208 ani.

(4) După manuscrisul No. 548 de la Academie. Deslușesc aci, pentru știință că Mss. acesta după ce tratéză cele 48 de Capitole de la început absolut identic cu originalul aflat în posesiunea mea, urméză cu Cap. XLIX și L întocmai așa după cum le-am publicat noi aci sub numirea de *Variante*. Mai urméză apoi în sus dîsul Mss. niște foi albe după care începe a trata iarăși Cap. XLIX și următorii, material care este la cele mai multe Capitole la fel cu al nostru.

Deduc de aci că, copistul începuse a copia, de la Cap. XLIX înainte după vr'un alt exemplar și terminând cu copierea numai a 2 Capitole, revine și copiază după un încă altul, care era la fel cu originalul ce am eu în u.âinile mele.

CAP. L.

*Inceperea cu ajutorul lui Dumnezeu al anului al XII-lea
den Domnia Mării Sale lui Costandin Vodă.*

Șeșând Domniea în Scaun, aū venit poruncă împărătescă ca să dea Măria Sa o sumă mare de cară cu cai și cai slobodi să fie pentru treaba solului Nemțesc carele mergea la Impărăție, pre carele aducându-l pre *Dunăre* până la *Rusciuc*, de acolo drept la *Țarigrad* l'aū dus. Decī Măria Sa cu multă nevoieță porunca împărătescă aū plinit, iar cu destul greu săracilor.

Și acēstă poruncă nici bine isprăvindu-se, altă poruncă de iznóvă împărătescă aū venit ca să se rădice Măria Sa Costandin Vodă să mērgă la óste asupra Nohailor în Bugeac, pentru că nevrând Nohaii să se supue poruncii împărătești aū rădicat capul împotriva Hanului, pentru care lucru s'aū rădicat Hanul cu óste asupra Nohailor. Decī aū venit poruncă de la Impărăție ca și Măria Sa Costandin Vodă să mērgă într'ajutorul Hanului împotriva Nohailor. Și așa măcar că iarnă fórte grea fiind și mult greu îi era de a se rădica din Scaun, iar supuindu-se Măria Sa poruncii împărătești, cu tótă boierimea și slujitorimea sculându-se la *15 zile Ghenarie* din Scaun, aū purces și mergând la satul *Drăgănești ot sud Prahova* acolo câte-va zile șeșend, mai mult așteptând și altă poruncă de la Hanul și veste de la boierii cei ce fusese trimiși mai înainte ca să iasă înainte Hanului acolo la *Drăgănești*, đic, veste aū venit precum Hanul s'aū împăcat cu Nohaii și s'aū învărtejit înapoi la *Crim*. Și poruncă aū venit la Măria Sa Vodă să se întórcă înapoi; decī Măria Sa porunca vęđând, cu bucurie de obște s'aū întors la Scaunul din *București* cu mult alaiū și cinste.

Decī trecând iarna cu pace, când aū fost în primăvară la luna lui *Maii*,⁽¹⁷⁸⁰⁾ apucatu-s'aū Măria Sa de gătirea *nunții fică-i Mării Sale Dómna Safta*, pre care o aū dat-o după *lordache Crețulescu Vel*

Ca dovadă pipăită că așa trebue să se fi întâmplat avem și împrejurarea că, după ce termină Cap. XLVIII, printr'un semn convențional, face o trimetere tocmai la acel Cap. XLIX, care, cum am đis, este la fel, ca text vorbind, cu acela din Mss. miei.

Cămărașă, făcând nuntă ca aceea mare Domnăscă cu multă cinste și cuviință și veselie, întâmplându-se și Părintele *Athanasie Patriarhul Antiochiei* care și slujba cununii o au făcut, fiind Nun *Părintele Vlădica Theodosie*.

După aceea aflându-se Domnia cu bună pace la Scaunul Bucureștilor, iar vrăjmașul adevărului cela ce nici odinioară nu înceată a pune păcii zizanii și a scorni amestecăturii, aflat-au și organe pre ore-care ómenii răi dentru pământeni, care tot acestea și mai nainte în inimile lor hrănind au fost, cari elinește se chiamă (*επιμυησεις*) adică rădicători de zarve, precum ore-care din filosofi mărturisește că «nu iaste mai rău lucru în lume de cât această dimighersie» care și în Țările Mării Sale mai nainte vrând a face asemenea amestecări Domnii, Dumneđeu la osândă și pedepsă i-au adus. De s'ar fi potrivit Domnul faptelor lor și aceștia ca și alți părtași ai lor, de viață s'ar fi lipsit; ci milostivindu-se Domnul și iertând la unii greșalile, ei tot nu s'au aședat a face cele obicinuite răutăți ale lor, până când iar dreptatea Domnului la pedepsă i-au adus, singurii ei în curse cădând, precum înainte povestea arată.

Că unii ca aceștia, adică: un *Dumitrașco Corbeanul* și cu alții de ai lui, cercând a face amestecături Domnii pren mijlocul unui turc anume *Mehmed Efendi*, care se întâmplase de venise aicea cu trebile lui și avându-l el prieten mai de demult și deșchidându-și ei vorbele către dânsul, el ca un păgân înșelător și spre o parte și spre alta, au mai vartos să ȃicem că den voia lui Dumneđeu au fost acesta, că acest turc după ce le-au luat lor sfatul și gândul, îndată la Domn au mers și vicleșugurile lor pe deplin au arătat. Atunci Domnul ca pre niște ficleanii la opreală cu urgie i-au pus, care acestea înțelegându-se la unii iarăși *den Grecii vrăjmași pământului acestuia*, care și cu slujba la Pórtă Vizirului să afla, le-au prefăcut și le-au sporit într'alt chip, spre multă asupra Domnii răutate, până și pre cei mari spre vorbile lor i-au plecat, multe pungi făgăduind ca să-și plinască pohtele lor cele réle ce avea asupra Domnii.

Și așa numai de cât Vizirul pre un Agă mare cu grabnică poruncă și fără de veaste la Domn au trimis, (că nici Capichehaialele (1)

(1) Boieri trimiși la Pórtă din partea țării.

n'ău prins de veaste) însă cu firman ca să dea Domnul pre o seamă de boierî să'i ducă acolo, cari vrăjmașii aceia înainte pusease, cum că voitorî de rău Domnului acei boiarî ar fi și mergând acolo, ceva după pohta lor vor isprăvi.

Iar Domnul vădând porunca, numai de cât nu numai pre aceia ci și pre alți boiarî mari și mai de jos, mulți ău trimis ca să stea de față să vadă cu ce vinuesc pre Domn? aflându-se cu dréptă slujbă Impărății și tóte poruncile plinind. Și pornindu-se Aga acela cu atâta boierime a mérge la Pórtă și Vizirului în știre dându-i-se de atâta norod ce mergea, óre ce grije ău avut, despre o parte vădënd că lucrurile nu precum vrăjmașii le urzise esă, ci dreptatea Domnului să cunoștea că și înaintea Agăi la București cu mic cu mare să rădicase, cu mare jalbă, mărturisind toți că, Domnul iaste bun și nimeni nici o nedreptate despre Domn n'are și cum că tocmai și la Impăratul să mărturisescă a merge gata sânt, iprocî.

Drept aceia, nici cum cu cale n'ău găsit Vizirul ca să mérgă norodul acesta acolo, ci îndată iarăși pre un Agă degrabă l'ău trimis de i-ău întors înapoi tocmai de la (loc alb), nelăsându-i să mérgă în Țarigrad nici măcar pre unul și așa s'ău întors boiarîi înapoi și vrăjmașii ău rămas rușinați și Domnia neclintită; numai de atâta s'ău făcut întristare Domnii și țerii căci că cheltuială multă și pagubă s'ău făcut pân la 300 de pungî (1), că Turcii la unele ca acestea ca să mănânce să bucură și, den câte vrăjmașii pun înainte, nimic nu lasă. Pre care cea cu două ascuțituri sabie Dumneșeiască îi va osândi precum am văduț că, căți s'ău pus împotrivă de ău păgubit țara acésta, nici unul n'ău scăpat de osânda și de judecata Dumneșeiască.

Intorcându-se dar boiarîi, Domnia încă s'ău sculat de la București și ău mers la *Potlogi* la satul Mării Sale, unde ședând câteva zile, iar s'ău rădicat și ău mers la Scaunul Țirgoviștei la *August 1* și așa la Țirgoviște ședând până la *Noemvrie 15*, s'ău rădicat și ău venit iarăși la Scaun la București, intrând cu alaiu, după obiceiu ău îmbrăcat pre Caimacamî cu caftane.

(1) O pungă se socotea de 500 bani; în urmă s'a socotit (dis) 500 lei.

CAP. L, (Varianta).

Nunta ce aũ făcut Domnul cu ficea Mării Sale cea de a patra Dómna Safta și altele ce aũ urmat atuncea în grabă după nuntă (1).

După ce aũ mers Domnia în București, căutat-aũ cu nevoiță tóte trebile țării și poruncile Impărăției până despre primăvară. Despre primăvară dar, vădând că sânt lucrurile într'o fărâma de liniște și socotind ca să căsătoréscă Măria Sa pe *ficea Mării Sale Dómna Safta* și aflând și obraz vrednic și cuvios de a face ginere Măriei Sale pre *lordache Crețulescul*, om bun de neam și fórté înțelept, cu pârlej și îndestulat de tóte, de la moși și de la părinți cu moșii multe, cu vii, cu țiganii și cu de tot binele, pre carele Domnul numai de cât dându-î dregătorie la Curte, l'aũ făcut Cămăraș mare și la *Maș în 12 zile* începându-se nunta cu multă bucurie, veselie și Domnéscă parisie, în dioa de Sfânta Troiță s'aũ săvârșit și sfințele cununii la *Maș în 19 zile*. Decî fiind botezat acest Cocon de răposatul *Iordache Cantacuzino Vel Spătar* și ne având Naș, cununatu-l'aũ Sfințitul *Mitropolit Kir Theodosie* dimpreună cu *Sanda fata lui Iordache Spătarul* și întâmplându-se aici prea fericitul *Patriarhul al Antiochiei Kir Athanasie*, Sfinția sa slujba sfintei cununii aũ săvârșit și cu mare parisie făcându-se tot aũ ședut și la masă ospătându-se cu multe feliiuri de ȃcături, muzice și jocuri și cu alte desfătări cu (șters și loc alb și cuvinte tăiate de legătorul cărții).

Iar după ce aũ trecut nunta, având Domnul mare liniște și bună odihnă despre Pórtă și tótă boierimea aflându-se toți cu bucurie și bună petrecanie, iată odrăslii la mijloc făr de veste mare turburare neputându-se odihni proclétul vėdând lucrurile întru atâta liniște a le lăsa nemișcate și neturburate, după cum obiciuit ca un diavol

(1) Varianta acésta este din Mss. 548 al Academiei Române și este însemnată sub Cap. XLIX. Credem că aci e o confuzie de vreme ce vėdărăm că tot sub Cap. XLIX mai avem scris cu totul alt-ceva. Cum că materia de sub acésta Variantă este de 2 ori tratată avem în sprijin și faptul că materia din Cap. L Mss. nostru este identic cu Cap. L din sus ȃisul Mss. al Academiei.

este, binele și folosul ómenilor al zavistui, ci aflând organe ca acelea pren care a-și lucra voia și pohta sa, îndată le-aũ arãtat modul cu carele se pótã aduce Domnului și țãrei turburare dórã și pacoste. Acestea Diavolul socotea și ceș ce luĩ urmaũ.

Iar pronia luĩ Dumneđeuĩ altele orãnduia și cele ce eĩ socotea Domnului a lucra, la capul luĩ ticãlosul aũ sosit și rëu Dumneđeiasca dreptate pre el aũ pedepsit, precum mai înainte se va vedea. Nu iaste atãta cu ciudã când de la streinĩ sã pricinuiãște cuiva-șĩ vre o pagubã aũ altã primejdie, cât iaste obida și ciuda când de la neam și de la ceĩ ce-ĩ are neștine credincioșĩ i se pogórã și ã vine necazul și turburarea precum și vulturul aũ đis, dupre cum mithul spune cã, însãgetãndu-se de un vinãtor și uitãndu-se unde ãl pãtrunsese sãgeata, vëđãnd stanțul sãgețĩ cã ieste din penele luĩ aũ đis: nu-mĩ iaste cu ciudã atãt cãci m'aũ rãnit, cât i-mĩ este necaz cã de aripele mele më omor.

Așijderea și prea luminatului Domn nu ã era atãta cu ciudã și cu obidã pentru turburãrile și zavistiele cele vrãjmãșești ce asupra-ĩ se scornea, cât sã necãjea vãđãnd cã se cobórã și vin dintr'aĩ Mãrii Sale care credincioșĩ ã avea și pururea cu cinste și cu milã se afla, cã fiind *Dumitrașco Corbeanul fratele luĩ Vintilã Banul* (1), din fire om fórte rëu, zavistnic și turburãtor, asemenea și potrivã avãnd și pe Jupãnesa luĩ *Tudosca*, muiere rea și neastãmpãratã, ceale ce nu putea sã ãmplinescã el, prin mijlocul eĩ le sãvãrșea, neputãndu-se odihni ticãloșĩ ãntru atãta bine și ãndestulare ce era. Ci vrãnd ca sã-șĩ arate și sã-șĩ descopere tótã zavistia și rãutatea, ca niște iubitorĩ de a scorni rãzmirițe și zarve precum feliul de ãnceput le-aũ fost, pu-s'aũ ãn gãnd ca sã aducã Domnului, de va putea, pacoste și strãmutare și aflat-aũ mijloc și organ pren carele acea vrãjmãșascã voie a-șĩ ãmplini, pre un turc ce se afla pre acea vreama aicĩ, carele și Efende la Grigorie Vodã fusease, cu carele ajungãndu-se și alcãtuindu-se, multe pe tainã cu dãnsul ãmpotriva Domnului pusease și aședãse. Și fiind numai ca sã purceagã Turcul acela cãtre Țari-grad, socotind eĩ ãntre dãnșĩ cã a scrie pen scrisorĩ cele ce acolo ar putea face și isprãvi nu va fi bine, socotitu-s'aũ proclétel acela

(1) Corbeanul Vintilã Banul.

Dumitrașco Paharnicul și și-a trimis Jupânésă nóptea pe la toba (1) carea tălmăcea. La aceste ficleanse umblete, avea pe Domnița fata lui Grigorie Vodă ce o ținea *Iordache Beizadea sin Antonie Vodă*; ea îi tălmăcea de tóte la Turc fiind și rudă amândouă și nădăjduind ca să fie frate-său Domn sin Grigorie Vodă, cu care i au trimis o măhramă cu sârmă ȃicându-i că: acea măhramă să fie semn și când ar putea isprăvi ceia ce între dânsii au vorbit și au socotit, acea măhramă să o trimită în chip de semn ca să lipsescă cărți și alte scrisorî pentru ca să nu li se întâmple vre o descoperire sfatului lor celui drăcesc.

Aceste modurî i-au sofisit diavolul de au aflat spre turburarea Domnului și numai până aici le-au slujit pe taină și de aci i-au descoperit și i-au dat în auđul tuturor în ce și cum au umblat, că a doua ȃi, póte fi că din voea lui Dumneđeū, păgânul de Turc, póte fi că pentru lăcomia căștigului, au pentru ce să va fi socotit, că numai de cât luând mahrama și răvășelul ce'i didese spurcăciunea de *Jupânésă a lui Dumitrașco: Tudosca* și mergând la Domn i-au descoperit tóte ceale ce zavistnicul și vrăjmașul *Dumitrașco* urzise și aședase pe taină cu dânsul, dând Domnului și mahrama și răvășelul, care lucru auđind s'au minunat și Domnul și tótă boierimea de zavistie și nespusă rėutate. Nimic însă Domnul atuncî nu s'au turburat nici i-au făcut certare cu nici o pedėpsă, lăsându-l în judecata lui Dumneđeū.

Dar nici cu atăta răutate și zavistia cea mare ce era incuibată în drăcesca inimă a lui *Dumitrașco* s'au putut odihni, ci tocmai și la Țarigrad lucrurile și meșteșugurile lui au ajuns la unî din cei asemenea cu dânsul la rėutate, la carî au fost trimes proclétel acela și boierî scriși tot anume cu care ȃicea că este alcătuit ca să fie după ce-și vor isprăvi, tot una; cu care mare turburare au făcut la Pórtă. (Dar dreptatea Domnului au biruit tóte ficléne meșteșugurile lor precum în jos se va vedea), că numai ce s'au pomenit Domnul tot de odată, unde vine un Agă împărătesc cu ferman de poruncă ca să ia să ducă toți boierii căți era scriși în tefter tot anume să'i ducă la Pórtă, lucru fórté spăimântat și nu cu puțină grijă Domnului. Inșă Domnul știindu-se drept, numai de cât i-au pornit și altî boiarî încă,

(1) Se pare că *toba* era porecla unei cunoscute vrăjitorese.

afară din cei ce semna în catastih, câți-va; cei ce era semnați de acolo era aceștia: *Costandin Știrbeț Vel Clucer, Cernica Știrbeț Vel Armaș, Radu Cluceru sin Hrizeț Vistierul, Grigorie Postelnicul Băleanul, Șerban Postelnicul Hierăscul, Mihai Postelnicul Corbeanul, Dumitrașco Paharnicul Corbeanul, Vlaicul Armașul* și alți mai trimițând cu dinșii pre: *Mihaiu Cantacuzino Vel Spătar* i pre *Bunea Grădișteanul Vel Comis* și așa cu toți până la Cuciuk-kioiu, aprópe de Țarigrad la un ceas și dând știre la Pórtă că au venit atâta glótă de boierii din țară, coprins'au mare grijă pre ceia ce era pricina acei turburări, pociu dice că și pe însuși Vizirul.

Înțelegând că au venit atâta boierime și vedând că n'are Domnul nici o vină, ci câte s'au făcut tóte den îndemnările vrăjmașilor s'au făcut și cunoscând că de vor intra în Țarigrad se va face vre o turburare mai mare și ca să nu afle și Impărăția, numai de cât au trimis poruncă ca să nu intre nici unul în Țarigrad, ci să se învirtească toți îndărăt. Scriind numai de cât cărți și Chehaiua și boierii Capicheaiale la Domn cum că au înțeles Pórtă că, tóte câte s'au đis și au părát împotriva Mării Tale, tóte au fost den îndemnările vrăjmașilor; decí Vizirul însuși ca să nu se mai facă vre o turburare în Țarigrad, au poruncit nici un boieriu să nu între în Țarigrad, ci toți să se învirtească înapoi și să fie Măria Sa fără grije, carl și după poruncă s'au învirtejit înapoi. Decí pre unii dentr'aceștia, care li s'au dovedit faptele și vrăjmășia împotriva Domniei, i-au pedepsit puțină vreme cu închisórea: pe *Dumitrașco Corbeanul Paharnicul*, pe *Grigorie Postelnicul Băleanul* i pre *Radul Clucerul sin Hrizu*; iar apoi Domnul din bunătatea sa milostivindu-se iarăș spre dânșii, lăsându-î în judecata lui Dumneđu i-au slobođit și i-au și miluit cu dregătorii și cu cinste la Curte, făcându-se următorii cu adevărat cuvântului Evangheliei care dice: Iubiți pre vrăjmașii voștri și nu răsplătiți rău pentru rău.

Decí mântuindu-se milostivul Domn și dintr'acéstă turburare cu ajutoriul lui Dumneđu carele i-au supus toți vrăjmașii supt piciórele Mării Sale, viind vreme de tómnă, sculatu-s'au Măria Sa la *Septemvrie 15 đile*, mergând pe la satele Mării Sale, la *Octomvrie 10 đile* au intrat în Scaunul Tirgoviștei. *Plinitu-s'au cu fericire și anul al 12-lea al Domniei Mării Sale lo Costandin Basarab Voevod la Octomvrie 28.*

CAP. LI.

Inceperea cu ajutorul lui Dumnezeu al anului al XIII-lea al Domniei Mării Sale lui Costandin Vodă.

Ședând Măria Sa Costandin Vodă la Scaun, de la lacomul Chihaia neconținute cereri de bani Măria Sa avea, den care mai mulți era fără de cale, numai den păgânesca răutate ceruți și luați, însă Măria Sa cu bună socoteală toate le-au chivernisit (săvați cu destul păs săracilor, iprocî).

Maî însemnăm aici și acesta ca să se știe adică: pentru a doua Domnie a lui *Costandin feciorul Ducăi Vodă den Moldova* și de mazilia lui *Antiohie feciorul lui Cantemir*; țice Solomon: «de cădere prietenului tău nu te bucura, că urăciune este lui Dumnezeu».

Antiohie feciorul lui Cantemir, fiind Domn Țării Moldovii nu era îndestulat până în cât mânca și jefuia acea biată țară și sugea sângele săracilor, cu un *Iordache Ruset Vistier, grec din Țarigrad* și cu frații lui și cu un *Bogdan Hatmanul cumnat acestui Antiohie* și cu alți asemenea vrăjmași pământului fiind, pentru că boiarii cei de temei ce era aleși și bunî pământeanî era toți pribeagi în Țările lui pentru nedreptățile ce făcea. Ci începuse a se atinge și de Costandin Vodă Brâncoveanu, Domnul Țărei Rumânești, cu multe feluri de împoncișiturî înălțându-se cu firea, că cu prietenii lor ce avea la Pórtă anume *Alexandru Mavrocordat Terzimanul* și *Mihailache Ruset*, vor putea doar face vre-o mișcare, celuia ce cu pace și liniște domnea și țara își păzea. Dar n'au putut ticăloșiî, nimica alt să-i strice, de vreme ce prea înțeleptul Dragoman cu dânsii a să uni n'au vrut, fără cât numai pe țară au păgubit cu o sumă de bani, precum s'au Țis mai înainte care spre mult rău le-au eșit mai pe urmă, că acela ce sapă grópa altuia și cade el într'însa, precum iar cel ce s'au Țis Solomon, țice: «că cel ce se bucură de căderea altuia, Dumnezeu ia sarcina aceluia și o pune asupra celui alalt».

Vedând dar și Costandin Vodă, Domnul Țării Rumânești, cea nesuferită și crudateca lor răutate, cu a sa vrednicie și putere ce avea la Pórtă, cu ajutorul lui Dumnezeu și prin mijlocul prietenilor,

pre Antiohie din Domnie l'aŭ lipsit și tot odată făr de veste cu Agă de la Impărăție s'aŭ pomenit de i-aŭ luat și nici Capichehaelele lor n'aŭ prins de veste și Domnia o aŭ dat lui *Costandin Vodă feciorul Ducăi Vodă, ginerile Mării Sale lui Costandin Vodă Brâncoveanul*. Atuncea boiarii Moldoveni căți aŭ fost pribegi aicea în țară de atâta vreme, daca aŭ văduț că s'aŭ curățit țara de tirani, s'aŭ dus toți cine-și la casa lui și la moșia lui.

Fiind Domnia la *Mogoșoia*, venit-aŭ un Mârzac de la Hanul, cu poruncă împărătească să dea Măria Sa Costandin Vodă o seamă de slujitori cu un boiar ca să mērgă să facă podul la *Tighina* peste Nistru să pōtă trece Tătarii și Nohaii, pe care Hanul îi rădică pentru multe nebuniile lor ce făcea și sta împotrivă nebăgând seamă de Hanul. Așa el decī cu óste puternică viind, i-aŭ supus și făcându-le multă pagubă dintr'înșii, i-aŭ dus de i-aŭ trecut la Crīm. Acéstă poruncă viind, Măria Sa numai de cât aŭ poruncit de s'aŭ gătit 500 de slujitori, trimițând cu dânșii pre *Mănuila Vel Capitan za Lefegiu*. Decī nici intru acéstă n'aŭ lăsat Măria Sa a nu plini ce aŭ fost porunca împărătească.

CAP. LII.

Cum, aŭ făcut sfat pentru haraciul cel mare și de trimiterea boiarilor la Impărăție, care pe vremea aceia la Odriiŭ era (1).

După acéstă ședând Măria Sa în Scaun, făcut-aŭ socotélă și s'aŭ sfătuit cu tōtă boierimea pentru dăjdiile și nevoile Țării, cum și în ce fel s'ar putea afla mijloc ca acela cât și biata țară să mai rēsuflē și de reale să se mai ușureze. Și așa cu înalta și înțelēpta socotélă a Mării Sale, împreună și cu sfatul boierilor aŭ aflat ca să facă un aședământ să știe fiește cine ce să dea într'un an, mai ușurând pre cei ce se vedea și se părea că sânt îngreuiatși și mai slabi și mai adăogând pre cei ce se vedea că sunt mai ușori și mai cu putere; însă întâiu șocotind dăjdiile ce aŭ dat țara în trecuții ani și dintr'aceia mult mai jos, aședându-o aŭ făcut ruptori ca să dea

(1) Acest titlu l'am luat de la Filstich.

tótă țara într'un an de patru orî, care bună socotélă și chivernisélă a țării cunoscându-o pământeniî, multă mulțumită aũ dat Mării Sale cunoscându-și însuși ușurarea și folosul lor.

Și așa aceia isprăvind, aũ socotit Măria Sa de aũ trimis la Pórtă pre Șerban Vel Vistier (1) i pre Vergo Vel Clucer, una ca să așeze pre datornicii țarei, rugându-i și puindu-le ȃi (2) să știe când își vor lua banii lor; a doua ca să plângă țara de slăbiciunea ei, ca dóră lacoma și tirănesca cererea lor o ar mai tâmpi a lăsa pre ce aũ fost obiceiul lor a cere și a lua den țară, iar nu afară din tótă puțința a mai prăda pre săraci. Insă după ce aũ sosit la Odriiă, unde acolo Impărăția se afla, apucându-i cu mare strânsóre aũ mai luat păgânul Chihaiia fără de nici o pricină numai cu păgănesca și tirănesca lăcomie a sa, 80 de pungî la care și Măria Sa Costandin Vodă și tótă boierimea alt n'aũ avut ce mai ȃice fără a se ruga lui Dumneȃu să stingă pe acești stingători de țări si lacomi păgâni. Și dupre ce dar aũ pornit pre boiarî, mai șeȃnd puțină vreme pentru ca să se mai trezească și să se preumble, aũ mers Măria Sa la satul Mării Sale la *Potlogi*, unde șeȃnd vre o ȃece ȃile cu multă boierime întru bucurie aũ petrecut; și așa de acolo purceȃnd aũ venit iarăși la Scaun ca să caute de trebile și chivernisirea Țării.

CAP. LII, (Varianta).

De aci încep a scrie cele ce la anul al XIII-lea al Domnii Mării Sale lui Costandin Vodă saũ întâmplat și cum de prea înțeleptul acesta Domn s'aũ chivernisit (3).

Sosind decî Domnia în Scaunul Tîrgoviștei nici de cum supărările de la păgâni nici acolo nu'l lăsa, ci pururea cu valorile și cu supărările lor se afla, unde după ce aũ sosit nu multe ȃile trecând aũ venit Mării Sale veaste de la Capichehaiale, cum că Turcii vor să se apuce să dreagă cetatea de la Bender. De care neapestit după aceia aũ început a veni și de la păgâni porunci Mării Sale de zahareale, de cară, de salahorî și de alte nevoi. Decî văȃnd Dom-

(1) Grecianu. acum întâia óră Vel Vistier.

(2) termen, soroc.

(3) Din Mss. 548 al Academiei Române fără număr de Capitol.

nul că'l îmbulzesc supărările și poruncile păgânilor, aș ședut numai până la Sfeti Nicolae, apoi s'au sculat iarăși den Tirgoviște și aș mers în București ca să-î fie mai îndemână a căuta trebile și poruncile Impărății. Unde după ce aș sosit nu în puțină grijă neconținutele supărări ale păgânilor aș băgat și pre Domn și pre totă boierimea, de vreme ce vreme de iarnă fiind cu de grab a se împlini să porunceă, care cu destul necaz (se puteau împlini), iar făcând Domnul nevointă atât pentru cară, pentru zahareale cât și pentru salahori și altele, până în luna lui *Martie* le-aș gătit și le-aș făcut tôte.

CAP. LII, (Varianta) (1).

Vădând Domnul atâtea porunci și atâtea supărări de la păgâni, fiind atunci *Dumitrașco Caramanlâul Vel Postelnic* la Pórtă i *Vergo Vel Clucer* i *Bunea Vel Comis* și vădând că pe lângă atâtea supărări ce avea despre Pórtă, acei boieri ce era acolo făcea și ei niște cheltueli mari și fără socotélă de aducea țarei atâta pagubă, socotit-aș Măria Sa și aș trimis pă *Șerban Grecianu Vel Vistier* la Pórtă și pentru alte trebî ale țării, iar mai vârtos ca să ia seama acelor boieri de atâtea cheltueli fără de ispravă ce făcuse, la ce și unde le aș făcut și luându-le seama, *Dumitrașco Caramanlâul* să vie în țară, pornind pe *Vel Vistier* de aici la 25 ale lui *Februarie*. Iar după aceia nu multe zile trecând, aș nemerit Călărași de la Țarigrad cu carî scria boierii Domnului cum că aș eșit ferman ca să se gătescă și Măria Sa însuși să mērgă cu câtă óste va mai avea și cu totă boierimea să se afle acolo la lucrul cetății (orânduind și pe Domnul Moldovei să mērgă și el la Bender). Decî viind Domnului poruncă ca să mērgă, măcar că nu era cu puțin greu și cheltuială și Domnului și tuturor dar, ne având într'alt chip cum face, i-aș căutat după poruncă a urma și a se găti.

Iar și la Pórtă ca doar să va putea zăticni acea mergere, Măria Sa cerceta.

Decî la *Aprilie 29* veni Aga cu fermanul (2).

(1) Din Mss. 548 al Academiei Române fără număr de Capitol, însă ca materie ea este următoare celei de mai sus.

(2) Aci urmăză în Mss. câte-va foi albe, dovadă că Capitolul de față nu este complet. Aci întrerupe copiatoru Mss. și începe după un alt exemplar însă tot de la Cap. XLIX care este aprópe la fel cu al mieu.

CAP. LIII.

De purcederea Domnului pân la conacul ot Tunari și după a fermanului venire la București s'aũ învărtejit (1).

Șezând Domnia în București, aũ venit poruncă de la Impărăție ca să mērgă Măria Sa Costandin Vodă la Hanul, să se afle acolo, ca nu care cum-va Nohaii iar să stea împotriva Hanului. Decî Măria Sa măcar că mai nainte, iar den poruncă împărătescă, cum s'aũ ȃis mai sus, trimesese slujitorii pentru facerea podului de preste Nistru, iar încă-șî îndată s'aũ gătīt și aũ purces până la *Conacul ot Tunari* și acolo câte-va ȃile făcând, cunoscând Pórta că nici de o trēbă mergerea Mării Sale nu va fi, i-aũ venit ferman de s'aũ întors iar la Scaun la București, însă iar nu cu puțină cheltuială s'aũ făcut și acēstă gătire și învărtejire (dar asupra tirānii și lăcomiei păgānești, cine póte ȃice cuvânt?). Și așa în București câte-va ȃile Măria Sa făcând, la *Iulie în 21* de ȃile aũ purces spre Tîrgoviște mergānd în preumblare pre la satele Mării Sale pre la *Mogoșoia* i *Potlogi* și așa la *August în 13* aũ intrat la Scaunul *Tîrgoviștii*.

CAP. LIV.

Pentru boiarii de la Moldova fugiți aici în țara rumānescă (2).

Șeđut-aũ dar Măria Sa Costandin Vodă în Tîrgoviște, de la luna luî *August* până după Sfeti Dimitrie, unde și viile aũ cules Măria Sa. În Tîrgoviște dar șeđānd, aũ venit veste de la Căpitanul cel mare de la margine la Măria Sa Vodă, scriind că mai multă parte din boierii țării Moldovii ne mai putānd suferi cele fār de socotēlă lucruri și chivernisiri ce se făcea de Costandin Duca Voevod, aũ trecut de cēstă parte, iprocî. Intru aceia Măria Sa Vodă aũ poruncit Căpitanului că o seamă dintr'acei boieri care s'ar socoti să le ȃică, să vie la Măria Sa ca să auȃă din singurā gura lor ce le va

(1) Luat din Filstich.

(2) Titlul luat din Filstich.

fi păsul și cu ceea ce va putea să le ajute și să le folosescă, mai mult părănd Mării Sale mult rău căci vedea cum s'ar țice: de omul Mării Sale făcându-se lucruri necuvióse, iprocî.

Așa decî țicându-le Căpitanul, ei fórté bucuroși fiind, s'au ales cãțiva-și care era mai de cinste, întâiu: *Vasilie Vornicul Gavri-liță* (1) și *cu frate-sëu Lupu Vistiernul, Lupul Bogdan Hatmanul, Antiohie Hatmanul, Mihalache Racoviță Paharnicul, Ilie Stolnicul* (2) și alți pãna la 12, lasã cã la margine, dupã cum spunea, era mai mulți de cãt 40 de boiarî cu marî cu micî. Viind dar la Măria Sa Vodã au arãtat jalba lor și nedreptatea și reaua chivernisëlã ce le face *Costandin Duca Vodã*, carele acelea tóte Măria Sa Vodã bine auđindu-le și pre ei cu dulci cuvinte întãrindu-ı și bucurãndu-ı, au fãgãduit cã cu bun mijloc va nevoi sã le facã pace, ca fiește carele sã-și mērgã la casa și la pãmãntul sëu. Și numai de cãt lui Costandin Ducã Vodã scriind cuvinte pãrintești de invãțãturã, certãndu-l cãci face lucruri necuvióse, iprocî; el încă au trimis sol pre *Nicolae Costin Hatmanul* la Măria Sa Vodã cu plecãciune și multã rugãciune (arãtãnd și întru aceia tãlpizia saũ mai bine sã țic blestemãtia cea greceascã).

Viind dar cel mai sus numit Hatman, Măria Sa i-au chemat și pre dãnșii și așa cum am mai țis, ca un iubitor ce era a face pace, ales întru vecinî ca aceia a acestor țãri, cu frumóse cuvinte și cãđute, pre sol înapoı l'au trimis ca sã le trimiță jurãmãntu dupre obiceiũ sã-și mērgã la casele lor.

Acēsta dar Măria Sa socotea și cãnd aștepta sã le vie acel așe-đãmãnt, iatã numai cã are veste, unde vine un Capigi-bașã cu ferman împãrãtesc la Măria Sa Vodã, ca sã dea pre toți boiarî sã-i ducã la Costandin Duca Voevod, cãci de o parte ca un tãlpiz ce era trimetea sol ca sã-i îmbuneze cu cuvãntul sã-i pótã duce în țarã-le, iar de altã parte trimesese la Pórtã cu multã pãrã pentru dãnșii. De venirea darã a aceluı Capigi-bașã, Măria Sa Vodã înțelegãnd s'au turburat fórté, mai mult socotind Măria Sa cã acest obiceiũ ca sã se dea dintr'o țarã într'alta boierî fugiți, nicî au fost,

(1) Gavriilești erau de neam Costachi.

(2) Cantacuzino.

nicî iaste; însă cu înalta înțelepciune și buna chivernisirea Mării Sale și ca să nu se arate împotrivic fermanului împărătesc, acesta aŭ făcut: aŭ scris la Pórtă de s'aŭ rugat ca să nu să facă acest nou obiceiŭ care de când sânt aceste două țări n'aŭ fost, ci să mérgă la margine trimițând și Măria Sa boiarî și Costandin Duca Voevod iarășî boiarî și fiind toți de față să facă un aședământ (mai mult Măria Sa privighind pentru viața lor) și după acel aședământ ce să va face întru dânșii, să-și mérgă la casele lor și așa răspunsul de la Pórtă i-aŭ venit că așa să facă cum aŭ socotit. Întru aceia Măria Sa Vodă, aŭ gătit pre Sfinția sa *Părintele Episcopui ot Buzău* (1) cu doi boierî mari ai Divanului: pre *Cornea Brăiloiul Vel Ban* și pre *Mihaî Caniacuzino Vel Spătar* împreună cu acei boiarî toți pribeagi de aŭ mers la *Focșani* la marginea țării, unde viind boiarî mari asemenea și de la Costandin Vodă.

Așa jurământul și alte bune aședământuri făcându-se, mai mult ca să se împlinescă porunca împărătescă, aŭ socotit Măria Sa de aŭ dat pre cei ce gândea că nu vor avea nicî o nevoie nicî primejdie de viața lor, iprocî, iar pre *Vasilie Vornicul* și pre *Lupul Bogdan Hatmanul* i *Mihalache Racovița Paharnicul* și pre *Ilie Stolnicul* socotind Măria Sa ca nu care cum-va fiind om nestătător atâta la cuvânt cât și la fapte, Costandin Duca Vodă, apucându-î la mână-î să le facă vre o nevoie, fórte cu bună socoteală și nu cu puțină cheltuială le-aŭ făcut ispravă de la Pórtă ca să șadă aici în țară să se odihnescă până când Dumneđeŭ și vremea lesnire și putință va da și atunci să mérgă la casele și la pământul lor.

Și așa după aceia den Tîrgoviște purcegând și pre la satul Mării Sale *Potlogi* mergând, la *Noemvrie în 16* iar la Scaunul Mării Sale la *București* aŭ venit îmbrăcând Caimacamii care îi lăsase Măria Sa, cu caftane după obiceiŭ, iprocî.

(1) Episcop al Buzăului pe vremea acesta era *Mitrofan*.

CAP. LV.

De trecerea prin țară a englezului solului Angliei, venit de la Pórtă și numele lui Milord Paget era (1).

Ședând Măria Sa în Scaun, venitu-i'ău poruncă împărătescă ca să gătescă conace că iaste să vie să treacă prin țară solul Anglii care de câți-va ani era la Pórtă turcescă rezident, prin carele și pacea Turcului cu Neamțul s'ău făcut, om mare, cinstit și înțelept fiind, bine tóte ale Porții turcești aũ chivernisit.

Deci vrând să mérgă la țara lui așa aũ pohtit ca pre aici pren țară să trecă, mai mult pentru odihna lui și ca să vadă și țara. Așa decí Impărăția aũ poruncit ca tóte cele de trebuință să gătescă Măria Sa Costandin Vodă și viind prin țară bine să'l grijescă și să'l cinstescă fiind om mare și arătându-se bun prietin și de mare folos Porții turcești. După ce decí la marginea Dunării aũ sosit la *Vadul ot Turtucaia* unde-ı dıc (loc alb), trimis-aũ Măria Sa Costandin Vodă doi boiari mari înainte cu carâte domnești cu corturi și cu tótă alaltă gătire cu câți-va slujitorı ca să pótă fi de cele ce ar fi treaba să slujască. Boierii însă aceștia era: *Toma Cantacuzino* (2) *Vel Sluger* și *Pătrașco Brezoianul Vel Șetrarũ* care fórte cu cinste primindu-l așa cu mare cinste l'aũ adus și până la Scaunul Bucureștilor.

Insă după ce aũ venit la conacul de la *Popești Hrizii Vistierul* făcând știre Mării Sale lui Vodă trimiși boiari că acolo aũ mas, Măria Sa a doua dı dins de diminéță aũ gătıt pre amândoi *cel mai mari fi ai Mării Sale, pre Costandin și pre Ștefan* impreună cu trei boiari mari: *Mihaı Cantacuzino* (3) *Vel Spătar* i *Șerban Cantacuzino* (4) *Vel Paharnic* i *Radul Isvoranul* (5) *Vel Stolnic* cu tótă că-

(1) Titlu luat din Filstich.

(2) Acest Toma era unicul fiu al lui Matei Aga Cantacuzino care răposase în Domnia lui Șerban Voevod și se înmormântase în biserica M-rii Cotroceni. Toma fu în urmă Spătar și apoi părăsi țara, murind în Petersburg precum mai târziu se va vedea.

(3) Fondatorul mănăstirei Sinaia și Colțea, mort la 1716 ucis de Turci.

(4) A fost primul fiu al lui Drăghici Log., fratele cel mai mare dintre 6 fi ai lui Costandin Postelnicul Cantacuzino.

(5) Acesta era Radu Știrbei Vel Stolnic de la Isvoru (Argeș).

lărima și cu carăta Mării Sale și eșind înainte la *Văcărești* în deal s'aũ împreunat cu dânsul, pre carele aducându-l cu mult și frumos și mare alaiũ până la casele Mării Sale unde gazdã îi gătise. Acolo pogorându-se den carătã, l'aũ suit Coconiĩ (1) până sus în case și făcând țărmoniile ce s'aũ convenit aũ venit Coconiĩ la Curte împreună cu trimișii boiarĩ, iprocĩ. Acésta era *Vineri la Aprilie în 24 diie*, iar dupã aceia în desearã ca mai multã cinste să-ĩ arate și ca să plinésã porunca ce era împãrãtészã, Măria Sa Costandin Vodã așa aũ socotit de aũ mers de s'aũ împreunat cu solul fără alaiũ (ĩnsã dupã ce întãiũ el, adicã solul mai înainte aũ trimis patru boiarĩ de aĩ lui care era mai de cinste, încã unul dintr'aceia îi era frate, de s'aũ inchinat Mării Sale arãtând despre partea solului cã mare multumitã face Mării Sale de cinstea și buna voința ce cãtre dânsul Măria Sa aũ arãtat, iprocĩ); carele la scara cea mai de jos eșind inaintea Mării Sale cu multã cinste și plecãciune l'aũ primit și dupã ce multã țërmonie și orație s'aũ făcut. Așa decĩ dând partea cea dréptã Mării Sale lui Vodã, amãndoĩ dimpreună s'aũ suit în casã și aũ șeđut amãndoĩ numai ca la 2 ciasurĩ. Dupã aceia iarășĩ până la portițã pogorându-se, Măria Sa Vodã aũ încãlecat de aũ mers la Curte iar el s'aũ suit iarășĩ sus în case.

A doua đĩ decĩ *Sãmbãtã* poruncind Măria Sa Vodã de s'aũ împodobit toțĩ, trimis'aũ pre *ginerile Mării Sale Radul Beizadea* (2) *feciorul lui Iliãșĩ Vodã* cu carãta cea mai frumoșã împreună și cu alte treĩ carãte pentru boiarĩi lui să fie, și cu mulțime de pedestrime la sol de l'aũ adus la Curte, carele dupã ce aũ sosit la scarã iatã acolo era iarășĩ amãndoĩ Coconiĩ Mării Sale de l'aũ primit și până sus în foișor aducându-l pre scara cea mare; acolo era și Măria Sa Vodã cu alțĩ boiarĩ denpreună și așa cu mare cinste primindu-l,

(1) Fii Domnilor romãni înainte de epoca Fanarioșilor nu purtau nici titlu de Beizadele, nici cel de Prinț introdus mult mai târđiũ. Veđi mai pe larg lucrarea mea *Eraldica Romãnã*, 1900 pag. LXIX—LXXXVII.

(2) Acest titlu turcesc însemna pe atunci pe fii de Domni ce stãtuse la Țãrigrad amanet un óre care timp și dacã el se dã aci lui Radu, fiul lui Iliãșĩ Vodã din Moldova, se înțelege cã este numai ca să'l deosibészã de cei-l'altĩ Coconiĩ ai lui Costandin Vodã Brãncoveanu care erau și neĩnsurațĩ încã, iar nu ca un titlu oficial romãnesc al fiilor de Domn.

partea cea dréptă i'au dat. Intrând decî în Divan era fôrte în bună tocmelă orânduîți, tótă Căpitănimea i Ceaușii i Stegarii slujitorești. După aceia mai în lăuntru intrând în Spătărie era tótă boierimea țării pusă în orânduiala lor și așa decî și în Spătăria cu stealele unde ȃic intrând îndată au dat 4 tunuri care mai nainte era gătite. Dupre aceia în Scaunul Domnesc pre dânsul puindu-l și Măria Sa pre pat ședând, după multă vorbă ce au avut singurî numai, și la masă l'au pus, căruia mare cinste făcându-î: de o parte despre dreapta toți boiarîi lui puindu-î, iar despre partea stângă, den cotro Măria Sa Vodă șădea, (aședat-au) boierimea țării; de câte-va orî cu tunurile dând și cu pușcile, închinând pentru sănătăți, iprocî. Dat-au și cu pușcile iar pentru sănătăți închinând și de veselie mare s'au și îmbătăt atâta el cât și boiarîi lui (măcar că de nimenî n'au fost siliți). După ce decî de la masă s'au sculat, l'au îmbrăcat Măria Sa Vodă cu un conteș al Mării Sale cu spinare de samur și puindu-l în carătă iarăși cu ginerile Mării Sale, la gazdă ca să se odihnescă l'au trimis.

Trecând dar ȃiua aceia într'acestași chip cu atâta cinste și cu iscusit ospăț, a doua ȃi *Duminecă* Măria Sa Vodă diminéța iarăși la dânsul prin grădină au mers cu aceiași ómenî iarăși cum întăiū mersese, carele sol iarăși pogorându-se jos la capul scării, iar după cele multe ȃise și complementurî, s'au urcat sus și cât-va șădând Măria Sa Vodă au mers la Curte. *Luni* decî după prânz pohtind solul ca să vie la Măria Sa, însă numai cu alaiul ómenilor lui, așa au venit carâtele lui, cu ómenîi și cu tótă parataxis a lui ce avea; decî Măria Sa în foîșorul cel mare despre grădină (1) cu cinste primindu-l, mult ședând ș'au luat și ȃiua bună și s'au dus la gazdă.

(1) Se înțelege că palatul acela Domnesc era așa ȃisa: Curtea veche, care de noi este cu totul uitată astăȃi; acela servea de locuință atunci lui Brâncoveanu Voevod. Palatul era alăturî cu vechea biserică Domnescă sau Sf. Anton de aȃi; iar întréga împrejurime a lui, mai ales spre Dâmboviță cu lunca după ambe malurile ei, forma grădina gospodă sau Domnescă de care e vorba aci continuându-se coprinsul acesta fără întrerupere până supt délul Mitropolii la pólele căreia spre Est se afla casa în care Brâncoveanu Voevod dete atunci găzduire lui Milord Paget, în zidurile acelea chiar (póte), care au purtat în urmă și numele de palatul Bibescu Vodă care aȃi nu mai există căci s'a modificat cu desăvârșire, devenind piață publică.

După aceia *Marți* dâns de diminéță cu același alaiū dentaiū cu aceeași boiarī și cu carâta cea frumósă, cu ginerile Mării Sale, așa cu alai frumos den tîrgū scoțându-l până la marginea tîrgului, luându-și ȕiua bună boiarī de la dânsul, s'aū înturnat înapoi mergând cu dânsul un steag de slujitorī și cu acei dintaiū orânduī și numiți boierī, cu tóte cele de trebuință grijit până la *Rucăr* l'aū dus și de acolo până la ținutul nemțesc. Decī carâtele, slujitorī, boierī, luându-și ȕiua bună s'aū înturnat și el s'aū dus la Brașov. Insă den Dunăre până la *Rucăr* 10 conace făcând cum mai sus am ȕis, fórte cu mare cinste l'aū adus și l'aū purtat, mai mult nevoind Măria Sa să plinésca ce aū fost porunca Impărății. Numele lui era *Milord Paget*, om ca de 60 de anī și mai bine.

Cu acest sol, împreună de la Vizirul trimis aū fost și un Agă pre carele Măria Sa Vodă bine dăruindu-l și, răspunsurile la cărțile cele de poruncă de la Pórtă ce adusese luând, s'aū dus la Odriū unde Impărăția era.

CAP. LVI.

De trimeterea unor boierī la nunta ficii lui Banfi Gheorghie Gubernatul cel mare al Ardealului (1).

După ce decī solul s'aū dus, Măria Sa Vodă ca să se mai trezvésca și să se preumble aū socotit de aū mers la *Obilești* la satul Mării Sale, unde cu tótă boierimea câte-va ȕile făcând și bine preumblându-se iar s'aū învârtejit și aū venit la Scaunul Mării Sale la București. După acésta venit-aū din Ardeal de la *Gubernatul cel mare al țării Ardealului Banfi Gheorghie* carte la Măria Sa Costandin Vodă, rugând pre Măria Sa și chemându-l după obiceiū la nunta ficeī sale, vrând să o dea după un fecior al unui neameș mare anume *Sekel Laslu*. Acest neameș încă cunoscut prieten era Mării Sale lui Vodă; Măria Sa decī vrând să păzésca prieteșugul cel vecinesc bine aū voit și așa la orânduita vreme când veste aū și avut, la *Iunie în 10 ȕile* de aici de la *Mogoșoia* de la satul Mării Sale unde se întâmplase Măria Sa de era, gătīt-aū pre Dumnealū.

(1) Luat titlu din Filstich.

Radul Izvoranul Vel Stolnic împreună cu patru cinstiți feciori de boiar, adică: doi fi *Dumisale* (1), unul vtorî *Spătar anume Barbul fiul Dumnealui Vel Vistiar* (2) și altul un Cocon care era mai mare al Dumnealui pomenitului *Părvului Cantacuzino Stolnicul* (3).

Pre acesta dar mai sus numit boiar ca un sol, închipuind însuși prezența adică chipul Mării Sale lui Vodă, cu scumpe și frumoase domnești daruri la acea cinstită nuntă l'au trimis, purcegând de aicea de la *Mogoșoia* cum s'au ȃis, Măria Sa Vodă încă a treia ȃi au mers la București.

CAP. LVII.

De sfințirea Sfântului mir și de mergerea Mării Sale la Scaun în Tîrgoviște (4).

Aici însemnăm pentru o pomenire numai ca să se știe că, întâmplându-se a fi prea sfințitul Părinte *Patriarhul Ierusalimului Kir Dositheiu* pre acea vreme aici în țară s'au făcut mir, care mir s'au sfințit în ȃiua de Sfinții Apostoli Petru și Pavel făcând însuși sfinția sa liturghie cu alți mulți preoți, l'au sfințit în mănăstirea unde se cinstesc acești sfinți Apostoli care se chiamă Arhimandritul, fiind și Măria Sa Costandin Vodă împreună cu *Arhiereul țării Kir Teodosie* și cu toți alalalți Episcopi căți aici în țară se afla și totă boierimea țerei, la leatu $\frac{7}{1} \frac{21}{7} \frac{0}{2}$ *Iunie 29 la al patru-spre-ȃecilea an al domniei Mării Sale lui Costandin Vodă*, care mir s'au făcut cu totă cheltuiala sfinții sale Părintelui Patriarhului mai sus numitului Ierusalimneanului. După acēsta decī viind și vremea căldurilor veri, Măria Sa după ce au căutat ce au fost alte trebī ale țării, la *Iulie în 7 ȃile* au purces din București către Tîrgoviște mergând pre la satele Mării Sale *Mogoșoia* i *Potlogi* și la *Iulie 25* au intrat la Scaunul Tîrgoviștii cu alaiū frumos după obiceiū.

(1) Fii lui Costandin Vodă Brâncoveanu.

(2) Vel Vistierul de atunci era Șerban Grecianu.

(3) Din cāte cunoștem noi, pare a fi vorba aci de Costandin sau de Matei, ca cei mai mari dintre fii Stolnicului Părvu I-iū Cantacuzino.

(4) Titlu luat din Filstich.

În Tirgoviște ședând Măria Sa Costandin Vodă, poruncă i-a venit de la Chihaiioa Vizirului ca să dea o sută de cai ca să fie de trăba vinătorii, când Impărăția va avea să iasă la vinat. Deci Măria Sa trimițând carte la Chihaiioa și rugându-se ca să mai scaadă să dea mai puțin cai; așa după rugăciunea Mării Sale a lăsat ca să dea cai 70 și îndată Măria Sa poruncind de s'a u strâns din țară (însă cu bani), i-a u trimis la Pórtă.

După aceia având liniște și nefiind alte trebî, a u socotit ca să mērgă la *Brâncoveni* să vađă mănăstirea cea den temelie ce a u rădicat și așa la *August 21 zile*, a u purces Măria Sa împreună cu boierimea și altă curte a Mării Sale spre Brâncoveni, însă întâiu pre la satul Mării Sale *Potlogii* și apoi la *Brâncoveni*. Și acolo câte-va zile făcând, iar la Tirgoviște s'a u învărtejtit la *Septembrie în 13 zile* leatu $\frac{7211}{1702}$. La Brâncoveni însă fiind, veste de la Pórtă a u venit cum că pe Vizirul ce era, fiind de multă vreme bolnav și el socotindu-se că nu póte căuta trebile Impărății, de multe orî s'a u rugat să-l ierte și așa l'a u mazilit și numai de cât a u trimis la un Pașă anume Mustafa Pașă Taltaban care era Seraschier asupra Arapilor la Hutaî de l'a u adus și l'a u făcut Vizir. Deci Măria Sa Costandin Vodă a u socotit de a u trimis boiarî la Pórtă și cu poclone după obicei și pentru trebile țării însă pe Dumnealuî *Cornea (1) Vel Ban i Mihaî Cantacuzino Vel Spătar i Bunea Grădișteanu Vel Comis* și așa de aici a u purces la *Septembrie 20* și pe la *Turtucaia* Dunărea a u trecut, cu care poclone și altele după obicei noului Vizir i-a u trimis și cu cărți rugându-l să-i fie milă de țară, iprocî, cerând la tóte acestea ajutor luî Dumneđu. Deci boiarî mergând acolo și dând poclonele, a u grăit și cele de folosul pământului ce le đisease, care rugăciuni cei mari le-a u primit și a u făgăduit că vor căuta și vor socoti de vor face cele ce se cuvin.

Iar Măria Sa Vodă ședând la Tirgoviște a u luat veste cum că a u sosit Bașa Capigi Bașa împărătesc carele și Hasna Aga era trimis la București. Deci trimițând Măria Sa și pohtindu-l să mērgă la Tirgoviște, el fiind om bătrân n'a u vrut să mērgă pregetând căii și ostenelei drumului. Măria Sa Costandin Vodă deci așa bine socotin-

(1) Brăiloiul.

du-se și sfātuindu-se cu boierimea, aș purces din Tîrgoviște și viind pre la satele Mării Sale *Potlogii* i *Mogoșoia* și cu alaii după obiceiă aș intrat în tîrgü la Scaunul Mării Sale la București dând cu turnurile îmbrăcând pre Caimacamî cu caftane după obiceiă la *Octomvrie 25*.

După ce decî aș ședut în Scaun, Măria Sa trimițând cal după obiceiă l'aș adus la Curte și dând fermanul împărătesc carele avea, aș vădut Măria Sa ce iaste porunca și îndată aș đis că va nevoi Măria Sa cum mai în grabă să plinescă ce este porunca Impărății, de vreme ce scria în ferman și porunca tótă suma haraciului să o trimeată fără zăbavă. Măria Sa decî chemând boierimea și spuindu-le ce este porunca Impărății aș făcut socotélă și bună chivernisélă și la orânduita vreme gătind Măria Sa haraciul l'aș încărcat (1) și la *Dechemvrie în 15* (2) l'aș pornit, trimițând și pre *Iane Vătaful za Aprozi* cu hasnaua să mérégă până acolo care multe cuvinte bune aș đis cei mari vėđând slujba Mării Sale, căci în grabă s'aș făcut tréba și porunca și căci multă slujbă Impărății aș arătat Măria Sa și întru acésta.

Aicea însemnăm numaî pentru o pomenire ca să sė știe că *întru acest an al 14-lea al Domniei Mării Sale lui Costandin Vodă*, aș făcut Măria Sa bisearica al căria hram este sŋeti Ioan cel grecesc, care iaste în malul Dâmboviții. D'intăia-și dată acéstă biserică fiind fără de turn și întunecată, Măria Sa aș socotit de i-aș făcut turnu și o aș mai deschis'o, a căria temelie pôte fi fiind slabă, așa cu totul s'aș surpat și s'aș stricat, nimănuî primejdie făcând. Decî Măria Sa cu bun gând s'aș apucat întâiü tóte cele de trebuință gătind și de tot fărâmându-o den temelie, aș început a zidi-o și o aș făcut'o fórte înfrumusețată cu turnurî cum se cade precum astă-đî se vede împodobind-o Măria Sa cu zugrăveale pe din lăuntru și cu pardoseale și cu tóte alalte câte trebuesc acestei sfinte bisericî ce s'aș đis mai sus, săvărșindu-o Măria Sa *în anul XV den Domnia Mării Sale*.

(1) Se înțelege că prin țară umbra bani turcești de aramă fórte grei și că pentru suma haraciului era nevoie de multe cară.

(2) In Filstich găsim: *la 14 Decembre*.

CAP. LVIII.

De aici încep a semna ce s'ar întâmpla în anul al XV-lea al Domniei Mării Sale lui Costandin Vodă.

Ședând Domnia în București, a venit poruncă de la puternica Impărăție ca să trimită oștile la Isuf Pașa Seraschierul la Ismail, pentru că Calga Sultanul hainindu-se despre Impărăție împreună cu frate-său Dovlet Gherei Hanul, venise Calgan în Bugeac lângă care să fusese strâns câtă-va tătarime și așa au stătut în potruva lui Isuf Pașa Seraschierul.

Deci la Impărăție de aceasta aușindu-se, numai de cât pre Hanul cel bătrân Selim Gherei iarăși aducându-l de unde era, l'au făcut Han și numai de cât l'au pornit să mERGă la Crim poruncind în toate părțile ca óstea turcESCă, spahii, inicearii și óstea acÉsta a noastră și cea moldovenESCă să mERGă lângă Isuf Pașa ca cu acea óste să se înfrâneze nebunia și starea împotriva a lui Calga Sultan.

După aceia dar apropiindu-se Sultanul spre marginea țării și înfricoșind pre Măria Sa Costandin Vodă, cu multe feliurî de porunci dicând că va să prade țara, Măria Sa cu bun sfat și cu bună chivernisÉlă și la Calga Sultanul, boiarî cu darurî au trimis, rugându-l ca să poruncESCă ordii tătarÉști să nu facă hoșește vre-o stricăciune țării, după cum sânt învățați și la Seraschierul iar cu multe rugăciunî și cu darurî scriind și rugându-se Seraschierului ca să lase óstea țării la margine să fie de pază să nu se întâmple vre-o pacoste sau vre-o primejdie țării fiind vreme de iarnă pe la *Ghenarie* și apele fiind înghețate. Care Seraschierul ca un om înțelept și priaten Mării Sale fiind, bine au socotit ca oștile să stea la marginea țării să fie de pază care așa au și fost.

AcÉstă dar gálcevă și mare frică au ținut până când s'au înțeles că pe Vizirul Taltaban l'au mazilit cu urgie și peste trei zile l'au și omorât fiind om nebun și rÉu și pe cum-mai pe urmă se dovedise că el fusese pricina întărătării acestei gálcevi pe Tătarî dic cu Turcii. Decî schimbându-se obrazele la Pórtă și puind Vizir pre Rami Mehmet Pașa om fÓrte înțelept care fusese Reiz, îndată ce au aușit Calga Sultan și cu frate-său Hanul cei ce se hainise, au fugit Sul-

tanul din Bugeac la Crîm și dimpreună cu frati-sëu s'aũ dus la Cercezi și așa țările acestea aũ scãpat de primejdia cea mare a Tãtarilor.

CAP. LIX.

Insemnãm aici cum uniũ boiari vrãjmași ai Mãrii Sale lui Costandin Vodã, pe Vizirul la cale aũ pus de aũ chemat la Odriiũ pre Mãria Sa, la care mergere Domnul multe daruri aũ dus la Sultãn (1).

Dupã ce Paștile aũ trecut, a doua ãi Luni, lucru negãndit și nici odatã cređut, neprietenii de la Põrtã, cei ce nici odatã nu sã odihnea, vreme bunã gãsind, așa aũ aflat și la cale aũ pus pre Vizirul ca sã cheme pre Mãria Sa Costandin Vodã la Odriiũ ñicẽnd cã de vreme ce puternica Impãrãție are pace cu toți cei ce mai înainte avea oștiri și gãlcevi, trebuiește sã mERGã sã sãrute põla împãrãtESCã, care acESTA nu pentru alt s'aũ cunoscut cã iaste, fãrã cãt ca niște vrãjmași ai Mãrii Sale și ai pãmãntului, vrãnd sã'l pãgubESCã de sume mari de bani. AcESTã pricinã aũ aflat și așa de la Põrtã aũ trimis pe un Cuciuc Imbrihor al Impãratului anume Selim Aga, carele aici aũ sosit în ñiua de *Duminica Tomeș* și când în oraș vrea sã intre mai nainte veste avãnd de la *Iane Vãtaful de Aprozi*, pre carele încã mai nainte la Giurgiu il trimesese, i-aũ eșit Mãria Sa înainte d'asupra viilor cu mare alaiũ și cu tõtã boierimea și așa cu cinste l'aũ adus pãnã drept gazda lui. Decĩ el aũ mers de aũ descãlecat la gazda lui, iar Mãria Sa aũ mers la Curte și dupã aceia grijindu-ĩ calul, cu fustași și cu seimeni dupã cum iaste obiceiul l'aũ adus la Curte.

Și așa aducãndu-l cu cinste, aũ dat fermanul și cartea Vizirului la Mãria Sa Vodã, în care ferman și carte acESTA porunceã: ñicãnd cã așa s'aũ socotit sã mERGã sã sãrute põla împãrãtESCã, cãruia Mãria Sa Vodã aũ rãspuns cã la põla împãrãtESCã gata iaste. Și așa Aga Turcul mergãnd la gazdã, Mãria Sa îndatã aũ scris și aũ trimis numai de cãt rãspunsul la Odriiũ fãcãnd știre cã dupã po-

(1) Titlu luat din Filstich.

runca Impărății iată că să gătește și va purcede de va merge. Inșă a doua ți după acestea pre Măria Sa Vodă găsindu-l o bôlă grea, umflătură la obraz care se chiamă anemopiroma și vădând că bôla să întărește și să întâmplă zăbavă, bine aũ socotit Măria Sa împreună cu boiarii și așa aũ aflat să mērgă înainte câți-va boiari, una ca să dovedească că pricina zăbăvii nu este de alt fără cât bôlă de la Dumneđeu i-aũ venit, a doua ca să găsească pre la priatēn banī și scule scumpe de cele ce sunt de treaba darurilor atāt a Impăratului cât și a celor mari den lăuntru și den afară.

Si așa aũ gătit de aũ trimes pre Dumnealor *Cornea Vel Ban i Diicul* (1) *Vel Logofēt i Mihaī Cantacuzino Vel Spătar i Preda Prăș-coveanul* (2) *biv Vel Medelnicer*.

Iar după aceia nici Măria Sa mult n'aũ zăbovit ci îndată ce s'aũ cunoscut mai binișor, gătindu-se aũ purces la *Maī în 5 leat* $\frac{7}{17} \frac{11}{13}$. Inșă la *Maī în 3 țile* cu alai mare eșind împreună cu Aga Turcul până în deal la Văcărești, unde corturile era întinse. Apoi iar saũ mai înturnat la Scaun Măria Sa Vodă, iar Aga Turcul aũ rămas acolo la corturi cu alți boiari împreună de s'aũ mai gătit și cum țic *la 5 țile ale lui Maī, ți Miercuri* luând pre Dumneđeu într'a-jutor, de la Scaunul Mării Sale ot București aũ purces la Pôrtă după cum era porunca împărătescă împreună cu multă boierime și slujitori ca la 70 de ômeni, și așa fiind slab Măria Sa, încet-încet aũ mers și la *28 de țile ale lunii lui Maiu* aũ sosit lângă satul ce îi țic Arnaut-Kioi de lângă Odriiũ unde acolea cu corturile Măria Sa aũ șeđut, după cum porunca Porții era.

Acolea dar fiind Măria Sa împreună cu tótă boierimea tăbărâți, aũ venit și Dumnealui *Alixandru Mavrocordat Exaporitos* trimis de Vizirul de s'aũ împreunat cu Măria Sa, căruia Măria Sa alaiu i-aũ și făcut. După aceia dar multe trebuinciose lucruri cu dânsul vorbind, bine Măria Sa dăruindu-l și cu blană de samur și cu zloți 1000 și altele și pre cal împodobit puindu-l s'aũ dus iarăși în cetate la Odriiũ.

După aceia a doua ți și fiul Dumnealui *Nicolache marele Dra-*

(1) Rudeanul.

(2) Boier de peste Olt.

goman viind la Măria Sa de s'aũ împreunat iarășĩ și pre dănsul cu cele cuviinciöse darurĩ Măria Sa dăruindu-l, s'aũ întors iarășĩ la Odriiũ. Așa dar decĩ după aceia, poruncă Mării Sale aũ venit ca să mērgă în Odriiũ și așa la 3 *đile ale lui Iunie*, Măria Sa cu tótă boierimea cățĩ cu Măria Sa aũ mers den Bucureștĩ aũ intrat în Odriiũ mergând la gazdă unde gătise în saraiul de la Mitropolie și la *Iunie în 9* viind poruncă de la Măria Sa Vizirul ca să mērgă Măria Sa Vodă să îmbrace caftan, aũ mers și întâiũ la scara Chihaeliĩ Vizirului descălecând Măria Sa s'aũ suit în case la Chihaiua. După aceia aũ mers la Măria Sa Vizirul și fórte cu cinste pre Măria Sa primindu-l și bune cuvinte Mării Sale lui Vodă đicând l'aũ îmbrăcat cu caftan pre Măria Sa Vodă și pre 20 de boiarĩ împreună. Și așa după aceia iarășĩ la Chihaiua suindu-se, aũ mers la gazdă.

După aceia decĩ dându-se poclónelne Impărației și plinindu-se și porunca ce era cu adaosul haraciului carele cu multă voie rea a Mării Sale lui Vodă și dureare de inimă a tótă boierimea făcându-se, la *Iunie în 15 đĩ Marșĩ* când și Calabas-divan se face, poruncă Mării Sale lui Vodă aũ venit împreună și cu cățĩ-va Ciaușĩ împărațestĩ și cu tótă boierimea de aũ mers la Divanul împărațesc să îmbrace caftan. Unde mergând în saraiul împărațesc aũ îmbrăcat pre Măria Sa cu caftan puindu-ĩ și cuca în cap și cu Măria Sa denpreună aũ îmbrăcat pã 30 de boiarĩ cu caftane și pentru ca să se știe pentru o pomenire cine și cine aũ fost aicea iĩ însemnãm anume: întâiũ *fiul Mării Sale Ștefan Beizadea, Cornea Vel Ban, Diiicul Rudeanul Vel Logofët, Mihaĩ Cantacuzino Vel Spătar, Costandin Știrbei Vel Clucer, Dumitrașco Caramanlăul Vel Postelnic, Barbu Fărcășanul Vel Stolnic, Iacov Pilarinos Doftor, Bunea Grădișteanul Vel Comis, Pană Negoescul (1) Vel Serdar, Toma Cantacuzino Vel Slugcr, Iorga biv Vel Slugcr, Dumitrașco Vătaf Razul, Costandin Corbeanu Vel Pitar, Cernica Știrbei Vel Armaș, Mateiũ Săcățlăul Vel Portar, Pătrașco Brezoianul Vel Șătrar, Iane Vel Clucer za Arie, Ștefan Cantacuzino vtorĩ Logofët, Iordache Crețulescu Vel Cămăraș, Luca vtorĩ Vistiari, Dumitrache vtorĩ Vistiari, Pătru Obedeianul biv Vel Căpitan za margine, Iordache Ciaușul za Aprozi, Sterie Căpitanul, Cos-*

(1) Frate cu dómna Maria soția lui Costandin Voevod Brâncoveanu, avu tată pre Jupan Neagoe Postelnicu sin Antonie Voevod din Popeștĩ.

tandin vtori Sluger, Velisarie Căpitanul, Dumitrașcu Căpitanul Hargetoianul, Matei Comăneanul Vel Căpitan za Seimeni, Iorga Starostea.

După ce decî cu caftane pre Măria Sa Vodă aî îmbrăcat sculându-se Măria Sa Vizirul de la Divan, aî mers la Impăratul și după aceia aî dus și pre Măria Sa Vodă la Impăratul în lăuntru în casă de s'aî închinat după obicei, ducând cu Măria Sa și pre fiul Mării Sale și cu 5 boiarî adică: *Vel Ban, Vel Logofet, Vel Spătar, Vel Clucer, Vel Stolnic* și bune cuvinte puternicul Impărat Mării Sale ȃicând, aî eșit afară și cu mulți Ciauși împărătești și boiarî tot cu caftane îmbrăcați în orânduială alaiü făcând, trecând pe dinaintea porții Vizirului, aî mers la gazdă.

Și după aceia isprăvind Măria Sa trebile ce aî mai avut nici mult n'aî zăbovit ci la *26 ale lui Iunie*, poruncă Mării Sale aî venit de la Vizirul de aî mers și și-aî luat ȃiua bună și iarăși bune cuvinte Măria Sa Vizirul ȃicând, i-aî dat și hatîșiriful care puternicul Impărat Mării Sale lui Vodă l'aî dat, în care hatîșirif pomenind tôte slujbele ce Măria Sa Impărății aî făcut, l'aî miluit și cu Domnia țării să o aibă până la sfârșitul vieții Mării Sale. După aceia eșind la corturi s'aî gătit Măria Sa și la *Iunie 28* ȃile de la otac de unde era a veni în țară aî purces, unde la Scaunul Mării Sale de la București la *Iulie în 11* sosind și cu mare alaiü în oraș intrând, după ce în Divan Măria Sa s'aî suit întâiü hatîșiriful aî pus de l'aî citit și după aceia în Scaun ședând 12 tunuri aî dat. Cu Măria Sa dar de la Odriiü s'aî fost orânduit de aî venit Imbrihorul cel mare al Vizirului și după ce întâiü hatîșiriful aî citit, pe Imbrihorul cu malotea cu spinare de samur l'aî îmbrăcat și pe doi Efenzi iazagii care citise hatîșiriful și pe un Ciauș împărătesc și pe doi Paici împărătești cu caftane îmbrăcându-i, s'aî dus la gazdă. Și după aceia Măria Sa Vodă pe Caimacamî, pe Dumnealor *Stroe (1) Vel Dvornic* și pe *Șerban (2) Vel Vistier* cu feligele cu samur i-aî îmbrăcat și pre *Radul Golescul biv Vel Comis* și pe *Ianache Văcărescu Vel Agă* cu conteșe cu samur îmbrăcându-i, tötă boierimea și cu alaltă țară de inoirea Domnii mâna Mării Sale lui Vodă aî să-

(1) Leurdeanul.

(2) Grecianu.

rutat și după aceia s'aũ pogorât Măria Sa la biserică unde toți egumenii și tot ieration (1) fiind cu sfeșnice, înainte Mării Sale eșind și cu axion (2) intrând în biserică, aũ sărutat icónele dând slavă și mulțumită lui Dumneđeũ. Și după aceia egumenii toți împreună și cu alt cin (3) preoțesc smerindu-se la mâna Mării Sale aũ eșit Măria Sa din biserică afară, fiind și Părintele *Athanasie Patriarhul de la Antiohia* și la masă șeđând cu toți boiarii cei ce aũ rămas aicea și câți-va din Arhieriei împreună și cu Părintele Pătriarhul de trei ori câte cu patru tunuri aũ dat.

După venirea Mării Sale decı a patra đi, dăruind pre Imbrihorul și pe cei ce de la Pórtă cu Măria Sa aũ venit, i-aũ pornit de s'aũ dus la Odriiũ și Măria Sa aũ eșit de s'aũ dus la satul Mării Sale la *Mogoșóia* (4) să se odihnescă.

CAP. LIX, (Varianta) (5).

Aici încep a serie mergerea Domnului den poruncă la Odriiũ și cele ce s'aũ întâmplat acolo și cum s'aũ chiver-nisit și de ce i-aũ fost ducerea după cum aũ înțeles și în-vârteșirea iarăși cu fericire în Scaun.

Unde Domnul și totă boierimea cu multă bucurie se afla lăudând și slăvind pre Dumneđeũ pentru bilșugul ce în țară dăruise și alte multe bunătăți și liniștea ce avea despre partea Porții, viind atunci și boierii ce fusese la Pórtă: *Cornea Vel Ban i Mihai Cantacuzino Vel Spătar* care câte-va lunı făcuse acolo în trebile țerii și ale Domnii trimițându-se în locul lor *Bunea Grădișteanul Vel Comis* care și

(1) Clerul.

(2) Rugăciunea către maica Domnului: Cade-sě cu adevărat....

(3) servitori preoțești.

(4) Din pricina deselor mergeri ale Domnului la satul și palatul său đis Mogoșóia a început a fi fórte cunoscut acest drum, sub numele de drumul la Mogoșóia și pe urmă de la Palatul Domnesc din București și până la eșirea din oraș acest drum noũ s'a canalizat și s'a podit; de aci s'a născut numele de *Podul Mogoșóii*, care mai nainte n'a existat.

(5) Varianta de față o avem din Mss. 548 al Academiei Române, fără număr de Capitol.

bună vestire Domnului aducând cum că lucrurile stau și se află în bună liniște, erau toți cu bucurie și bună viață.

Dar pôte fi că zavistia, care nu lipsește nici odată din lume la a lui Dumneđeșu urgie și parahorisis să ție tot de odată a strămutat acea bună și odihnită stare pentru că din răutatea lor unii din vrăjmași îndemnându-se și împingându-se spre pacostea Domnului și stricăciunea țării, aflând vreme după a lor pohtă și vrăjmășască voie ca niște organe zavistnice și mișcătore spre răutate, mari și grele prepusuri despre partea Domnului către stăpâni au arătat până ce din răutatea și vînzarea lor firea cea lacomă și păgânescă la stăpânii lor spre pohta și voia lor au povirnit, pe cum mai înainte pre amăruntul precum s'au înțeleș le-am semnat.

Când au fost la *Aprilie* viind Călărăși de la Odriișu, scria boierii ce se afla acolo cum că Impărăția a făcut ferman întru carele poruncește Domnului ca să se arădice să mērgă la Odriișu să sārute pōla Impăratului (de vreme ce de când Dumneđeșu sfântul il miluise cu Domnia și stăpânirea pământului acestuia ca un Diadoh strămoșilor Mării Sale, nu mersese nici odată la puternica Pōrtă), încoronându-l cu Domnia singura Dumneđeiasca pronie iar nu cu mișcarea Mării Sale au cu vre-o dare multă de bani ci din singura voia lui Dumneđeșu și din Dumneđeescul năstav împingându-se tot norodul, tōtă țara, tōtă boierimea cu rugăminte multă și fără de voia Mării Sale l'au pus în jugul și ot-cărnuirea pravoslavnicului acestui norod a fi Domn și stăpân precum la începutul leatopiseșului se vede.

Și după știrea boierilor nu multe ție trecând, la *Aprilie 26* a sosit și Aga cu ferman carele era orânduit ca să arădice pre Domn Cuciuc Imbrohor al Impăratului întru carele porunca Domnului să se gătēscă și să mērgă la Pōrtă să sārute pōla Impăratului.

Deci Domnul văđēnd porunca împărătescă măcar că cu destulă grijă iar încă și luând pre Dumneđeșu într'ajutor numai de cât au început a să găti dând poruncă și tuturor boiarilor ca să se gătēscă să mērgă cu Măria Sa. Iar după venirea turcului 3—4 ție trecând, mers-au Măria Sa la gazda lui ca să-l vađa și după împreunarea ce au avut cu turcul învirteșindu-se iarăși la Curte, numai ce au început a se umfla la obraz și al cuprinde căldură mare și bōla

cumplită a umflătorei și aruncându-l în așternut aș pătimit 2 săptămâni și n'aș putut purcede mai în grabă până ce i-aș trimis Dumneșeu iarăș sănătate, care vășând Domnul aceia ce i-aș sosit de la Dumneșeu, ca să nu intre pășani în vre-o bănuială pentru zăbavă, numai de cât aș socotit și aș trimis înainte căș-va boierii ca să facă știre de întâmplarea slăbiciunei Mării Sale pre *Diicul Rudeanul Vel Logofët*, pe *Cornea Vel Ban*, pe *Mihaiu Vel Spătar*, pre *Preda Prășcoveanul Vel Medelnicer* iar apoi mai îmbărbătându-se cevaș și Măria Sa, măcar că de slăbiciune de tot nu se mântuise, iar încă și ca porunca să se împlinască cu destul greș și inimă sdrobotă și nu puțină grijă de vreme ce după a Mării Sale arădicare din bôlă lovit-aș și pre Dôrna Mării Sale iarăș aceiaș cumplită bôlă a umflăturii și pe lângă acestea călcând tôte, lăsând și pre Dôrna Măriei Sale într'a lui Dumneșeu milă și ajutor orînduind purtător de grijă în Scaunul Bucureștilor pre *Stroe Leurdeanul Vel Vornic*, pre *Șerban Grecianul Vel Vistier*, pre *Radul Golescul biv Vel Comis și pre Iane Văcărescul Vel Agă*.

La *Maș în 18 șile* aș purces de aici mergând dimpreună cu Măria Sa până la *Copăcenii* tôte boierimea și Sfinșia sa *Mitropolitul Kir Teodosie* și toș Coconi Mării Sale și de acolo luându-ș șiuva bună toș, Măria Sa a purces unde porunca îi era, iar Coconi și cei-lalș s'aș învărteșt iarăș în București, numai ce aș luat Măria Sa pre *Ștefanităș ful Mării Sale cel d'al doilea* ca să se așle pre lângă Măria Sa. Inșă Sfinșia sa Părintele Vlădica aș mers cu Măria Sa până la Giurgiu și de acolo luându-ș Domnul șiuva bună de la Sfinșitul Mitropolit citindu-ș molitfa cu mare osărdie și vărsare de lacrămi l'aș blagoslovit eșhisindu-ș bună călătorie și așa despărșindu-se Domnul cu ajutorul lui Dumneșeu și-aș căutat calea, iar Părintele s'aș învărteșt la București.

Călătorit-aș Domnul cu fericire și sănătate mergând încet până la Odriu la puternica Pôrtă unde așpropiindu-se Bumbașirul Cucuc Imbrohor, numai de cât lăsând pre Domnul în marginea Odriului, aș mers înainte și aș făcut știre cum că și Domnul după poruncă aș sosit, (care lucru înșelegând cei-ce acea mergere o procensisise și o îndemnase, iămas-aș încremenișt neșmplinindu-se poh-ta lor cea vrăjmășeșcă și gândul cel plin de răutate, precum mai

nainte toate pre amăruntul se vor însemna și de ce a fost duce-rea Domnului și ce, pe cum s'au înțeles, au fost gândul vrăjmașilor). Iar Domnul sosind în marginea Odriiului au tăbărat în câmp cu corturile până ce îi va veni răspuns ce să facă și unde să meargă.

Iar când a fost a doua zi pe vreme de chindie au venit *Alexandru Mavrocordat Dragomanul* sinhieretisind pre Măria Sa de bună venire și arătându-i bună vestire și bucurie despre partea Porții, pre carele Domnul cu cuviincioasa cinste primindu-l și ca la un ceas cu Domnul la vorovă ședând, iarăși s'au învartejit. După aceia au venit și fiu-său *Neculae Dragomanul* de s'au împreunat cu Măria Sa.

Iar după (loc alb), venit-au Domnului poruncă ca să lase corturile și glóta acolo afară, iar Măria Sa cu câți-va boieri să se scóle să meargă la Mitropolie în Odrii gătind Mării Sale gazdă acolo să ședă până va fi vreme să meargă la Vizirul.

Deci Domnul mergând în Odrii ședut-au vre o săptămână ne având împreunare cu nimeni nici la Măria Sa nu mergea nimeni, nici Măria Sa nu mergea la nimeni. Iar (loc alb) viind (loc alb) la Măria Sa i-au dis să fie gata a doua zi că este poruncă să meargă să se împreune cu Vizirul și să primescă toate cele ce-i va dice den porunca Impăratului să nu facă într'alt chip.

Țicând Mării Sale cum că Impărăția înțelegând că țara i s'au înmulțit și i s'a umplut de norod, așa au socotit să i se mai înalțe și haraciul, care Domnul auđind una ca aceia mahnitu-s'au până în suflet și s'au întristat, văđând și cunoscând ce greu și păs mare va să cađă și să cuprinđă pre ticălósa de țară. La carea mult Măria Sa s'au nevoit că dóră ar depărta acel gând rěu al păgânilor și ar mântui țara de acea grea și nesuferită povară ce în spinare-i de îndemnările vrăjmașilor era să cađă și mult s'au trudit a nu primi. Dar apoi văđând boierimea că acel gând al păgânilor nu'l vor putea strămuta ci și făr de voia lor ceea ce vor vrea vor face și se va pricinui și altă primejdie și Domnului și boierimii și țării, mers-au cu toții și au dis Domnului că nu iaste bine a sta împotriva poruncii împărătești ci să primescă cu toții și să se supue poruncii,

dicându-le și alți prietenii mulți și sfătuindu-i să nu turbure Impărăția că pe urmă se vor căi în zadar și nimic nu vor isprăvi.

Deci ca să scape de primejdie cu mare supărare și multă grăză și struncinare a Domnului și a totă boierimea în silă și fără de voie cu înfricoșate și grele porunci acel spor al haraciului s'au primit. Însă Domnul cunoscând că a scăpa de acea nevoie cu puțință nu iaste, socotitu-s'au Măria Sa ca un iubitor de a sa patrie ce era și cunoscând acésta că va să aducă ticăloșa de țară la mare distihie de vreme ce haraciul se adăogea. să se arădice înca-î și să lipsescă alte angariî, mâncături, mucareruri, huzmeturi, bumbașir cu porunci și altele. Ci ce ar fi trebile și poruncile Impărății prin Capichehale să se dea știre Domnului și Domnu să le facă și să le implinescă, socotind Măria Sa de vreme ce țara despre o parte se încărcă, despre alta să afle înca-î cevași răsuflu și ușurare. Care socotélă a Domnului și bunul sfat plăcut fiind la totă boierimea, hotărât-au cu toții acea socotélă a să și săvârși și așa mergând după poruncă a doua și la Pórtă ca să sărute póla Vizirului și intrând la Vizirul, primit-au pre Domnul cu blândețe și dându-î porunca împărătescă, l'au îmbrăcat cu caftan împreună cu 40 de boiari. Iar Domnul atunci când vrea să iasă au făcut mare rugăciune la Vizirul pentru țară, cerșind tóte cele ce s'au și mai sus că s'au socotit, și Vizirul dând bună ascultare, Domnului au făgăduit că după rugăciunea Mării Sale îi va isprăvi și îndată făcând talhășii la Impăratul după rugăciunea Mării Sale, Impăratul încă au poruncit așa să fie și să se așede și așa și hatișeriful împărătesc s'au întărit să lipsescă tóte alte mâncături pentru căci s'au adaos haraciul.

Iar Domnul eșind de la Vizirul cu frumos halaiu și domnescă parisie, la Mitropolie au mers și intrând, după cum iaste obiceiul Domnilor, în sfânta biserică cu axion și cu totă eclisiastica parisie și sărutând și sfintele icóne, luat-au și molitvă și blagoslovenie de la Arhiereu rămâind toți vrăjmașii împilați și plini de necaz.

Atuncea Domnul numai de cât a trimes cu veste la Dómna Mării Sale fiind în București și la boierii Caimacari, pre *Mihaî Postelnicul Fărcășanu* înștiințând pre Dómna cum că iarășii puternicul Dumneđeü diaschedasind gândurile cele rele ale păgânilor și infrânând

pornirea cea fără de frica lui Dumnezeu și zavistia vrăjmașilor, l'au miluit cu Domnia și strămoșasca stăpânire a patrii Mării Sale, care veste viind cuprins-au nespună bucurie atât pre Dómna și tótă casa Mării Sale cât și pre toți boierii ce rămăsese în București și toți cu bun darú atât Măria Sa Dómna cât și boierii l'au dăruit pre *Postelnicul Mihael*.

Iar când a fost *Duminică* după ce au mers la Vizirul a (loc alb) și poruncit-au Domnului ca să mergă să îmbrace caftan și de la Impăratul după obiceiú, la Divan, unde dară după poruncă mergând cu tótă boierimea, după ce s'au isprăvit Divanul îmbrăcat-au pre Domn cu cattan și *pre fiul Mării Sale Ștefan* și 40 de boiari și după aceia vrând puternicul Impărat să facă Mării Sale cinste și mai mare, au poruncit de au dus pre Măria Sa în lăuntru înaintea Mării Sale Impăratului împreună cu fiul Mării Sale și cu alți patru boiari ce au fost mai de frunte și mai bătrâni, *Cornea Brăiloiul Vel Ban, Diicul Rudeanul Vel Logofet, Mihaiú Cantacuzino Vel Spătar, Dumitrașcu Caramanlăul Vel Postelnic* și așa mergând înaintea Impăratului au și Impăratul Domnului 2—3 cuvinte să chivernisescă adică țara, raiaua, bine precum și până acuma și pâinea cu care l'au miluit să'i fie halal și așa sărutând pământul au eșit afară (Impăratul când grăia cu Vizirul grăia și Vizirul și Exaporitulú Dragomanului celui mare și Dragomanul le și dăcea Domnului).

Iar după ce au eșit afară trăgându-i cal împărătesc cu podóbe scumpe, au încălecat Domnul și cu frumos alaiú puindu-se toți boierii în frumoasă orânduială făcând alaiú Vizirului până au trecut, apoi purcegând și Domnu mergând și tótă boierimea înainte cu cattan îmbrăcați și mai pe urmă Domnul cu Ciaușii și Paicii împărătești cu mare și minunată pompă și multă glótă de norod la Mitropolie au mers, unde sosind primitu-l'au Mitropolitul cu litanie iarși în sfânta Mitropolie și așa dară cu ajutorul lui Dumnezeu curgând lucrurile și la acest sfârșit pronia sa aducându-le și-au luat a doua și diua bună și de la Vizirul și cu multă bucurie au purces învârtejindu-se iarși în țară la Scaunul Mării Sale și sosind la Turtucaia eșitu-l'au înainte *Părintele Vlădica, Costandin Cantacuzino*

Stolnicul, Coconiî Mării Sale, ginerii și totă ceia-lantă slujitorime și așa cu multă bucurie toți adăsta pre blândul stăpân de ceastă parte, unde trecând primitu-l'au sfințitul Mitropolit cu acea sufletescă și părintescă dragoste și, de multă bucurie, cu lacrămî l'au blagoslovit. Apoi mergând toți Coconiî și totă ceia-lantă boierime au sărutat mâna Mării Sale și, luând de acolo în jos spre *Obilești* cu toții, s'au primblat câte-va zile mai trezvindu-se de valurile ce avusese. Iar la (loc alb) au intrat în București cu frumos și minunat alaiü, cu Ciauși și Paici împărătești și cu totă podoba cea domnescă înfrumusețat și, după ce au sosit la Curte, intrând în Divanul cel mare unde era adunare de totă boierimea și alt norod mult, s'au citit hatișeriful împărătesc întru auđul tuturor; după aceia îmbrăcând și pre Turcul ce venise cu Măria Sa (loc alb) cu cojoc de samur, au ședut în Scaun și atunci s'au slobođit 12 tunuri. După aceia au îmbrăcat și pre boierii caimacamî cu felegele cu pacele de samur și sărutând mâna Domnului toți după obiceiü, de Domnie nouă, pe Turc l'au trimes la gazdă cu alaiü, iar Domnul pogorându-se pe ceailantă scară au mers la biserică, unde era adunare de toți Arhiereii, igumenii, preoții și tot clirosul bisericesc și l'au primit la ușa bisericii cu litanii, cu axion și, după ce au mers în biserică sărutând icónele au sărutat și mâinile Arhiereilor, dând (Măria Sa) mâna la toți igumenii și toți preoții. După aceia s'au suit sus și au mers despre Dómna de i-au sărutat mâna Dómna și tóte Cocónele Mării Sale și tóte Jupănesele boierilor, făcându-se mare și nespusă bucurie la totă casa Mării Sale. Și apropiindu se prânzul, fiind gătit și frumos ospăț, ședut-au Domnul la masă cu Arhiereii și cu totă boierimea veselindu-se fórte, cu tunuri, cu puscî și cu alte muzice frumoșe. Iar până la ceasul acela bdeniile, acathisturile, liturghiile și alte rugăciuni dupe la sfințele mănăstiri și de pe la tóte bisericile necontenit făcându-se n'au lipșit, până ce Dumneđu sfântul la acel bun săvârșit lucrurile le-au adus cu scăpare adică nevătămat din mâinile tiranilor pre Domnul mântuind și cu cinstea stăpânirii iarăși încoronând.

Acum dară scriü și ducerea Domnului den ce a fost pricina dupre cum s'au înțeles și cine au fost îndemnătorii.

Din multa zavistie și răutate îndemnându-se și împingându-se, unii din vrăjmași pus-au nevoință că dóră ar aduce Domnului surpare

și primejdie și așa din îndemnarea Diavolului orbindu-î gândul tru-fieî, aș aflat mod ca acela, în ce chip ar aduce pacoste asupra Mării Sale ne-având nici un rău, ba nici o supărare de la Măria Sa. Dar Dumneșeu sfântul nedepărtându-și sfânta sa direaptă deasupra Mării Sale în zădar ticăloșii s'aș trudit, nimic folosind ci numai hulă și blestem de la săraci și-aș căștigat. Aflând că ră vreme spurcatul și vrăjmașul acela *Alexandru Mavrocordat Marele Dragoman al Impă-rății turcesci*, carele pôte fi că și vechea pismă și răutate asupra Domnului în inima lui hrănea, având bun prieteșug cu spurcatul acela Vizir Rami încă de când era el Reiz Efendi, cu care dimpreună fusese sol la Beciu și de acolo făcuse între dânșii prieteșug; deci ajungând Vizir și având multă voie și îndrăzneală la dinsul, pusul'aș la această cale ca să mazilească pre Măria Sa Costandin Vodă și să puie pre fiul său Domn aicea în țară, puind la acest mijloc și pre Muftiul. Și, neputând a aduce Domnului mazilie într'alt chip de vreme ce avea hatișerif împărătesc ca să fie Măria Sa Domn până în sfârșitul vieții Mării Sale, tăcut'aș acest meșteșug și aș mers de aș ăis Vizirului că într'aceșai chip îl va putea arădica, să ăică adică Impăratului cum că însuși Domnul poftesce ca să meargă să se închine puternicului Impărat, de vreme ce de când luase Domnia trecuse atăția anî și nu mersese la puternica Pörtă, socotind că dora viind Domnului acea poruncă se va teme și nu va merge, ci va fugi. Și atuncea de aceea prea lesne ar putea face pofta și rugăciunea Dragomanului și așa Vizirul după îndemnările lui unindu-se și cu Muftiul, aș mers de aș ăis Impăratului și Impăratul după a lor ăisă aș poruncit numai de cât Domnului ca să mērgă.

Dar Măria Sa Domnul știindu-se drept și fără de nici o greșală, fără de nici o îndoială, îndată ce aș vedut porunca precum an ăis mai sus s'aș gătit și aș purces.

Deci ei vedend că nu pre cum ei gândea și socotea lucrurile curg și altă răutate mai mare și mai grea asupra pămintului aș pricinuit, pentru că vădend că vine Domnul, atuncia iarășî mergend la Impăratul, aș ăis Impăratului cum că țara Românescă s'aș umplut de norod și iaste îndestulată forțe ci să i se mai înalțe haraciu, care și Impăratul după îndemnările și ale lor vinđări, aceea a fi aș

hotărît. Ci de iaste așa să se fie întâmplat, acestea tóte pre îndemnările lui Exaporiton (1), Dumneđeũ carele iaste drept judecător să'l judece după lucrurile și fapta ce aũ făcut (2).

CAP. LX.

Insemnãm aci despre rěscóla ce ianiciariũ aũ început a face împotriva Impărății pe când se afla la Odriiũ și de răsboiul dintre ostașii din Țarigrad și din Odriiũ (3)

După ce acestea mai de sus tóte aũ trecut, nu după multă zăbavă veste de la Pórtă de la Chihaiale aũ venit Mării Sale cum că la Țarigrad strângẽdu-se ulemalile și cu alte cete slujitoreșt cum: ienicerii, spahii, bostangii, aũ început a ȃice că pe Muftiul să'l dea în mâna lor având judecată cu dinsul pentru multe lucruri afară din cale și multe răpitudini și jafuri ce acel Muftiũ unora și altora

(1) Alexandru Mavrocordat Marele Dragoman al Porții.

(2) Bucuria lui Costandin Vodă de a se fi vėđut înapoiat în țara sa și rețnțarit în Scaunul sėũ după o călătorie care l'a făcut negreșit să se teamă așa tare de viața sa, a trebuit să fie fórte adâncă. Am avut ocașie eũ însu-mĩ să vėd și să urmez în curs de mai multe orĩ și în douė ȃile consecutive cât de mult acest Voevod a prețuit în anii din urmă scăparea lui de atunci de la Odriiũ din ghiarele neimpăcaților sėĩ vrăjmași; am vėđut aceasta în Palatul Brâncoveanului Voevod de la satul Mogoșóia. Mai exista în anul 1854--1855 în fórte bună stare o odae fórte frumos și luxos zugrăvită, negreșit de mână de meșteri scump plătiți, acestă odae era la colțul Palatului despre apus. Pe lângă colónele mărețe de piatră sculptată ce 'i adăogaũ luxul și frumusețea, era de observat mai ales tavanul pe care se vedea: Sultanul în Palatul sėũ de la Odriiũ și primirea lui Brâncoveanu de către Padișah, iar subt tavan de jur împrejur era împărțită bordura în parchete ca de douė metri lungime unul lângă altul, represintând fie-care parchet scene interesante din acest capitol de la începutul până la sfârșitul lui. Nu era omisă în acele tablouri care bordaũ tavanul nici plecarea Domnitorului de la București nici sosirea sa aprópe de Odriiũ, dar mai ales erau represintate persónele, costumele, luxul primirii Domnului și până la pornirea sa de acolo și apoi sėrbările pentru fericita sa întórcere în București. Aceste grupuri cu numeroșe persóne s'ar fi putut, pe timpul acela încă când le-am vėđut, ca să se fi copiat, dar fatalmente, curând după aceea, ploile pătrunđând bolțile tavanului primului etagiũ, aũ distrus acel frumos suvenir ce scăpase până în ȃilele nóstre și nici o urmă nu s'a mai putut găsi despre ele de atunci.

(3) Titlu luat din Filstich.

facea, cât nu se mai putea suferi lăcomia și răutățile lui. Mai dicea și aceasta să meargă Impăratul la Țarigrad la Scaunul lui să șadă nefiind nici o pricină a ședei la Odrii și ca acestea multe au fost dîcînd și cum că de nu va da pre Muftiul, nici va merge Impăratul la Țarigrad, să știe că vor merge împotriva Impărății ca să se bată și vor pune alt Impărat, iprocî.

Acestea și ca acestea au dîndu-se la Pórtă nimic Vizirului și altor puternici nu le-au părut ci în tot chipul socotind să scape viața Muftiului l'au și mazilit din dregătoria lui și pre el și pre feciorul lui și așa au eșit și den Odrii umblînd și într'o parte și într'alta cum dîcem ca să'și scutească viața lui și dóră ar scăpa de reaua primejdie și întâmplare.

Iar Vizirul Rami întâiú despre partea Impăratului trimițînd pre Imbrihorul cel mic la Țarigrad cu multe făgăduiale la acele zorbale ca să se lipsescă a face gâlcevî și turburări ca acestea ci să rămâie lucru în liniște precum mai înainte era, însă ei nimic la aceia nu s'au uitat ci dintr'înșii alegînd Vizir au pus pre un Ahmet Pașa ginere lui Husein Pașa, Vizir, făcîndu-î și alalte tóte câte trebuie deregătorii cum: Caimacamî, Inicer Agă și alte câte sunt ale Porții. Și după aceia s'au gătit cu mulțime de ómenî și oști cu tunurî și cu alte câte trebuiesc ca de războiú și au purces a merge spre Odrii.

Acestea au dînd Sultanul Mustafa Impăratul și cu Rami Vizirul fórté s'au turburat și au început a se găti și ei de războiú, însă întâiú au dat leafa ienicearilor și după aceia trimițînd Impăratul pre Silihariul cu hatișerif la Vizirul unde era adunați toți dregătorii Impărății mari și mici, eșînd Vizirul în Divan înaintea tuturor, acel hatișerif l'au citit în care aceste cuvinte scria: de au jefuit pre cineva, de au omorât pre cineva fără dreptate și de poftesc să le mai fie Impărat au ba, să mărturisescă și așa după ce au citit hatișeriful puind pre o masă în mijlocul Divanului o sabie gólă, pâine și sare și mielatzetul (nu Kielatzetul?)(1) adică vanghelia lor, întâiú Vizirul au mers de au jurat pe acelea tóte cum că'l poftesc pre Impăratul și să'și verse sîngele sunt bucuroși și ca acestea toți dregătorii aceia unul câte unul într'acestași chip au jurat că vor fi credincioși Impărății și după aceia eșînd Silictarul au mers numai

(1) In Filstich gâsim: *Kelamesitul*.

de cât la Saraiü spuind Impăratului tóte câte vëduse și auđise cu urechile lui. Și Vizirul îndată a poruncit ca să se gătească de óste, scoțând întâiü corturile și tuiurile și le-aü întins afară în calea Țarigradului unde 'i đic la Solak Cișmeși. Și după aceea a doua đi numai de cât și Vizirul împreună cu Impăratul și cu tótă óstea la corturi unde erau întinse aü eșit și de acolo iarășî cu tótă óstea sculându-se Vizirul aü început a merge înaintea acelor zorbale ce venea de la Țarigrad, unde nu multe conace de la Odriiü înainte spre Țarigrad mergënd, până unde s'aü întâlnit cu cei-lalți și aci së gătiră de războiü. Dar nóptea s'aü ajuns ienicerii cei de la Țarigrad cu cei de la Odriiü și așa făcëndu-se tot una, fără veste aü sărit și la Impăratul și la Vizirul dând și cu puștile nóptea în corturile împărătești. Carele Sultan Mustafa împreună cu Vizirul lui Ramî cunoscënd că s'aü înșelat de slujitorii lui și spăimântându-se aü fugit nóptea. Inșă Vizirul și cu alalți dregători s'aü ascuns care unde aü putut, iar Impăratul Sultan Mustafa aü mers drept la Saraiu împărătesc, pre carele mumă-sa nu l'aü lăsat în casa cea împărătescă să șeađă, đicënd că daca aü fugit nu mai este Impărat ci într'altă căscióră mai mică l'aü pus.

Așa decî dimineața Vizirul acela al zorbalelor împreună și cu alți dregători ai lui sculându-se aü venit în cetatea Odriiului și numai de cât aü scos den casa unde închid Impărații, pre Sultan Ahmet, fratele lui Sultan Mustafa și așa l'aü pus Impărat unde după aceea ducându-l și la giamie toți hogii lor aü strigat numele lui Impărat că este și pe Sultan Mustafa l'aü dus de l'aü închis acolo unde și frate-sëu era închis.

După aceia decî aü trimis porunci în tóte părțile pentru Muftiul ca să'l prinđă și așa păcatele lui l'aü dat în mâna lor pre dinsul și cu feciorii lui, căruia făcându-i mare ocară, care în legea lor nicî odinióră aceasta să se fie auđit nicî să se fie făcut, că vrând să'l căznescă întâiü l'aü scos din ulemanlic adică den preoție și l'aü făcut Beiü cu douë tuiuri și pe fiul sëu Nacapal, Beiü cu un tuiü. Și după aceia socotindu-se dór că marî sume de bani vor găsi la dinșiü multe cazne le-aü dat și așa puțin lucru mărturisind, fiul în munci aü murit iar pe Muftiü ducându-l la Bitpazar (1) unde 'i đic,

(1) Hala păduchilor.

i-au tăiat capul și puindu-l în suliță și pe dânsul legându-l de picioré și înhămând pre un ovreiu l'au tras până la corturi unde afară era întinse la Solak Ceșmeși privighindu-l (privindu-l) tótă lumea, lucru iar ȃic nici odată de nimeni văduț s'au pomenit a fi fost; și de acolo aducându-l iar înapoi l'au aruncat în apă în Tungea și după aceia nicî mult Impărăția acésta noua la Odriiü n'au zăbovit, fără cât numai până s'au dat bacșișurile de Impărăție nouă și lefile slujitorilor și după aceia numai de cât den Odriiü purcegând cu tótă óstea aü mers la Țarigrad și la Cop (1) unde'î ȃic, pe Impăratul l'au închis cu sabie cum iaste obiceiul lor. Insă zorbalele, ca niște zorbale, gâlcevile dintr'înșii n'au mai lipsit ci tot când una sê potolea, alta se începea făcând tóte de capetele lor fiind toți marî și neascultători.

CAP. LX, (Varianta) (2).

Aicea însemnez cele ce după venirea Domnului în Scaun s'au întâmplat începând de la mazîlia lui Sultan Mustafa și împărăția frăține-său Sultan Ahmet.

După ce aü sosit Domnul în Scaun nu multe ȃile trecând la *Iunie 20* viind Călărași de la Odriiü, scria boierii Domnului cum că pentru pricina Muftiului, având mare voie la Impăratul Sultan Mustafa și făcând multe rele cât ne mai putând suferi norodul, s'au sculat inicerimea dimpreună cu gebegii și alt norod mult de la Țarigrad împotriva Impăratului și și-au făcut dintre dânsii Vizir pre un Chiuz Mehmet Pașa și Inicer Aga pre un Cialic Ahmet Aga și Muftiü și așa cu mulțime de norod arădicându-se asupra Impăratului i-au lipsit și pomenirea după la giamiî și cu toți aü purces la Odriiü numai să scóță pre Impăratul. Decî Impărăția înțelegând cum că zorbalele s'au arădicat cu răzmiriță asupra lui, aü dat și el poruncă inicerimii ce era cu dânsul ca să se gătéscă, dându-le și lefi ca să stea cu dinadinsul și să-î fie într'ajutoriü și sprijinitor zorbalelor ce

(1) In Mss. 548 al Acad. Rom. găsim: *Ip*. In Filtich găsim: *Eckup*.

(2) Varianta acésta o avem din Mss. 548 al Academiei Române, fără număr de Capitol.

venea asupra lui de la Țarigrad. Dar nimic nu a putut folosi că după ce a venit inicerimea de la Țarigrad și s'a înpreunat cu cei de la Odrii unindu-se între dânșii amândouă părțile și făcând mare pornire și năvală cu toții asupra saraiului împărătesc, auzind pre Sultan Mustafa și îndată auzind arădicat Impărat pre frate-său Sultan Ahmet, iar Vizirul cel ce era Rami neputând scăpa de drépta judecată a lui Dumneđeș și de blestemele săracilor pentru acea grea povară ce auzind stătut pricină de-î însărcinase cu adaosul haraciului, atât el cât și Muftiul și Dragomanul în scurtă vreme după aceia i-a ajuns osânda și plata lui Dumneđeș pentru că asupra zarvei și turburării aceia mazilind pre Impăratul, știindu-și și ei rugina și temându-se de primejdie, auzind fugit, pre care căutându-î pre urmă, cu nevoință i-a prins și luându-le tot, pre Vizirul Rami l'a făcut surgun, iar pre Muftiul l'a sugrumat și în uliță trupul ca unui câine i l'a aruncat.

Atunci dar înțelegând *Dragomanul* de patima acestor prietenii ai lui și cunoscând că de va încăpea și el în mâinile zorbalelor nu mai prost va pătimi și neputând afla altă scăpare, dat-a năvală în saraiul țării muntenești (1) cu lacrimi rugându-se boiariilor ca cu ce mijloc vor putea să facă bine să-l scape de acea primejdie *dimpreună cu fu-său Neculae* (2) *Dragomanul*. Deci boiarii ca niște creștini călcând lucrurile lui cele păgânești ce făcuse și adusesse țării ci lăsându-l în judecata lui Dumneđeș, numai de cât i-a schimbat den haine, pe cel bătrân înfășurându-l cu o burcă și încingându-l cu sahai d'acele peste dînsa și pre cel tânăr îmbrăcându-l cu un ciapcan tătăresc, i-a dat noaptea în mâna a doi Călărăși și i-a dus într'un sat, unde auzind știut ei, acolo ședând până s'a potolit toate zarvele și toate zorbalele și de aci iarăși auzind mers în Țarigrad și cu acest mijloc auzind scăpat de primejdia ce era să le sosescă.

Iar zorbalele arădicând Impărat pre Sultanul Ahmet numai de cât Impărăția s'a sculat și auzind mers în Țarigrad.

(1) Se înțelege că țara Muntenescă avea și la Odrii saraiul său propriu pe atunci.

(2) Dacă acești doi, tata și fiul, Mavrocordații n'ar fi fost atunci scăpați de boierii de acolo, poate că țările rumânești ar fi fost scutite de lunga serie a Domnilor fanarioți care s'a început cu ei și s'a urmat cu rudeniile lor.

CAP. LXI.

Aici însemnăm pentru o pomenire numai ca să se știe și de Domnul Moldovenesc care era, ce i s'au întâmplat.

Fiind Domn la Moldova *Costandin Duca Vodă* și ne-mai putându-l suferi boierimea țării Moldovii de relele obiceiuri și lucruri fără socotelă și de multe răutăți ce avea și réua ocârmuire, de multe ori și în multe chipuri s'au ispitit ca dór l'ar putea rădica din mijlocul lor și fugind unii într'o parte alții într'alta și cu multe jalbe la Pórtă alergând, nimica ei până la o vreme nu putea folosi. Iar după aceia încă fiind Rami Pașa Vizir, fiind fórte înțelept, aú ascultat jalba lor și numai de cât făr de veaste trimițând la Isuf Pașa Seraschierul de la Baba un Capigibașa i-au poruncit ca ori cu ce mod va ști ómeniî lui, să trimiță să'l prinďă, temându-se să nu fugă și la Pórtă să-l trimiță.

Și așa trimițând vre-o 300 de Turci făr de veste l'au prins și împreună cu Dómna lui la Pórtă l'au trimis, poruncind să mérgă și boierimea țării; una ca să stea la Divan la judecată cu dânsul pentru răutățile ce făcuse, a doua, ca să-și alégă și Domn dintre dânsiî să le puie. Și așa cum l'au dus pre Costandin Vodă la Odriiú, l'au mazilit și surghiun la Cavala lângă Sfetagora l'au făcut, mai mult căci se întâmplase gâlcevile ce mai sus s'au pomenit atunci pre acea vreme de era, ci ca să șaďă acolo până se vor potoli gâlcevile socotea, însă gâlcevile nu s'au potolit ci încă mai mult s'au ațâțat și așa aú rămas lucrul boiarilor Moldoveni atunci neisprăvit. Apoi după ce s'au făcut acesta Impărat nou, aú mers toți la Vizirul de și-aú spus halul și nevoia lor și așa aú dat voie să-și alégă boierii dintre dânsiî să le puie Domn și cu toți la un cuvânt fiind, aú dus pre *Mihalache Racoviț Paharnicul* (1) la Vizirul dícând cu toți că pre acela îl poftesc să le fie Domn și stăpân și așa Vizirul l'au îmbrăcat cu caftan și Domn ca să le fie l'au făcut. După aceia și de la Impăratul caftan și cucă după obiceiul Domnilor aú luat și așa la Scaunul lui aú mers.

(1) Acest boier Racoviță avea moșie de zestre cu numele Racoviță de la sorcul său Toader Cantacuzino și de acolo a luat el și urmașii lui acel nume, iar neamul lor Gehanî să numeauă căci ei din strămoși din Tătari cu acest nume să trăgeau adevărat.

CAP. LXI, (Varianta) (1).

*Aicea însemnez cele ce s'aũ întâmplat după mergerea
Impărăției la Țarigrad și trimiterea lui Ianache Văcărescu
Vel Agă la Pórtă.*

Înțelegând Domnia de acea întâmplare și turburare și vădând că s'aũ schimbat și s'aũ strămutat tóte obrazele Porții, numai de cât (măcar că era acolo boiarı la Pórtă *Dumitrașco Caramanlăul Vel Postelnic i Toma Cantacuzino Vel Sluger*) iar încă și aũ socotit Măria Sa de aũ trimis și pe *Ianache Văcărescu Vel Agă* cu carele s'aũ poruncit ca să se facă nevoieșă că dóră s'ar surpa și adaosul haraciului ce se făcuse și la *15 ale lui August* l'aũ pornit de aicea.

Și aceasta se însemneză că să se știe că tot atunci când aũ venit poruncă Domnului ca să mERGă la Odriiũ, făcând boiarii Moldoveni jalbă la Impărăție pentru Domnul lor *Costandin Vodă Duca* că nu maı pot birui răutășile și jafurile lui, Impărăția numai de cât aũ trimis Capigibașă împărătesc ca să'l aducă și pre el la Odriiũ. Decı până a sosi el la Odriiũ iar Domnul nostru își isprăvise tóte trebile și îmbrăcase și Caftan de la Impărăție și 'și luase și șaia bună și purcesese. Iar pe Costandin Vodă Duca ducându-l la Odriiũ, Rami Vizirul numai de cât l'aũ făcut surgun la Cavala și întâmplându-se atunci zarva zorbalelor și strămutându-se Impărăția și Vizirul, aũ rămas acolo la Cavala până ce aũ mers Impărăția la Țarigrad.

Iar după ce aũ mers Impărăția, fiind toți boiarii Moldovii la Pórtă păzind vreme ca să'și isprăvescă să le facă Domn și alegând dintre dınșii pre un *Mihalache Paharnicul Racoviță* ca să le fie Domn, încă de la Odriiũ aũ căduș și la Domnul nostru cu rugămintea toți boiarii, ca să le fie într'ajutor să nu se puie altul ci să se puie acel *Mihalache Paharnicul* de vreme ce era și boier de țară. Decı Domnul, după rugămintea boierilor Moldoveni, aũ lăsat poruncă la boierii Mării Sale ce rămăsese la Pórtă și la Capichehaiale ca să le fie într'ajutor și să'ı ajute și cu o sumă de bani și mergând la Țarigrad prin nevoieșă și mijlocirea boiarilor Munteni și prin voința și cererea tuturor boiarilor Moldoveni, Impărăția l'aũ miluit cu Dom-

(1) Varianta de față am scos'o din Mss. 548 al Academiei Române, fără număr de Capitol.

nia Moldoviî, carele după ce au luat Domnia și și-au așezat toate lucrurile și au purces din Țarigrad, după cale au trimis pe cel mai de aproape al lui boiar, pe *Iordache Ruset Vistiarnicul* sol la Măria Sa Vodă, carele la *41 întâi al lui Septemvrie* au sosit aici, primindu-l Domnul cu mare cinste după obicei, unde numai 4—5 zile ședând și dându-și solia despre Domnul său, făcutu-i-au Domnul și frumos ospăț. Iar a doua zi după ospăț luându-și ziua bună, îmbrăcatu-l-au Domnul cu felegea de ale Mării Sale cu limie de samur și la *5 zile ale lui Septemvrie* au purces de aici învîrtejindu-se iarăși la Domnul său, iar la purcederea lui având Domnul nostru gând a se încusca cu dînsul de vreme ce avea Coconî înțelepți, învățați și forte iscusiti, vorbit-au și de ale logodnei așezând lucrul cu *fica Mării Sale cea de a 5-a Ancuța* și făcând schimbul (1), hotărât-au și nunta a fi la primăvară.

Iar după purcederea lui, gătind Măria Sa pre *Radul Golescul biv Vel Comis* l-au trimis sol la *Mihaî Vodă* purcegând de aici la *10 ale lui Septemvrie*; decî și Domnul după pornirea *Golescului* arădicându-se din Scaunul Bucureștilor la *Septemvrie 15*, mers-au pe la satele Mării Sale *Mogoșoia* i *Potlogii* și la *20* au intrat în Scaunul Țirgoviștii cu frumos alaiul după obicei.

Iar după ce au sosit Domnia în Țirgoviște la *30 zile ale lui Septemvrie*, viind Călărași de la Țarigrad, scria boiarii Domnului cum că cădînd cu multe rugăminte la Vizirul Chiuz Ali Pașa și la Cialic Ahmet Aga ce era Enicer Aga, de vreme ce până atuncea lor li se putea și li se trecea la Impărăție, că dora ar surpa adaosul haraciului, ei după rugăminte boierilor au făgăduit că le va isprăvi și au pus și nevoință ca aceea ca să isprăvescă și când era ca să iea lucrul sfârșit, numai ce au mazilit Impărăția și pe Vizirul *Chiuz Ali Pașa și pe Ienicer Aga*. Apucase numai de se scăduse 80 de pungi și acelea nu cu puțină cheltuială și mazilind pre Chiuz Ali Pașa au făcut pre Damaz Hasan Pașa pentru carele scria boiarii că iaste om bun și înțelept carele îndată ce s-au făcut Vizir au început a curăți zorbalele de la mare până la mic și a întemeia Impărăția lui Sutan Ahmet.

(1) Schimbu inelelor, logodna.

Deci Domnul având într'acea vreme multe supărări și neputând să meargă precum era obiciuit într'alți timpî pentru o preumblare la culesul viilor, într'altă parte aũ făcut culesul, pe la *Sătenz*, pe la *Doicești*. Acolea în Tîrgoviște venit-aũ și *Golescul* de la Moldova la *a 10-a ȕi a lui Octomvrie*. *Plinitu-s'aũ cu fericire și al 16-lea an al Domnii Mării Sale la Octomvrie în 29.*

CAP. LXII.

De mergerea Domnii den București la Tîrgoviște (1).

După aceasta viind și apropiindu-se tómnă cu culesul viilor, Măria Sa Costandin Vodă la *Septemvrie în 9* purcegând din București și pe la satul Mării Sale *Mogoșoia* i *Potlogii* mergend la Tîrgoviște la Scaunul Mării Sale în *17 ȕile ale lui Septemvrie* aũ sosit (2).

CAP. LXIII.

De aicea încep a scrie ce s'ar înoui la anul al XVI-lea al Domnii Mării Sale lui Costandin Vodă.

Fiind între păgâni tot capete de zorbale, și-aũ ales un Enicer Agă căruia și Cialic îi ȕicea ca un lacom trufaș ce era ajungând la dînsul stricătorii țării lor, ómenii cei rēi feciorii lui Cantemir Vodă de la Moldova cu multe făgădueli de mari sume de bani pentru Domnia țării aceștia. Și așa acel Enicer Agă luând această treabă asupra lui ca să le-o isprăvescă, boierii și Capichehaelile țării, cari la Pórtă era, încă veste aũ prins de acest fel de ficleşug și alergând la prieteni, fiind și ajutorul lui Dumneȕeu, nimic n'aũ putut isprăvi neprietenii ci iară rușinați aũ rēmas.

Insă neputând într'alt chip cum mai face, fără cât iară cu dare de mulți bani, că aũ cerut până la 550 de pungi să dea; decî măcar că fórte peste putință era săracilor, iar neputându-se într'alt chip a se face, aũ făgăduit boierii ca să dea acești bani ce mai sus s'aũ

(1) Titlu luat din Filstich.

(2) Acest Capitol nu numai că nu are nici o importanță, dar este chiar o repetire a celor continuate în Capitoliul precedent cu singura deosebire de schimbare de date. Totuși noi l'am reprodus fidel după Mss. original.

pomenit, cerându-î pĂgĂniî singuri și așa numai de cĂt știre făcĂnd la MĂria Sa VodĂ la TĂrgoviște, unde era MĂria Sa, atĂta dintr'al MĂrii Sale ce Ău avut cĂt și din țarĂ ce s'Ău putut strĂnge, Ău fĂcut o sumĂ bunĂ de bani și i-Ău trimis la PĂrtĂ ca sĂ se dea la mirie unde cerea, iprocĂ.

InsĂ MĂria Sa VodĂ cu Ănalta socotealĂ a MĂrii Sale s'Ău socotit cĂ, de vreme ce se daĂ atĂtea bani sĂ se isprĂveascĂ și vre-o treabĂ a țĂrii ca sĂ se cunĂscĂ cĂ nu s'Ău cheltuit de surda; ci cu multe rugĂminte Ău scris la Vizirul și la alți prietenĂ ca sĂ se ridice adaosul haraciului care Rami Vizirul cu hatișirif fĂcuse Ăn ȃilele lui Sultan Mustafa, care dupĂ multe rugĂciuni și alte nevoințe ce s'Ău fĂcut, fiind iar și ajutorul Dumneȃesc și cunoscĂnd și ei cĂ de va sta acel adaos țara se va strica neputĂnd birui ca sĂ dea haraciul pe atĂtea sute de pungi, Ău poruncit de s'Ău ridicat și den anatefteriul vistierii s'Ău scos; poruncind ĂncĂ și, ca și hatișiriful cel vechiu al lui Husein Pașa Vizirul, care MĂrii Sale lui Costandin VodĂ fĂcuse, ca sĂ se ĂnoiascĂ și așa gĂtind Vizirul pre un AgĂ al lui, cu caftan aici la MĂria Sa Costandin VodĂ l'Ău trimis.

Venirea dar a acestui AgĂ, MĂria Sa VodĂ auȃindu-o, Ău socotit ca sĂ nu-l aducĂ la TĂrgoviște ci la *2 ȃile ale lui Noemvrie* purcĂgĂnd de la TĂrgoviște pre la satul MĂrii Sale *MogoșĂia* trecĂnd, drept la București Ău venit, sosind la *4 ȃile ale lui Noemvrie ȃina Țoi*. A doua ȃi decĂ *VinerĂ*, cu mare alaiĂ eșind Ănainte a AgĂi turcului, l'Ău adus cu mare cinste și suindu-se Ăn Divan ĂntĂiu muca-relul l'Ău dat (1) la MĂria Sa VodĂ de l'Ău citit, apoi fermanul Ăntru care scria cĂ: socotind ĂmpĂrĂția cĂ iaste peste putință țĂrii sĂ dea acea sumĂ de bani ce se adĂosease și pentru multa rugĂminte ce MĂria Sa VodĂ a fĂcut, s'Ău milĂstivit de Ău arĂdicat acel adaos numai sĂ se dea dupĂ obiceiul cel vechiu haraciul țĂrii. Și dupĂ ce s'Ău citit acele douĂ fermanuri, l'Ău ĂmbrĂcat turcul cu caftan pre VodĂ și despre partea Domnii, pre Turc, cu feligea cu spinare de samur și așa s'Ău dus la gazdĂ, carele ne-vrĂnd mai mult sĂ șadĂ aici fĂrĂ numai 6 ȃile, dĂruindu-l MĂria Sa VodĂ fĂrte bine, s'Ău dus Ănapoi.

(1) De sigur prin Dragomanul ce avea la Divanul Domnesc.

CAP. LXIV.

De scôtarea dregătorilor de la Impărăție și de adaosul haraciului ce s'aũ pus pre țară (1).

După ce Aga Turcul, care venise cu caftanul, de aici aũ purces, a doua ȃi aũ nemerit și Călărași de la Țarigrad, aducând veste că aũ scos Impărăția și pe Vizirul care era și pe Enicer Aga și alți deregători ai ogeacului iniceresc, care Enicer Aga era Capul zorbalelor, om lacom, trufaș și rău și a pus Vizir pre Hasan Pașa Caimacamul carele ținea pre sora Impăratului. Acesta dar puindu-se Vizir, cu bună chiverniséla lui pă incet mulți din zorbalele ce era aũ omorât și aũ surgunit și măi cu bună stare ortacul l'aũ adus, iar Mării Sale supărări de dat bani n'aũ lipsit a nu-ı face, însă măi făr de grijă era de vreme ce acest Hasan Pașa cunoscut măi den nainte încă den caimacamlicul lui era Mării Sale lui Vodă. Acest Vizir dar puindu-se, măcar cum s'aũ ȃis că era prieten și cunoscut Mării Sale lui Vodă, iar rădicarea adaosului haraciului n'aũ îngăduit nici cum să fie, ci iără la loc o aũ pus'o, măcar că boiarii care acolo se afla multă nevoință aũ făcut ca să fie rădicarea cum cei măi înaintea acestuia făcuse; dar cum ȃic n'aũ vrut nici cum. Măi mult de aũ rădicat din tótă suma adaosului talere 30.000 adică 60 de pungă, iar 180 de pungă aũ rămas și până în ȃiua de astăȃi de trage țara, care aceasta aicea auȃindu-se că iar aũ rămas adaosul, cu multă voie rea și Mării Sale lui Vodă și tuturor pământenilor aũ fost, că la cele neputincióse cine póte alta a ȃice, fără cât cu mahnire a sufletului a suferi și a mulțumi lui Dumnezeu și așa aũ curs lucrul de aũ rămas iar să se dea adaosul haraciului cum măi sus s'aũ ȃis.

Șeȃând decı Domnia în Tırговиște după obiceiũ până după Sfetı Dimitrie și vremea începând a să răci, aũ purces de la Tırговиște și mergând pre la satul Mării Sale *Potlogiș*, aũ venit la București, intrând în București cu alaiũ frumos; duple aceia îmbrăcând și pre Caimacami cu caftane după obiceiũ.

(1) Titlu luat din Filstich.

CAP. LXV.

De aici încep a semna ce s'ar întâmpla în anul al șaișpre-șecela (1) al Domniei Mării Sale lui Costandin Vodă.

Fiind decî Măria Sa Vodă în București, aș socotit de aș trimis la Pórtă alți boiari ca să se afle acolo ca să pótă veni cei ce era acolo mai înainte, fiind acolo Dumnealú Toma Cantacuzino Vel Sluger i Ianache Văcărescu Vel Agă. Așa decî aș socotit de aș trimis pe Cornea Brăiloiul Vel Ban i pre Ștefan Cantacuzino Vel Paharnic, ducând și câte ceva poclone după obiceiú la Vizir, la Chehaia, cari după ce aș sosit acolo numai de cât cei mai de sus pomeniți boieri cari acolo se afla, de la Chehaiaua și de la Vizirul luându-și diua bună aș venit în țară, rămăind la Pórtă purtători de grije acești ce se șiseră mai sus *Vel Ban* și *Vel Paharnic*.

CAP. LXV, (Varianta) (2).

Aicea încep a serie cele ce la al XVII-lea an al Domniei Mării Sale s'aú întâmplat și cum de Măria Sa s'aú chivernisit.

Ședând Domnia în Tirgoviște până la *đi întâiú a lui Dechemvrie* și fiind vreme de iarnă, sculatu-s'aú Măria Sa cu tótă casa Mării Sale și cu tótă boierimea mergând pe la satele Mării Sale *Potlogii* i *Mogoșoia*, la a *10-a đi a lui Dechemvrie* a intrat în Scaunul Bucureștilor cu halaí frumos după obiceiú; iar după ce aș sosit Domnia în București viind Călărași de la Țarigrad la *15 ale lui Dechemvrie* înștiința boierii pre Domnul și alți priateni de acolo cum că *Toma Slugeru* nu se astâmpără ci umblă turburând lucrurile împotriva Mării Sale, intrându-i în cap fumuri și fandasii de Domnie, făcând priaten pe un Ismail Pașa și pre un Căpitan Pașa, umbla turbat turburând lucrurile și făcând mari și nesocotite cheltuieli păgubind țara, de care înțelegând Domnul și tótă boierimea și temându-se ca

(1) In orig. mss pe margine e corectat: *al 17-lea an*. Noi adăogăm că evenimentele tratate în acest Capitol căzind în al 17-lea an al Domniei lui Costandin Vodă Brâncoveanu, corectura făcută în Mss. își are tótă temeinicia ei. In Mss. 548 al Academiei Române e tot al 16-lea dar cu greșală.

(2) Din Mss. 548 al Academiei Române, fără număr de Capitol.

să nu aducă Domnului și țării vre-o primejdie, socotitu-s'au Măria Sa ca să'l arădice de acolo și gătind pre *Cornea Brăiloiul Vel Ban* i pre *Radul Goleșcul biv Vel Comis* i pre *Ștefan Cantacuzino Vel Paharnic, la Ghenarie 15* i-au pornit de aici scriind Domnul și lui *Vel Sluger* ca să se arădice să'și vie acasă de vreme ce era mai un an de când slujea la Pórtă, scriind și la Vizirul și la Chehaiaua ca să-î dea voie lui (adică lui Cantacuzino) și lui *Vel Agă* să vie în țară și să rămăie în locul lor boiarii ce s'au trimis, care după ce au sosit acolo mergând la Vizirul, la Chehaiaua și dând cărțile, abia au luat voie *Toma Sluger* de la Pórtă ca să vie și purcegând de acolo împreună cu *Vel Agă* la *Martie în 10 zile* au sosit aici, unde după ce au sosit neuitându-se prea înțeleptul Domn nici în sémă luând blestemățiile și lucrurile cele necuviincioșe ce *Toma* umblase să isprăvescă asupra Mării Sale, ci tocmai ca cum i-ar fi fost un părinte călcând tóte prinđendu-î în sémă și tóte cheltuelile ce rău le cheltuise la lucruri blestemățești și cu mai mare dregătorie l'au cinstit făcându-l *Postelnic Mare* și în bună dragoste l'au luat și l'au încredințat întru tóte.

Iar pe *Dumitrașco Postelnicul Caramanlăul făcându-l Capichehaia* l'au trimes la Pórtă, purcegând de aici la a 10-a zi ale lui *Aprilie*. Și acesta se însemneză ca să se știe că într'acest an ⁽¹⁷⁷⁴⁾ la *Martie în 29* ajungând pe *Beizadea feciorul lui Iliăș Vodă, ginerile Mării Sale Domnului nostru* grea și grabnică bólă, până în 3 zile și-au dat obșteșca datorie, lăsând mare jale și nemângâiată întristăciune Domnului și tuturor, iar mai virtos iubitei lui soții, rămăind tânără și fără de Coconî.

CAP. LXVI.

Intr'acest an al *XVI-lea* (1) Măria Sa Vodă fiind mult rugat și supărat de Sfinția Sa *Părintele Patriarhul Ierusalimului Kir Dositheu* pentru biserica lui Sfeti Gheorghe de aici din București, care fiind mică și întunecósă și nefiind de potriva hanului carele împrejurul ei era, đicând precum au nevoit de au făcut rândul chiliilor după împrejur să facă și mănăstirea.

(1) In Mss. orig. e 16-lea an, dar corectat 17 în urmă cu o alt-fel de cerneală, tot veche, însă în loc de cifre cirile cum e numărul 16, corectura este făcută cu cifre latine; adăogăm că corectura făcută este bună.

Așa dar Măria Sa ca un milostiv și iubitor de a face pomeni, bine aș voit și den temelie acea biserică stricându-o, aș rădicat-o mare și minunată și frumósă mănăstire, după cum se vede, însă într'acest an numai până la un loc lucrându-o aș lăsat să se usuce și așa aș învelit'o.

Viind decî vremea cea obicinuită să mērgă Măria Sa la Tîrgoviște, aș purces de aici din București și mergēnd pre la satul Mării Sale *Mogoșoia* i *Potlogiș*, aș mers la Tîrgoviște intrānd la Scaunul Mării Sale cu frumos alaiū, după obiceiū la *Septemvrie 22 zile*.

CAP. LXVI, (Varianta) (1).

Aicea însemnez că avānd Domnul o fărāmă de liniște și viind și vremea cea hotărātă a nunții a ficeāi Mării Sale care era logoditā după feciorul lui Iordache Ruset Vistiarnicul anume Nicolae Postelnicul, aș trimis de le-aș făcut știre ca să vie să săvārșescā nunta și altele ce s'aș mai întāmplat după nunta.

La 12 ale lui Aprilie viind Călărași de la Țarigrad și scriind boiarī cum că lucrurile Porții staū și se pōrtă în liniște, Măria Sa încă avēnd tōtă gătirea nunții, numai de cāt aș trimes pre *Mihaș Postelnicul Fărcășanul* cu cărți la *Mihaș Vodă la Moldova* poftind și pre Măria Sa ca pre un prieten și vecin să fie ostenitor la acea veselie ca să se veselēscā den preună și să cēră și boiarilor nuntași voie ca să vie să săvārșescā veselia. Carele după ce aș mers, *Mihaș Vodă* primind pohta și voia Domnului nostru, numai de cāt aș dat voie lui *Iordache Vistiarnecul* dimpreună cu tōtă casa lui ca să vie să facā nunta, trimițēnd și căți-va boiarī ca să se afle dimpreună cu dīnsul până se va săvārși nunta (loc alb), iar mai osebit ca să împlinēscā locul și chipul Mării Sale și mai vīrtos ca să fie ostenitoriū a sēvirși despre partea Mării Sale și sfințele cununiī, trimis'aș pre *fratele Mării Sale, Dumitrașco Racoviță* (2) *Vel Comis*.

(1) Din Mss. 548 al Academiei Romāne, fără număr de Capitol.

(2) Acesta în urmă căsătorindu-se aici în Valahia s'aș și mutat aici și dintr'insul s'aș tras boiarī Racovițești din țara Romānescā.

Și așa, cu toții purcegând de acolo cu Jupînese cu tot și, viind veaste Domnului cum că s'apropie să intre în țară, Măria Sa numai de cât aŭ rînduit pre *Radul Dudescul Vel Căpitan za Margine* ca să le iasă înainte și să le fie purtătoriu de grijă, de conace și altele ce vor trebui și să vie cu dînșii den preună purtându-le grija până aicea în București. Iar după ce s'aŭ apropiat să intre în București, făcînd Vel Căpitan știre, Măria Sa Vodă numai de cât aŭ orînduit ca să le iasă înainte pre: *Diicul Rudeanul Vel Logofët*, pre *Costandin Știrbeș Vel Clucer*, pe *Șerban Grecianul Vel Stolnic*, pe *Gheorghie Castriotul Vel Comis* și alți mulți boiari de aŭ doilea, cu tótă slujitorimea, cu surle, cu trâmbițe, cu paici și cu tótă Domnësca pompă și așa, cu toții eșindu-le înainte la *Plumbuita* deasupra dealului, puindu-se și tótă slujitorimea în frumósă orînduială, acolo s'aŭ împreunat cu boiarii Moldoveanî și dând mâna, aŭ arătat și despre partea Domnului cu bună dragoste așteptarea Dumnealor și cercetarea sănătății. Și așa cu toții den preună cu frumósă orînduială și minunat halaiŭ aŭ intrat în oraș la *Maî în 20 zile*, până la casele ce era orînduite și gătite ginerelui. Și de acolo boiarii Munteni s'aŭ risipit toți pe la casele lor, iar a doua zi dîns de diminěță orînduind Domnul tuturor cai Domnești și alaiŭ iarăși fôrte frumos, i-aŭ adus la Curte de s'aŭ împreunat cu Măria Sa și iarăși s'aŭ învărtejtit la gazdă. Iar nunta s'aŭ început *Duminică* cu o săptămână înainte *Sfintei Troițe* și, în *ziua de Sf. Troiță* cu ajutorul lui Dumne-deŭ s'aŭ săvârșit și sfințele cununii cu frumósă și domnësca parisie.

Iar după nuntă, mai ședînd *Vornicul Iordache* împreună cu ceilalți boiari încă vre-o săptămână și, dăruindu-i Domnul pre toți, aŭ purceș iarăși la Moldova; iar pe *Dumitrașcul Comisul Racoviță* fiind ostenitoriŭ de aŭ și cununat, l'aŭ îmbrăcat cu felegea cu pânțece de riși de ale Mării Sale și s'aŭ dus și el împreună cu ceilalți boiari, purcegând de aicea la *Iunie în 2 zile*.

Iar după ce aŭ isprăvit Măria Sa nunta cu fericire, fiind acei boiari ce s'aŭ pomenit mai sus de atâta vreme duși la Pórtă pentru trebile țerii, ca să-și vie acasă Măria Sa aŭ socotit și, aŭ trimis iarăși pre *Ianache Văcărescu Vel Agă* i pe *Drăghici Cămpineanu Vataf za Aproz* ca să se afe la Pórtă pentru trebile țerii și ale Domnii și, la *Iunie în 10 zile* i-aŭ pornit de aici. Iar Măria Sa scu-

lându-se de aici, mergând pe la satele Mării Sale *Mogoșoia* și *Potlogii*, la 26 ale lui *Iunie* a intrat în Scaunul *Tîrgoviști* și, cu ferici-
cure ședând în Scaun, a îmbrăcat și pre *Vornicul de Tîrgoviște* cu
caftan după obicei. Iar la *Iulie în 5 zile* a sosit și *Vel Ban* și
Vel Paharnic de la *Țarigrad*, pre care Domnul blând primindu-și
bine, pentru slujbele lor i-a dăruit.

CAP. LXVI, (Varianta) (1).

Despre nunta Domnișii Aneuța.

Venind vremea și pentru nunta pe care Domnul dorea să o facă
ficei sale cu *Nicolae Vel Postelnic, cel mai mare fiu al Marelui*
Vornic de Moldova Iordache Roset, să trimise de către *Mihail Vodă*
al *Moldovei*, ca să le fie *Nun mare, Vel Comisul Racovița*. Și când
sosi acesta la granița *Țării Românești* cu toți cei ce îl însoțeau,
fură întâmpinați de către *Căpitanul* acelei granițe în modul cel mai
măgulitor și strălucit și ast-fel cu toții merseră până la *București*,
după porunca ce de la Domnul lor aveau, dându-se în călătorie și
tote cele trebuincioase acestor oșpeți.

După a lor sosire nu mult trecând să și începu a nunții gătire
care în ziua de 8 *Iulie* se îndeplini. *Boierii* din *Moldova* nu zăbo-
viră a lor întorcere multă vreme după nuntă.

Vădând într'acest an *Costandin Vodă* îndemnările stăruitoare din
partea lui *Kir Dosoftei Patriarhul Ierusalimului* pentru a se reclădi
în *București* sfânta biserică cu hramul sf. *Gheorghe*, care de alt-fel
era și veche și foarte mică și pentru care chiar de mai nainte din
a sa dragoste de cele sfinte și dorință pentru binele creștinilor în-
suși *Măria Sa* socotise să o mai mărescă și să o înoiască, mai ales
de când mărețele chilii ce tot acest *Costandin Voevod* în a sa
Domnie le clădise de jurul împrejurul acestui sfânt lăcaș și foarte
vestite erau prin a lor frumusețe de bolți și de ziduri încăpătoare
pentru toate cele trebuincioase unei mari mănăstiri, precum în alte

(1) Varianta acésta o avem din *Filstich* și o alăturăm întocmai în traducție.
Adăogăm că ea se aseamăna și cu aceea din *Mss. 548* de la *Academie* care
urmază aci și pentru complectare o dăm lângă dînsa.

locuri asemenea frumuseți nu se găseu; pentru aceia dar în anul acesta se puse în lucrare deocamdată clădirea zidurilor de roșu cu al lor învelișu, precum se vëd, lăsându-se săvîrșirea celor-lalte lucrări pentru următorul an. Iar când veni vremea obicinuită Domnului de a merge la Tîrgoviște, se porni cu totă Curtea Domnăscă de la București prin satele sale: *Mogoșoia* și *Potlogii*, trecând cu toate ținemoniile ce obiceiul era d'a se face și la ziua de 22 *Septembre* sosiră în orașul Tîrgoviștei.

CAP. LXVI, (Varianta) (1).

Ca să se știe și acésta aici (se) însemnăză.

Adică-te viind vremea căsătorii Cocónei Mării Sale lui Ion Costandin Voevod, a patra (2) *Cocoană a Mării Sale* anume *Ancuța*, după orânduiala Dumnezeiască vrând să o căsătorască, așa bine aș socotit Măria Sa de aș făcut ginere pre Coconul cel mai mare ce avea *Iordache Ruset Vel Vornic* al țării Moldovii, anume *Niculae Postelnicul*. Care fiind chemat la orânduita vreme a nunții, Măria Sa Mihaï Vodă Domnul Moldovei aș trimis pe frate-său *Racovișă Vel Comis* despre partea Mării Sale să fie Nun. Viind deci aici în țară, la margine cum aș trecut, acolo ómeni orînduiți fiind cu Căpitanul cel Mare de margine, cu cinste, cu conace i-aș adus pre toți câți de la Moldova venea boiarî până aici în București și cu cinste mare aducându-i la Curte de s'aș împreunat cu Măria Sa Vodă aș început nunta care la *Iulie 8* s'aș săvîrșit fórte frumos și cu mare pompă. După aceia Socrii și cu cei-lalți zăbovindu-se aici puțină vreme s'aș înturnat iar la Moldova, pe care iar până la Focșani cu multă cinste și cu conace petrecându-i.

Intr'acest an al *șai-spră-zecilea* Măria Sa Vodă fiind mult rugat și supărat de sfinția sa *Părintele Patriarhul Ierusalimneanul Kir*

(1) Varianta acésta o avem din Mss. 548 al Academiei Române. Adăogăm aci că materia tratată într'acest Capitol, o mai avem reprodușă și în Cap. LXVI și în cele două Variante Cap. LXVI de mai sus, mult mai pe larg; totuși noi o reproducem fidel după sus ăisul Mss. pentru întregirea lucrărei de față.

(2) Fără îndoială aci este o greșală căci Domnița Ancuța este cea de a 5-a fică a lui Costandin Vodă Brâncoveanu, iar nu cea de a 4-a.

Dositheu pentru biserica lui Sfeti Gheorghe de aici den București, care fiind mică și întunecată și nefiind după potrivă hanului carele împrejurul ei era, dîcînd (Patriarhul că:) precum aș nevoit de aș făcut rîndul chiliilor după împrejur, să facă și mănăstirea. Așa dar Măria Sa ca un milostiv și iubitor de a face pomeni, bine aș voit și din temelie acea biserică stricîndu-o, aș rădicat-o mare și minunată și frumoasă mănăstire după cum se vede. Intr'acest an numai pînă la un loc lucrîndu-o aș lăsat-o ca să se usuce și așa aș învălit'o.

Viind vremea cea obicinuită să mērgă Măria Sa la Tîrgoviște, aș purces de aici den București și mergînd pe la satul Mării Sale, *Mogoșoia* i *Potlogii*, aș mers la Tîrgoviște intrînd la Scaunul Mării Sale cu frumos alaiū după obiceiū la *Septembre 22* zile.

CAP. LXVII.

De mazîlirea Vizirului (1).

Șeđînd decî Domnia în Tîrgoviște, aș venit veste de la Pōrtă cum că Impărăția aș mazîlit pre Vizirul ce era Hasan Pașa, puind Vizir pre Ahmet Pașa Calailăul, om nebun, rău și lacom. Această veste auđînd, multă întristăciune la toți aș fost, socotind pagubele ce era în zilele lui să se facă; însă Măria Sa Vodă ca un bun chivernisitor aș scris la boiarî să chivernisească trebile după vremi cum era; carele nu puține luări și jafuri de la toți făcea, mult strămutînd lucrurile Porții, carele pentru ore-ce cusur de banî ce ceruse mai înainte den haraciū să se dea la mirie pentru lefile slujitorilor, care Măria Sa Vodă muncise în tot chipul de i gătise și îi trimisese, iar el numai de cāt Calailăul pentru acei puținî ce rămăsese banî aș trimis bumbașir pre Cuciuc Imbrihor al Impăratului, pre carele nu cu puțină cheltuială l'aș ridicat de s'aș dus la Moldova, avēnd și acolo poruncă împăratēscă pentru cusur de haraciū.

Și așa ducēndu-se Imbrihorul și viind vremea cea obicinuită, Măria Sa Vodă s'aș rădicat de la Tîrgoviște și mergēnd pe la satul Mării Sale *Potlogii*, aș venit la București intrînd la Scaunul Mării Sale cu alaiū mare după obiceiū la *Octomvrie 28*; după aceia aș îmbrăcat și pe Caimacamî cu caftane.

(1) Titlu luat din Filstich.

CAP. LXVIII.

De aicea încevem a semna orî ce s'ar întâmpla a fi în anul al XVIII (1) al Domniei Mării Sale lui Jw Costandin Basarab Voevod.

După ce deci Domnia a venit în București, având știre de la boiarii care era la Pórtă că Calailăul Vizirul ceare să mânânce, găsind multe vorbe a dice, de care Măria Sa Vodă bine socotindu-se și cu sfatul aflând că aceluși lacom și rău Vizir să i se trimită ceva pentru ca să nu facă mai mare pagubă și cheltuială săracilor și cu aceea ce a putut găti a trimis pre Dumnealui Ștefan Cantacuzino Vel Paharnic, carele măcar că fusese la Pórtă în trecuta vreme, după cum s'a pomenit mai înapoi, iar după aceia Măria Sa Vodă i-a fost poruncit de a fost venit și așa a socotit de iară-și l'a trimis. Carele după ce a mers acolo găsind lucrurile turburate, împreună cu cei ce era boierii acolo făcând nevoie în tot chipul, a îmblândit lucrurile; însă de abia odihnind pre răul Vizir cu 100 de pungî, care bani măcar că peste puțină era ca să se dea, iar pentru temerea a mai mari pagube s'a făcut cum s'a putut și s'a dat și așa s'a îmblândit și făgăduel de căutare arăta. Insa mult nu s'a zăbovit în Vizaret, ci pentru nesuferitele reutări ce făcea, trei luni numai a fost Vizir, după aceia l'a mazilit puind Vizir în locul lui pre un Mehmet Pașa, carele fusese Căpitan Pașa, om bun și blând.

Pentru al căruia Vizaret multă bucurie a luat toți, socotind că mai cu liniște dora să vor chivernisi tóte, căruia după obicei i s'a trimis poclonul, primind foarte bine pre Capichehaiale și pre boiarii mergând înaintea lui cu poclonul, făgăduind că va căuta pre săraci, iprocî.

(1) Aceiași obiecțiune facem și aci ca și la titlul Capitolului LXVI de mai sus, în ce privește anul, adică: cu cernă roșie scrie: *al șapte spră zecilea*, iar cu cifre și cu cernă neagră, ulterior este corectat: *18-lea*.

Și în Mss. 548 al Acad. Rom. este tot așa: *anul al șapte spre zecele*, dar cu greșală, căci în realitate este anul al 18-lea.

CAP. LXIX.

De mazîlirea lui Mihaî Vodă den Moldova și de mórtea lui Leopold Impăratul nemțesc (1).

Luând dar pecetea acest Mehmet Pașa nu știm din ce pricină să fie pogorit lucrul, sau din reaua chiverniseală a Capichehaialelor ce era acolo că numai tot de odată s'aũ auđit că pe Domnul ce era la Moldova, *Mihaî Vodă*, l'aũ mazilit puind Domn acolo pre *Antiohie Vodă Cantemir*. Și așa el gătindu-se aũ mers la Scaunul seũ la Moldova, iar pre Mihaî Vodă mazilul Domn l'aũ dus la Pórtă.

Și acésta numai pentru o pomenire ca să se știe să însemnézá icea că într'acést an al Domnii Mării Sale lui Costandin Vodă s'aũ auđit că aũ *murit și Leopold Impăratul Nemțesc* de vîrstă fiind, cum s'aũ vęđut scris, de anî 64 pol (2), la luna lui *Aprilie 24* datoría omenéscă făcënd.

CAP. LXX.

De trimiterea altor Capichehaiele la Pórtă (3).

Pentru chiverniséla de la Pórtă dar, Măria Sa Vodă socotind aũ trimis pre Dumnealui *Ianache Văcărescul Vel Agă i Drăghici Cămpineanul Vataf za Aprođi* ca să se afle acolo, de vreme ce poruncise să își vie acasă mai sus pomenitul *Ștefan Cantacuzino Vel Paharnic*, care multă vreme acolo în slujba țerii și a Domnului să aflase. Decî, lipsind Dumnealui de acolo, ceștî ce se điseră mai sus să rămăie în locul Dumnealui acolo căutând trebile țerii; carî după ce aũ sosit la Pórtă, luându-și điuva bună *Paharnicul* aũ venit în țară și ceștî ce se điseră aũ rămas acolo.

(1) Titlu luat din Filstich.

(2) *pol* însemnézá *jumătate*.

(3) Titlu luat din Filstich.

CAP. LXXI.

De venirea unui sol de la Moldova la Măria Sa Costandin Vodă și de trimiterea și de la Măria Sa sol la Domnul cel nou al Moldovii (1).

Ședând deci Domnia în București până la lăsata secului de postul Sîn-Pietrului și încălđindu-se vremea, după obiceiă ca să mērgă la Tirgoviște s'au gătit și la *Iunie în 6 ȃile* au purces den București, mergând la satul Mării Sale *Mogoșoia* și acolo ședând 12 ȃile, de acolo purcegând au mers la satul Mării Sale *Fotlogii* și de acolo purcegând au mers la Tirgoviște, intrând la Scaun cu alaiū după obiceiū, la *Iunie în 27*.

După ce au sosit deci Domnia la Tirgoviște, a treia ȃi au venit și solul de la Moldova, după obiceiul Țărilor, ca să arate dragoste și prieteșug, viind ȃic, *Bogdan Hatmanul cumnatul Domnu-sēū lui Antiohie Vodă* pre carele cu cinste primindu-l Măria Sa Vodă și după obiceiū ospătându-l, luându-și ȃiua bună s'au dus, zăbovind aicea numai 8 ȃile. Trecând deci câte-va ȃile, au socotit Măria Sa, după obiceiū ca să trimiță sol și despre partea Mării Sale ca să arate și să dovedēscă dragostea și prieteșugul și așa au gătit pre *ginerile Mării Sale pre Șerban Vel Stolnic (2)* și l'au trimis sol, purcegând de aici de la Tirgoviște la *Iulie 25* și la *August în 16* iar au fost aici la Tirgoviște.

CAP. LXXI, (Varianta) (3).

Și acēsta se însemnēză ca să se știe.

La *Iulie 15*, viind Călărași de la Țarigrad, scriau boiarii Domnului cum că Impărăția cu urgie tot de odată au mazilit pre *Mihai Vodă Racoviță*, trimițând și Capigibașă împărătesc ca să'l ia să'l ducă la Pórtă și în locul lui au făcut Domn pre *Antiohie Vodă Cantemir*, iar pre *Mihai Vodă* luându-l de la Moldova și ducându-l la Pórtă,

(1) Titlu din Filstich.

(2) Grecianu fiul lui Șerban Grecianu Vel Vistier și Vel Logofët.

(3) Din Mss. 548 al Academiei Române, fără număr de Capitol.

l'aŭ pus la închisóre și nu multă vreme trecând s'aŭ înțeles că cu Dómna luî cu Coconî cu tot l'aŭ închis la Ediculea de aŭ șeđut multă vreme. Iar Antiohie Vodă luând Domnia și mergând la Moldova, numaî de cât gătind pre *Bogdan Hatmanul cumnatul Mării Sale*, l'aŭ trimis sol la Domn arătând multă dragoste și supunere către Măria Sa, carele la 25 ȃile sosind la Tirgoviște, primitu-l'aŭ Domnul cu cinste după obiceiŭ și numaî vre-o 4 ȃile șeđând și dându-și tótă solia de la Domnul sėŭ, Măria Sa Domnul nostru făcudu-i'aŭ frumos ospăț după obiceiŭ și la ȃiua bună îmbrăcându-l cu contoș de ale Mării Sale, cu pacea de samur, aŭ purces învărtejindu-se iarășî la Domnul sėŭ.

Iar după purcederea luî, gătind și Măria Sa pre *ginerile Mării Sale Șerban Grecianul* (1) *Vel Stolnic* ca să'l trimiță sol (loc alb). La 2 ȃile ale luî August l'aŭ purces den Tirgoviște și mergând la Moldova și dându-și și el solia despre partea Mării Sale luî Vodă și luându-și cinstea cea cuviinciosă de la Antiohie Vodă, s'aŭ învărtejit iarășî și la 17 ȃile ale luî August aŭ sosit în Tirgoviște.

CAP. LXXII.

De preumblarea Mării Sale luî Costandin Vodă prin lăuntru țerii (2).

Vėđend Măria Sa Vodă că despre Pórtă iaste liniște și baniî încă, la mirie, ce ceruse den haraciŭ să didese (trimițănd uniî cu *Jacov Doftorul* (3) și alțiî cu fratele Tefterdariuluî carele bumbașir pentru banî aici venise cu carele și *Chiriță Dimachi* (4) s'aŭ dus acasă-și la Țarigrad); cunoscând că iaste vremea preumblării, răcorindu-se și vremea, așa bine aŭ socotit și în óspețe pre la casele boierilor spre

(1) Acest al III ginere, Șerban Vel Stolnic Grecianu, este fiul sus menționatuluî fost Caimacam și Vel Vistier Șerban Grecianu. El, la 1710, murind tatăl sėŭ, devine în Divan Vel Logofėt în locu-î. Era, deci, nepotul luî Radu Grecianu, autorul acestei cronici. El a luat de soție pre Domnița Elina, văduva luî Scarlatache Mavrocordat, a treia fiică a luî Costandin Vodă Brâncoveanu.

(2) Titlul luat din Filstich.

(3) Pilarinos.

(4) Familie din carî urmași încă există ađî în Moldova.

Sărata (1) aŭ mers: pre la *Mărginenii Mănăstirii* întâiu, apoi la *Mărginenii lui Vel Spătar* (2), *Filipeștii de pădure* (3), *Măgureanii* (4), *Filipeștii de la Praova* (5), umblând spre *Scăianii* aŭ mers și, de la *Scăianii la Scheiaș* și de acolo la *Sărata* (6).

Și de acolo și până la *Rîmnec* la mănăstire, unde Măria Sa împreună cu *Mihaï Cantacusino Vel Spătar* o făcuse și de când se zidise și se înfrumusețase cu toate podóbele, atât cele pe din lăuntru mănăstirii cât și cu cele de prin prejurul mănăstirii, chili și altele, vreme Măria Sa nu mai avusese să vadă până acum până Dumne-deu această liniște despre Pórtă adusese, căruia vremea îndemână dând aŭ mers și până la *Rîmnec* cum diși; unde în ziua de Înălțarea cinstitei Crucii, la *14 zile ale lui Septemvrie*, acolo aŭ fost veselindu-se cu toți boiarii Mării Sale. Intr'acea di aŭ dat slavă și mulțumită lui Dumne-deu, iar a doua di dans de diminetă purcegând, aŭ mers înapoi iar la *Sărata* și de acolo pre la *satul ginerelei Mării Sale Șerban Vel Stolnic*, pre la *Tătărăni* și de acolo pre la *Negoeshii* pre la *satul cumnatului Mării Sale a lui Pană Vel Serdar*, pe unde frumos și cu mare bucurie primind pre Măria Sa, toți ospătându-l cât mai bine și după putință le-aŭ fost. Așa deci de acolo, pe la *Finta* (7) mergând iar la Tîrgoviște la Scaunul Mării Sale aŭ sosit, făcând totă preumblarea acesta zile 20.

(1) Sărata din județul Buzău alături cu actualul Monteor.

(2) Mihaï Spătaru fondatorul Sinaii și Colței, unchiul Voevodului, despre mama sa, avea în Prahova casele din două sate ale sale: Mărginenii lângă Dăr-mănești și Coslecii lângă Teleajăn.

(3) Aci avea case vestite Matei Aga Cantacuzino alt unchiu al lui Costandin Vodă, despre mamă.

(4) Aci era reședința lui Drăghici Vel Spătar Cantacuzino, fratele cel mare al mamei sale.

(5) Aci avea asemenea casă vestită Costandin Stolnicul, al 3-lea din 6 fii ai lui Costandin Postelnicul adică alt frate al mamei sale mai mic de cât Șerban Vodă Cantacuzino. El fu tatăl lui Ștefan Vodă Cantacuzino și avea casa și satul din Filipești de Tîrg.

(6) La aceste trei locuri din urmă avea Voevodul, moșii, vii, și case vestite cu belvederi, proprii ale sale.

(7) Satul Finta veche există astăzi încă, pe vechiul drum al Tîrgoviștii în malul Ialomiții, județul Dâmbovița, în apropiere de vestitul câmp de bătălie dintre Matei Basarab și Vasile Lupu (1653). La acest sat se pomenește și acum locul caselor vestite ale boiarii Argintoiani.

După ce decî la Scaunul Mării Sale a venit, iar a căuta trebile câte era a se face a început, până când și vremea culesului viilor a sosit. Și așa la *Octomvrie 2* a mers Măria Sa la viile de la *Sătenî* (1) de a ședut acolo câte-va zile împreună cu totă casa Mării Sale și alți boiari, unde și culesul a făcut, iar mai mult pentru preumblare după cum și într'alți timpî a făcut.

Viind decî de la vii iar în Tirgoviște, a mai ședut Măria Sa până la *Octomvrie zile* (loc alb), (2), iar după aceia apropiindu-se și vremea răcelii, a purces Măria Sa la *Octomvrie 22 zile* și a mers pre la satul Mării Sale *Potlogii* unde și pe Sfeti Dimitrie a făcut și după aceia pe la *Mogoșoia* iarăși la satul Mării Sale mergend, a intrat la Scaun la București la *Octomvrie 30 zile* cu alaiu după obicei; duple aceia și pre Caimacamî cu caftane i-au îmbrăcat.

Aici se însemneză ca să se știe că într'acest *al 18-lea* (3) *an al Domniei Mării Sale lui Ion Costandin Basarab Voevod*, s'a isprăvit de totă zidirea și învălișul și cu tôte cele din afară câte trebuesc, frumoșa și marea mănăstire a lui Sfeti Gheorghe de aici den București, care din trecutul an a o zidi a început Măria Sa precum înapoi s'a pomenit și întru acest an de tot s'a isprăvit, cum diși, de cele după din afară.

CAP. LXXII, (Varianta) (4).

La *Maî 1 di* viind Călărași de la Țarigrad, scria boierii Domnului cum că Impărăția a mazilit pă Baltagi Mehmet Pașa și a făcut Vizir pă Calai-Licoz om forțe rău, lacom și trufaș, care veste viind Domnului numai de cât gătind pă *Ștefan Cantacuzino Vel Paharnic*, la *10-a di* l'a pornit de aici trimițand denpreună cu Dumnealului și poclone Vezirului, scriind lui *Drăghici Vătaf* să vie aicea de vreme ce multă vreme făcuse la Pórtă. Decî *Vel Paharnic* so-

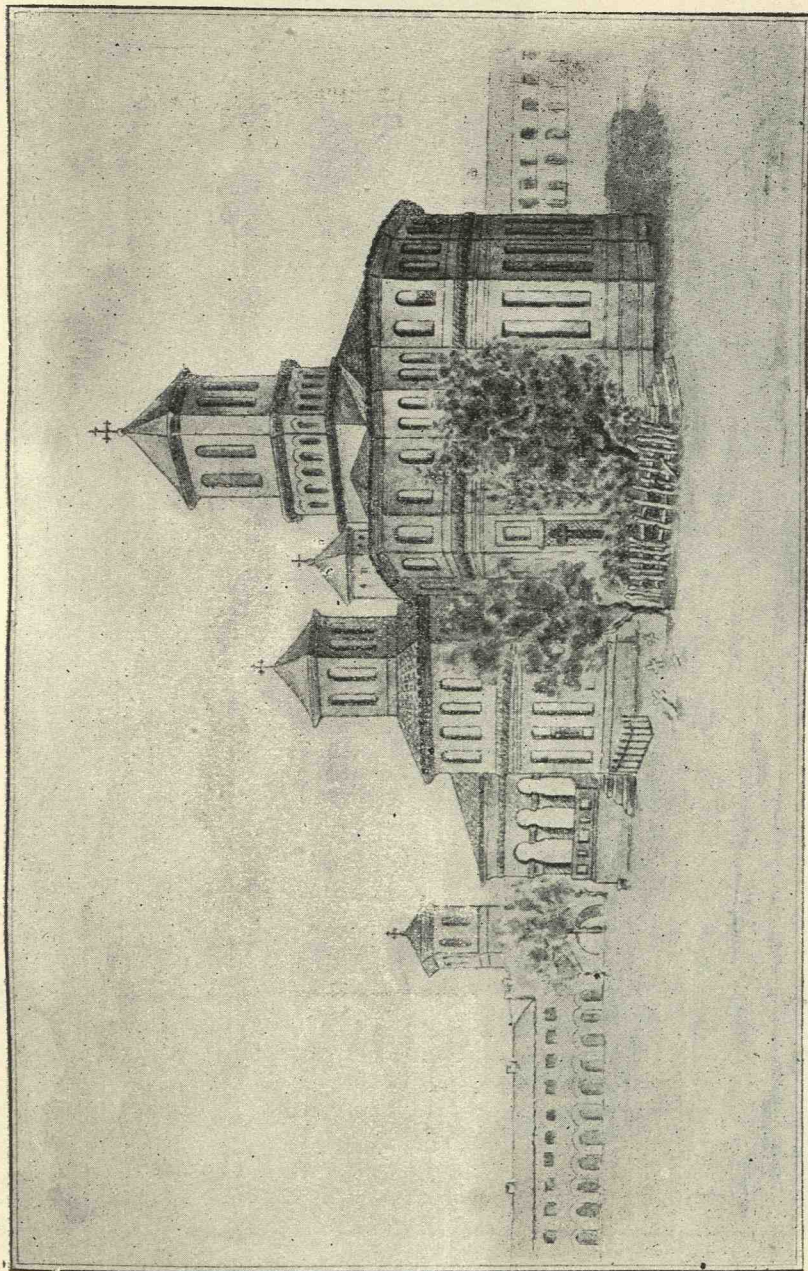
(1) Dealu din susul Tirgoviștii peste apa Ialomița.

(2) In Filstich găsim : *15 Octobre*.

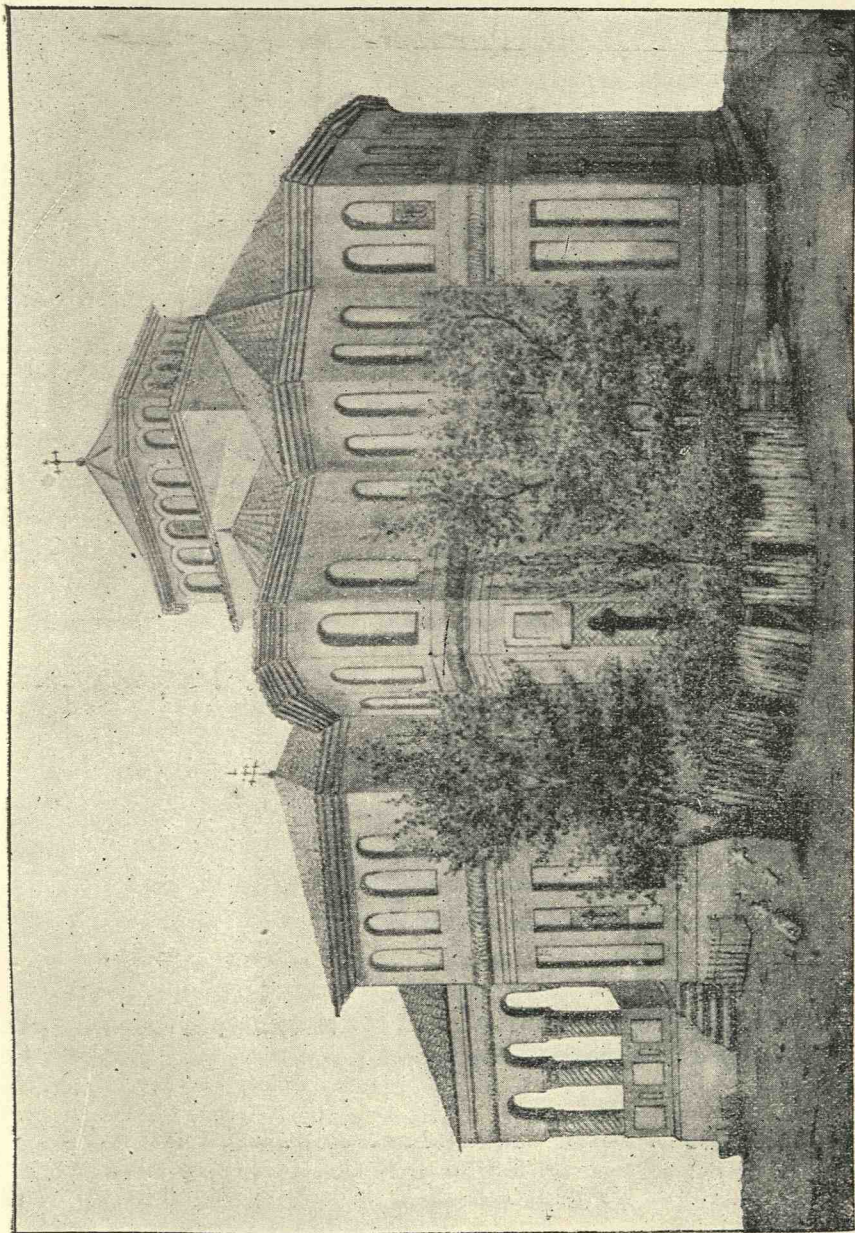
(3) In Mss. e 17 dar noi am pus mai sus într'adins anul corespunzător, fiind al 18-lea an al Domniei iar nu al 17-lea.

(4) Din Mss. 548 al Academiei Române.

Notez aci că deși Varianta acesta urmază în Mss. dela Academie după Varianta dela Cap. LXXIII, totuși noi am pus-o aci de vreme ce materia tratată într'insa este în mare parte la fel cu aceea de la Cap. LXXII din Mss. mieu.

Vederea Bisericii și Hanului sfete Gheorghe roș din București, zidite de Costandin Vodă Brâncoveanu în anul 1706. Hanul servea și de Conac pentru oaspeții înalți ca Patriarhii și alții. Așa se aflău binalele până la cutremurul de la 1802 când s'au dărâmat turnurile. Turnul principal conținea un vestit Clopot care suna clar: Brân-co-vea-nu, Brân-co-vea-nu...

Vederea bisericii mănăstirii Sfintu Gheorghe noă din Bucureșu, cum era după cutremurul din 1802, prin reparația ei fără turnuri și fără vestitul clopot. Ea stătu așa până la Aprilie 1847, când arse, d'odată cu întreg centrul Capitalei, atât biserica cât și chiliele din prejur. In zilele noastre ea fu prefăcută cu totul în mijlocul unei grădini.

sind acolo, *Drăghici Vătaful* nimic mai făcând zăbavă, la a 6-a *di ale lui Aprilie* aū sosit aci.

Și acēsta se însemneză pentru ca să se știe:

Fiind în tîrgul Bucureștilor o mănăstioră a căruia hram era Sfeti Gheorghe, veche forțe, zidită de un boier anume *Dobruș Banul*, forțe mică și întunecósă, care fiind în mijlocul tîrgului și tótă ne-guțătorimea acolo, și împrejur fiind împodobită cu minunată zidire ca o cetate de luminatul Domnul Iō Costandin Basarab Brâncoveanu Voevod cu case patriarșești cu douē rânduri de chilii, lucru forțe frumos, decī Măria Sa din firēscă Mării Sale cea spre cele Dumneđeeshi rivnă ce avea îndemnându-se, surpat-aū acea mică și întunecósă biserică ce era și, den temelie aū zidit Măria Sa ceasta ce acum tuturora se vede, zidire forțe iscusită și minunată, înfrumusețând-o pe den lăuntru cu frumóse zugrăvele și minunată tâmplă, cu icóne iscusite, cu pardoséla tot de marmoră, luminósă, desfătată, lucru care altul într'acest pământ n'aū făcut. Făcutu-i'aū și frumóse și scumpe odăjdii și alte sfinte odóre tot de argint și cu alte multe și bune lucruri și venituri o aū înzestrat, isprăvindu-o *într'al 18-lea an al Domniei Sale la leatul $\frac{7215}{1706}$* (1).

CAP. LXXII, (Varianta) (2).

Aicea însemnez că având Domnul ceva rēsuflu și cunoscând puțină liniște despre Pórtă, făcând și sfânta mănăstire a Rîmnicului și douē pimnițe de piatră la Sărata, s'aū îndemnat dimpreună cu tótă boierimea și cu casa Mării Sale și aū mers tocmaī până acolo de le-aū văduț.

La 25 *di ale lui August* viind Călărași de la Țarigrad, scria boiarii Domnului cum că se află Pórtă în mare liniște. Decī Domnul înțelegând și fiind și vremea frumósă de preumblare și mai virtos

(1) Anul al 18-lea al Domniei lui Costandin Vodă Brâncoveanu se încheie în 1706; mănăstirea Sf. Gheorghe din București fiind dar isprăvită cu cheltuiala acestui Voevod în anul al 18-lea, am scăduț 5509 nu 5508 fiind vorba de lună Octombrie leat 7215.

(2) Din Mss. 548 al Academiei Române.

că de când zidise Măria Sa sfânta mănăstire Rimnecul nici o dată nu mersese să o vadă și pentru aceia mai mult iar și ca să se primble, gătitu-s'au și la *di întâiu a lui Septemvrie* dimpreună cu totă casa Mării Sale și cu totă boierimea, au purces den Tirgoviște și, fiind rugat de boierii ce se afla în Praova ca să mERGă pe la satele lor, Măria Sa ca un Domn blând și înțelept, primind, au mers întâiu la *Mărginenii lui Mihaiu Cantacuzino Vel Spătar*, unde făcându-i frumos și minunat ospăț s'au sculat de au mers și au făcut masul la *Filipeștii lui Costandin Cantacuzino Stolnicul*

Și au fost și a doua di de prânz, iar după prânz în diseră s'au sculat și au mers la *Filipeștii Tomei Cantacuzino (1) Vel Postelnic* și au făcut și a doua di prânzul acolo și de acolo au mers la *Măgurenii lui Șerban Cantacuzino (2) biv Vel Paharnic* ospătându-l și acolo foarte frumos și de acolo au mers la *Scăeni* la viile Mării Sale unde ședând vre-o 5—6 zile vădind și bivnița ce făcuse acolo la vii și lăsând și isvod și măsură ca să facă case, s'au sculat și au mers la viile Mării Sale la *Schiai* și de acolo la *Sărata*.

De la *Sărata* iarăși pe ospăț la satele ginerelei Mării Sale *Nicolae Postelnicul Ruset* care îi didese de zestre anume *Fundeani* i *Fureștii* și de acolo rugându-l *Măndilă Vel Șetrar* ca să mERGă și la satul lui la *Mărăcineni* să'l ospăteze, Măria Sa numai de cât au fost bucuros și au mers, unde făcându-i *Măndilă Vel Șetrar* ospăț foarte frumos, s'au sculat și de acolo și au mers la sfânta mănăstire la Rimnic.

Deci după ce au văduț și sfânta mănăstire, s'au învărtejit iarăși pe la viile Mării Sale *Sărata* i *Schiai* și de acolo luând în jos au venit la satul *Tomii Cantacuzino Vel Postelnic, Berciani*, unde numai prânzul făcând sculatu-s'au și au mers la satul ginerelei Mării Sale *Șerban (3) Vel Stolnic, la Tătărani* și acolo pentru ca să se odihnescă Măria Sa au făcut oturac două zile ospătându-se foarte

(1) Acesta fu cunoscutul Toma Spătarul Cantacuzino, fiul lui Matei Aga. El avea Filipeștii de pădure.

(2) Acesta avea de moștenire satul Măgureni de la răposatul Drăghici Logofetului tatăl său, căci el era fiul cel mai mare al lui Drăghici precum și Drăghici, tatăl său, fusese fiul cel mai mare al lui Postelnicul Cantacuzino cel bătrân.

(3) Grecianu.

frumos, iar a treia ȃi sculându-se mers-au pe la satul *Negoeștiu lui Pană Vel Comis* unde numai prânzul făcând, iar masul iarăși la satul ginerelui *Mării Sale Șerban Vel Stolnic la Cornești* și a doua ȃi cu fericire au intrat în Scaunul *Tirgoviștiu*, la a 5-a ȃi a lunii lui *Octomvrie*, unde după ce au sosit început-au Măria Sa iarăși a căuta cu nevoință toate lucrurile și trebile țării. Plinitu-s'au cu fericire și anul al XVII-lea (1) din *Domnia Mării Sale la Octomvrie 29*.

CAP. LXXIII.

De aici însemnez orî-ce s'ar întâmpla în anul al XIX-lea (2) al Domniei Mării Sale lui Io Costandin Basarab Voevod.

Viind vremea cea orânduită de sus a căsătorii Coconului Mării Sale a lui *Costandin Brâncoveanu*, cel d'întâiu fiu al Mării Sale și așa hotărâtă fiind s'au săvârșit la *Ghenarie 20 ȃile*, cununându-l prea cinstitul învățatul și blagorodnicul boiar *Costandin Cantacuzino Stolnicul* moșul Coconului mai sus pomenitului, de vreme ce Coconii Dumnealui au fost botezat pre toți Coconii Mării Sale și așa învrednicindu-se a ajunge la ȃiua acésta a veseliei fiului Mării Sale. Așa Măria Sa bine au voit și au pohtit ca Dumnealui însuși cu cinstea bătrânețelor Dumnealui să săvârșescă sfânta și legiuita cununie, carele încălecând și cu mare și cinstită orânduială au mers de au săvârșit taina cununiei. Luat'au dar Coconul pre *Cocóna Stolnicului Balș de la Moldova* anume *Anna*. Intâmplatu-s'au la acésta veselie a fi trimis sol de la Domnul Moldovii *Antiohie Vodă Cantemir*: *Ioniță Marele Spătar feciorul Muteș, den vița și sămênța Cantacuzineștilor* și alți mulți boiarî Moldoveni, care în urmă mai ședând câte-va ȃile, la 26 ȃile *Ianuarie* s'au dus iarăși la Moldova la țara lor.

După acésta mult n'au trecut ci au venit poruncă împărătescă cu Mataragibașa al Vizirului ca să dea Măria Sa Vodă den haraciū

(1) De sigur că este anul al 18-lea.

(2) Tot aceiași obiecțiune fac ca și la Capitoliî precedentî adică anul al 18-lea este scris cu slove cirilice, apoi corectat cu cernélă négră veche, al 19-lea și așa este bine, nu al 18-lea. În Mss. 548 al Academiei Române anul este scris cu slove, dar tot greșit, adică al *opt-spră-zeace-le* în loc de al 19-lea.

înainte pungi una sută șeașprădece, lucru foarte greu și peste puțință, de vreme ce era adaosul haraciului încă ne rădicat pentru alte grele și păgânești cereri fără de cale. Ne-având dar într'alt chip cum face, aș trimis cu jalbă boierii mai de jos la Pórtă cu Arzumagzar cari mergând acolo, Chihaiaua Vizirului ce era nici o ascultare nu le-aș dat ci Capichehaialele numai pre la Tefterdariul umblând cu multe rugăminte, de abia din suma ce cerea aș mai iertat pungi 26, iar pentru cele ce rămăsese pungi 90, de iznóvã tare poruncă Mării Sale aș venit ca cum mai curând banii la miria împărătescă să-i trimiță. Măria Sa dar veddend pripa și greul cel ce peste puțință era, aș dat o sumă de bani de la Măria Sa; aș făcut și boiarii cei mari de la cí cum aș putut de aș dat iar o sumă cu Vlădica și cu Episcopi și altă sumă s'aș scris la Capichehaiale să găsescă ei (1) de unde vor putea, ca să se plinescă porunca Impărăției să nu se întâmple vre-o primejdie. Și așa pre acel Mataragiú cu banii l'aș pornit de s'aș dus la Țarigrad.

După aceia socotind Măria Sa că ananghion (2) lucru este să se afle la Pórtă și alte obraze mai de cinste pentru chiverniséla trebilor țerii și ale Domniei, aș socotit dar de aș trimis pre *Mihaș biv Vel Medchnicer* și pre *Iorga Vel Sluger*, împreună și pre ginerele Mării Sale, *Iordache Crețulescul* (3) *Vel Cămăraș*, cari de aicea aș purces la *Aprilie în 22*, poruncind ca să se scóle să vie încóce de la Pórtă den slujbă unde era, *Falaloga* (4) *vtori Postelnic* i *Costandin vtori Sluger* i *Sterie biv Căpitan* și să rămâie cum mai sus s'aș đis aceștia ce aș mers în locul lor, cari acești numiți boierii aici aș sosit de la Țarigrad la *Maiú în 24 de đile*.

(1) Adică pre la zarafii (banchierii) din Țarigrad cu împrumutare.

(2) necesitate.

(3) Acesta era fiul lui Párvu Crețulescu și nepot lui Radu Crețulescu Logofătul ce era ginere lui Costandin Postelnicul Cantacuzino cel d'întâiu. Soția lui Iordache era Safta Domnița a 4-a din 7 fiice ale lui Costandin Brâncoveanu Voevod.

(4) Neamul acestor boieri era coboritor din vechile neamuri istorice din Constantinopole și înrudit cu alte neamuri pământene boierești de aici. Acesta era atunci stabilit și căsătorit aici în țară avend și parte în satul Filipești de tîrg đisă și Seaca; urmașii lor legitimi s'aș stins, încă de la începutul veacului al 19-lea cu desăvîrșire în țara românească.

CAP. LXXIII, (Varianta) (1).

De aici încep a serie cele ce s'au întâmplat în anul al XVIII-lea (2) den Domnia Mării Sale și cum s'au chivernisit.

La 5 zile ale lui Noemvrie viind Călărași de la Țarigrad, scria boiarii Domnului cum că Impărăția au mazilit pre Damas Hasan Pașa Vizirul și au făcut în locul lui Vizir pre un Baltagi Mehmet Pașa, om bun și ne-lacom; decî înțelegînd Domnul cum că s'au schimbat Vizirul și cum că s'au liniștit tóte lucrurile Porții și de Vizir cum că iaste om bun, nu au lăsat nicî atuncea a nu cerceta pentru adaus ca dóră s'ar surpa, dar nimic nu au putut folosi, de vreme ce Impăratul avea lăcomie nespasă. Decî ședînd Domnul în Tirgoviște până la 23 ale lui Noemvrie și rădicându-se, mergînd pe la satul Mării Sale Fotlogiî i Mogoșoia, la 29 cu fericire au intrat în Scaunul Bucureștilor. Iar după ce au sosit Măria Sa în București numai de cât gătind pre Sterie Căpitanul, l'au trimis la Țarigrad împreună și cu Palaloga vtori Postelnic și lui Ianache Văcărescu Vel Agă i-au scris ca să vie de vreme ce multă vreme ședuse la Pórtă, purcegînd de aici vtori Postelnic i Sterie Căpitanul la a 8-a di a lui Dechemvrie și Vel Agă au sosit la a 30-a di aici.

Și aceasta se însemnăză ca să se știe că, viind iubit fiul Mării Sale lui Vodă cel mai mare, Costandin, la vîrstă, luminatul s'eu părinte mai din nainte cercetînd ca să afle vre-o Cocónă vrednică ca să-l căsătorască și neputîndu-se afla aici în țară nicî de cum, cercetat'au Măria Sa prin ginerile Mării Sale Neculaî Ruset Postelnicul și la Moldova și așa aflînd o Cocónă a lui Balș Stolnicul, fôrte frumósă, blîndă și înțelptă, au făcut logodna încă mai din nainte vreme. Decî socotind Măria Sa ca să săvârșescă și nunta, trimis'au pre Radul Cantacuzino (3) vtori Logofăt la Moldova la Antiohie Vodă, una ca să ia voie lui Balș Stolnicul să vie să facă nunta, a doua să proscalisescă și pre Domn ca pre un vecin să vie să se

(1) Din Mss. 548 al Academiei Române.

(2) Fără îndoială este anul al 19-lea, nu al 18-lea al Domniei.

(3) Frate lui Ștefan Vodă Cantacuzino și fiul bătrînului Costandin Vel Stolnic.

veselăscă dimpreună la veselia aceia, a treia că având Antiohie Vodă Cocónă și pohtind ca să se încuscreze cu Domnul nostru încă de când trimisese pe cumnată-său sol, pe *Hatmanul Bogdan la Domn*, printr'insul pohtise pre Măria Sa Vodă ca să se încuscreze. Deci și Măria Sa primind, atunci cu trimiterea lui *vtori Logofet* au trimis și inelul de schimb.

Așa la *Noemvrie 26*, l'au pornit de aici, care mergând și arătând cele ce-i era poruncite despre partea Domnului, Antiohie Vodă luând multă bucurie întâiu pentru logodna ce au primit și au voit Măria Sa ca să facă cu fiica Mării Sale și primind schimbul de la Domnul nostru, cu multă bucurie au dat și Măria Sa iarăși după obicei măhramă și inel și ospătând frumos pre *vtori Logofetul* îmbrăcându-l și cu conțeș cu pacea de samur și luându-și diua bună, au purces și la *Dechemvrie în 23* au sosit aici în București. Iar după purcederea lui *vtori Logofetul* numai decât dând voie și boiarilor nuntași ca să vie, s'au gătit și purcegând cu toți ai lor la *Ghenarie în 5 zile* au sosit în București, de a cărora venire înțelegând Domnul, trimis'au înainte multă slujitorime și boiarii de i-au adus cu mare cinste și cu frumos alaiu în București până în casele *Cornii Banului*, de vreme ce acolo era gătit a găzdui și a fi și nunta. Iar a doua zi trimițând cai domnești au adus pre socrii la Curte de s'au împreunat cu Domnul și iarăși s'au învârtejit la gazdă.

Trimis'au și plinitorii chipului și locului Mării Sale pe *Ion (1) Spătarul feciorul Mutci*, iar la *Ghenarie în 28 zile* s'au început și nunta și la *Februarie în 8 zile* s'au săvârșit cu fericire făcându-se foarte cu frumoasă și minunată orânduială și domnescă podóbă, fiind ostenitor a săvârși sfintele cununii prea cinstitul și prea înțeleptul boiar *Star (2) Costandin Cantacuzino Stolnicul*. Și săvârșindu-se nunta cu fericire, făcând solului un osebit ospăt, mulțumindu-i de ostenelă, l'au îmbrăcat cu conțeș cu pacele de samur și luându-și diua bună, la *Februarie în 13 zile* au purces de aici învârtejindu-se iarăși la Domnul său, iar după purcederea solului nu multe zile trecând, dăruind și pre cuscrii foarte bine, s'au învârtejit și ei la Moldova.

(1) Ión Cantacuzino din Moldova.

(2) bătrînul.

CAP. LXXIV.

De scôtorea Vizirului și cum bóla ciumiî în București s'aũ întins (1).

Veste aũ venit cu Călărași de la Țarigrad, cum că la *Aprilie în 20 de zile*, aũ scos Impăratul pre Mehmet Pașa Vizirul, puind în locul lui Vizir pre Silihtar Ali Pașa, om lacom și ne-iubitor de creștină. Acesta cum s'aũ pus Vizir, a doua zi numai ce aũ trimis pre un Silihtar, copil de casă al lui, aici la Măria Sa Vodă cu mujdea de vizirie nouă; pricina era ca să'l facă să câștige, care viind l'aũ dăruit Măria Sa Vodă cu 5 pungi de bani și multe (alte) daruri și de aicea aũ mers la Moldova.

Măria Sa Vodă deci, ședând până la *Maiu în 12 zile* și socotind că alte trebî despre Pórtă n'are, aũ mers Măria Sa în preumblare, precum și într'alți timpî, la *Obilești*, purcegând din București la *Mai în 13 zile*, mergând de prânz de s'aũ ospătat la satul *Radului Căpitanul* (2) la *Dudești* și de acolo după prânz aũ mers spre *Obilești*, însă singur fără Dómna Mării Sale și așa acolo aũ ședut până la *Maiu 23 de zile* și la *Maiu în 24 de zile* purcegând, aũ venit iarăși la București la *Maiu 25 zile*.

Ședând deci pușină vreme Domnia în București și întâmplându-se a sê începe *bóla* năprasnică a *ciumiî*, măcar că după cum și într'alți timpî mergea la Țirgoviște, iar pentru frica aceia a bólei mai de timpuriu den București s'aũ rădicat și întâiu la *Mogoșoia* satul Mării Sale mergând și zăbovindu-se câte-va zile.

După aceia purcegând de la *Mogoșoia* aũ mers la Țirgoviște, intrând la Scaun cu alaiu frumos la *Iulie 25 zile*. După aceia aũ îmbrăcat Măria Sa și pe Vornicul de Țirgoviște cu caftan după obiceiũ.

(1) Titlu luat din Filstich.

(2) El este fiul lui Radu Postelnic, Căpitan și Vel Logofët care a fost căsătorit I-iũ cu Catalina sin Vlad Logofëtul Rudeanu și II-lea cu Neacșa sin Gherghe Banu Băleanu.

Acest Radu a fost Vel Căpitan za Margine, Vel Slugger și Vel Logofët și a fost căsătorit cu Maria sin Costandin Vel Stolnic Cantacuzino.

El a murit ucis în Țarigrad la anul 1716, d'odată cu socrul sêũ și cu cumnatul sêũ Ștefan Vodă Cantacuzino.

CAP. LXXV.

*Cum, iarăși poruncă pentru dare de bani de la Pórtă
aũ venit (1).*

Ședând Domnia în Tirgoviște, aũ venit un Capigibașă anume Emiralem Ali Aga cu ferman împărătesc ca să dea Măria Sa Vodă din haraciũ înainte la miria împărătescă 100 de pungĩ, care auđind Măria Sa împreună cu cei-lalți boiari multă voie-rea aũ luat și îndată arzũ cu jalbă aũ trimis că dóră ar mai scădea ceva, dar nimic nu s'aũ putut folosi nescăđând măcar un ban, pentru care cu multă voie-rea puind însă mâinile cu toțiĩ Măria Sa Vodă și cu boiarii aũ plinit acei bani 100 de pungĩ și așa aũ pornit pre acel Agă la *Augușt 22 zile* trimițând împreună cu banii și pre *Mănuila Vel Șetrar* de aũ mers la Pórtă și ca să ducă banii și ca să rămăie în locul lui *Iordache Crețulescu Vel Cămăraș* acolo la Țarigrad, că lui îi poruncise Măria Sa Vodă ca să vie și așa tréba și porunca aceea împărătescă cu multă osârdie și-aũ luat isprava.

După ce decĩ banii împreună cu *Mănuila Vel Șetrar* la Țarigrad sosind după poruncă, Dumnealui *Iordache Crețulescu Vel Cămăraș* luând voie de la Pórtă s'aũ sculat de aũ venit sosind aici la *Septembrie în 28 zile* și așa după sosirea lui aici mult nu s'aũ zăbovit, ci pentru chivernisirea Porții și trebilor Mării Sale, aũ socotit Măria Sa Vodă de aũ trimes pre *Ianache Văcărescu Vel Agă*, carele de aici aũ purces la *Octombrie 3 zile* ca să se afle la Pórtă, de vreme ce poruncise Măria Sa Vodă ca să se scóle să vie în țară și *Iorga Vel Sluger* și *Mănuila Vel Șetrar* și așa sosind *Vel Agă* la Pórtă, boierii aceștia ce mai sus s'aũ numit aũ purces de aũ venit în țară sosind aici la Tirgoviște la *Noembrie în 8 zile*.

Sosind decĩ *Ianache Văcărescu Vel Agă* la Pórtă, iată că aũ înțeles cum că Chihaiua Vizirului va să trimiță bumbașir pentru rămășița banilor de haraciũ; mers'aũ decĩ împreună cu Capichiaialele și s'aũ rugat mult ca să nu trimiță bumbașir, dar nici cum n'aũ putut face a nu se trimite, đicând că porunca Vizirului iaste. Și așa aũ trimis bumbașir pre Hasan Aga Buiuc Imbrihor al Vizirului, ca-

(1) Titlu luat din Filstich.

rele viind aici și făcând mare pripă pentru rămășița acelor bani de haraciu, Măria Sa a făcut cum a putut dând mai mult bani de la Măria Sa, că den țară nu se strânsese și treaba o a făcut porunca Impărății plinind; a pornit pre Agă cu hasnaua de s'a dus trimițând cu dânsul și pre *Dumitrache Vlasto vtori Vistiar* la luna lui *Octomvrie 29 zile*. S'a plinit și anul al 19-lea (1) al *Mării Sale lui Costandin Vodă*.

CAP. LXXV, (Varianta) (2).

După ce a sosit *Vel Paharnic* la Pórtă, venit'a Călărași la *Aprilie 15* cu care scria cum că Vizirul cere huzmet 100 de pungă și fórte de grabă, lucru păgânesc. Decă Măria Sa vedând acea poruncă mâhnitu-s'a până în suflet vedând ce jaf prentreg a cădut pe ticălósă țară, însă ne-având într'alt chip cum face i-a căutat a împlini porunca. Săvai că Măria Sa scrisese cărți la Chihaiava, la Vizirul cu multă rugăminte că dóră dintr'acea sumă se vor milostivi de vor scădea cevași, dar unde milostivire la tiranu că-l cuprinsese și 'l orbise lăcomia, care dând mare strânsóre boiarilor acolo și gróznice înfricoșeri, ne-având într'alt chip cum scăpa de tirânesca lor lăcomie, le-a căutat a lua împrumut de unde a putut și a dat acea sumă de bani făcându-se mare pagubă ticălosului pământ, măcar că nici el de direapta plată a lui Dumneđeșu a scăpa n'a putut, ci în scurte zile cu urgie Impărăția mazilindu-l și luându-î tot, l'a surgunit și în locul lui a făcut Vizir pe Silihtar Ali Pașa, om și mai rău și mai lacom și fórte împotrivic creștinilor.

Decă Măria Sa înțelegând că iarăși s'a strămutat obrazele fiind și *Vel Paharnic* de câte-va luni acolo, i-a scris de a venit, însă *Vel Paharnic* numai singur și, la *Iunie 25 zile* a fost aici, iar la *30 zile* a pornit Domnul la Pórtă pe *generile Mării Sale Iordache Crețulescul Cămăraș* i pe *Iorga* (3) *Vel Sluger* i pe *Mihaș Vel Medelnicer* dimpre-

(1) Era 18 și corectat apoi 19, tot în sensul corectărilor de la titlurile celor lalte capitole precedente. In Mss. 548 de la Academia Română este tot anul al 18-lea, dar cu greșală.

(2) Din Mss. 548 al Academiei Române.

(3) Din acesta se trag boierii Costești.

ună cu ploconul Vizirului de Vizaret și *Palalogăi vtori Postelnic* i-au poruncit să vie aici de vreme ce multă vreme în trebile țării la Pórtă se aflase. Decî mergând *Vel Medelnicer* i *Vel Sluger* i *Vel Cămăraș* și dând poclónene Vizirului, *Palaloga vtori Postelnic* luându-și ȃiua-bună aũ purces și la *Iulie în 19* aũ sosit aici. Iar după ce aũ venit *vtori Postelnic* s'aũ sculat și Domnia de aici și mergând pe la satele Mării Sale *Mogoșoia* i *Potlogiũ*, la *Iulie în 26* aũ intrat în Scaunul Tîrgoviștii cu frumos alaiũ.

Și acésta încã se însemnézã ca să se știe că: tot într'acest an cumpărând Măria Sa Vodă *Doicșiti* de la *Bălăcianĩ*, fiind aprópe de Tîrgoviște ca să aibã unde se primbla câte odatã și fiind acolo niște case vechi surpate și nesăbuite, Măria Sa luând moșia numai de cât aũ strămutat și casele de cum era și le-aũ prefăcut puindu-le în orânduiala ce se vėd și le-aũ grijit fórté frumos făcând și bisericã de piatrã și heleșteũ și vii și de tóte precum se vėd acum înfrumusețate și le-aũ dăruit *fiului Mării Sale celui mãi mic lui Mateias*.

CAP. LXXV, (Varianta) (1).

Dupã ce s'aũ pus Ali Pașa Vizir, aũ avut Domnul liniște și tótã ticãlósã țarã arãtând dragoste către Domn și ne-dãnd ascultare vrãjmașilor nici de cum, celor ce rėũ împotriva Domnului clefetea, dar nu mult aceasta aũ ținut că în scurtã vreme l'aũ orbit trufia și i-aũ strămutat tótã bunãtatea, lãcomia la atãta trufie aũ ajuns cât nu primea să se împreune nimenĩ cu dînsul fără numai cu Chehaiua lui. Inșã Domnul având liniște câtã-va vreme, apropiindu-se și vremea culesului fiind și vreme frumósã de sus, îndemnatu-s'aũ Măria Sa și aũ mers de aũ făcut culesul la *Pitești* și primblãndu-se câte-va ȃile acolo, ospãtãndu-l și *Radul Goleșcul biv Vel Comis* la satul Dumnealui *Golești*, iarășĩ s'aũ învãrtejit în Tîrgoviște, unde după ce aũ sosit la *Octomvrie în 1* ȃile, fiind *Iordache Crețulescul Vel Cămăraș* de câte-va luni la Pórtã, i-aũ poruncit Măria Sa ca să vie și să rămãie acolo purtãtorii de grijã *Iorga Vel Sluger* pãnã se va socoti să trimițã altul. Decî mergând porunca lui *Vel Cămăraș*, numai

(1) Din Mss. 548 al Academiei Române.

de cât luându-și diua-bună aũ purces și la 20 zile ale lui Octomvrie aũ sosit în Tirgoviște, iar după ce aũ sosit, Măria Sa numai de cât aũ trimis pe *Ianache Văcărescu Vel Agă* și *Iorgăz Vel Sluger* i-aũ poruncit de aũ venit.

Flinitu-s'aũ cu fericire și anul al 18-lea al Domniiei Sale la Octomvrie 29 leat $\frac{7}{1} \frac{2}{7} \frac{1}{0} \frac{5}{6}$.

CAP. LXXVI.

De aici cu ajutorul lui Dumneđeũ încep a semna ori-ce s'ar întâmpla a fi în anul al XIX-lea (1) al Domniei Măriei Sale lui Iw Costandin Basarab Brâncoveanu Voevod.

Precum lăcomia păgânescă mod și sațiũ n'are nici uitându-se vre-o dată la neputința ticăloșilor supușilor lor, așa și acum la acesta aũ arătat că tot de odată numai aũ scornit că cere Impăratul 200 de pungî de banî ca să'i facă Măria Sa Vodă, slujbă care aceea bine s'aũ cunoscut că lacomul Vizir cu Chehaiua lui vrea să mănance iar Impăratul nici o știre n'avea, precum aũ și mâncat. Și așa cu tare poruncă poruncind boiarilor Capichehaiale ca să scrie numai să trimetă, Măria Sa acei banî, care cerere cu mare dureare a inimii tuturor auđind'o n'aũ avut într'alt chip Măria Sa cum face, numai cu mare rugăciune scriind și rugându-se putearnicilor stăpâni de abia aũ mai iertat 80 de pungî iar 120 de pungî cu mare nevoie cu de la singur Măria Sa, ce s'aũ putut aũ dat și boiarii, la Țarigrad aũ găsit de aũ luat împrumut cum aũ putut de aũ dat acei banî, făcându-se și acestă poruncă a lacomilor stăpâni păgâni puternici neputându-se nici într'un chip a face alt fel.

Șeđând Domnia în Tirgoviște și pentru *bóla ciumei*, de vreme ce și în București se înmulțise bóla aceea și împrejurul orașului, pentru aceea dar pricină Domnia s'aũ zăbovit în Tirgoviște și până când și sfințele sărbătorii ale Domnului și spășitorului nostru Isus Hristos se apropiase. Deci bine socotind Măria Sa împreună cu toți

(1) Și aci facem aceiași obiecțiune adică: cu cernelă roșie era scris în cifre anul 19, apoi corectat cu cernelă neagră al 20-lea. Corectura acesta însă este făcută fără temei. In Mss. 548 dela Academia Română este: al 19-lea an.

dregătorii Mării Sale, de vreme ce acest Scaun bătrân fiind lipsit de cinstea chipului celui stăpânesc și uitat de alți Domni care mai înainte Mării Sale fusese, bine aș voit și aicea Crăciunul, Sfeti Vasile și Bobotéza aș făcut, cu tótă pompa ceea ce s'aș căduț. Intâmplatu s'aș a fi aicea den Arhieriei streinî: *Climent proin Odrianul* și *Dârstoreanul Atanasie*. Intâmplatu-s'aș a fi în ȃiua nașterei Domnului și spășitorului nostru și Bairamul turcesc, pentru care fiind rară întâmplarea acésti, aci se semnéză ca să se știe.

Ședând Domnia tot în Tirgoviște, veste de la Țarigrad aș venit cum că Sfinția Sa *Părintele Macariotatos Ierusalimneanul* bolind 28 de ȃile, la *Februarie în 6 ȃile* datoria omenéscă și-aș dat și în locul lui la Scaunul Patriarșii s'aș învrednicit nepotul Sfinții Sale *Hrisanthu carele era Chesarios Palistiniu*, om ténar iar învățat și blând și cu mult daru împodobit. Acest dar pomenit mai sus *Patriarh anume Dositheu* aș stătuț mare om și învățat fôrte, aș păstorit turma Pravoslaviei ca un vrednic păstor, lumină multă și bisericii lui Hristos aș fost, știut (fiind) de Monarhiu și Domniu mari, toți ereticii și cățî era împrotivnici pravoslavii se temea de el, că putere mare și tare avea și la cuvînt și la scris; mare pagubă s'aș cunoscut că s'aș făcut la norodul pravoslavnic și rar om în chip și în vrednicie să va putea afla ca el, pentru aceia, a fi întru veacînica pomenire, aicea însemnez a se ști.

CAP. LXXVI, (Varianta) (1).

Aici încep a serie cele ce la anul al XIX-lea al Domniei Sale s'aș întâmplat și cum de prea înțeleptul și prea creștinul acesta Domn s'aș chivernisit.

După ce dar aș sosit *Vel Agă* la Pórtă, iar *Iorga* (2) *Vel Sluger* numai de cât luându-și ȃiua-bună aș purces și la 18 ale lui *Noemvrie* aș fost aici. Iar după sosirea lui *Vel Sluger* numai trei-patru ȃile trecând, aș nemerit Călărași de la Țarigrad cu care îi scria

(1) Din Mss. 548 al Academiei Române.

(2) Iorga era ginere lui Aga Văcărescu, soțul ficei sale Bălașa cărcia s'a dat zestre moșia Costești (Veđî Geneal. Cantacuzinilor).

boiarii Domnului cum că chemându-î Chehaiaua le-ău ȕis că Împăratul poruncește ca să dea țara huzmet 200 de pungî și cum mai de grabă să-î trimiță, să nu facă într'alt chip. Care poruncă Domnul vedȕându-o și tȕtă boierimea rȕmas-ău încremeniți neștiind ce să mai rȕspunȕă și ce să mai facă, că era o nevoie mare pe ticălosul de pămînt, de vreme ce haraciul se îndoise și cu huzmetul acela se întreise.

Deci Domnul numai de cȕt ău scris cȕrți cu multă rugăminte și la Vizirul și la Chihaiaua arȕtȕnd în tot chipul că iaste cu neputința a se da atȕta sumă de bani, de vreme ce țara ău ajuns la multă și mare slȕbiciune, dar nimic lȕcomia cea pȕgȕnescă la rugȕciunile Domnului și ale supușilor lor s'ău uitat, ci mai mult încȕ iușindu-se cu mare grabă și grȕznice porunci ău trimis numai să se dea bani. Care Domnul și tȕtă boierimea vedȕend și ne-avȕnd într'alt chip cum face, de vreme ce lȕcomia pȕgȕnilor cu cuvinte și rugȕciuni numai nu se îndestula, ca să nu turbure rȕtatea cea pȕgȕnescă mai rȕu, dat'ău Mȕria Sa din casa Mȕrii Sale o sumă de bani și ceia-lȕți: boierimea, mȕnȕstirile și tȕtă țara și s'ău împlinit cumplita și nesȕtiȕsa lȕcomie a pȕgȕnilor. Deci mȕntuindu-se Domnul și tȕtă boierimea și de acea grea și cumplită nevoie ce le cȕduse asupra, Domnul fiind tot la Tȕrgoviște pȕnȕ ău fȕcut sfintele ȕile acolo: Crȕciunul, Steti Vasile și Bobotȕza, la *Februarie în 16 ȕile* s'ău arȕdicat den Tȕrgoviște și mergȕnd pe la satele Mȕrii Sale *Potlogi i Mogoșȕia*, la *Februarie în 20* ău intrat în Scaunul Bucureștilor cu frumos alaiȕ dupȕ obiceiȕ și șȕȕȕnd cu fericire în Scaun s'ău slobozit 6 tunurȕ și ău îmbrȕcat și Caimacamii cu caftane.

CAP. LXXVII.

Cum, bȕla ciumiȕ curȕșindu-se, ău mers Mȕria Sa Vodȕ la București și ferman i-ău venit de la Pȕrtȕ să mȕrgȕ Mȕria Sa la cetatea Tȕghiniȕ să o drȕgȕ (1).

Șȕȕȕnd Domnia în Tȕrgoviște pȕnȕ în sfirșitul lui *Februarie* pentru cumplita bȕlȕ ce intrase într'acest an, cum mai sus s'ău pomenit,

(1) Titlu luat din Filstich.

la București, au fost așteptând până s'au curățit de istov smolirea bólei și așa, la *Martie 1* purcegând den Tirgoviște, pre la satele Mării Sale mergând la *Potlogi i Mogoșoia*, la *Martie în 5* au intrat la Scaunul Mării Sale în București și au dat cu tunurile, îmbrăcând pre boierii cu caftane după obicei.

După aceia n'au trecut zile multe ci fiind Călărași de la Pórtă, au făcut boierii Capichehaialele știre cum că s'au făcut ferman ca să mérgă Măria Sa Vodă la *cetatea Tighinii* să o dreagă unde acolo și Seraschierul de la Baba anume Isuf Pașa era orânduit cu altă turcime și Domnul de la Moldova ca să lucreze la acea cetate, iprocî. Și cum că au orînduit și 2.000 de salahorî și 200 de meșteri de lemn și 100 de zidarî și 350 de cară. Acéstă veaste, auđind Măria Sa nu pușin s'au turburat: una căci mare struncinare săracilor să face, a doua că numai sta nicî păgâniî cu cerutul și cu mîncatul cu ȕecile și sutele de pungî. Nu multe zile dar trecând până au venit cu acel ferman aici de poruncă ca înainte lui Sfeti Gheorghe poruncind Mării Sale să se afe cu toți salahoiî și carăle ce mai sus s'au pomenit la *Bender*, cu acest ferman fiind Hasan Aga Capigilar Chihaiasi al Vizirului Silihtar Ali Pașa. După ce dar porunca împărătéscă au venit, numai de cât au dat porunca ca să se gătésca de óste boiarî și să se grijésca den drobanți, călărași, scutelnicî, salahorî să mérgă; iar căci nu s'au ajuns a se plini suma și carăle cu banî, au dat porunca ca să se facă și așa cu mare treapăd, mai ales treaba și porunca împărătésca căutând, săvai cu mare greú și cu mare păs al săracilor.

Dar daca angariile tiranilor păgâni nu lipsesc este trebile și poruncile să se caute cu salahorî și cu carăle; *decî la Aprilie în 6 zile* pre *Iane Clucer* și pre *Gherghe Vel Căpitan za Dorobanți* mai înainte a pornit. Măria Sa însă până a trece Paștile au rămas în urmă, iar după ce au trecut Paștile fiind vremea tot rece și iarba nu era nimic, au făcut zăbavă până la *Aprilie 22*, iar la *Aprilie în 23* în ziua de Sfeti Gheorghe au purces den București cu halaiú frumos către *Tighina* după porunca Impărătîi, mergend și Aga Turcul împreună. Mergend decî Măria Sa până la conacul ot *Gherghița*, veaste Mării Sale au venit de la boiarî Capichehaialele ot *Țarigrad* precum Impărătîia s'au mai socotit și au luat veste că ferman s'au

făcut ca să se întorcă Măria Sa înapoi la Scaunul său să-și păzescă țara și poruncile împărătești să se facă, iproci. Și așa mergând Măria Sa până la conacul de la *Schiai* acolo au sosit și Imbrihorul Vizirului Hasan Aga cu ferman ca să se întorcă înapoi, carele după porunca Împărății așa au făcut, întorcându-se înapoi au intrat la Scaun la *Maș* în 3 zile Sâmbătă.

Fiind Domnia la București au venit veaste că vine *Patriarhul cel nou al Ierusalimului Părintele Hrisanthu* căruia înainte încă la trecătoarea Dunării carită cu un Postelnic al doilea și cu un Buluc Bașa de Seimeni Măria Sa Vodă trimitând. După aceia când au intrat în țirg, având veste, au poruncit Măria Sa Vodă de i-au scos înainte carita cea frumoasă domnescă cu câți-va slujitori Seimeni, eșind împreună cu Arhiereul, carele aici era, anume *Climentiu Andrianopoleos* și cu *Vel Pitar* și cu toți preoții țirgului și alți egumeni câți s'au aflat, trăgând clopotele toate câte în oraș era și așa cu frumoasă parataxis l'au dus până la sfânta mănăstire a lui Sfeti Gheorghie unde cu litie în biserică intrând și făcându-se țermoniile cele de cinste ce i s'au cădut, după aceia s'au suit în case și acolo mulți au mers de i-au sărutat mâna și Sfinția Sa i-au blagoslovit, după orânduiala cea creștinăscă a bisericei, sosind aici în țirg la *Iunie* în 12 zile la 12 ciasuri din Ți. După aceia decî a doua Ți cu mare alaiul l'au adus la Curte și cu Măria Sa s'au împreunat primindu-l cu multă evlavie și cinste.

CAP. LXXVII, (Varianta) (1).

Fiind Domnia la București, la *Februarie* 25 viind Călărași de la Țarigrad, scria boiarul Mării Sale cum că vine un Agă împărătesc cu ferman poruncind Mării Sale ca să se gătescă să mērgă cu totă boierimea și cu totă slujitorimea Mării Sale la *Bender* să facă cetatea de acolo și la 18 zile au sosit și Aga acela cu fermanul.

Decî Măria Sa vedând porunca aceia nu în puțină mahnire și

(1) Din Mss. 548 al Academiei Române.

Notez că Varianta această este însemnată sub Cap. LXXX; noi însă am pus-o aci de ore ce materia cuprinsă într'însa este e repetire a aceia de sub Cap. LXXVII din Mss. meu.

întristare se afla dimpreună cu tótă boierimea atât pentru multa osteneală și struncinare a Mării Sale cât pentru munca, nevoia și cazna săracilor, de vreme ce nu vrea să se ție în seamă nimica la mirie, ci ȃicea să fie tótă osteneála și cheltuiala țerii pierdută. Iar încă și ne-putând face într'alt chip ci ca porunca împărătească să se împlinescă, numai de cât aũ dat poruncă tuturor ca să se gătescă, măcar că despre Pórtă a scrie și a cerceta ca dóră ar putea scăpa înca-ı Domnul și boierimea de acea călătorie, nu înceta.

Deci vedĕnd Măria Sa și cunoscând cum se împing lucrurile Porții, fiind și *Ianache Văcărescu Vel Agă* de câte-va luni dus la Pórtă, ca să-și vie acasă gătit-aũ Măria Sa *pre ginerile Mării Sale Șerban Vel Stolnic* și pe *Iorga Vel Sluger* și la *29 ale lui Martie* i-aũ pornit de aici trimițându-ı la Pórtă ca să se afle pentru trebile țerii și ale Domnii și *Ianache Văcărescul* să vie încóce. Deci până a sosi boiarıi la Pórtă, viind Călărașıi scria Mării Sale cum că făcându-se cercetare și rugăciune la Pórtă pentru Domn ca dór s'ar putea zăticni să nu mérgă ci să trimeață ispravnicı, Chehaiaua le-aũ ȃis și le-aũ dat nădejde cum că va grăi Vizirului și le va isprăvi.

Deci sosind și *Vel Stolnic* și *Vel Sluger* la *12 zile ale lui Aprilie* la Pórtă, *Vel Agă* luându-și ȃiua bună, la *18 zile* aũ purces de acolo, iar Domnului fiindu-ı porunca de la Impărăție ca inaintea lui Sfete Gheorghe să purcégă, grăbindu-l și bumbașirul carele era ca să mérgă dimpreună cu Măria Sa și vedĕnd că nici un răspuns adevărat pentru rămânerea Mării Sale de la Pórtă nu maı venea, măcar că salahoriı și altele ce trebuise le pornise maı înainte, iar încă și Măria Sa la *24 zile ale lui Aprilie* luând pre Dumneȃeu într'ajutor aũ purces și mergĕnd Măria Sa până la *Tunari* unde și prânzul aũ făcut, acolo aũ sosit și *Vel Agă* de la Pórtă la *25 ale lui Aprilie*. Deci ne-aducând nici el vre-o ispravă de temeiu, ȃicând numai că în urma lui tot era nădejde a se isprăvi, decı Măria Sa văȃdĕnd așa, aũ purces și de la *Tunari* și mergĕnd până la conacul de la *Căldărușani*, de acolo aũ pornit Măria Sa și pe *Costandin Slugeru Caramanlăul* trimițându-l și pe el ca să se afle Capichehaia la Pórtă den preună cu cei-l'alți boiarı și aũ trimis și pre *Grigorie Postelnic* (1), *fratele lui Vel Stolnic* ca să se afle acolo, pentru ca

(1) Grecianu. Acesta maı târȃiu a devenit Vel Ban Grigorie Grecianu.

să scrie el ce ar fi, cerșindu-l de la Domnul, *frate-său Vel Stolnic*. Iar Măria Sa aridicându-se și de la *Căldoroșani* și mergând încet, când au ajuns Măria Sa la conacul de la *Schiai* (1) iată nemeriră și Călărași de la Țarigrad la *Maî în 3 zile*, cu care făcea boierii Domnului știre cum că Impărăția trimite un Agă cu poruncă ca să se învârtejască Măria Sa în Scaun și să trimiță ispravnicii boierii de ispravă să lucreze la cetate, cu care poruncă sosit'au și Aga tot într'acea zi numai maî pe urma Călărașilor cu 2, 3 ciasuri, viind de la Țarigrad până la *Schiai zile 7*. Decî vădând Măria Sa porunca denpreună cu totă boierimea s'au bucurat foarte și dăruind Măria Sa și pe Aga care adusease veasta, îmbrăcat-au și pe Iazagiul cu contoș de ale Mării Sale cu samur.

Așijderea și pe Vel Agă l'au îmbrăcat iarăși cu contoș cu samur și dăruindu-l pe Aga care venise cu vestea l'au pornit iarăși îndărăt, iar Măria Sa maî mergând până la *Sărata* ca să-și vadă viile s'au învârtejit iarăși în Scaunul Bucureștilor la *Maî în 15 zile*. Unde după ce au sosit, numai de cât orânduind Măria Sa boierii ispravnicii pre (loc alb) dându-le totă slujitorimea și toți salahorii care era orânduți să mērgă la cetate să lucreze, la 17 i-au pornit, iar Măria Sa maî făcând câte-va zile aici și viind zădufurile, la *August 15 zile* s'au arădicat denpreună cu totă casa Mării Sale și cu totă boierimea, mergând pe la satele Mării Sale *Mogoșoia* i *Potlogii* și la *August 28 zile* au intrat în Țirgoviște.

Și acēsta se însemneză pentru o pomenire pentru ca să se știe:

Învırtejindu-se prea fericitul *Patriarh Kir Hrisanth* de la sfântul mormint de vreme ce atunci făcându-se Patriarh orinduit fiind de prea fericitul și minunatul Patriarh Kir Dositheu unchiu-sēu încă din viața lui ca după pristăvirea lui să fie el Patriarh, cunoscându-l că iaste om foarte învățat și vrednic de a chivernisi sfântul mormint și de a păstori pravoslavnicul acela norod. Decî făcându-se Patriarh și mergēnd la Ierusalim, s'au învârtejit iarăși în Țarigrad și de acolo îndemnându-se s'au sculat și au venit aici în țară, care înțelegând Domnul de venirea Sfinții Sale, numai de cât gătind carita domnescă, au trimis tocma la Dunăre înainte cu câți-va Seimeni, cu Pi-

(1) Viile Domnești în vârful văii Meilor, Județul Săcuenii (astăzi Județul Prahovei).

tariul cel Mare, cu un Postelnic al doilea și de acolo puindu-se Patriarhul în carita cea Domnăscă venit-aŭ până în București, iar când aŭ fost să intre în oraș ișitu-i'aŭ înainte toți igumeni, toți preoți orașului și l'aŭ adus cu frumos alaiŭ, cu cântări, cu clopote, până în sfânta mănăstire a lui Sfete Gheorghe. Iar a doua zi trimitând Domnul carita l'aŭ adus la Curte de s'aŭ împreunat cu Sfinția Sa și i-aŭ sărutat mâna luând molitfă și blagoslovenie de la Sfinția Sa și, ședând Domnia tot în București până la Sfeti Petre, isprăvindu-se mănăstirea lui Sfeti Gheorghe de tot lucrul și împodobind-o pre deplin cu de tôte și, întâmplându-se și prea fericitul Patriarh aici, îndemnatu-s'aŭ Măria Sa a o tîrnosi.

Și așa în ziua sfinților Apostoli hotărând a fi tîrnosania făcând știre și prea fericitul Patriarh și tuturor celor l'alți Arhieriei s'aŭ gătit cu toți și toți în veșminte frumoșe și scumpe îmbrăcându-se, mers'aŭ la Curte împreună și cu Părintele Patriarhul unde era multă adunare de tótă boierimea cea mare și mulțime de alt norod, călugări, igumeni, preoți, nesocotiți și despre Dómna mulțime de Jupănese.

Deci din biserica domnăscă arădicând prea fericitul Patriarh sfintele mōște cu mare evlavie și puindu-le în cap, purces'aŭ pre jos de acolo mergând înainte, glótă multă de slujitorime și alt norod, apoi boierimea, apoi igumenii, călugării, preoții, mai pre urmă Arhieriei și după Arhieriei prea fericitul Patriarh, iar pre urma Patriarhului Domnul cu toți Coconii lui, toți cu podōbe domnești și după Domnul, Cămărașul cel mare carele de la Curtea domnăscă până la Sfeti Gheorghe împărțea tot orți (1) la prostime și la tótă sărăcimea.

Iar mai pe urmă mergea Dómnele cu tôte Jupănesele și așa cu această orânduială, pe jos toți aŭ mers până la Sfeti Gheorghie. Iar după ce aŭ intrat în minunata biserică, mergând Patriarhul în oltariŭ și puind cu multă evlavie sfintele mōște pre sfântul Preastol, aŭ început îndată sfânta liturghie și după sfânta liturghie, făcând și tîrnosania, suitu-s'aŭ sus în casele cele patriarșești, unde fiind gătit ospăț fōrte frumos, ospătatu-s'aŭ Domnul cu tótă aceea cinstită adunare, cu Patriarhul, cu Arhieriei și cu tótă boierimea, slăvind și lăudând pre vecīnicul Dumneđeu, că l'aŭ invrednicit a săvârși de

(1) Un ort era a patra parte dintr'un leŭ sau 10 parale.

tot acea minunată zidire care în pământul acesta nu s'aũ învrednicit altul a face.

Și acesta se însemneză ca să se știe:

Tot într'acest an la leatu $\frac{7}{1} \frac{2}{7} \frac{1}{0} \frac{5}{7}$ la al 19-lea an din Domnia Mării Sale, fiind în grădina domnescă de la București un foisor de lemn vechiũ (1), Măria Sa precum cu alte multe lucruri înfrumuseșase Curtea domnescă și grădina o pusese fôrte în frumósă orânduială de vreme ce mai înainte era fôrte próstă și fără de nimic într'ansa, îndemnatu s'aũ și acel foisor a-l face de piatră; deci aridicând acel de lemn ce era, făcut-aũ Măria Sa den temelie tot în locul aceluia, foisor de piatră cu stâlpîi de piatră săpați lucru fôrte iscusit și minunat, împodobindu-l și cu zugrăvele atât pe din năuntru cât și pe den afară l'aũ înfrumuseșat precum se și vede.

Și acesta am vrut să însemnez ca să se știe: tot într'acest timp când aũ orinduit pre Domnul nostru ca să mērgă la *Bender*, orinduise și pre Antiohie Vodă Domnul țării Moldovii, carele după poruncă aũ și mers. Deci fiind acolo la lucrul cetății dimpreună cu tótă boierimea, Mihaï (2) Vodă de la Țarigrad neconținnd a umbla pentru Domnie și a ațâța și scorni nevoie asupra lui Antioh Vodă dimpreună cu Cupăreștii (3) cei ne-așeđați, fiind și Vizirul Ali Pașa fôrte lacom și după pohta lor, dat-aũ multă sumă de bani îndatorind ticăloșa de țară și la *Iulie 25 zile* aũ luat Domnia, scoțând și *mazîlind pre Antiohie Vodă* făr de nici o pricină și făr de nici o greșală pe întreg numai pentru lăcomia banilor, pe carele numai de cât aũ dat poruncă Iusuf Pașii Seraschierului ot *Bender* de l'aũ trimis la Pórtă.

CAP. LXXVIII.

Aicea se însemneză pentru tîrnosania mănăstirii lui Sfeti Gheorghie cum aũ fost ca să se știe (4).

Aicea voiũ să pomenesc de minunata și prea frumósă tîrnosanie care s'aũ făcut la sfânta și Dumnezeiasca mănăstire a lui Sfeti Gheorghie de prea slăvitul și înălțatul Domn Ió Costandin Brân-

(1) Acest foisor avea privire întinsă spre lunca Dâmboviții la Curtea veche.

(2) Racoviță (Gehan).

(3) Cupăreștii sunt boieri rude cu Cuparul Roset și coboritori din Antonie Roset Vodă.

(4) *Intru pomenire* (după Mss. 548 al Academiei Române).

coveanu Basarab Voevod într'al *noao-spră-zécilea au al Domniî sale.*

Acéstă dar sfântă mănăstire, după cum mai înapoi s'aũ însemnat, fiind mică și întunecósă fórte, den râvna cea către Dumneđeu și den evlavia cea ce pururea acest blagocestiv Domn avea; s'aũ îndemnat de aũ stricat și aũ sfărîmat acea ce se đise mică și întunecósă bisearică și den temelie aũ zidit-o mare și prea frumósă mănăstire care pociũ đice că asemenea eĩ rar se póte afla în lume și acéstă mănăstire cu multă osárdie și cheltuială aũ făcut. După ce decĩ o aũ isprăvit de zugrăvit și de alte câte în lăuntru și afară aũ trebuit a avea, o aũ împodobit cu domneștĩ odóre și bisericestĩ lucruri cât i s'aũ convenit unei frumoșe și scumpe domneștĩ mănăstiri. După ce decĩ acestea tóte aũ gătít, socotit'aũ Măria Sa întru cel dăruit de Dumnezeu bun cugetul Mării Sale ca să o și tirnoséscă (adică ca să o sfințéscă), însă n'aũ vrut numai cu Arhierieĩ ceĩ ce se afla într'acea vreme aicea în țară, ci aũ trimis la prea fericitul noul *Patriarh al Ierusalimului Kir Hrisantũ* ca să vie den Țarigrad de unde se afla, aicea în țară ca un diadoh al Scaunului(1) Patriarșesc ce iaste, să se afle la sfințenia mănăstiriĩ aici, carele după rugăciunea Mării Sale și dupre datoría ce avea a se afla la închinăciunea ce s'aũ făcut sfântului mormînt, s'aũ sculat de aũ venit. După ce decĩ aicea aũ sosit cum mai înapoi s'aũ pomenit și după ce cu Măria Sa Vodă s'aũ împreunat, aũ hotărít điuá întru care era să se săvârșéscă sfințenia aceia a sfinteĩ mănăstiriĩ și așa aũ hotărít să fie în điuá de sfințitĩ marĩ Apostolĩ Petru și Pavel.

Decĩ viind acea sfântă đĩ, de cu séră bdenie aũ făcut și la mănăstirea lui Sfeti Gheorghe și la bisearica domnéscă cea den Curte. După aceia decĩ diminéța împodobindu-se Domnia împreună cu tótă boierimea fórte frumos, aũ trimis Măria Sa Vodă mai întâiũ cu douė carâte frumoșe Domneștĩ ca să proscaliséscă pre prea fericitul Patriarh împreună cu tot soboru arhieresc carele adunat den poruncă era la sfânta mănăstire a lui Sfeti Gheorghie așteptând să-ĩ cheme la Curte, (de vreme ce așa se socotise: de sfințele móște le adusease la biserică cea Domnéscă den Curte ca de acolo să se rădicesc cu mare cinste și mare parisie precum s'aũ și făcut), trimi-

(1) Tronului (după Mss. 548 al Academiei Române).

țând ȃic, pre Dumnealui *Ștefan Cantacuzino Vel Postelnic* ducându-și și o cruce dară prea Sfințitului Patriarh forțe frumósă și de mare preț fiind de aur și cu pietre scumpe lucrată și așa viind prea fericitul Patriarh împreună cu toți Arhieriei cară ca să se știe anume aceștia era: *Dionisie Târnoveanul, Clementă Andrianopoleos, Avxente Sofianul, Maxim Ierapoleos, Neofit Sevastios, Mitrofan Nisis, Macarie Varnis, Anthim Episcopul Rînneculuș, Ilarion proin Episcopul Rînneculuș.*

Aceștia decă toți viind la Curtea domnescă împreună cu mulțime de popă și egumenă îmbrăcați toți în veșminte, pogorându-se și Măria Sa Vodă împreună cu totă boierimea; așa decă luând Părintele Patriarhul sfințele moaște den biserica domnescă, tot în orânduială pre jos aș mers toți împreună și Domnia cu Părinții Arhieriei, popii, boierii și altă slujitorime (trăgând clopotele de pe la biserică câte în țîrg era), până la mănăstirea Sfeti Gheorghie și acolo s'aș săvârșit totă slujba tirnosanii și sfânta liturghie cu mare parisie.

După aceia decă în casele patriarșești cele de Măria Sa iarășă făcute mai den nainte vream suindu-se, frumos ospăț cu mare cinste într'acea ȃi *Iunie 29* aș făcut. Toți Arhieriei și totă boierimea la masă ședend, Măria Sa Vodă slavă și mulțumită veacnicului Dumneđeu aș dat carele l'aș învrednicit de aș săvârșit și aș sfințit acestă pomenită sfântă minunată și prea frumósă mănăstire a marelui mucenic și de multe minuni făcător Gheorghie. După aceia decă de la masă Măria Sa Vodă sculându-se, Părintelui Patriarhului și tuturor Arhieriei mährămă frumóse și cu galbenă legați într'ensele le-aș dărui și așa decă Măria Sa Vodă s'aș înturnat la Curte.

CAP. LXXIX.

De preumblarea Mării Sale luș Costandin Brâncoveanu Voevod și de mazîlirea luș Antiohie Cantemir de la Moldova (1).

Isprăvind decă Măria Sa aici ce aș mai avut și viind și vremea cea obicinuită de mergerea Mării Sale la Tîrgoviște, de vreme ce și căldură mară începuse a fi, la *Iulie 3 ȃile* purcegând din Bucu-

(1) Titlu luat din Filstich.

rești cu alaiū frumos, aū mers pe la satele Mării Sale *Mogoșoia* i *Potlogii* și mergând și până la un sat al Mării Sale anume *Mătăsarii*, acolo veste aū venit cu un Călăraș de la Țarigrad scriind boiarii Capichehaielele că, la *12 zile ale lunii lui Iulie* aū îmbrăcat cu caftan de domnie la Moldova pe *Mihael Vodă Racovița* mazilind pre cel ce era Domn *Antiokie Vodă Cantemir*.

De la *Mătăsar* decī purcegând, aū venit Măria Sa la satul *Văcăreștii* al lui *Ianache Văcărescul Vel Paharnic* fiind rugat de dinsul ca Măria Sa să mērgă să se ospăteze acolo de vreme ce aprōpe de drum satul Dumisale era, care rugăciune a mai sus pomenitului boiar, Măria Sa n'aū trecut ci cu bună voie mergând, l'aū ospătat *Dumnealui Paharnicul* fōrte frumos și cu mare cinste, dāruind Mării Sale și un cal fōrte frumos. De acolea decī purcegând aū venit la Scaunul Țirgoviștii de aū fost seara la vecernie fiind a doua Ți Stete Ilie, însă intrând la Scaun cu alaiū frumos *la 19 ale lui Iulie*; după ce decī aici la Scaun aū venit, numai de cât pre *Vornicul Băleanul Ispravnicul Țirgoviștii* l'aū îmbrăcat cu caftan Măria Sa Vodă.

După sosirea Mării Sale lui Vodă la Scaunul Țirgoviștii n'aū apesit mult până aū trimis pre *Sterie Căpitanul* la Pōrtă să se afle acolo cu slujba împreună cu cei-lalți boiarī și Capichehaiale, poruncind *ginerelui Mării Sale lui Șerban Stolnicu* să se scōle să vie în țară, carele *Căpitan Sterie* sosind la Țarigrad, mult acolo *Vel Stolnicul* n'aū zăbovit ci luându-și Țiua-bună de la Chihaiāua și alți prietenī, aū purces și aū venit aici în țară sosind la *August 25 de zile*.

După sosirea decī aici al lui *Vel Stolnic*, veste aū venit Mării Sale lui Vodă de la Capichehaialele de la Pōrtă cum că vine un Capigibașă cu ferman împărătesc ca să spargă odăile turcești câte sunt pe pământul țării și să ia pre toți Sirbii cei veniți den țara turcēscă, atât de prin odăi câți va găsi cât și de prin alte sate, să-l treacă decindea cu tōte bucatele lor, Țicând că făcând jalbă haracerii de decindea că aū trecut mulțime de Sirbī aicea în țară care aū intrat prin sate și pen odăile agilor Turcilor ce avea făcute pe pământul țării, pentru aceia aū mare pagubă că nu pot îmbrăca hărțile de haraciū, care acēsta auȚind Vizirul cu tare poruncă aū trimis pe acel Capigibașă anume Ciohodar Ali Aga, precum am Țis mai sus, cu ferman, ca să spargă tōte hodăile și să ia pre Sirbī. Viind decī aici la Măria Sa Vodă

acel Capigi Başa, l'aŭ primit Măria Sa cu mare cinste şi fermanul cetindu-l numaî de cât aŭ gătit doi boiarî pre *Şerban Prisăceanul biv Vel Comis* şi pă *Iordache Caramanlăul Vel Clucer za Arie* dându-le de aici şi câţî-va slujitorî şi aşa i-aŭ pornit cu Capigibaşa de s'aŭ dus.

Intăiŭ aŭ mers drept la *Brăila* şi sosind acolo aŭ cetit înaintea Agilor de acolo porunca împărătescă ce avea la mâna lui; ei încă nimica împotriva poruncii nu s'aŭ pus, ci îndată s'aŭ sculat împreună cu Capigibaşa de aŭ mers pe la odăile lor şi aşa Capigibaşa aŭ pus de aŭ stricat tóte odăile lor atât den ținutul Brăilii cât şi după tótă marginea, câte aŭ fost până la Diŭ şi aŭ luat şi pe toţi Sirbiŭ câţî aŭ găsit pe la odăi şi pe la alte sate, cum i-aŭ fost porunca, de i-aŭ trecut Dunărea în ţara turcescă însă n'aŭ găsit 15,000 după cum la Pórtă haracerii aŭ fost pârit, ci abia cu bun cu reŭ numaî 2,500.

După aceia decî Capigibaşa iar aici la Măria Sa Vodă la Tîrgovişte aŭ venit de s'aŭ împreunat, pre carele dăruindu-l fórte bine cum s'aŭ căđut unui om de cinste şi împărătesc, s'aŭ dus înapoi iar la Pórtă.

CAP. LXXX.

Iarăşi de trimiterea pe deplin a haraciului (1).

Şedând Domnia tot în Tîrgovişte, aŭ venit şi Agă de la Pórtă haracer anume Mehmet Aga vechil Hargil Vizirului pre care după obiceiŭ Măria Sa Vodă cu cinste l'aŭ primit şi, după ce a cetit fermanul cel împărătesc, văđând că scria într'însul ca să se trimiţă baniŭ haraciului deplin, ne-prinđându-se în sémă munca salahorilor şi a carălor ce aŭ lucrat în anul acesta la cetatea *Benderului*, făcându-se socotélă că cu aceŭ salahorî şi cară şi cu alţi meşteri să cheltuisse pungî 150, fórte s'aŭ întristat atât Măria Sa cât şi tótă boierimea şi într'alt chip n'aŭ avut cum face, fără cât în ţară a se strânge haraciul aŭ orinduit, iar cu jalbă la Pórtă ca să se róge să se prinđă cheltuelile salahorilor i a carălor în sémă.

(1) Titlu luat din Filstich.

Au trimis pre *Ianache Văcărescu Vel Paharnic* ca, împreună cu cei ce se afla boiarî i Capichehaiale acolo la Pórtă, să nevoiască pre la Vizirul, Chihaiaua și la alți stăpânitori ai Porții și cu ce vor putea isprăvi, să trimiță pre *Iorga Slugear*, carele de multă vreme se trimeseese de se afla cu slujba la Pórtă, ca să-și vie acasă-și, și *Vel Paharnic* să rămâie acolo purtător de grijă, purcegând de aici la *Octomvrie 12 zile*.

Pentru o pomenire numai ca să se știe, aici însemnez că la *Octomvrie în 26 (1) zile*, veaste, aici la Tîrgoviște fiind Domnia, au venit cum că Părintele *Gavriil Patriarhul Țarigradului la Octomvrie în 16* au murit, puind în locul lui *Patriarh pe Părintele Kir Chiprianu Chesariotul*. Acel *Gavriil* fórte om de trebă era și păstor adevărat turmiî ceî pravoslavnice, om vrednic și chivernisitor, aședând tóte cele turburate ce era la sfânta marea biserică, pentru a căruia petrecere multă mahnire la toți au fost, pre Domnul Dumneđu rugând ca să-l odihnescă cu sfinții Patriarși întru împărăția cerului.

Plinitu-s-au cu adevărat și cu ajutoru lui Dumneđu și anul al XIX-lea al Domniei Mării Sale pomenitului Domn Iw Costandin Brâncoveanu Basarab Voevod la Octomvrie 28 de zile leatu $\frac{7216}{1707}$.

CAP. LXXX, (Varianta) (2).

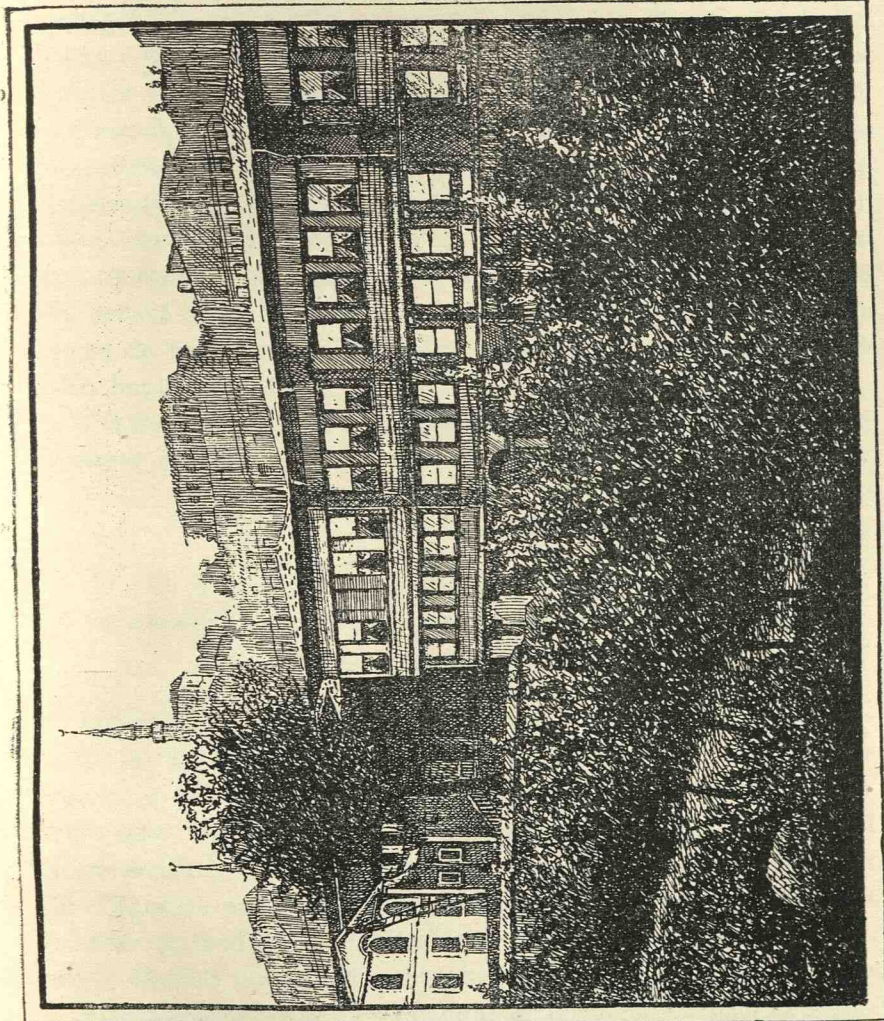
Tot în Tîrgoviște Domnia fiind, socotit-au Măria Sa ca să aducă pre *Vel Stolnic* de la Țarigrad, carele câte-va lunî făcuse la Pórtă în trebile țării și gătind pre *Sterie Căpitanul* ca să-l trimiță să se afle cu *Iorga Vel Sluger* la Pórtă, la *Avgust întâiu* l-au pornit de aici, carele după ce au sosit acolo, *Vel Stolnic* numai de cât luându-și-diuă, bună au purces și la *28 zile* a sosit în Tîrgoviște, pe care Domnul cu drag primindu-l și bine pentru slujbele ce au slujit țării și Domnului acolo, l-au dăruit.

Iar după ce au sosit *Vel Stolnic*, a patra di viind Călărași, scria boierii Mării Sale cum că le-au poruncit Chehaiaua să scrie Mării Sale să trimiță mucarer pungî 25, care mucarer îl dăruise Impărăția Bostangi-Bașii. Decî Domnul gătind baniî după poruncă i-au

(1) In Mss. 548 al Academiei Române, găsim: 25 *Octombre*.

(2) Din Mss. 548 al Academiei Române.

Anexă la pag. 178.

Vederea reședinței Patriarhiei din Constantinopole, și să mănăstirea Sfete Gheorghe, în Fanar.
(Copiată după volajorii din prima jumătate a secolului al XVIII-lea).

trimis, iar la *Septemvrie în 20 zile* pentru o trezviere mers'aũ Măria Sa la *Pitești* dimpreună cu tótă casa Mării Sale și, făcând culesul acolo, la 30 zile iarăși s'aũ învârtejit în Tîrgoviște, unde după ce aũ sosit, gătind Măria Sa pre *Ianache Văcărescu Vel Paharnic, pre Radul Dudescui Vel Sluger biv Vel Căpitan za Margine* (1), la *Octomvrie în 15 zile* l'aũ trimis la Țarigrad, poruncind *Iorgăi Vel Sluger* ca să vie, de vreme ce vre-o 8 luni ședuse la Pórtă. Iar la *Octomvrie 25* viind Călărași, scria boiarii Domnului cum că trimite Impărăția un Agă pentru banii haraciului să-ı ia să-ı ducă la miria împărătescă și, la 30 zile sosind și Aga acela cu porunca la Domn, Măria Sa după poruncă măcar că banı nu era, iar încă și ca să nu stea porunca împărătescă jos până a se strânge banii din țară, fiind cu zabavă și de la Pórtă grăbind, dat'aũ și de la Măria Sa câtă-va sumă de banı, pus'aũ și pe boiarı de aũ dat și așa până în *6 zile* s'aũ împlinit toți banii.

Plinitu-s'aũ cu fericire și anul ai XIX-lea al Domnii Sale la Octomvrie 29 zile.

CAP. LXXXI.

De aici începe a semna orı-ce s'ar întâmpla a fi în anul al XX-lea al prea luminatului Domn Iw Costandin Basarab Brâncoveanu Voevod.

Gătind Măria Sa Vodă după porunca împărătescă banii haraciului, 'i-aũ pornit întâiũ cu o ȃi-două mai înainte. După aceia la *Noemvrie 9* zile aũ purces și Aga haracerul, dăruindu-l fórte bine după cum iaste obiceiul Agilor care vin pentru haraciũ și așa, de aici fórte multămit și odihnit s'aũ dus. După aceia decı nicı Domniea în Tîrgoviște mult n'aũ ședut, ci numaı pân la Ovedenie (2) și apoi a doua ȃi, fiind ȃiua *Sâmbătă la 22 Noemvrie*, de aici den Tîrgoviște, Domnia purcegând și mergând pe la satele Mării Sale *Potlogiı i Mogoșoia*, la *Noemvrie 27* aũ intrat în București cu alaiũ fórte fru-

(1) Numele acestui Radul Dudescul, se vede șters în manuscris. Acesta era ginere lui Costandin Cantacuzino Vel Stolnic și cumnat cu Ștefan Cantacuzino care a fost Domn de la 1714 până la 1716 (veđi și nota 2 de la pag. 161).

(2) Intrarea în biserică a Maicii Domnului.

mos și ședând cu fericire în Scaun, s'aŭ slobođit tunurile și aŭ îmbrăcat și Caimacamii cu caftane după obiceiŭ.

Aici pentru o pomenire numai am vrut să semnez acésta ca să se știe: întâmplându-se a veni de la *Alexandria Patriarhul Gherasim* aici în țară, (carele și mai înainte vreme iar în ȕilele lumina-tului Domn Iŭ Costandin Basarab Brâncoveanu Voevod mai venise și iar se dusesse), săvai slab și bătrân fórte de firea trupescă fiind la știință era mult mai înalt și mai slăvit de cum era mai înainte și, întâmplându-se a fi aici și *Părintele Hrisanth Patriarhul Ierusalimului*, sărbătorile Nașterii și Peritomi și a Bogoiavlentiei cu parisie aici la București le-aŭ făcut.

Inșă Măria Sa Vodă pentru ca să se facă mai mare parisie (lucru care în pământul acesta nu se ține minte să fie fost s'aŭ să fie făcut altă dată), aŭ socotit Măria Sa și așa i-aŭ pohtit pre amândoi prea fericii Patriarși de aŭ mers la frumoșa și minunata mănăstire a lui Sfeti Gheorghe den București de aŭ slujit sfânta liturghie amândoi Patriarșii cu 4 Arhieriei anume: *Climent Udrianul, Afxentie Sofianul, Maxim Mara Ierapoleos, Mitrofan Nisis* și cu mulțime de preoți i diaconii. Acolo era și Domnul cu tótă boierimea și alt norod mult și adunare, care frumusețe și parisie condeiful nu o póte arăta. Sfârșind sfânta liturghie, Părintele Patriarhul al Alexandriei aŭ făcut cazanie fórte frumoșă; după aceia eșind din biserică, Domnul dimpreună cu Patriarșii și cu Arhieriei s'aŭ suit sus în casele cele patriarșești, unde s'aŭ și ospătat veselindu-se atât de minunata și frumoșa parisie ce aŭ făcut cât și pentru prea fericii Patriarși, căci amândoi aicea s'aŭ întâmplat și sfânta liturghie dimpreună în slăvita lavră a lui Sfeti Gheorghie aŭ săvârșit, dând mulțumită și slavă vecinicalui Dumneđeŭ și după scularea mesei, Măria Sa Vodă aŭ mers la Curte.

Fiind Domnia în București, veste de la marginea țării Moldovii aŭ venit, cum că vine sol de la Domnul Moldovii ce era *Mihaș* (1) *Vodă: Ion Sturzea Marele Paharnic* carele aici sosind în ȕiua de ajutorul Bobotezii la *Ghenarie 5 ȕile*, în ȕiua de Boboteză Măria Sa Vodă de diminéță aŭ trimis și aducându-l s'aŭ împreunat cu dînsul.

(1) Racoviță.

După aceia s'aũ pogorit Măria Sa și la săbor (1), după obiceiũ, fiind și solul și așa după săbor aũ auđit și sfânta liturghie, făcând *Fărintele Patriarhul Ierusalimneanul* liturghia și așa pe sol într'acea ți la masă nu l'aũ oprit ci iar s'aũ dus la gazdă-și și, trecend câte-va țile l'aũ ospătat, după obiceiũ, frumos și după aceia a doua ți chemându-l de și-aũ luat țiuă-bună, l'aũ îmbrăcat cu contoș frumos cu pacea de samur și la *Ghenarie în 14 țile* aũ purces de aici de s'aũ dus la stăpănul seũ *Mihaĩ Vodă*. După aceia socotind Măria Sa Vodă, aũ trimes și Măria Sa după obiceiũ sol la Moldova pre *Radul Goleșcul Vel Clucer* purcegând de aicea la *Februarie în 12 țile* și s'aũ înturnat la *Martie 20 țile*.

Aicea iară pentru pomenire s'aũ însemnat ca să se știe: când aũ fost cursul anilor de la Hristos 1708 și-aũ dat obșteșca datorie și prea sfințitul Părinte Mitropolitul țerii Kir Teodosie, carele mult bolind, atât de slăbiciunea bătrinețelor cât și altă osebită a trupuluĩ bôlă și viind ciasul cel hotărît al țilelor aũ adormit în Domnul la luna lui *Ghenarie 27 țile*, iar Arhiereũ țerii 40 de anĩ (aũ fost).

După ce decĩ aũ răposat, gătind tôte cele ce aũ trebuit ale pogribanii, aũ mers a doua ți Măria Sa prea luminatul Domn chie-mând și pre amândoi Patriarșii: cel de la *Alexandria* și cel de la *Ierusalim* de aũ fost la slujba pogribanii și toți Arhiereii câți s'aũ aflat aici, preoți, egumeni și altă mulțime de norod atât bisericesc cât și mirenesc, l'aũ slujit în sfânta Mitropolie cu cinste mare, luându-și toți creștinii iertăciune cu sărutarea sfintei lui mâini.

După aceia decĩ s'aũ suit în casele Vlădicești și împreună cu sfinții Patriarși și Arhierei și cu tótă boierimea, după ce decĩ Măria Sa Vodă în casă aũ intrat cu cei mai de sus pomeniți, aũ început a vorovi pentru alegere de Vlădică ca să se puie, pentru ca să păstoriească turma lui Hristos cea pravoslavnică; fiind dar cu diata răposatuluĩ Părinte Mitropolit Kir Theodosie ales ca să rămăie în urma lui păstoriũ sfinția sa Părintele Rîmniceanul Kir Antim, care cea diată înaintea tuturor scoțându-se de s'aũ cetit, așa cu un cuvânt toți aũ țis către Măria Sa atât Părinții Patriarși cât și alți Arhierei și boieri că: "precum bătrânul păstoriũ răposatul Părinte aũ hotărît și aũ

(1) biserică.

ales pe acel pomenit Episcop Rîmnicean, el să fie Arhiereu și Vlădică iar nu altul și așa vedînd Măria Sa că toți așa află și găesc se să fie, l'au chemat acolo în casa cea Vlădicească și i-au dat cârja. După aceia a venit la Curte Măria Sa și gătind pre *Glîgorașco Ciohodariul* l'au trimis cu cărți la biserica cea mare la Patriarșia Țarigradului, ca după orânduiala bisericească să i trimiță edosis și metathesis (1) ca să pótă fi Arhiereu Vlădică și așa mergînd și isprăvind treaba cu care s'au fost trimis, s'au înturnat sosind aici la *Februarie 19 zile*, făcînd de la Țarigrad *Părintele Patriarhul Exarh pre Părintele proin Odriian Kir Climent* ca să i facă metathesis și așa la *Februarie 21 zile* i s'au făcut metathesis de la Episcopia Rîmnicului la Vlădicia țării. După acésta decî, a doua zi la *Februarie 22 zile*, după ce Măria Sa Vodă de la liturghie așeșit, slujind liturghia *Părintele Patriarhul Alexandrias*, fiind Duminica cea d'întăiu a postului care și *της ὀρθοδοξίας* se numește, aș trimes Măria Sa pre Dumnealui *Ștefan Cantacuzino Marele Postelnic* cu carăta cea frumósă domnescă și cu alaiu frumos la sfânta Mitropolie de l'au proscalisit să vie la Curte, pe carele aducându-l pre scara cea mare pen Divan, s'au împreunat cu Măria Sa Vodă sărutându-i Măria Sa mâna și făcându-i frumósă orație de păstoria ce i s'au dat, iprocî.

După aceia ședînd pușin la voróvă, aș poruncit Măria Sa de aș mers toți boiarîi în casă-i și bând vutcă și sinharisindu'l aș mers toți boiarîi de i-au sărutat mâna și așa iar mai sus pomenitul *Vel Postelnic* aș mers cu Sfîntia sa de l'au dus iar la sfânta Mitropolie.

CAP. LXXXII.

Cum, a venit ferman de la Impărăție ca să trimiță Domnul cară și salahorî la cetatea Benderului și haraciul pe jumătate înainte.

Fiind Domnia în București, aș venit veaste de la Capichehaiale de la Pórtă, că orânduindu-se salahorî și cară să mérgă să lucrede la cetatea *Benderului* ca și în trecutul an și cum cu fermanul acela ce s'au făcut, s'au orînduit să vie în țară Aivaz Aga Ciacârgi Bașa

(1) Permutare, schimbare.

împărătesc și așa puținele zile trecând, aș sosit și acel Agă cu fermanul împărătesc, aici în București fiind Domnia. După ce decî aș sosit și împreunându-se cu Măria Sa Vodă, aș cetit fermanul și cunoscând porunca Impărăției ce iaste, săvai că fôrte cu durere de inimă și întristăciune la toți: de vreme ce fără de plată să lucrede la cetate, atât carăle cât și ómenii în ferman porunca și: nu mai puțină sumă ci 1.500 de salahorî și 220 de cară și 60 de toporași, însă într'alt chip cum a face neputând, Măria Sa aș făcut nevoieță în tot chipul de aș făcut cum aș putut; cât n'aș ajuns den slujitorii țării, den călărași, den dorobanți și den scutealnicî, aș plătit cu banî salahorî de aș plinit acea sumă și așa gătind și pe Aga și dăruindu-l, den preună cu salahorimea l'aș pornit de aici la *Martie 31 zile*, trimitând cu acei salahorî i cară ispravnicî pre *Mănăila Vel Șetrar* i pe *Costandin Cluceru Ralea*.

După aceia decî multă vreme nu s'aș zăbovit, ci de iznóvă altă poruncă împărătescă aș venit cu un Mehter Bașa al Vizirului, ca să mai dea tot la *cetatea Benderului* încă salahorî 500 și cară 100 și meșterî de lemn 40, care poruncă Măria Sa Vodă auđindu-o și vădând, mult s'aș mähnit și s'aș întristat. Iar într'alt chip a face n'aș avut cum, fără cât cu banî salahorîi aceștia și carăle aș nevoit de i-aș împlinit și după poruncă cu un *Iane Căpianul ot Caracal*, la ceî-l-altî la *Bender* i-aș trimis. Și intru acésta porunca Impărăției fără de zăbavă s'aș săvîrșit și s'aș făcut. După ce decî salahorîi i-aș pornit și pe Aga al Vizirului mai sus pomenitul gătind și, pre *Șerban Bojoreanul Vel Vistier* l'aș trimis la Pórtă, scriind lui *Ianache Văcărescul Vel Paharnic* ca să vie și, la *Aprilie în 26 zile* l'aș pornit. Iar *Vel Paharnic* aș sosit la *Maî în 10 zile* și *întâmplându-se bóla ciumei a se înmulți în București*, nimic n'aș mai zăbovit Măria Sa ci la *Maî în 5 zile* purcegând^o din București cu alaiü frumos, întâiü la satul *Mogoșoia* aș mers, de acolea la *Potlogi*, apoi de la *Potlogi* la *Scaunul Tîrgoviștei* aș mers, intrând în oraș cu alaiü frumos după obiceiü la *Maî în 14 zile* leatu $\frac{7216}{1708}$.

Ședând Domnia tot în Tîrgoviște, aș venit tot de odată fără veste Hasan Aga Imbrohorul Vizirului cu ferman împărătesc, ca să dea Măria Sa den haraciü înainte pe jumătate adică-te 142 de pungî, care poruncă Măria Sa auđind, într'alt chip a face n'aș avut cum

fără cât cu împrumutare după la boiarî, cu de la Măria Sa puind și împrumut după la uniî, după la alții, ca nici pe săraci mai înainte de vreme să'i căznescă, nici porunca Impărăției jos să stea și așa banii plinind la *Iunie 15 zile*, i-au pornit de aici trimițând cu dânșii ca să-i ducă la mirie pe Vataful za Călărași (loc alb), care ducându-i acolo i-au dat și la vreme porunca s'au împlinit și s'au făcut. Iar după pornirea Hasan Agăi cu banii haraciului, măcar că de curând era trimis *vtori Vistier Bojoreanu* la Pórtă, iar încă și fiind trebuincios pentru trebile țării, Măria Sa Vodă au socotit de au trimis pre *Radul Dudescul Vel Sluger* la Pórtă și lui *vtori Vistier* i-au scris să vie, pornind pre *Vel Sluger* de aici la *Iunie în 26 zile* și *vtori Vistier* au sosit în Tîrgoviște la *zile 26 August*.

CAP. LXXXIII.

Aicea însemnez că, avënd Domnul în anul acesta puțină liniște, a făcut și nunta fiicei Mării Sale Bălașa cu Manolache feciorul lui Chiriță Andronache (Lambrino) de la Țarigrad. Și de răscolă Cerchezilor și mazilirea lui Caplan Gherei Hanul Crîmului.

Viind vremea cea hotărîtă a vârstei *Cocónei Mării Sale lui Vodă cea de a 6-a anume Bălașa* și fiind orînduit de Dumneđeșu, bine socotind Măria Sa au găsit pe un fecior de boiarîu Țarigrădean, anume Manolache, fiind Cuparul Mării Sale și de mică virstă crescut în casă, pre carele socotind a fi vrednic, fiind chivernisit la minte și cu tóte podóbele cele firești atât cu ceale den lăuntru cât și cu ceale den afară împodobit, a'l face ginere și fiu, l'au învrednicit și întâiu i-au trimis Măria Sa pre *Antonie Grămăticul* împreună cu rădvan (1) domnesc de au adus pe tată-sěu de la Țarigrad, om fórté înțelept și învățat fiind în limba elinescă și dregătorie avënd la biserica cea mare a Țarigradului Hartofilax fiind, anume *Chiriță Andronache*. După ce deci aici l'au adus, atuncea și logodna au săvârșit, dând inele după obicei și așa gătindu-se Măria Sa de nuntă, grîjind ceale ce trebuia ale nunții mai nainte vreme, au început nunta

(1) Trăsură deschisă și largă ca un car.

la *Octomvrie 26 zile* și la *Octomvrie 31 zile* s'au săvârșit, cununându-l cinstitul și prea înțeleptul boiaru *Costandin Cantacuzino biv Vel Stolnic*, însă episcop fiind pus despre partea prea sfințitului Părintelui *Patriarhului Ierusalimului Kir Hrisant*, carele întâmplându-se Sfinții Sale a merge la sfântul mormînt la Ierusalim, așa Sfinția Sa a socotit, fiind în mare prieteșug cu pomenitul cinstitul boiaru, de l'au rugat și l'au poftit prin scrisore ca despre partea Sfinții Sale, cum s'au ȃis, să cunune.

Și așa cu mare cinste și pompă i-au cununat, fiind multă adunare la această nuntă, atât de boierii țerii cât și de altă prostime și cliros bisericesc, Arhieriei, iproci.

Fiind încă și prea sfințitul *Patriarh al Alexandriei Kir Gherasim*, carele a săvârșit Sfinția Sa și molitfele sfintei cununii. După aceia ședînd la masă cu mare parisie și ospătându-se cu multă cinste, dându-se despre partea Mării Sale lui Vodă măhrămî la toți boierii căți la masă ședea, s'au săvârșit nunta cu multă cinste și mare veselie, urându-le toți tinerilor multă norocire și fericire de la Dumnezeu.

Și acesta pentru o pomenire ca să se știe aici s'au însemnat: că într'acest *an al 20-lea al Domniei Mării Sale lui Costandin Basarab Voevod*, fiind Han al Crîmului Caplan Gherei, s'au sculat cu toate ȃrdele tătărăști, cu Șerem-bei al Crîmului și cu mulțime de tătari și mârzacî de aș mers la Cerchezî ca să-i supue după voia și pofta lor, pentru că Cerchezii ne mai putînd suferi luările și alte jafuri ce făceau, le-ar fi fost rîspuns că: orî să se lase după obiceiurile și legăturile cele vechi care avusese cu Impărăția turcescă, aș ei nu vor mai asculta poruncile împărătești nici vor da nimic din ceale ce era legați Impărăției să dea. Aceșta dar aușind Pȃrta turcescă, aș dat voie Hanului celui ce s'au numit mai sus de aș mers asupra Cerchezilor ca cu sabia să-i supuie după voia lor, cum ȃiși și așa mergînd, Cerchezii încă gătindu-se de războiu și în locuri bune pre Hanul așteptînd, pre carele fără de veste nȃptea lovindu-l, mulțime de Tătari aș pierit, pierind și Șerem-bei al Crîmului și pușini din mârzacî vii aș scăpat, pierdînd Hanul totă curtea lui și corturile și tot ce aș avut. Numaî el cu fuga abia aș scăpat și cu pușini din Tătari, cum n'au vrut nici ar fi gîndit, la Crim s'au întors. Aceșta

mare întâmplare și ocară Tătarilor întâmplându-se și Impărăția înțelegând, ca să potolască și să stingă ocara aceia, au mazilit pre Caplan Gherei Hanul și au pus Han pre frate-său Dovlet Gherei pre carele în trecuții ani l'au fost mazilit.

Intr'acest an s'au isprăvit și *cetatea Benderiului* de tot lucrul ei ce au fost fără de nici o plată a Impărăției, lucrându-se numai cu munca și ostenéla săracilor pământeni, lucrându-se la dinsa în doi ani cu mulțime de ómenî și cară.

Plini u-s'au anul cu tóte cele de fericire al 20-lea al prea luminatului Domn mai sus pomenit Ió Costandin Basarab Voevod la 29 zile ale lui Octomvrie.

CAP. LXXXIV.

De aicea începem a scrie orî-ce s'ar întâmpla în anul al două-zecilea și unul al Domniei Mării Sale lui Costandin Basarab Voevod.

Ședând Domnia în Tirgoviște, au venit un Agă al Vizirului Selam Agasi, anume Ibraim Aga Halvagiul cu ferman împărătesc și cu cartea Vizirului pentru bani adaosului haraciului ca să-i trimită la miria împărătescă toți deplin pungî 180.

Acest dar mai sus pomenitul Agă, după ce s'au împreunat cu Măria Sa Vodă și porunca Impărății i-au dat, după alte vorbe ce au avut numai ce au scos den sin o pungă întru care era un hangiar fórte scump, tot cu diamanturî ferecat și au đis lui Vodă: *iată Măria-Sa Vizirul î-ți trimite cest hangiar giovaher poftindu-te să'l primești că el multe au vedut de la tine* pentru aceia țî-au trimis acest dar și ca acestea.

Măria Sa decî cu multă cinste l'au luat și au mulțamit miliî și bunătăței ce au arătat Măria Sa Vizirul către Măria Sa, iprocî, iprocî. Mai đicându'î și acésta că'l poștește Vizirul să'î scrie o carte să đică că orî-ce au luat de la Măria Sa, banî saŭ scule, să'î fie halal iar nu haram; și așa fiind lucru de minune de vreme ce alt Domn al țerii nu s'au învrednicit a avea darurî de la stăpâni fără cât singur Măria Sa, nu mai mult s'au bucurat și slavă lui Dumneđeŭ au dat. Pentru banî decî săvai că cu greŭ lucru era să'î împlinescă, că în

grab a se strânge den țară nu era puțină, Măria Sa împreună cu toți boiarii socoteală au făcut și cu de la Măria Sa, cu de la boiari, cu de la breasle i preoți, multă nevoie făcând, banii i-au împlinit. Inșă pentru mai îndemâna trebii a se face și a se săvirși, s'au arădicat Măria Sa de aici den Tîrgoviște la *Ghenarie 14 zile* și mergând pe la satele Mării Sale *Potlogii* i *Mogoșoia*, la *Ghenarie 19 zile* au intrat cu alaii în Scaunul Bucureștilor, dând cu 6 tunuri și îmbrăcând pe Caimacamii cu caftane după obicei.

După aceia decî gătind și pe Aga turcul, cu toți banii adaosului haraciului l'a pornit de aici la *Ghenarie 22 zile*, trimițând cu dansul, Măria Sa, pe *Iane care fusese Chucer mare de Arie* ca să se afe acolo la datu banilor, când se vor da la miria împărătescă.

Aici pentru o pomenire și acesta se însemnează: că viind vârsta și hotărîta de Dumnezeu vreme a căsătoriei celui *al doilea fiu al Mării Sale lui Vodă anume Ștefan* (1), bine au socotit și *Cocóna a lua au aflat, a lui Ilie Cantacuzino feciorul lui Iordache Cantacuzino Vistiarnecul* carele fusese *Vistier mare la Moldova* în zilele lui *Antiohie Cantemir Vodă* într'u a doua *Domnie a Domniei lui* și așa, măcar că logodna se făcuse cu câte-va luni mai înainte când de neprietenii lui pribeag aicea în țară fusese, iar după aceia când ziua se apropiase, Măria Sa Vodă au gătit pre cinstitul dregătorul Mării Sale pre *Toma Cantacuzino Marele Spătar*, sol la Domnul Moldovei la Mihaï Vodă de l'au trimis, poftindu-l și rugându-l ca să dea voie pomenitului mai sus *Ilie Vistiarul* împreună cu alte rudeni de ale lui ca să vie la nuntă, pre care lăsându-i și voie dându-le au venit și așa când în tîrg era să intre le-au trimis Măria Sa Vodă înainte sumă bună de slujitorime cu Căpitanii cei mari și două săni domnești, într'una să șadă jupănesele și într'alta numitul cuscu Mării Sale, *Vistiarul*, trimițând cu acele săni pre *Șerban Bujoreanu Marele Vistier* și pre *Șerban Grecianul Marele Stolnic* carele și *gînere Mării Sale* era, pre care cuscu cu mare cinste în oraș l'au adus și la gazdă orânduită l'au așezat, așijderea și pre alți boiari nuntași iar pre la gazdele lor orânduite. După aceia a doua di au

(1) Pe numele acestui Cocon al doilea Ștefan, Costandin Vodă a și săvirșit înainte de nuntă minunatul Palat de la satul său Mogoșoia precum în inscripția de la ușa de sus a intrării pre marmură săpat se citește.

1709

mers de s'aũ împreunat cu Măria Sa Vodă, pre care-ı cu cinste și bună voie i-aũ primit Măria Sa. Acésta aũ fost la *Ghenarie 31 zile*, iar după aceia la *Februarie 17 zile*, nunta începându-se cu mare veselie și pompă, la *Februarie 20 zile* s'aũ săvırșit și cununându-l prea cinstitul și înțeleptul bătrân boiar *Costandin Cantacuzino biv Vel Stolnic* carele și din botez, Coconului naș fusease și așa cununia aũ săvırșit; prea sfințitul *Patriarh al Alexandriet Kir Gherasim* aũ cinstit cununia.

Fost'aũ și Mitropolitul țerii și alți Arhieriei la masă și frumósă adunare, atât boierimea țerii cât și den boierimea Moldovii căți venise nuntași, pre care și cu măhrămı pre toți despre partea gineriului i-aũ cinstit. Fost'aũ și solul Moldovenesc carele de Mihai Vodă se trimisease anume *Costandin Gavrilită marele Comis* și așa cum am mai đis, cu mare și prea frumósă pompă s'aũ săvırșit cinstita și slăvita acésta nuntă *ınr'al 21-lea an al Domnii Mării Sale luı Iw Costandin Basarab Voevod*.

Și acésta iar pentru o pomenire aici însemnéză ca să se știe că: tot ınr'acést an al Domniei Mării Sale luı Vodă viind vremea cea hotărıtă de sus, ca și feciorul luı Șerban Vodă carele se afla pribeag la Brașov, să se căsătoréscă și așa încă mai nainte aicea ın țară cercând ca să'și găséscă soție și ne-putând afla obraz ca acela ca să'ı fie de potrivă atât cinstii luı cât și neamului, den Dumneđeiasca orânduială lucrul așa s'aũ purtat că fiind aici ın țară un Beizadea fecior de Domn al luı *Antonie Vodă* (1), *Chiriță Draco* anume *Iordache* carele ținuse o fată a luı *Gligorie Vodă* (2) și el avënd o Cocónă, măcar că se cam rudea cu Coconul luı Șerban Vodă despre tată-sëu, ınsă scriind la Patriarșie la Țarigrad i-aũ adus blagoslovenie ca să o pótă lua. Și așa Măria Sa Vodă gătind boiarı de aici, ıntăiũ pe la *Rucăr* i *Dragoslavele* cu Cocóna să o ducă aũ trimes pre *Pırvan Vistiarul* și pre *Drăghicı Ciaușul Strâmbeanul* cu Jupănesele lor, iar călărește pre Prahova aũ trimes pre cinstitul dregător al Mării Sale pe *Toma Cantacuzino Vei Spătar* ca ın locul Mării Sale să fie Nun să'l cunune. Impreună aũ trimes și pre *Răducanul Cantacuzino biv vtori Logofet* și alți Coconı de

(1) Antonie Roset care a domnit 1669—1672.

(2) Ghica al II fiu luı Gh Ghica ıntăiũ (1660—1664 și 1672—1673.

boiarî ca să se afle la acea cinstită adunare a nunții, care de aicea aũ purces la *Februarie în 21 zile*, iar nunta s'aũ făcut acolo și s'a sãvãrșit cu mare pompã și cinste la *Februarie 27 zile* în ziua de lãsatul seculuî de postul cel mare, la Brașov.

Și acẽsta pentru o pomenire aici sã insemnãzã ca sã se știe :

Cã iar într'acest an al Domnii Mãrii Sale luî Vodã, la *Ghenarie 28 zile* leatu $\frac{7}{17} \frac{2}{7} \frac{17}{09}$ la 10 ciasurî din ñi (1), fiind vreme frumósã, sãnin și sóre, la Jud. Buzãuluî, de ceea parte de apa Buzãuluî aũ trãznit atãt de tare cât ómenii și dobitócele aũ cãðut la pãmãnt și aũ cãðut și câte-va pietre de sus, care pietre de minune le-aũ adus la Curte de s'aũ minunat toîi vãðãndu-le. Pietre mari bucãîi și negre ca zgura care nu aũ cãðut peste tot locul ci numai în douë locurî, ci puîine nu multe; ce va fi semnul acesta singur Impãratul ceresc va ști cãruia a pãði cu mila sa norodul sãu (îi place). Glas de mare rugãciune s'aũ dat slavei luî ceî vecínice.

CAP. LXXXV.

Cum, Domnia a avut pace și rãsuflu într'acest an în farã.

Intãmplãndu-se a fi *Fãrintele Alexandrianul Patriarhul, Kir Gherasim* aici cãtã-va vreme dupã cum s'aũ ñis mai sus și vrãnd sã se ducã iarãși la Eparhia luî, dupã ce aũ trecut nunta domnãscã, Mãria Sa Vodã l'aũ gãtit și pre Sfinția sa, dãndu-î car cu cai rãdvan, un Buluc bașã de seimenî cu seimenî, dãruindu-l atãt Mãria Sa cãt și boierimea țãrii cine cu ce aũ putut și așa la *Martie 3 zile* de aici den Bucureștî cãtre Odriiũ aũ purces, blagoslovind pre toîi și mulțumind.

Dupã aceia gãtind Mãria Sa Vodã și pe Dumnealuî *Ianache Vãcãrescul Vel Paharnic*, l'aũ trimis la Pórtã ca sã se afle la trebile țãrii și poruncile Domnii ca sã mérégã el și sã vie *Radul Dudescul Vel Sluger* carele de multe luni în slujba domnãscã acolo se afla și așa *Vel Paharnic* de aici la *Martie 7 zile* aũ purces, iar *Vel Sluger* aũ venit aici la *Aprilie 2 zile* pre carele Mãria Sa Vodã cu bunã voință primindu-l și mulțumindu-î de drépta slujbã și ostenelã

(1) Pe atunci se numãra ziua începãnd de la rãsaritul sóreluî.

ce aŭ făcut în tréba țării și a Domniei și cu conțeș de ale Mării Sale l'aŭ îmbrăcat cu pacleale de samur.

Seđând decî Măria Sa Vodă în București și fiind vreamé bună de primăvară și ne-având nicî o supărare de către Pórtă, s'aŭ indemat Măria Sa de aŭ mers către satul Mării Sale la *Obilești* în preumblare, purcegând den București la *Maî 12* ڭile și acolo câte-va ڭile preumblându-se, la *Maî 24* ڭile iar aŭ venit Măria Sa la Scaun la București, unde nu mult zăbovindu-se s'aŭ gătit de Tirgoviște și la *Iunie 8* ڭile, purcegând den București și mergând pe la satele Mării Sale *Mogoșoia* i *Potlogiŭ* de s'aŭ preumblat, la *Iunie 18* ڭile aŭ intrat după obiceiŭ la Scaunul Tirgoviștei cu alaiŭ frumos, îmbrăcând și pre Vornicul de Tirgoviște cu castan după obiceiŭ.

Intr'acest an Impăratul turcesc Sultan Ahmet făcând nuntă mare și frumoasă la *Maî 12* ڭile leatu $\frac{7}{1} \frac{2}{7} \frac{1}{0} \frac{7}{9}$ și-aŭ dat pre fie-sa după Silictar Ali Pașa, însă Cocóna Sultana numaî de 4 anî fiind o aŭ măritat.

CAP. LXXXVI.

Ferman de trimeterea haraciului la miria împărătescă și cum aŭ venit la Măria Sa sol de la Moldova.

Fiind Domnia în Tirgoviște aŭ venit ferman împărătesc trimițându-l boiarî Capichehaialele de la Pórtă (cu care ferman fiind orânduít să vie un Agă cu dânsul, s'aŭ socotit boiarî Chapichehaialele de i-aŭ dat pungi 20 pentru ostenéla lui, den porunca Mării Sale Vizirului), în care ferman porunca Mării Sale lui Vodă să trimiță din suma banilor haraciului 140 de pungi. Decî după poruncă Măria Sa Vodă făcând multă nevoință, la vremea ceea ce era poruncită gătînd acei bani deplin i-aŭ trimis la miria împărătescă de i-aŭ dus *Costandin Diichitis Vataful de Aprođi*.

Și aceasta încă se însemnéză ca să se știe că: Mihaî Vodă Domnul de la Moldova arătându-se de la o vreamé cu multă împotri-vie împreună cu sfetnicii boiarîi Mării Sale Cupăreștiî către Măria Sa Vodă și după aceia socotindu-se ei că, acea faptă și rea chiverniséla ce făcea la nicî o cale bună și de folos nu-î va scóte, numaî de cât Mihaî Vodă aŭ gătit pe cel mai de aproape boiarî și

sfetnic al s eu, pre *Iordache Vornicul Ruset* de l'aŭ trimis aicea la M aria Sa Vodă, nu ca un sol ci ca un om de casă ce era, să- i spuie pricinile  i iar a i să împace lucrurile. Carele viind aici M aria Sa Vodă cu cinste l'aŭ primit,  i el despre partea Domnului s eu ceale ce poruncite i-aŭ fost Mării Sale i-a u  is  i a u ar atat  i, r aspunsul luandu- i, iar a i s'a u  nv irtejit înapoi opt  ile numai aici făcând.  i într'acele 8  ile cu M aria Sa  mpreunare a u avut de 3 or i, mâncând bucate cu M aria Sa de dou e or i, iar cu alt cu nimeni din boiarii  arii  mpreunare n'a u avut, nici el la nimeni n'a u mers, nici la d ansul nimeni n'a u mers ca să se împreune.

 e ed nd Domnia încă în T rgovi te, a u venit poruncă de la puternica  mp ar a ie cu un Agă al Vizirului Rahtivan Pașa ca să trimi a M aria Sa Vodă 250 de cară  i 800 de salahori să lucreze acum la cetate la or i-ce ar trebui, la lemne, la pietre, iproc i. Care poruncă măcar că f or te cu gre u în vreme de iarnă fiind, era  i cu pripă a se face, însă M aria Sa Vodă, cu t ot a nevoin a, porunca  mp ar a ii a u împlinit g atind ómenii  i carăle; cu cari Căpetenie lor a u trimis pre *Robe cel t iner Căpitanul ot R innec* purcegând de aici la *Octomvrie  n 10*. După aceia g atind M aria Sa bani i haraciului c a i rămăsese, i-aŭ trimis cu *ginerile Mării Sale Iordache Vel Agă*  mpreun a cu *Sterie Căpitanul* ca  i bani i haraciului la miria împărătéscă să- i ducă  i să r am aie acolo la P ort a  i purtător de grija trebilor țerii, pentru că lu i *Ianache Văcărescu Vel Paharnic* M aria Sa poruncise să vie de vreme ce  e eduse 7 luni acolo la P ort a, carele purcegând de acolo a u sosit aici la *Noemvrie în 2  ile*.

Plinitu-s'a u cu fericire al dou e  ecilea  i unul an al Domniei prea luminatului Domn I w Costandin Basarab Voevod la Octomvrie 29.

CAP. LXXXVII.

Aicea se începe a se serie or i-ce s'ar întâmpla la anul al dou e- ecilea  i doi al Domniei Mării Sale lui I w Costandin Basarab Voevod.

 e ed nd Domnia  n T rgovi te, a u venit veaste cum că a u pus alt Domn la Moldova, prind end  i sco and pre Mihai Vodă cu mare urgie, purtându-i-se numele că a u stricat  ara  i s'a u ar atat ca un hain  mp ar a ii, iproc i.

Pus'ău dar Domn pre *Nicolae Mavrocordat, feciorul lui Alexandru Mavrocordat, marele Dragoman Impărății Turcești*, însă nu cu puțină cheltuială Domniea aŭ luat cum s'aŭ auđit și ȃicându-i să fie credincios Impărății și să'i fie grijă pentru ca țara să se drégă iar nu să se mai strice duple cum iaste stricată, iprocî, îmbrăcând caftan la 6 ale lunii lui Noemvrie $\frac{7}{1} \frac{2}{7} \frac{1}{0} \frac{8}{9}$ și la luna lui Ghenarie în ȃile 25 s'aŭ auđit că aŭ ajuns la Scaunul său la Iași, ducând cu el mulțime de greci țarigrădeni (1), iprocî, iprocî.

CAP. LXXXVIII.

Poruncă pentru salahori și cară la mai multe cetăți și de schimbarea Vizirului.

Venit'aŭ porunci de la Impărăție Mării Sale lui Vodă, cu Agi vizirești cu fermanuri, poruncind ca să trimiță să lucreze la cetatea Brăilei, la cetatea Giurgiovilui și la cetatea Albă, care porunci mă-

(1) Acesta este primul pas făcut de Fanarioți în Domnia fatală a lor, asupra Moldovei și apoi peste vre-o șase ani ajunseră a domni și asupra Munteniei. Este bine și important a se ști de noi, astăzi, în ce mod se aprecia de către Români în vremea accia faptul acesta tristul de pierdere a Drepturilor noastre de a fi stăpâniți de Domnii Români aleși de noi. Iată ce găsim într'un manuscris al Cronicarului Moldovean Iordache Cantacuzino, Manuscris interesant ce se află în Biblioteca Academiei din București sub No. 254, dăruit de regretatul Mihaï Cogălniceanu:

«Când a luat Tergimanul Nicolae Alexandru Mavrocordat întâia oră Domnia «Moldovei i s'a ȃis de la Impărăție că: nevrând Antiohie Vodă să dea 300 «pungi nu i se va mai da lui acea Domnie (pe care abia 150 pungi voia el a «plăti) și că lui, unei slugi credinciose i-o dă de geaba, decî să o primescă el. «Atunci el, chiar fără a mai întreba pe tatăl său a primit'o și peste puțin abia «Vezirul i-a arătat un izvod de la care locuri să ia el în Moldova bani și așa «l'aŭ făcut de a scos vre-o 800 de pungi fără alte vre-o 200 ce a mai trebuit «a cheltui până s'a făcut Domn desăvârșit la Iași. Dar bătrînul Ecsaporitul «(tatăl său) forțe rău s'a mâhnit auđind că fiul său a și fost îmbrăcat cu caftan de Domnie și că a luat Domnia Moldovei; și cum a înțeles, cum a și în- «ceput a plânge și a-și da palme peste obraz și a-și smulge părul din cap și «din barbă și a blestema pe fiul său spuind că: dintr'acel ceas este cuca lui «stinsă și apoi nu mult ci numai vre-o două săptămâni a mai trăit el și a «murit, fiind și bătrîn, pe când încă fiul său Neculae Vodă nu apucase să pur- «ceadă din Țarigrad. Iar în locul lui Neculae a pus Impărăția Tergiman pe «frate-său Ion.»

car că greale și peste puțință era, aflându-se în multă mirare Măria Sa și socotélă cum s'ar putea chivernisi lucrul spre a săracilor puțință și așa cu multă nevoiță, orînduală au făcut ca porunca Impărății în desăvirșit să se facă, să se lucreze și să se isprăvescă ca și întru acésta porunca împărătescă să se împlinescă.

După acésta dară, socotind Măria Sa pentru chivernisela cea mai bună a trebilor de la Pórtă ale Mării Sale și ale țerii, au trimes pre Dumnealui *Radul Golescul Marele Vornic* să fie purtător de grijă la Pórtă de tóte poruncile Mării Sale, purcegând de aicea den Tirgoviște la *Februarie 10* zile leatu $\frac{7}{1} \frac{2}{7} \frac{1}{10}$ și sosind Dumnealui acolo la Pórtă să vie *ginerile Mării Sale Iordache Crețulescu Vel Agă* înapoi acasă-și. Și așa după trimiterea mai sus pomenitului *Vel Vornic*, nicî Măria Sa n'au zăbovit ci la *Februarie în 10* zile purcegând de aicea den Tirgoviște, au sosit la Scaunul Mării Sale la București, la *Februarie 14* zile intrând cu alaiū mare și frumos. După aceia au îmbrăcat pe Caimacamî cu caftane după obiceiū dând și cu 6 tunuri.

Fiind Domnia în București au venit Mării Sale lui Vodă veste de la margine că, vine sol de la Moldova de la *Nicolae Vodă*, după obiceiū, anume: *Chirițihus Mutrachi Vameșul cel Mare*, carele și aici au sosit la *Februarie în 25* zile. După aceia și cu Măria Sa Vodă s'au împreunat arătând denspre partea Domnu sēu mult prieteșug și dragoste. După aceia trecând trei-patru zile, l'au și ospătat Măria Sa după obiceiū și la ȕiua-bună l'au îmbrăcat cu conteș frumos cu pacea de samur și la 4 zile ale lui *Martie* au purces.

De aicea s'au dus iarăși înapoi la Moldova la Domnul sēu. Trecēnd decî puține zile, după obiceiū au gătit și Măria Sa sol de au trimes la *Niculae Vodă, la Moldova*, pre *Gheorghe Castriotul biv Vel Comis* purcegând de aici la *Martie 12* zile și s'au învârtejit de acolo la *Aprilie în 5* zile.

Iar la 15 au venit un Agă cu ferman de la Impărăție ca să dea Măria Sa Vodă 150 cară ca să mérgă la *Cetatea Vozii* să lucreze acolo ce ar fi treaba, care poruncă auđind Măria Sa fórté s'au turburat împreună cu tótă boierimea, vedēnd cât greū iaste pre biata țară, de vreme ce în 5 locuri a se luca fórté cu greū era: la *Oru*, la *Cetatea Albă*, la *Vozia*, la *Brăila* și la *Giurgiov*, însă ca porunca

împărătescă jos să nu stea, făcut-au Domnul sfat împreună cu totă boierimea și numai de cât făcând socotelă a se face cu bani, au gătit pă *Mănăila Vel Șetrar* de l-au trimis la Margine și i-au dat și bani ca să găsească și să tocmască cară și gătindu-le să le pornească ca la vreme să sosască acolo unde era porunca să lucreze; și așa mergând au făcut cu bani și acei tăietori de lemne și cară și le-au pornit: cele ce au fost de *Vozia*, la *Vozia* și ceale ce era să taie lemne și să le care, la *Akerman*. Însă nu ajungea greul și păsul acesta ce era, ci iarăși de iznăvă cu Agă viziresc, cu ferman au venit poruncă, că de iznăvă la *cetatea Orului* să mai trimită Măria Sa 500 de salahori și 80 de meșteri zidarî și încă cară 100 ca să lucreze ce va trebui acolo, care poruncă Măria Sa împreună cu totă boierimea aușind în multă voie-rea să afla, însă cu buna chivernisělă a Mării Sale și acestea făcându-se, din dorobanți, scutelnici, călărași și Sărdar făcând peste ei pe *Caloian carele fusese Căpitan la Buzău*, gătindu-i i-au trimis, isprăvindu-se cu mare nevoință și treaba și porunca aceia.

Ședând în București Domnia până la luna lui *Iunie* și viind vremea căldurilor, Măria Sa Vodă s'au gătit și, la 9 zile, din București cu frumos alaiū au eșit, mergând întâiu la *Mogoșoia* unde au venit și veste de la boierii de la Pörtă că ne mai putând să suferă reuțățile Vizirului, al Pașii care era, Impărăția l'au mazilit la *Iunie 4* zile, puind Vizir pre feciorul Chiuprului anume: Numan Pașa, om forte învățat, bun și înțelept.

Și ședând câte-va zile la *Mogoșoia*, s'au sculat de au mers la *Potlogi* și de acolo, la *Iulie 1* au intrat în Scaunul Țirgoviștei cu alaiū mare și frumos, îmbrăcând cu caftan pre Vornicul Țirgoviștii, după obiceiū.

CAP. LXXXIX.

Iarăși ferman de trimiterea haraciului la Bender și de schimbarea Vizirului.

Ședând Domnia în Țirgoviște, au venit veste de la Capichehaele că vine un Capigibașa cu fermanul pentru bani haraciului, ca să-l ia să-l ducă la *Bender* și așa fără de zăbavă aicea au venit și

acel Capigibașă anume: Mehemet Beiù cu acea poruncă, ca să ia haraciul deplin 282¹/₂ de pungī să le ducă la *Bender* la Serashierul de acolo și el să facă ceea-ce Pórta îi va fi poruncit. Așa decī Măria Sa Vodă vëdënd porunca, îndată aù dat poruncă și cu mare nevointă apristuind, măcar că așa in grabă toți a să strînge den țară cu putință nu era, numai făcând sfat cu boiarii, aù aflat de s'aù pus împrumutare pre boiari, pre mănăstiri și însuși Măria Sa Vodă aù ajutat de la Măria Sa la această trebă și păs al țerii și plinindu-se banii, după poruncă i-aù încercat și i-aù pornit împreună cu *Gligorașcu vtori Vistiari* de s'aù dus Capigibașa cu ei să-i ducă unde aù fost orînduiți la *Bender*, arătând Măria Sa multă nevointă și la această mare treabă a țării pînă s'aù isprăvit și porunca Impărății s'aù împlinit.

Neputând însă Vizirul ce se pusese Numan Pașa să împlinescă voia Impărății de vreme ce era om bun, drept, de la nimeni nu lua nimic și Impăratul fiind lacom și nesațios nici cum voia și lăcomia lui n'aù putut'o îndestula.

Deci Impăratul vădënd că nu și-aù aflat om după pohta voii lui, l'aù mazilit făcëndu-l Pașa la *Egrip* trimițând pre *Imbrohorul* lui cel mare cu dînsul să'l ducă cu cinste la mansupul lui și, in locul lui aù pus Vizir pre *Mehmet Pașa Baltagiul* carele mai fusese Vizir și altă dată tot in dîilele acestui Impărat, iar om bun și blând.

Viind vremea culesului de vii și fiind vremea de sus bună și despre Pórtă liniște, Măria Sa Vodă împreună cu toți ai casii Mării Sale s'aù îndemnat de aù mers la *Pitești* și aù fost acolo la cules, purcegând den *Tirgoviște* la *Septemvrie 20* dîile și s'aù învirtejit in *Scaun* iar, la *Septemvrie in 29 dîile*.

CAP. XC.

De aici încep a scrie ce s'ar întâmpla la anul care s'aù început al două-zecilea și trei al Domniei Mării Sale lui Iw Costandin Basarab Brâncoveanu Voevod.

Pentru chivernisirea trebilor de la Pórtă, trimis'aù Măria Sa pre *Radul Dudescul Vel Sluger* ca să se afle acolo, căutând trebile și poruncile ce ar fi și așa sosind el acolo, să vie cei-lalți boieri care

se trimisease adică-te: *Vel Ban Costandin Știrbeaiu i Ianache Văcărescu Vel Paharnic*. Până a sosi dar pomenitul mai sus *Vel Stuger* la Pórtă, veste boiarii Capichehaiale au făcut Mării Sale lui Vodă cum că Împărăția au hotărît să facă óste împotriva Muscalilor, de vreme ce fiind avut Muscalii de câți-va ani mai nainte óste cu Șfeții care pen țara Leșească, pen țara Căzăcescă avënd de multe orî războiü până în cea de apoî în trecutul an sub *Poltava* unde 'i dicea, spre părțile hotarului *Crimului* fiind *Craiul Șvețesc Carol* împreună cu apostatul, hicleanul, *Mazepa Hatmanul* căzăcesc, carele despre partea Împăratului seü să hiclenise fugind la *Craiul Șvețesc*.

Acolo dar cum diși, sub *Poltava*, mare războiü făcându-se, Dumnezeü au dat izbândă Împăratului moschicesc de istov, cum se auđise, pierđându-și Craiul Șvețesc tótă óstea sa și capetele oștilor, Gheneralii și sfetnicii lui, unii pierind în óste, alții și mai mulți luându-se în robie, numai el cu hicleanul pomenitul *Hatman căzăcesc Mazepa* și cu puțină óste scăpând, au tras la puterea și ajutorul Împăratului turcesc la cetate la *Bender*, unde dic; pe carele primindu-l Turcii bine, l'au ținut mai bine de un an acolo numai cu fágăduiale, fágăduindu-i că 'l va duce la țara lui. După aceia socotindu-se, au hotărît să facă óste asupra Moscalilor, cum mai sus s'au đis, spre izbândă și rásplătirea ce au făcut *Craiului Șfețesc*, închiđând la Edicule și pe solul Moschicesc cu mare urgie și așa poruncă au venit întâiü cu Mataragi Bașa al Vizirului ca să dea țara 600 de cai, 250 Vizirului și 350 pentru tunurile împărătești, poruncind Vizirul cu tare ferman ca să trimiță Măria Sa Vodă acești cai cum mai curând, pe iarnă să se afle la Țarigrad pân la *20 de đile ale lui Ghenarie*.

Și nu numai acea poruncă venise ci tot cu acel Mataragiü și alt ferman, ca să ducă lemne la *Giurgiov* să facă 50 de acicuri. După aceia și altă poruncă cu ferman au venit, ca să taie 24.000 de lemne, scânduri, grinđi, lați și altele poruncind ca să fie pentru podul ce era să se facă la *Sakci* peste Dunăre pentru trecerea oștilor turcești, care porunci tot de o dată sosind; și mai peste tóte acestea, scriind boiarii de la Pórtă că, cere Vizirul huzmet și Împăratul 300 de pungî; toți boiarii împreună cu Domnul au rēmas incremeniți mirându-se de ce să se apuce să facă și să isprăvescă

intâiū, însă și rugăminte, jalbe la stăpânitorii Porții au trimis. Iar și Măria Sa cu boiarii pentru chiverniséla acelor porunci cât puțința era omenescă a căuta n'au lipsit, pentru ca să se împlinescă tréba și porunca împărătescă, săvai greu și nesuferit lucru fiind a se face (tôte-odată) și a se isprăvi cu anevoie era. Iar cu Dumneđeescul ajutoriū și bună chiverniséla făcându-se și acele trebī și porunci s'au arădicat.

Și acésta se însemnéză ca să se știe că: tot de odată și fără de veste s'au înțeles că cu nevoința Hanului, Impărăția *au făcut Domn lu Moldova pre feciorul lui Cantemir Vodă Dumitrașco* scoțând și *mazilind pre Nicolae Vodă Mavrocordat*, carele fusese Domn nici anul deplin la Scaun domnind, carele nu cu puțințe tirăniū și năpăstuirī spre săracii boiarī pămîntenī de acolo și altă sărăcime fusese. Tiran nemilostiv đic că era și așa pe acel *Nicolae Vodă* mazilindu-l l'au dus la Pórtă.

Iar Domnia ședënd în Tirgoviște până la *Februarie 6, Miercuri la 7 zile ale lui Februarie* au purces de au mers pre la satul Mării Sale pe la *Potlogi* și au intrat în Scaun în București la *11 Februarie* cu alaiū mare după obiceiū, îmbrăcând și pe Caimacamī cu caftane, după obiceiū și dând și cu 6 tunuri.

CAP. XCI.

Aici se însemnéză purcederea Domnului la óste; trimiteria lui Gheorghe Comisul den porunca Porții la Moscali și fuga Tomiū Cantacuzino Vel Spătar către aceiași Moscali.

Fiind Domnia la București, poruncă au venit Mării Sale cu un Ciohodar al Chihaelii aducënd ferman și cartea Vizirului și a Chihaelii ca să se gătescă și Măria Sa să mérgă la óste, de vreme ce Vizirul purcesese den Țarigrad către Odriiū și de acolo drept la *Thighinea* mergea, poruncind în ferman ca și Măria Sa cu câți slujitorī va avea să mérgă la *Benderiū* să se afle încă mai înainte până a sosi Vizirul acolo și așa Măria Sa porunca împărătescă luând, îndată poruncă la toți au dat. ca să se gătescă și gătindu-se după poruncă, toți luând pre Dumneđeū într'ajutoriū la *Maiū în 7 zile* din Scaun au purces cu mare și frumósă orînduială, măcar că cu

multă struncinare și supărare a tuturor fiind, iar ca porunca împărătească să se împlinescă, cum mai sus am ȃis, aũ purces și pân la conacul de la *Gherghița* mergând, a doua poruncă Mării Sale de la Vizirul aũ venit, ca acolo să se oprască, nimic mai înainte călătorind.

Dirept aceia după poruncă acolo câte-va ȃile ședând, unde hrana și pășunea vitelor oștii împuținându-se, s'aũ arădicat și în gura *Urlaților* la *Albești* s'aũ mutat și acolo câte-va ȃile ședând, nu cu puțină nevoință Domnul pentru folosul obștii și al țării să nevoia, și nu numai cu buna și înțelpta chiverniséla a Mării Sale țara folosind, ci și cu mare sumă de bani aũ ajutorit de vreme ce Turcii necontenit cerea, care Măria Sa cunoscând multa slăbiciune a țării și cererile păgânilor mari și nesuferite fiind, din casa Mării Sale ca să împlinescă cumplita și nesățioșa lăcomie a Turcilor pentru folosul, starea și chiverniséla țării, mare sumă de bani aũ dat, care alt Domn nu aũ făcut.

Fiind deci Domnia în gura *Urtaților* și pravoslavnicul Domn îngrijat aflându-se în ce chip ar face ca într'o vreme cumplită ca aceia, întrégă să păzescă țara și fără primejdie de către amândoué părțile, adică și de către Turci și de către Moscali, Dumneȃeiasca pronie care necontenit este păzitoare celui ce nădăjduiaște întru ea, bine aũ voit ca și acest lucru să se chivernisescă de bună ostprăvuire a înțeleptului Domn că, aflându-se Turcii întru mare gróză și teamere nu puțină, ca nu cum-va să se biruiască de Moscali, care încremeniți mergea la rězboiũ și cu totul desnădăjduiți de izbândă, dat-aũ voie Vizirul, Mării Sale Domnului să mijlocească ca un creștin către creștină ca dóră s'ar putea înoi pacea între Impărății. Deci Măria Sa cu acéstă bună mijlocire, săvai că cunoștea cum că de vreme ce Moscali s'aũ pogorât la Prut nu era cu puțință să se impace lucrurile, dar încă și mai virtos ca pre Moscali să'i îmbuneze că adică să nu vie cu vre-o bănuială asupra țării și mai ales, ca un Domn creștin și pravoslavnic cu dragoste și cu râvnă creștinescă și fierbinte, la Impăratul creștin bine aũ socotit să trimiță cuviósă cinste și obligația ceea ce să cădea, iar mai mult însă ca să împlinescă porunca stăpânescă și așa alegând den boiari Mării Sale pe un boiariũ bătrân anume *Gheorghie Castriotul biv Vel Co-*

mis, om cuvios, învățat și întru tóte iscusit carele și maî den înainte era Țarului cunoscut, pe acesta ȃic, alegându-l l'aũ trimis către Țarul, însă la iveala pentru priciņa ce maî sus pomenim, adică pentru inoirea păciĩ, iar într'ascuns pentru chiverniséla pământului.

Carele mergând și-au dat solia către Țarul la *Iasĩ*, care solie atunci nu s'aũ primit cu dragoste de către Țarul de vreme ce așa bine și frumos lucrurile chivernisindu-se și la bună cale și orânduială aședându-se (o mare minune!), tot de odată lucru negândit și nesocotit vremea aũ adus și o mare apostasie aũ descoperit că pe cum den ceput neubitoriu neamului omenesc, semănătoriu de zizaniĩ, începătorul zavistii și însuși zavistnicul și ficlénul diavolul care pururea binele și folosul îl zavistuaște, nu aũ lipsit nici de cum, nici lipseaște lucrurile a nu le turbura și a le neliniști. Și când în bună odihnă și liniște staũ și se află a nu le mișca și a le strămuta, cunoscând acea bună chiverniséla ce den buna și înțelepta socotélă a Domnului pentru folosul de obște se făcea, neputându-se odihni numai acéstă ticălósă de țară, într'o fărámă de liniște văđându-o, măcar că den altele ce timpul acela adusese întru destulă lipsă de pâine se afla și cu multă perire și mórte în dobitoce, aflat-aũ mod și organ ca acela pren carele a o turbura și în greale bănueli despre stăpânitor a o băga și: tóte cele ce Domnul creștinește pentru tótă obște de folos nevoia a le preface, a le strămuta și a le strica, aflat-aũ, ȃic, organ și vas primitor de zavistie pre *Toma Cantacuzino marele Spătar*, carele tocmaĩ ca cel din 12 Apostoli, Iuda, alegându-se și de către stăpânul sêũ făr de nici o nevoie ca un hiclén hainindu-se, Iudei cu adevărat s'aũ asemănat, pentru că den rávna ce pururea spre cele deșarte lumești avea, uitând cinstea, folosul, mila și căutarea, ceea ce încă den copilăria lui tocmaĩ ca de la însuși născătorul lui, încă și maî mult, pociũ ȃice, de la Domnul căștigase și avusese, pentru că precum ȃice filosoful: *zavistia nu cunoște a alege folos*, pe carele nu ca pre un neam și văr al Mării Sale l'aũ căutat, l'aũ cinstit și l'aũ iubit ci ne osebit din iubițiĩ fi Mării Sale îl avea și maî cinstit încă pociũ ȃice și maî iubit și întru tóte tainele și sfaturile Mării Sale neosebit, carele întru atáta cinste și îndestulare ce avea neîndestulându-se, ci fiind coprins și biruit de gândul truții urmat-aũ tocmaĩ și

Eosforului și lui s'au asemănat carele au socotit să-și puie scaunul peste norurile cerului. Așa și acesta nu s'au îndestulat cu câtă cinste și vrednicie avea, ci stepena Domnii visând și dentru aceia ce au fost au cădut, pentru că ochiul cel neadormit al nefățarnecului Judecător precum iaste îndelung răbdător, iaste și de sirg răsplătitor, precum mai nainte se va vedea, că Dumnezeu duple cum ȳice și înțeleptul Solomon: «*trufașilor le siă împotrivă*».

Fiind dară turbat de gândul trufiei și coprins de multă răutate și zavistie, ne-uitându-se ticălosul la câți alții ca dinsul mai înainte, care cu multe feluri de moduri den multa lor rēutate îndemnându-se spre pacostea și surparea Domnului s'au nevoit, sfârșitul lor în cea mai după urmă în ce chip și cum au fost că cu ochii lui au vedut, cu câți-va Mărghioli blēstēmați și de minte stricați cu cari viața lui își petrecea. Un *Ghinea*, ȳic, mărghiol, curvariū, becisnic, blestemat, de neam mojić și fōrte om spurcat carele și Ciauș îi era, și un *Toderașco brat David Ciaușul*, neam fōrte ciocoiū, skeau (1), varvar și plin de răutate, i *Gavrilă vărul sēu* (2), i un *Mihalache Că-*

(1) bulgar.

(2) Aci ne vine în gând a face ore-care întrebări:

1. Cine ore va fi fost acel «*Gavrilă, vărul sēu*» și ce nume de familie avea?
2. Cine va fi fost «*Mihalake Căpitanul*» și ce rol avea?
3. *Ce* relațiuni de *intimitate* vor fi existat între Marele Spătar, șeful oștilor Voevodului și dinșii și ce întâmplări importante *se petreceau* ore atunci în tabăra Brâncoveanului care se afla lângă el însuși retrasă ca într'ascuns?

— Iată ce găsim: *Spătaru Toma* este un loc vestit astăzi cu acest nume, este o viie frumos situată pe o înălțime care domină Urlați și Albești, unde se retrăsese Costandin Vodă prin îndemnul Spătarului său, căci la acea viie, proprietatea Spătarului, el adusese atunci și familia sa și, din tabără saū ordie, când a plecat nóptea, el a ȳis că se duce șus la casa sa și așa a izbutit a nu se bănui scopul adevărat al plecării sale la Moldova. Acéstă poveste și mie însumi, pe la 1870, mi-a spus-o mai mulți bătrâni din localitate ca o tradiție bine cunoscută, căci de acéstă întâmplare și aȳi se mai pomenește.

Mai găsim că Gavrilă era un boier din Drugăneștii, sud Ilfov pe malul Argeșului, nepot de frate cunoscutului Gherge Vel Vornic, pretendentul la tronul Valahiei, cel ucis de Grigorie I Ghica Voevod, la 1673, și socrul lui Matei Vel Agă Cantacuzino de la Filipești de pădure, prin urmare astfel era Gavrilă văr lui Toma Spătaru, prin Bălașa, mama sa ot Drugănești.

— *Mihalake Căpitanul* era Comandantul Regimentului de slujitori care a părăsit cu ostașii săi armata din tabără.

pitan cu cari sfătuindu-se și alcătuindu-se, într'o nópte den ordie cu aceștia și cu câți-va slujitori și cu slugi de ale lui, o minune! lăsând cinstea, odihna, casa și Jupâneasa, ca un turbat nóptea s'aũ arădicat și cu aceștia către Muscali aũ alergat, călăuzindu-l de aici *Mihalcea Stolnicul Cândescul* cu ómenii de al lui prin munții Vrancei trecându-l, care póte fi că și după nișcare-va nădejdi cu firea alunecându-se și pre fiul sėu *Șerban* din preună cu dănsul trimisese, către care o! cât de milostiv Domnul s'aũ arătat și nu l'aũ spânzurat ci, ca și când n'ar fi fost vinovat, in seamă n'aũ băgat într'a lui Dumneđeũ, lăsându-l, judecată ca după ale lui lucruri și fapte să'și iea plata.

Deci trecend *Toma Spătarul* in ținutul Moldovii aũ tras la vestitul telpiz, Domnul țerii Moldovii, *Dumitrașco Vodă Cantemir*, cu care și mai nainte vreme înțelegere avusese, de vreme ce mintea

— Cronicarul ne spune că «sfătuirea între Spătarul cu tovarășii săi de fugă «s'a pėtrecut in ordie, nóptea, lăsându-și el casa și Jupâneșa și a alergat călăuzit de Stolnicul Mihalcea Cândescu care avea niște nădejdi și își trimisese, «cu Spătarul, pe fiul sėu Șerban, la Muscali, trecend prin munții Vrancei din «Moldova. Și... o! minune, că milostivul Domn nu l'a spânzurat ci l'a lăsat «să'și ia de la Dumneđeũ judecata și plata».

Scopul lor era vădit: d'a trece peste Prut la Petru cel Mare Împăratul Rosiei care venise atunci (1711) la hotarele Turcului să lupte pentru scăparea creștinătății.

Mai era înțelegere secretă între Cantacuzinești și Muscali ca să-și asigure pentru dănsii, după izbândă contra Turcilor, moștenirea Tronului Valahiei in neamul lor iar nu in neamul Brâncovenilor precum acești din urmă se tocmise cu Împăratul Nemțesc și precum, pentru Moldova, se tocmise cu Muscalii să se dea moștenirea Tronului la neamul Cantemireștilor.

De aceea Brâncoveanu, înconjurat de armata sa credinciosă, comandată de vărul său Toma Spătaru, se retrăsese ca să pótă tocmi, prin Castriotul solul său, cu Puterile mari creștine pe ascuns și nevădut de Turci, condițiile moștenirii Tronului. El voia să ajute cu óstea sa, cu provianturi și cu găzduirea, pe acela care îi va asigura șa răsplătire contra concurenților săi, căci in caz contrariu va ajuta pe Turci. El, care ținea frinele puterii in mână, nu voia să i le smulgă pentru vecie dibaci săi rivali, care nici bani nici oștire cât dinsul nu puteau avea la îndemână. El voia să se știe bine de Împărații care se luptau, de câtă oștire credinciosă dispune el și câtă bogăție și câte șanse de biruințe ar aduce el dacă îl vor prefera pe dănsul și îi vor plăti prețul care il pretinde.

amândorora la acest fel de lucruri blestemățești și necuviioase bine se potrivise. Cu el la *Iași* împreunându-se amândoi la obuzul lui Șeremet fiind la *Țuțora*, s'aũ dus cu tot adinsul cu mintea lui cea zburatică, meletisind lângă pacostea și primejdia ce țerii vrea să aducă și de istov surparea și desrădăcinarea Domnului și nu să socotea becisnicul că cel ce grópa altuia o sapă, se brodește acela de într'insa cade și nu se domirește. Carele ajungând unde pohta și gândul îi era și cele ce 'i era voia și pohta de la Șeremet isprăvind, rămas'aũ acolo vre-o 4—5 zile până și Țarul la *Iași* aũ sosit.

Deci de acolo cu Șeremet dempreună și cu *Dumitrașco Vodă Cantemir* sculându-se, aũ mers la *Iași* și acolo cu Măria Sa Țarul im-

Insă, Voevodul nu știa pe cine să rezimase, nu știa că tocmai buna credință lipsește dinprejurul său. Intr'o bună diminéță se pomeni că este părăsit de toți și că îi sunt mai bunți vrăjmașii săi de cât rudele și cei mai de aproape ajuturați de el!

Acestea se explică și se descopere în parte prin interesanta notă ce dăm aci. Toma Spătarul, fugind în pripă, nu putu lua mulți ómenii cu sine. Luă însă pe lângă ómenii plătiți și pe vărul său, despre mamă, Gavrilă Drugănescu, mai virstnic de cât dânsul, ostaș ca și el, dar care reveni acasă peste un an, luă și pe fiul acestuia, Preda Drugănescu, ostaș tinăr de 16 ani care rămase în țări streine până la 22 Noemvrie 1724, când, spune nota de pe foile Bibliei părintelui său, a nemerit a reveni acasă puțin înainte de târnosirea Sf. Bisericii din satul lor Drugăneștii. Iată și nota aceia:

«Ao 1725 Fevruarie 14. Cu ajutorul lui Dumneđăũ s'aũ târnosit biserica de piatră din Drugănești care s'aũ făcut cu cheltuiala Dumnealui Gavriil Drugănescul Vel Vornic za Țirgoviște în anul și luna de mai sus scris, în postul cel mare... la care târnosélă aũ fost între Ierei cinstit părintele și protopopă Nicolae ot sfânta biserică den Prundu și părintele popa Nicolae ot biserica Popi Tudor den București. . . Fost-aũ atunci osârduitor târnoseliĩ despre partea citorilor Dumnealui Jupan Preda Drugănescul, fiul cel dintăiũ al Dumnealui Vel Vornic za Țirgoviște Gavriil Drugănescul care (Preda) de nĩ 16 aũ fost (când s'aũ) înstreinat din pământul moștenirii lui și în anul de la mântuirea lumii 1724, Noemvrie 22 în Ți Marti aũ venit în casa părintelui său în București și s'aũ invrednicit a să osirdui târnoseliĩ și trudii părintești. (lucru) care ne-nădăjdut era întru pomenirea neamului nostru. Ci acum să fie el pentru ca să o chivernisescă în cât să nu se pustiască; iar cine din neam va avea putere (în urma lui) și o va lăsa să se pustiască, să fie anathema de tot neamul».

Pentru o mai îndestulată orientare, dăm aci și acest arbore genealogic pe care îl formăm după acte și copii de acte ce posedăm în colecțiunea noastră despre boierii aceștia ot Drugănești:

Maî pe urmă și *Gheorghe Comisul Castriotul*, ce maî sus s'aû pomenit, s'aû împreunat cu iubitorul de Hristos Țarul, dar nimic ascultare la cele ce de la Domnul creștinește și înțelepțește pentru folosul maî mult al Mării Sale Țarului i să poruncise ca să dîcă și să arate. S'aû dat fôrte înțelepțește pentru buna chiverniseală sfătuiind, că tôte lucrurile *Toma* le strămutase și fôrte la cale rea împreună cu *Dumitrașco Vodă Cantemir* le pusease.

CAP. XCII.

Aicea se însemnăză cea den poruncă învîrtejire a Domnului în Scaunul Țirgoviștiu și venirea Tomi cu Ren Ghenerariul la Brăila și rězboiul ce aû făcut Turcî și pacea cu Moscalîi.

Incă la *gura Urlatilor* Domnia fiind, venitu-i'aû ferman ca să se învîrtejască și Scaunul și țara de vrăjmași să-și păzească și să se nevoiască ca trebile și poruncile Impărății tôte să le împlinescă și să le săvârșească, viind incă atunci și poruncă cu un Agă al Tefterdarului ca să trimiț 3.000 de cară și 1.000 de salahorî, lucru fôrte greû și peste putință, fiind țara și de flămândie și de iăzmiriță fôrte necăjită și struncinată, care Domnul ca să nu scandalisescă pre stăpâni ci precum den ceput tôte poruncile a le împlini s'aû nevoit și atuncia den carăle domnești, boierești, slujitorești făcând o sumă de cară, cu *Robea Căpitanul* le-aû trimis și câți-va slujitori salahorî. Și iar maî gătind de la margine altă sumă de cară și salahorî cu bani, cu Căpitanî de la margine iar acolo la ordie le-aû trimis.

Iar Măria Sa orânduind pre margine Căpitanî ca să fie de pază, pe *Gheorghe Vel Căpitan sa Margine*, pe *Donie Vel Căpitan sa Dorobanți*, pe *Andriaș Căpitanul ot Ploesți* și pre alții, cu tótă boierimea și cu cea laltă slujitorime, din *gura Urlatilor* s'aû arădicat și la *Iunie 28* zile în Scaunul Țirgoviștiu cu frumos alaiû aû intrat, unde și Dómna cu toți Coconî Mării Sale se afla și acolo aședându-se, căuta trebile și poruncile Impărății.

Iar *Toma Spătarul* aflând primință la Țarul și vrând ca cu slujba lui să se arate, Ghenărălia aû pohtit, făgăduindu-se Impăratului cele ce mintea lui cea spurcată îl ajunsese și nesocotind cele după urmă

și câtă-va sumă de ôste aũ cerșut ca să mERGă la *Brăila*, ȃicând cã acolo multă și îndestulată zaharea va găsi pentru treaba oștii împărăteștii, pentru cã cunoștea slăbiciunea ce avea Moscalii de zaharea, cât precum mai înainte veți vedea cã flămânzea, iar mai virtos să ȃic sfaturile și socotela acestor doi nebuni *Dumitrașco* și *Toma* i-aũ făcut de s'aũ rușinat și biruința aũ pierdut. Dând drept aceia Țarul *Tomit Ghenăraliea* și sfaturilor și socotelilor lui celor nebunești urmând, îndată la *Brăila* împreună și cu *Ren Ghenerariul* cu 10.000 de Moscali l'aũ trimis. Care după ce aũ sosit Domnia în *Tirgoviște*, nu multe ȃile trecând venit'aũ veste de la Căpitaniii cei ce păzea pre marginii cum cã *Toma Spătariul* împreună și cu *Ren Ghenerariul* către *Focșani* pogoră, lucru ne-gândit și fôrte primejdios, care Domnul aceia înțelegând și câți cu mintea întrEGă era, nu în pușină grijă și turburare se afla, pentru cã în mare bănuială Domnul și țara despre Turci pentru un lucru ca acela va cădea.

Ci iarăși cu buna chivernisELă a Mării Sale, înțelegt și fôrte grijnic fiind și mai mult pentru țară și patrie din inimă dorind, de acea grea primejdie, fie-ı lăudat numele lui Dumneȃeũ, bine aũ păzit, pentru cã un lucru făr de socotelă ca acela vedănd ce *Toma* aũ făcut, nici de cum cu firea nu s'aũ alunecat, ci la cele ce vremea cea viitoare vrea a duce, cu grijă se uita și pururea gândea. Iară el ticălosul, cu mintea lui cea blestemată, ne-făcând lucrurilor și vremilor chiverniseală, ne-așteptând, ȃic, lovirea și isbândirea oștilor, ci așa numai pen nebunatică și sburatică lui socoteală, cu nebune și nesocotite făgăduELi pre Țarul îndemnând, făr de vreme acea sumă de ôste dentr'ale sale oști aũ despărțit și spre al lui sfat denpreună și cu cel al lui *Ren Ghenerarul* și cu dânsul precum mai sus am ȃis, la *Brăila* îndată aũ trimis; carele adevărat cã de nu voia și mila lui Dumneȃeũ cu Domnul și cu ticălosul acesta de pământ den ceput ar fi fost și, de nu pre Domn cu acea înțelăptă chivernisELă ce aũ făcut l'ar fi năstăvit, întru mare primejdie și stingere desăvârșit ticăloșa acăsta de țară ar fi venit; precum și ticăloșa de țară a Moldovii pren becisnica și reaua chivernisELă a răului și nebunului Domn *Dumitrașco Cantemir*, la mare și înfricoșată robie aũ căăut.

Dar prea bunul nostru Domn, privind la nestatornicia și turburarea vremilor, nimănuı dintr'aceștia nu s'aũ potrivit nici sfaturilor și

îndemnărilor celor fără de socotélă a unora și a altora den boiari, cari neconținut îl supăra și pe afară multe țicea, nu s'aũ unit, îndemnându-l ca de către Turci să se hainéscă și Muscalilor, precum și *Dumitrașco Cantemir*, să se alcătuiască. Nicî scrisorilor celor cu laudă ale Moscalilor, care den multă îndemnare a vrăjmașilor fără de nicî o socotélă îi trimetea, nicî țiselor, scriselor și laudelor lui *Ren Ghenerariul* care den multa îndemnare a *Tomei* venea, nicî universalului ce *Vlasie Stegarul* la *Mitropolitul Antim* pre taină adusesse cu poruncă de zaherele și alte lucruri necăđute și necuviincióse, nicî de cum nu s'aũ supus. (O! cât iaste fără de cale și fără de cuviință părții cei bisericești a se amesteca în lucrurile cele politicești și în politia și eparhia ce se află, a se arăta zavistnic și turburător și turmei cei încredințate lui păgubitoriũ și făcătoriuľ lui de bine carele în stepena și cinstea Vlădiciei l'aũ adus și l'aũ înălțat; vrăjmaș și împotrivnic lucru, fórte neplăcut și lui Dumneđeũ și ómenilor), Ci fórte statheros și nemișcat stând și pururea ochiul și gândul Mării Sale la temeiul oștilor celor mari având, ca să le vadă sfârșitul în ce fel și cum va fi; făcut-aũ mare răbdare și mare îngăduială, nicî de cum în bună dând celor ce'l îndemna Moscalilor să se alcătuiască, până ce póte fi că voia cea de sus a sfântului cesc și veșnic împărat, lucrurile precum aũ vrut așa le-aũ și adus, că altele sunt socotelile omenesti și altele aduce Dumneđeũ.

Că mergând Moscalii pre dincóce de Prut asupra Turcilor, den sus de *Fălciũ* într'un loc unde se chiamă *gârlele Vlădichii în lunca Prutuluĩ*, lângă o mocirlă fiind Muscalii tăbărâți, venit-aũ Turcii asupra lor la *Iulie în 8 țile, Duminică* cam de diminéță, care loc fiind strimt și ne-dând Moscalilor acoloa îndemână a se bate, pentru că nicî la apă nu putea să se apropie ca să ia de trebuința lor, într'aceiași Duminică după apusul sórelui, socotit-aũ să se tragă înapoi pentru ca să póta afla loc mai bun de tăbărât și să póta ajunge și la apă. Și așa după ce aũ înserat început-aũ a se trage nóptea înapoi spre Lună tótă nóptea și a doua ți până în neameđi, nu departe de conacul ce mai sus s'aũ țis, ci ca la un cias și jumătate până la un loc ce se chiamă *Stăniléști* și acolo pe lângă Prut tăbărând și aședându-se, pomenitu-s'aũ ocoliți de Turci pre de tóte părțile, de o parte de Turci, despre alta de Tătari, despre

altă parte de Șvezi, Leași și Cazaci cari era cu Craiul Șfețesc și într'atâta strâmtore pre Moscali îi avea, cât de către nici o parte nu putea să iasă nimenea din tabără, nici măcar pentru pășunea dobitoacelor. Inșă așa ocoliți aflându-se și de tóte părțile stenohorisiți, iar de Lună den nămeză până Marți la vreme de prânzul mic nu aũ contenit den foc nici de cum, până ce și din șanțurile ce nóptea Turcii făcuse, cu grantele i-aũ scos.

In cea mai după urmă înșă, vădând Moscalii mulțimea Turcilor și strâmtoarea locului unde ei era tábărăți și flămândia atât a cailor cât și a lor, de vreme ce caii ajunsesse de-și mânca códele și cómele și rodeau polocoșurile de pe la cară și într'o parte le murea caii, într'altă parte slujitorimea, unde se făcuse și putore fórté gróznică și nesuferită de mortăciuni, care aceste nevoi tóte Moscalii vădând și perđarea lor înainte ochilor avându-o, o minune! den netemerea ceea ce mai înainte de Turci avea, la gróznică înfricoșare ticăloșii aũ venit (vedeți o cititorilor! lucrurile cele fără de sfat câte rele și primejdii aduc). Și îndată pricină de pace aũ pus mijlocirea creștinului nostru Domn, care mai sus s'aũ pomenit că pren boiarul Mării Sale *Gheorghe Castriotul Vel Comis* s'aũ trimis dícând că mai înainte nu s'aũ putut da audienție adică-te ascultare la cele ce Domnul den porunca Porții îi đisese, iar acum voiesc și ei și se plécă la pace, la care Turcii aũ răspuns: de i s'ar fi dat ascultare den ceput de când le-aũ mers, s'ar fi făcut pacea fără de paguba lor, iar acum nu primesc nici într'un chip pacea fără a lor dobândă, de vreme ce în mâini le era Moscalii, cari neputând face într'alt chip, cunoscând neputința lor, de mare nevoie îndemnându-se, cu multă rugăminte aũ căđut la pace făgăduind Turcilor să le dea cetatea *Azacului* i *Camenca* și să strice și *Cetatea nouă* ce pre lângă Mare făcuse și încă să-și scóță și oștile sale din țara Leșescă ca să aibă Craiul Șfețesc voie a trece la țara lui cu pace și fără primejdie, dând pentru credința plinirei acestor făgădueli zalog Turcilor pre feciorul lui Șeremetof Voivodul oștilor lor și împreună cu el aũ trimis sol mare și plenipotențial pre *Petre Șafirov* carele era Sovescu Impărății și așa între dânsii pacea aũ legat la *Iulie 11 đile*.

Intr'aceiași đe de acolo de unde era închiși, dându-le cale aũ pures, multe lucruri trebuinciose de ale războiului în Prut lepădând.

Iar *Toma Spătariul* și cu *Ren Ghenerariul* viind la *Brăila* și greți războiū dându-î, o aū și luat, carî unde cu bucurie era, fără veaste la mare întristăciune aū venit, că după luarea *Brăilei* și după prada ei, atuncea îndată fără zăbavă poruncă de la Țarul lui *Ren Ghenerariul* aū venit, ca și ce vor fi luat de la *Brăila* tôte înapoi să le întorcă și el cu oștile lui fără zăbavă la cele l'alte oști să se tragă. Care veaste de pace și poruncă aflându-o, amortiți aū rămas; deci *Ren* după poruncă îndată întorcându-se, drumul și-aū căutat, iar *Toma Spătarul* vădându-și isprava și cum că cele ce le socotea asupra făcătorului lui de bine și după Dumneđeū hrănitoriului lui, đic, asupra pravoslavnicului Domn nu s'aū învrednicit a isprăvi, cu mare întristare și de inimă sdrobire, pren mijlocul țării numai cu vre-o 2 feciori în țara unгурescă aū trecut și de acolo precum mintea cea sburatecă așa și portul schimbându-și, iarăși la Moscali s'aū dus.

Așijderea și margholi ceî ce cu el fugise, ca puî de potărniche risipindu-se și de la *Toma* și ei dintre dânsii, cu multă zăbavă, iar la Moscali s'aū dus, lăsând case, muierî, copii și mai ales cinstea și odihna ce de către Domn avea. Vađa dar fiește cine cât iaste de amar a se împotrivi neștine Domnului seū și făcătorului seū de bine, că rătăcește ticălosul și prin țări streine se pedepsește, grămădindu-și hulă de către ómenî și osândă de către Dumneđeū.

Iar *Dumitrașco Vodă Cantemir* de unde începuse a se scrie Domn veșnic al țăriilor Moldoviî ca un nemernic, împreună cu Moscali den țara lui aū fugit, căruia și unii din boiarî aū urmat, însă ceî ce cu el la sfat și la socotélă se potrivise anume: *Ion Țăruș Hatmanul*, *carele și cumnat îi era*, *Savin Smucilă Vel Postelnic* și *Ștefan Luca Vel Vistiâr*, *Gheorghîță Vel Spătar*, *Sandul Sturza Vel Stolnic* (loc alb), *Mogâldea Vel Serdar*, *Findicu Fârcălabul de Soroca*, *Ion Bănarul Vel Căpitan*, cu aceștia, đic, și cu alții la *Kiov* aū sosit și de acolo la *Harcov* (unde Impărăția așeđământ îi didese) vrând ca să se ducă, multă învălială și silă le-aū făcut ca și acolo să î urmeđe, cât tot *Kiovul* s'aū turburat la purceaderea lui de acolo.

Deci dintr'acești boiarî, unii și cu voie și fără voie aū mers, iar pre *Ion Hatmanul* carele nicî de cum ne-vrând să se ducă cu el, ascunđendu-se umbla cercetându-l din casă în casă prin *Kiov* să l prindă și așa aflându-l, supt vartă l'aū pus și cu mare ocară l'aū

duș. De care lucru necuvios, nespūsă turburare și șgomot cu mințea lui cea prōstă în tōtă cetatea au făcut, ca pe ticăloșii boiari după a sa cumplită voiē la supunere să-i aducă; de acēsta nu puțin s'au turburat și naciālnicii Kiovuului, dar nimic ticăloșilor de boiari nu putea să le osfințescă pentru că ucaș de la Țarul avea cumplitul Cantemir.

Însă cu aceștea tōte mergând la *Harcov*, între alte necuviințe ce făcea locului și boiariilor își scria și titulușul într'acēst chip: *Here-ditarus Rosiae*, care va să ȃică moștenitorul țerii *Rusești*. Dentr'acēsta cunōscă-i fiește ce înțelept mințea și gândul lui cel mândru și înalt și să socotescă cât iaste de lăudată cumpătarea întru tōte, iar trecerea peste măsură cât iaste de defăimată. Iar după aceștea tōte cērșind *Cantemir* de la Impărăție să'l facă Princeps aceluși loc *Harcovului*, s'au socotit de l'au mutat de acolo și i-au dat aședēmintul la *Stoliță* pentru ca să nu-și mai turbure Măria Sa gândul după alte fandășii și s'au plinit la dīnsul pilda cea de obște care ȃice: *găina rācāind își scōte ochiū*. A scrie istoria acēstui *Dumitrașco Vodă Cantemir* cu amăruntul să cuvine Moldoveanilor pentru că le-au fost Domn, iar noi între istoria țerii nōstre am adus la mijloc pre scurt unele dintru faptele lui, una ca să vaȃ fiește cine că greșala și nechibzuirea Domnului a unei țeri, pricinuește stricāciunea și țerii lui și altor stăpānitori ce întru sfaturile lui reazimă și a doua ca să i să cunoască răutatea și nemilostivirea ce au arātat către boiarii ce după el au urmat.

CAP. XCIII.

Aici însemnez învîrtejirea Turcilor de la războiū și poruncile cele greale ce în urmă Domnului și țerii au venit.

Învârtejindu-se Turcii cu izbândă de la războiū, nu în puțină trufie și semeție se afla. Și, măcar că era de Impăratul orānduit Imbrihorul cel mare ca să se afle el pe lângă Vizirul până ce se vor lovi oștile și, ori în ce fel s'ar întâmpla, să meargă el să facă știre Impăratului, Vizirul însă îndată (a trimis) cu vestea izbândii și a păcii pe Ozman Aga, Chehaiaua lui, om fōrte lacom, telpiz și iubitor de cinste, care în tot chipul au făcut și l'au trimis pre dīnsul (Vizirul)

vestind (Impăratului) printr'însul de tóte câte s'au întâmplat, carele cu bună vestire sosind la Impăratul, primitu-l'au cu multă cinste și numai de cât și Imbrohor mare l'au făcut, măcar că în gândul și capul lui era Vizirlăcul. Dar cu gândul lui cel trufaș și cu vorba sa cea îndrăznéță și din ceea ce au fost el cinstit de Impăratul, curând au scăpătat și în scurte zile și viața, cuvintele lui precum s'au înțeles, i-au mâncat, că până într'atâta s'au lăudat, dic, înaintea Impăratului cât au dis că, de ar fi vrut Turcii, i-ar fi luat pre toți Moscalii legați, și i-ar fi dus la Impăratul, cuvînt care, nu numai lui sine-și, au adus pacoste ci și însuși Vizirului, precum mai nainte se va vedea.

Cu acéstă vestire a izbândiți numai de cât Vizirul și la Domnul nostru au trimes pre Mataragi Bașa al sėu, pre carele Domnul cu cinstea cea cuviinciosă l'au primit și cu daruri după cinstea lui dăruindu-l, înapoi iarăși l'au pornit. După acésta neapestit (neputându-se odihni răutatea și zavistia vrăjmașilor), vėdėnd buna și înțelėpta chivernisėlă a Domnului ce într'acele cumplite vremi au făcut și cunoscând că iarăși rămăne lămurit de câte mai nainte neincetat vrăjmași il vînduse și il clevetise și altă vîndare au mai aflat, că dóră l'ar putea aduce la primejdie, dar brațul cel sfânt al lui Dumnezeu care il acoperea și l' păzea de tóte primejdiile rușinat'au și atunci pre vrăjmași; dis-au între alte multe vîndări mai pe urmă și acésta, cum că Domnul adică era gata să se hainească de către Turci și să se alcătuiască Moscalilor și cum că au gătit pentru treaba lor și multă zaherea, numai vremea nu i-au dat îndemână și ca acestea câte, care Vizirul înțelegând, numai de cât (póte fi că și ca să ispitescă) au trimis un Capigibașa cu ferman ca cum mai de grab să trimiță la Tuțora 30.000 obróce faină și 50.000 obróce orz să fie pentru călătoria Craiului Șvețesc și 250 de cară câte cu 4 boi să le trimiță la *Bender* pentru ridicarea uneltelor Craiului și 500 de ómeni ca să fie de a direge și de a îndrepta drumurile pe unde tină și noróe s'ar întâmpla, care poruncă grea și peste puțină fiind atăt pentru multa sumă a zaherelei, a carălor și a ómenilor iar mai virtos pentru marea grabă și pripă ce era, nu în puțină mahnire, grijă și multă inimă-rea Domnul și tótă boierimea se afla, că nu era cu puțință așa de sírg precum porunca ei a se

găti atâta sumă de pâine. Dar înțeleptul Domn precum am mai dis, că de alte multe și grele porunci țara aș mântuit așa și dintr'acéstă cumplită poruncă o aș ușurat, pentru că mai den nainte păzindu-se de una ca acéstă a fost dat banî pe câtă-va sumă de pâine de aș fost strâns iar nu puțină sumă, numai ca să se facă și să se împlinescă porunca și dupe la satele Mării Sale aș dat.

Și așa gătind 7.000 obróce făină și 7.000 obróce orz, că mai mult puțință nu era, făcând și orânduială de cară după în sate, o aș încărcat orânduind și cele 250 cară cu caî pe la Căpităniî; deci până a se găti tóte acestea, aș nemerit și un Ciohodariü al Vizirului cu ferman, poruncind ca să se trimiță, den zahereaua ce poruncise să se trimiță mai înainte, numai pe jumătate că cea laltă jumătate o aș iertat, iar carăle și ómenii să fie tot deplin, măcar că nici pe jumătate cu puțință a se împlini nu era, ci câtă mai sus s'aș dis. Și zahereaua și carăle gătindu-se, orânduî'tă Măria Sa și ispravnic ca să mérgă cu acelea: peste zaherea, đic, pre *Afendulea Clucèru*, peste carăle cu caî pe *Antonie Comisu Cromida* și peste ómeni fiind orânduite 10 steaguri de Cazaçi, pe *Neagul Vel Căpitătan za Cazaçi*, iar peste tóte acestea trimis'aș Măria Sa un privighitoriü pre *Gheorghe Mareș Vel Căpitătan za Margine*, mergând de aici împreună cu ei și Capigibașa bumbașirul ce mai sus s'aș pomnit, nu puținé daruri și acel Capigibașă luând.

CAP. XCIV.

Aici se semnèză trimiterea boiarilor înainte Vizirului ca să facă jalbă pentru slăbiciunea și neputința țării.

Vedënd Domnul că nesățioșa lăcomie a Turcilor și cumpletele și făr de milă ale lor cereri nici de cum nu contenesc, ci mai mult încă să atăță și să lățesc, uitându-se și la mare slăbiciunea și neputința ticălosului de pămînt și cunoscând că aș venit lucrul la mare și greu păs și va să fie cu neputință a mai birui cererile cele greale și nesuferite și fără de milă porunci ale Turcilor a le împlini, ca să nu ajungă ticăloșa de țară la acea margine a distihiei (1) și

(1) nenorocire.

stingereii ceí desávârşit, s'aú sfátuit cu toţi boierii Márii Sale în ce chip ar face ca dóră ar mai conteni lăcomia păgánilor şi ar mai uşura ţara de păsuri.

Aflat-aú drept aceia cu cale să trimită câtă-va boierime înaintea Vizirului ca să facă jalbă de pászurile şi nevoile ţării şi să arate neputinţa şi marea slăbiciune a săracilor şi a tótă obştea şi de se va putea şi pentru adaos să cerceteze ca dór s'ar arădica; iar de nu s'ar putea să se arădice adaosul înca-í să nevoescă ca dór ar face vre-o fărâmă de uşurare dentr'altete, să lipsescă adică alte mândcături, angarii, mucareruri, huzmeturi, bumbaşir cu poruncí şi altele dupre cum s'aú aşezat şi în hatişeriful ce s'aú făcut atuncí când réul, lacomul şi cumplitul Vizir Ramis aú adaos haraciul, ca să lipsescă acelea tóte şi să fie în sémă tóte cele ce se vor lucra şi se vor face den porunca împărătescă la mirie.

Şi cu acea bună socotélă s'aú orânduit o sémă de boieri mari a-nume: *Costandin Ştirbei Vel Ban, Radul Golescul Vel Vornic, Gligore Băleanul Vel Sluger, Neagoe Topliceanul Vel Pitar* şi alţi câţi-va boieri mai de jos, cari după porunca Márii Sale gátindu-se, la *Iunie* (loc alb) aú purces de aici den Tîrgovişte şi mergând aú aflat pre Vizirul cu tótă ordia la *Tomarova*. Decí pentru valurile şi supărările ce avea Vizirul, mai cu zăbavă aú aflat vreme de s'aú împreunat boierii, pre cari Vizirul fórte bine i-aú primit şi la tóte jálbile şi rugăciunile lor bună ascultare aú dat făgăduindu-le că şi folos după rugăciunea lor vor afla, dându-le nădejde şi făgăduindu-le că şi talhăşi după a lor jalbă va face la Impărătie şi cu tot dinadinsul va nevoi ca să le isprăvescă cum va sosi la *Ţarigrad*.

Decí vădând boierii că lucrul se prelungeşte şi de se va şi face vre-o ispravă, socotind că se va face cu zăbavă şi fiind boierii ca'n glótă, s'aú socotit de aú rămas pentru acea treabă acolo numai doi boieri: *Vel Ban* i *Vel Vornic*, iar cei l'alţi s'aú învârtejít cu toţi înapoí aducând Domnului şi cărţi de la Vizirul, de la Chehaiaua şi de la alţi prietení cu făgădueli că se va implini pohta şi voia Márii Sale şi cu altele ca acestea mângâind pre Domnul.

CAP. XCV.

Supărarea ce Brăilenii au făcut Domnului și țării, pentru prada și stricăciunea ce au făcut Moscalii la Brăila.

După multe supărări și nenorociri ce și dintru a timpului aceleia nerodire au urmat ticălosului de pământ și den cele cumplite și nesățioase ale Turcilor cereri, pricinuit-au și cel mai sus pomenit apostat *Toma* și altă supărare și pagubă și Domnului și țării cu venirea lui și cu aducerea Moscalilor la Brăila. Că precum dice și filosoful (μίας ἀρχῆς μετὰ-κωνουμένης, πολλά ἕρωδε μεταβαλλεᾶθη τὰ μετὰ τὴν ἀρχήν) adică : *o începere mutându-se, multe după aceea începere obicinuesc a să strămuta.* Acestea adevărat s'au implinit la acest boier apostat nărăzlușindu-se el, făcut-au cu mișcarea lui pre mulți din cei neajunși de minte den boierinașii Curții de s'au alunecat cu firea și după dânsul au urmat.

Dar nu era atâta de mirare de cei proști și săraci cât de cei miluiți și căutați cari lăsând mila, cinstea și căutarea, la jafuri și lucruri tâlhărești alergase. Că întâiu *Manta Căpitanul*, Căpitan in slujbă orânduit fiind cu banii haraciului, cum au luat catastișele, nu unde slujba și porunca îi era s'au dus, ci la Brăila și el cu catastișele în sin, lăsând slujba și călcând porunca Domnului și făcătorului lui de bine, au alergat becisnicul, unde îndată ce au sosit iată și veste de pace lui *Ren Ghenerariul* au nemerit, care și el și cei-l'alți: *Jordache Cocorâscul, Costandin sin Cornii Banul* și alții ce acolo alergase ca câinii nimănuî rămăsese de vreme ce fiește cine de al lui păs sta și căuta, ci să mulțumescă numai lui Dumneđeū că s'au întâmpat in vreme de Domn bun și milostiv, iar era vrednici după faptele lor a să jertfui morții; iar Domnul tóte blestemățiile lor le-au lăsat și pre toți i-au iertat. Decî pentru unii ca aceștia făcut-au Turcii de la Brăila jalbă către Vizirul, dicând că tótă stricăciunea și paguba lor nu iaste atâta de la Moscali, cât iaste de la acești de țară.

Dirept aceia Vizirul îndată după a lor jalbă au trimes pre un *Novala Mustafa Aga* cu ferman la Domn să implinescă tótă paguba Brăilenilor de la ómenii cei de țară ce atunci la pradă ei au

alergat, poruncind Vizirul și Cadiului ot Giurgiov ca și el să vie să îndrepteze acea jalbă a Turcilor Brăileni cu judecată.

Deci Domnul ca să mântuiască ticăloșa de țară și dintr'aceea nevoie, adus'au pre acei Cadii (1) după poruncă, nu cu puțină cheltuială și împreunându-se și cu Bumbașirul, au adus pre Turcii Brăileni de față și câți-va din jăcașii și blestemații aceia ce fusese la jaful Brăilei pe cari Domnul cunoscând că blestemățiile lor vor să aducă țării cheltueli și supărări ca acestea, au fost trimes de i-au prins și i-au și pedepsit cu temnița și i-au scos și înaintea Cadiului, dar fiind atât Bumbașirul cât și Cadiul îndestulați de darurile Domnului, făcut'au judecata bună în partea cestor de țară ținând că iaste cu neputință a putea dovedi cu mărturii Turci Brăileni, pre cei ce i-au jefuit într'o zarvă și răzmiriță ca aceia de se îndârjise toți și se adunase fel de fel de limbă, unde va să pótă ști și a cunoște întru atâta adunare de norod care pe care au jefuit și au omorât ținând că pôte fi că așa au fost voia lui Dumnezeu să le vie acea distihie și lor și întâmplare. Cine pôte sta în potriva voiei lui Dumnezeu și altele ca acestea ținându-le, Cadiul le-au răspuns că nu au a cere nimic de la raia, nici să le mai facă altă supărare, de vreme ce acea primejdie le-au venit din întâmplarea vremilor. Dat'au drept aceia și hoget, Cadiul la mâna Domnului, să fie în pace raiava de către Brăileni și într'acest chip isprăvindu-se luând și multe și frumoșe daruri, atât Bumbașirul cât și Cadiul s'au dus.

Vadă dar fieste cine și cunoscă chiverniséla și bunătatea iubitorului acestuia de a sa patrie Domn, că după ajutorul lui Dumnezeu cu chiverniséla lui, nici țara nu s'au păgubit, nici din cei vinovați pe nici unul morții n'au dat.

CAP. XCVI.

Aici însemnez pentru huzmetul ce au cerut Vizirul pentru învîrtejirea den ôste și în ce chip s'au dat.

Unde cu mare nădejde o fărîmă de ușurare și de folos (după jalba ce boiarii făcuse și să rugase) se aștepta, după cum și însuși ei păgânii făgăduisă, de vreme ce nu cu puțină strădanie și ne-

(1) Judecători.

socotite dări și necazuri Domnul și țara le slujise, atât cât și haraciul încă socotindu-se, cu câte mai înainte se didese, se împlinise încă și mai trecuse, fără alte mâncături, huzmeturi și jafuri ce lăcomia cea păgânescă luase și unde o fărîmă de răsuflu după atâtea și atâtea supărări Domnul aștepta, iată la *Septembrie 20 zile* viind Călărași de ia ordie fiind Vizirul la *Reue*, acesta boiarii Domnului scria cum că chemându-î Chehaiaua le-aŭ đis că iaste porunca Vizirului să trimetă țara huzmet pentru învîrtejire, 50 de pungî și încă fôrte de grabă să se trimetă. O! neam varvar, nemilostivă și spurcată lege și lăcomie păgânescă. Cum într'o nimica rugăciunile și jêlbile supușilor lor le socotesc și în grabă cele luate și măn-cate ca când nici le-ar fi vêđut nici le-ar fi auđit le uită, nici la păsul lor ajută ci numai nesățioasa lor lăcomie a-și îndestula caută.

Care poruncă Domnul și tótă boierimea vêđând nu în puțină mâr-nire și turburare se afla și în multă mirare și socotelă sta; cum și în ce chip vor să mai pótă birui acele grele tirănești porunci, necazuri și mâncături. Că nu puține pagube timpul acela adusese, că afară den alte lipse ce de la Dumnezeu se întâmplase, numai păgânii într'acel timp în 4 luni, afară den haraciŭ și den obiciuituri, 500 de pungî luase.

Deci Măria Sa numai de cât aŭ scris la boiarî să se jêluiască arătând în tot chipul multa neputință și sărăcie a țării, scriind și însuși Măria Sa la Vizirul și la Chehaiaua cu multe rugăminte arătând, cu jurămint, distihia țării și cum că a se împlini acea poruncă iaste peste putință. Dar nici de cum lăcomia cea nesățioasă s'aŭ putut îndestula cu cuvinte și cu rugăciuni numai, ci nimic la cele ce Domnul scrisese uitându-se, aŭ poruncit fără zăbavă numai ce să se trimetă baniî, că despre o parte cu cuvinte numai și nădejdi deșarte mângăia, iar despre alta căuta și sângele săracilor a mânca. O! cât de greu și păgubitor timp aŭ fost acela! că câte trei vremele cu nenorocire și nici o sporire aŭ trecut: Primăvara cu multă răceală și stricăciune în róde și nesocotite păgânești porunci, gătiri de óste, zaharele, cară, salahori și altele; vara cu lăcuste, pe alocu-rea cu secetă multă, cu lipsă de pâine, cu mórte în dobitoce, cu zarve și grele rêmirițe; tómnă cu multă lipsă și pagubă în obi-

ciuit bilșugul ei, cu împuținare de vin fôrte, în pôme și în tot felul de bucate.

Iar cu tôte și pe lângă tôte acestea, pravoslavnicul Domn și-a chivernisit Patria cu a sa bună înțelepciune și de tôte primejdiile creștinește cât pren puțință i-au fost neatinsă o aũ păzit, precum și acea cumplită cerere a păgânilor, vedând slăbiciunea țării și ca nu cumva-și mai rœu turburându-se păgânii să pricinuiască lângă aceia și altă pagubă mai mare, neuitându-se la atâta sumă ce mai înainte de la Măria Sa pentru țară didese iarăși din casa Mării Sale, după poruncă 50 pungii aũ trimes cu *Costandin Caramanlăul Vel Postelnic* nimic țara supărându-se; pentru aceia și Dumnedeũ sfintul cunoscând acea ferbinte dragoste ce avea pentru folosul Patriei și a tuturor supușilor Mării Sale, l'aũ miluit cu norocire și îndelungată Domnie, după cum și fericitul David dîce: «că fericit iaste bărbatul care cunôște și ajută pre săraci, că în ziua cea ficleană va mântui pe el Domnul; Domnul va păzi pre el și va trăi pre el și va ferici pre el în pământul seũ și nu va da pre dênșul în mâinile vrăjmașilor lui»

Iar la 29 zile ale lui *Septemvrie*, arădicatu-s'aũ Vizirul cu tótă ordia lui de la *Rene* și către *Odriiũ* aũ plecat, însă zăbava Vizirului la *Rene* aũ fost pentru că aștepta acolo plinirea legăturilor ce cu *Moscaliĩ* făcuse și așezase, iar apoi vedând că se prelungește vremea aũ purces de acolo cu încetul către *Odriiũ* mergând.

Și acésta se însemnéză ca să se știe :

După tugiarea lui *Dumitrașco Cantemir Domnului*, aũ mai bine să dîc pierdătorului țării *Moldovii*, ne-sosind încă Vizirul la *Țarigrad*, la *Octomvrie* în 7 zile s'aũ auđit că *Impărația* aũ făcut iarăși Domn la *Moldova* pre *Nicolae Mavrocordat*, de carele înțelegând ticăloșii boiarĩ *Moldoveni* că aũ luat iarăși Domnia, de cum erau înfricoșai și îngroziți de robia și grija *Tătarilor* iar mai mult s'aũ mahnit și s'aũ întristat, înțelegând de Domnia lui, temându-se că vor petrece necazurile și nevoile ce trăsease la Domnia dentăiũ, măcar că nu rămăsese acatare boiarĩ în țară, de vreme ce becisnicul *Dumitrașco Cantemir* la mare pustiitate o adusease și pre unii dintr'înșii cu dânsul îi dusease; iar și căți mai rămăsease, prădați și jefuiți de *Tătarĩ* ca vai de ei era. Care auđind și de Domnia acestuia mai

vîrtos încremenise și se îngrijase și mai mult spre fugă se gătea de cât pre Domn în Scaun a'l vedea. Iar el după ce a' luat Domnia, știindu-și chiverniséla cea dintâi că i-a' făcut multă stricăciune și pagubă, început-a' a să arăta cu blândețe și cu dragoste către toți, scriind îndată și cărți la toți, atât la cei ce se afla în țară cât și la cei ce era risipiți, pottindu-î ca să se adune cu toți în pământul lor, făgăduindu-le că'i va căuta și îi va milui cu dregătorii pre toți și vor petrece cu liniște și fără de grijă și cu ca de acestea îmblânđindu-î, toți pe la casele lor a' venit.

Deci luând Domnia și mergând în Scaunul său, îndată a' trimis cu scrisori la Domnul nostru pe vărul său *Chiriță Manolache Vel Agă, feciorul lui Chiriță Hurmuzachi*, arătând multă dragoste, supunere și plecăciune, rugându-se să nu'l osibească de dragostea Mării Sale, trimițând Mării Sale și semn de dragoste un ciasornec pre carele Domnul cu cinstea cea cuviósă l'a' primit. Și cu daruri după a sa cinste dăruindu'l, cu răspunsul la Domnul său l'a' învârtejit. Iar după purcederea lui, neapestit a' trimis și Măria Sa pre *Matei Crețulescu treti Vistier* cu antefharistie, urindu-î și de Domnie nouă, cu carele i-a' trimis și o păreche de călimări de argint.

Venit'a' la *Octomvrie 18 zile* și acéstă veste de la Beci' cum că și acel ales *Carol al VI-lea Craiul Ispanii*, carele după repăsarea *fratelui lui Iosif*, puternicul Impărat al Romanilor de toți Electorii și de tot cel-l'alt Sfat alegându-se și pohtind cu toți a'l avea în locul frăține-său și ca un diadoh (1) Impărăției a le fi Impărat și oblăduitori' și așa cu toți la *Frangofurt* adunându-se, cu totă podoba și parisia cea cuviincióasă a Impăraților, la (loc alb) s'a' făcut coronația.

Plinitu-s'a' cu tericire și anul al XXIII-lea din Domnia Mării Sale iubitorului de Hristos Domn și oblăduitor milostiv, lui Iō Costandin Basarab Voevod la *Octomvrie 28 zile* leatu $\frac{7220}{1711}$.

(1) urmașă.

CAP. XCVII.

Aici semnez cele ce la anul al XXIV-lea s'au întâmplat și cum s'au chivernisit, începând de la mazîlia lui Mehmet Pașa Baltagiul și Vizerlîcul Giurgi Iusuf Pașii și trimiterea lui Vel Logofet la Țarigrad.

La *Noemvrie 13 zile*, viind Călărașii de la Odriiū, scria boiarii cum îndată ce au sosit Vizirul la Odriiū numai de cât i-au venit de la puternica Impărăție mazîlia cu mare urgie și luându-î tot ce avea l'au făcut surgun, aflându-î Impărăția vină că au făcut rea și próstă chivernisélă la rēzboiū, de vreme ce după Țisa lui Osman Chehaia în mână vrăjmașii fiindu-î, i-au scăpat dintr'acea de istov primejdie și pierzare și ne-odihnindu-se Impărăția pe chivernisela ce au făcut, precum am Țis, l'au mazîlit, poruncind Isuf Pașei carele era lenicer Aga, ca să fie Vizir, om fórte bun, înțelept, blând și fără lăcomie, căruia îndată i s'au și poruncit să se arădice să mérgă în Țarigrad; decî după poruncă numai de cât au purces.

Vădēnd drept aceia Domnul, că lucrurile PorȚii se strămută și obrazele se schimba, fiind și acei doi boiari *Vel Ban i Vel Vornic* de câtă-va vreme acolo, tot cu ordia umblând după deșarte făgăduelile Baltagiului, Vizirul dându-le nădejde pentru surparea adaosului și altele, după rugăciunea ce făcuse, nimic n'au isprăvit fără de cât cheltuială numai multă și dare fără de socotela și totă pierdută. Așa Măria Sa au socotit pentru o mai bună a vremei chiverniseală și pentru trebile țării și ale Domniei și ca să vie acei doi boiari *Vel Ban i Vel Vornic*, făcând câte-va luni acolo, au trimis pe ginerile *Mării Sale Șerban Grecianul Vel Logofet*, purcegând de aicea la *19 zile ale lui Noemvrie*, ducând împreună și poclónele Vizirului de Vizirlîc nou.

Și acesta pentru o pomenire se însemnează:

Lângă alte multe mahniri, turburări și întristări ce într'acel an pre Domnul coprinsese și nespuse valurî și porunci de la păgâni și alta fără de veste mare și fără de mângăere întristare îl ajunse, pentru că grea și năprasnică bôlă pe iubita noră a *Mării Sale, Bălașa fîca* cinstitului și de bun neam *Ilie Cantacuzino marele Vis-*

tiarnic al Țării Moldovii, sotia luminatului și presa iubitului Mării Sale fiu lui Ștefan ajungând, care și ne-mai putând birui noianul și valorile cele mari ale bôlei, aū mai virtos să ȃic ȃiua și ceasul cel de pronie al lui Dumneȃeu hotărit a'trece, la 22 ȃile ale lui Noemvrie și-aū dat obștesca datorie odihnindu-se în Domnul, lăsând în urmă cu mutarea ei, Domnului, neamului și iubitului ei soț, lăcuind amendoī numai doi ani, necovirșită măhnire, jale și fără de măsură întristăciune.

Iar la 5 ȃile ale lui Dechemvrie sosind și Vel Logofet la Țarigrad și mergând la Vizirul dând cărtile și poclonele, Măria Sa Vizirul l'aū primit fôrte bine și cu multă blândețe, făgăduindu-li-se cu milă și cu căutare, săvaī că despre altele nu în puțină turburare Pôrta și tôte lucrurile aū găsit. Că nu multe ȃile trecând după ce aū sosit acolo, nefiind Impărăția odihnită pe tocmelile ce Mehmet Pașa cu Moscalii făcuse și-așezase, de vreme ce fiind și Hanul acolo carele era pricina cea mai mare a ne-unirei și îndemnătorul spre a nu primi Impărăția pacea, ajungându-se și alcătuindu-se cu Craiul Șvețesc, nu contenea supărând Impărăția și ȃicând că Moscalii aū înșelat pe Baltagiul cu bani și cu alte daruri de aū făcut pace, iar de puncturile și tocmelile ce făcuse și așezase nu se vor ținea, și cu ca de acest tel de minciuni și prepusuri spre ne-unire pre Impăratul îndemna. Săvaī că Vizirul cu multă nevoie și cu tot sufletul sta pentru pace, împreună și cu tôte cea laltă obște; dar neputând nici de cum apleca pe Impăratul spre ceale ce Mehmet Pașa așezase, de vreme ce era plin de vorbele și minciunile Hanului, iarăși poruncă de ôste aū eșit, care poruncă înțelegându-se nu puțină măhnire și întristare aū coprins pre toți, atât pre creștini cât și pre turci. Pre turci, ȃic că-ī îngrozise războiul și neconținutul foc al Moscalilor ce în trecutul an vȃduse și, pre creștini pentru supărările cele cumplite ale păgănilor, iar mai virtos pre Domn, pre boiarī și pre ticălosa acēsta de țară, știind păsul, greul și ne-suferita nevoie ce în trecutul an toți trăsese și petrecuse, că nu puțintele nevoi și porunci grele îndată ce s'aū răspuns de ôste Domnului și ticălosului de pământ a veni începuse, cât de nu ar fi chivernisit Dumneȃeu lucrurile și de nu le-ar fi adus precum în urmă le-aū adus, nu era cu puțință a mai birui și a mai împlini porun-

cile și cererile păgânilor, ci cu totul să vrea stinge ticăloșa acésta de țară.

Dar Dumneșeu ca un iubitor de noroadele ceale pravoslavnice s'aũ arătat cu multă milostivire asupra tuturor, iar mai vîrtos asupra creștinătății acestui ticălos de pămînt că, den pretacerea lucrurilor ce den singura voie a sfinții sale s'aũ strămutat, orînduind, pôte fi că și pentru folosul creștinilor, Vizir om bun și înțelept pre mai sus pomenitul Giurgi Iusuf Pașa, aũ câștigat puțin răsufu cât aũ fost Vizir și Domnul și tótă țara; și iubit'a pre Domnul fôrte tare cât și pre boiarî pentru dragostea Domnului, le-a arătat bună priimință, poruncind încă lui *Vel Logofet* ca, cu îndrăznélă de câte ori vor merge cărți de la Domnul să mérgă însuși să le dea la Măria Sa care și așa cât aũ ședut acolo aũ urmat și tóte rugăciunile Domnului aũ aflat folos și mângâere.

Iar cei doi boiarî *Vel Ban i Vel Vornic*, mergând *Vel Logofet*, numai de cât și-aũ luat diua-bună și aũ purces, care aũ sosit aici la *Ghenarie 15 zile*.

Neapestit (1) după porunca ce s'aũ dat de gătirea oștii, la *20 zile ale lui Dechemvrie* scria boiarîi de la Pórtă Domnului cum că chemându-i Vizirul le-aũ đis că puternicul Impărat pentru gătirea oștii poruncește să facă țara huzmet cu 100 de pungi precum și în trecutul an făcuse și didese, măcar că în trecutul an lăcomia Baltagiului, aũ mai vîrtos să đic a Osman Agăi, Chehaiaua lui, că nu era jecaș prost, (ci) lacom, telpiz și mincinos, îndoit acel huzmet îl luase și la Impărăție numai 100 pungi didese, iar cei-l'alți (banî) el și cu Vizirul îi mîncase, dar în scurtă vreme suspinele săracilor l'aũ ajuns că, ca unuî căine trupul omorându-l în uliță i l'aũ aruncat.

Acea poruncă dară viind Domnului, nu în puțină mahnire și întristare se afla, mirându-se ce va mai face că încă de cele din trecutul an grele nevoi, bine nu răsufuse și altele de iznóvă începuse a cura și a izvorî și să afla ticăloșa de țară la mare slăbiciune. Dirept aceia, Domnul aũ socotit și numai de cât aũ scris la Vizirul cu multă rugăminte, arătând slăbiciunea și neputința țarei, așijderea și boiarilor le-aũ poruncit ca să mérgă la Vizirul să se je-

(1) ne-zăbovit, ne-întîrđiat.

luiască că nu iaste cu puțință a se împlini acea poruncă că raiaua (1) a ajuns la mare sărăcie. Decî după porunca Domnului mergând boiarii la Vizirul cu cărțile Mării Sale, făcând jalbă li s'au dat bună ascultare de prea bunul acela Vizir și îndată făcând talhășî la Impăratul de tóte de cele ce Domnul și boiarii se rugase au surpat dintr'aceia sumă, trei-șeci de pungî, nu puțină ușurare făcându-se, pentru care boiarii numai de cât făcând știre Domnului de acea ușurare, milostivul Domn vădând neputința țării fiind asupra-î alte nevoi, au trimis iarășî de la Măria Sa pungî 70, nefăcând țării nimic supărare.

De acea poruncă încă bine Domnul nemântuindu-se, iată la 5 zile ale lui Ghenarie viind Călărașî de la Țarigrad, altă veste și altă poruncă au adus, scriind boiarii cum că eșind poruncă în tóte părțile de zaharea, caî, cară și altele pentru gătirea oștii, au orânduit și în țară nu puțină sumă de zaharea, caî, cară și altele trimițând și caii tunurilor ceî ce se didese în trecutul an den țară ca să se ierneze iarășî în țară. Decî neapestit cu poruncile ce mai sus am đis, au venit trei Bumbașîri tot de odată: un Ciatrapama cu poruncă să dea 20 de pungî de banî să se facă acicuri; un Cuciuc Ali Aga pentru zaharea 25000 stambolchile faină, 50.000 chile orz, unt, sare, stórá; un Mehmet Aga Edicler Emin să gătéscă 400 de caî de tunuri.

Aceste dar grele porunci viind tot de odată, póte fiește cine să socotéscă în câtă grijă, întristare și mahnire atáta Domnul cât și boiarii și țara au intrat. Văđând drept aceia Domnul împreună și cu tótă boierimea că iaste cu greu fórté a să împlini acestea câte mai sus đisem, îndată la Vizirul și la Chehaiaua au scris cu multe rugăminte ca să ușureze ticălósa de țară de acea grea nevoie și povară, cu care scrisorî mergând boiarii la Pórtă și făcând știre Chihaiialî, numai de cât i-au dus la Vizirul și dând cărțile, văđând rugăciunea Domnului și jalba boiarilor, îndată ca un stăpân bun și obicinuit a face bine, a ușurat țara din tóte; den 3000 de cară a lăsat pe 600, din zaharea și den altele așijderea den tóte au ușurat pe jumătate și nu numai la acestea ci încă și la alte prin rugămintea Domnului țara s'au ușurat.

(1) creștinî supușî Turcilor.

Atunci având țara mare supărare și de begligii, ómenii casapbașilor ce venea în țară ca să cumpere vite, făcând boiarii jalbă că cuprind ei în silă și nu dau pas altor neguțătorii ca să cumpere, ci ei precum vor în silă și cu paguba săracilor le iaă și fac atâtea răutăți și necazuri pe unde umblă, numai de cât Vizirul înțelegând au dat voie Domnului cu ferman ca: de vor mai face zulum (1) săracilor și alte blestemății, să fie volnic să'i pedepsescă cu mórte și să aibă raiaua voie a'și vinde vitele unde vor putea și vor afla preț mai bun, fiind pre atuncea și Turcii fórte semeți și mai virtos neguțătorii Lazii care și din fire sunt reii, semeți și nebunii, iar atunci se prea semețise și se dirjise și făcea multe răutăți în țară și prin țirguri multe zulumuri și nebunii. Pentru care Domnul făcând jalbă la Vizirul și rugându-se ca să-i mai înfrâneze, Vizirul numai de cât au făcut ferman și au trimis un Ciauş de Ienicerii numai să-i scóță den țară pre aceia care vor fi făcând blestemății și supărări săracilor, care viind aicea nu puțină pedépsă le-au făcut și nu próste bătăi le-au dat și pe care i-au çunoscut mai răi, mai blestemați și den țară i-au scos și au lămurit tóte țirgurile de Turcii zorbale ca aceia și de Lazii nebunii, aflând raiaua și la acésta mare rēpaos și odihnă.

CAP. XCVIII.

Purcederea Domnului den Țirgoviște în București și înoirea păcii ce au făcut Turcii iarăși cu Moscalii.

Viind vremea cea obicinuită a mutării Domniei den Scaunul Țirgoviștei în București, la 10 zile ale lui Martie s'au arădicat Măria Sa împreună cu tótă boierimea și curtea Mării Sale și mergând pre la satele Mării Sale *Potlogii* i *Mogoșoia*, iată la *Potlogi* încă fiind Domnia, Călărași au nemerit de la Țarigrad cu cărți de la boiarii, scriind și înștiințând pre Domnul cum că intrând la mijloc solul Englez și Olandez, fiind însă-și Vizirul Iusuf Pașa sârguitor și puind multă nevoiță ca să se facă pacea, așa de acea dată au plecat pre Impăratul de au primit iarăși pacea cu Moscalii pre

(1) tiranie, opresiune.

tocmelile ce Baltagiul cu ei la Prut făcuse și aședase și cum că îndată pre zălôge i-au îmbrăcat cu caftane, scoțând și pre solul cel mai den nainte den Ediculea, dând poruncă și pe la toți Pașii ce era orînduiți ca să mērgă la ôste ca toți pe la mansupurile (1) lor să se învârtejască, arădicând și lăsând și tôte orândue-lile ce în țară poruncise ca să dea afară numai den câte-va cară, care veste viind, nespusă bucurie și Domnului și boiarilor și tuturor săracilor aũ pricinuit, cu toții slăvind și lăudând numele vecinicului Dumneđeũ pentru că aũ adus lucrurile cele turburate întru liniște.

Și după aședământul acela, îndată aũ trimis Impărăția ahtinamelele adică puncturile tocmelilor către Țarul ca să vadă de vor fi bine primite și de Impărăția lui aũ ba, întru care tocmeli ale lor hotărîse Turcii și acēsta adică: pe Craiu Șvețesc ce la *Bender* se afla, să-l arădice să nu-l mai ție acolo, ci să-l trimiță în țara lui de vreme ce și Moscalii se prinsese că nu va avea nici o bântuală despre dânsii ci îi vor da cale de va trece cu pace. Și îndată după aceia aũ pornit și pre Hanul den Țarigrad poruncindu-ı ca să arădice tótă tătărimea să mērgă cu dânsul, orânduind și pre Rumeli Begler-bei cu tot aieletul lui și pre Calga Sultan, aceștia toți să arădice pre Craiul Șvețesc să-l ducă pren țara Leșească, după tocmelile ce cu Moscalii făcuse. Iar el ca un mîndru și nesocotit nici de cum de acolo nu vrea să se arădice până ce aũ făcut multe turburări, care turburări și pre el în cea mai după urmă la ce l'aũ adus, mai înainte se va vedea.

Iar Domnul, cu mare bucurie de la satul Mării Sale *Mogoșoia* sculându-se, la 20 zile ale lui *Martie* aũ intrat în Scaunul Bucureștilor cu frumos alaiũ și obiciuită pompă, unde și cu fericire în Scaun ședând, sloboditu-s'aũ 6 tunuri după obiceiũ. Iar după sosirea Mării Sale neapetit aũ scris boiarii Domnului, cum că le-aũ poruncit Vizirul den porunca Impăratului ca să scrie Mării Sale că, aũ dăruit Impărăția, Silihtarului celui den lăuntru, mucarerul, Mării Sale ci să trimiță Măria Sa 15 pungi să-ı dea Silihtariului; iar Silihtariul făcând prieteșug cu Măria Sa așa aũ socotit de aũ trimes cu fermanul pre

(1) servicii.

un Bechir Aga, Chehaiua lui, ca să arate prent'rînsul și mai pre larg prieteșugul ce avea către Domn, carele viind aici, Domnul l'aŭ primit cu cinstea cea cuviinciosă și dănd răspunsul și dăruindu-l după cinstea lui, l'aŭ pornit iarășî la stăpănu-său.

CAP. XCIX.

Aici se însemneză că cunoscând Domnul cum s'aŭ mai liniștit lucrurile, socotit-aŭ să facă nunta fică-i Mării Sale Smaragdei. (1712)

Vădând Domnul că lucrurile despre Pórtă cu al lui Dumneđu ajutoriŭ s'aŭ liniștit, ajungând și *prea iubita fică a Mării Sale cea de a șaptelea* la vârstă, viind póte fi și acea orânduită și de pronia lui Dumneđu hotărită vreme a căsătoriei ei, Măria Sa ca un bun și înțelept părinte având mare pohtă și ne-somnorosă grijă, număi pe acea Cocónă mai având necăsătorită, de vreme ce pre tóte cele lalte cu a lui Dumneđu milă, întru a Mării Sale fericire cu cinste la casele lor le didese, ca să o vađă și pe aceia în ڃilele și norocirea Mării Sale cu cinste și fericire la casa ei trimisă și dată, așa bine aŭ socotit Măria Sa și aflând obraz vrednic o aŭ logodit după Costandin Postelnicul sin Grigorie Băleanul Vel Stuger, fiind cuvios și întru tóte împodobit cu blândețe, cu vârstă și cu stat, hotărând nunta a să săvirși în ڃiua de Sfeta Troiță.

Deci de vreme ce acel Costandin Postelnicul era botezat de Dómnă Ilinca care o ڃinea mai sus pomenitul Șerban Vel Logofet (1), să cădea să-l cunune iarășî acea Dómnă împreună cu soțul ei; fiind dară Vel Logofet la Țarigrad pentru trebile Domnii și ale țării, i-aŭ scris Domnul ca să vie: una pentru cununia fică-i Mării Sale, a doua că era și de mult dus la Pórtă. Dirept aceea bine socotind Măria Sa aŭ gătit pre Bunea Grădișteanul biv Vel Comis și la 26 ڃile ale lui Aprilie l'aŭ pornit de aici ca să se afle la Pórtă pentru trebile țării, care îndată ce aŭ sosit Vel Logofet luându-și ڃiua-bună, aŭ purces și la 28 ڃile a lui Mai sosind la București, nu cu puțină

(1) Portretele lor se află și ađi în biserica satului Grecii Micșunești din Județul Ilfov.

dragoste Domnul l'aŭ primit și cu frumóse daruri pentru slujbele ce Domnului și țării în direptate aŭ slujit, dăruindu-l și cu conțes de ale Mării Sale cu limie de samur l'aŭ îmbrăcat.

Până a veni dar *Vel Logofët*, aflând Domnul puțin răsufu, fiind și primăvară, vreme frumósă de primblare și ne-mergând de câțiva anŭ la satul Mării Sale *Obileștii* după cum în toți timpŭ când avea vreme, primăvara, pentru o trezviire mai mult se obiciuise a merge, fiind și loc fórte frumos și desfătat, s'aŭ îndemnat atunci de aŭ mers vre-o săptămână de ȃile și iarășŭ s'aŭ învârtejit. După aceea viind și *Vel Logofët*, începutu-s'aŭ cu ajutorul lui Dumneȃeu și nunta care cu mare cinste, cu multă veselie și cu tótă podóba și domnésca parisie făcându-se, în ȃiua de sfânta Troiță cu fericire s'aŭ săvîrșit și sfințele cununŭ.

CAP. C.

Poruncile ce aŭ venit Domnului în urma păceŭ ceŭ de a doua.

Iar după ce a doua óră s'aŭ aședat pacea, de vreme ce între puncturile ce amândouă Impărățiile avea, era și acest punct ca adică: să arădice Turcŭ pre Craiul Șvețesc de la *Bender* să-l ducă la locul seŭ, de care puncturi și legături vrând Impărăția ca să se ție și orânduind pentru purcederea Craiului cele ce trebuia, poruncit-aŭ și Domnului ca să gătéscă 700 de cară: 500 cu boŭ și 200 cu caŭ și cum mai de grabă să le trimiță la *Bender* ca să fie pentru tréba Craiului Șvețesc, care poruncă viind Domnului, fórte s'aŭ întristat, dar ne-având ce face pus-aŭ îndată nevoință ca să implinéscă porunca și de aici gătire făcea, iar și de a nevoi cu scrisori și rugăciuni la stăpâni ca dóră dintr'acea sumă ar mai scădea, nu înceta, dar nimic nu aŭ putut folosi.

Decŭ văȃnd Măria Sa că nădejde de scăȃmânt nu iaste, măcar că cu destul păs iară făcându-se nevoință tot s'aŭ făcut și s'aŭ implinit tóte carăle după poruncă și la vreme gătindu-se, orânduind-aŭ peste carăle cu caŭ pe *Gligore Comisul* și peste carăle cu boŭ pe *Sugrumale Căpitanul* și le-aŭ pornit unde porunca era, care și la vremea cea poruncită la *Bender* aŭ sosit. Săvai că numai cazna și

ostenéla săracilor și multa cheltuială și prăpădirea dobitoécelor au fost, fiindu-i până la *Noemvrie 25 zile*, ne-având păgânul și mindrul acela Craiū nici de cum gând ca să mérgă, ci cu feluri de feluri de pricinii au mânat lucrul până ce s'au răcit vremea, întâiu cerșind banî împrumut, ȕicând că n'are de cheltuială ca să se gătéscă, 1200 de pungî care Impărăția i le-au și dat; apoi iarăși au ȕis cum că cu Tătarii nu va merge nici cum, ci să-i trimiță óste turcéscă și așa va merge, iar într'alt chip de la *Bender* nu se va arădica. Carele acestea tóte și altele le făcea ca dóră ar îndemna iarăși pe Turci să strice pacea, care după a lui pohtă au și isprăvit precum mai înainte se va vedea.

Iar după pornirea carălor ce mai sus am ȕis, venit-au poruncă Domnului întru carele scria cum că înțelegând Impărăția că iaste lipsă de pâine în țară și rămâind Impărăției multă fâină din ceea ce strânsese pentru tréba óstii, să trimiță Măria Sa să ia 50.000 de chile de la *Chilia* să o împartă în țară și să plătésacă chila câte aspri 55, scriind în ferman că s'au milostivit Impărăția de o au dat-ó raielui. Ó ce milă păgânéscă și tirânéscă! fâină veche, plouată, mucedă și stricată, lepădându-o săracilor ca să ia banî. Cu răutatea se slujea păgâniî în loc de milă și de bunătate.

Acest greú mare și supărare ce căđuse pre săraci, mirându-se Domnul cum ar face să-l rădice d'asupra țării, scris-au în două rinduri la Pórtă rugându-se că dór s'ar putea mântui țara de aceea belea și nevoie, dar nimic de aceea dată n'au putut folosi. Decî neputând face într'alt chip, i-au căutat după poruncă a urma, măcar că tótă a ó arădica nu s'au grăbit ci dintr'insa numai luând, iarăși a mai supărat Măria Sa Pórtă și al treilea rând rugându-se măcar pre jumătate să se mai ușureze și așa cu multă rugăminte abia au lăsat să se arădice pre jumătate și într'același chip și dintr'acea nevoie țara s'au mai ușurat.

Iar la *Iulie 1 ȕi* au venit un Capigibașă cu poruncă la Domn să gătésacă haraciul și la vreme să-l trimiță la miria împărătésacă, care haraciú măcar că dintr'insul iarăși cu porunci, cu fermanuri se orânduise și se didese la cară și la altele și prea puțin rămăsese care să vrea putea trimite acea rămășiță și fără bumbașir ci numai ca să căștigel pe acel Capigibașă îl trimisese. Decî Domnul gătind ce

mai era rămășița după poruncă, dăruind și pe Bumbașirul ce venise, după a lui cuviință, l'a pornit și la vremea cea poruncită s'a aflat la Țarigrad.

CAP. CI.

*Aici pentru o pomenire se însemneză. zidirile ce au făcut
prea creștina Dómnă a acestuî luminat Domn.*

Precum prea iubitorul de Hristos Domnul avea mare rîvnă și fierbinte dragoste spre a zidi și a înfrumuseța lăcașele lui Dumneđeș, asemenea Mării Sale (era) și luminata și prea creștina lui *Dómnă Maria*, cu acea iarășî către cele Dumneđeeshți rîvnă fiind, măcar că și alte multe zidiri, biserici au făcut și cu de tóte podóbele minunat le au înfrumusețat și le-au grijit. Intâi în orașul Bucureștilor fiind o bisericuță de lemn, mititică fórte și veche de mai cădea, care se chema *biserica dintr'o di* (1), Măria Sa arădicând acea de lemn, den temelie de piatră o au zidit fórte iscusită și gingașă făcându-o, o au înfrumusețat atât pe din lăuntru cât și pe den afară precum se și vede; după aceia și în jud. Vâlciî unde se chiamă *Surpatele*, den temelie iarășî au zidit o mănăstióră cu tótă cheltuiala Mării Sale, fórte frumósă, făcându-i și curte de zid împrejur și chilióre și de tóte precum se și vede, împodobindu-o și cu odăjdii și alte odóre bisericeshți, scumpe și fórte frumoșe și cu bună zestre, moșii, vii și altele, o au întărit unde se odihnesc cu bună viață călugărițe (2).

(1) Acéstă biserică a Dómnii Maria, care prin tatăl sêu se cobórá din boiarii Negoeshți, a rămas sub ctitoria rudelor directe din neamul ei până în zilele nóstre. Neamul boiarilor Bărcănești contimporani ai noștri posedă încă asemenea documente fórte interesante.

(2) Acéstă mănăstióră vizitată oficialmente în detaliu la 1861 de regretatul Al. I. Odobescu, i-a făcut o descriere fórte interesantă pe care ne facem o datorie, aflându-se ađi în mâinile nóstre, a o reproduce aici în extenso:

«Schitul Surpatele sus pe deal pe malul stâng al Otăsăului, fiind satul Surpatele în valea Govorii, sus pe altă muchie unde e cósta surpată se află un patrat de chiliî cu un cat cu tindă pe stâlpî, cu turn dinaintea bisericeî. E schit Brâncovenesc de maici și (nedescifrabîl) cu satu are o (nedescifrabîl). Biserica e cu un turn la pantocrator și cu tinda pe stâlpî ca și a chiliilor.

«Pisania de pe tomba ușei este pe piatră grie.

Făcut-aũ și la Urezi bolnița iarășî Măria Sa, iar la leatu $\frac{722\frac{1}{3}}{177\frac{1}{3}}$ fiind aici în Țirgoviște o mănăstioră iarășî de călugărițe ce se chiamă *Vîforîta*, unde dóră numai sfânta bisericuță era și fórte próstă, întunecósă, ne-zugrăvită, fără clopotniță și fără curte, cu 2 - 3 chiliore numai ce ședeau biete de călugărițe și alt nimic, biserică veche fórte care s'aũ mai dired o dată de un *Radu Vodă*, Măria Sa văđând și

«Acéstă sfintă și Dumneđeiască biserică a mănăstirei de călugărićore ce se chiamă *Surpatele*, în care se prăznuește în Dumneđeu făcătórea de viață prea sfânta Troiță, zidită aũ fost oareși când de Buzești însă mică și prost lucrată, iară apoi după multă vreme stricându-se, surpându-se, blagocestiva și buna creștină Dómna Maria a luminatului și înălțatului Iw Costandin Basarab Voevod mișcându-se de bunătatea sa aũ vrut a o preface și așa din temelie aũ rădicat-o cu tótă cheltuiala Mării Sale cum astă-đi se vede, făcută frumósă și iscusită, împodobindu-o cu de tóte și miluindu-o pre cât unei sfinte biserici și mănăstioré ca acésta să cade și se cuvine, pentru buna pomenire și spășania sufletelor în veci a părinților și a Mării Sale și Ispravnic fiind Kir Ioan Arhimandritul de Hurezi și săvîrșitu-o-aũ la anul de la Adam $\frac{721\frac{1}{3}}{170\frac{1}{3}}$ August 1».

«Biserica pe din lăuntru e crăpată peste tot. În advon sunt portretele următoare cu aceste inscripții fie-care:

« 1. Bunul și înțeleptul și mult lăudatul și de Dumneđeu încoronatul Iw Costandin Basarab Brâncoveanu Voevod.

« 2. Costadin Voevod.

« 3. Ștefan Voevod.

« 4. Radu Voevod.

« 5. Matei Voevod.

« 6. Dómna Maria fata Postelnicului Neagului fecior lui Antonie Voevod.

« 7. Dómna Stanca.

« 8. Dómna Maria.

« 9. Dómna Ilinca.

«10. Dómna Safta.

«11. Dómna Ancuța.

«12. Dómna Bălașa.

«13. Dómna Smaranda.

«14. Papa Postelnicul Brâncoveanu, tatăl lui Costandin Voevod.

«15. Iupâneasa lui Stanca.

«16. Neagul Postelnicul, tatăl Dómnei Mariei.

«17. Iupâneasa lui Ilinca.

«18. Iw Matei Basarab Voevod.

«19. Iw Antonie Voevod.

«Zugrăvelile și portretele sunt încă cele vechi.

coprinđându-se de Dumneđeescul năstāv, cu multă pohtă s'aũ îndemnat și sîrguind cu tótă inima, s'aũ apucat întaiũ de sfânta biserică de i'aũ mai lărgit ferestrele, o aũ zugrăvit frumos, o aũ pardosit cu lespeđi și o aũ grijit precum se cade, făcând și tótă orînduiala odăjdiilor fórte frumoșe și cuviincióse; împodobitu-o-aũ și pe din afară cu chiliĩ frumoșe de piatră și tot cu zid o aũ înconjorat, făcând și clopotniță, lucru fórte gingaș și cuvios precum în ochiĩ tuturor se vede.

Tot într'acest an aflu-s'aũ în Tîrgoviște de cea parte de Ialomița un izvor fórte minunat, izvor mare cu apă multă ușóră și bună, care și bună zidire împrejur avusese și de a vremiĩ póte fi vechime se astupase și se acoperise de pămănt căt nu se cunoștea nimic, de aũ mai fost aũ de nu aũ mai fost vre-odată fântână, nici se afla nimeni den bătrâni ca să o fie știut când aũ fost deschisă. Decĩ pre întâmplare atunci aflându-se și văđând Domnul un lucru frumos și minunat ca acela, numai de căt aũ pus de l'aũ curățit și l'aũ zidit frumos împrejur și aũ tăcut fântână fórte frumosă și minunată precum se vede.

CAP. CII.

Mergerea Domnii den București la Tîrgoviște și altele ce în urmă s'aũ întâmpat.

Tótă vara în București petrecând Domnia, la 20 ȃile ale lui August purces'aũ Măria Sa cu tótă boierimea și zăbovind câte-va ȃile pe la satele Mării Sale *Mogoșóia* i *Fotlegiĩ*, la 29 ȃile cu frumos alaiũ după obiceiũ aũ intrat în Scaunul Tîrgoviștei.

Cu două sėptămăni însă până a merge Domnia, să întâmpase de se aprinsese tîrgul, ulița cea mare și arsesse fórte rău până încăt ajunsese focul și în curtea Domnăscă de arsesse sfînta Vineri; ajunsese și casele Cuconilor și arsesse învelișul la o pereche de case, unde apucând slujitorimea în grabă aũ stins de nu aũ ars mai mult. Și altă pereche de case mai micĩ arđând până în pămănt și tot ce era împrejurul curții, de care stricăciune a focului Domnul înțelegând, fórte s'aũ întristat, măcar că îndată iarășĩ sosind fericitul Domn în Tîrgoviște apucatu-s'aũ toți și cu mare nevoie sîrguind, în

scurtă vreme s'aũ încheiat târgul la loc iarășî precum aũ fost, grijind și Măria Sa atât casele cât și Curtea și tot până în iarnă.

Tot într'acest an, precum cu altele multe, Domnul, curtea domnescă o aũ înfrumuseșat, fiind zidul den prejurul curșii domneștii de la Bucureștii (!) stricat și fôrte scund, Măria Sa s'aũ îndemnat și aũ pus de l'aũ dires și l'aũ mai înălțat împrejur jur făcând și odăile seimenilor tot de piatră că era de lemn vechiũ și fôrte próste. Iar după sosirea Domnii în Tîrgoviște, viind Călărașî de la Țarigrad scria boiarîi cum că iaste poruncă poclônele bariamului cele din lăuntru să le trimițã Măria Sa cum mai de grabă ca să se afle înaintea bariamului cu 10—15 țile acolo, ca să se dea.

Deci Măria Sa după poruncă gătindu-le, le-aũ trimis cu Vătaful za Călărașî, iar după aceia gătind și cele l'alte poclône ale Vizirului, ale Chehaieliî, le-aũ trimis cu *Glîgorașcu Vistieru*.

Implinitu-s'aũ cu bună fericire și *al 24-lea de anî den Domnia* bunului acestuia Domn, la leatu $\frac{7}{17} \frac{22}{12}$ *Octomvrie 25 țile*.

CAP. CIII.

Inceperea anului al XXV-lea al Domnii luminatului Domn Iw Costandin Basarab Voevod.

Unde într'o fărãmă de liniște și odihnă lucrurile câtușî de cât se afla și cu pușin răsufu Domnul și țara despre supărările cele păgâneștii sub mila și bunătatea aceluî Vizir bun, iată fără de veste nenorocirea strămută lucrurile că la *11 țile ale lui Noemvrie* s'aũ înșeles cum că Impărăția neputându-se odihni a avea pace cu Moscalii fiind îndemnat fôrte de Craiul Șvețesc, cu multă ocară și necinste pre solî și pre zălógele Moscalilor cu toșî ómeniî, ca o turmă den dărăt i-aũ dus și iarășî i-aũ băgat la Idicula și câșî s'aũ aflat pe lângă dânșîi Moldovenî, Grecî, de le slujea, i-aũ băgat pe toșî la Catargă mazîlind numai de cât și pre Iusuf Pașa Vizirul și surgunindu-l, l'aũ trimis la Sacăzu, de acolo la Rodos, lucru care d'a mirare tuturor era: d'a închide solii, scóte solii, îmbracă-i cu catan, fã pace, strică pãcea, acatastasie păgânescã!

Pricina însã acestor nestatornicii era Craiul Șvețesc și cu Hanul, mai având și pre alșî doî-trei mijlocitorî precum se înșelea: pe

Imbrohorul cel mare al Impăratului, pre Ciauş Başa şi pre Capigilar Chehaiasi al Impăratului a căroră cinste şi ispravă ce mai pe urmă li s'au întâmplat, mai înainte se va vedea.

După ce au închis dar pe Soli şi pe Vizirul l'au surgunit, îndată făcând Vizir pe Nisangi Suliman Paşa, s'au răspuns de ôste, carele îndată ce s'au pus Vizir au trimis la Domnul pre Baş-Ciohodar al lui cu mujdea, adică cu colac de Vizirlîc, pre carele primindu-l Domnul cu cinste şi dăruindu-l, înapoi l'au trimis; după acestea dară Impărăția cu degrabă gătire făcând, numai de cât de la Țarigrad către Odrii au purces, arătând grabnică gătire de ôste, cu aceea socotind să îngrozescă pre Moscali, săvai că pornirea le-a fost numai măniosă şi gróznică şi cheltuială mare iar alt nimic. Că mergând Impărăția la Udrii, Vizirul şi cei l'alți toți cu ordia, şedea afară la corturi de le-au fost stătut corturile întinse totă vara şi totă iarna afară din Odrii până au putređit de tot.

Vedând drept aceia Domnul strămutarea Porții şi a obrazelor, fiind şi *Bunea Grădişteanul biv Vel Comis* de câtă-va vreme la Pórtă, Măria Sa au gătit de aici pre *Iordache Creţulescu Vel Postelnic* şi l'au trimis la Pórtă, scriind *Bunei Comisul* să vie. Deci mergând *Vel Postelnic*, n'au apucat Impărăția la Țarigrad, ci după ea la Odrii mergând, acolo s'au împreunat cu Vizirul carele cu cinste primindu-l l'au îmbrăcat şi cu caftan. Iar *Comisul Bunea* luându-şi ȃiua-bună, numai de cât au purces şi au venit în ȃară.

CAP. CIV.

Poruncile ce după ce s'au stricat pacea Domnului au venit şi furtuna cea ticălosă a Craiului Şveşesc.

După ce s'au stricat pacea mergând Impărăția la Odrii, îndată au trimis pe Ciauş Başa la Hanul şi la Seraschierul de la Bender cu poruncă ca să se gătescă şi să ia pre Craiul Şveşesc să'l ducă prin ȃara Leşască până il va trece în ȃara lui, precum însuşi Hanul către Impărăție să făgăduise că'l va duce.

Poruncind atunci Impărăția Domnului ca să trimiță den haraciū Seraschierului de la Bender pungi 30 pentru gătirea lui, Domnul văđând porunca făcut-au nevoință şi gătindu-ı i-au trimis pentru

care bani venise Silihdariul Vizirului. Iar la 12 zile ale lui Ghenarie a venit un Husein Efendi cu ferman, poruncind Domnului ca să gătască câtă-va sumă de chereștea pentru tréba podului de la Saci, carele fiind orînduit a fi ispravnic după pod și având poruncă și la Domnul Moldovei, a trecut ne-făcând nimic zăbavă aici. Iar la 17 zile aceiași lună a venit Arabagi Bașa împărătesc cu poruncă ca să gătască 3000 de cară pentru ôste, care porunci fiind grele fôrte și peste puțină, făcut-au Domnul rugăciune și mare jalbă la Pórtă; decî după jalba și rugăciunea Domnului a mai scădut den cară și a lăsat pe 1000, care gătindu-se s'a trimis unde era porunca.

CAP. CV.

Intre acestea tóte cade-să scriem și furtuna cea ticăloasă a Craiului Șvețese, ce de la cei ce nădăjduia ajutor i-a venit, pentru o pomenire.

După ce (precum mai sus s'a ȃis) a poruncit Impărăția Hanului și Seraschierului să se gătască să ducă pre Craiul, ei numai de cât după poruncă a trimis la Craiul de i-a făcut știre ca să se gătască să mérgă după cum iaste porunca; el a răspuns că nu va merge că nu iaste gata, iar când se va găti a ȃis că le va face știre pricinuind că nici are de cheltuială, căruia măcar că și mai înainte îi didese Impărăția 1000 de pungi de bani împrumut, dar el mai cerea să'i mai dea încă o miie socotind că cu pricină de acestea zăbovindu-se, dór va îndemna pre însuși Impăratul să mérgă cu putere mare către *Bender* și cu dînsul să mérgă până în țara Leșescă și de acolo precum va cunoște că'i dă îndemână așa să facă, pentru că gândul lui era cu totul și cu totul ca să arădice puterea turcescă spre biruința Moscalilor ca să nu mérgă rușinat în țara lui, ci biruitor. Dar el acesta socotea (iar Moscalii lua tot în țara lui și prăda până ce și în Finlandia intrase și de Stocolma, Scaunul lui, se apropiase și pe toți Șveții în mare frică și gróză îi băgase).

Iar Impărăția vădând că zăbovește Ciauș Bașa (de vreme ce i se poruncise că până în 20 zile să mérgă și să se învârtejască cu

răspunsul, aũ că va merge, aũ că nu va merge), îndată aũ trimes și pre Imbrohorul cel mare iarășĩ la Hanul și la Seraschierul cu poruncă, numai să'l rădices orĩ cu voie orĩ fără voie cum vor ști, cu care poruncă sosind Imbrohorul însuși după ce s'aũ împreunat cu Hanul, cu Seraschierul s'aũ dus și la Craiũ ca să se împreune și să'ĩ spue și lui porunca. Iar el nici de cum n'aũ vrut să'l primescă ci și-aũ trimis Ispravnicul de aũ vorbit cu Imbrohorul, căruia spuind ce și cum era porunca împărătescă, îndată aũ mers de aũ spus Craiului sœũ, cum că Imbrohorul Impăratului aũ adus tare poruncă numai să te rădicĩ să mergĩ cu Hanul și cu Seraschierul, să nu faci într'alt chip că pe urmă nu va fi bine. Decĩ el vădănd că'l silesc până într'atata le-aũ răspuns că nu va merge nici de cum, că nici are de cheltuială, nici este gata; care Hanul și Seraschierul vădănd că nici de cum nu'l pot pleca ca să mérgă, mihnitu-s'aũ până în suflet vădănd și cunoscând că sfirșitul nu va să le fie bun, de vreme ce unele făgăduise către Impăratul și altele vedeau că urméză, ișia în scurt tôte đisele și scrisele lor la minciună.

Decĩ așa necăjiți fiind, îndată aũ scris la Impărăție făcând știre că nici cu un mijloc nu'l pot urni ci încă și meterez aũ făcut împrejurul saraiului unde ședea, cu acel gând că de'l vor sili adică, mai tare să stea împotrivă cu rězboiũ; care lucru necuvios Impărăția aflându-l, fórte s'aũ turburat, de care făcându-se sfat s'aũ socotit să i se mai poruncescă încă o dată și de va sta iarășĩ împotrivă să'ĩ dea rězboiũ și sabie cât măcar să piară și el de nu'l vor putea lua viu, pentru că și Muftiul așa aflase în legea lor, adică: cel ce arădică sabia împotriva Impăratului să piară și într'acestași chip aũ dat și fetfa și aũ trimis cu porunca aceia pre un Iusuf Aga carele îndată ce aũ sosit iarășĩ aũ trimis de i-aũ mai đis să iasă să intre în cetate că așa iaste porunca Impăratului, că apoi vor urma lucrurĩ primejdióse de nu se va supune poruncĩ. Dar el nimic din ceea ce începuse nu se mai muia ci încă și mai dărz sta și mai tare răspundea că: nu va merge de ar ști să piară până la unul (și nu se uita ticălosul că în mână le era ci truflia orbindu-l primejdia însuși își căuta). Decĩ vădănd Hanul și Seraschierul că nici de cum nu se supune, numai decât eșind den cetate cu mulțime de óste, coborând și 12 tunurĩ mari, aũ mers unde ședea Craiul și puind tunurile în

potriva saraiului, aș pus și tătărimea de o parte și inicerimea de altă parte în rinduială de război, socotind că dóră vădând Craiul se va înfricoșa și se va lăsa de pisma ce avea, dar nici cu aceea nimic n'aș isprăvit.

Așa dar aședând oștile, aș trimis Hanul și Seraschierul de aș mai chemat pre Ispravnicul lui și i-aș mai đis să mērgă să đică Craiului să se supue poruncii împărătești că, nesupuindu-se, vor să implinēscă porunca să-ı dea adică război, ci acum dar să-și alēgă ceea ce ıi va fi mai de folos și de cinste, care acestea tóte mergând *Krot* Ispravnicul lui și đicându-i-le, nici de cum nu s'a mai muiat den inima ce avea întâiu ci iarășı cu dirză inimă și cu mare megalopsihie s'aș arătat răspunđând că de acolo mort (va ieși), iar viu nu va ieși. Că de iaste Sultanul Impărat și el asemenea Impărat iaste, ci de ar ști să piară până la unul, nu se va da. Care răspuns viind la Hanul i la Seraschierul, numai decăt aș dat poruncă de aș slobozit tunurile asupra saraiului în două rınduri și nici cum n'aș putut nemeri în saraiu ca să strice ce-va. După aceea aș început a arunca combarale (1) și iar nimic. Apoı aș dat poruncă Inicerilor ca să se apropie ei să dea foc; ei n'aș vrut nici cum răspunđând că nu vor da ei război că ıi cunosc că nu sunt împotrivicii Impăratului și cum că nici hatișerif împărătesc ca să le dea război nu iaste. Decı Hanul vădând, aș adus numai de cāt și hatișeriful și fetfaoa Muf-tiului de le-aș arătat, dar ei tot sta instānjiniți și nu vreaș să se supue poruncii đicānd că ei într'inșii nu daș (care așa se înțelegea cum să fie fost și la aceea un meșteșug al Hanului, după cum se vede mai în jos că aș urmat, ca dór l'ar lua pre Craiul ne-vătāmat să nu i se întâmple vre o primejdie).

Vėdānd drept aceea Hanul și Seraschierul că nu se supun și plecase điuva spre séră, aș lāsāt tótă óstea împrejurul casei lui până a doua đı, iar Ienicerii peste nópte aș trimis la Ispravnicul Craiului și i-aș đis ca să đică Craiului: fără de nici o temere să se scóle atunci nóptea să mērgă la dānșii că ei își vor pune capul pentru dānsul și nu'l vor da în māinile lor, ci'l vor duce ei tocmaı la Impăratul. Dar nici cu acēsta nu l'aș putut plecat (sic), răspunđānd că el turc nu mai

(1) ghiulele.

crede ci ce vor ști să-î facă. Să-î facă: *Bildi ilden Cal'masă*. Strângându-se drept aceea a doua ȃi iarăși toți și spuind Inicerii cum că aũ trimis nóptea că dór va merge de bună voia lui la dênșii și nu aũ vrut ci aũ răspuns tot cu semeție, făcutu-s'aũ Hanul și Seraschierul a da bacșiș Inicerilor și a le da poruncă de rězboiũ, care îndată dând năvală aũ început a slobozi focul.

Craiul încă-și cu câți ómenii avea pe lângă dânsul inchiđându-se în case, nu da prost foc și ei după ferestre și așa aũ dat rězboiũ până în de-séră și nimic nu putea să le strice, că Craiul cum vedea mulțimea de Inicerii numai ce începea a arunca galbenii pe feréstră. Inicerimea vędând galbenii, da morți la dânsii, iar cei din casă cum îi vedea năvălind la galbenii numai ce slobozea focul și îi prăpădea, pân ce vędând că înoptéză s'aũ apucat tătăriimea a căra fin și paie și a năvăli pe din dosul saraiului și a grămădi pân ce aũ ajuns de în-veliș; de aci numai ce aũ dat foc paielor și den paie s'aũ aprins saraiul, care nevoe și amară nenorocire vędând ticălosul Craiul și toți aĩ lui, căi înécă despre o parte fumul, despre altă parte îi îngrozea focul că să aprinsese și podina, despre altă parte glónțele, dat'aũ năvală care cum aũ putut de aũ sărit pre ferestre. Dar încotro făcea tot amar și otravă de dânsii ticăloșii era, că împrejurul saraiului mulțime de Tătarii fiind, care cum sărea îndată il lua; așa și ticălosul Craiul vędând primejdia și deznădăjduirea scăpării și a mântuinții, rămâind numai cu o slugă dat'aũ și el năvală pre feréstră, unde îndată ce aũ sărit, ca să nu primejduiască, aũ început a striga sluga: *Craiul, Craiul*, pe carele numai de cât luându-l niște inicerii l'aũ dus la Hanul fiind acolea aprópe.

Vedeți primejdia ce trufia aduce, că unde Craiul ne-biruit se scria, de păgânii tiranii și varvarii ajunsesese a se ocări, lucru de mirare, ne-având nici o vecinătate și nici o cunoștință cu dânsii, furtuna pren apostasia *Masepii* a năzui la ajutorul varvarilor l'aũ adus. (Pentru aceea nimenii să nu se semețescă în puterea sa ci într'a lui Dumneđeũ ajutor să năzuiască).

Ducându-l drept aceea la Hanul, primitu-l'aũ cu cinste ȃicându-i multe cuvinte de mângăere; după aceea învăluindu-l într'un ihram fiind fórte zăpăcit și îngrozit de cele ce vęduse, l'aũ pus într'o căruță și așa cu tótă óstea luându-l la mijloc l'aũ dus în cetate și l'aũ

pus în saraiurile Pașii, numai cu vre-o 30—40 de ómenii de ai lui că pe cei-l'alți ce mai avusese, Tătarii, pe unii îi robise, pe alții Turcii îi luase și câți era mai tineri îi și turcise, arătându-și precum la tóte și la acésta pagâniî tótă varvarotita și răutatea.

Făcând după aceea știre la Impărăție cum că l'aú dus în cetate, Impărăția numai de cât aú poruncit să'l ducă la Odriiú și așa după poruncă l'aú arădicat de la *Bender* și l'aú dus la Odriiú. După ce decí aú sosit acolo, orându-l-aú să șadă într'un sat ceî đic Demir Dești aprópe de Odriiú și acolo conăcindu-l, tocmai atunci s'aú deșteptat págâniî și aú cunoscut lucrul cel ne-cuvios ce aú făcut și vedând că aú greșit de către amândouă părțile și de către Moscali adică și de către Craiul Șvețesc. De către Moscali, căci, fără de nici o pricină aú stricat pacea și iarăși le-aú închis solii și zălógele cu atâta defăimare în Idicula, lucru care se minuna tot Țarigradul; și de către Craiul Șvețesc, căci cu rězboiú și cu atâta ne-cinste, de la *Bender* l'aú luat, făcându-i ocară ca aceea precum mai sus s'aú đis.

Ca să arate Impăratul că, câte s'aú făcut n'aú fost în știrea lui, pus'aú pricina tuturor acestor lucruri asupra Hanului, asupra Muf-tiului și asupra Seraschierului de la *Bender* și a Ciuș Bașei; pre aceștia, đic, pricina aruncând i-aú și mazilit și i-aú și surgunit. Pre Hanul l'aú surgunit la Sacăzu puind Han în locul lui pre Caplan Gherei Sultan, iar Seraschierului de la *Bender*, Ismail Pașii, luându-i tot, l'aú închis acolo în cetate.

Iar după tóte turburările acestea, un Mula Ibraim carele ódată fusese și Căpitan Pașa, luând asupra lui și fágăduind Impăratului că el va așeđa lucrurile de către amândouă părțile și le va liniști și de către Moscali și de către Șveți, de către Moscali adică să întărăscă iarăși pacea și de către Craiul să'l facă el să mérgă pre Mare în țara lui, nimic mai supărându-se și mai turburându-se Impărăția, care auđind Impăratul fórte s'aú bucurat și numai de cât la stepena Viziriei l'aú înălțat, făcând pe Vizirul ce era Suliman Pașa, Căpitan Pașa și pe Căpitan Pașa (1), Caimacam, dând îndată poruncă Hanului și Seraschierului ca să caute să împliněscă tot ce va fi avut Craiul pagubă în răzmirița ce i s'aú făcut și să'í scóță și toți ómenii ce'i robise.

(1) Amiralul flotei.

Puindu-se drept aceea Vizir acel Mula Ibraim, îndată au trimis de au scos den Idicula pre solî şi pre zălógele Moscalilor şi i-au dus la Odriiú. După ce deci pre toţi i-au dus acolo, cercetându-î pentru pace, i-au cunoscut a pohti şi a primi; cercetând şi pre Craiul Şveţesc de mérgerea lui, nimic nu se putea apropia, nici îi da ascultare, nici primea sfatul şi îndemnarea lui. Trimis'au drept aceea într'o ñi de i-au ñis: ca să-î fie cu voie să triméţă corturile să le întinďă aprópe de sat unde şedea el şi de aci să mérgă şi Vizirul şi alţiî şi să mérgă şi el să se împreune acolo şi să-şî vorovéscă câte cevaşî pentru chiver-niséla lui, care atunci au primit şi el așa să fie. Iar când au fost a doua ñi, gătind Vizirul alaiú frumos ca să-î facă şi mergând la locul unde se gătise de împreunare, au trimis de au dat veste şi Craiului cum că s'au apropiat Vizirul să iasă şi el să mérgă după cum s'au făgăduit. El au răspuns că nu va merge, că nu-î iaste bine. Maî trimis'au şi al doilea şi al treilea rând şi nici cum n'au vrut să mérgă; care lucru necuvios vęđând Vizirul fórte s'au máhnit de atáta necinste ce i-au făcut, de vreme ce s'au învirtejit în Odriiú fără de nici o ispravă. Deci vęđând că nu lucrurile precum socotea îi merg, ci într'alt chip se urzesc şi urméză şi cunoscând că nu va fi bine de dânsul, de vreme ce câte făgăduise Impăratului nici una nu putea isprávi, socotitu-s'au de cât să se primejduiască el, să aducă maî bine Impăratului strămutare. Scormonind şi îndárjind fórte tare pe toţi ca să scornéscă rázmiriţá şi apropiere a-şî isprávi după pohta sa, dar iată tot de o dată nenorocirea i-au strămutat nádejdea, că aflând Impăratul numaî de cât l'au mazilit şi de Vizirie şi de viaţá, numaî doué săptámâni fiind Vizir.

Asupra dará zarvei şi furtunei ce se întâmplase Craiului Şveţesc la Bender, iată şi *Stanislav Leşcinschi* carele se numea Craiú ţării Leşeşti, trecând pren ţara ungurească teptil au intrat în hotarale ţárei nóstre, în tírg în *Câmpu-Lung*, carele mergea la Craiul Şveţesc ca cu el sfátuindu-se să socotéscă la ce cale vor pune şi în ce chip vor găti cursă şi laţi asupra Moscalilor, s'au maî bine să ñic asupra Pravoslaviei. Acésta el socotea, iară ochiul cel ne-adormit al Dumne-ðeeştiî proniá la alt sfârşit au orânduít lucrurile, că îndată ce au sosit la *Câmpu-Lung* au dat peste ticálósa furtuna şi strămutarea cea im-protivnică a lucrurilor Craiului Şveţesc, care aflându-le ne-índráznind

a se învîrteji pre unde aù venit, de vreme ce începuse a-l semui și a se descoperi că el iaste, temându-se să nu încapă la primejdie, vëdând că nu precum socotea el lucrurile îi merg, numai de cât înțelegând de ticăloșia Craiului, iarășî tiptil luând în jos în țara Moldovei aù tras și ajungând la *Iași*, Domnul țării Moldovii aflându-l că iaste el, numai de cât aù făcut știre Impărăției, avându-l pre el cu pază până va vedea în ce fel și cum va fi porunca Impărăției, de care înțelegând Impărăția, numai de cât aù poruncit Seraschierului de la *Bender* și aù trimis la *Iași* de l'aù arădicat cu câtă-va slujitorime și cu cinste l'aù dus la *Bender* pre care Pașa cu primința cea cuviósă l'aù primit, orînduindu-î și tóte cele trebuincióse ca unui Craiù, după cinstea și stepena lui.

Iar pravoslavnicul nostru Domn, sosind vremea cea obicinuită ca den Scaunul Tîrgoviștii să se mute, la *Februarie 26 zile* purces'aù de acolo și cu fericire la *Martie 1 di* aù sosit în Scaunu Bucureștilor. Iar după ce aù sosit în București, neapestit venit-aù poruncă Domnului de la Pórtă ca să trimiță la *Bender* 30 pungî de banî să se dea léfă Cazacilor și Leașilor ce era acolo și să triméță și 250 de salahorî ca să curețe Prutul de unde intră în Dunăre până la *Țuțora* pentru ca să pótă umbla fără de smintélă vasele cu zahareaua, orînduind și pre Domnul Moldovenesc să trimiță și el 1000 de salahorî tot la Prut și iarășî aù mai venit și altă poruncă ca să se mai triméță una mie una sută de lemne, fără ceale ce mai sus s'aù pomenit, la *Saccit* pentru tocmirea podului pe unde era să trecă ostea și 150 de salahorî iar acolo pentru lucrul podului. Așijderea și pentru caii care era de tréba tunurilor poruncă s'aù dat, ca până la *sfîrșitul lui Martie* să se afle la Odriiù, care poruncî tot de o dată viind, întru mare grijă pre Domnul și pre boiarî aù băgat, că nu era puțin greù și ușóră povară a să plini atitea poruncî de o dată, pentru că și ticălósa de țară fórte tare slăbise, că și vitele se rărise și pâinea se îpuținase. Iar înțeleptul Domn și aceste cumplite și peste puțină poruncî cu ajutorul cel de sus tóte cu bună a Mării Sale și înțelepta chiverniséla le-aù împlinit și tóte acestea la a lor cuviósă vreme le-aù trimis după poruncă.

Iar după ce aù mazilit pre Mula Ibrahim, stătut-aù câtă-va vreme Impărăția fără Vizir, numai ce isprăvnicia Damas Ali Pașa ginerile

Impăratului, lucru fôrte de mirare, care nici o dată nu se pome-nește, Impărăția turcului să fie fost întru turburări și nestatornicii ca acestea, care tôte acestea Craiul Șvețesc le-au pricinuit și atâta i-au făcut în cât și însuși ei nu știa ce vor mai face, ci umbla ca niște zăpăciți strămutând lucrurile lor într'o ȝi într'un fel, într'alta într'alt fel.

Iar luminatul Domn între tôte valurile ce de către Turci avea, necontentit iubind a înfrumuseța în tot felul curtea cea domnescă, între altele au făcut și Slomnul cel de caritele domnești den București, de piatră den temelie precum se vede cu stâlpii tot de piatră, lucru fôrte iscusit care mai înainte era de lemn, înălțând și zidul curții împrejur-jur fiind fôrte pitulat și stricat.

CAP. CVI.

*Poruncile ce, în câtă vreme au fost Pôrta fără Vizir,
Domnulă au venit.*

Fără Vizir încă fiind Pôrta, au venit un salahor împărătesc cu poruncă la Domnul să gătescă 800 de salahori să'i trimiță la *Hotin* ca să lucreze acolo la cetate. După acêsta iată și altă poruncă: să mai gătescă încă 400 de salahori iarăși pentru acea trébă. Decî Domnul (săvai că era lucru fôrte cu greū) făcând multă nevoință și cu bani și cu slujitori au împlinit acei 1200 de salahori și i-au trimis unde porunca era, trimițând peste ei mai mari pe *Iordache Caramanlăul Vel Clucer za Arie* împreună și cu *Robea Căpitanul za Călărași ot Rîmnec*.

Neapestit după acêsta au venit un Arap Mehmet Aga, om al Silhtarului Ali Pașa ce era în loc de Vizir, cu poruncă către Domn și însuși Măria Sa să se rădice cu tótă curtea Mării Sale și să mérgă cu 2000 de ómenî la *Hotin* să lucreze la cetate, care poruncă Domnului viind, măcar că cu greū era și Mării Sale și tuturor, iar încă și după poruncă numai de cât au început a se găti ca să mérgă. Înțelegând drept aceia lăcomia cea păgânescă că Domnul după a lor poruncă numai de cât au urmat și face gătire ca să purcégă, într'altă scotelă lucrul au pus ca să mai pôta pre ticălôsa țară a prăda, că nesocotind supărările și povăritele cele cumplite ce în trecuții ani însărcinase ticălôsa de țară nesățîôsa lor tiranie, scris-au

Domnului cum că Impărăția aș socotit iarăși ca să nu mai mergă Măria Sa la *Hotin* ci să ședă în Scaun ca să porțe grijă, să împlinescă alte porunci împărătești ce ar mai fi, numai să trimiță la *Hotin* cei 2000 de ómení cu care era orânduit să mergă Măria Sa și să trimiță și vre-o 2 boiarí cu salahorii aceia să lucreze la cetate și să dea și 200 de pungí de baní huzmet la miria împărătescă. O! varvară și păgânescă neomenie! până în cât și cum necăjești pre supușii tēi, Care porunci Domnului viind mánhritu-s'aú și s'aú turburat până în suflet mai mult pentru atâta sumă de baní ce printreg de la ticălósa țară cerea, pentru care Domnul numai de cât aú scris cărți la Chihaiava, la Vizirul cu multe rugăminte ca dóră s'ar milostivi să mai ușureze țara dintr'atâta nevoie, arătând că nu iaste nici într'un chip cu putință a se da acea sumă de baní.

Dar nici într'un chip împietrirea inimilor ce-í păgânești n'aú putut-o pleca spre umilință, ci încă și mai cu mare pornire acéstă poruncă o aú întărit, numai să se dea deplin să nu fie într'alt chip. Deci Domnul vedând cumplita poruncă, săvai că era fórte cu greú și păste putință așa de grabă atâta sumă de pungí den țară a sē da, iar încă și vedând Domnul și boierimea că într'alt chip nu se póte și temându-se, fiind și vremile turburate, ca nu cum-va să curgă altele mai grele în țară, precum și la alte nevoi și pásuri ale țării de multe orí den bunătatea Mării Sale cu ajutorul țării dintru ale Mării Sale s'aú arătat, așa și la acéstă grea și mare nevoie vedând slăbiciunea și neputința pământului, fiind alte dăjdii și alte nevoi în țară, s'aú arătat cu mare ajutoriú dând de la Măria Sa pungí 60; dat-aú și boiaríi pungí 50; luat-aú și împrumut de la unii alții la Odriiú și s'aú împlinit suma cât aú fost porunca și s'aú dat la miria împărătescă. Iar după aceia mai rásuflând bieții săraci câte cevași, aú eșit o dajde în țară pentru banií ce didese Domnul și boiaríi și cu încetul s'aú strâns banií și și i-aú luat fiește care și într'acestași chip s'aú împlinit cu ajutorul lui Dumneđeú și acéstă păgânescă poruncă.

CAP. CVII.

Pacea ce iarăși aũ făcut Turcii cu Moscalii și cele ce aũ urmat în urma păcii în țară supărări de la Turci.

Lucruri mai nestatornice și mai netemeinice și mai învãluite de cât într'acest an, socotesc că nici un veac nu va fi adus pre nicãirile ca cum aũ adus acest timp la Impãrãția otomãnescã, cã într'o ði striga de pace, iar într'alta odrãslea ne-pacea, într'o ði îmbrãca pã solii cu caftane, într'alta iarășii îi închidea și-i ocãra; și într'acestași chip câtã-va vreme întru turburare lucrurile păcii se purta. Iar la 28 zile ale lui Iunie viind Cãlãrași de la Odriiũ, scria boiarii Domnului cum cã aũ scos iarășii pre solii de la închisóre și aũ făcut iarășii pace, mai alcãtuind cãte cevași pe lângã cele dintãiu cereri ce la Prut se legase și se aședase, adicã sã mai dea Moscalii pre an 80 de pungii de banii pentru cojóccele Tãtarilor, care obiceiũ fusese și mai de demult, iar pre vremea ce în urma Beciului s'aũ făcut pacea, s'aũ stricat.

A doua, sã se mai lãțescã hotarele Turcilor spre pãmãntul Moscalilor într'acestași chip: hotarul turcesc mai înainte era apa Samarului și hotarul moschicesc apa Orelului, ci între apa Samarului și a Orelului la mijloc iaste cât-va pãmãnt. Ci acel loc l'aũ cerșut Turcii de la Moscalii ca sã așede acolo pe Cazacii cei ce fugise cu *Mazepe Hatmanul* și încã, pe lângã aceste ape sã n'aibã voie nici o parte nici alta sã facã cetãți, nici Turcii adicã pe lângã Samaru, nici Moscalii pe lângã Orel.

A treia, sã rãdicesc Moscalii mãna de asupra țãrii Leșești.

A patra, pricina și vina a acestor turburãri ce s'aũ întâmplat într'acești 3 ani între Turcii și între Moscalii, sã și-o ia Moscalii asupra lor, mãrturisindu-se cã ei aũ fost și sunt de la început și pãnã acum pricinuitoarii acestor multe scandale.

La acãsta a lor cerere, plinitu-s'aũ cu adevãrat cuvintul Isaiei carele ðice: *cã rãutatea aũ orbit și aũ tãmpit inemile lor, cã vëdãnd sã nu vadã și auðind sã nu auðã și sã nu înțelegã.* Un lucru ce pren tóte laturile pãmãntului s'aũ auðit, vor dupã a lor nãpraznicã voie sã'l acopere, ca cum ar vrea neștine sã adune tótã lumina din

lume ca supt obroc să o vîre. Însă acestea adaose, sòliș și zălògele moschiceștî, orî de voie, să dîcem, orî de nevoie a primi le-au căutat și primind tóte cele ce puternica Pórtă au poruncit, numai de cât Impărăția, den sòliș cei ce se afla acolo pentru întărirea acelor puncturî și aședămánturî mai mult, au slobođit pre *Avraam Lupohinov*, fratele Țarișîi Țarului Petru, călugărița, carele în trecutul an cu solie la Turcî de Țarul se trimisease.

Iar Turciî, după ce s'au svonit pacea ce au făcut cu Moscalî, precum mai sus s'au dîs, aflat-au altă panurghie a face, cu pricină ca să facă *cetatea Hotinului* precum mai înainte se va vedea că au și făcut-o, cu care pricină au coborît multă sumă de óste la pod la *Saccîi*, orînduind și zahareale și cară, salahorî și de tóte de cele ce trebuiesc de tréba oștilor și a lucrului; însă nimenea atunci nu se putea domiri: ce le iaste socoteala págânilor și gândul a face? de vreme ce despre Moscalî arăta pace, despre Leășî, cum mai nainte se va vedea, așijderea, și așa cu pricina ceaia la *Saccîi* strângându-se tóte oștile, trimițând și 50 de balghemuzurî, 150 de tunurî și mulțime de óste, lucru fórte de mirare: la lucru și zidire de cetate să mérgă atăta mulțime de óste, precum se înțelegea, cu Turcî, cu Tătari, ca 300 de miî și mai bine și cu atătea tunurî și alte gătirî și mai vârtos, că până a merge la *Hotin* vremea se scurta și da răcéla, că până a să aduna toți și până a púrcede au venit și luna lui *August*; decî tocmai la *August 1 di*, după ce s'au adunat tótă óstea, făcând Impărăția pe Abdi Pașa Seraschierul, Seraschier peste tóte oștile, i-au trimis și surguciú și paicî împărăteștî (atunci li s'au cunoscut și ceea ce le era în gând a face, dar nu le-au dat îndemână, precum mai înainte se va vedea, de vreme ce nu lucrurile precum dîcea Stanislav au eșit).

Poruncindu-î ca să ia și pre *Stanislav Craiul* cu dânșîi dinpreună, póte fi că acésta le era socotéla ca să'l ducă să'l așade Craiú în țara Leșască de vreme ce așa el didese Turcilor a înțelege că: cum vor merge spre *Hotin* vor eși toți boiarîi cei mari și de cinste și tótă țara Leșască și se vor închina lor.

Decî, după vorbele și părearile lui ceale mincinóse și Turciî alunecându-se, l'au luat și mergând până la (loc alb) nicî unele din cele ce *Stanislav* dîsease și fágăduise nu se vedea. Decî Seraschie-

rul, vădënd că câte le-au ȃis, au eșit tóte la minciună, numai de cât au făcut știre la Impărăție și Impărăția înțelegând, fórté s'au turburat și au poruncit Seraschierului, de acoloa pre *Stanislav* să'l trimiță iarășî înapoi să'l închiđă în cetate la *Bender* și ei să mérgă la *Hotin* să se apuce de cetate. Decî cu pricina lucrării acei cetățî, nesuferite greutăți și cumplite porunci de la păgânî au venit Domnului și țării. Că afară din cele 200 de pungî ce au dat huzmet Impărăției, s'au mai bine să ȃic năpaste, carele și mai sus s'au pomenit, și afară din cea o miie de salahorî ce cu *Iordache Vel Clucer sa Arie* s'au trimis la *Hotin*, au venit poruncă Mării Sale ca să mai trimiță 2000 de salahorî, cu care era orânduit Măria Sa să mérgă și 1600 de cară, unele să mérgă la *Hotin*, iar altele să încarce zahareaua să mérgă pe uscat iarășî la *Hotin*.

Aceste păgânești cumplite porunci tot de odată viind, nu în puțină grijă și turburare Domnia și tótă boierimea au intrat și măcar că în multe felurî au cercat Domnul cu rugăminte la Pórtă: că dóră ar fi putut mai ușura ticălósa de țară dentru atâta nevoie, dar nimic nu au putut folosi. Decî vădënd că într'alt chip nu se putea, fără numai să se împlinescă porunca păgânîlor cea crudă, den slujitorîi ce avea pentru treaba curții Mării Sale, au gătit 1.000 de cazaci și trimițând la margine banî, au mai strâns încă 1.000 de salahorî și așa cu mult greú plinind 2.000 de salahorî i-au trimis unde era porunca, trimițând mai mare peste ei pe *Neagu Vel Căpitan sa Cazaci*.

Vădënd dar Domnul atâta păs și atâta nevoie ce pe ticălósa de țară căduse și mai cu greú de cât tóte fiind carăle, de vreme ce se aduna la 3.000 de cară și, ne-putând face despre Pórtă nici o ușurare, trimis'au Măria Sa cu rugăminte și cu darurî la Abdi Pașa Seraschierul și la Tefterdariul ordii, rugându-se ca să facă acest bine și ușurare săracilor: să trimiță adică aci șirle (1) să arădice făina de la oraș de la *Floci*, ca să nu mai trapede săraciî până la *Hotin*, că nici era cu puțință a să împlini den țară atâta sumă de cară. Decî după rugăciunea Mării Sale au voit și ei și au orânduit vasele de au venit și au arădicat de la oraș și s'a mai făcut o fărâmă de ușurare săracilor, că era tótă suma aceea a zaharelei 25.000 de obróce de făină și de orz obróce 25.000.

(1) Vase pe apă.

CAP. CVIII.

Meargerea Domnii la Tîrgoviște și ceale ce s'aũ întîmplat cît aũ seșut acolo.

Arădicînd Domnul și acel păs și grea poruncă a huzmetului, porînd și toți salahorii și carăle la *Hotin* și viind și Mării Sale ferman și poruncă ca să nu mîrgă ci să șașă în Scaun să pórte grijă de alte trebî și porunci ce ar fi, sculatu-s'aũ drept aceea Măria Sa den București cu tótă casa Mării Sale și, cu tótă boierimea și la *August în 5 zile* aũ purces, mergînd pe la satele Mării Sale *Mogoșoia* i *Potlogii* și la a *11-a zi* aũ intrat în Scaunul Tîrgoviștii cu halaiũ fórte frumos după obiceiũ.

Iar după sosirea Mării Sale în Tîrgoviște nu multe zile trecînd, venit-aũ Călărași de la Odriiũ cu carĩ scriaũ boiarĩ cã vine un Agã viziresc ca să dea Măria Sa den haraciũ pungĩ 100, care înțelegînd Domnul și tótă boierimea, fórte s'aũ întristat de atâtea grele și dease porunci nedrepte, fiind cã nu de multă vreme și Domnul și boierimea și țara maĩ împlinise și altele asemenea. Inșã cu tóte acestea viind și Turcul cu fermanul și fiind poruncă grabnecă, precum tóte Măria Sa le-aũ împlinit și acéstă poruncă, făcînd Măria Sa nevoiță den preună cu toți boiarĩ și, neputîndu-se atuncea în grabă a eși dajdie în țară, de vreme ce era pe bieții săracĩ alte nevoi cã era supărați peste măsură, dat-aũ Măria Sa și toți boiarĩ de aũ împlinit baniĩ și aũ pornit pre Aga de s'aũ dus cu dînșĩ după poruncă la miria împărătescă. Apoĩ cu vremea aũ eșit dajdia și și-aũ luat fiește carele baniĩ ce aũ dat și într'acestași chip s'aũ împlinit și porunca acéstă.

Iar la *Septemvrie în 2 zile* viind Călărași din Odriiũ, scria boiarĩ Mării Sale cum cã și solul cel Leșesc, carele de cãtă-va vreme era acolo trimis de *Craiul August* și de ceia-l'altă tótă Recipospolita (1) pre care fiind Turcii fórte supărați de clefetiturile și minciunile Craiului Șvețesc și ale lui *Stanislav*, grăind și șicînd multe împotriva Leășilor, nevoindu-se în tot chipul Craiul Șvețesc ca dóră cu puterea Turcilor ar putea face pe *Stanislav Craiũ* iarăși țării Leșești, atuncea în grab nu i-aũ dat voie ca să aibă împreunare cu Vizirul

(1) Boierimea polonă.

până când vreamea aŭ descoperit tóte meșteșugurile și făgăduelile cele mincinoșe ale lui *Stanislav* și în meidan (1) le-aŭ scos.

Deci atuncea Vizirul l'aŭ adus de s'aŭ împreunat și la tóte cele ce îi era poruncite de Craiul sėu și de Recișopolita ascultare aŭ dat și iarășî cu cinste la gazda lui l'aŭ trimis, arădicând și paznicii ceî ce era mai înainte. Tot cu aceî Călărașî aŭ venit și acéstă veste cum că și solul ce se aștepta de la Țarul, de aŭ primit cele ce solii lui aŭ tocmit și aŭ așezat cu Turcii aŭ ba, aŭ sosit, pre carele cu mare cinste și minunat alaiŭ đic, că l'aŭ primit Turcii în Odriiŭ trimițând Impărăția mulți Agî înainte-î, Ceauși și paici împărăteșți și așa cu mare pompă și cinste aŭ intrat în Odriiŭ.

Iar după ce aŭ sosit, fără de zăbavă împreună și cu ceialalți ce era mai înainte, i-aŭ dus la Vizirul de s'aŭ împreunat și i-aŭ primit cu mare cinste și văđend că aŭ adus tóte cele ce Impărăția aŭ pohtit, primite și de Țarul și întărite cu pecetea Impărăției sale, i-aŭ îmbrăcat cu 30 de caftane.

După aceia a 3-a đî ducându-î și la Impăratul, după obiceiŭ îmbrăcatu-i'aŭ și acolo cu 40 de caftane, făcându-le mare și frumósă cinste. Iar Domnul prentre atâtea supărări și valurî ce aŭ avut și într'acest timp avînd pururea gîndul și inima spre cele Dumneđeestî îndemnatu-s'aŭ și aŭ învălit *mănăstirea Délului* peste tot cu table de aramă și o aŭ înfrumuseșat precum pre din lăuntru cu zugrăvele și cu alte odóră, așa și pe din afară.

Plinitu-s'aŭ și anul al 25-lea al Domniei lui Costandin Vodă Basarab la Octomvrie 29 đile leatu $\frac{7}{1} \frac{2}{7} \frac{2}{13}$.

CAP. CIX.

De aici se începe a se scrie cele ce la anul al XXVI-lea de Domnia Mării Sale s'aŭ întâmplat.

Fiind *Ianache Vel Clucer Văcărescu* de câtă-va vreme dus la Pórtă pentru trebile țării, Măria Sa aŭ socotit de aŭ trimis pă *Grigorie Băleanul Vel Vornic* și aŭ scris lui *Vel Clucer* să vie purcegînd de aici *Vel Vornic* la *Noemvrie* (loc alb), iar la a 13-a đî aŭ sosit și boiarii ceî ce fusese la *Hotin* cu salahoriî la lucrul cetățîi

(1) în public.

(anume): *Vel Clucer za Arie* i *Vel Căpitan za Cazaci* denpreună cu cei-l'alți Căpitanî, rămâind acolo încă cinci stéguri de cazaci care i-au oprit Turcii să mai lucreze încă până la 25 ale lui *Noemvrie* la seraiurile Pașii.

Venit-au și *Ianache Văcărescu Vel Cluceariu* la 17 zile ale lui *Noemvrie*, carele cu multă dreptate slujind Domnului și cu multă nevointă spre cumpătarea dărilor pentru folosul țării, Domnul l'au primit cu cinste, îmbrăcându-l și cu conțeș cu samurū.

După acēsta viind Călărași de la Țarigrad, scria boiarii Mării Sale cum că poruncēște Impărăția ca să trimiță 30.000 de chile de făină ce mai rămăsese aicea den făina cea de astă-vară cum mai curând și fără de zăbavă, să o ducă la *Hotin*, lucru fōrte greū și peste puțință, vreme de iarnă fiind, a merge carăle cu făină până acolo; și într'acēstă grijă aflându-se Domnul și tōtă boierimea iată și altă poruncă mai mare și mai grea de cât aceia veni, să trimiță Domnul cară la *Țuțora* să arădice 100.000 stambolchilea să le ducă iarăși la *Hotin*, care se făcea atāta sumă de cară să mērgă, vreme de iarnă până acolo.

Socotēscă dar fiește-cine în cât necaz și zdrobire a inimii și Domnul și tōtă boierimea se afla, pentru-că vedea un lucru foarte peste fire și peste puțință, care nici într'un chip a se face nu se putea.

Insă, a sta amândouē poruncile jos nu se putea, ci făcut-au Măria Sa nevointă și au gătit cară de au încărcat cele 10.000 de chile și le-au trimis la *Hotin*, iar de cele-lalte fiind lucru fōrte peste puțință, vreme de iarnă fiind, a se face, fiind și suma carălor mare, că era poruncă să trimiță 300, Măria Sa numai de cât au scris cu multă rugăciune și la Pōrtă ca să se milostivēscă să mai scađă și să lase să trimiță în primăvară, că fiind iarnă vor peri și ómenii și dobitocele și va sta și trēba jos. Și au scris și la Seraschierul de la *Hotin* iarăși cu multă rugămintē, că dōră de nu se va putea afla folos de la Pōrtă să scađă Pașa cevași și numai de cât au pornit Călărași la Țarigrad și la Pașa au trimes pre *Iordache Grămăticul* și așa au dat Dumneđeu și despre o parte și despre alta de au venit rēspuns că s'au făcut după rugămintēa Domnului și s'au scăzut cară 100 și cele l'alte să se trimiță în primăvară, cum zic ei, la nevrute (1).

(1) fără voința lor.

CAP. CX.

Mutarea Domnii den Scaonul Tîrgovişti.

Şedând decî Domnia pînă la lăsatul secului la Tîrgovişte, făcând şi săptămâna cea mare acolo, Lunî după săptămâna cea mare, la (loc alb), aŭ purces şi mergând pre la satele Mării Sale *Potlogii* i *Mogoşoia*, Duminică la (loc alb), aŭ intrat cu fericire în Scaunul Bucureştilor (1).

(1) Cu aceste cuvinte de la Cap. CX, se sfârşeşte Mss. ultim al Radului Vel Logofët Grecianu.

Mulţumită şi laudă daŭ milostivului Dumneđeŭ că m'a învrednicit a desăvârşi acastă lucrare şi publicare atât de mult dorită de mine.

Ştefan D. Grecianu.

NOTE ȘI ANEXE.

Cititorul sosind la acest ultim Capitol al istoriei vieții lui Costandin Vodă Brâncoveanu, credem că nu'î va fi cu puțință să nu se simță aprins de dorința de a ști și cele întâmplate în urmă, mai ales în vederea Tabloului tragic ce dăm aci mai la vale reprezentând uciderea familiei acestui nenorocit Domn.

N'ar fi locul aci de a vorbi așa în scurt despre niște întâmplări atât de însemnate și cunoscute, care pot alcătui volume întregi ale Istoriei Patriei noastre. Cu toate acestea vom cerca a da, până la oare care punct, satisfacție acelei legitime dorințe a cititorului, arătându-î numai unele detalii ce știm despre cele întâmplate cu familia acesta.

Maî jos, într'un Capitol special vom arăta și notele ce avem despre neamul Doamnei Maricăi, căci și el, nu este mai puțin istoric de cât al soțului ei.

Prin ultimul Capitol al cronicei vedem spuindu-ni-se că, după începutul postului Paștelui, Doînnul a mers din Tirgoviște la București. Așa este. Venind aci și reluând afacerile sale corente, încă în postul Paștelui, la 24 Martie, sosi din Țarigrad, în Capitala muntână, cu ferman împărătesc Imbrohorul Rekiap. Acest Rekiap era un favorit al Sultanului și era aducător de mazilirea Domnului Brâncoveanu, lucru de care Vodă nu avea nici o cunoștință ci numai boierii Cantacuzinești cunoșteau această veste ascunsă. «Joi la 25 Martie s'a dat citire fermanului, care era cu loc gol lăsat în alb pentru numele viitorului Domn, și în care s'a înscris atunci numele lui Ștefan Cantacuzino ca el să fie ales în locul lui Costandin Vodă Brâncoveanu. Chiar d'a 2-a di s'a început pecetluirea averii lui Costandin Vodă și a 3-a di Vineri el a fost ridicat din Scaun dimpreună cu totă casa lui, ducându-î pe roți la Țarigrad și închidându-î la Idicule» (1).

Urcarea pe Tron a lui Ștefan Vodă nu a fost de sigur un simplu fapt întâmplător. Știut este că pe atunci să afla în Țarigrad, mazi-

(1) Dacia T. IV p. 29 și urm.

lit pentru a 2-a oră, din Domnia Moldovei, Mihai Vodă Racoviță, care avea în București pe fratele său Dumitrașco, ginerile lui Mihai Spătaru Cantacuzino. Prin mijlocirea acestor 2 frați Racovițești să purtase ștafetele și intrigile dintre București și Țarigrad contra lui Costandin Voevod încă mai de multă vreme.

Indată ce Brâncoveanu ajunsese la închisoarea ce îi era hotărâtă, a căutat prin toate mijloacele să se îndrepteze înaintea Impăratului; dar toate dovezile ce putea aduce el spre a-și proba nevinovăția să găsească mult mai slabe decât mrejele ce să urzise pentru a lui pierzare de către iscusitul tată al lui Ștefan Vodă, noul Domn.

De aceea alt sfârșit nu putu să rezulte de cât sacrificarea pe eșafod, la August același an, în fața Sultanului (vezi planșa) și a reprezentanților Puterilor creștine Europene, a martirului Domn Costandin Brâncoveanu cu cei 4 fi ai săi și a boierului Ianache Văcărescu Vel Paharnic, credinciosul lui. Corpurile lor au fost aruncate în Mare și apoi pescuite și provizoriu îngropate lângă Țarigrad la Calhi (1).

(1) Del Chiaro; Cronicile țării; și următoarele rezumate după corespondența Ambasadorilor după timpuri:

Mica Broșură în 18, 1901.—pag. 59, N. Iorga. Doc. C. V. Brâncoveanu:

Le Grand-Seigneur (Ahmed II Sultan), étant sorti au Divan, fit, dans sa présence, devant le Sérail, du côté de l'eau, décapiter publiquement le Sieur Constantin Bassaraba (qui pendant le temps de 26 ans avait gouverné, en qualité de Prince, la province de Vallachie) avec ses 4 fils et le frère de sa femme.

Ces 6 corps morts furent ensuite transportés par des porteurs devant la grande porte de la Cour, pour servir de spectacle à tout le monde, et le lendemain on les jeta dans la mer. La femme, les filles et 2 petites filles de cet infortuné prince, ayant été témoins oculaires de cette tragédie, furent ensuite condamnées à une prison perpétuelle. De sorte que de la race de ce prince massacré il n'y a plus d'héritier masculin en vie....

On l'accusait qu'il avait eu avec l'empereur d'Allemagne et avec le Czar de Moscovie une correspondance contre les intérêts du Grand-Seigneur Turc et avait acheté des terres et des châteaux en Transylvanie et avait assuré son argent à Venise et ailleurs.

Idem p. 78:

L'infortuné Prince de Valachie vient de perdre la tête avec tous ses enfants et son trésorier. Après que le Grand-Seigneur l'a entièrement dépouillé de tous ses biens et précipité dans les horreurs d'une cruelle prison, pendant plusieurs semaines, avec toute sa famille on l'a tiré de là pour l'accabler des cruautés et des supplices de la question la plus rigoureuse.

Le Grand-Seigneur ordonne ensuite, qu'on l'amène devant lui le 26 de ce

Tăierea capetelor, de către Sultan Ahmet, în Constantinople, la 1714, a Voevodului Costandin E. Brâncoveanu și a 4 fii ai lui și a boierului Ianake Văcărescu.

Văduva Dómnă, dimpreună cu ficele, ginerii și nepoțelul ce o însoțise, fură exilați la Kir Tahie (Chiutahia) în Asia mică de unde

mois et l'a fait décapiter avec toute sa famille en sa propre présence. L'on commença l'exécution par l'ainé de ses enfants, qui étaient au nombre de quatre; l'on vient après eux à son trésorier et ensuite à luy-même. Leurs cadavres furent après jetés aux yeux du peuple, depuis le matin jusqu'au soir, ensuite dispersés dans les flots du Pont-Euxin. L'on n'a jamais regalé l'histoire de l'image d'une aussi sanglante boucherie, et le monde entier frémit encore d'horreur d'avoir vû ce misérable Prince, après avoir passé la plupart de ses jours dans les richesses et la gloire du monde, rendre enfin l'esprit sous le tranchant du glaive et mourir en nageant dans le sang de toute sa famille. Pour sa femme et ses filles, l'on assure qu'elles seront vendues esclaves et le reste de ses parents et de ses commis à la galère.

Traducere:

Pag. 59, N. Iorga, broșura cu doc. Costandin Vodă Brâncoveanu.

Marele Sultan eșind în Divanul său puse în prezența sa din fața Seraiului, despre partea Mărei Negre să se taie în public capetele Domnului Costandin Basarab (acela care timp de 26 ani stăpânise în calitate de Voevod țara Românescă) dimpreună cu cei 4 fiți ai săi și cu fratele nevastei sale.

Aceste 6 trupuri fură apoi aduse în fața Porții Împărătești pentru a sluji de priveriște publică și a doua și fură aruncate în Mare.

Nevasta lui, fetele lui și 2 mici nepoțe au fost martore oculare la această nenorocită tragedie și nu destul atât, mai fură osândite la o închisore perpetuă.

Așa că din tot neamul acestui biet Domn ucis, nici un moștenitor de parte bărbătească nu i-a mai rămas cu viață.

Acuzațiunea ce i se aduse a fost că ar fi avut corespondență cu Împăratul Nemției și cu Țarul Moscoviei în contra intereselor Turciei și că și-ar fi cumpărat moșii și case în Transilvania și și-ar fi asigurat banii pe la Veneția și pe aiurea.

Idem la pag. 78.

Nenorocitul Prințul Valahiei i se tăie capul în zilele acestea dimpreună cu copiii săi și cu Vistierul care îi păstra averile sale. După ce că Sultanul i-a luat toate averile lui de tot felul, l'a asvârlit în crușimele și muncile unei gróznice închisori, timp de mai multe săptămâni dimpreună cu întreaga sa familie și apoi i-a scos de acolo pentru a-i supune la chinurile și suferințele muncilor chestiunii câte sunt mai rigurose.

Împăratul turcesc porunci apoi să l'aducă înaintea sa în ziua de 26 din carenta lună și puse de i se tăie capul atât lui cât și copiilor săi în vederea ochilor săi. Execuția acesta se începu prin cel mai mare dintre copiii lui care era 4 la număr, apoi veni rindul Vistierului său și în sfârșit lui însuși. Trupurile lor apoi fură asvârlite în privirea poporului adunat și nemișcat acolo de dimineața până seara, în valurile Mării.

abia pe la sfârșitul anului 1716 obținură libertatea de a reveni în țara lor de odată cu Ianake Vodă Mavrocordat la sosirea lui în Scaun (1).

Nu s'a mai vădut în întręga Istorie o asemenea pildă de sîngerósa măcelărire omenescă și lumea întręgă se cutremură încă de gróza de a fi vădut pe acest nenorocit Domn stăpânitor care și-a petrecut cea mai mare parte a ȕilelor vieții sale în mijlocul bogățiilor si a slavei din această lume și să ajungă apoi așa mórte sub tăișul iataganului scăldat in sîngele familiei sale.

Pentru femeea și ficele lui se ȕice că vor fi vîndute róbe și că rudele celelalte și supușii lor vor fi dați în munca silnică pe viață.

Am dat notele acestea asupra persónelor din familia lui Costandin Vodă Brâncoveanu căte aũ fost victime cruzimei păgănilor, mai mult în scopul de a aduce lumină asupra faptelor petrecute pe atunci departe de patria lor, căci negreșit notele acestea venind de la contimporanii și martorii oculari imparțiali, neinteresati și cu pozițiuni sociale înalte, le putem da tótă încrederea noastră relativ la faptele întâmpate.

Sunt însă strecurate în acele note și căte-va erori necontestabile asupra persónelor și asupra relațiunilor și legăturilor lor de rudenie, pe care le înțelegem și le declarăm scuzabile căci martorii oculari streini de la Țarigrad le-aũ produs atunci din svonul public cu greșală și decí pentru a se putea corecta acum, am crezut a nu fi de prisos să aducem în vederea cetitorilor noștri și căte-va documente despre ei, pe care să le reproducem după originale aicea, cu tótă exactitatea, căci ele lipseau negreșit privitorilor streini, care aũ scris atunci despre cruda și tragica mórte a lor.

Dar în scrierea acesta a noastră este locul să ne folosim de actele descoperite și cunoscute încat să se scrie adevêrul astfel ca să iasă la lumină Istoria aceea fără lacune. (A se vedea notele de la paginile următoare).

(1) Cronicile contimporane și actele următoare:

«Fără dată. (Probabil 1717) (Arh. St. Mitrop. Buc. pach. 246/65 netr. doc. 4).

«Zapisul Egumenului Filotheu Ieromonahul Sinaitul, de la sf. mănăstire cu hramul Sf. Ecaterina dat la mâna lui *Asan Vel Sluger și a Dumneaei Jupănesei Dumnealui Maria*, ca să ție un loc al mănăstirei din București alătura cu Sf. Gheorghe cel vechiu . . . care loc l'a luat schimb . . . în ȕilele răposatului Costandin Vodă.

«Ci întâmplându-se *Mării Sale mazilie . . . l'aũ luat și pe Dumnealui Slugerul împreună cu Măria Sa Domnul Io Costandin Voevod . . .*

«Apoi când aũ fost acum în ȕilele Mării Sale . . . Io Ioan Alexandru Voevod, viind și *Dumnealui Slugerul de la surghiunia ce aũ fost închișt la Chiutaia*, aũ venit la mine . . . și i-am vîndut acest loc.

«1746 Noembre 8. Cu acesta al mieu încredințat zapis adeverez la toți cei ce s'ẽ va cădea a ști că în vremea răzmiriții cei dintăiu, când eram eu surghiun

Pe la 1717 Mai, văduva Dómnă se afla în București, de unde vedem că împreună cu cele 5 fiice ale sale care mai erau în viață și cu ginerii săi, găsindu-și averile confiscate și fiind în strâmtorare de ale vieții, dau împreună procură Medicului lor Georgio Trapezuntio pentru a merge la zecca republicei Veneției spre a ridica banii ce răposatul părintele lor Costandin Voevod, în viață aflându-se, depusese; iar prin Iunie același an Dómnă Marica întreține corespondențe cu «*Judele Filștear al Brașovului*» pentru niște bani ce avea dinsa să priméscă de la el (1).

Cu aceste puține considerațiuni, trecem la subiectul ce ne-am propus ca să'l tratăm, mărginindu-ne a menționa câte ceva de cei sacrificaiți de păgâniți dușmani ai creștinătății, în ziua de 15 August 1714 și de părinții lor.

CAPITOLUL I.

Costandin Brâncoveanu și frații săi.

Știut este că Costandin Vodă Brâncoveanu este fiul cel mai mic al lui *Jupan Papa Postelnicul Brâncoveanu*, acela care în revolta Seimenilor și Dărăbanților a fost ucis la 1655 Februarie în Palatul Domnesc din București.

El a avut 2 frați mai mari: Barbu și Matei. Iată cu ce dovedim acest lucru:

«*la Chiutahia cu răposata Dómnă Marica a răposatului Costandin Vodă Brâncoveanu și cu ginerii Mării Sale, întâmplându-se de aú venit niște țigani ai sf. mănăstiri Bistriții în țiganiii miei de la Dâmbovicióra și la acea vreme întâmplându-se aici în țară mare fómete, venit-aú un țigan anume Stan cu țiganca lui și cu 3 feciori de s'aú rugat ca să-î scótem din fómete și pentru căci vom cheltui cu hrana lor să ne luăm un copil din copii lui, răspunđând că n'aú stăpâni. Acuma dá înapoi țiganiii aceia mănăstirei Bistrița. (Arh. St. M-rea Bistrița, pach. 5 netr. doc. 486).*

«iscălit: *Ja. D. vl. Logft*»

(1) *Revista pentru Istorie etc.* de Gr. G. Tocilescu, Anul I, V. II, 1883, pag. 148 și urm. și

Socotelile Brașovului de N. Iorga, pag. 269—161.

a. Barbu.

Fratele mai mare al lui Costandin Vodă, îl găsim pentru prima oară citat în actul cu data din:

1659 Octombrie 18 când văduva *Fupânesa Păuna a Predei Vel Vornic Brâncoveanu* (fata Jupanului Papa Vel Vornic ot Greci), împreună cu nepoții ei: *Barbu și Costandin*, întăresc prin al lor zapis dat mănăstirei *Sadova*, pacinică stăpânire peste țiganiî dați de către răposatul *Matei Voevod* și de către dinșii, căci după petrecania lui *Matei Voevod* rămas'au tóte moșiile și țiganiî pre séma lor. (Arh. Stat. cond. Brâncov. N. II, M-rea Sadova).

La 1663 Mai 6, *Grigorie Ghica Vodă* întărește satul *Hălmeje-lul*, lui *Barbu și Costandin*, nepoții *Predei Vornicul Brâncoveanu*. (Act în coll. D-lui Gh. Gr. Cantacuzino).

La 1669 (7178) Noembrie 5 (Arh. Stat. Acte diplom. dos. Arh. No. 86 roșu, fila 30), *Antonie Voevod* dă hrisov către *Coconii Barbul și Costandin nepoții (de fiu) Predei Dvornicul Brâncoveanul*, ca să ție satul *Comoșteniî ot sud Doljă*, care sat e al lor dela strămoșiî lor, dar avînd și răposatul *Matei Voevod* parte într'acel sat și printr'alte sate care au avut de moșie, care împărțea tot pre din douăe cu *Preda Dvornicul*, rămas'au tóte pre séma acestor *Coconî* a le stăpâni ei. Apoi în dîlele *Mihnei Voevod*, pe vremea ce au omorît *Mihnea Voevod pe Preda Dvornicul Brâncoveanul*, iar rumâniî din *Comoșteni* ei au mers toți la *Mihnea Voevod* ca să-l lase a să răscuim-păra de rumânie dîcând că sint Domnești. Intr'aceea *Mihnea Voevod* ne-căutând a face judecată dréptă a lăcomit și le-a luat bani și le-au dat voie de s'au răscumpărat de rumânie.

Apoi, în dîlele lui *Grigorie Voevod*, iar acești *Coconî*: *Barbul și Costandin* fost'au mers de au spus în Divan înaintea lui *Grigorie Vodă* plângându-se de mare strîmbătate ce le-au făcut *Mihnea Vodă* că după ce au omorît pe *Preda Dvornicul*, moșul lor, fără de nici o vină, după aceea le-au răscumpărat și satul de au luat bani dupre la rumâniî lor și le-au făcut cărți de judecie.

Intr'aceea și *Glîgorie Vodă* le-au făcut alte cărți Domnești la tóte satele care s'au fost răscumpărat dela *Mihnea Vodă* ca să le fie

iar rumâni cum aũ fost și mai nainte vreme și să aibă a ascultare de dinșii și de părcălabii lor.

La 1672, (luna și ziua rupte) Barbul Brâncoveanu împreună cu alți mulți boierii este martor la un zapis. (Arh. Stat. M-rea Brâncovenii și Mamu, pach. 30).

La 1672 Mai 24, D-l Iorga reproduce în «Studii și Documente Vol. V. pg. 444 — 5» un hrisov al lui *Grigorie Ghica Voevod*, dat *mănăstirei Radu Vodă din București* pentru stăpânirea satului *Izlazu*, hrisov în care de asemenea să arată că *Barbu și Costandin sînt nepoții Fușânesei Păuna Vorniceasa a Predet Vel Vornic Brâncoveanu*.

Nu mult după data acésta însă, *Fușan Barbul fratele viitorului Costandin Vodă Brâncoveanu*, încetéză din viață și în astă privință iată ce ne vorbește actul de la Arh. Stat. M-rea Brâncovenii și Mamu pach. 14, doc. 12:

1674 Ghengarie 20. Adică eũ *Fușanița Stanca Brâncoveanca* (fiica lui Costandin Vel Postelnicul Cantacuzino și fosta soție a lui *Jupan Papa Postelnicul Brâncoveanu*) împreună cu *fiul meu Costandin vtorii Postelnic* scriem și mărturisim cu acesta al nostru zapis ca să fie de bună credință sfintei și Dumneșeiești *mănăstiri de la Brâncoveni*, unde se slăvește hramul Uspenii Bojiei și tutulor călugărașilor căți vor fi lăcuitoři într'acest sfînt lăcaș cum să se știe că *întîmplându-se mörte fiu-mieũ Barbului încă tocma în Țarigrad, adusu-ț-am ósele lui de acolo și l'am îngropat la mănăstirea noastră la Brâncoveni*.

Drept aceea noi încă am adaos pe sfînta mănăstire cu mcșia de la *Obîrșie ot sud Romanatı* însă tótă partea noastră și cu heleșteul de acolo ca să fie sfintei mănăstiri de ajutor și de întărire și călugărașilor de hrană, iar *fiu-mieũ Barbului* și părinților noștrii și nouă *vecinică pomană*. Și mărturiı boierii care vor iscăli mai jos, și noi pentru credință ne-am iscălit ca să se crezá.

Și am dat și dincóce de heleșteu din sus de Răchița și din jos, tot hotaru. (Cuvintele acestea subliniate sunt scrise chiar cu mânia Stancăi Cantacuzina).

Iscălită în zapis: *Stanca Cantacuzina*.

Apoi: *Costandin Brâncoveanu vtorii Postelnic* și alți boierii mărturiı.

b. Matei.

Fratele mijlociū, a murit încă de tânăr și portretul lui îl găsim între Ctitorii de la mănăstirea Hurezi din județul Vâlcea.

Mórtea lui Matei credem că s'aŭ întâmplat înainte de 1659 Octombrie 18, căci el nu figura în actul de mai sus și dacă Costandin Vodă l'a zugrăvit la mănăstirea lui Hurezi acesta a făcut'o mai târziu, spre amintire, cum era obiceiul.

Cu aceste note inedite închidem actele fraților lui Costandin Vodă Brâncoveanu, la care vom adăoga numai atât că: portretele lor să pot vedea între ctitorii mănăstirei Hurezi după care am dat aci o copie fidelă. Acești 2 fi: *Matei și Barbu*, n'aŭ fost căsătoriți și, prin urmare, nici urmași nu aŭ avut.

Trecem acum la actele care să ating personal de el:

c. Costandin Vodă Brâncoveanu.

S'a născut pe la anul 1653.

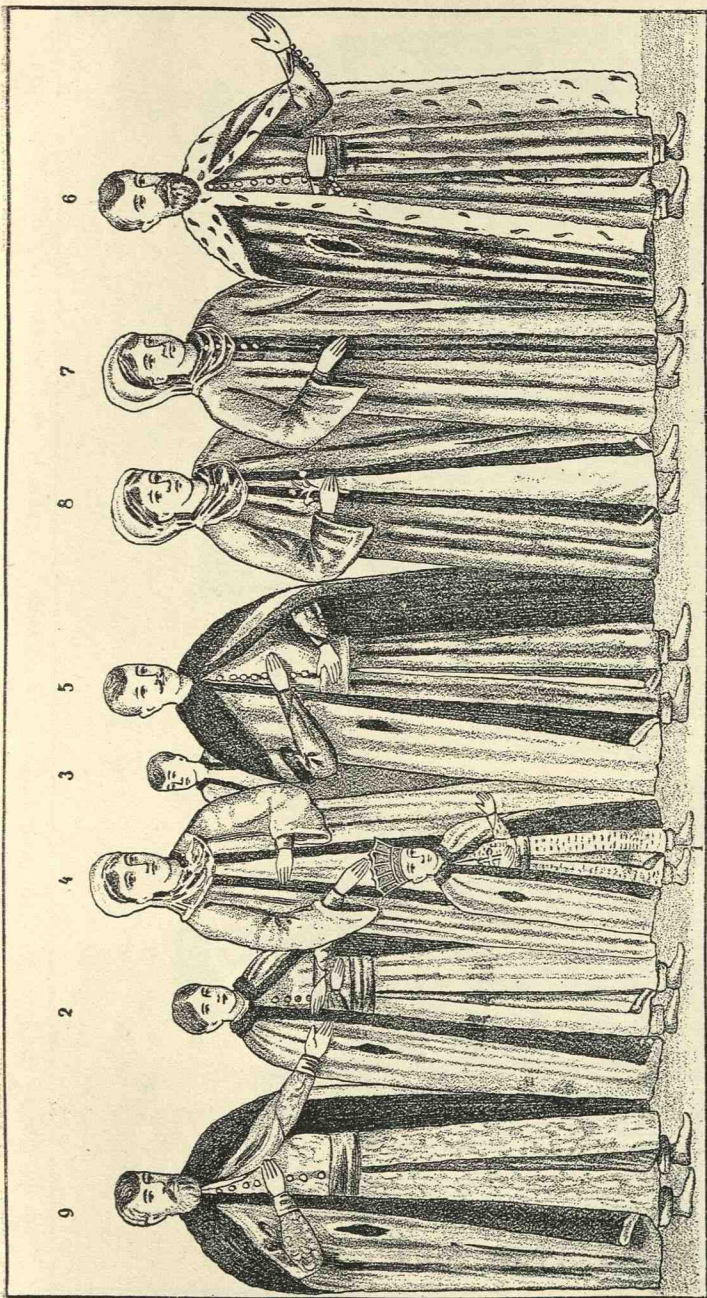
Din actele ce am văduț mai sus, dovedim că el fiind tânăr nu purta până la anul 1672 nici un rang nici măcar pe acela de Postelnic pe care, prin naștere, avea dreptul de a și'l însuși. Singura distincțiune ce i se dă prin act este aceea de a fi numit *Cocou*, (veđi mai sus actul din 1669 Noembrie 5).

D-l Ionescu Gion în «Istoria Bucureștilor, la pag. 732 ȃice ast-fel «Cei mai vechi Ispravnicii ce cunosc după documente sunt cei de la 1669 și anume: *Badea Vel Vornic Bălăcianul, Radu Vel Logofet Crepulescul* a căruia pecetie o dăm aci, *Hzisea Vel Vornic Popescul și Costandin Vel Agă Brâncoveanul*» și ca sprijin ne dă nota 6 Arhive: condica V a Mitropoliei, Ilfov: moșia Lămoteștii.

Noi însă aci credem și afirmăm a fi data greșită cu 10 ani, adică nu în 1669, ci în 1679 Iulie 2, în August 9 și în Septembrie 11 cu adevărat aveam la București un Ispravnicat al Scaunului domnesc în care *Costandin Brâncoveanu*, cu rangul de *Vel Agă*, figura printre aceiași Ispravnicii (veđi Arh. Stat. M-rea Radu Vodă, pach. 26, doc. 8; Academia Română și Arh. Stat. Mitrop. Buc. pach. 57). Și când afirmăm acest lucru ne bazăm numai pe acte temeınice

NEAMUL BRĂNCOVENESC.

Părinți Cătorului Costandin Vodă, de la mănăstirea Hurezi.

La mijloc. Părinții.

1. Costandin Vodă, copil, coronat.
2. Matei, fratele mijlociu.
3. Barbu » cel mare.
4. Jupanița Stanca Cantacuzina, mama lui Vodă.
5. Papa Postelnicul tatăl lui Vodă.

La ușă. Măștii.

6. Preda Brâncoveanu biv Vel Vormic tatăl Papei Postelnicul, moșul lui Costandin Vodă.
7. Jupanița Păuna fata Papei Vel Logoțet ot Greci, mama Papei Brâncoveanu, mōșa lui Costandin Vodă.

8. Ancuța⁽¹⁾ sora Păunei, fata (nemăritată) biv Vel Logof. Papei ot Greci.

La colț.

9. David Postelnicul tatăl Predei biv Vel Vormic ot Brâncoveni, strămoșul lui Costandin Vodă (dar nu dice al cui era fiu nici cine i-a fost soția.)

bine descifrate, căci nici chiar cei-l-alți 3 boieri nu ajunsese la rangurile arătate de D. Gion Ionescu, ca: *Badea Bălăcianul* abia la 1672 începe a fi *Vel Clucer* în Divane, *Hrizea Popescu* avea abia rangul de *Vel Vistier*, iar *Radu Crețulescu* revine la *Vel Logofeție* în 1679 după ce sub *Duca Vodă*, în 1675, fusese *Vel Vornic*.

Cele dintâi acte care vorbesc de *Costandin Brâncoveanu* le-am vădit mai sus.

În ordinea lor cronologică mai vin apoi și următoarele:

La 1672 Iunie 25, *Costandin Paharnicul (?) Brâncoveanu* este iscălit ca martor în zapisul dat de *fi lui Costandin Vel Postelnic Cantacusino* către *Radul Știrbei* că i-a vindut satul *Căcănăul* (Acad. Rom. 157, XLIV).

La 1674 Ghenarie 20 vădurăm mai sus în actul care vorbește de fratele său *Barbu*, că el era vtori *Postelnic*; daă aci și iscălitura lui.

COSTANDIN BRÂNCOVEANU

vtori *Postelnic*

În lunile Ianuarie și Februarie dintr'acest an, *Costandin Brâncoveanu* dimpreună cu vărul său *Fârnu Cantacusino* se judecau pe la *Brașov* cu *Ilie Armașul* și *Neagoe Banul Săcuiianul* și aducând scrisori ale Domnului pentru împăciuire cu alți boieri. (Geneal. Cantac. Iorga. 1902, pag. CXIII.).

La 1674 Iunie 25. (Act. orig. în bibl. Academiei Române) *Duca Voevod* dă hrisov către boierul Domniei-sale *Costandin vtori Postelnic feciorul Papet Postelnicul, nepotul Predei biv Vel Vornic ot Brâncoveni* ca să-i fie lui satele și moșiile, părțile moșului său *Fușanului Danciului Vornicul Brâncoveanu* tatăl răposatului *Matei Voevod*, pentru că aceste moși sunt ale boiarinului Domniei-mele *Cos-*

tandin vtori *Postelnic* de la moșul său *Danciul Vornicul* și de la strămoșii lui: *Boierii cei bătrâni de la Brâncoveni*, de moșie de strămoșie încă din descălicătura țării.

Iar după ce s'au petrecut răposatul *Matei Voevod*, fiind Domn țării *Costandin Voevod Șerban*, tost'au mers *Preda Vornicul moșul lui Costandin vtori Postelnic* înaintea Domniei lui de și-au căutat moșiile cele bătrâne, însă partea *unchiului său Jupaniului Danciului Vornicul*, care au ținut'o *fiul său Matei Vodă*. Intr'aceea *Costandin Voevod* încă au căutat și bine au adevărat că este *Preda Vornicul nepot de frate drept Danciului Vornicul*.

Iar când au fost în zilele *Mihnei Vodă*, el (*Mihnea Voevod*) *omorînd pe Preda Vornicul* și pre mulți boiarî ai țării *fără de nici o vină*, au trimes atunci și urgie mare asupra caselor a tuturor, de le-au luat satele și moșiile și au luat atunci și acele sate ale *Predei Vornicul* de le-au răscumpărat și le-au risipit precum i-au fost voia *fără de nici o dreptate*.

Iar în urmă, fiind *Ghica Vodă* Domn țării aceștia și înțelegând de atâta răutate și nevoi ce au fost făcut *acel Domn năpraznic Mihnea Voevod*, au călcat ale lui judecăți toate și au dat tuturor *Jupănelor* celor sărace să-și țife fieși-care ale ei moșii.

Tot asemenea au făcut și *Grigorie Ghica Voevod* în leat 7169 (1661) și *Radu Voevod* în leat 7174 (1666). Asemenea și *Duca Vodă* întărește stăpânirea lui *Costandin al doilea Postelnic* peste moșiile *moșului său Preda Vornicul Brâncoveanul*.

La 1674 Iulie 12, *Curuia biv Vel Paharnic* i *Costandin Brâncoveanul vtori Postelnic* și *Stroie Cluceru Leurdeanul* vind *Barbului Vel Sluger Filișanu* satul *Mostiștea*. Semneză: *Costandin vtori Postelnic Brâncoveanul*, cu o pecete foarte frumos luată, dar neînțeleasă și cu literile C. B. (Iorga, Studii și Documente, Vol. V, pag. 303—4).

La 1676 Maiu 4, *Duca Vodă* dă hrisov către *mănăstirea Brâncovenii*, care este făcută din temelie de răposatul *Preda Brâncoveanul Vornicul*, ca să țife ocină la *Rătunda* și la *Polovinele ot sud Romani* pre hotarile și semnele cum au ales acei 12 boierî luați pe răvașe Domnești de către boierul D-sale *Costandin vtori Logofăt*,

nepotul *Predii Vornicul Brâncoveanul*. (Arh. Stat. M-rea Brâncovenii și Mamu, pach. 12, doc. 13).

La 1676 Iunie 5, *Duca Vodă* dă hrisov lui *Costandin vtori Logofăt Brâncoveanul sin Papei Postelnicul, nepotul Predii Vornicul Brâncoveanul* și cu feciorii lui... și sf. mănăstiri *Radu Vodă din București*... pentru ca să țife *Izlazul* și cu gârla ce se ȳice *Gârla Margăi*....

Costandin îl avea despre moșu-său *Preda*... Iar apoi rumâniî aũ fost fugit din sat peste *Dunăre*, de aũ fost șeđători acolo la *Turci* ca niște ómeni răi și ficleni și șeđând ei acolo la *Turci* s'aũ fost sfă-tuit cum vor trece dincóce să vie înaintea D-mele să scape de ru-mânie... și aũ venit în *Divanul cel mare*... de s'aũ părăt... și așa ȳiceaũ că numai moșia este a lui *Costandin Brâncoveanul*... nu și rumâniî.

Brâncoveanu spune că n'are cãrți pentru sat, dar îi ește moșie de la *Preda* și știe că și rumâniî sunt aî lui. Să întrebă boierii din *Divan* și ei daũ dreptate lui *Costandin*.

Deci *Domniea mea* i-am dat iar în mâna *boierului Domnii mele*... și i-am dat prin țirg ca să nu se mai rădlice altă dată pre stăpânu-lor.... (Iorga, Studii și Doc., Vol. V, pag. 445—7).

La 1677 Ianuarie 2, sub *Duca Voevod*, el se afla ca *vtori Logofăt* în *Divan* și scriitor al unui hrisov. Notăm acésta ca un început al carierei sale în funcțiunî.

La 1677 Ianuarie 15, *Costandin Brâncoveanu vtori Logofăt* este iscălit într'un hrisov că l-a procitit. (Actul este în colecția mea).

Iată-i iscălitura:

COSTANDIN BRÂNCOVEANUL
vtori Logofăt procit.

La 1677 Aprilie 4, găsim în Iorga, Studii și Doc., Vol. V, pag. 187 următorul act :

Noi boierii de Fălcoii . . . scris'am . . . acest zăpis . . . la mâna Dumnealui Costandin viori Logofătul Brâncoveanul . . . pentru jumătate de ocină din Coteana ot sud Olt, care aũ fost de moșie a Brâncoveanilor și o aũ cumpărat părinții noștri de la moșii Dumnealui de la Brâncoveni, mai de nainte vreme; iar acum înțelegând Dumnealul cum că am fi vîndut altora streini dintr'această ocină trasu-ne-a ca să ne întrebăm, la Divan, iar noi n'am vrut ci ne-am tocmit cu Dumnealul cum noi dintru noi-și vom să întoarcem banii acelor streini și să ținem noi.

Drept aceea am dat acest zăpis al nostru la mâna Dumnealui, cum, care dintru noi ar vrea să vîndă dintr'această moșie și n'am putea să cumpărăm dintru noi-și unul de la altul să avem a vinde Dumnealul, că i se mai cade căci aũ fost de moșie mai dinainte vreme a Dumnealul, iar când am vinde noi altora streini dintr'altă parte, fără de știrea Dumnealul, să fie volnic Dumnealul să întorcă banii acelor și să ține Dumnealul moșia. . . .

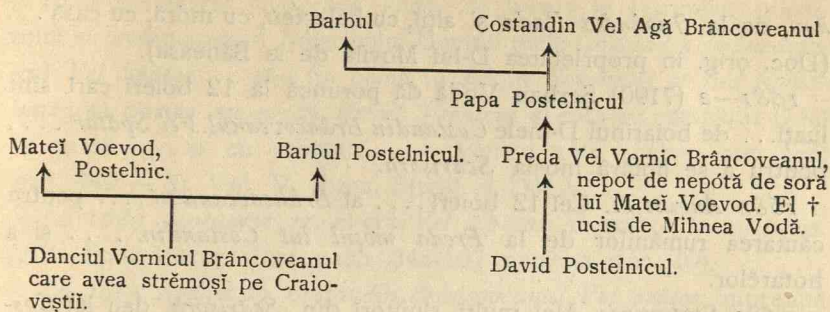
La 1677 Noembre 27 (Arh. Stat. M-rea Văraticeu, județul Românași, pach. 1, doc. 19). Marica jușânésa lui Tudor Șufariul din Boteni și cu feciorii ei Radul și Barbul dau zăpis către Costandin al 2-lea Logofăt Brâncoveanul pentru moșie în Osica . . . cum și alte mai multe părți ale altor boieri ce aveau moșie acolo.

La 1679 Mai 22 el era Vel Agă și martor la un zăpis. (Acad. Rom., doc. 182/LXXV).

La 1679 Mai 30 era Vel Agă și martor de asemenea la un zăpis. (Arh. Stat., M-rea Radu Vodă, pach. 11, doc. 12)

La 1679 Iunie 17, Șerban Vodă dă hrisov scris în București lui Costandin Brâncoveanu Vel Agă sin Papei Postelnicul vnuc Predii Brâncoveanul biv Vel Vornic, ca să-i fie satul Băileștii sud Doljiu.

Din acest act foarte prețios pentru familia Brâncovenilor (publicat în extenso de D-nul Iorga în «Studii și Doc., Vol. V, pag. 304—7) extragem următorul arbore genealogic:

La 1679 Iulie 2, Radul Vel Logofăt (Crețulescu), Hrizea Vel Vistier (Popescu) și Costandin Vel Agă (Brâncoveanu) sunt Ispravnicii Scaunului Bucureșcilor. (Arh. St. M rea Radu Vodă, pach. 26, doc. 8).

La 1679 August 9, Badea Bălăcianul Vel Dvornic, Radu Crețulescu Vel Logofăt, Hrizea (Popescu) Vel Vistier și Costandin Brâncoveanu Vel Agă, în calitate de Ispravnicii ai Scaunului Bucureșcilor dau poruncă unui vtorii Portar pentru a aduna megiașii după apa Dâmboviții, din sus și din jos spre a cerceta pricina dintră Radu Căpitan Dudescu și mănăstirea Radu Vodă în privința unor mori. (Acad. Rom.).

La 1679 Septemvrie 11, Badea Bălăcianu Vel Vornic, Radu Crețulescu Vel Logofăt, Hriza (Popescu) Vel Vistier și Costandin Brâncoveanu Vel Agă sunt Ispravnicii ai Scaunului Bucureșcilor. (Arh. St. Mitrop. Buc. pach. 57).

La 1680 Ianuarie 13, Costandin Brâncoveanul Vel Postelnic este martor la zăpăsul prin care un membru al familiei Pârdescu vinde moșie în Slăvilești sud Romanați (Iorga, Studii și Doc., Vol. V, pag. 188).

La 1681 Ghenarie 28, Radul Logofătul și cu frate-so Poța Isar feciorii lui Antonie ot Mogoșoia ot sud Elhov, dau zăpăsul prin care vînd lui Șupan Costandin Brâncoveanul biv Vel Postelnic, moșia lor de la Mogoșoia, din tot șeșutul satului și cu vadul de móră și cu șoc de heleșteu... (arată apoi semnele hotarălor) însă stj. 685... (Act orig. în proprietatea D-lui Movilă de la Bănésa).

La 1681 Aprilie 7, Șupan Costandin Brâncoveanu biv Vel Postelnic, iar mai cumpără alți 685 stj. moșie din Mogoșoia ot sud El-

hov, de la *Jupâneșa Rada* și alții, cu heleșteu, cu móră, cu casă... (Doc. orig. în proprietatea D-lui Movilă de la Băneasa).

1681—2 (7190) Șerban Vodă dă poruncă la 12 boierii cari sînt luați... de boiarinul D-mele *Costandin Brâncoveanul Vel Spătar*... pentru a se hotărâ moșia *Scărișóra*.

1682 August 11. Ceii 12 boierii... ai *Brâncoveanului*... pentru căutarea rumânilor de la *Freda moșul lui Costandin*,... și a hotarilor.

1682 Septembrie. Mai mulți slujitori din *Scărișóra*, dau lui *Costandin Brâncoveanul Vel Spătar*, moșie și rumâni acolo, pentru a-și mântui viile la hotărătura și ne-având a-i da viie pentru viie cum s'ar fi cuvenit... așa îi dau... moșia cu rumâni... și loc sterp...

1682 Septembrie 10. Să se știe ocina rumânilor *Dumnealui Costandin Brâncoveanu Vel Spătar*, de la *Scărișóra*...

1682 Septembrie 14. Niște ómenii din *Scărișóra*, vînd partea lor de acolo, lui *Costandin Spătarul Brâncoveanu*... pași 40, drept bani gata 49 pol.

1682 Septembrie 15. *Nicóră ot Scărișóra*, dă aceluiași... partea sa din moșie, moșie stérpă fără de rumâni.

1682 Septembrie 15. *Nan ot Scărișóra*, își vinde partea de moșie aceluiași.

1682 Septembrie 15. *Pátru ot Scărișóra* își vinde moșia de acolo lui *Costandin Vel Spătar Brâncoveanul*, moșie stérpă fără de rumâni: 20 de pași pentru 5 taleri.

1682 Septembrie 15. *Nedelco ot Scărișóra* vinde moșia sa lui *Costandin Brâncoveanul*.

1682 Septembrie 15. Un sátean din *Scărișóra* vinde lui *Costandin Vel Spătar Brâncoveanul*, pași 54 cu 13 pol taleri.

1682 Septembrie 16. Un locuitor din *Scărișóra* cedează partea lu de moșie, lui *Brâncoveanul*.

1682 Septembrie 16. 12 boierii hotarnicii aleg moșia *Scărișóra*.

1682 Septembrie 17. Un locuitor din *Scărișóra* face o vîndare în sat, lui *Brâncoveanul*, pași 10 și o viie cu ughii 5.

1682 Septembrie 17. Dan din *Scărișóra* face vîndare în sat lui *Brâncoveanul*.

1682 Decembrie 6. Șerban Vodă, dă hrisov în București, cinsti-
tului și credinciosului boiarinului Domnii mele Costandin Brâncovea-
nului Vel Spătar ... să-i fie ocină în sat în Scărișoara ot sud Roma-
nați totă partea moșu-său Prediț Vornicul și câtă au cumpărat D-lui
în urmă ... și cu rumâni. ... (Pentru toate aceste acte veți
pag. 449 — 51 Vol. V. Iorga, Studii și Doc.)

La 1683 Februarie 22, el era Vel Spătar și martor la un zapis.
(Arh. Stat. Mitrop. Buc. pach. 348/167 netrebn. doc. 10).

La 1683 Aprilie 27. Costandin Brâncoveanu Vel Spătar împreună
cu alți boieri este martor la un zapis. (Arh. Stat. M-rea Cotroceni,
pach. 62, doc. 3).

La 1683 August 29, Barbul Milescul Vel Ban, Badea (Bălăcianul)
Vel Vornic, Grigorie Vel Logofăt, Statie Vel Vistier și Costandin
Brâncoveanu Vel Spătar sunt Ispravnici ai Scaunului Bucureșilor.
(Arh. St. M-rea Tismana, pach. 9 netrebn. doc. 42).

La 1683 Septembrie 22, găsim ca Ispravnici ai Scaunului Bucu-
reștilor tot pe acești boieri de mai sus. (Arh. St. M-rea Radu
Vodă, pach. 18, doc. 40).

La 1684 Martie 8. Badea Bălăcianu Vel Vornic, Barbu Bădeanu
Vel Logofăt, Statie Vel Vistier și Costandin Brâncoveanu Vel Spă-
tar în calitate de Ispravnici ai Scaunului Bucureșilor dau cartea
lor lui Radu Postelnicul Goleșcul fiu lui Mat.î Comisul nepotul lui
Stroe Vel Vornicul (Leurdeanu) pentru o moșie în dealul Goleștilor
sud Mușcel. (Academia Română 278/XXIX).

1684 Aprilie 23. (pag. 189—190 Vol. V. Studii și Doc. de Iorga).

Eū Vartolomei feciorul lui Neago Logofătul ot Fălcoi scriu ...
la mâna D-lui Costandin Brâncoveanu Vel Spătar cum ... am
venit ... de i-am vândut totă partea mea de moșie din Coteana ...
funii 23 pol ... fiindu-mi mie această moșie vinđătore și ne-cădên-
du-se altora a o lua fără numai D-lui, căci că avënd părintii noștri
legături cu zapis la mâna D-lor cum, când s'ar face această moșie
vinđătore vre-odată să nu fim volnici a o vinderea altora, fără nu-
mă iară la mâna D-lor să vie, pentru că iar a D-lor au fost și
mai dinainte vreme. Prețul e de 120 de ughi. ...

1684 Decembrie 25. (pag. 190, Vol., V. Studii și Doc. de Iorga).
... Tudor din Coteana dă zapis ... la mâna Dumnealui Costan-

din Brâncoveanu Vel Spătar . . . că ne-am tocmit . . . de i-am vîndut . . . partea noastră . . . din Coteana . . . funii 24 . . . cu 140 de ughi.

La 1685 Mai 3, (veđi actul orig. în coll. mea de acte) el era Vel Spătar și cumpără moșia Tătăranii.

Iată acest act în prescurtare:

Adică eu *Necolae Călugărul* carele m'aŭ chemat pre nume (mi-renesc) *Negoia Vornicul Tătăranul nepotul Doamnei Neagăz* (Doamna lui Mihnea Vodă Turcitul) împreună cu fiul meu *Matei Paharnicul* scriem . . . acest zapis . . . la mâna Dumnealui *Costandin Brâncoveanu Vel Spătar*, că . . . acum în zilele . . . lui *Io Șerban Voevod* . . . sculatu-ne-am . . . de bună voie . . . de i-am vîndut Dumnealui tótă partea noastră de moșie den *Tătăranii ot sud Prahova* câtă am avut de moșie de la mōșii noștri și de cumpărătoare . . . de la *Vasilie feciorul lui Costandin nepotul lui Mogoș Căpitanul de Văde-ei* încă în zilele lui *Grigorie Voevod în domnia dintăi* . . . , însă stânjenii 1175 fără de partea lui *Dumitrașcu Armașul feciorul Neacșului Ciaușul den Pîrliți* . . .

Insă: den apa *Capoii* până în hotarul *Bărcăneștilor* și până în hotarul moșii *Neanului Căpitanu și al Udrii Cămărașul den Văde-ei*. Și despre apus să hotăraște cu *Negoieștii ai Neagului Postelnicul și cu Tîrșoreanii*. Și iar den puțul *Bustii* la groapa cu mărăcinii și cu cărbunii și pre cale pre la gura drumului mērgе de să hotăraște cu *Ploeșteanii*.

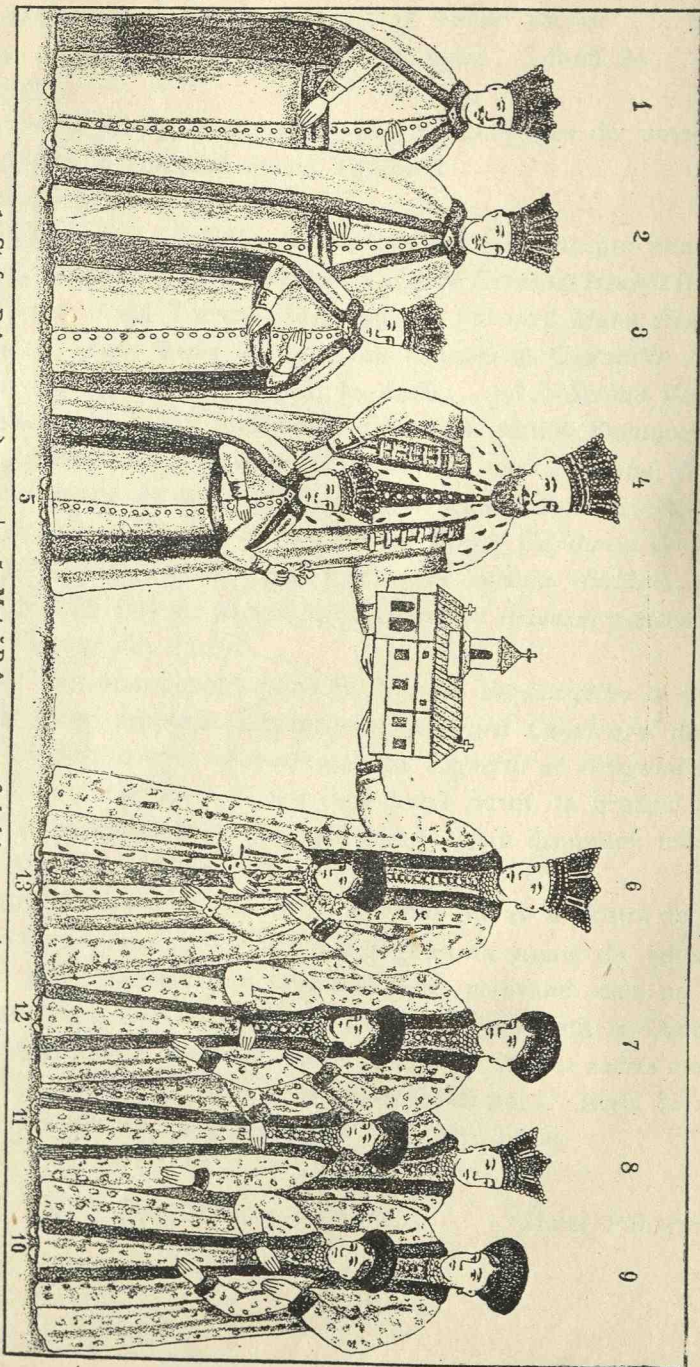
Pentru că acēstă moșie den *Tătăranii* fost'aŭ a noastră de moșie și de cumpărătoare . . . iar acum ajungând la vreme de adincii bătrînețe și de slăbiciune și la multă lipsă ne-având cum ne căuta și a ne rădica nevoile și trebile noastre, noi am venit la Dumnealui *Costandin Brâncoveanu Vel Spătar* . . . de i-am vîndut acēstă moșie . . . însă stj. câte 50 de banii . . . fac talere 440 pol . . . Scris de *Dumitrașcu Logofăt în Bucureșcti*. Leat 7193 Mai 3 zile.

○ Eromonah Nicolae Tătăranu.

○ Matei Paharnicu

CTITORI

bisericii satului Mogoșia, zidită de Costandin Brâncoveanu fiind boier 1687; zugrăviți aci fiind Voevod (1710). (vezi pag. 10 nota 1).

1. Ștefan Brâncoveanu
2. Costandin
3. Radu
4. Costandin Vodă tatăl lor

} fii

5. Matei Brâncoveanu fiul ultim.
6. Maria Doamna mama lor.
7. Stanca
8. Marica Doamna Moldovei

} fiice

9. Ilincă
10. Ancuța
11. Săfta
12. Bălașa
13. Zmaragda.

} fiice

Barbu Bădeanu Vel Logofăt mărturie.	Șerban Cantacuzino Postelnic mărturie.	Iordache Cantacuzino biv Vel Stolnic mărturie.
Barbul Milescul Vel Ban mărturie.	Șerban (Grecianu) vtorii Logofăt mărturie.	Costandin biv Vel Căpităan Filipescu mărturie.
Mihai Cantacuzino biv Vel Spătar mărturie.	Dumitrașco Vel Serdarmărturie.	Stroe Vel Pitar mărturie.
Părvul Cantacuzino Logofăt mărturie.	Az Gavrilă ot Rifov mărturie.	Dimitrachi »
Matei Filipescul biv Vel Agă mărturie.	Ghinea Cluceru mărturie.	Cârstea Vistieru »
Costandin Bălăcianu Vel Agă mărturie.	Alexandru (Alexeanu) Vel Stolnic mărturie.	Barbu Fărcășanu »
		Iani Logofăt Cocorăscu mărturie.
		(indescifrabil) Comis mărturie.

1685 Iunie 17. Eă Stoica Călărașul ot Rușit de Vede sin Dumitru ot Coteana scriu . . . la mâna dumnealui Costandin Brâncoveanu Vel Spătar . . . pentru că-î vinde 2 funii de moșie în Coteana . . . și mai cădându-i-se Dumnealui a o cumpăra . . . ia 5 ughi de funie (pag. 190, Vol. V. Studii și Doc. de Iorga).

La 1687 Martie 15, el era Vel Logofăt și martor la un zapis. (Arh. Stat. M-rea Bistrița, pach. 29).

La 1687 (7196) Septembrie 25, Costandin Brâncoveanu Vel Logofăt, Cârstea (Popescu) Vel Vistier și Alexandru (Alexeanul) Vel Clucer sunt Ispravnicii ai Scaunului Bucureștilor. (Arh. St. M-rea Radu Vodă, pach. 45, doc. 20).

La 1688 Iunie 28, era Vel Logofăt și martor la un zapis. (copie în coll. mea de acte) și în sfârșit:

La 1688 Septembrie 20 el isprăvește de zidit biserica din satul Mogoșoia, după cum pisania ne spune și pe care am reprodus-o în nota 1 fila 10; veđi planșa cu bis. satului Mogoșoia Brâncoveanului Costandin Voievod.

Dăm aci o copie după tabloul ctitorilor:

Ne oprim aci căci știut este că peste puține zile vine el însuși ales la Domnie.

Acestea ne sunt actele ce cunoștem din viața lui de boier, bine înțeles afară de faptele cunoscute din cronică.

De-și s'ar părea că mai toate documentele ar fi de un conținut sarbed, totuși credem că ele ajută óre-cum să ajungă la convingerea următoare :

Rămas tinăr copil, fără măcar să-și cunoscă pe părintele său, sau

și pe moșul său, a crescut numai sub îngrijirea mamei sale Stanca Cantacuzino care prin numele, familia, bogăția și cultura ei a putut să facă din unicul ei fiu rămas în viață, un om întreg care să știe cum să-și iubescă neamul și țara.

Din frageda lui copilărie îl vedem că cumpără moșii; se căsătorește în anul 1673—4 cu Maria fica lui Neagoie Coconul lui Antonie Voevod ot Popeștii și, nu mult după aceasta, intră în viața publică prin slujbe în jurul Scaunului Domnesc.

Incepe cariera lui prin a fi Postelnic cu dreptul de naștere, apoi în 1674—5 ca scriitor de hrisóve. La 1675 Duca Vodă îl înalță la rangul de vtori Logofăt și Ispravnic al hrisóvelor emenate de la Voevod și tot ast-fel îl găsim și în 1676 și 1677.

Nu mult după acesta, vine pe Tronul Munteniei unchiul său Șerban Vodă Cantacuzino când este înalțat la rangul de Vel Agă în 1679. În acest rang el face parte, tot în 1679, printre Ispravnicii Scaunului Bucureștilor, însărcinare în care îl găsim la 2 Iulie, 9 August și la 11 Septembrie.

Tot în anul acesta, d'odată cu venirea lui Șerban Cantacuzino la cârma țării, Costandin Brâncoveanu este însărcinat de noul Domn pentru a ridica din țară pe Duca Vodă ca să-l ducă la Moldova unde Pórta îl orânduise Domn.

În 1680 Costandin Brâncoveanu este înalțat la rangul de Vel Postelnic, rang pe care îl ține până în 1682 când este făcut Vel Spătar. În rangul acesta îl găsim neîntrerupt până în 1687, după ce bine înțeles, în 1683 August 29 și în alte date ulterioare, îl mai găsim, în lipsa Domnului, tot ca Ispravnic al Scaunului Bucureștilor împreună cu alți boieri.

În 1687 el este înalțat la rangul de Vel Logofăt, rang pe care l'a purtat până în ceasul suirei lui pe Scaunul țării Muntenestii.

Actele interne inedite care se raportează la viața lui privată, în vremea celor 26 de ani de Domnie, sunt destul de numeroase, dar nu le vom rezuma aci de astă-dată ele fiind în ordin cronologic expuse în lucrarea citată mai sus, căci mai cu folos vor fi acolo decât aci, unde viața lui ca Domn o avem odată, scrisă de Radu Logofătul Grecianu.

Cu un cuvânt el se arată din tinerețe a fi destoinic de orî-ce înalte slujbe publice și nu mai puțin dovedi și în traiul său casnic, vrednicia de a ajunge om cumpătat, econom și doritor de înavuțire.

CAPITOLUL II.

Copii lui Costandin Vodă Brâncoveanu.

Trecem acum la copii lui.

Știut este că acești soți avură 11 copii din cari: 4 băieți și 7 fete și fiindcă vedem că încă și ați se mai găesc scriitorii de merit și cu cunoștințe în istoria trecutului nostru dar care cu tóte acestea poate din lipsa de acte destoinice, fac greșeli prin diferitele lor publicații în ce se atinge de fii, ficele, ginerii și nurorile Domnului sacrificat la 1714 în Țarigrad, ținem să deslușim aci odată pentru tot-d'auna cestiunea acésta.

Să ne ocupăm dar mai întâiu de băieții și apoi de fete :

a) Fii.

1. Costandin.

Este cel mai mare fiu a lui Costandin Vodă și s'a născut pe la anul 1683. Fóia lui de zestre —dacă o putem numi ast-fel— pórtă data de 1706 *Ghenarie 20*, saú mai bine zis, la data acésta el se căsătorește, dată la care, tatăl său avu îngrijirea de a-î constitui și lui o parte din avere de care se pórte tînărul Cocon exclusiv de grije ca Cap de familie ce îl constituia de aci înainte.

El s'a căsătorit cu Anița sin Ioan Balș Stolnicul de la Moldova, fiindu-le nunta în casa Banului Cornea Brăiloiu (Cap. LXXIII la pag 157 și 159).

La 1699 Iunie 9, el împreună cu frate-so Ștefan asistă la punerea celei dintăiu cărămidă de la biserica Brâncovenii. (veđi în detaliu aci la pagina 93).

La 1702 Aprilie 24, el împreună cu frate-so Ștefan și cu alți boieri mari fac primire la mănăstirea Văcărești; Solului Englez Milord Paget. — (veđi aci pag. 111).

La 1704 Februarie 13 el împreună cu alți mulți boieri este iscălit martor la un zăpis. (Arh. Stat. Episc. Argeș, pach. 48, doc. 16).

Dăm aci în facsimile și iscălitura lui:

COSTANDIN BRÂNCOVEANU

Beizadea martur.

La 1713 Iulie 20 acest Cocon Domnesc ridică o cruce de piatră lângă vechiul zid al curții caselor Brâncovenești în locul altei cruci de lemn în amintirea morții moșului său Papa Postelnicul Brâncoveanu.

Iată și inscripția acelei pietri:

«Acastă cruce iaste ridicată în slava Domnului Hristos de Costandin Brâncoveanul B. feciorul luminatului Domn, Io Costandin Basarab Voevod, în locul altei cruci ce era de lemn care era ridicată de Preda biv Vel Vornicul Brâncoveanu în pomenirea fiuū său Papa Postelnicu, părintele mai sus pomenitului Domn, că într'acestași loc aū perit în ȕilele lui Costandin Vodă Șerban ce aū stătut Domn în urma lui Matei Vodă, când s'aū rădicat Dărăbanți asupra Domnului și a boierilor țării la leatu 7163 (1655) și stricându-se crucea de lemn s'a rădicat acesta de piatră la Iulie 20, leatu 7221 (1713).

Crucea cu inscripția acésta se află și azi în pólele aleiului care suie spre pórta Sfintei Mitropolii din București.

El móre la 1714 August 15 ucis în Țarigrad d'odată cu tatăl său și cu frații lui, fapt cunoscut de obște.

El avu un singur fiū, anume pe Costandin prin care s'a și continuat familia acésta până la 1832 când nepotul de fiū al său, Grigorie Banul Brâncoveanu, ultimul vlăstar de parte bărbătéscă, a încetat din viață în București.

2. Ștefan.

Este cel de al 2 lea fiū al lui Costandin Vodă Brâncoveanu.

S'a născut pe la anul 1685; s'a căsătorit la anul 1709 Fevruarie 24 La 20 Fevruarie același an, tatăl său îi face și fóia de zestre.

Vădурăm mai sus că, la 1699 Iunie 9, asista la punerea pietri fundamentale de la mănăstirea lor Brâncovenii, iar la 1702 Aprilie 24 era și el de față la sosirea solului Angliei Milord Paget.

La 1703 Mai 18, când a plecat tată-so la Adrianopol la Impăratul turcesc, era și el însoțitor (veđi aci pag. 121 și 125).

La 1703 Iunie 15 Marți el era împreună cu tatăl său la Odrii pentru ca să sărute pōla Impăratului, îmbrăcat fiind și el cu caftan și cucă (veđi aci pag. 122 și 128).

La 1704 Fevruarie 13 Ștefan Brâncoveanu Beizadeaua împreună cu alți mulți boierii este martor la un zapis. (Arh. Stat. Episc. Argeș, pach. 48, doc. 16).

Acēsta îi este iscălitura:

ȘTEFAN BRÂNCOVEANU

Beizadea martur.

A fost însurat cu Bălașa fica lui Ilie Cantacuzino sin Iordache Vistieru Cantacuzino de la Moldova (veđi aci pag. 187); ea a murit la 1712 Noemvrie 22 (veđi aci pag. 218—219) rămânându-le o singură fică anume Maria.

El a murit ucis ca și cei-l-alți frați ai lui, în Țarigrad la 1714 August 15.

3. Radu (Răducan).

Al 3-lea fiu al lui Costandin Vodă s'a născut pe la anul 1690.

El a fost logodit cu fata lui Antiohie Vodă Cantemir în anul 1713, dar n'a apucat să se căsătorească, căci și el s'a sfârșit în anul 1714 August 15 în Țarigrad, după cum acēsta se arată atit în vechea Genealogie a Cantacuzinilor (pag. 408—9 din Iorga, «Despre Cantacuzini», 1902), cum și în «Del Chiaro» la descrierea căderii Domnului (pag. 193 și urm.).

4. Matei.

El fu cel din urmă băiat al lui Costandin Vodă Brâncoveanu. S'a născut pe la anul 1702 și la 1714 August 15 când a fost ucis și el la Țarigrad dimpreună cu cei-alți frați ai lui, el era încă nevârstnic.

După cum se poate vedea din Varianta Cap. LXXV din lucrarea de față (pag. 164) la anul 1707, Costandin Vodă cumpărând satul *Doicești* de la *Bălăcianul*, a făcut la acel sat: case, biserică de piatră, heleșteu și vii și le dăruie fiului său celui mai mic anume *Mateiaș*. De alt-fel despre cumpărătorea acesteia moșii de către Costandin Vodă de la boierii *Bălăcianii*, subscrisul are o mulțime de acte, în copie, în vechea condică disă a *Bărbăteștilor*, acte din care se poate vedea atât istoricul moșii cât și mijlocul prin care Costandin Brâncoveanu, ca Domn, mai mult cu sila a cumpărat acest sat de la sus diși boierii, după cum la fel mai făcuse și cu moșiile altora.

Găsim chiar prilej de a arăta că Costandin Vodă n'a cumpărat moșia *Doicești* în 1707 de la boierii *Bălăcianii* după cum pretinde Cronicarul Variantei Cap. LXXV, ci în 1702 Mai 1 o cumpără Domnul de la *Cornea Brăiloiu Vel Ban*, după ce acesta mai înainte de data acesta cu câtă-va vreme, o zălogește de la *Matei Vataful* și de la frate-so *Barbul Clucerul feciorii lui Pătrașcu Slugerul Bălăcianul*, cu sila, după cum actele ce am pomenit mai sus stau dovadă și, nu trec la mijloc de cât 2 luni și *Cornea Banul* o și vinde lui *Brâncoveanu*.

De asemenea este inexact că această moșie avea case vechi și nesăbuite atunci când o cumpără Domnul de la *Bălăcianii* sau mai corect de la *Cornea Brăiloiu*, căci actele de vânzare atât ale numiților frați *Bălăcianii* cât și ale lui *Cornea Banul* vorbesc toate de case de piatră, dichise împrejurul lor, vii, mori, heleșteu, livezi, pomet și altele.

Dăm aci sub formă de *Anexe* și copii după foile lor așa numite de zestre cum și după foile de cheltuelile ce s'au făcut la nunta celor 2 dintâii fii anume: *Costandin* și *Ștefan*.

ANEXA 1.

Catastih (1) de tóte satele cu rumâni și moșiile, casele, viile, țigani, ce avem și de la părinți și am cumpărat și noi, care am împărțit copiilor noștri, după cum am socotit mai cu dreptul, cum semnăză înainte anume:

Veleat 7216/1708.

† Ὑγγρο-Βλαχίας Γρηγόριος ἐπιβεβαιοῖ, ὅτι ἐστὶν ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου Καταστίχου: 1777 Ἰουνίου.

Ἰέργος Μπουζέος.

Καλλ(ίνικος) Ρυμ(νίκου) ὑποβεβαῖοι.

Μυρέων Φιλάρετος ὑποβεβαῖοι.

Νικόλακις Δουδ(έσκος) ὑποβεβαῖοι (2).

Partea fiu mieu Costandin Brâncoveanul.

«Den *Brâncoveni* și cu alte moșii, hotarē ce țin de *Brâncoveni*, *Țăgălia*, *Criva de jos* jumătate, *Criva de sus* tótă, și alte hotarē până în Olt: să ție a patra parte și cu viea den deal jumătate și cu rumâni ce i se vor veni iar a patra parte, afară din case, iar case să-și facă în *Brâncoveni* unde va vrea în sat.

«Moșia de la *Sfintești* tot hotarul, precum arată zapisul de cumpărătore și cu jumătate de moșie de la *Futurosa* și să ție și viile de la *Slatină*.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Den *Cocorăști* și cu moșia *Ceparului* ce am cumpărat să ție a patra parte și din rumâni iar a patra parte și cu viile ce să ție din dealul lui *Coman*.

(1) Dăruit de Domnul Dim. A. Sturdza, la 4/16 Martie 1898, la Academia Română, purtând manuscrisul No. 404.

(2) Numele acestor fețe bisericesti cu propria lor iscălitură, se văd în Mss. pe fie care filă, pertru adevierea exactității celor conținute într'insa, căci știut să fie că acest Mss. este numai o copie a originalului, copie făcută în anul 1777 Iunie.

- «*Braneți* tot satul și cu rumâni, peste tot hotarul.
 «Jumătate de moșie den *Bârza* și cu morile den *Olteț*.
 «Moșia de la *Pârșcov* și cu rumâni și să facă și viie acolo.
 «Satul *Betejani* jumătate și cu rumâni jumătate și cu viea jumătate.
 «Satul *Băilești* pe jumătate, cu rumâni jumătate, cu viile jumătate, — afară den slugile céle iertate; aceia la cine vor vrea să slujască ca niște slobozi.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

- «Satul *Hrastul* cu rumâni pe jumătate.
 «Satul *Corlatele* pe jumătate.
 «Moșia de la *Ghidici*, pe câtă iaste a noastră, jumătate.
 «Moșia de la *Urzicuța*, pe câtă iaste a noastră, jumătate.
 «Satul *Știubéele den Mehedinți* și cu viile.
 «Satul *Bârboiul* cu toți rumâni, den *Mehedinți*.
 «Den satul *Stăncești* și cu alte moșii, sate împrejurul lui, a treia parte; și rumâni și munți tot a treia parte.
 «Satul *Potlogii* tot și cu toți rumâni, cu casele, curțile de piatră, cu viile, cu morile.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

- «Satul *Odobești* tot, cu toți rumâni.
 «Tótă moșia satului *Drăgești*.
 «Satul *Bârzești* cu rumâni.
 «Moșia den *Cărpiniș*, câtă am cumpărat.
 «Moșia de la *Băra*.
 «Moșia de la *Popești*.
 «Moșia de la *Cărmăzani*.
 «Moșia de la *Boteni* cu morile de acolo.
 «Viile de la *Schêi*, pogóne 40 și cu pimnița de piatră și cu casele désupra și cu moșia ce am mai cumpărat acolo.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

- «Den viile de la *Pitești*, de la *Leșcióră*, a patra parte.
 «Viile de la *Săteni*, ce am cumpărat de la *jupânesa Bălașa fata lui Neagoe Vornicul Săcuianul*, cu crama.
 «Leat $\frac{7}{1} \frac{2}{7} \frac{2}{1} \frac{1}{3}$.

«Moșia de la *Răzvadul de jos*, totă câtă am cumpărat precum arată zapisele.

Partea fiu mieu Ștefan Brâncoveanu.

«Den *Brâncoveni* și cu alte moșii, hotarē ce țin de *Brâncoveni*, *Făgălia*, *Criva de jos* jumătate, *Criva de sus* totă și alte hotarē până în Olt: să țiie a patra parte, și cu viea den Deal, jumătate, și cu rumâniī ce i se vor veni iar a patra parte, afară din case; iar case să-și facă în *Brâncoveni* unde va vrea în sat.

«Moșia de la *Ipoțești* tot hotarul și cu moșia de la *Puturosa* jumătate și cu viile iar de acolo de la *Puturosa*.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Den *Cocorășți* și cu moșia *Ceparului* ce am cumpărat să țiie a patra parte și cu viea ce se chiamă de la *Alexandru* și cu câtă s'aū mai pus pe lângă dânsa și cu rumâniī, a patra parte.

«Satul *Blajul* cu viile, cu morile, peste tot.

«Moșia de la *Câmpeni* și cu câți rumâniī vor fi.

«Moșia de la *Zvorsca* totă câtă am cumpărat.

«Satul *Izlasul* jumătate, cu rumâniī jumătate și viile iar jumătate.

«Satul *Comoșteni* jumătate și cu rumâniī jumătate și viile iar jumătate i morile.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Satul *Radeștița* jumătate și cu rumâniī jumătate și viile jumătate.

«Satul *Nedēia* jumătate și rumâniī iar jumătate.

«Satul *Măceșelul* jumătate.

«Den jumătate de sat de la *Marmure* ce iaste partea noastră jumătate.

«Satul *Hălmăjelu* i *Anini* ot *Mehedinți*, cu rumâniī, cu viile.

«Satul *Bogoșăii* jumătate, partea noastră și cu rumâniī jumătate.

«Satul *Aninișul* ot *Gorj*, câtă iaste partea noastră.

«Satul *Mogoșoia* peste tot hotarul, cu casele de piatră, cu curțile, cu viea, cu heleșteul, cu mōra.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

- «Moșia de la *Străulești* totă.
- «Moșia de la *Buciumeni*.
- «Moșia de la *Gorgănele* și de la *Chitila*, totă.
- «Satul *Andreăștii* peste tot și cu rumâni și cu morile în lalo-mița și cu balta.
- «Moșia de la *Tătărăi*, câtă am cumpărat cum arată zapisele.
- «45 de pogone de viie de la *Sărata*, ce să chiamă *Lipianca* și cu moșia de acolo, a treia parte, și să i să facă și pimnița de piatră.
- «Den viile céle mari de la *Săteni* și cu pimnița de piatră și cu casele désupra, jumătate.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

- «Den viile de la *Pitești*, de la *Leșcióra*, iar a patra parte.
- «18 pogone de viie la *Scăian*, care s'aũ cumpărat de la *Fupânsa Preda a lui Statie Vistierul* și de la *Radul Stolnicul Izvoranul*.
- «Leat $\frac{7\frac{2}{7}\frac{2}{1}\frac{1}{3}}$.
- «Moșia *Miclăușanilor* și cu morile, după cum arată zapisele céle de cumpărătore.
- «Moșia de la *Drăgoești*, dupre cum arată zăpissul lui *Mihaiu Postelnicul Corbeanul*.

Partea fiu mieũ Radului Brâncoveanul.

«Den *Brâncoveni* și cu alalte moșii hotarẽ ce țin de *Brâncoveni*, *Jăgălia*, *Criva de jos* jumătate, *Criva de sus* totă și alte hotarẽ până în Olt: să țiie a patra parte și cu rumâni iar a patra parte, și cu casele de piatră ale lui *Matei Voevod*. Iar curtea cu tóte dichisele ei și cu foisorul cel de piatră, din viie și cu viile, împrejur, jumătate.

«Moșia de la *Tomeni*, tot hotarul precum arată zăpissul de cumpărătore și cu viile de a colo și cu jumătate de moșie de la *Cotena*.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Den *Cocorăști* și cu moșia *Ceparului*, ce am cumpărat, să țiie a patra parte și den rumâni a patra parte și den viile céle mari unde e curtea cu casele, să țiie jumătate.

«Satul *Drăghiceni*, cu toți rumâni.

«Satul *Frăsinetul*, tot hotarul și cu viea și cu heleșteile.

«Satul *Dăbuleni* de la Baltă, cu rumâni.

«Satul *Betejani*, jumătate și cu rumâni jumătate și cu viea jumătate.

«Satul *Băilești* pe jumătate, cu rumâni jumătate, cu viile jumătate, afară din slugile cele iertate; aceia la cine vor vrea să slujască ca niște slobozi.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Satul *Hrastul* cu rumâni pe jumătate.

«Satul *Corlatele* pe jumătate.

«Moșia de la *Ghidici* câtă iaste a noastră, pe jumătate.

«Moșia de la *Urzicuța* câtă iaste a noastră, pe jumătate.

«Satul *Șușița ot Mehedinți* cu rumâni și cu viile.

«Satul *Ruptura*.

«Satul *Băleni* cu rumâni, totă partea noastră.

(1) l'am dat *mănăstirii Motrul*.

«Den satul *Stăncestii* și cu alte moșii, sate împrejurul lui, a treia parte și cu rumâni și cu munții, tot a treia parte.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Moșia *Porumbreni* totă, cu casele i pimnița de piatră i viile.

»Satul *Obilești* tot, cu heleșteul, cu morile.

«Moșia de la *Frăsinet*, care e peste *Mostiște*, la capul heleșteului, cu stâneni 324.

«Moșia *Zgârçiiilor* totă.

«Un codru de pământ de la *Gurbănești* și cu jumătate din heleșteu și cu jumătate de móră.

«45 de pogóne de viie de la *Sărata* ce se chiamă *Lipianca* și cu o pimniță de piatră și cu moșia de acolo, a treia parte.

«Den viile cele mari de la *Săténi* și cu pimnița de piatră și cu casele désupra, jumătate.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Den viile de la *Fitești*, de la *Leșcióră*, iar a patra parte.

(1) Acest adaos este cu alt condei și altă cernelă scris. Se înțelege că s'a dat de rudele lui Costandin Voevod mai în urmă.

«Viile de la *Scăiană* pogone 26 și cu jumătate den pimnița de piatră și cu jumătate den case.

«Leat $\frac{7\frac{2}{2} \frac{1}{1}}{171\frac{1}{3}}$.

«Viile de la *Ștubée* de la *Sărata*, pogone 22.

«Satul *Puchiană* cu rumâni, precum arată zapisele și cu muntele lui *Leaotă*, iprocî.

Partea fiu mieu lui Matei Brâncoveanu.

«Den *Brâncoveni* și cu alalte moșii, hotarē ce țin de *Brâncoveni*, *Făgălia*, *Criva de jos* jumătate, *Criva de sus* totă și alte hotarē până în Olt: să ție a patra parte și cu rumâni iar a patra parte și cu casele de piatră cele vechi; iar curtea și tôte dichisele ei și cu foisorul cel de piatră den viie și cu viile împrejur, jumătate.

«Moșia de la *Slăvilești* i *Pârdești*, amândouă hotarēle, peste tot, precum arată zapisele de cumpărătoare și cu jumătate de moșie den *Cotēna*.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Den *Cocorăști* și cu moșia *Ceparului* ce am cumpărat, să ție a patra parte și din rumâni a patra parte și den viile cele mari, unde e curtea cu casele, să ție jumătate.

«Satul *Vlădueni*, cu rumâni.

«Satul *Osica*, cu rumâni și cu viile și cu morile.

«Satul *Stoenești*, cu rumâni.

«Satul *Izlazul* jumătate și rumâni jumătate și viile iar jumătate.

«Satul *Comoșteni* jumătate și rumâni jumătate și cu viile jumătate.

«Satul *Radeștița* jumătate și rumâni jumătate și viile iar jumătate.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Satul *Nedēia* jumătate și rumâni jumătate.

«Satul *Măceșelul* jumătate.

«Den jumătate de sat de la *Marmure* ce iaste partea noastră, jumătate.

«Satul *Drincea* cu toți rumâni și cu viile de acolo.

«Satul *Sopotul* cu toți rumâni.

«Den satul *Stănțești* și cu alte moși, sate împrejur, a treia parte și cu rumâni și cu munții, tot a treia parte.

«Satul *Doicești* tot, cu casele de piatră, cu curțile, cu viile, cu morile.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Satul *Bărbătești*, cât s'aũ cumpărat, cu rumâni, cu viile, cu pimnița de piatră și cu casă désupra de lemn.

«Satul *Citățeni* cu rumâni în *Județul Mușcelului* și cu munții, cum s'aũ cumpărat.

«Moșia de la *Țăpăneni* tótă, cum s'aũ cumpărat.

«Satul *Ciocănești*, cu heleșteul, stâneni 600.

«Moșia de la *Neagra*, stâneni 1300.

«Moșia de la *Girul*, stâneni, (loc gol).

«Viile de la *Scăian*, pogone 26 și cu jumătate den pimnița de piatră și jumătate den case.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Satul *Bălești*, cu moșia *Gheonoilor* și a *Văsieștilor ot sud Slam Rîmnic*, tóte aceste hotarē câte am cumpărat.

«26 de pogone de viie în dealul *Gârbovilor* iar la *Slam Rîmnic* și cu crama.

«Den viile de la *Pitești*, de la *Leșcióră*, a patra parte.

* * *

«*Țigani* câți sânt de *vatră*, să-ĩ împarță în patru părți, însă câți vor fi în *Potlogi*, să fie în partea lui *Costandin*; câți vor fi în *Mogoșoia* să fie în partea lui *Ștefan*; câți vor fi în *Obilești* să fie în partea *Radului*; câți vor fi la *Doicești* să fie în partea lui *Mateiu*.

«*Țigani de lae*, încă să-ĩ împarță iar în patru părți s'aũ să aibă globnici, să strângă dajdea după la țigani, după obicéiul lor și să împarță banii în patru părți.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

* * *

Satele și locurile den Ardeal, cum să le împarță, precum semnēză în jos anume:

August 13 1716.

«Satul *Sămbăta de sus*, care iaste de moșie, cu Iobagi, cu casele, cu morile, cu munții, să-l împarță în patru părți frățește.

«Satul *Sâmbăta de jos*, care l'am cumpărat de la *Bamfi Ghiorghie Gubernatorul*, în galbeni de aur ungurești 1000, să-l țiie iar câte patru frați; însă tocmea ne iaste, că când ar da banii ce scriu mai sus, să și ia iar înapoi. Deci când s'ar întâmpla vre-odată, ca să dea banii, să-și ia satul, banii să-i împartă în patru părți, să-și ia fiește care partea po zloți 250.

«Satul *Poiana Mărului*, care l'am cumpărat de la *Nalați* și de la *Secheli*, în lei 3.500 care fac cara-groși 3.000, să-l împartă iar în patru frățește. Insa acest sat s'aũ cumpărat stătător, de la *Nalați* i de la *Secheli*, iar numai Impărăția aũ Crăiaia când va vrea să întorcă banii, il va lua și atuncea banii iar să îi împartă frățește.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Locurile ce aũ pus sătenii de la *Cincul mic*, zălog cu 4 zapise. drept 6.100 de florinți, să le stăpânescă iar câte patru frații. Iar când ar da banii după cum le scriu zapisele, să-i împartă iar câte patru frații.

«Locul de la *Șomărtin*, ce aũ pus zălog sătenii de acolo, drept 3.000 de florinți, să-l stăpânescă iar câte patru frații; iar când ar da banii după cum le scriu zăpisiul, să-i împartă iar câte patru frații.

«Satul *Tamaș Pataca*, den ținutul *Hinedoarei*, care iaste pus zălog de *Bamfi Gheorghie* drept taleri 1.000 să-l țiie iar frățește, iar când ar da banii după cum îi scrie zăpisiul, să-i împartă iar frățește.

«Casele de la *Brașov* ce avem și în *Schêș* și în *Brașovul vechiu*, să le țiie iar câte patru frații.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

A n e x a 2. (1)

Cu mila lui Dumnezeu scriem ce s'aũ dat fiu-meũ lui Costandin la nuntă. Scule, arginturi, haine, precum va semna în nainte.

Ghenarie 20 leat $\frac{7214}{1706}$.

1 inel cu un diamant mare roza, taleri 1700.

1 inel care s'aũ dat de schimb, cu un diamant mare cépa și altele mai mici, taleri 600.

(1) Din Mss. 485 dela Academia Română.

- 1 inel cu un diamant punta, talerî 350.
- 1 păreche de cercei câte cu 3 picióre de diamant și cășuțel câte cu un diamant punta, talerî 3000.
- 1 păreche de cercei de balaș mari cu cășuțel cu diamant roz, talerî 900.
- 1 ghierdan cu diamanturî punte, talerî 1.300.
- 1 păreche de brățări cu 64 de diamanturî roze, za talerî 3.500.
- 1 păreche de brățări cu pafdale, câte cu un diamanțel și robinéle, talerî 200.
- 1 left făcut cruce cu 4 diamanturî mari și cu un picior iar de diamant, za talerî 1.700.
- 1 left cu diamanturî punte și cu piciórele de balaș i zmaragd, talerî 1.300.
- 1 lanț de aur, greú. cu nasturî, cu diamanturî, za talerî 2.300.
- Salbă de zlofi 500, za talerî 1.250.
- 1 țință de ișlic mare și 8 țințe mai micî cu diamanturî și 32 de țințe de mărgăritari cu robinéle i zmaragduri, talerî 600.
- 1 păreche de nasturî de aur cu diamanturî i robinurî, talerî 200.
- 1 păreche de sponci cu diamanturî, za talerî 100.
- 1 păreche de sponci cu robine, talerî 50.
- 1 iie cu mărgăritari, za talerî 500.
- Călțuni cu mărgăritari i zmaragduri, talerî 350.
- 1 păreche de gurî cu mărgăritari, talerî 80.
- 2 părechî de nasturî de mărgăritari, talerî 100.

Hainele ce s'aũ făcut lui și nevêstei.

- 1 șarvanea de canavăț ghiulghiuli cu blană de samur, cu gule-
rul cu céprazele, talerî 1.600.
- 1 felegea de canavăț turungiu cu pânteci de rás, talerî 350.
- 1 conțeș de postav giulghiuli, cu limie de samur, talerî 600.
- 1 serhatlău de canavăț cu pacea de samur, talerî 200.
- 2 dulămi de lastră, talerî 150.
- 2 dulămi de canavăț i atlas cu florî de fir, talerî 120.
- 1 dulamă nevetei, de sarasir alb, greú, cu blană de samur, za
talerî 1.200.
- 1 dulamă de lastră roșie, grea, cu pânteci de rás, talerî 450.

- 1 dulamă de canavăț cu flori de fir cu pacea de samur, taleri 200.
 1 ghiordie de sarasir cu pacea de samur, taleri 180.
 3 rochii: una de sarasir, alta de lastră, alta de hatai, taleri 200

Arginturile tote.

- 12 tipsii, de bucate, taleri 720.
 12 tipsii, de póme, taleri 500.
 12 talere de masă, taleri 450.
 1 lighian cu ibricul lui poleite, taleri 500.
 2 sfeșnice poleite cu mucările lor, taleri 150.
 1 toc cu 12 cușite, 12 furculițe, 12 linguri, taleri 100.
 10 cobóce cu de la *Marica*, taleri 300.
 1 carită frumósă cu stâlpii i măciucele poleite, cu 6 telegari, cu hamurile frumoșe leșești, taleri 700.

Cu mila lui Dumneđeș, scriem ce s'aũ dat fiu-meũ lui Ștefan la nuntă. Scule, arginturi, haine precum va semna în nainte.

Februarie 20 leat $\frac{1217}{1709}$.

- 1 inel de schimb, diamant roza, za taleri 700.
 1 inel iar diamant roza, za taleri 1.600.
 1 inel ce s'aũ dat mai nainte, diamant punta, za taleri 400.
 1 gherdan cu diamanturi mari punte și altele mai mici, za tal. 2.250.
 1 pãreche de cercei câte cu 5 picidre de diamant roze, za tal. 3.500.
 1 pãreche de cercei de balaș mari cu manest de diamant, za taleri 1.200.
 1 left mic cu diamanturi mari hindiș și altele mai mici, za tal. 2.200.
 1 left mai mare cu diamanturi roze și ceape cu picior de zmaragd, za taleri 1.600.
 1 pãreche de brățãri cu 8 diamanturi mari roze și alte 8 punte, și altele mai mici, za talere 2.700.
 1 pãreche de brățãri câte cu 3 paftale cu diamantele i zmaragduri, za taleri 200.
 2 lanțuri, za dramuri 600, cu nasturi cu zmałți, za taleri 1.200
 500 de zloși salbã, za taleri 1.250.

- 1 țință de ișlic cu diamanturî, za talerî 500 și 18 florî de mărgăritarî tot pe ișlic, za talerî 250.
- 2 florî de mărgăritarî cu robine, talerî 60.
- 12 nasturî de aur la o dulamă cu robinurî, za talerî 100.
- 2 părechî de sponci cu diamanturî i zmaragdurî, za talerî 120.
- 1 iie cu mărgăritarî, za talerî 600.
- Călțunî cu mărgăritarî i zmaragdurî, za talerî 200.
- 1 păreche de gurî cu mărgăritarî i robine, za talerî 100.
- 2 părechî de nasturî cu mărgăritarî, za talerî 100.

Hainele.

- 1 șarvanea de canavăț ghiulghiuli cu ceapraz cu blănî de samur cu guler mare, talerî 1.600.
- 1 conteș de postav cu limie de samur, za talerî 600.
- 1 conteș de postav cu pacea de samur, za talerî 230.
- 1 șerhatlău de canavăț cu pacea de samur, za talerî 200.
- 1 dulamă de lastră, grea, za talerî 100.
- 2 dulămî de atlas i canavăț cu florî de fir, za talerî 120.
- 1 dulamă nevêstei, de lastră, grea, albă cu blană de samur, za talerî 1.100.
- 1 dulamă de lastră grea roșie cu pânțece de răs, za talerî 450.
- 1 dulamă de canavăț verde, cu florî de fir, cu pacea de samur, za talerî 200.
- 1 ghiordie de sarasir cu pacea de samur, cu nasturî de mărgăritarî, za talerî 200.
- 3 rochii: 2 de sarasir, una de hatai cu florî de fir, grea, za talerî 250.

Arginturile.

- 12 tipsii, de bucate, za talerî 720.
- 12 talere, de pôme, cu florî, za talerî 500.
- 12 talere, za talerî 400.
- 12 părechî de cuțite, cu furculițe i lingurile lor, za talerî 100.
- 1 lighian cu ibricul lui, poleite, za talerî 400.
- 2 sfeșnice, za talerî 140.
- 14 cobóce, cu de la *Marica*, za talerî 400.

b) Fiicele.

Trecem acum la cele 7 fete ale lui Costandin Vodă Brâncoveanu:

1. Stanca.

Ea s'a născut pe la anul 1676; fôia ei de zestre pörtă data de 1 Noembre 1692; căsătoria ei avu loc la 6 Noembre 1692 cu *Radul Beizadea fiul lui Iliăș Vodă* (vezi aci pag. 47). Cumcă în adevăr Radul Beizadea sin Iliăș Vodă era ginerile lui Costandin Vodă Brâncoveanu, a se vedea proba și la Arh. Statului, condica veliților boierî, No. 9, fila 16, caet 6.

Soțul ei, Radul Beizadea, móre la 1705 Martie 29, și ea rămâne văduvă, iar la 1714 Martie în 15, móre și dinsa fără ca acești soți să fi lăsat urmași. (Vezi aci pag. 143).

Despre cumpărătórea ce face Radul Beizadea în 1700, Mai 25 și 1701, Martie 20 în moșia Scărișóra, cum și alte cumpărători ce face văduva lui, Domnița Stanca în 1706, Mai 11, tot la Scărișóra, a se vedea pag. 451—2, Vol. V, Studii și Documente, Iorga.

Ea veduvind, nu s'a mai remăritat.

2. Maria.

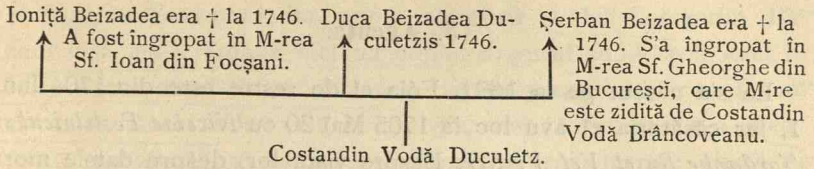
Ea s'a născut pe la anul 1678; fôia ei de zestre este din 1693, Octombree 13. S'a căsătorit cu *Beizadea Costandin Duca, zis și Duculeț*, cel ce fu și în urmă Voevod al Moldovei în 2 rinduri, fiul lui Gheorghe Duca Vodă.

Despre gătirea de nunta lor, despre modul cum s'a săvirșit nunta cum și despre venirea ei ca Dómnă a Moldovei în 1694, pentru a-și vedea părinții în Bucuresci, a se vedea în lucrarea de față pag. 57 și 58.

La 1697, încetéză din viață de bóla ciumei, tinăra Doamnă, în Țarigrad, rămându-le un copil pe care Costandin Brâncoveanu Vodă îl aduce din Țarigrad aici în țară la dinsul, chiar în acel an «ca să-i fie de mîngâiere întristăciunei ce avea de fiica Mării Sale, Dómnă Maria. (A se vedea aci pag. 83).

Actul din 1746 (7254) Martie 10, (Arh. Statului, Acte diplom., No. Arh. 65/1831, fila 3), vorbește de moșia *Latini ot sud Slam-Rînnic*.

Din conținutul actului acestuia extragem următorul arbore genealogic:

Dacă toți copiii aceștia vor fi născuți din Domnița Maria și dacă acești copii vor fi avut urmași, noi nu o putem afirma, căci n'am dat peste acte care să ne vorbească în aste privințe.

3. Ilinca.

Ea s'a născut pe la anul 1682; fôia ei de zestre este din 1698 Februarie 5. Ea s'a căsătorit 1-o cu *Scarlatake sin Alexandru Dragomanul Mavrocordat*; acest soț móre la 1699, Iulie 28 și ea se re-mărită al doilea rînd cu *Șerban Vel Iogofăt și Vel Spătar, sin Șerban Vel Logofăt Grecianu*.

Despre prima ei căsătorie cum și despre mórtea soțului ei Scarlatake, a se vedea aci pag. 85 și pag. 94.

Despre soțul ei de al 2-lea a se vedea în lucrarea de față paginile dela anul 1704 înainte până la sfârșit și mai ales anii: 1704, 1706 și 1712. Despre urmașii lor Grecianii mă voiú ocupa într'un volum separat, în curînd.

4. Safta.

Ea s'a născut pe la anul 1686. Fôia ei de zestre este din 1700 Mai 12 și la 19 Maiú acelaș an ea a fost căsătorită cu *Jordache Crețulescu Vel Cămăraș și în urmă Vel Vornic* (vezi aci pag. 97 și 100).

Acești soți sunt ctitorii bisericei Crețulescu din București.

El móre în anul 1746 și a fost îngropat în Mitropolia din București, iar Safta a murit în 1747 Aprilie, fiind îngropată și ea tot acolo, după ce avu însă grija ca la 1 Martie 1747, ea împreună cu feciorii ei să închine la Mitropolie 3 moși și anume: *Voineștii*

sud Dâmbovița, Gogoși sud Mehedinți și Gojdibrodul din Romanaiți pentru sufletul soțului ei.

Ei avură 4 băieți și o fată și din care copii să trag Crețulești de azi.

5. Aneța.

Ea s'a născut pe la 1691. Fôia ei de zestre este din 1704 Iunie 1, iar căsătoria ei avu loc la 1705 Mai 20 cu *Nicolae Postelnicul sin Fordache Ruset Vel Vistier*. Despre viața lor, despre datele morții lor nu mai insist aci, ci trimit pe cititori la 2 lucrări ale mele și anume: *Câte-va documente și un arbor genealogic pentru a proba descendența Domnului Ștefan Dimitrie Grecianu, fost Senator, din neamul boierilor ot Brâncoveni, Buc. 1902* și: *Starea țării locuite de Români, în sec. al XVIII-lea. Contele Nicolae Rossetti. Buc. 1903*, lucrări din cari doritori vor putea afla destul de detaliat aceea ce ar fi trebuit să mai repetez și aci încă odată.

6. Bălașa.

Ea s'a născut pe la anul 1693; fôia ei de zestre este din 1708 Octombre 30, iar a 2-a și avu loc căsătoria ei cu *Manolache* (viitorul Ban al Craiovei) *Lambrino sin Chiriță Andronache (Lambrino) Hartofilax*. Despre nunta lor a se vedea aci pag. 184.

Câte-va detalii despre acești soți veți și în cele 2 lucrări citate mai sus și la care voiți mai adăoga numai pe aceea că la anul 1745 Aprilie 1: *Manolache Lambrino biv Vel Ban* și cu soția lui *Domnița Bălașa Brâncoveanca* fac un act de danie și milă bisericeii lor, clădită de ei aci în București, cunoscută ađi sub numele de biserica *Domnița Bălașa*.

Tot în 1745 Mai 30 acești soți mai dăruesc bisericeii lor, moșia Săcuieni. Ea a murit prin 1752 și nu aŭ avut nici un urmaș nici de parte bărbătească, nici de parte femeiască.

7. Zmaranda.

Ea s'a născut pe la anul 1696; fôia ei de zestre este din anul 1712 Iunie 8. Ea s'a căsătorit la 1712 în ȃiua de Rusalii cu *Co-*

standin Postelnicul și Vel Sluger sin Grigorie Băleanul Vel Logofet. Despre nunta lor a se vedea aci pag. 224.

Ei însă nu trăesc împreună multă vreme căci Zmaranda mōre și Costandin se căsătorește al 2-lea rind cu *Bălașa sin Șerban Vel Logofet Grecianu*; din prima căsătorie a lui Costandin Băleanul însă, nu-î rămâne nici un copil; singurul copil ce a avut fu Rađu, născut din Bălașa Grecianca, dar dela care alți urmași n'au mai rămas. A se vedea cele ce am ȃis, mai în detaliu în a mea: *Câte-va documente și un arbore genealogic etc.*, lucrare citată și mai sus.

Dăm acum tot sub formă de *Anexe*, foile lor de zestre în detaliu așa cum le găsim într'un manuscris vechiu aflat la Academia Română:

A n e x a 3.

I.

Din mila lui Dumneȃeu scriem zestrile fiemea Stancăi, precum arată în jos anume:

Noembrie 1. leat $\frac{7204}{1692}$ (1).

1 cunună de . . . bucăți, tot cu diamanturi, za taleri 1.200.

1 left tot cu diamanturi și cu 3 picioare mari de zmaragd, za taleri 2.500.

1 pereche de cercei câte cu 3 picioare de diamant și cu cășuțele iar câte cu un diamant roz, za taleri 800.

1 pereche de cercei câte cu un picior de zmaragd mari și cu cășuțe câte cu un diamant roz, za taleri 550.

1 pereche de cercei câte cu un picior de balaș și cășuțele câte cu un diamant, punte, za taleri 300.

1 pereche de cercei câte cu un picior de mărgăritar și cășuțele cu diamanțele, za taleri 200.

1 pereche de cercei câte cu un picior de robin și cășuțele câte cu un diamant roz, za taleri 200.

(1) Veți Academia Română manuscrisul 485, cumpărat de la anticarul Solomon Zviebel la 1891.

- 1 pereche de brățări cu diamanturi mari roz și cu diamanturi mici, za talerî 800.
- 1 pereche de brățări cu diamanturi mari și mai mici, za tal. 250.
- 1 pereche de brățări de aur sadea, împletite, za dramuri 50, tal. 100.
- 1 inel cu un diamant mare roz *care s'aû dat de schimb*, za talerî 400.
- 1 inel cu un diamant punte, za talerî 250.
- 1 inel cu un diamant ghiulghiuli roz, za talerî 200.
- 1 inel cu 3 diemanțele punte, za talerî 50.
- 1 inel cu diamant mezo punte, za talerî 100.
- 1 inel cu un zamfir mare, za talerî 130.
- 1 inel cu un zmaragd și împrejur cu diamanțele, za talerî 120.
- 1 inel cu un balaș, za talerî 80.
- 1 inel cu robin, za talerî 50.
- 12 șiruri de mărgăritare mare, zaiuri 40, za talerî 600.
- 1 vălitură cu acele ei, za talerî 400.
- 2 lanțuri de aur, za dramuri 500, talerî 1000.
- 1 salbă de zloți 400, za talerî 1000.
- Bani pe cap zloți 300 și cu lésă de mărgăritar, za talerî 750.
- 1 ișlic cu flori de mărgăritar și cu pietri, za talerî 300.
- Pe sovon zloți 300, za talerî 750.
- 1 iie cu lésă de mărgăritar, împletită, za talerî 500.
- 2 iî iar cu mărgăritare și cu sârmă, za talerî 400.
- 11 iî cu sârmă, 6 mai grele și 5 mai ușore.
- 6 iî cu șăreturi de fir.
- 10 iî numai cu mătăsuri.
- 1 dulamă de lastră grea, cu blană de samur, cu nasturi de aur, cu diamanturi i robin, za talerî 1400.
- 1 dulamă de sarasir greu, cu limie de samur, cu nasturi de mărgăritar, za talerî 700.
- 1 dulamă de lastră grea, cu pânțece de răs, cu nasturi de mărgăritari, za talerî 450.
- 2 dulămi de lastră mai subțire, cu pacele de samur, cu nasturi za mărgăritar, talerî 500.
- 2 dulămi de canavăț cu flori de fir, cu pacele de samur, cu nasturi cu mărgăritar, talerî 400.
- 1 dulamă de canavăț fără flori, cu pacé de samur, talerî 150.

1 sucnă de sarasir greu, cu sponci de aur de diamantele, gurile cu mărgăritar, taleri 230.

3 sucne de lastră mai suptire, la una cu sponci de aur zmaragduri, taleri 250.

1 sucnă de tabină cu flori de fir, taleri 200.

6 sucne și rochi de hataia cu flori de fir, terșanele, za taleri 300.

2 rochi de terșanel fără flori de fir, taleri 40.

2 ghiordii, una de lastră, alta de tabin, cu flori de fir, cu pacéle de samur, taleri 300.

4 brâne cu căpătâile de fir, taleri 60.

1 zăvast în 7 foi, de lastră, căptușită cu taftă leșască, za tal. 200.

1 zăvast de hatai cu flori de fir în 8 foi, za taleri 150.

Așternutul.

1 plapomă de zarbap greu cu cearșaful cu flori de fir.

1 plapomă de hatai cu flori de fir.

1 ciarșaf greu, peste tot cu flori de fir și 3 ciarșafuri cusute cu flori de mătase i fir, tal. (loc alb).

2 perine mari și 4 mici cu fețele cu flori de fir și alte 2 părechii de fețe cu flori de mătase i fir și pilota cu față de atlas.

4 perine de frenghie gréle.

2 covóre de mătase ca săgedélele.

1 covor mare de pat.

6 săgedéle.

Care face tot așternutul talere 800.

1 oglindă cu pervazurile de argint și alta mai mică, talere 150

Masa cum să cade.

Adică: 5 mése, 3 peșchire, 12 șărvete cu flori de fir și alte 36 de șărvete cu flori de mătase și o măhrămă de mâini cu flori de fir și 3 măhrămi de mâini cusute cu flori, fac tóte talere 250.

12 tipsii de argint, za talere 800.

12 tipsii de argint cu flori, de póme, za talere 400.

24 tipsii de cositor, za talere 60.

24 tipsii de aramă, za talere 40.

12 talere de argint, za talere 400.

- 24 de talere de cositoriū, talere 30.
 4 cobóce de argint, talere 120.
 24 de lingurī și 12 cuțite și 12 furculițe și o solniță tot argint, taleri 150.
 6 talere de argint în cornurī poleite, talere 200.
 1 lighian, 1 ibric de argint, za talere 300.
 Lighian, ibric de aramă poleite, za talere 15.
 2 sfeșnice de argint cu mucarea, talere 70.
 2 sfeșnice de aramă, talere 10.
 1 buhurdar i ghiuluptan de argint, talere 50
 1 cal de ginere cu podóbe frumoșe, talere 400.
 Carâta cu 6 telegarī și cu 4 perine de fringhie, 2 săgedéle, tal. 800.
 1 rădvan cu 6 telegarī, talere 300.
 6 telegarī cu o cuhnie, talere 200.
 400 oi cu mieī, za talere 500.
 40 boī de plug, za talere 250.
 30 vaci cu vițeī, za talere 120.
 20 iape cu mânji și cu armăsar, talere 300.
 150 mătcī de stupi, za talere 150.
 Satul *Cilianii* cu rumâni, cu viile și cu alte hotarē ce s'au măi cumpărat pe lângă ei stâneni de moșie în satul *Tiha de sus* pe din jos de *Cilianii*.
 Satul *Scărișora* partea noastră ce iaste alésă, cu rumâni și cu viile.
 Moșia de la *Clanța i Tigenii*, care să chiamă *Tunarii*, cu heleşteul și casele, cu pimnița de piatră.
 Viile de la *Fitești* ce am cumpărat de la feciorii lui *Ștepan*.
 20 de pogóne de viie la *Schei* (1).

(1) 1718 (7226) *Martie 9*. (Vezi Arh. St. Mitr. Buc. pach. 78, doc. 1. Copie după originalul autograf al Doamnei Marica).

† Maria Doamna a răpoșatului Costandin Voevod Brâncoveanul, dat'am această carte a noastră sfinteī Mitropolii de aici din orașul București, și prea sfințitului Părintelui nostru chir Mitrofan Mitropolitul țerei, ca să aibă a ținea și a stăpâni viile noastre de la Știubée ot sud Buzău, însă pogoane 21, duprecum sunt îngrădite cu gardu de jur împrejur și cu toate dichisele lor câte se vor afla. Care vii ne sunt de moștenire dela părinții și moșii noștri. Pentru că întâmplându-se, mórte fie-mea Stancăi, și îngropându-se la această sfântă Mitropolie, fost'au lăsat în diată ca să se dea pentru pomenirea ei la această

Casele din *București* cu locul.

30 suflute de țigani cum scriu în jos anume :

Părvul țiganul cu țiganca lui și cu un fecior Nedelea.

Maria Văd (uva) i sin ego Stan.

Dragomira Văd (uva) i sin ego Ivan și Maria i Preda fete.

Stana Văd (uva) i sin ego Ștefan i Lupu i Voico; Brândușa i

Rada fete și țiganca lui Ștefan i sin ego Marin.

Marin, Stanca țiganca lui i sin ego Gheorghie i Lupul i Simion;
Pârva i Stanca fetele lor.

Radul, Stana țiganca lui i sin ego Marin.

Stanciul, Vlădae țiganca lui i sin ego Dragomir.

cin liude 30.

II.

*Cu mila lui Dumnezeu scriem zestrile fiemea Mariei,
precum arată în jos anume.*

Octomvrie 13 leat $\frac{7202}{1693}$.

1 cunună de 15 bucăți, tot cu diamanturi, taleri 1.000.

1 left cu diamanturi și cu 3 picioare mari de zmaragduri, za taleri 2500.

sf. Mitropolie sălaşe de țigani și 12 pogoane de vie din dealul Șcheilor ot sud Saac, care pogoane fiind împreunate tot într'un răzor cu alte vii ale ei ce 'i-au fost de cumpărătoare și împreună și cu ale noastre ce ne sunt de moștenire, fost'au socotit de au fost așezat și aceste cuvinte în diată, că de nu s'ar putea suferi frații ei sau alți din neamul nostru, la cine ar rămânea ca să stăpânească aceste vii, ca să fie cu călugării la un loc, să aibă a da sfintei Mitropolii alte vii pentru aceastea, adică vii pentru vii. Decî după aceeaș socoteală socotind și noi că miluind Dumnezeu pe nepotul nostru Costandin ca să ajungă în vârsta sa, nu se va putea suferi nici se va putea îngădui ca să fie cu călugării la un loc, fiind viile amestecate tot într'un răzor, am socotit de am dat sfintei Mitropolii aceste vii ce scriu mai sus, însă viile infundate duprecum sunt îngrădite cu gard, și dimpreună cu toate dichisele lor, și pentru pogone 12 ce au lăsat fie-mea Stanca pentru pomenirea ei am dat pogone 21, ca să fie și pentru a ei nesfârșită pomenire și a părinților și fraților ei. Drept aceea am dat această carte a noastră sfintei Mitropolii ce scrie mai sus, ca să stăpânească aceste vii cu bună pace de către tot neamul meu în veci. Și pentru mai adevărată credința am întărit cu iscălitura și cu pecetea mea mai jos ca să se crează. Martie 9 dni, leat 7226.

(ss) Marica Doamna a răposatului Costandin Vo(evo)d B.

(ss) Costandin B.

Pe pecete să citește: *Costandin Bojiu milostio Gospod Zemle Vlașcoe.*

La mijloc este figurată :o coronă, iar sub coronă este: *un corb cu crucea în cioc.*

1 pereche de cercei câte cu (loc gol) picior de diamant și cășutele iar diamant, taleri 850.

1 pereche de cercei câte cu un picior de zmaragd mare și cășutele câte cu un diamant, za taleri 450.

1 pereche de cercei câte cu un picior, de balaș marî și cu manes câte cu un diamant roz, za taleri 650.

1 pereche de cercei iar câte cu un picior de zmaragd mai mic și cu maia cu diamanturi, za taleri 130.

1 pereche de brățări cu 14 diamanturi marî roz și cu 28 mici, punte, za taleri 1.200.

1 pereche de brățări cu diamanturi mici, taleri 250.

1 pereche de brățări de aur împletite, dramuri 30, za taleri 60.

1 inel cu un diamant punte, *care l'am dat schimb*, za taleri 550.

1 inel cu un diamant mezo punte, za taleri 250.

1 inel cu 4 diamanturi roze, za taleri 200.

1 inel cu un diamant mai mic, roz, za taleri 80.

1 inel cu un zmaragd, za taleri 100.

1 inel cu un zamfir, za taleri 80.

1 inel cu un robin, za taleri 70.

1 inel cu un balaș, za taleri 50.

10 șiruri de mărgăritar mare, zaiuri 40, taleri 600.

Ișlic cu flori de mărgăritar și cu zmaragduri și cu o țintă în mijloc, cu un diamant roza mare și cu 7 mai mic, za taleri 350.

2 lanțuri de aur, za dramuri 630, taleri 1.200.

2 sălbî de galbeni ungurești 700, za taleri 1.750.

300 de galbeni pe cap și cu lésă de mărgăritar, za taleri 800.

1 iie cu lésă de mărgăritar împletită, za taleri 500.

2 iî iar cu mărgăritar și cu sârmă, za taleri 500.

12 iî cu sârmă, 6 mai grele, 6 mai ușore.

7 iî cu șăreturi de fir.

10 iî numai cu mătăsuri.

1 dulamă de lastră grea, albă, cu flori galbene și cu nasturi de aur, cu diamanturi i robine, cu blană de samur, za taleri 1.400.

1 dulamă de lastră ghiulghiuli, grea, cu limie de samur, cu nasturi de mărgăritar, za taleri 650.

1 dulamă de lastră roșie, grea, cu pânțecă de răs, cu nasturi de mărgăritar, za talerî 450.

2 dulămî de lastră: una galbenă, alta ghiulghiulie, măi supțirî, cu nasturi cu mărgăritar și cu pacéle de samur, za talerî 400.

2 dulămî de canavăț, una verde alta roșie, cu nasturi cu mărgăritar, cu pacéle de samur, za talerî 350.

2 ghiordii de lastră cu pacéle de samur, za talerî 250.

1 ghiordie de hatai cu florî, cu cacum, talerî 60.

1 sucnă de sarasirî, cu sponcile de aur, cu diamanturî și cu gurî cu mărgăritar, za talerî 250.

1 sucnă de lastră albă, cu sponcile de aur, cu robine, za talerî 150.

2 sucne de lastră, măi supțirî, ghiulghiuli și cemeni, za talerî 120.

3 sucne de belacósă, cu florî de fir, za talerî 150.

4 sucne de hatai cu florî de fir, za talerî 160.

4 brâne cu căpătăele cu fir, za talerî 50.

1 zăvas de lastră în 7 foi, coțî 32, căptușită cu taftă leșască, za talerî 150.

1 zăvas de hatai cu florî de fir în 8 foi, coțî 36, za talerî 80.

Așternutul.

1 plapomă de zarbap cu ciarșafurî cusute cu florî de fir.

1 plapomă de hatai cu florî de fir cu ciarșaf.

1 ciarșaf cusut peste tot cu florî de fir de Țarigrad.

3 ciarșafe cu florî de mătase și cu fir de țară.

2 perine marî și 4 micî, cu fețele cu florî de fir și alte 2 părechî de fețe de perine cusute cu mătase i fir.

1 pilotă cu fața de atlas roșu cărmâz.

Tóte fac talerî 500.

4 perine de frenghie cu câmpul de fir de Venetia, za talerî 120.

2 covóre de mătase cu săgedéle, za talerî 80.

1 covor mare de pat, za talerî 50.

6 săgedéle, za talerî 50.

1 oglindă mare cu pervazurî de argint, talerî 150.

Rânduiala mesei.

6 mese, 4 peschire, 12 șervete, cu flori de fir.

36 șervete cusute cu flori, mătăsură i colți.

1 măhramă de mâini cu flori de fir și alte.

3 măhrami cusute cu flori de mătase i fir.

Fac toate taleri 250.

12 tpsi de argint, de bucate, za taleri (800 șters).

12 tpsi de argint cu flori, de pome, za taleri (400 șters).

12 talere de argint, za taleri (400 șters).

6 talere de argint, poleite în cornuri, taleri (loc alb).

12 perechi de cuțite cu plăsele de argint, 12 linguri de argint.

24 tpsi de cositori.

24 tpsi de aramă.

24 talere de cositori.

4 coboce de argint.

1 năstrapă de argint.

1 solniță de argint.

1 lighian, ibric de argint.

1 lighian, ibric de aramă, poleite.

2 sfeșnice de argint cu o mucare.

2 sfeșnice de aramă.

1 ghiulptan i buhurdan de argint poleite,

Aceste vase toate fac, taleri 2.500.

Carita cu 6 telegari, cu hamurile lor și cu săgedele i 2 perechi de perine de frenghie, za taleri 1.000.

2 Cămară ferecate, cu 2 perechi de telegari și cu hamurile lor, za taleri 900.

400 oi cu miei, za taleri 500.

40 boi, de plug, za taleri 250.

30 de vaci cu viței, za taleri 120.

20 de iape cu mânji i un armăsar, za taleri 300.

200 de măci de stupi, za taleri 200.

Satul *Slimnicul* cu tot hotarul și cu toate viile pogone 35.

Satul *Gugeștiu* cu morile.

Moșia de la *Leteni* de lângă *Brăila* și alte moși pren alte hotare

tôte câte s'au cumpărat de la *Jupâneasa Stanca Coțofeanca* și de la alți precum arată cartea a 12 boiarî hotarnicî.

20 de pogone de viie în *délul Cândeștilor* în *Slam Rîmnic*.

III.

*Cu mila lui Dumnezeu scriem zestrile fiemea Ilincăi,
precum scriu în jos anume:*

Februarie 5 leat ($\frac{7206}{1698}$).

1 cunună de 15 bucăji, tot cu diamanturî, za talerî 1.200.

1 left tot cu diamanturî și cu 2 picîore de balaș și unul de zmaragd, za talerî 2.000.

1 pereche de cercei câte cu 5 picîore de diamant și cășuțele iar cu diamanturî, punte, za talerî 1.000.

1 pereche de cercei de zmaragd câte cu un picior și cășuțele cu robin, za talerî 450.

1 pereche de cercei câte cu un picior de balaș și cășuțele cu diamant roz, talerî 350.

1 pereche de cercei câte cu un picior de zamfir și cășuțele cu robin, za talerî 100.

1 pereche de brățări cu 14 diamanturî mari roze, za talerî 1.200.

1 pereche de brățări cu 20 diamanturî roze și cu robinéle, za talerî 350.

1 pereche de brățări de aur, împletite și cu pietricéle, za tal. 80.

1 inel cu un diamant roza *care l'am dat de schimb*, za tal. 350.

1 inel cu un diamant roza, za talerî 300.

1 inel cu un diamant iar roza, za talerî 180.

1 inel iar cu diamanturî 9 care i l'am dat la *cale primare*, za talerî 170.

1 inel cu un zmaragd, za talerî 120.

1 inel cu un balaș, za talerî 120.

1 inel cu zamfir și cu 6 diamanțele punte, za talerî 130.

1 inel cu un robin, za talerî 60.

12 șîruri de mărgăritari mare, zaiuri 34, za talerî 600.

1 ghierdan tot cu robinéle, za talerî 100.

2 lanțurî de aur cu nasturî cu jmalț, dramuri 600, za talerî 1.200.

1 ișlic cu o flóre, în mijloc cu un diamant mai mare și cu 20 mai mică și cu 20 floră de mărgăritari și câte cu o căsuț cu un robin, za taleră 350.

2 sălbă za zloț 400 și zloț 300 pe cap cu lésă de mărgăritari și zloț 300 pe sovon iar cu mărgăritari, cin zloț 1.000, za tal. 2.550.

1 iie cu lésă de mărgăritari, împletită, taleră 600.

2 ii iar cu mărgăritari, za taleră 500.

10 ii cu sîrmă.

6 ii cu șereturi de fir.

10 ii cu mătăsuri; tóte za taleră 400.

1 dulamă de lastră albă, grea, cu floră galbene, cu spinare de samur, za taleră 1.150 și nasturi de aur cu diamanturi, za taleră 260.

1 dulamă de sarasir alb, cu limie de samur, cu nasturi za mărgăritari, za taleră 650.

1 dulamă de lastră ghiulghiuli, grea, cu pânteci de răs, cu nasturi de mărgăritari, za taleră 550.

1 dulamă de lastră roșie, cu pacéle de samur, cu nasturi de mărgăritari, za taleră 280.

1 dulamă de lastră galbenă, cu pacé de samur, cu nasturi de sîrmă amestecați cu mărgăritari, za taleră 240.

2 dulămă de canavăț cu floră de fir, una turungi, alta ghiulghiuli, cu pacéle de samur, cu nasturi amestecați cu mărgăritari, za tal. 450.

3 ghiordii: una de lastră, alte două de hatai cu floră de fir; 2 cu pacéle de samur, una cu cacumi și una iaste cu nasturi de mărgăritari, za taleră 350.

1 sucnă de lastră, grea, turungi, cu sponci de aur, cu diamanturi, cu guri cu mărgăritari, za taleră 250.

1 sucnă de lastră albă, cu sponcile de aur cu zmaragduri, za tal. 130.

2 sucne de lastră, una vërde alta galbenă, za taleră 120.

1 rochie de tabin cu floră de fir, za taleră 60.

4 sucne i rochiă de hatai cu floră de fir, taleră 200.

4 sucne de belacósă cu floră de fir, za taleră 200.

2 zăbune de sandal de Veneția.

1 zăvas de lastră în 8 foi, coți 36, căptușite cu sandal de Veneția, za taleră 170.

1 zăvas de hatai cu flori de fir, coți 36, căptușite cu sandal, za taleri 100.

Așternutul.

1 plapomă de zarbap cu cêrșaful cu flori de fir; și altă plapomă de hatai cu flori de fir cu cêrșaful ei și un cêrșaf cusut peste tot cu flori de fir, 3 cêrșafuri cusute cu mătăsuri și cu fir, 2 perine mari și 4 mici cu fețele cu flori de fir și alte 2 părechii de fețe de perine cusute cu mătase și cu fir și o pilotă de atlas roșu cârmâz; prețul acestora tuturilor talere 390.

4 perine de frenghie cu câmpul de fir de Veneția, za taleri 120.

2 covóre de mătase, za taleri 80.

1 covor mare de pat, za taleri 40.

6 săgedéle bune, za taleri 60.

2 oglinzi mari una cu pervazurile de argint, za taleri 180.

Rânduiala mesei.

6 mése leșești și de țară.

5 peșchire de țară.

12 șârvete cu flori de fir.

36 șârvete cusute cu mătase i colți.

4 măhrămii de mâini, una cu flori de fir și 3 cu flori de mătase și cu fir.

1 masă de dulceți, peste tot cu flori de fir.

12 tipsii de argint mari.

12 tipsii de argint cu flori, de póme.

12 talere de argint.

6 talere de argint în cornuri, poleite peste tot.

1 toc cu 12 cuțițe, 12 furculițe, 12 linguri de argint.

24 de tipsii de cositori.

24 tipsii de aramă.

24 talere de cositori.

4 coboace de argint.

1 solniță de argint.

1 lighian cu ibricul lui de argint.

1 lighian cu ibricul lui de aramă, poleit.

2 sfeșnice de argint cu o mucare.

1 ghiuluptan și un buhurdan de argint, poleite.

Acestea tóte fac talerî 2.650.

1 carită cu 6 telegari, cu hamurile, cu 2 săgedéle, cu 4 perine, za talerî 1.000.

1 rădvan cu 6 telegari, cu hamuri, za talerî 400.

1 cal de ginere, cu șaoa i scări de argint cu raft, cu paloș, cu buzdugan, za talerî 400.

400 de oi cu mieî și 20 de arefi, za talerî 630.

40 de boi mari de plug, za talerî 300.

30 de vaci cu vișei, za talerî 150.

20 de iape cu mânji și cu un armăsar, za talerî 300.

200 de mătcî de stupi, talerî 200.

Satul *Tătărăniî* și cu partea lui *Dumitrașco Sărdariul* peste tot și cu morile.

Satul *Corneștî* peste tot și rumâniî.

20 de pogóne de vii la *Scăianî*.

Viile de la *Piteștî*, ce am cumpărat de la *Șerban Rătescul* și de la sora *Răteștilor*.

Satul *Surlariî de pe Mostiște*.

Casele den *Bucureștî*.

30. de suflete de țiganî anume:

Jitian țiganul, Voica țiganca lui i sin ego Jitian i Radul i Ruja fata lui Jitian.

Stana țiganca i sin ego Dragul i Négul i Calotă.

Stan Munteanul ot *Buzeștî*, Anghelina fata lui i Comana fata lui i sin ego Apostolache i Dona.

Hiera țiganul i Néga fata lui Jitian.

Radu Carabăț, Ana țiganca lui i sin ego Gheorghie i Sima.

Stan țiganul, Stoica țiganca lui i Stoica fata lor.

Ion Rătă sin Țira, Rada țiganca lui.

Gherghe, Neacșa țiganca lui i Stanca fata lor.

Păuna fata Țărăi cu 2 fete: Cărstina i Anca.

cin liude 31.

IV.

Cu mila lui Dumnezeu scriem zestrile fiemea Saftei, cum arată în jos anume:

Maș 12 leat $\frac{7208}{1700}$.

1 cunună de 15 bucăți, tot cu diamanturi, taleri 1.200.

1 left tot cu diamanturi și cu 2 picioré de zmaragd și unul de balaș, za taleri 2.300.

1 păreche de cercei câte cu 3 picioré de diamant și cășușel iar cu diamanturi punte, za taleri 1.100.

1 păreche de cercei de zmaragd, câte cu un picior mare și cășușel cu robinuri, taleri 450.

1 păreche de cercei câte cu un picior de balaș și cășușel cu diamanturi, za taleri 380.

1 păreche de cercei câte cu un picior de zamfir și cășușel cu diamanturi, za taleri 120.

1 păreche de brățări cu 20 diamanturi mari roz și 60 mici punte, za taleri 1.400.

1 păreche de brățări cu diamanturi roz și cu robinéle, za taleri 350.

1 păreche de brățări de aur, câte cu 4 paftale cu diamantele, za taleri 130.

1 inel cu diamant mare hindiș *care l'am dat de schimb*, za taleri 450.

1 inel cu un diamant roz și 12 maș mici, za taleri 250.

1 inel cu un diamant roz *care s'aũ dat la cale primare*, za taleri 200.

1 inel cu un diamant punte în mijloc și maș mici iar punte, za taleri 80.

1 inel cu balaș mare, za taleri 140.

1 inel cu zamfir, za taleri 100.

1 inel cu un zmaragd, za taleri 100.

1 inel cu un balaș, za taleri 85.

11 șiruri de mărgăritari mare, zauri 36, za taleri 650.

2 lanțuri de aur cu nasturi de jmaț, dramuri 600, za tal. 1.200.

1 ișlic cu o flóre în mijloc cu un diamant maî mare și cu 24 maî micî și cu 20 florî de mărgăritari câte cu o cășuță cu zma-
ragd, za talerî 350.

1000 de zlofi ungurești, 400 sălbî: 300 pe cap, 300 pe sovon și
cu mărgăritari, za talerî 2.600.

3 îi cu mărgăritari, za talerî 1.100.

11 îi cu sârmă.

6 îi cu șereturi de fir.

10 îi cu mătăsuri; tóte fac talerî 400.

1 dulamă de lastră, grea, albă cu florî galbene, cu spinare de
samur, cu nasturi de aur, cu diamanturi, za talerî 1.300.

1 dulamă de sarasir galben, cu limie de samur, cu nasturi de măr-
găritari și cu robinéle, za talerî 650.

1 dulamă de lastră, grea, ghiulghiuli, cu pânțece de răs, cu nas-
turi de mărgăritari și cu robinéle, za talerî 450.

1 dulamă de lastră roșie, cu pacéle de samur, cu nasturi de măr-
găritari, za talerî 280.

1 dulamă de lastră verde cu pacé de samur, cu nasturi de măr-
găritari, za talerî 240.

2 dulămi de canavăț, cu florî de fir, una verde alta roșie, cu pa-
cele de samur, cu nasturi de mărgăritari amestecați cu sirmă, za
talerî 450.

3 ghiordii: una de lastră albă de belacósă cu florî de fir, alta de
hatai cu florî de fir, 2 cu pacéle de samur, alta cu cacumî, la una
nasturi de mărgăritari, za talerî 350.

1 sucnă de lastră, grea, turungi, cu florî albe, cu sponcile de aur,
cu diamanturi cu gurile cu mărgăritari, za talerî 250.

1 sucnă de lastră cu dungî albe și ghiulghiuli, cu sponcile de aur
cu robinéle, za talerî 100.

2 sucne de lastră, una albă alta ghiulghiuli, cu dungî, za tal. 120.

1 rochie de tabin ghiulghiuli cu floricele de fir, za talerî 60.

8 sucne i rochiî de belacósă, cu florî de fir i hataiale iar cu florî
de fir i atlaze cu florî de fir, za talerî 400.

2 brâne cu căpătaele de fir.

2 zăbune de sandal de Veneția.

1 zăvast de hatai cu florî de fir în 7 foi, coji 35, căptușite cu
sandal, za talerî 150.

Așternutul.

1 plapomă de zarbap cu cêrșaful cu florî de fir, și altă plapomă de hataî cu florî de fir cu cêrșaful ei și un cêrșaf cusut peste tot cu florî de fir și 3 cêrșafuri cusute cu mătăsuri și cu fir și 2 perine mari și 4 mici cu fețele cusute cu florî de fir și alte 2 perechi fețe de perine cusute cu mătăsuri și cu florî de fir și o pilotă de atlaz roșu parango. Prețul acestora talerî 400.

4 perine de frenghie, gréle, cu fir de Veneția, za talerî 120.

2 covóre de mătase, za talerî 80.

1 covor mare de pat, talerî 40.

6 săgedéle, talerî 60.

2 oglinđi mari una cu pervazele de argint, za talerî 180.

Rânduiala mesei.

6 mese leșești și de țară.

5 peșchire de țară.

12 șervete cu florî de fir.

36 de șervete cusute cu mătase și altele cu colți.

4 mährămî de mâini, una cu florî de fir și 3 cu florî de mătase și cu fir.

1 masă de dulceț, peste tot cu florî de fir.

12 tipsii de argint mari.

12 tipsii de argint cu florî, de póme.

12 talere de argint.

6 talere de argint în cornuri, poleite peste tot.

1 toc cu 12 cuțite, 12 furculițe, 12 linguri, de argint.

24 tipsii de cositori.

24 tipsii de aramă.

24 talere de cositori.

4 coboace de argint.

1 solniță de argint.

1 lighian, un ibric de argint.

2 sfeșnice de argint cu o mucare.

1 ghiulptan, un buhurdan de argint.

1 lighian, un ibric de aramă, poleite.

Aceste tóte za talerî 2.600.

1 carită cu 6 telegari, cu hamurile nemțești, cu 2 săgedele și cu 4 perini de frenghie, za taleri 1.000.

1 rădvan cu 6 telegari, cu hamurile lor, taleri 400.

1 cal de ginere cu șaoa, cu scările de argint, cu raft, cu paloș
cu buzdugan, za taleri 450.

1 cămară cu 6 telegari, cu hamuri, taleri 200.

400 de oi cu miei și 20 de areți, za taleri 600.

40 de boi mari, de plug, za taleri 300.

30 de vaci cu vițeii, za taleri 180.

20 de iape cu mânji și cu un armăsar, taleri 300.

150 de mătcă de stupi, taleri 150.

Satul *Șerbănești* cu rumâni.

Satul *Florul* peste tot hotarul.

Tot hotarul *Momicenilor*.

Moșia *Stoborăștilor* de lângă *Vede* ce-i ȃic *Abota*.

Moșia de la *Lac* de lângă *Șerbănești*.

Viile de la *Pitești ot Gorgan*, cu delnița ot *Bădești*.

Viile de la *Slatina*.

Satul *Hrăburul ot Ialomița*.

Casele din *București* cu locul.

30 de suflete de țigani anume:

Stoica țiganul, ce s'aũ cumpărat de la *Cioranul* i Stoica țiganca lui i sin ego *Alixandru*.

Stancul sin Stoicăi, *Milé* țiganca lui și cu 2 feciori și 3 fete.

Vladul țiganul ce s'aũ cumpărat de la *Fădeanul* i Mina țiganca lui cu doi copii și cu o fată.

Radul țiganul ce s'aũ luat schimb de la *Buzăscul* pentru alți țigani ai noștri, *Marica* țiganca lui i sin ego *Stan* i *Ivan* i *Stoica*.

Mihai țiganul ot tam, *Stanca* țiganca lui i sin ego *Băran* i *Micul* i *Călin* i *Puiul* și altul mic.

Mușat ot *Brâncoveni*, *Maria* țiganca lui, fata *Ivanei* ot *Brâncoveni* cu fiesa *Stanca*.

cin liude 30.

V.

*Cu mila lui Dumnezeu scriem zestrile fiemea Ancuței,
cum arată în jos anume:*

Iunie 1 leat $\frac{721\frac{1}{2}}{1704}$.

1 cunună de 15 bucăți, cu diamanturi peste tot, za talerî 2.000.

1 left peste tot cu diamanturi și cu un picior de zamfir mare și cu 2 picioré mai micî de balaș, za talerî 2.000.

1 păreche de cercei câte cu 5 picioré de diamanturi și cășușel iar de diamanturi, za talerî 1.100.

1 păreche de cercei de balaș cu cășușel de diamanturi roz, za talerî 700.

1 păreche de cercei de zmaragd cu cășușel cu diamanturi roz, za talerî 350.

1 pereche de cercei de balaș mai micî cu cășușel iar cu diamanturi, za talerî 200.

1 păreche de brățări cu 20 diamanturi mari roze și cu 70 diamanturi micî punte, za talerî 1.600.

1 păreche de brățări mai micî cu 88 diamanțele mai micî punte, za talerî 400.

1 păreche de brățări de aur, câte cu 4 paftale cu robinéle, za talerî 50.

1 inel cu un diamant mare roz *care s'aũ dat de schimb*, za tal. 450.

1 inel cu un diamant mare roz în trei colțuri, za talerî 250.

1 inel cu un diamant mezo punte, za talerî 200.

1 inel cu un diamant punta, za talerî 100.

2 inéle cu balașuri, za talerî 220.

1 inel cu un zamfir, za talerî 120.

1 inel cu un zmaragd, za talerî 100.

1 inel cu un diamant gros ascușit *ce s'aũ dat la calea primare*, za talerî 400.

12 șiruri de mărgăritare, zaiuri 36, za talerî 650.

2 lanțuri de aur câte cu 8 nasturi cu zmalți, dramuri 600, za talerî 1.200.

1 ișlic cu o flóre în mijloc cu un diamant mai mare și cu 24 mai micî și cu florî za mărgăritari, za talerî 450.

- 1 ișlic iar cu florî de mîrgăritarî mai micî, za talerî 100.
- 1000 zloțî ungureștî, 400 sălbî, 300 pe cap, 300 pe sovon, cu mîrgăritarî, za talerî 2.650.
- 3 iî cu mîrgăritarî, za talerî 1.100.
- 12 iî cu sîrmă.
- 6 iî cu șëreturî.
- 12 iî cu mătăsuri; tôte za talerî 400.
- 1 dulamă de lastră albă, cu florî galbene peste tot de fir cu 12 nasturî de aur cu diamanturî cu blană de samur, za talerî 1.350.
- 1 dulamă de lastră albă tot de fir cu limie de samur, cu 12 nasturî de mîrgăritarî și cu robinéle, za talerî 650.
- 1 dulamă de lastră, grea, ghiulghiuli, cu 12 nasturî de mîrgăritarî, cu robinéle cu pantece de răs, za talerî 450.
- 3 dulămî de lastră, una galbenă, alta vîrde, alta roșie câte cu 12 nasturî de sîrmă și cu mîrgăritarî și cu pacéle de samur, bune, za talerî 750.
- 2 dulămî de canavăț cu florî de fir, gréle, câte cu 12 nasturî de mîrgăritarî și cu pacéle de samur, za talerî 500.
- 3 ghiordiî: una de sarasir galben cu pacea de samur și cu 12 nasturî cu șëreturî de mîrgăritarî, 1 de hataî, alta de belacósă cu cumî cu nasturî de sîrmă mestecațî cu mîrgăritarî, za talerî 350.
- 1 sucnă de lastră albă grea tot de fir cu floricéle galbene cu 12 sponcî de aur cu diamanturî, za talerî 270.
- 1 sucnă de lastră cu dungî albe i ghiulghiuli cu sponcî de aur cu robinéle, za talerî 100.
- 3 sucne de lastră, una ghiulghiuli, alta galbenă, alta verde, za talerî 200.
- 10 sucne de belacósă de atlaze cu florî de fir de hataial i tabinet tot cu florî de fir, za talerî 600.
- 3 brâne cu fir, za talerî 70
- 2 zăbune de sandal de Veneția.
- 1 zăvast de hataî cu florî de fir în 7 foî, coțî 35, căptușite cu sandal de Veneția, za talerî 150.

Așternutul.

1 plapomă de zarbap cu cêrșaful cu florî de fir și altă plapomă de hataî cu florî de fir cu cêrșaful eî și un cêrșaf cusut peste tot cu florî de fir și 3 cêrșafurî cusute cu mătăsurî i fir și 2 perine marî și 4 micî cu fețele cusute cu florî de fir și alte 2 fețe de perinî cusute cu mătăsurî și cu florî de fir și o pilotă de atlas roșu parango.

Prețul tuturilor talerî 400.

4 perine de frenghie gréle cu fir de Veneția, za talerî 120.

2 covóre de mătase, za talerî 80.

1 covor mare de pat, za talerî 40.

6 săgedéle, za talerî 50.

2 oglinđî marî: una cu pervazurile de argint, za talerî 180.

Rânduiala mesei.

4 mese leșești și de țară.

5 peșchire de țară.

12 șervete cu florî de fir.

36 de șervete cusute cu mătase și altele cu colți.

4 măhrămî de mâinî: una cu florî de fir și 3 cu florî de mătase și cu fir.

1 masă de dulceț peste tot cu florî de fir.

12 tipsîi de argint marî.

12 tipsîi de argint cu florî, de póme.

12 talere de argint.

6 talere de argint în cornurî, poleite peste tot.

1 toc cu 12 cuțițe, 12 furculițe, 12 lingurî, de argint.

24 tipsîi de cositorî.

24 tipsîi de aramă.

24 talere de cositorî.

4 cobóce de argint.

1 solniță de argint.

1 lighian, 1 ibric de argint.

2 sfeșnice de argint cu o mucare.

1 ghiuluptan, un buhurdan, de argint.

1 lighian, un ibric de aramă, poleite.

Acéste tóte prețul lor, talerî 2.650.

1 carită, cu 6 telegari, cu hamurile nemțești și cu 2 săgedele și cu 4 perine de frenghie, za talerî 1.000.

1 rădvan cu 6 telegari cu hamurile lor, za talerî 400.

1 cal de ginere, cu șaoa, cu scările de argint, cu raft, cu paloș, cu buzdugan, za talerî 450.

1 cămară cu 6 telegari, cu hamurile lor, za talerî 200.

400 de oi cu mieș, cu 20 de areți, za talerî 600.

40 de boi mari, de plug, za talerî 300.

40 de vaci cu vițeii, za talerî 200.

20 de iape cu mânji și cu un armăsar, za talerî 300.

150 de mătcă de stupi, za talerî 150.

Satul *Scurtești* cu 25 pogone de vițe și cu 6 rôte de móră.

Moșia de la *Sârbi* peste tot.

Satul *Fundenii* cu 54 pogone de vițe i *Fundenésca*.

Satul *Fureștii* cu 9 pogone de vițe și cu 2 rôte de móră.

Casele din *București* cu pimniță de piatră.

30 de suflete de țigani anume:

Oprea țiganul, Dumitra țiganca lui i sin ego Négul, ș'altul mic și Oprea fata lor.

Sócra Oprei anume: Maria ot Brâncoveni cu o fată a ei.

Neacșa fata lui Beserică ot Brâncoveni cu un copil al ei anume Dumitrașco.

Dumitru țiganul Neacșei.

Călina fata lui Purcea ot Brâncoveni i sin ego Savin, Costandina fata ei.

Necula țiganul ot *Tănăsie Ceaușul*, Vlada țiganca lui i sin ego Vladul i Barbul i Radul i Ion și Maria și Ișfana i Stana fete lor.

Vișa ce s'au aflat la *Negoesti* cu fetele ei anume: Anca, Neaga i Dumitra.

Badea țiganul ce s'au cumpărat ot *Mujăscul*. Rada țiganca lui i Ștefana fata lor.

VI.

*Cu mila lui Dumnezeu scriem zestrile fiemea Bălasei,
cum arată în jos anume:*

Octomvrie 30 leat $\frac{7217}{1708}$.

1 cunună de 15 bucăți, de diamanturi și roze mari și punte peste tot, za taleri 2.000.

1 left peste tot cu diamanturi și roze și punte și cu un picior de zamfir mare și 2 de balaș mai mici cu lănișor de aur, za tal. 2.000.

1 pereche de cercei câte cu 7 piciorde de diamant și cășuțele iar cu diamanturi, za taleri 1.500.

1 pereche de cercei de balaș mari, cu cășuțele cu diamanturi punte, za taleri 850.

1 pereche de cercei câte cu 3 piciorde de zmaragd rătunde cu cășuțele cu diamanțele, za taleri 400.

1 pereche de cercei de balaș mai mici cu cășuțele cu diamanturi, za taleri 300.

1 pereche de brățări câte cu 3 trei rânduri de diamanturi tot punte 174, za taleri 1.700.

1 pereche de brățări mai mici cu diamanturi i robinéle, za tal. 400.

1 pereche de brățări mici de aur, za taleri 50.

1 inel cu diamant mare *care l'am dat de schimb*, za taleri 450.

1 inel cu un diamant punta can galben, za taleri 400.

1 inel cu un diamant iar punta, za taleri 250.

1 inel cu balaș, za taleri 120.

1 inel cu zmaragd rătund curat, za taleri 120.

1 inel cu zamfir mare, za taleri 140.

1 inel cu robin, za taleri 80.

1 inel cu 9 diamanțele punte, za taleri 100.

1 inel cu diamant punta *ce s'a dat la cale primare*, za taleri 250.

12 șiruri de mărgăritari mare, zaiuri 34, za taleri 650.

2 lanțuri de aur câte cu 8 nasturi cu zmalț, za dram. 600, tal. 1.200.

1 ișlic cu o flóre cu diamanturi și mai mari și mai mici și cu 18 flori de mărgăritari și cășuțel cu zmaragduri i robin, za tal. 500.

1 ișlic iar cu flori de mărgăritari, za taleri 100.

- 2 sălbi de zloți ungurești 400, za talerî 1.000.
- Bani pe cap zloți 300 cu lésă de mărgăritari, za talerî 800.
- Sovon cu zloți ungurești și cu mărgăritari, za talerî 800.
- 3 iî cu mărgăritari, za talerî 1.100.
- 12 iî cu sîrmă, 6 cu șëreturî de fir și 6 cu mătăsuri, za tal. 450.
- 1 dulamă de sarasir, grea, galbenă, cu nasturî de aur, cu diamanturî i robine, cu blană de samur, za talerî 1.400.
- 1 dulamă de lastră roșie deschis cu nasturî tot de mărgăritari, cu limie de samur, za talerî 700.
- 1 dulamă de sarasir, greü, cu nasturî peste tot cu mărgăritari, cu pacea de samur, za talerî 400.
- 3 dulămî de lastră: una albă, alta galbenă, alta turungi, cu nasturî cu mărgăritari, cu pacéle de samur, za talerî 750.
- 1 dulamă de canavăț vërde cu florî de fir, grea, cu nasturî, cu mărgăritari, cu pacea de samur, za talerî 300.
- 1 dulamă de canavăț roșu, cu florî de fir greü, cu pântece de răs, cu nasturî, cu mărgăritari, za talerî 350.
- 1 dulamă de canavăț vërde, cu florî de fir, cu pacea de samur, za talerî 200.
- 1 ghiordie de sarasir, cu nasturî de mărgăritari, cu pacéle de samur, za talerî 200.
- 1 ghiordie de tabinet, cu floricéle de fir, cu nasturî, cu mărgăritari, cu pacea de samurî, za talerî 150.
- 1 ghiordie de belacósă, ghiulghiuli, cu florî de fir, cu cacumî, za talerî 80.
- 1 sucnă de sarasir, greü, ghiulghiuli, cu gurî cu mărgăritari, cu sponce cu diamanturî, za talerî 300.
- 1 sucnă de lastră roșie, cu sponci de aur, cu robine, za tal. 130.
- 2 sucne de lastră albă și galbenă, za talerî 150.
- 5 sucne i rochî de atlaz, cu fir greü, za talerî 350.
- 5 sucne i rochî de hatai, cu una de tabiat, cu florî de fir, za talerî 250.
- 3 brâne cu fir, gréle, za talerî 100.
- 1 zăvastă de hatai, cu florî de fir în 7 foî, coți 35 și căptușită cu tabinet vărgat, za talerî 150.

Așternutul.

1 plapomă de sarasir, cu cêrșaful cu florî de fir și altă plapomă de hataî cu florî de fir, cu cêrșaful ei și un cêrșaf cu florî de fir peste tot și 3 cêrșafuri cu florî de mătase și cu fir și 2 perine mari și 4 micî cu fețele cusute cu florî de fir și alte două perechî de fețe cusute cu mătăsurî și cu fir și o pilotă cu fața de atlas; tôte acestea za talerî 400.

4 perine de frenghie, gréle, za talerî 100.

3 părechî de perine de frenghie mai jos, za talerî 25.

2 covóre de atlas cu fir, za talerî 70.

1 covor mare de pat, za talerî 30.

6 săgedéle bune, za talerî 60.

2 oglinđi mari: una cu pervazurile de argint, za talerî 160.

Rânduiala mesei.

4 mése leșești.

1 de póme cu florî de fir.

5 peșchire de țară.

12 șervete cu florî de fir.

36 de șervete cusute cu florî de mătase și altele cu colți.

4 măhrămî de mâini, una cu florî de fir și 3 cu florî de mătase și cu fir.

4 cobóce de argint.

12 tipsii de argint.

12 tipsii mai micî de argint cu florî, de póme.

12 talere de argint.

6 talere de argint, poleite în colțuri.

1 șcatulcă cu 12 cuțițe, 12 furculițe, 12 linguri de argint.

24 tipsii de cositorî.

24 tipsii de ăramă.

24 talere de cositorî.

12 tingiri cu capacele lor.

2 tave de ăramă.

1 solniță de argint.

1 lighian, un ibric de argint.

1 lighian, un ibric de Bosna, poleite.

2 sfeșnice cu mucarea lor de argint.

2 sfeșnice de aramă.

1 ghiuluptan și un buhurdan de argint, poleite.

Fac toate aceste taleri 2.600.

1 carită cu 6 telegari, cu hamuri nemțești și cu 2 săgedele i cu patru perine de frenghie, za taleri 800.

1 rădvan cu 6 telegari cu hamurile lor, za taleri 400.

1 cal de ginere cu șaoa de argint cu scările iar de argint, cu paloș, cu buzdugan, za taleri 450.

1 cămară ferecată, cu 6 telegari cu hamurile lor, za taleri 200.

450 de oi cu miei și cu 20 de areți, za taleri 550.

40 de boi mari, de plug, za taleri 250.

40 de vaci cu vițeii, za taleri 160.

25 de iape cu mânji și cu armăsar, za taleri 300.

200 de mătcă de stupi, za taleri 200.

Satul *Crovul*, cu casele, cu pimniță, cu beciurile de piatră, cu curtea și cu toate alte, i morile.

Copăcelul tot hotarul și cu morile, care iaste pe lângă *Crov*.

Satul *Mătăsarul* cu tot hotarul.

Satul *Necăștiș* cu tot hotarul.

Casele din *Tîrgoviște* cu locul precum s'aũ cumpărat de la *Gheorghiuță Căpit*. taleri 500.

Viile de la *Fitești de la Gorgan* ce s'aũ cumpărat de la *Luca Visțierul* și de la cumnată-sa *Nasté* și de la nepotu-său *Șerban Pitariul*.

Viile de la *Tîrgoviște* de pe *valea lui Voivod*.

20 de pogone de vii la *Șchei* pe lângă viile noastre.

Casele din *București* ce am cumpărat de la feciorii *Cernicăi Armașul*, cu pimnița de piatră cu locul, taleri 1.100.

1.000 zloți bani gata afară din sălbă, za taleri 2.500.

40 de suflete de țigani anume: ot *Drăghici* i ot *feciorii Banului Cornei*:

Ion Vișănescul cu 2 copii: *Lupul* i *Preda* și cu 2 fete: *Ilinca* i *Florica*.

Stan brat Ion cu 4 feciori, *Dumitru*, *Toma* i *Mihai* i *Aldea*.

Călina țiganca i sin ego *Vintilă*.

Simtioana țiganca i sin ego Pârvul; Ilina țiganca lui iaste fata lui Șerban ot Brâncoveni.

Marin țiganul sin Șucăi, țiganca lui Ivana ce s'aũ cumpărat ot *Tufenul*.

Drăghici sin Matei; țiganca lui Rada ce s'aũ cumpărat de la *Cârstea ot Fălcoi* și fiesa Stanca ce s'aũ luat de la mănăstirea Brâncoveni, c'aũ fost dat-o *Cârstea* schimb.

Paraschiva țiganca i sin ego Pârvul.

Țirea țiganul, Neacșa țiganca lui.

Mihai sin Țiréi, Maria țiganca lui i sin ego Ion.

Dumitrașco sin Țiréi.

Ionașco sin Țiréi.

Radul brat Țiréi, Crina țiganca lui și cu 2 copii: Négoe i Drăghici și cu 3 fete: Pârva, Stana i Dumitra.

Păun brat Țiréi, Buna țiganca lui și cu 3 feciori: Staico, Preda i Barbul și o fată anume Neacșa.

cin liude 42.

VII.

*Cu mila lui Dumneđeũ scriem zestrile fiemea Zmaragdeĩ,
cum aratã în jos anume :*

Iunie 8, leat $\frac{1220}{171\frac{1}{2}}$.

1 cununã de ... bucãți, cu diamanturĩ roze mari și la mijloc cu un diamant mai mare, za talerĩ 2.300.

1 left peste tot cu diamanturĩ roze, făcut în chipu gripsorului cu 3 picĩore de mãrgãritari mare, za talerĩ 1.800.

1 pãreche de cercei cãte cu 3 picĩore de diamant și cãșuțel iar cu diamanturĩ roz mari, za talerĩ 2.500.

1 perèche de cercei de balaș mari și cãșuțele cu diamanturĩ, za talerĩ 700.

1 pãreche de cercei de zmaragd mari cu cãșuțele cu ..., za talerĩ 450.

1 pãreche de cercei mai micĩ de balaș cu cãșuțele cu diamanturĩ, za talerĩ 300.

2 pãrechĩ de cercei micĩ, uni de zamfir, alți de zmaragd, za talerĩ 100.

1 păreche de brățări cu diamanturi mari roze și altele mai mici împrejurul celor mari, za talerî 1.800.

1 păreche de brățări iar cu diamanturi și mai mari și mai mici roze, za talerî 550.

1 păreche de brățări de aur mici, za talerî 50.

1 leftișor cu un zmaragd mare în mijloc și împrejurul lui diamanturi roze, za talerî 450.

1 inel cu diamant punta *care s'aũ dat schimb*, za talerî 350.

1 inel cu diamant punta *care s'aũ dat la cale primare*, za talerî 500.

1 inel cu diamant punta, za talerî 350.

1 inel cu diamant punta galben și tórta cu diamanțele mici, za talerî 250.

1 inel cu diamanțele roze, za talerî 90.

1 inel cu zamfir mare, za talerî 110.

1 inel cu balaș mare, za talerî 120.

1 inel cu zmaragd mare, za talerî 120.

1 inel cu robin, za talerî 80.

12 șiruri de mărgăritari mare, za talerî 700.

2 lanțuri de aur, câte cu 8 nasturi de zmaragd, za dramuri 600, cin talerî 1.200.

1 ișlic cu o flóre cu diamanturi, unul mare în mijloc și 16 mai mici împrejur și cu 18 flori de mărgăritari, za talerî 750.

1 ișlic cu flori de mărgăritari mai mici, za talerî 150.

2 sălbi de galbeni mari, într'amândouă zloți 425, za talerî 1.600

Bani pe cap cu lésă de mărgăritari, zloți 300, za talerî 758.

Sovonul cu mărgăritari și cu zloți 300, za talerî 800.

3 iș cu mărgăritari, za talerî 1.300.

11 iș cu sârmă, za talerî...

6 iș cu șăreturi și umplute cu fir, za talerî...

15 iș cu mătăsuri, za talerî...

1 dulamă de serasir, greũ, cu nasturi de aur cu diamanturi și cu robinuri și cu blăni de samur, za talerî 1.500.

1 dulamă de lastră, grea, cu nasturi cu mărgăritari și cu robinéle, cu limie de samur, za talerî 650.

1 dulamă de lastră grea roșie, cu nasturi de mărgăritari cu blană de pânțe de răs, za taleri 550.

1 dulamă de sarasir grea de Țarigrad, cu nasturi de mărgăritari și cu robinéle, cu pacea de samur, za taleri 380.

1 dulamă de sarasir turungiu persian, cu nasturi de mărgăritari cu pacea de samur, za taleri 350.

1 dulamă de lastră ghiulghiuli, cu nasturi de mărgăritari, cu pacea de samur, za taleri 250.

4 dulămi de canavăț, gréle, cu flori de fir: una turungi, alta vérede, alta amberboi, alta roșie, cu nasturi cu mărgăritari și cu pacéle de samur, tóte za taleri 1.000.

1 ghiordie de sarasir, cu nasturi de mărgăritari și cu pacea de samur, za taleri 200.

2 ghiordii de hataiale cu cacumi, za taleri 160.

1 ghiordie de hatai cu pacéle de samur, za taleri 80.

1 sucnă de sarasir greu, cu guri cu mărgăritari și cu robinéle și cu sponcile de aur cu diamanturi, za taleri 450.

1 rochie de lastră ghiulghiuli cu sponcile de aur cu robinuri, za taleri 120.

2 sucne de lastră: una albă alta galbenă, za taleri 120.

3 sucne de atlas cu flori de fir, roșie, ghiulghiuli și turungi, za taleri 220.

2 rochii de belacósă: albă și turungi, za taleri 90.

1 rochie de tabinet vérede cu flori de fir, za taleri 40.

4 rochii de hatai cu flori de fir, ghiulghiuli, galbenă, verde și turungi, za taleri 160.

3 brâne cu fir, greale, za taleri 100.

1 zăvastă de hatai cu flori de fir roșie și vérede in 7 foi, coți 35 căptușită cu sandal de Veneția, za taleri 140.

Așternutul.

1 plpomă de sarasir cu cérșaful cu flori de fir și altă plpomă de hatai cu flori de fir și un cérșaf cu flori de fir peste tot și 3 cérșafuri cu flori de mătase și cu fir și 2 perine mari și 4 mici cu fețele cusute cu flori de fir și alte 2 părechii de fețe cusute cu mătăsuri și cu fir și pilota cu fața de atlas roșu; tóte acestea za tal. 400.

- 4 perine de atlas cu flori de fir, za talerî 70.
- 1 covor de atlas cu fir, za talerî 40.
- 1 covor de mătase, de pat, za talerî 50.
- 1 covor mare iar de pat, za talerî 40.
- 6 săgedele bune, za talerî 50.
- 2 oglinđi, una cu pervazurile de argint, za talerî 70.

Rânduiala mesei.

- 2 mese leșești.
- 2 mese de țară.
- 1 masă alésă cu fir cu peșchirul ieî.
- 1 masă de dulceț cusută cu fir peste tot.
- 1 masă alésă umplută cu mătăsuri cu peșchirul ieî.
- 2 peșchire de țară.
- 12 șerveturi cu flori de fir.
- 36 de șerveturi cusute cu flori de mătase și cu colți.
- 4 măhrămi de mâini: una cu flori de fir de Țarigrad și 3 cu flori de mătase și cu fir.
- 6 cobóce de argint.
- 12 tipsii de argint.
- 12 tipsii mai mici iar de argint cu flori, de póme.
- 12 talere de argint, rătunde.
- 6 talere de argint, poleite în cornuri.
- 1 șcatulcă cu 12 cuțite, 12 furculițe, 12 linguri de argint și alte
- 2 toculéte iar cu cuțite i linguri.
- 26 tipsii de cositori.
- 24 tipsii de aramă.
- 24 talere de cositori.
- 1 solniță de argint.
- 1 lighian și un ibric de argint.
- 1 lighian și un ibric de aramă de Bosna, poleite.
- 2 sfeșnice de argint cu o mucare a lor.
- 2 sfeșnice de aramă.
- 1 ghiulptan și un buhurdan de argint, poleite.

Fac tóte acéste, talerî 2.700.

Carîta cu 6 telegari, cu hamurile nemțești, cu săgedele și cu 4 perine de frenghie, za talerî 800.

1 cal de ginere cu șaoa de argint, cu scările de argint, cu raft, cu paloș, cu buzdugan, za talerî 450.

1 rădvan cu 6 telegari, cu hamurile lor, za talerî 300.

1 cămară ferecată, cu 6 telegari, cu hamurile lor, za talerî 200.

500 de oi cu mieii lor și cu 30 de arești, za talerî 650.

40 de boi mari, de plug, za talerî 250.

40 de vaci cu vițeii lor, za talerî 200.

30 de iape cu mânjii lor și cu un armăsar, za talerî 350.

200 de mătcî de stupi, za talerî 200.

Satul *Ciorogârla* cu casele de piatră, za talerî...

Moșia de la *Belciugatul*, za talerî...

Satul *Grecii* cu 50 de pogone de viie, za talerî...

Viile de la *Pitești de la Gorgan* ce s'au cumpărat de la *Leca Slugeriul*, za talerî...

40 de suflute de țigani precum se vor semna în jos anume:

ot Brâncoveni: Radul Gulie, Neaga țiganca lui i sin ego Dima și Gherge și cu fiesa Cârstina.

Alexandru brat Radu și Cârstina țiganca lui i sin ego Costandin Necula i Dumitru și Iliina i Stanca i Sanda fete lor.

Neaga văduva i sin ego Alixandru.

Țiganii ot Ciorogârlă: Stan țiganul, Stana țiganca lui i sin ego Neagul i Pătru i Sandul i Nastasia fata lor.

Călin țiganul, Anca țiganca lui i Costina i Stana i Ilinca fete lor, i Dobra bătrâna.

Țiganii ot Coanda Căpitanul: Manea țiganul bătrân, Dragomir sin Manea, Stana țiganca lui i sin ego Bejan i Matei i Dobra fata lui.

Ion sin Manea, Iodita țiganca lui i sin ego Ivan și o fată a lor nebotezată.

Giurgi ce'i dîc Cercel, i Tiha țiganca lui, i sin ego Vintilă, i Ion i Călina fata lor.

cin liude 42.(1)

(1) Notăm că aceste 3 Anexe au fost publicate și de D-l Iorga în «Documente privitoare la Constantin-Vodă Brâncoveanu» 1901, deslușim însă că: Anexa 1 este publicată toată; Anexa 2 este numai menționată în nota 1

Aceștia sunt copii lui Costandin Brâncoveanu și, cu probe te-meinice, astfel au fost ei căsătoriți.

Orî ce alte presupunerî ba chiar și afirmări fără dovezi ca de pildă când D-l Gion Ionescu în «Istoria Bucureștilor» la pag. 224 zice: «a dóua Domniță Ancuța e fata lui Costandin Vodă Brâncoveanu, măritată după Ienake Văcărescu» sau D-l Const. V. Obedeanu în: «Aga Constantin Bălăcianu» la pag. 34, unde și D-sa zice: «Brâncoveanu în cele din urmă a pierit și dânsul ca un eroû cu cei 4 fîi ai lui și cu ginerele său Enache Văcărescu» și în alte scrieri vechi și noi pe care nu le vom mai înșira aci, greșesc cu toții făcând pe Janache Văcărescu Vel Agă ginere lui Brâncoveanu, căci nu este astfel, exactul adevăr și, pentru a sprijini asertiunea noastră, în Capitolul următor, vom arăta dovezile ce avem asupra acestui Janache care, dacă a fost sacrificat și el—după cum am mai zis—, la Țarigrad în 1714, d'odată cu familia lui Brâncoveanu, acest fapt nu trebuie să'l căutăm în vreo încuscrire a lui cu Costandin Vodă, ci în faptul că Turcii aflase cu precizie că el era omul de cea mai mare încredere al Domnului, care știa bine, dar tănuia averile stăpânului său față de lăcomia Turcilor care voiau să pună mâna pe ele cu orî ce preț.

Pentru a termina însă cu copii lui Brâncoveanu, dăm aci un tablou cronologic-biografic, pentru ca să se pótă ști despre ei dintr'o singură privire, aceea ce e mai de căpetenie:

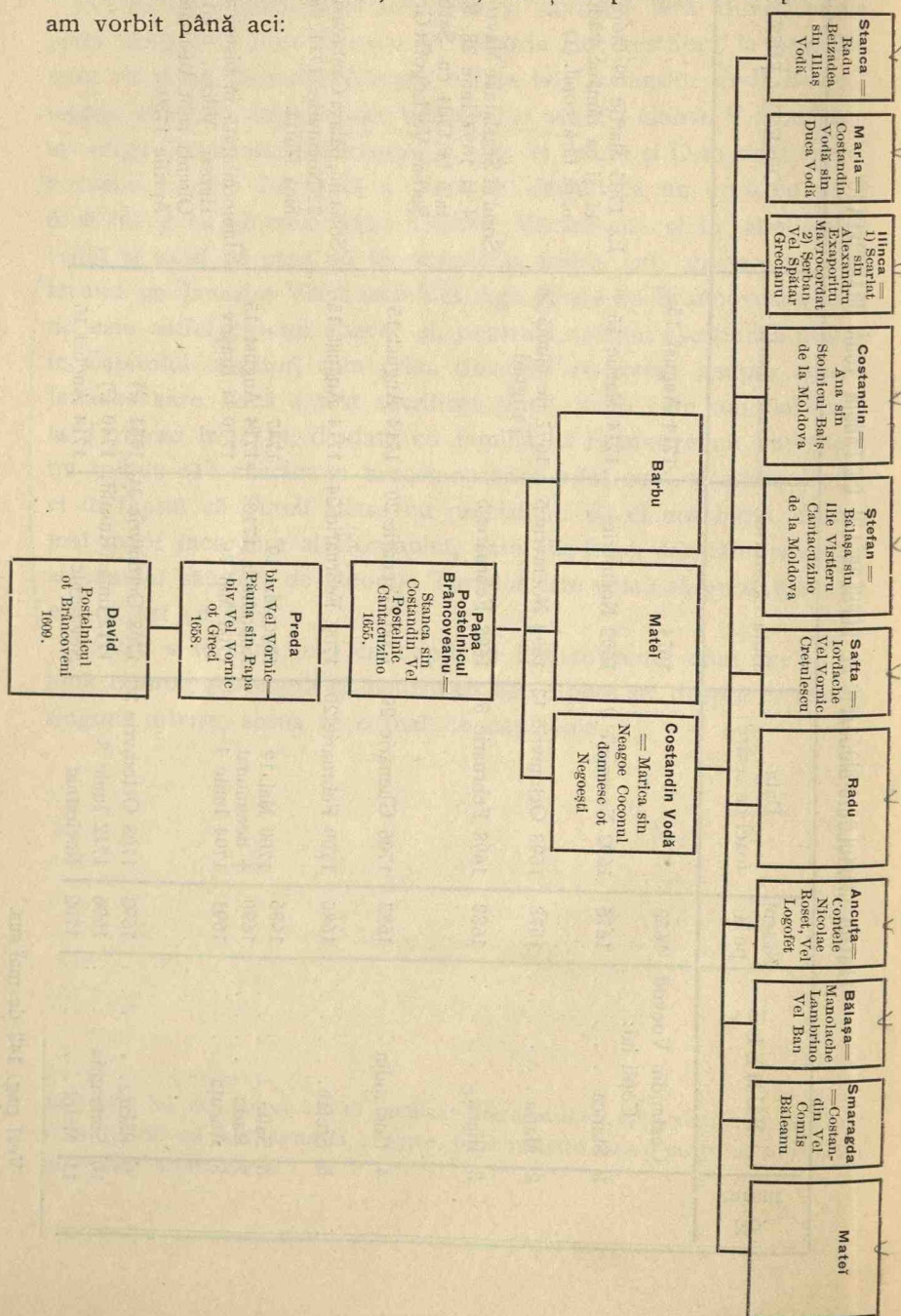
pag. 170, iar din Anexa 3 s'au publicat numai satele, viile și țiganiî, dar cele l'alte lucruri au fost lăsate la o parte, întrebuiņate numai cu totul superficial în Prefața acelei cărți.

TABLOU CRONOLOGIC-BIOGRAFIC AL COPIILOR LUI COSTANDIN VODĂ BRÂNCOVEANU

No. curent	N U M E L E	Născut pe la:	Data foaiei de zestre:	Data căsătoriei:	Data morții:	OBSERVAȚIUNI
	Costandin Voevod	1653		1674	1714 August 15	
	Copiii lui:					
1	Stanca	1676	1692 Noemvrie 2	1692 Noemvrie?	1714 Martie 15	La 1705 Martie 29 m0re soțului ei și ea rămâne văduvă tinăără fără copii. (1)
2	Maria	1678	1693 Octomvrie 13	1693 Noemvrie 5	1697 de ciumă în Țarigrad	
3	Ilinca	1682	1698 Februarie 5	1698 Februarie 5		Soțul ei Scarlatake Mavrocordat + la 1699 Iulie 28. Remăritată la 1704 cu Șerban sin Șerban Vel Logofăt Grecianu.
4	Costandin	1683	1706 Ghenarie 20	1706 Ghenarie 20	1714 August 15	
5	Ștefan.	1685	1709 Februarie 20	1709 Februarie 24	1714 August 15	Soția lui, Bălașa Cantacuzina, + la 22 Noemvrie 1711, lăsând o fiică Maria.
6	Safta	1686	1700 Mai 12	1700 Mai 19	1747	
7	Radu	1690	+ necununat	Logodit la 1713	1714 August 15	
8	Ancuța	1691	1704 Iunie 1	1705 Mai 20	1730 la Brașov	
9	Bălașa.	1693	1708 Octomvrie 30	1708 Octomvrie 31	1751 (?)	Înmormintată în biserica M-rei Hurezi, Vlcea, fiind atunc Oltenia sub Austriaci, la 12 Aprilie 1730.
10	Smaragda	1696	1712 Iunie 8	1712 Iunie (Rusali)	1740 (?)	
11	Matei	1702	Nevrstnic	Nevrstnic	1714 August 15	

Vezi pag. 143 de mai sus.

Dăm acum și un Arbor Genealogic atât după originalele portrete ale neamului Brâncovenesc despre tată cum se găsesc și azi în minunata M-stire Hurezi, Vilcea, cât și după actele despre care am vorbit până aci:

CAPITOLUL III.

Ianache Văcărescu.

Pentru ca să putem dovedi pe deplin greșala sigură ce fac acei care au crezut că Ianache Văcărescu, Marele Agă și Paharnic, ar fi fost ginere lui Costandin Vodă Brâncoveanu, după cum pretind unii, sau că ar fi fost frate vitreg cu Dómna Marica a aceluiaș Voevod, după cum pretind alții, vom înșira aici în ordine cronologică și cât se poate de scurt câte-va din actele cari se ating de el:

1668 Iulie 5. Ianache împreună cu frate-s'o Ivan și cu tatăl lor Ne-goia Spătaru Văcărescu vind moșie în Doicești (condica Bărbăteștilor în casa mea).

1690 Mai 5. Li se întărește la amândoi frații Văcărești: Ianache și Ivan, moșiile Doicești și Șotânga.

1691 Martie 8 el era Căpitan za lefegii și martor la un zapis. (Arh. St. Mitr. Buc., p. 173, d. 55).

1692 Iunie 28 el era Vel Căpitan za Copii (Arh. St. cond. Mitr. N. III, fila 142).

1693 Febr. 10 el era Vel Căpitan za lefegii, martor la un zapis. (coll. mea). Acésta îi este iscălitura:

IANACHE VĂCĂRESCUL
Vel Căpitan za lefegii, mărturie.

1693 Martie 6 el era Vel Căpitan za lefegii, martor la un zapis. (coll. mea). Acésta îi este iscălitura:

IANACHE VĂCĂRESCUL
Vel Căpitan za lefegii, mărturie.

- 1695 *Mai 14* elera *Vel Agă* Ispravnic împreună cu alții Scaunului Bucureștilor (Arh. St. M-rea Radu Vodă, pach. 23, doc. 27).
 1695 *Iulie 23* el era *Vel Agă* și martor la un zăpis (coll. mea). Iată-î iscălitura:

JANACHE VĂCĂRESCUL

Vel Agă, mărturie.

- 1696 *Febr. 1* el era *Vel Agă* și cumpără moșie la satul *Pogorișul* lângă *Văcărești* și *Nucet*. (Arh. St. Mitr. Buc. pach. 44, doc. 1)
 1696 *Aprilie 6* el era *Vel Agă* și martor la un zăpis. (coll. mea.)
 1696 *Aprilie 6* el era *Vel Agă* și martor la un zăpis. (Arh. St. M-rea Bistrița, p. 5, d. 2).
 1696 *Iunie 10* el era *Vel Agă* și martor la un zăpis (coll. mea). Iată-î iscălitura:

JANACHE VĂCĂRESCUL

Vel Agă, mărturie.

- 1697 *Febr. 18*. *Bălașa* sin răpos. *Neagoe* biv *Vel Ban Săcuianu* fost'a soție a lui *Badea Cluceru Bucșanu*, dă zăpis nepotului ei *Ianache Văcărescu Vel Agă* i soției acestuia *Stanca* și nepotului ei (a *Bălași*) *Ivan Vatafu Văcărescu*, prin care, pentru că n'a făcut copii (*Bălașa*) le-a dăruit acestor nepoți, toată partea de moșie din *Bucșan*, iar

locul de casă din sat cu pînă, curte, grădină, heleșteu și locu cât aș ținut cu țigănia, să le stăpînescă *Ianache Văcărescu Vel Agă*. (Arh. St. M-rea Mărgineni, dosar 5/851, fila 55). De altfel, despre rudenia *Bucșanilor* cu *Ianache Văcărescu* vorbește și actul pomenit mai sus cu data din 1692 Iunie 28.

1697 Decembre 1. Zapis prin care *Matei Vatafu Grecianu* împreună cu soția lui, îl dă cumnatului său *Ianache Văcărescu*, prin care îi dă partea sa de moșie din *Bucșani* cu viile de acolo, pentru moșia din *Ludăneasca* (adică schimb.) Arh. St. M-rea Mărgineni, dosar 5/851, fila 55.

1698 Iulie 22 se dă hrisov lui *Ianache Văcărescu Vel Agă* ca să-i fie ocină la *Copus, Rași, Călugăra* și *Rășiori* ot sud *Ialomița* stj. 1692 însă în lat din hotarul cumnatu-său lui *Bărcă feciorul Fupănesei Vlădaii* (Arh. St. cond. veștililor boierii, No. 15, fila 239).

1698 Noembre 17 el era *Vel Agă* și face schimb de moșie cu *Gligore Fostelnicul Băleanul* la *Flocoși pe Pasărea*. (Acad. Rom. 115/XLV).

1698 Decembre 10 el era *Vel Agă* și martor la un zapis (condica *Bărbăteștilor*).

1699. *Iane Vel Agă Văcărescu* avea la 1699 *fiu pe Costandin al 2-lea Logofăt*. și era cumnat cu *Iane Logofătul Cocorăscu*. (veși condica *Jilava* doc. 4, din 1699 pentru moșia *Ojogenii* notă a mea din Arhiva D-lui Gh. Gr. *Cantacuzino*.)

1699 Iunie 20. *Ianache Vel Agă* ia niște vii dăruite de boierii *Filipești*. (Acad. Rom. 44/LXXIX).

1700 Mai 26. *Ianache Vel Agă* să stăpînescă 20 pogone vii de ale boierilor *Filipești*. (Acad. Rom. doc. 45/LXXIX).

1702 Octomvrie 7 el era *Vel Agă* (cond. *Bărbăt*. în casa mea.)

1703 Ghenarie 20 el era *Vel Agă* și martor la un zapis. (cond. *Bărbăt*.)

1703 Mai 18 el era *Vel Agă* și *Ispravnic* în lipsa Domnului de la Scaun.

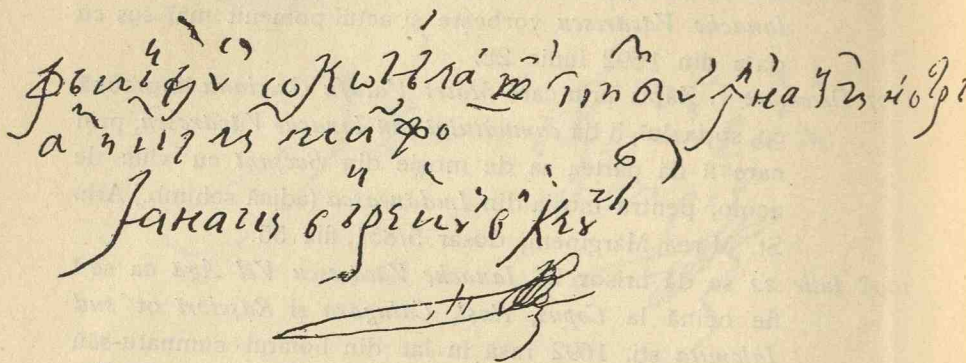
1705 Martie 21. *Ianache Văcărescu Vel Agă* cumpără moșie în *Lapoș sud Saac*.

1708 Decemvrie 16 el era *Vel Paharnic* și cumpără moșie în *Iacovești*.

1710 Mai 11 el era *Vel Paharnic* și cumpără un loc cu case în București în mahalaua Sf. Nicolae, care loc este pe lângă casa Dumnealui (Mitr. Buc. pach. 220/39 netr. doc. 10.)

1712 April 6 el era *Vel Clucer*. (coll. mea.) Iată-î iscălitura:

Филиппъ вѣнчанъ въ 1712 году
а 11 мая
Янаки в зрѣнѣ въ хлѣбѣ

Făcându-se socotéla și schimbul înaintea noastră am iscălit mai jos.

IANACHE VĂCĂRESCUL

Vel Clucer.

1712 Iulie 6 el era *Vel Clucer* (cond. Bărbăt.)

1713 Noembrie 25 el era *Vel Clucer* și cumpără moșie în *Gurguești sud Slam Rîmnic* (doc. la Dl. Filodor, Buc. 1899).

1715 Noembrie 9 (Mitr. Buc., pach. 293/112, netrebn. doc. 15). Hrisovul lui *Ștefan Cantacuzino Voevod* către boierul D-sale *Costandin Postelnicul* și către frații lui: *Barbu, Ștefan și Radu, feciorii lui Ianache biv Vel Clucer Văcărescu*, ca să ție moșiile *Hulubești* și *Ghimpeniț sud Dâmbovița* stj. 1250, care moșie o au cumpărat tatăl lor de la moșneni.

1731 Martie 13. (Mitr. Buc. pach. 220/39 netr. doc. 14). *Costandin Văcărescu biv Vel Vistier, Barbu Văcărescu biv Vel Șetrar, Ștefan Văcărescu Postelnic și Radul Văcărescu*, cu toții vînd un loc de casă de aci din București în mahalaua Sf. Niculae, în taleri 400, care acest loc o parte au fost de danie răposatei maicii noastre de la un unchiu al Dumneaei, *Necula Grădișteanul*, precum diata lui dovedește.

Ce reiese de aci?

Că *Ianache Aga Văcărescu* era nepot boierilor *Bucșani*, mama lui *Neacșa*, fiind o *Bucșancă*; că *Ianache* era cumnat cu *Matei Vatafu Grecianu* și cu *Ianache Logofetul Cocorăscu*; că *Ianache* avea la

1699 fiu pe *Costandin*, care era al 2-lea Logofet; că ordinea vârstei celor 4 copii ai lui este ast-fel: *Costandin*, *Barbu*, *Ștefan* și *Radu*; că pe soția lui *Ianache* o chema *Stanca* care avu unchiu pe *Necula Grădișteanu*.

Dar nicăieri și nici odată, absolut nici un document contimporan demn de creșemint, nu găsim zicând că vre-o fiică a lui Brâncoveanu Voevod ar fi fost măritată cu acel boier *Ianache Văcărescu*, nici în prima cununie, nici mai în urmă. Și nici n'are cum să fie adevăr, căci se știe că toate ficele au avut alți bărbați, iar *Văcărescu* a avut și el nevastă pe alta, precum vom vedea mai jos la rindul descrierii acesteia.

Știm din cele precedente că singura fată a lui *Costandin Vodă Brâncoveanu*, care ar fi putut să fie remăritată cu alt bărbat, ar fi *Domnița Stanca* care a rămas văduvă de *Radul Beizadea sin Iliăș Vodă*, decî numai pe aceasta ar fi putut, să o ia în văduvie, el spre a-i fi soție; sau că cel puțin publicul neștiutor ar fi bănuit așa ce-va confundând astfel din cauză mai ales că numele ei se întimplase a fi chiar asemenea cu acela al adevăratei soții a *Văcărescului*.

A pretinde însă acest lucru este absolut fără temei, căci soțul *Domniței Stanca*, știm că móre (1) în 1705 Martie 29, iar cu 6 ani mai înainte de data acésta, adică în 1699, *Ianache Văcărescu* avea copil pe *Costandin* care încă și al 2-lea Logofet era, și la 1727 acest *Costandin* era *Vel Vistier*; admițând dar că, prin 1706 *Domnița Stanca Brâncoveanca* s'ar fi măritat cu *Ianache Văcărescu*, este inadmisibil a pretinde că fiul care în acest caz nu putea avea mai mult ca 21 de ani, să fie la o vîrstă așa de fragedă *Vel Vistier*.

Mai mult încă: In *Cronica* lui *Grecianu* se vorbește de măritișul celor 7 fete ale *Brâncoveanului*. Știm în mod neîndoios că numai *Ilinca*, cea de a 3-a fiică, văduvind după un an de căsătorie, s'a remăritat al 2-lea rind cu *Șerban Vel Spătar Grecianu*, dar de acest al 2-lea măritiș nu se vorbește în cronică, căci nici nu era obiceiul ca la o a 2-a căsătorie să se facă atâta ceremonial ca la prima cununie. Cu tóte acestea, după ce *Grecianu* fu făcut ginere prin 1704, de aci înainte vedem dicându-se adesea-ori în cronică: «și a mers *Domninel* la satu ginerelui *Mării Sale Șerban*»; și «a trimis *Măria Sa* pe gi-

(1) Vezi pagina 143.

nerile Mării Sale Șerban la Țarigrad la Moldova și alte multe asemenea mențiuni». Dacă dar acum, Văcărescu ar fi fost și el un ginere al lui Brâncoveanu, nu ar fi ținut și despre el tot așa în cronică, când mai ales, în al 19-lea an al Domniei lui, adică în 1708, Domnul mersese la satul lui Ianake anume Văcărești, când adică cu acea împrejurare i-a dat (1) el lui Vodă și un cal frumos? Și în alte multe ocazii ce mai găsim în aceeași cronică că se vorbește de el, nu ar fi putut dice cronicarul măcar odată, care anume dintre fiice să fi fost soția lui Văcărescu, dacă ar fi fost adevărat că el a fost ginere lui Brâncoveanu? Pentru ce nu găsim nicăieri dovadă despre acesta?

Asemenea nici o dovadă nu este ca în 9 ani de văduvie până la mórtea ei Domnița Stanca să se fi remăritat; ea a murit la 15 Martie 1714; și, în cele din urmă, ceea-ce e mai mult, nu se găsește încă scris nicăieri nici măcar vre-o bănuială nu este că Stanca, nevasta Văcărescului, să fi murit. Crez că din dilema aceasta nimănui nu va putea ieși.

Așa dar, față cu aceea ce susține d-l Gion Ionescu fără nici un document în «Istoria Bucureștilor» la pag. 224 dicând că Ancuța ar fi chemat-o, încă mai tare stăruim a zice că nu póte fi exact, căci numai o Ancuța a avut Brâncoveanu ca fiică și aceea a murit în căsătorie cu primul său soț la 1730 în Brașov. (Vezi lucrarea mea: «Contele Nicolae Rossetti» unde documente numeroase și puternice dărimă în mod neîndoios cele susținute fără temei de alții, pe care găsesc de prisos ai numi aici.

Nu trebuie să ținem cont de un raport de pe acele timpuri al unui Ambasador străin din Țarigrad (2), care póte nici că văduse țara Românescă, ne-cum să pótă ști și gradul de rudenii și alianțele ce aveaă boierii între ei.

Pentru timpul de astăzi, când a ajuns istoria noastră a se deștepta și *marturii scrise ai ei* a ne lumina, ne trebuie asemenea dovezi să ia locul întunecului.

De sigur, și rudenie de va fi fost, nu ar fi avut nevoie de acesta ca să fie deopotrivă plinși și admirați acești mucenici ai legii noastre

(1) Vezi pagina 176 de mai sus.

(2) Vezi Nota 1 dela pag, 250—252.

creștine. Negreșit, creștinătatea întreagă de pe pământ câtă să afla atunci viețuind și chiar în lungă sumă de ani mai în urmă, toți câți vor fi putut auzi de îngrozitorul și sâlbatecul mod de chinuire sufltească și trupească suferită de Văcărescu și de acei 5 Brâncoveni, toți din toate țările, au admirat și au slăvit tăria credinței lor în Dumnezeu nostru și deopotrivă au jălit pedepsirea și uciderea feroasă ce păgânul le a dat. Nemuritoare au rămas aceste 2 nume Creștine-Române și nedespărțită strălucire va rămânea între ele de a pururea. Rudenia dintre ei, d'abia să poate dovedi acum de noi, dar slava îi va ține nedespărțită în vecie.

Să trecem acum și la rudenia cea de a doua a acestui Ianache Vel Agă Văcărescu cu Dómna Maria a lui Costandin Vodă Brâncoveanu; să o căutăm cu acte și să vedem temeinicia celor dișe de toți scriitorii vechi și noi cum că: *Ianache Aga Văcărescu era frate vitreg despre mumă cu Doamna Maria, soția lui Costandin Vodă Brâncoveanu.*

Să înțelege dela sine că: pentru ca Marica, Doamna lui Costandin Vodă Brâncoveanu, să pótă fi fost soră vitregă cu Ianache Aga Văcărescu, ar urmă ca dinsa să fie născută din prima căsătorie a tatălui ei, iar Văcărescu din a 2-a căsătorie a mamei sale sau vice-versa; adică: mama Neacșa, soția lui Negoită Spătaru Văcărescu să se fi măritat în al 2-lea rând cu Neagoe, Coconul, Popescu-Negoescu și acéstă a lui soție să fie dat naștere celor 2 de mai sus, sau că o oare-care altă Neacșă, fostă soție a lui Negoită Negoescu, să se fi remăritat cu Negoită Văcărescu, având astfel din 1-a căsătorie a ei pe Maria și din a 2-a pe Ianache.

Să cercetăm dar, dacă acest lucru, față cu actele ce găsim, a fost prin puțință.

Am vedut mai sus că actul din 1698 Iulie 22 vorbește că Ianache Văcărescu Vel Agă are cumnat pe Bârcă feciorul Jupănesei Vlădaia.

Mss. 260 de la Academia Română ne spune următoarele:

La 1743 Iulie 20 Mitropolitul Neofit scrie lui Ștefan Văcărescu biv Vel Vornic sa Tîrgoviște, menționând și de răposatul moșul d-sale Pană Căpitanul de subt Duca Vodă. Pană ținea în căsătorie pe Vlădaia și avură fiu pe Bârcă (1) care fu apoi și Vel Logofăt.

(1) Neamul boierilor Cojăști este din cele mai vechi ale țării românești, ei figurează în Divanele Domnești încă de pe la ultimi ani ai veacului al 15-lea neîntrerupt cu moșii și cu slujbe de ale țarei.

răposatul Grigorie N. Mano răposatului A. Petruțiu, funcționar la Arhiva Statului, în anul 1897 August ca să i le inventarieze (1).

Știm că Negoită Spătaru Văcărescu tatăl lui Ianache Vel Agă Văcărescu a fost căsătorit cu Neacșa fata Jupanului Badea Comisu Bucșanu (2) care avu soție pe Jupanita Maria.

Actele noastre despre acésta sunt numeroase, dar noi vom face apel numai la 2 din ele: 1666 Mai 7. (Arh. St. Mitr. Buc. pach. 346/165 netrebn. doc. 59). Copie după orig. Adecă eū *Negoită Văcărescul* daū zăpis lui *Tudoran Clucerul ot Aninosa* pentru niște țigani căci că mī-am pus ȃi dinaintea sócrămea *Jupâneasa Maria și a cumnaților miet Pătrașco Căpitanu și Badea Cluceru* și

1667 Mai 19. (Arh. St. Mitr. Buc. pach. 275/94 netrebn. doc. 4). Hrisovul lui *Radu Voevod sin Leon Ștefan Voevod* către *Tudoran Clucerul ot Aninosa ot sud Mușcel* ca să ție ocină în hotarul *Strimbei ot sud Teleorman* ce o aū cumpărat dela *Negoită Spătarul din Văcărești* și de la *Jupâneasa lui Neacșa, sora lui Pătrașco Căpitanul Bucșanul*, care moșie i-aū fost și ei de zestre

Așa dar, *Neacșa mama lui Ianache Văcărescu era din neamul boverilor Bucșani*.

Prin urmare, din documentele ce cunoștem pînă în momentul când scriem aceste rînduri, constatăm în mod neîndoios că Ianache Vel Agă Văcărescu, nu era frate vitreg despre mamă cu Dómna Marica soția lui Costandin Vodă Brâncoveanu și nici că se pôte pretinde că acest Văcărescu era ginere lui Brâncoveanu Vodă.

Dar un alt grad de óre care rudenie găsim că a existat între Ianache Aga Văcărescu, cu Marica Doamna și'l vom spune noi imediat; ba chiar putem bănui cu temeiu de acte, că acest grad de rudenie necunoscut în de ajuns până acuma, a indus în eróre pe mulți, pre-

(1) Din extrasul notei d-lui Iuliū Tuducescu, funcționar la Arhiva Statului, comunicată nouă.

(2) Să nu se confunde acest *Badea Comisu Bucșanu*, soțul Marici, socrul lui *Negoită Văcărescu*, cu cellalt *Badea Clucerul Bucșanul*, ginerele lui *Neagoe Banul Săcuianu*, despre care vorbește actul din 1697 Febr. 18 rezumat aci la fila 318 de mai sus, căci acest de mai jos este cu totul altă persoană și nu a avut copii de la Bălașa, soția sa.

conizând rudenia neintemeiată ce o văzurăm mai sus, și acesta o găsim, o repet, în acte vechi proprii ale D-lui Teodor C. Văcărescu.

Știm acum în mod sigur că Janache Văcărescu a ținut în căsătorie pe Stanca sora lui Bârcă Vel Logofăt Cojăescu și că dinșii avură urmași care stăpîniră o parte din moșia Cojăștii.

Vom dovedi acum, tot cu act, că mama Dómei Marica era și ea o Cojască; prin urmare aci e rudenia dintre aceste două persoane de care ne ocupăm.

Actele moșiei Belciugatul din Județul Ilfov, originale, aflate actualmente în posesia D-lui Theodor Văcărescu și date mie spre a le studia încă în anul trecut, după care subscrisul am pus de i s'a și scos copii, dovedesc că Costandin Vodă Brâncoveanu încă din anul 1693 începe să cumpere mai multe părți din moșia acesta care se numea Cojăștii de jos și de sus, iar amândouă împreună se numea Belciugatul și pe toate le face danie mănăstirei sale Hurezii, părți de moșie, după care tot în 1693 Aprilie 30 face sus și disci mănăstirii și hrisov de stăpânire (1), iar în 1695 Aprilie 25, îl reînvoiește (2).

Mănăstirea stăpânește această moșie până în anul 1707, căci după o însemnare făcută pe chiar hrisovul original iată ce dovedim: «leat 7215 (1707) Martie 9. Aceste moșii ce scriu într'acest hrisov «s'a'u luat înapoi de la mănăstirea Hurezi și pentru acesta s'a'u dat «schimb sat . . (rupt) . . Craiovița din județul Jiului de jos cu tot «hotarul și cu toți rumâni»

Fără îndoială că acest schimb n'a putut să'l facă alt cineva decât numai ctitorul acelei mănăstiri; deci ctitorul fiind însuși Costandin Vodă Brâncoveanu, el fără îndoială face acel schimb, mai ales că acest sat Belciugatul împreună cu zestrea Dómei Marica îl dă numitul Domn asemenea ca zestre, în 1712 Iunie 8, ficei sale Domnița Zmaragda, după cum foaia ei de zestre ni-o dovedește. Moșia acesta stătu astfel în stăpânirea casei Bălenilor, (căci Costandin biv Vel Comis Băleanul era ginere lui Costandin Vodă Brâncoveanu,) până la anul 1744 Iunie 2, când niște urmași de ai lor o vind lui Costandin Brâncoveanu, biv Vel Stolnic nepotul de fiu al lui Costandin Vodă, act

(1) Coll. mea, în copie.

(2) Acad. Rom. Mss. 2206.

după care în *Descendența* etc. Ștefan D. Grecianu, publicată în 1902, am dat eu la sfârșit un fac-simile frumos după originalul bine conservat.

Acesta este, în scurte cuvinte, istoricul părții de moșie din Cojăști stăpânită de Brâncoveanu, prin schimb cu mănăstirea Hurezi.

Dar, să vedem acum, cum oare a cumpărat Brâncoveanu moșie acolo?

După legile țării noastre, nu se putea cumpăra pe atunci o moșie de cine-va într'un loc unde el nu avea vr'un amestec ore-care s'au vre-o parte de pământ. Brâncoveanu deși Domn, era totuși și el supus acestei legi. El era însă un zestraș după părticica ce Doamna Marica o avusese în Cojăști de jos, rămasă și ei din zestrea mamei sale, care, cu această ocazie, ni se lămurește că era născută Cojască.

Ast-fel dar, soția lui Negoită Coconul Domnesc sin Antonie Voevod urmază să fie o Cojască; și ore, care să fie? căci, după inscripția de la schitul Surpatele, ea se numea Ilinca, iar după actele din 1674, și cel din 1681 publicate de noi la Capitolul IV, se chiea Necșuța. Acest lucru este unicul ce mai rămâne nedefinit, cu precizie, căci nici un act nu ne-a picat în mâini din care să rezulte lumina despre așa ceva.

Acesta este purul adevăr.

Tot ce mai putem releva aci este că asemănarea de nume foarte probabil a dat ocaziune la totă această mare confuziune căci: Negoită se numea și Coconul lui Antonie Vodă și tot Negoită se numea și contimporanul său Văcărescu; Neacșa se numea soția lui Negoită Văcărescu și tot așa se numea și una din soțiile lui Negoită Negoescu; Stanca se numea și fiica lui Costandin Vodă Brâncoveanu și tot Stanca se numea și soția lui Ianache Văcărescu pretinsul ginere al lui Brâncoveanu Vodă.

Acestor asemănări de nume în una și aceeași vreme atribuim noi, în parte, cel puțin, confuziunea care ar fi putut da loc la atâtea greșeli.

CAPITOLUL IV.

Doamna Marica

și

Neamul ei «boierii ot Negoești»

Singurul lucru ce ne-a mai rămas obscur și pe care nu voim să-l lăsăm în întunec este de a se ști și despre Dómnă Marica din ce părinți e născută, căci nu e destul a cunoște numai pe tatăl ei sau și pe moșul ei. Atențiunea ce trebuie să dăm familiei ei este mult mai mare, de-și anevoe de dovedit, după cum vom vedea mai la vale.

Din documentele cunoscute de noi până ađi, găsim că neamul boierilor numiți ot Tırğșor și ot Negoești sunt tot unul și acelaș neam și că, deși, după cronică, știm bine că Antonie Vodă s'a numit ot Popești, ba chiar și după documente, cu tóte acestea, boierii Popești propriu zis și ei cunoscuți din cele mai vechi timpuri, nu au nici un amestec, ca neam vorbind, cu sus numiții boieri ot Tırğșor, căci ceilalți erau dintr'aceiași familie cu vecinii lor boieri ot Dudești (1) și satul Popești care a dat numele boierilor care se iscăleau și erau cunoscuți sub acest nume este în Județul Ilfov pe apa Dimboviței din jos de București, iar satul Popești pe care l'a stăpănit neamul lui Antonie Vodă se află în Județul Prahova, lângă Tırșor și Negoești.

Să vedem dar mai întâi documentele ce cunoștem că vorbesc de boierii aceștia, în ordinea lor cronologică și în urmă să ne dăm seamă de rezultatele ce putem obține din atari martori singuri demni de crezămînt :

1451/6960 *Septembrie 31* (?) Să dă hrisovul lui *Vladislav Voevod*, lui *Dragomir* și *Șerbului* cu fii lor, și lui *Coman* și *Stan* și *Ion* cu fii lor ca să le fie moșie în *Negoești*, partea *Tudori* și a lui *Badea* și *Ioncea*, cumpărată de la ei cu 680 de aspri. *Și D-mele au dat cal bun.* (Acad. Rom. doc. cumpărat de la D-l Fogel).

1548. La data acésta era *Stan sin Nicola ot Negoești.*

(1) Vezi pag. 413 și 414 din *Geneal. Cantac. de N. Iorga.*

- La 1592 fără lună (Acad. Rom. doc. dăruit de Minist. de externe la 24 Dec. 1904, orig. rom. hârtie). *Jupanul Mihaî ot Târșorii*, împreună cu alți boieri este martor la zapisul *Radului Postelnicul feciorul lui Cârștian Postelnicul și al Jupănesei Neacșăi ot Stănțești*, dat la mâna vărului său *Socol sin Drăghici și Irina*, prin care îi dăruiește partea lui de moșie din *Răzvadu de sus*.
- 1608 Aprilie 10. *Mihaî Cămărașu lui Mihaî Viteazu* era pribeag de vre-o 5—6 ani în *Schei*, la 1608 Aprilie 10. Să vorbea de el acum pentru tronul Munteniei și răspunse că încercarea asta n'ar folosi la nimic față de un om bogat, șiret și priceput la arme ca *Radu* (Iorga, Vol. IV). *Acest Mihaî Cămărașu nu este altul decât Mihaî din Tîrșor tatăl lui Antonie Vodă*.
- 1610 (7118) August 19. (Acad. Rom. doc. 53/XCV orig. slavon, perg.) *Radu Voevod nepotul lui Basarab Voevod* dă hrisov către *Gherghe Comisul* ca să ține satul *Tălpașul*, act în care să zice: Iar acum *Gherghe Comisul* s'a judecat cu satul *Tălpașul* și Domnia Sa le-a dat lege 24 de boieri anume: . . . i *Mihaiu Postelnicul ot Neșoești*. . . .
1611. *Bărcan din Merișani* . . . el cu alți 8 boieri făcu sfat în taină să omóre pe *Radu Vodă* și să ridice în Scaun pe *Mihaî Cămărașu*, pentru că *Radu* adusese toți greci și rumelioți. (După Cronică).
Acest Mihaî este acelaș ot Tîrșor.
- 1615 Iulie 6. (Orig. slavon în propriet. D-lui Vlădăianu, 1900) Hrisovul lui *Radu Voevod sin Mihnea Voevod* dat către *Jupan Lupul Vel Paharnic (Mehedințeanu)*, pentru mai multe moșii Și iar să fie cinstitului, cârmuitor al D-mele celui mai sus pomenit, satul *Găojani* cu tot hotarul și cu toți rumâni și cu tot venitul, de pretutindenea cât să va alege din hotar și până în hotar și rumâni încă să se știe anume (loc alb) pentru că acest mai sus însemnat sat a fost dinainte vreme al *Jupanului Dan biv Vel Dvornic, strămoșesc* cumpărat cu *Jupăneasa lui Vlădaia* și după acêsta când a fost acum în

zilele D-mele după mórtea lui *Dan Dvornicul*, aú cázut *Fupâncasa lui Vlădaia* în datorie la un turc din Giurgiu anume Mustafa Coci de i-aú fost datóre 30.000 de aspri turcești și ne-având cu ce alt plăti, aú venit *Fupâncasa Vlădaia* împreună cu nepoții ei anume *Tatul și Marco* înaintea D-mele în Divanul cel mare de aú vîndut satul *Găojani* cu toți rumâni și cu tot hotarul cinstitului cărmuitor al D-mele *Fupanului Lupul Vel Paharnic* în 300 galbeni cu a lor bună voință fără nici o silă și cu știrea tuturor megiașilor din sus și din jos și de prin prejur și dinaintea D-mele de s'aú răscumpărat din datoria cea mai sus pomenită. Și aú vîndut *Fupâncasa Vlădaia Dvorniceasa* împreună cu nepoții ei *Tatul și Marcu* satul *Găojani* cu a lor bună voință. Incă aú fost atunci la tocmeala lor mulți boieri mărturii însă anume... ot *Negoești Mihai*

Cu alte cuvinte, *Mihai Cămărașul* trăia în I-a domnie a lui *Radu Vodă Mihnea* și e al 2-lea document cunoscut de noi prin care constatăm că el e din *Negoești*.

1615 Noembre 14. (Arh. St. M-rea Tismana, pach. 9 netr. doc. 12) Hrisovul lui *Radu Voevod* sin *Mihnea Voevod*... către boierul D-mele *Fupan Fiera Logofetul și Fupanitei lui Tudori*... ca să le fie satul *Pietroșani* toți cu tot hotarul și cu toți vecinici și cu tot venitul, din câmp și din pădure și din apă și cu vecinici și cu vaduri de mori, de pretutindenea veri-cât se va alege de preste tot hotarul, însă să se știe: să țiie boierul D-mele *Fiera Logofetul* și cu *Fupanita lui Tudora*, trei părți din sat... și din vecinici așijderea, iar a 4-a parte să țiie frații *Fupanitei Tudori*, fi lui *Fupan Mihaiu din Târgușor*.

Pentru că... acest sat *Pietroșani* el a fost cumpărat de *Fupanita Tudora* de la *Gherghina* și dela *Udriște*, fi *Fupanitei Dobrei din Pietroșani* drept 32.000 aspri gata, încă de mai nainte vreme din zilele răposatului *Mihail Voevod*. Și am văzut D-mele și cartea răposatului *Mihail Voevod*, de cumpăratură, pre când aú fost cursul

anilor 7.106 (1.598). Și aș arătat și cărțile acestor boieri ce sînt mai sus zîși vînzătorii ce le-aș avut ei de moștenire, în mîna *Șupanitei Tudorei*.

Și iar să fie boierului D-mele *Fiera Logofetului și Șupanitei lui Tudorei*, moșia ce se cheamă *Cățăveii*, partea lui *Duma* toată și partea lui *Simeon Monahu* tótă... cît se va alege din *apa Teleajenului* pînă în *Dâmbul*, pentru că a cumpărat *Șupanul Mihaiu din Târgșor* dela acești ómeni drept 7.500 aspri, încă în zilele rēpos. *Simeon Voevod*. Iară dupē aceia cānd aș fost acum în zilele D-mele, dar *Șupan Mihaiu* el a dat-o *ficei sale Șupanitei Tudorei* de zestre.

Și iar să fie boierului D-mele *Fiera Logofetului și Șupanitei lui Tudorei*, 3 pogóne de viē în *dealul Făstăcilor* și cu 20 de stj. de moșie în cāmp, pentru că a dat-o *Șupan Mihaiu* iarăș de zestre *ficei sale Șupanitei Tudorei*.
1616 Decembre 23. *Alexandru Voevod sin Iliăș Voevod* întărește lui *Preda Postelnicu* și cinstitei *Dómnei Floricāi* *fica rāposatului Mihail Voevod*... ca să le fie *Studina de mijloc* și *Studina de jos* și *Crușovul*... Iar acum în zilele D-mele s'aș sculat cu *pîră Marula* *fica Tudori din Târgșor* și zicea că *ea este fică a lui Mihail Voevod, făcută cu maică-sa Tudora* și a scos și o carte a lui *Mihail Voevod* prin care o miluește pre ea cu acele 5 sate ale *Teofanei Călugăriței*, ca să fie ale ei după mórtea *Călugăriței*. Acéstă carte era făcută cu o amăgire și cu o rea pecetie.

Noi am judecat și am scos și pravila, de am cāutat cum să o judecām și am gāsīt că moștenirile să cuvin copiilor cū cununic, decāt acéstă *fică Marula ea este bastardă*.

Apoi «s'a întrebat *Tudora maica Marulii* de cānd a nāscut pe *fică-sa Marula* și cāți ani are? Iar *Tudora* a đis că *are pe Marula de 17 ani*, iar cartea ce s'aș đis mai sus este de 19 ani de cānd e scrisă. S'a văzut dar că *Marula* umblă cu amăgire și a rēmas *Marula* și cu *bărbatul ei Socol Paharnicul, de lege*.»

1618 Decembre 21. (Arh. St. M-rea Sf. Gheorghe nouă, p. 37, d. 3.)
Să dă hrisov lui *Neagul din Negoești feciorul lui Mihai
din Tirgșor*, ca să ție moșie în *Zeletin*.

1622 Iunie 26. (Arh. St. M-rea C. Lung, pach. 46, doc. 26) *Négul
Aga* împreună cu alți boieri este martor la zapisul lui
Mușat Vistierul și a fiului său Vasilie, dat la mâna lui *Mihai
Cluceru și fratelui său Dumitrașco Fostelnicul și soră-si
Ancuța* prin care le dă satul *Negoești*, în schimbul *Izvo-
ranilor*. Jupan *Neagul* este iscălit în zapis: *Négul Vel Agă*.
Iată-i iscălitura:

Neagu Vel Agă. 1622 Iunie 26.

1623 Mai 27. (Acad. Rom. doc. 4/XLII) *Mihai Postelnicul ot Negoești*
este martor în zapisul *Fupânesei Dochia fostă jupânesă*
a lui Stoica biv Vel Vistier prin care vinde ocina sa din
sat din *Stoenești de Prahova*.

Dăm aci pecetea și iscălitura lui:

Mihai Postelnicul ot Negoești. 1623 Mai 27.

Așa dar Mihai trăia încă la data acésta.

1623 Iunie. (Acad. Rom. doc. 7/XLII) Hrisovul lui *Radu Voevod sin
Mihnea Voevod* dat lui *Jupan Necula biv Vel Vistier* pentru
satul *Stoenești* . . . Apoi *Jupan Necula biv Vel Vistier* au
hotărît moșia sa din *Stoenești* dându-i următorii
12 boieri *ot Negoești Nastea i Neagul*

Și iar să țiie moșie în *Dălbănești* lângă *apa Prahovei* cumpărată cu zapis în care sunt iscăliți ca martori: *Sima Logofăt ot Trăgșor*.

1624/7132 *Ghenarie 10* (Arh. St. M-rea Cotroceni, pach. 2, doc. 2) Hrisovul lui *Alexandru Voevod feciorul Radului Voevod* către cinstit boierul D-sale *Jupan Goga Vel Armaș* ca să țiie moșie la *Negoești* în *judetul Ilfov*, însă partea *Micului Vătafu, fratele Oanei* stj. 52, din câmp și din pădure și din siliștea satului de pretutindenea ori cât s'ar alege și de preste *apa Argeșului* pân'unde să întimpină cu hotarul *Slatinii și al Radovanului* pentru că s'au fost înfrățit *Popa Radul* cu *Micul Vătafu, fratele Oanei* încă din zilele răposatului moșului *D-mele Alexandru Voevod* de au intrat în biserică de s'au înfrățit și au dăruit atuncea *Popa Radul* pe *Micul Vătaful* cu o *dulamă de grană verde* și cu un *cojoc turcesc* și cu 2000 de bani, iar *Micul Vătaful* au dăruit pe *Popa Radul* cu 52 de stj. de moșie ca să-î fie stătătoare, iară 30 de stj. din acei mai sus șiși i-au fost cumpărat *Stanciul Slugerul* de la *Ciupag*, iară *Ciupag* i-au fost cumpărat de la *Micul Vătaful* încă mai dinainte vreme. Apoi în zilele lui *Șerban Voevod* iar *Popa Radul* au fost împrumutat pe *Stanciul Slugerul* cu 2000 de aspri și cu 30 de obróce de grâu în vreme când au făcut *Stanciul Slugerul* mănăstirea lui cea din *Negoești*. Apoi în zilele *părintelui D-mele Radului Voevod*, dacă au venit *Stanciul Slugerul* din *pribejie* el au dat *Popi Radului* acei 30 de stj. pentru acea datorie mai sus șișă, pentru că feciori din trupul lui n'au avut. Apoi când au fost în țilele *D-mele*, iară *Popa Radul* el a vîndut acei 52 de stj. mai sus șiși din tot hotarul, boierului *D-mele Jupanului Gogă-î Vel Armaș* drept 3000 de aspri gata și o au vîndut *Popa Radu* el de a lui bună voie și cu știrea *jupânesei Radei Slugereasa* și a megiașilor din sus și din jos și au fost mărturii anume din *Vrănesci Bârsan*, din *Caracal Albul Vătaful*, din *Frecați Stoica* nepotul *Popii Radului* și alții. Și iar să țiie *Goga Vel Armaș* moșie la

Găojani însă partea *Stanciului Slugerul* stj. 500 ce i-a cumpărat de la *Tudor nepotul Stanciului Slugerul din Negoești* drept 17.000 aspri gata. Și iară aŭ cumpărat moșie în *Găojani* stj. 250 de la *Micul* drept 10.000 aspri gata, stj. câte 40 de aspri cu zapis în care sunt mărturiile (mai mulți boieri).

1625/7133 *Iunie 15.* (Arh. St. M-rea Cozia, pach. C. netr. doc. 27) Hrisov către *Socol Paharnicul ot Cornățeni* ca să țife 3 țigani, pe care i-a cumpărat de la *Necula Paharnicul ot Cornățeni*, cu zapis în care sunt martorii mai mulți boieri între cari și: *ot Trăgșor Gherghe Postelnicul snă Mihaiu.*

1626 *Maî 22* (Arh. St. Mitru, Buc. pach. 122, doc. 5). Să dă hrisov pentru satul *Glupavii* . . . Iar acum în dîlele D-mele, boierul *Costea Slugerul* s'aŭ pus în spinarea sătenilor din *Glupavi* ca să-î facă vecinici și aŭ venit de s'aŭ pîrit la Divan. Și aŭ mărturisit săteniî cu mulți boieri anume: *Fupan Neagul mare Agă* . . . și alții că s'aŭ învoit înaintea acelor boieri să dea lui *Costea Slugerul* ughî 40 și să fie în pace. Iar *Costea Slugerul* s'a plâns că nu i-a dat nimic. Apoi D-mele le-am dat din Divan boieri întocmitori pe: *Fiera fost Vel Logofet*, pe *Fupan Neagu mare Agă* . . . ca să-î învoiască și i-aŭ învoit de aŭ dat lui *Costea Slugerul* în mâna lui, ughî 60 și i-aŭ iertat de vecinicie

1628 (7136) *Februarie 23* (Arh. St. M-rea Cozia, pach. C. netr. doc. 28). Se dă hrisov către *Socol Paharnicul feciorul lui Drăghici Dvornicul ot Cornățeni* ca să țife niște țigani. . . . pe care i-a cumpărat în dîlele lui *Alexandru Voevod sin Radului Voevod* la leat 7134 cu zapis în care sunt mărturiile boieriî: *Fiera Vel Logofet*, *Neagul Postelnicul i brat ego Gherghe Postelnicul sin Fupan Mihaî ot Trăgșor.*

1628 *Iunie 15.* (Acad. Rom. doc. dăruit de Minist. de externe la 24 Dec. 1904, orig. slav. perg. cu o trad. veche rom.) Se dă hrisov către *Socol Paharnicul sin Drăghici Dvornicul ot Cornățeni* prin care îi întărește moșie în *Răzvadul de*

jos, pe care a cumpărat-o *Socol Paharnicul* dela *Preda Postelnicul din Tătărăni*, nepotul *Domnei Neagăi* . . . și când a cumpărat această moșie cu zapis în care sunt mărturiile boierii bună și de cinste. . . . *Neagul Postelnicul și cu frate-său Gherghie Postelnicul feciorii lui Jupan Mihaiu din Târgșor* . . .

1629. *Neagu Agă* împreună cu alți boierii este martor la un zapis. (Vezi hrisovul din 1635 Noembrie 10 la Arh. St. Episc. Argeș, pach. 3, doc. 14).

1629 August 25. În acest an trăia *Neagul Postelnicul ot Negoești* și era martor la un zapis. (Arh. Ist. a Rom. T. I, p. 15.)

1631 (7139) Februarie 11. (Arh. St. M-rea Radu Vodă, pach. 42, doc. 7.) Se dă hrisov lui *Andronie Vătaful* ca să ține moșie la *Udeni* . . . și pe care a cumpărat-o cu zapis iscălit de martori, între cari și de *Neagul Vel Agă*.

1632 Ghenarie 8. *Antonie Postelnicul ot Negoești* împreună cu alți mulți boierii a fost martor la un zapis. (Arh. St. Episc. Buzău, pach. 32, doc. 1).

Acăsta îi este pecetea și iscălitura:

Antonie Postelnicul ot Negoești. 1632 Ghenarie 8.

1633 Aprilie 27. *Neagu Voevod sin Basarab Voevod* dă zapis lui *Kiristiș Fal*, prin care se împrumută cu 1000 de galbinii în *Țarigrad*, pe care îi va da, dacă va lua *Domnia în țara Moldovei*.

Scris în Constantinopol (Act publicat de N. Iorga în «Studii și Doc.» Vol. IV. A se vedea în detaliu acolo).

1633 Mai 18. (Arh. St. condica M-rei Câmpu-Lung No. I pag. 743/374) *Coman Comisul* este martor la zapisul lui *Vasile Spătarul sin Mușat Vistierul* prin care vinde o delniță din sat din *Izvorani sud Mușcel*, lui *Oprea ot Pitești*.

1633 Noembrie 21. (Arh. St. Mitr. Buc. pach. 32, doc. 5) Se dă hrisov pentru satul *Vălcănești* de pe *Mostiște din Județul Ilfov* către *Jupan Gherghe* fost al 2-lea *Vistier* și *Jupanitei* lui *Sofica*.

Iar în zilele D-mele (zice *Matei Voevod*), *Jupan Gherghe* fost al 2-lea *Vistier* și soția lui *Sofica*, ei au cumpărat acest sat *Vălcănești* dela *Jupan Tudosie Mare Spătar...* cu zăpisi dela mâna lor și cu mulți boieri mărturiți, anume:.. și *Neagul Aga...*

Cu alte cuvinte *Neagu* la vremea acesta era înapoiat din *Țarigrad*, unde fusese după *Domnie*.

1635. *Neagu Aga* pe la 1635 stăruie pentru *Domnia Moldovei*. (pag. 181, *Iorga*, Prefață, T. IV).

1635. În acest an era *Vintilă Paharnicul ot Târșor*.

1635 (7143) *Ghenarie 31*. (Acad. Rom. doc. 6/XLIII).

Zăpisiul lui *Coman Comisul* și al fratilor săi *Andrei Spătarul* și *Fătrașco Postelnicul* feciorii *Agăi Neagului*, prin care vînd *Jupanului Dumitru Vel Vistier* un țigan anume *Stoica Potcovariul* și cu un copil mic de țâț' anume *Ivan* ce l-au făcut cu țigancă *Jupanului Dumitru Vel Vistier*, îl vinde drept 5000 de bani gata. Au scris *Logofetul Ștefan ot Brătiană*.

Dăm aci în fac-simile și iscăliturile lor:

Coman Comisul. 1635 *Ghenarie 31*.

Pătrașco Postelnicul. 1635 *Ghenarie 31*.

1635 Noembrie 30. (Acad. Rom. doc. 10/XLIII) Hrisov dat *Jupanului Costandin Vel Postelnic* ca să fie un loc de casă în *Bucu-*

rescî ce să învecinește cu casa Neagului Aga și cu apa Dêmboviței.

1638 Septembrie 15. (Iorga. Studii și Documente, Vol. IV.) *Neagu Vodă către Racoți, Costantinopol . . . Înțălesam cum aū avut Matei Voevod ceartă și vrajbă cu Lupul Voevod. Decî . . . Impăratul, pentru cearta lor pre amândoi vor să-î mazălească. . . . decî să nu fiū uitat de Măria Ta.*

1638 Septembrie 29. Scrie același către Racoți cu același scop. (Iorga IV, p. 108).

1640 *Maî.* Extras din zăpisul *Mircet feciorul Neacșei femeia lui Martin dat Jupănului Neagu și Jupănului Antonie ot Negoești* (ctitorii mănăstirei Târșoru) prin care le vinde în *Gonțați* stj. de ocină 150, partea sa tótă câtă se va alege, pre bani gata 7400.

1643 (7151) *Iunie 2.* (Arh. St. M-rea Brâncoveni și Mamu, pach. 10, doc. 7) *Coman Comisul sinu Aga Neagul* este martor la un zăpis.

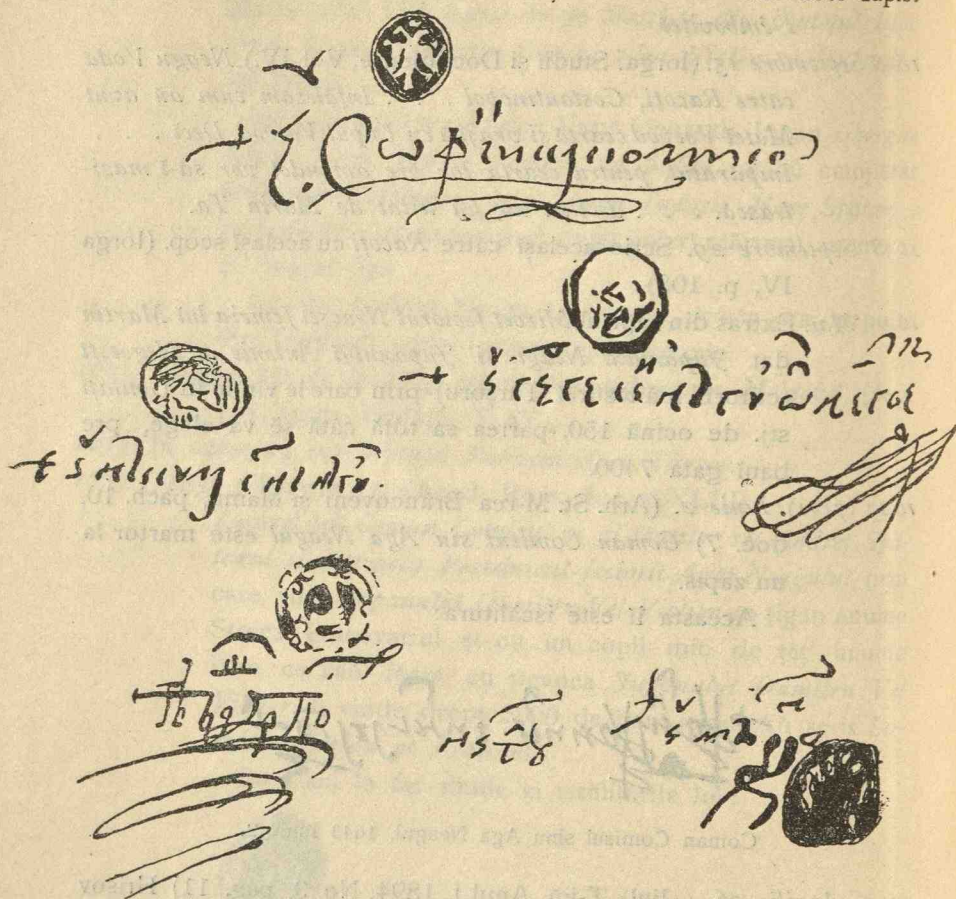
Aceasta îi este iscălitura:

Coman Comisul sinu Aga Neagul. 1643 Iunie 2.

1646 *Aprilie 26.* («*Jiul*» T-jiū, Anul I, 1894, No. 3, pag. 11) *Hrisov* în care se țice că *Popa Neagu din Negoești* figură ca martor într'un zăpis, înainte de 1624.

1647 *Aprilie 30.* (Arh. St. M-rea Hanu Greci etc. pach. 3, doc. 18) *Zăpisul Soficăt Comisioia Jupâneasa Jupănului Radului Vel Comis* către M-rea Bradu, ca să ție tótă partea ei din satul *Pătrălage* și cu casele și cu heleșteul și cu morile care îi este de zestre de la tatăl ei *Neagul din Negoești* și pe care o dă M-rei fiind ea o jupâneasă de n'a făcut feciori din trupul ei.

Dăm aci în fac-simile și iscăliturile dintr'acel zapis:

Eu Sofica Comisoaia.

Eu Neacula snă Neagul. Eu Gherghe sin Neagul ot Negoești.

Pătrașco Postelnicul. Neagul. Eu Marco.

1650 Ianuarie 12. Gherghina Postelnicul de la Negoești împreună cu alți 11 boierii au ales moșia *Groșani* a mănăstirei Tismana. (Arh. St. M-rea Tismana, pach. 13).

1654 August 25. (Arh. St. M-rea Tismana, pach. 36, doc. 3) Gherghina ot Negoești trăia.

1655 Mai 7. (Iorga, Studii și Doc. Vol. IV, doc. XLII pag. 33) Intr'o solie către *Racoți II* trimisă de *Costandin Șerban Voevod*

- erau. . . . *Antonie ot Târșor* . . . și alți. Ei fusese la Ernut în Ardeal, unde a dat cu toți zăpisi de chezuire către Racoți cum că ajutorul ce cer în contra Seimenilor și Dărăbanților răsculați, este cu știrea Impăratului turcesc și cu a Voievodului din Muntenia.
- 1655 August 15. La data acesta era *Gherghina Postelnicul ot Negoști*. (Arh. St. M-rea Tismana, pach. 4 petr.)
- 1656 Iulie 12. (Acad. Rom. doc. 189, pach. 33) Act dat pentru satul *Lamba din Rîmnicu Sărat*. Prin acest act se întărește cu hrisov lui *Neagoe Clucerul sin Mihalcii Vornicul ot Pătrălagi* stăpânire în moșia *Lamba ot sud Slam Rîmnice* și pe care moșie a cumpărat-o cu zăpisi la leatul 7160/1652 în care erau iscăliți ca martori înțre alți și *Paraschiva Paharnicul sin Agăi Neagul*.
- 1661 Decembre 10. Zăpisiul lui *Pandelimon Egumenul feciorul Agăi Neagului* către *Jupan Apostol Neguțatoru ot Pitești*, prin care îi vinde o țigancă drept ughi 16 (Arh. St. cond. Brâncov. I fila 387 cern. 758 creion).
- 1662 Martie 26. (Acad. Rom. doc 78/XLIV) Să dă hrisov pentru satul *Iași din județul Vlășcii* . . . iar după aceia, în zilele lui *Matei Voievod* fostu-s'au sculat iară moștenii satului *Iași* de o aș fost vîndut această moșie lui *Andrei Spătarul feciorul Agăi Neagului* și tot o aș ținut pre seama lui cu bună pace; iară în zilele lui *Io Gheorghe Ghica Voievod*, la leat 7168 iară *Andrei Spătarul* sculatu-s'au de aș vîndut această moșie *Iași* lui *Badea Vel Clucer* drept bani gata ughi 100 și cu zăpisi de vînzare dela mîna lui *Andrei Spătaru*, cu mulți boierii mărturie, scriind în zăpisiul lui: de nu-î va fi moșia stătătoare, să aibă a-î darea moșie pentru moșie. . . .
- 1663 Martie 18. (Iorga «Studii și Documente» Vol. V, pg. 302). *Andrei Spătaru*. dă zăpisi lui *Gorghii frate meu*, pentru moșia *Strămba*.
- 1663 Aprilie 3. *Neagul biv Paharnic* era martor la un zăpisi. (care să fie? Neagu fratele lui *Antonie Vodă* sau *Negoia* *Beizadeaua*?).

- 1663 *Aprilie 28.* (Iorga «Studii și Doc.», Vol. V pag. 302) Act scris în București. Ghiorghe Vel Ban i Stroe Vel Vornic i Radul Crețulescul Vel Logofăt, dau zapis *Badii Vel Clucer* pentru 180 de stj. la *Hoiubești*, cedați în urma unui împrumut, de *Andrei Căpitanul snă Agăt Neagului*. Moșia *Badii Clucerul* se chiamă *Iașii*, luată dela *Paraschiva Cihodariul și dela frate-său Gheorghe Paharnicu, feciorii Agăt Neagului*.
- 1663 *Maî 9.* (Arh. St. Mitr. Buc. pach. 346/165 netreb. doc. 39) Să dă hrisov către *Tudoran Paharnicul* ca să ție niște țigani . . . Apoi să mai ție alți țigani cumpărați de la *Coman Comisul snă Agăt Neagul și de la fiu-său Alixandru*.
- 1665 *Martie 25.* (Iorga «Studii și Doc.» Vol. V, pag. 302) Dă *Radu Leon Vodă* hrisov către *Badea Vel Paharnic* pentru 700 stj. moșie la *Ulubești* și zice: *Andrei Căpitanul cu fi lui: Matei și Radu* îi pusese zălog astă iarnă în luna lui Decembre în 24 de zile, pe vreamă ce *am luoat Domniia Mea Domniia, la Odriiă, de au luoat bani Andrei Spătarul* dela un Turcu, pe chizășăia lui, taleri 103.
- 1665 *Aprilie 1.* (Iorga, idem, idem) *Andrei Spătarul* dă zapis *Badii Vel Paharnic* că i-a vîndut 500 de stj. la *Holubești*.
- 1665 *Maî 22.* (Iorga, idem, idem) Maî mulți Veliți boieri dau zapis lui *Badea Vel Paharnic*, că i-a vîndut *Andrei Căpitanul*, ocină.
- 1665 *Noembre 20.* (Iorga, idem, pg. 303) *Andrei Spătarul* dă zapis *Badei Vel Clucer* pentru un împrumut de 10 galbeni până la Crăciun.
- 1666 *Februarie 17.* Să dă hrisov către *Șupan Badea biv Vel Paharnic* pentru niște locuri de casă, vii, țigani și moșii. În hrisov se vorbește și de o ocină în *Hulubești sud Vlașca* pe care a cumpărat'o el dela *Andrei Spătarul și dela feciorii lui: Matei și Radu*. (Acad. Rom. doc. 113/XLIV.)
- 1666 *Maî 6.* Să dă hrisov către *Badea biv Vel Paharnic* pentru moșie în *Hulubești sud Vlașca*, partea lui *Andrei Spătarul sin Agăt Neagului*, stj. 306. *Andrei* îi pune zălog la *Badea Paharn.* pentru 30 de ughî luați de la luna lui Avgust,

den zioa de 'ntâiū pân la Sti. Dimitrie. Tot i-aū mutat zi după zi, pân ce aū trecut 6 lunī. (Iorga, Studii și Doc. V. pag. 303.)

Fără dată (de sigur 1668). *Antonie Vornicul* este martor al zapisului prin care *Radul Logofetul Năsturel* dăruiește — fiind și cu alți boierī la *Enișer* de aū ridicat piră contra *Radului Leon Voevod* și aū adus Domn în țară pe *Antonie Vornicul* —, un loc la *Câmpu-Lung*, pe care să se clădescă o școlă pentru învățatură, țara fiind săracă și făr de învățatură și ómenī pentru sărăcie nu-și pot da copii lor la învățatură. *Antonie* nu era încă Domn la facerea acestui zapis. (Arh. St. M-rea Cotroceni, pach. 59, doc. 17; veđi și Mag. Ist. I, pag. 354—7).

1669 Iunie 18. *Antonie Vodă* (1) dă hrisov în privința omorului lui *Costandin Fostelnicul Cantacuzino* de către *Stroe Vornicul din Leurdeni* . . . Decī feciorī lui *Costandin Fostelnicul* aū tras la piră în *Divanul D-mele și a fiului* (2) *Domniē mele: Io Neagul Voevod* (pag. 77—82 din *General. Cantac. de Iorga*, 1902).

1670 Martie 1. (Arh. St. Mitrop. Buc. pach. 249/68 netreb. doc. 1) Zapisul *Fupânesei Ioana* care a fost a *Radului biv Vel Armaș*, către Mitropolia din *Tîrgoviște* și către Mitropolitul *Theodosie* dăruindu-ī un loc de casă în *București*, pe care bărbatul ei l'aū fost cumpărat în zilele lui *Matei Voevod* de la *Toader feciorul lui Marco biv Vel Armaș* și pentru care loc fiul său (al *Ioanei*): *Costandin Paharnicul* a avut piră în zilele lui *Gligorie Ghica Voevod* cu *Alexandru Serdariul feciorul Ghiormei Banul*, care dicea că l'a cumpărat acest loc de la *Andreiu Căpitanul și de la Mihaī Cămărașul și de la Gheorghe feciorii Agăi Neaguluș*.

(1) Conform *Cronicilor* el vine Domn la 9 Aprilie 1669 și fu mazilit în Martie 1672. Dus la *Țarigrad*, acolo a și pierit.

(2) Din zicerea: «*fiului*» la singurit iar nu la înmulțit: coconilor său fiilor, cum era obiceiul vechiū, putem crede că un singur copil pe *Neagoe* său *Negoia Postelnicul*, l'a avut *Antonie Voevod*.

1670 Martie 14. Dăm aci și o iscălitură a lui Antonie Voevod de pe timpul când Domnea, pentru ca să se poată și mai bine compara cu o altă iscălitură a lui din 1632 Ghenarie 8. (Vezi mai sus pag. 335. Actul este în coll. mea.)

Io Antonie Voevod.

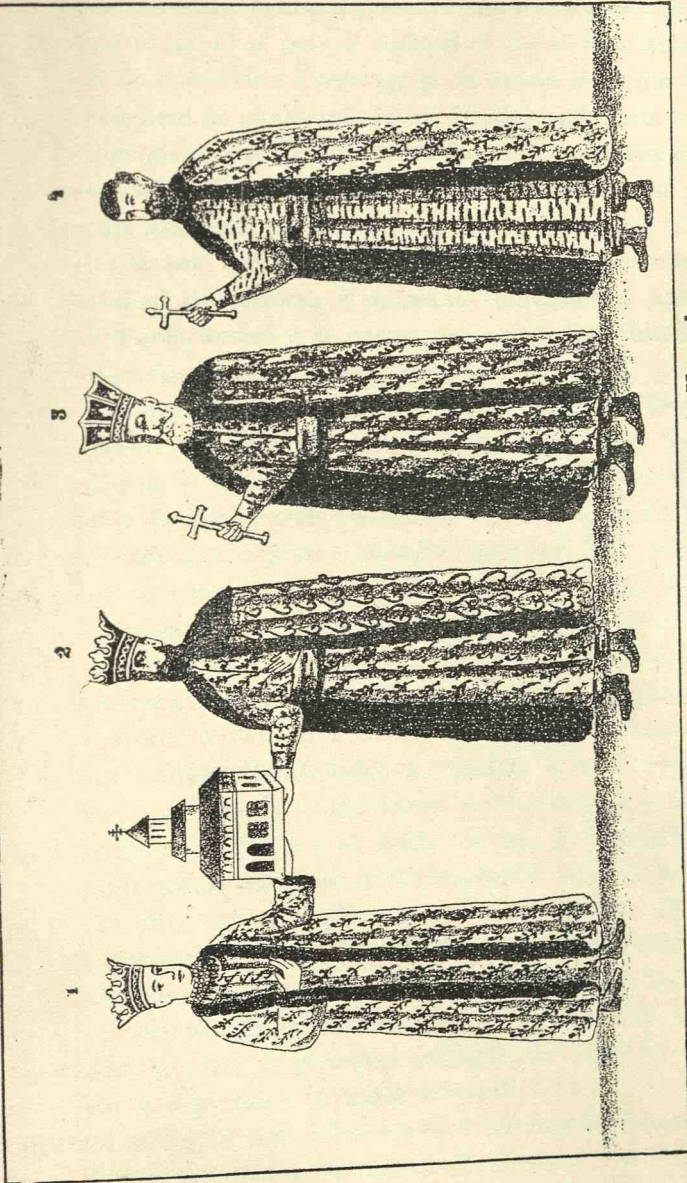
1670 Martie 28. Antonie Vodă dă hrisov pentru înființarea unei școli la Câmpu-Lung. (interesant act pentru școli) Vezi M-rea Cotroceni, Arh. St. pach. 82, doc. 2).

1671 Februarie 22. (Arh. St. M-rea Bradu, Hanu Greci etc. pach. «1 bis, doc. 16 Îl dăm în extenso.) Io Antonie Voevod i «Gospodar (1) . . . dă hrisov . . . sfintei și Dumnezeștii «mănăstiri ce se chiamă Bradul dupre Nișcov, unde este «hramul sfântului și slăvitului și marelui mucenic Dumitrie «mirocivago și părintelui egumenului Partenie și tuturor «călugărilor câți vor fi lăcuitoři întru sfinta mănăstire, ca «să fie sfintei mănăstiri totă partea de ocină din Pătărlage «ot sud Saac a Jupânesei Soficăi Comisóia și cu casele și cu «morile și cu heleșteul și cu tot venitul, din câmp, din «pădure, din apă și din șezutul satului, de peste tot ho- «tarul cât se va alege. Pentru că acéstă parte de ocină «den sat den Pătărlage, ce scrie mai sus, fost'aũ a Jupânesei «Soficăi Comisóia care aũ fost întâiu Jupâneasa Radului «biv Vel Comis Mihălcescul, dat de zestre de tată-său Neagul «Postelnicul de Negoesti și cu rumâniĩ câți s'aũ aflat.
«Deci ea pân'a fost în petrecania ei și întru viața ei tot «aũ ținut partea ei de ocin' și cu rumâniĩ din Pătărlage, ce

(1) A se mai vedea, despre el ca Domn, tóte Cronicile țării căci în tóte să vorbește și de bine și de rău despre el. Cronicile îl fac: Antonie Vornicul den sat den Popești. A se vedea și Vol. I p. 149 și Vol. II, p. 623—4 din Istoria lit. rom. Iorga.

CTITORI

bisericii din Bolniță, lângă mănăstirea Hurezi, zidită la 1696.

1. Gospoja ego Marica.
2. Io Costandin Brâncoveanu Basarab Voevod.
3. Io Antonie Voevod.
4. Jupan Neagu Postelnicul sin Antonie Voevod și tatăl Luminăței cititoare Doamna Marica.

«aū avut de zestre și, cât aū lăcuit cu boiarinul eī *Radul*
 «*Comisul* nu léu fost dat. Dumnezeū să facă feciorī, ce aū
 «socotit întru inema eī pentru Dumnezeū și pentru sufletul
 «părinților eī și pentru sufletul eī de aū lăsat tótă partea
 «eī de ocină den *Fătărlage* și cu casele și cu morile și cu
 «heleșteul la sfinta mănăstire Bradul unde este trupul eī
 «îngropat, care mănăstire este făcută den temelia eī de bo-
 «iarinul eī *Radul Comisul* împreună cu dinsa. Iar rumâniī
 «câți s'aū aflat, partea eī, în sat în *Pătărlage* fostu-i-aū
 «iertat pre toți de rumânie pân ce aū fost ea vie și încă
 «făcând și scrisórea eī la mâna rumânilor și scriind tot
 «într'aceia scrisóre și partea de ocină din *Pătărlage* care
 «o aū fost lăsat la mănăstire.

Dupre aceea când aū fost acum în ȃilele D-mele, ve-
 «nit-aū Părintele Egumenul Partenie înaintea D-mele în
 «Divan și cu rumâniī carī aū fost iertați spuind Părin-
 «tele Partenie cum că partea de ocină ce aū fost dat
 «*Fupâneasa Sofica Comisóia* iaste tot întru zapis scris
 «și cu rumâniī ce aū iertat și încă și alt zapis al *Radului*
 «*Comisul*. Decī într'aceia știind D-mea aceste tocméle ce
 «aū fost făcut *Fupâneasa Sofica*, căcī fiind D-mele nepótă
 «de frate, socotit-am D-mea împreună cu toți cinstiții dre-
 «gătorii D-mele cum acea scrisóre ce este scris și ocina
 «ce aū lăsat la mănăstire și rumâniī ce i-aū iertat, să fie
 «aceia scrisóre la sf. mănăstire, iar cu rumâniī ce i-aū iertat
 «*Fupâneasa Sofica* să n'aibă treabă sf. mănăstire cu eī.
 «Intr'aceia am făcut și D-mea ciastă carte a D-mele ca
 «să aibă a'și ține sf. mănăstire tótă partea de ocină a
 «*Fupânesei Soficai* den sat den *Pătărlage*, ocin' stearpă
 «făr de rumâni și cu casele și cu morile și cu heleșteul și
 «cu tot venitul cât scrie mai sus ca să fie sf. mănăstiri
 «de întărire și părinților călugări de hrană și ctitorilor
 «în véc pomen'. (Urméză Divanul).

1671 Mai 20. (Orig. a fost oferit de D-I George D. Nicolescu, Re-
 dactor la Voința Națională, Academiei Rom. spre cum-
 părare în 1900 Oct.). Hrisovul lui *Radu Leon Voevod*

- către *Mușat Căpitanul sin Vintilă Vataful ot Brézo* pentru mai multe moșii Și iar să țiie 2 rôte de móră în apa Dêmboviții și cu locul morilor împrejur *cât aruncă omul cu securea în toate părțile* Și iar să-i fie o țigancă anume Stana fata lui Mușat țiganul de la Bărbila pentru că o aũ cumpêrat de la *Antonie Vodă și de la fiul sêu Neagul din Negoesti* drept ughî 15 $\frac{1}{2}$. . .
- 1672 Iunie 14. Zapisul *Radului Dihorul* prin care vinde *Postelnicului Neagu ot Popenști* (1) o părțicea de ocină în *Gonțați*.
1674. In zilele lui *Duca Vodă*, la 1674 era *Neagu Postelnicul din Popenști feciorul lui Antonie Vodă*, care a ținut pe *Necșuța*. (Dintre actele date de D-l Gr. N. Mano, D-lui A. Petruțiu în August 1897 să le inventarieze).
- 1675 August 1. (Iorga «Studii și Doc.» Vol. V, pg. 304) *Andrei Spătarul* dă un zapis *Badei Vel Paharnic*, că s'a împrumutat dela el cu 30 de galbeni pân la *Simedru*, puindu-și ocina zălog, din *Holubești din județul Vlășcei*.
1681. La 1681 *Neagul Postelnicul era mort*; *Necșuța* soția lui însă trăia. (Din actele date de D-l Gr. N. Mano, D-lui A. Petruțiu în August 1897 să le inventarieze).
- 1687 Ghenarie 14. (Arh. St. M-rea Bradu, Hanu Grecii și Codrenii pach. 45, doc. 1). Hrisovul lui *Șerban Vodă* către mănăstirea Bradu ca să țiie moșia *Pătârlagele din sud Saac* totă partea *Șupânesei Soficăi* ce aũ fost *Șupâneasa Radului Vornicul Mihălcescul*, care moșie aũ fost dată mănăstirei mai dinainte vreme de alți boieri. Iar când aũ fost în zilele răposatului *Matei Voevod la leat 7140 (1632)* având *Șupâneasa Sofica* moșie la *Blăjoiu, sud Prahova dată zestre de la tată-sêu Neagoe din Negoesti*, fost'aũ făcut schimb cu călugării de la mănăstirea *Mislea* de aũ fost dat ea moșia ei de la *Blăjoi* pentru moșia de la *Pătârlage* cu o roată de moară făcută în *apa Teleajănilui* și mai dădu și 3 iape cu minji. In hrisov să mai zice că *Șupâneasa Sofica* este ctitoră la mănăstirea Bradu și tot

(1) A sê mai vedea despre el și în *Cronicile țării* și în Vol. II, p. 623 din *Istoria lit. rom. de Iorga*.

într'acea mănăstire s'a și îngropat. Iar acuma s'aū ridicat cu piră *Fupâneasa Stana* care o aū ținut *Alexandru feciorul Neculiū din Negoești și cu feciorii ei, nepoți Fupăneset Soficăi*, pentru moșia *Blăjoī* a mănăstirei *Mislea*, zicând că le-o aū împresurat-o fiind a lor de moșie, de strămoșie *de la moșul lor Neagoe din Negoești...* dar aū rămas de lege.

1692 Decembre 30. (veți doc. în posesiunea D-nei Elena Filitis, 1899)

Să dă hrisov lui *Alexandru Vel Logofet sin Ghiorma Banul* pentru mai multe moși. La sfirșitul aceluī document se dice: *Alexandru Vel Logofet a fost pribeag în zilele lui Antonie Voevod. Gherghe Banu Băleanu și Paraschiva Logofetul Boleșteanu în zilele lui Antonie Voevod aū cumpărat niște ocine în Alexeni. Alexandru Vel Logofet aū venit din pribegie în zilele Ducăi Voevod, iar Paraschiva Logofetul Boleșteanu ne-având credință de către Domnie fostu-l'aū luat boierii în chezășie anume: Neagul Postelnicul ot Popești, i Preda Stolnicul Poenaru i Radul Serdarul Știrbei i Barbul Slugerul Filișanul i Mihul Vistier Brătășanu i Mușat Slugerul Brezoianul i Neagoe Logofetul Rătescul cum că nu va lipsi din țară ci va șede la casa lui, cu șapis de la mâna lor la mâna Ducăi Voevod; iar apoi, el nu s'aū așezat ci aū fugit cu câtă-va sumă de bani Domnești din rinduiala Vistieriei, care bani fiindu-și dat el seama din strînsorea lui, atunci aū fost rămas dator Domniei ughi 553 : 60, fiind atunce *Papa Dragomirescul (1) Vistier mare* și l'aū fost mai scos dator și *Janache Vistierul Domniei* și din banii cailor, ughi 116.*

Deci apucând Domnia, pe acești boieri ce scriū mai sus ce aū fost chezaș pentru acei bani, ei aū vindut aceste părți de moșie lui Alexandru Vel Logofet.

1695 Iunie 12. Hotărnicia făcută de 12 boieri, moșiei *Miroslăvești* luați fiind de *Pană Paharnicul Negoescul și de frații lui: Duca Vel Clucer i Neagul i Costandin, feciorii Neagu-*

(1) Am găsit în toate Divanele de atunci că Vel Vistierul era Jupan Papa sin Drăghici (Grecianu) și că numele de: Drăghici, Dragoș, Drăgușin, Dragomir, Dragu este unul și acelaș.

- lui *Postelnicul*. (orig. act în propriet. D-nei Aman din Buc. 1900).
- 1698 Martie 2. (Arh. St. M-rea Mărginenii, dosar 11/850, fila 22) Extras din hotărnicia a 12 boieri făcută moșiei *Scăenii* și *Oroșanca* și *Scârnavii* din județul *Saac* cu porunca Domnului *Costandin Basarab Voevod*, după jalba *Paharnicului Fană Negoescu* și a fraților săi: *Duca Căpitanul* și *Neagu* și *Costandin*, feciorii *Neagului Postelnicul din Popești* (ctitorii mănăstirei *Tirșorului*).
- 1703 Iunie 15, Marți. *Până era Vel Serdar*, când împreună cu mai mulți boieri, ca la 29, fură îmbrăcați cu caftan în saraiul împărătesc. Atunci fu îmbrăcat și *Costandin Vodă Brâncoveanu*, veniți cu toți la Pórtă. *El avea de soră pe Dómna lui Costandin Vodă Brâncoveanu* (vezi mai sus pg. 121).
1706. *Până era Vel Serdar* (1) când *Costandin Vodă Brâncoveanu* vizită satul lui *Negoștii* (vezi mai sus pg. 153).

(1) Despre *Până Negoescu* mai adăogăm și aceea că: În 1707 sub domnia lui *Costandin Vodă Brâncoveanu*, *Până* este înălțat la rangul de *Vel Comis* în *Divanele Domnești*. El păstrează acest rang până în primăvara anului 1710 când este ridicat la rangul de *Vel Stolnic*, rang pe care îl păstrează până la sfârșitul Domniei cumnatului său.

În *Divanele* lui Ștefan *Voevod Cantacuzino* cum și în acelea ale lui *Niculae Voevod Mavrocordat* din prima lui domnie, nu'l mai întâlnim pe *Jupan Pană Negoescu* a fi ocupat vr'o însărcinare.

La începutul anului 1717 însă, cam pe când știm că începe și domnia lui *Ioan Voevod Mavrocordat*, îl găsim pe *Până Negoescu* ca *Vel Ban*; el însă nu păstrează multă vreme acest rang căci prin *Aprilie* îl găsim ca *Vel Vornic* sub acelaș *Voevod*, iar prin *Iunie*, el revine din nou la *Băniie*.

La 3 și 15 *Aprilie* din 1717 îl găsim împreună cu alți boieri ca *Ipravnic* al *Scaunului Bucureștilor*, având rangul de *Vel Vornic*.

În *Ianuarie* 1718 sub acelaș *Voevod* îl găsim ca *Vel Vornic* atât în *Divane* cât și într'un *Ispravnicat* al *scaunului Bucureștilor*, iar prin *August* și *Noembrie* din acelaș an și sub acelaș *Voevod* el ocupa rangul de *Vel Logofăt* în *Divanele Domnești*.

Aceste dese schimbări în rangurile cele mai de frunte ce existaū la noi pe acele vremi, ne călăuzesc a conchide că *Până Negoescu* era un personagiu de temut de cătră *Voevozii Fanarului*, mai ales avînd în vedere că acele schimbări de ranguri se petreceau în anul 1718 când *Banatul Craiovei* trecea sub stăpânirea *Austriacilor* în urma tratatului dela *Pasarovitz* (21 *Iulie* 1718).

În 1719 *Februarie* moare *Ioan Vodă Mavrocordat*, când *Jupan Pană Negoescu*

1709 Decembre 11. (act în coll. mea de acte) *Tănase Negoescu Vel Comis*, este martor la un zapis.

1718 Aprilie 3. La data acésta *Pană era Vel Vornic* și împreună cu alți boierî, este Ispravnic al scaunului Bucureștilor, în care calirate dă o Carte în pricina moșiei Băbeani. (Còpie în coll. mea supl. de acte). Iată-î și iscălitura :

Pană Vel Vornic.

1718 Iulie 16. *Pană Negoescu Vel Vornic* face o hotărnicie (1) (Arh. St. condica Veliților Dvornici No. VI, fila 10 verso).

Fără dată. (Arh. St. Mitr. Buc. pach. 246/65 netreb. doc. 4) *Pană Negoescul Vel Logofêt* este martor la zapisul Egumenului Filotheu Jeromonahul Sinaitul dela sf. mănăstire, cu hramul sf. Ecaterina, dat la mâna lui *Asan Vel Sluger* și *Fupănesci lui Maria* ca să țife un loc al mănăstirei, din București, alătura cu sfintu Gheorghe cel vechiū etc.

Aceasta îi este iscălitura :

Pană Negoescul Vel Logofêt, martor. Fără dată.

era Vel Logofêt; prin Maiū și Iunie din acelaș an sub domnia de a 2-a a lui Niculae Voevod Mavrocordat, întilnim pe acest boier pentru cea din urmă oară prin Divanele Domnești ocupând tot rangul de Vel Logofêt.

De aci înainte însă nu'l mai găsim de loc ci dovedim prin pisănia bisericeii eni că înainte de anul 1724, el răposase.

(1) A să mai veda despre el și în Cronicile țării și în Vol. I, Istoria lit. rom. Iorga, p. 210.

1724 August 15. *Pisania bisericeî «Ieni» din Bucureșci ne spune:*

«Doamne Dumnezeul nostru căruia cerul îți este scaun
«și pământul sub picioarele tale, întărește sfântul acest lăcaș
«al mărireî tale, carele întru slava ta și întru cinstea sfin-
«tului Ierarh Nicolae din temelie s'au zidit și cu toată
«podoba bisericească s'au înfrumusețat, din drepte oste-
«nelele răposatului robului tău Jupan Pană Negoescu Vel
«Logofăt, nepotul prea pomenitului Io Antonie Voevod, și
«frate Doamnei fericitului și de a pururea pomenitului
«Io Costandin Basarab Voevod, cu sirguiala cucerniceî
«roabei Jupanitei Safta soția pomenitului boier, după
«pristăvirea lui. Și primește rugăciunile ce se vor aduce
«întru el, neincetat, pentru toată pravoslavia, pentru ră-
«poși părinții lor, titorilor și pentru înșiși ei la prea
«sfântul cerescul tău jertfelnic.

«In zilele prea luminatului Domn Io Nicolae Alexandru
«Voevod, la anul dela zidirea lunei 7232, iar dela nașterea
«mântuitorului Hristos: 1724, August 15.» (1)

1738 Iunie 29. (Arh. St. M-rea Radu Vodă, pach. 78, doc. 1) Zapisul
*Fupănesei Maria Bărcăneasca, fica lui Duca Cuparu, fosta
soție a lui Vasile Mogoșescu Postelnic și al feciorilor ei
Costandin, Mihaï și Radu, prin care vind lui Gligorie
Topliceanu biv Vel Medelnicer un loc în București, ală-
tura cu Costandin Năsturel Vel Vistier în mahalaua
Oltenilor, dinaintea porții unchiului lor Matei Mogoșescu
biv Vel Serdar. Iscăliți în acest zapis sint: Maria Bărcă-
neasca, Costandin Mogoșescu Postelnic, Mihaï Mogoșescu,
Radu Mogoșescu, Matei biv Vel Serdar Mogoșescu, Cos-
tandin Năsturel Vel Paharnic, St. Dudescu Vel Medel-
nicer, D. Grecianu treti Vistier.*

(1) Vezi tot despre biserica «Ieni» în «Istoria Bucureștilor» pag. 188, de d-
Gion Ionescu.

Dăm aci și iscălitura ei în fac-simile:

Maria Bărcăneasca.

1743 (7251) *Maș 20.* (Arh. St. Mitrop. Buc. pach. 263/82, doc. 4.)

Copia zapisului *Țupăneșei Maria Bărcăneșca* fica răposatului *Duca Cuparu* și al fiilor ei anume: *Costandin, Mihai Radu* și *Maria*, către biserica din mahalaua (loc alb), cu hramul sf. Nicolae, care biserică este făcută de moșa lor *Safta Logofetesa a D-lui răposatului unchiului lor Fană Negoescu* biv *Vel Logofet*, fratele părintelui ei *Duca Cuparul*, precum să se știe că având ea o moșioră în județul *Ialomița* ce să numește *Bărcăneșca*, care moșie îi este dată de zestre de la părintele ei, care, și d-lui i-au fost de baștină de la moși de la strămoși, în care moșie având și d-ei mătușa ei *Safta a 3-a parte*, care moșie este pe lângă moșia *Bătlanu a D-lui Mihai Bărbătescu* și între moșia *Acsentia* ce o ține *Alecseniț*, care moșie o dăruesc acum aceleși biserici de vreme ce și răposatul soful ei *Vasile Mogoșescu* este îngropat într'acastă sfintă biserică.

1752 *Iulie.* («Ef. spit. Civile» de Al. G. Găleşescu, pag. 219) În testamentul lui *Gligorie Ghica Voevod* se dice că el închină mănăstirei *Panteleimon* fondată de el, mănăstirea *Tirșorul ot sud Praova* zidită de *Antonie Voevod*.

1752 *August 20.* (còpie în coll. mea de acte) Din porunca lui *Gligorie Ghica Voevod* se hotărniceste moșia *Negoștilor* din sud *Prahova a Dumnealui Costandin Brâncoveanu Vel Logofet*, de către *Asan biv Vel Serdar* și *Costandin Catargiu biv Vel Pitar*.

În acea carte de hotărnicie găsim:

«Și citindu-le cartea de blestem. . . ca să arate semnele și hotarale moșii *Negoștilor* și stăpânirea D-ei *Țupăne-*

«*sei Saftei Logofetesei Negoiascâi a D-lui răposatului*
 «*Pană Negoescul Vel Logofêt, pe unde au ținut și au*
 «*stăpânit . . . aflu-s-au niște ómenî cari au fost ai casii*
 «*Dumneaei, ispravnicî și dijmuitoří pe moșia Negoestilor*
 «*și acești 3 ómenî bătrîni au plecat înainte pe unde au*
 «*știut și am mers cu toți dimpreună și am început a*
 «*trage întâiú moșia Negoestilor, la capul moșii despre*
 «*apus, din hotarul Popeștilor, dela podul Cârștii în sus*
 «*asupra Tîrșorului pînă în piatra Domnescă și s'au găsit*
 «*stj. 1.575 și s'au pus piatră.*

«*Și iarăși am început a trage trăsura a 2-a pre la mijlo-*
 «*cul moșii, din capul moșii lui Negoită Titeanu pînă*
 «*iarăși în hotarul Tîrșorenilor și s'au găsit stj. 1.412 și*
 «*am pus piatră.*

«*Și iarăși am tras trăsura a 3-a la capul despre moșia*
 «*Tătăranilor, din hotarul Titeanului pînă în moșia Tir-*
 «*șorenilor, peste drumul mocanilor, lîngă puțu de piatră*
 «*ce se chiamă puțul Băstii și s'au găsit stj. 1.185 și s'au*
 «*pus piatră, care cuprinde peste tótă moșia Negoestilor*
 «*stj. 4.172 și făcându-se masă au rămas bunî stj. 1.390^{1/2}.*

«*Au mai hotărit acei boierî și părțile de moșie: Plă-*
 «*seanca, Brătulești vecine cu aceea de mai sus și care*
 «*să învecinesc amândouă cu hotarale moșii Popești și*
 «*Negoesti, tóte pe malul apei Prahova.*

1779 Decembre 20. (Acad. Rom. Mss. 1654 condica M-rei Mărcuța,
 fila 17—19) Zapis al lui *Nicolae Argintoianul biv Vel Pitar*
 prin care vinde lui *Alexandru Ioan Ipsilant Voevod*, 15
 pogóne de viie în *délul Budureștilor sud Saac*; în el să
 dice: . . . ce le avea și el rămase clironomie . . . de la
Măria Sa Domnița Ancuța și de la D-lui Nicolae Ruset
biv Vel Logofêt care viie au avut-o și D-lor danie de la
rêpos. Pană Negoescul biv Vel Logofêt, unchiul D-lor. . .

1817 Aprilie 18. (Doc. prezentat la Creditul rural din București în
 Iunie 1901). În anaforaua lui *Costandin Dudescu biv Vel*
Logofêt . . . în pricina de judecată dintre D-ei Logofe-
teasa Sultana Comăneanca cu moșnenii Miroslăvești și

Fuchenî (din Dimbovița) și cu D-lui biv Vel Ban Costandin Crețulescu pentru împărțirea moșiei, să ȃdice: cã la leat 7203 (1695) Iunie 12 s'a fãcut hotãrnicie de 12 boierî luați de Panã Paharnicul Negoescul și cu frații lui: Duca Vel Clucer i Neagul i Costandin, feciorii Neagului Postelnicul, de aũ ales moșia din Miroslãvești, etc.

REZUMAT

Am adunat cu stãruințã și cu rãbdare orî pe unde am putut gãsi și orî și cãnd am putut dovedi, fie multul fie pușinul, pe cãt l'am putut afla.

Am cãutat dovedile despre trecutul pãrinșilor noștri precum se gãsește el. înscris de ei, prin actele saũ sineturile lor în zilele lor, pentru interesul averilor lor de tot felul așã precum ne-a rãmas de la ei de pe la vînzãri, înzestrãri, hotãrnicii, piri, etc., fie în limba noștrã, fie în limba slavã, cum se scriaũ odiniorã, fie pe hãrtie fie pe pergament, pentru ca sã le vedem la luminã și sã am la mãnã dovezi a le arãta și celor tineri nu numai pe ele, dar și calea ce am urmat eũ, pãnã le-am gãsit.

De sigur o asemenea lucrare nu are un sfirșit precizat de mai nainte și nici nu se pôte fixa întinderea întreagã a ei, cãci dupã descoperirile fãcute, se pôte spori în multe feluri, de cãtre acela ce va stãrua a studia mai departe.

Studiul anume despre Negoeshi în special, pe care il dãm în tipar aci nu a fost întreprins, credem, de altul pãnã acum, cãci neamul acestor boierî fiind astãzi stins, nu avea interes. Noî însă chiar din motivul acesta il dãm aci ca un inceput de exemplu, cãci cu bune cu rele, avem ca la vre-o 80 de bucãți de documente despre el, și voim sã se vazã, cum din manuscrisele Arhivelor Statului și ale particularilor, pôte descoperi cineva detaliile istorice numeroase și interesante. Aceastã descoperire pôte aduce multe foloase Istoriei celei adevãrate, ba încă pôte descuraja și minciuna de a se înscãuna la noi fãrã teamã precum adesea orî vedem cã se face, și cu chipul acesta sperãm cã vom scãpa de ea în mod radical. Chiar eũ nu întâlnisem pãnã acum vr'o 5 ani, vr'un act care sã spuie cu si-

garanță cine a fost tatăl lui *Antonie Vodă* zis din satul *Popești* și am greșit când am afirmat, după amicul răposat *Gion-Ionescu*, de am zis la pag. XXXVIII, *Introducere*, «*Eraldica Română*, St. D. *Grecianu*, 1900, că *Antonie Vodă* e fiul boerului *Neagoie*, care nu îi era tată ci îi era frate.

Să vedem acum, fără părtenire și cu sînge rece, ce reiese din aceste mărturii din timpuri de atunci, căci aceste isvóre nu pot fi desmintite fiind-că nu sînt răspunsuri precugetate făcute în interesul vreunei cauze, ci sînt dovezi convingătoare și competente, cinstite, franșe și spontanee care, orî ce s'ar zice contra iscusinței lor, sînt mai demne de încredere decît scrierile nouë izvorite din penele cele mai savante și mai ilustre. Și eü crez și doresc că în modul acesta să se scrie *Istoria patriei nóstre*, iar nu cu ușurința cu care s'a locrat pînă azi.

Mi s'a zis adesea că ar fi mai folositor să o scriem cum ar fi trebuit să fie, pentru a învăța tinerimea să urmeze bunele exemple, dar cusururile trecutului să nu le arătăm la lumină. Eü prefer ca realitatea să nu fie ascunsă ci mai bine să o înfierăm ca o pedeapsă, dacă așa ar merita, și pe de altă parte să o lăudăm, dacă așa i s'ar cuveni, căci *Istoria* n'ar mai fi demnă de numele său cel înalt, dacă ar ascunde ceva din adevăr.

Rezultă dar din actele de mai sus că *părinți Maricai Doamna Brâncoveanca se numeau boierii ot Negoesti*, un neam nobil și vestit care astăzi nu mai există, căci s'a stins și chiar moșia care era scaunul familiei, s'a fărâmat în bucăți și s'a înstreinat iar amintirile trecutului ei s'aü pierdut.

Acești boieri se numeau încă prin secolul al XVI-lea și al XVII-lea ot Tîrșor și ot Negoesti și tot din această moșie făcea parte și satul *Popești* de lângă ele, căci toate se află alăturate la miază-zi de *Ploesti*, pe malul apei *Prahova*.

Acastă familie era reprezentată pe la sfîrșitul secolului al XVI-lea (1592) prin *Fupanul Mihaï ot Tîrșor* care era *Cămăraș* sub domnia lui *Mihaï Viteazu*.

Pe la 1608 *Aprilie 10 se vorbea despre el* pentru întâia oară a fi ales la *Tronul Munteniei*, iar pe la 1611 se vorbea pentru a 2-a oară să fie ridicat *Domn* în locul lui *Radu Mihnei*.

Mihaï trăia încă pe la 1622 și fu tatăl a 1 fiică și 3 fii din care doi au jucat un rol important în istoria patriei noastre după cum vom vedea mai la vale.

Fiica acestui *Mihaï*, anume *Tudora* care ședea la *Tîrșor*, cine știe din ce împrejurări, *avu* cu *Mihaï Viteazu o fată* anume pe *Marula*, după cum actul din 1615 Noembrie 14 (vezi mai sus pag. 330) o dovedește în mod neîndoios și care pretindea avere dela părintele său natural; însă rămâne de lege, căci *Mihaï Viteazu* avusese și copii legitimi, cărora le revenea întreaga lui avere.

Un fiu al lui Mihaï Cămărașul, adică al aceluia care fusese chemat la Tronul Munteniei în 2 rânduri, anume *Neagu Aga ot Tîrșor*, îl găsim adesea ca martor la mai multe zapise și în care se zice că era boier bun adică *de neam bun și de cinste*; în altele îl găsim ca boier întocmitor pentru aplanarea pricinilor.

Asemenea știm că în anul 1632, pe toamnă, vine *Matei Aga* din Brâncoveni la Domniea țării; printre cei nemulțumiți de pretenția acestuia la tron era și *Neagul Aga* căci *Matei* era numai despre mamă-sa, rudă și încuscrit cu casa Basarabilor, iar despre tată era Brâncovean. Lupta s'a sfârșit însă prin învingerea celor ce însoțeau pe *Radu Beizadea* sin *Alexandru Iliș Vodă* și *Neagul Aga* care era printre aceștia, a scăpat cu viață și, s'a retras cu cei învinși, la Moldova. De aci, după cât putem da crezământ actelor, el s'a dus la *Țarigrad* unde îl și găsim, în 1633 Aprilie 27, împrumutându-se cu 1000 de galbină dela *Kiristiș Pal*, pe care îi va da, dacă va lua Domnia în țara Moldovei. *El dar acum era peșitor pentru Domnia Moldovei* nu pentru a Munteniei și convingerea ni-o întărim și mai mult că așa trebuie să fi fost, de vreme ce în acelaș an, Noembrie 21, îl găsim în țară, sub *Matei Vodă*, iscăbind într'un zapis ca boier, mărturie. Ba am putea pretinde că va fi fost, poate, ajutat chiar de *Matei Vodă* ca să pună mâna pe domnia Moldovei, știut fiind că anul 1633 a fost un an, pentru Moldova, de schimbare de Domni.

Peșirea scaunului domnesc, vedem că și mai târziu, prin 1638, este întreprinsă de către *Neagul Aga* dar tot fără succes, iar la 1640 Maiu, îl vedem înapoiat iar în Muntenia la casa lui și vinde împreună cu frate-so *Antonie ot Negoesti, ocină în Gonțați*, pôte, ca să-și plătească datoriile ce le contractase umblând după domnie.

Casa jușanului Neagu Aga, cea din București, se învecinea cu a lui Costandin Postelnicul Cantacuzino și cu apa Dâmboviței.

Un frate mai tânăr al lui Neagu Aga asupra căruia vom insista puțin, a fost Antonie.

Știm puține detalii despre el, pe timpul cât a fost ca boier; am aflat o iscălitură a lui din 1632 pe care am și reprodus-o și să iscălea ot Negoești, de-și cronicari îl numesc ot Popești după satul unde locuia pe moșia lor părintească Negoești. În 1640 vedem că vinde moșie în Gonțași dimpreună cu frate-s' o Neagu, iar la 1655 era și el printre boieri pe care îi trimisese Costandin Vodă Cârnă în solie la Racoți II, Principele Transilvaniei.

În 1658, mare parte din *boieri țării se duc la împăratul turcesc cerând mazîlirea lui Radu Leon Vodă și printre ei era și Antonie Vornicul*. Îl găsim dar, la Enișer sat turcesc, iscăbind un zăpis pentru a dăruî un loc pe care să se facă școală, țara fiind săracă și fără de învățătură; el dar atunci avea rang de Vornic și nu era încă Domn la facerea aceluî zăpis. Tocmai la înapoierea lor, *Antonie vine Domn al Muntenii*.

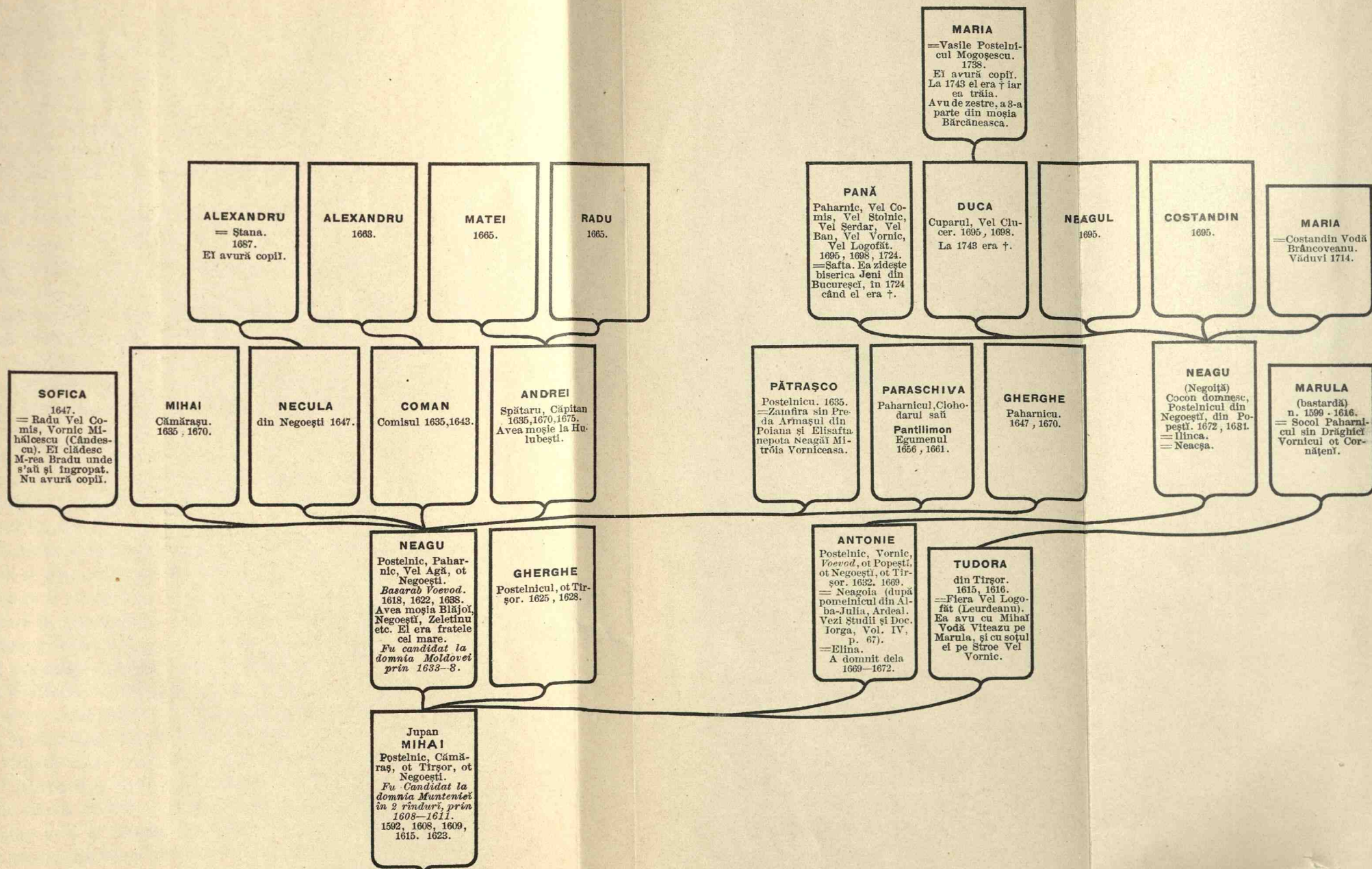
Se pare dar că el a fost mai norocos de cât frate-s' o căci deși nu-l găsim a fi umblat atâta după Domnie ca cel' alt, totuși norocul i-a surâs spre acêsta, noroc care era împreunat și cu nașterea lui, adică de a fi din neamul Băsărabesc, căci fără această condiție, pe acele vremi pe când încă nu se făcuse spărtura de a domni fără să fi avut nașterea din oligarhia de os domnesc, nu prea venise pofta fie cui de a pretinde Tronul. Știm după Cronicari că el vine Domn în 1669 și în 1672 fu mazîlit și dus la Țarigrad unde a și pierit, dar când și unde anume va fi încetat din viață, acêsta nu o știm, după cum nu am putut afla acest lucru nici de frate-s' o Neagu Aga.

Despre urmași lui avem probă că Antonie Vodă a avut un singur fiu anume pe Negoită din Negoești adică acela care a avut numai rangul de Postelnic, adică rangul pe care singură nașterea îl dădea și el fu tatăl Doamnei Marica soția lui Costandin Vodă Brâncoveanu.

Negul Postelnicul său Negoită Coconul Domnesc a avut 4 fiu, din care Pană a ajuns la cele mai înalte ranguri prin Divanele Domnești și despre care am arătat în nota dela pag. 346 de mai sus unele detalii ce cunoscem despre el.

Acest Pană, nu știm dacă va fi avut copii; noi însă n'am găsit să fi avut.

S' ar putea, ca timpul să ne rezerve ore cari surprinderi de a găsi

Neamul Boierilor ot Tîrșor — ot Negoești — ot Popești (Prahova) — Negoescu.

Notă. — Semnul $\left\{ \begin{array}{l} n \text{ arată: } \text{născut} \\ = \text{ ,, } \text{căsătorit} \\ + \text{ ,, } \text{mort} \end{array} \right.$

copii din atâta fii ce vedem în arborul genealogic și la care n'am găsit urmași, dar în acel caz, ar trebui să presupunem că ei își vor fi schimbat numele, pôte, după moșiile lor de reședință. Noi însă n'am dat până azi de ast-fel de urme și de aceea ne-am crezut îndreptățiți a zice că neamul lor e stins, căci de pe la 1750 încôce n'am dat peste vre un nume de boier care să iscălească ca ei.

Inrudirea lor cu cele mai de frunte familii curat românești ca: Cornănenii, Cândestii, Leurdenii, și Mogoșeștii, dau dovezi de al lor neam de boieri de frunte.

Marica Dómna, soția lui Costandin Vodă Brâncoveanu *era descendentă, despre tată, din neamul boierilor Negoști și, despre mamă, dintr'al Cojăștilor, ambe case nobile și neamuri pământene, neinduoios necontestate de secolii prin moșiile lor numeroase, dobândite în urma înaltelor slujbe aduse țării Muntenescii, pe timpi când încă streini nu pătrunsese în număr mare printre boierimea noastră sub fatala protecțiune a Turcilor. Dinsa nu era prin urmare dintr'o familie de jos și obscură; din contră ea era crescută în casa moșului ei și era în flórea tinereței când Palatul Domnesc al Munteniei, timp de 3 ani, (1669—1672) era lăcuința moșului ei despre tată și prin urmare și a însuși ei. Crescută dar în astfel de împrejurări, într'o casă domnească însă fără îngâmfare ca a lui Antonie Vodă și ca a fiului lui, Negoia Coconu, în spirit de economie și fără să se mândrască de renumele neamului ei, ea devine una din cele mai cu minte Doamne a Istoriei noastre, căci a știut cum să-și facă bărbatul fericit și cum să-și crească cei 11 copii ce le dăruise Dumnezeu. Evlavioasă ca și tot neamul ei, o vedem că clădește altare lui Dumnezeu pe care le înzestrează cu cele trebuincioase. Blandă, și milostivă cu orî cine o înconjura și o cunoștea; asistă această femeie sfântă la cea mai durerosă nenorocire ce se pôte închipui pe lumea acésta, adică la uciderea soțului ei și a celor 4 odrasle de parte bărbătescă ale lor și în urmă răbdă surghiunul de aprópe 3 ani ca o adevărată martiră în Mic-Asia. După aceea se reintórse în țară unde își caută averea risipită ca să aibă cu ce trăi și nu mult după acésta ci chiar în 1718 Martie 9, o vedem tot atit de evlavioasă față de credința ei, când din aceea ce îi mai rămăsese, ea să gândește la suflet făcând fapte bune prin a închina la Mitropolia din București, niște vii la Știubee ot sud Buzău și alte multe milostenii.*

Și pentru ca cititorul să pótă și mai bine urmări notele ce am dat aci, voiú da loc unui arbore genealogic al acestui neam de boieri:

Pentru a înlesni și pe alți doritori să urmeze cercetările acestea ca noi și a nu se pierde fără folos aceste 16 nume, găsite dar neutilizate din acest neam, le înșiram pe ordin hronologic în notă aci astfel:

Alți boieri ot Popești, ot Negoești

și

ot Tîrșor

cunoscuți din actele ce am văzut mai sus, dar pe cari *nu i-am putut lega* cu acei din arborul precedent :

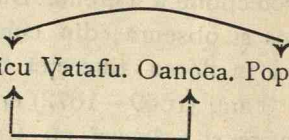
1451 *Septembre 31* (?) Hrisov către: Dragomir, Șerbu, Coman, Stan, Ion ca să ție moșie în Negoești, partea Tudori, a lui Badea și Ioncea, de la care a cumpărat-o.

1548. Stan sin Nicola ot Negoești.

(1570) Ciupag.

înfrățiți

(1570) In zilele lui Alex. Vd. erau: Micu Vatafu. Oancea. Popa Radu.

1615—1625. Tudor, avu moșie la Găoianși și era nepot lui: Stanciu Slugeru care în zilele lui Șerban Vodă clădește M-rea lui din Negoești. In I-a Domnie a lui Radu Vodă (pe la 1612), Stanciu vine din pribegie. El = Rada și nu avură feciori din trupul lor.

1623 *Iunie*. Sima Logofătul ot Trăgșor.

1623 *Iunie*. Nastea ot Negoești.

1624. Popa Neagoe din Negoești.

1624 *Ghen. 10*. Goga Vel Armaș avea moșie la Negoești sud Ilfov.

1635. Vintilă Paharnicul ot Tîrșor.

1650 *Ghen. 12* }

1654 *Aug. 25* } Gherghina Postelnicul de la Negoești.

1655 *Aug. 15* }

1709 *Dec. 11*. Tănase Vel Comis Negoescu martor la un zapis.

Pe o piatră mormintală din satul Popești, Județul Ilfov, moșia mea gălesc :

«Staco Vornicul Popescu, era văr sau vnuc (?) lui Antonie Vodă

LISTA

Numelor de persoane, localități, familii și obiceiuri ale pământului, etc.

A.	<u>Pagina</u>	<u>Pagina</u>
Abota, moșie	300	Andrei Vel Căpitan de Cazaci 69,83
Acsentia, moșie	349	Andreșăști, sat 274
Acsentie (Avxente, Afxentie) Vlă- dica Sofianul	46, 175, 180	Andriaș Căpitanul ot Ploești 204
Adrianopol, vezi Odriiu		Andronie Vătafu 335
Afendulea Cluceru	211	Anini, sat 273
Agnita, sat în Ardeal	37	Aninișul, sat 273
Akerman, cetate	194	Aninosa, Tudoran Clucerul, Pa- harnicul, ot 325, 340
Albești, sat	198, 200 n. 1	Anthim, Episcopul Rimnicului, Mi- tropolitul țării . 175, 181, 182, 188, 206
Albotești, sat	29	Antiohie Hatmanul 109
Alexandru, (boier)	273	Antonie Grămăticul 184
Alexeanul, Alexandru Serdar, Vel Clucer, Vel Logofăt, Vel Stol- nic, Vel Vornic, sin Ghiorma Banul	12, 60, 203 (arborul genealogic), 265, 341, 345	Antonie Vodă, vezi Negoesci
Alexeanul, Ghiorma Banul	12 n. 4, 341, 345	Ardeal, țară . 67, 73, 86, 89, 277, 339
Alexeni, boieri	349	Argeș, apă, riū 56, 200 n. 2, 333
Alexeni, sat	345	Argeș, mănăstire 65
Almaș, localitate	68	Argintoiană, boieri (vezi și <i>Harge- toiană</i>) 153 n. 7
Aman, Doamna	346	Argintoianu, Niculae biv Vel Pitar 350
Amăruji, sat în Ardeal	37	Aricescu C. D. Directorele Arhiv. Stat. 91 n. 1
Ancuța, soră cu Mihai Cluceru și Dumitrașco Postelnicul	332	Aristarh 203 (arboru genealogic)
		Aristotel, filosof 3
		Arnaut-Kioi, sat lângă Odriiu 120
		Asan, biv Vel Serdar, Vel Sluger= Maria 252 n. 1, 347, 349

	<u>Pagina</u>		<u>Pagina</u>
Asan, Cămărașu	203	Băleanu, Costandin Postelnic, Vel Sluger, sin Gligore Vel Sluger	224, 285
(arborul genealogic)			
Asan, Safta sin Asan Cămărașu	203	Băleanu, Costandin Vel Comis .	316
(arborul genealogic)		» Gheorghe Vel Ban 161, n. 2,	340, 345
Asia-mică, țară	251, 355	Băleanu, Gligore Postelnicul .	103, 319
Atanasie Dârstoreanu	166	» Gligore Vel Logofăt .	285
Athanasie, Patriarhul Antiohiei .	98,	» » » Sluger . .	212
	100, 123	» » » Vornic . .	245
Austriaci	315, 346 n. 1	» Neacșa sin Gheorghe Banu 161	n. 2
Avugust Craiul (Leșesc)	244, 245	» Radu sin Costandin Vel	
Azacul, cetate	65, 74, 76, 207	Sluger	285
B.			
Băbeanî, moșie	347	Băleanu, Vornic, Ispravnicul Tir- goviștei (Gligore cel de mai sus)	176
Badea, boier	328, 356	Bălenilor, casa	326
Bădeanu, Barbu Vel Logofăt. .	22,	Bălești, sat*	277
	263, 265	Balș, Ana (Anna) sin Stolnicul, dela	
Bădești, ot	300	Moldova.	157, 159, 316
Băilești, sat sud Doljiu .	260, 272, 275	Balș, Anița sin Ioan Stolnicul, dela	
Băjescu, Gherghe Jupanul . . .	49	Moldova (aceeaș cu cea de mai sus)	267
Băjescu, Ilinca sin Mareș Vel Ban	49	Balș, Ioan Stolnicul, dela Moldova. .	267
» Mareș Banul, Vel Vistier	48,	Balș, Stolnicul (aceiaș cu cel de mai sus)	157, 159
	49 și n. 1	Bălteni, sat	275
Bălăcianî, boieri	164, 270	Bamfi, (vezi Banfi).	
» frați	270	Banarul, Ion Vel Căpitan	208
Bălăcianu	270	Băneasa, sat	261, 262
Bălăcianu, Badea Vel Clucer, Vel		Banfi, Gheorghe Guvernatorul (Gu- bernatorul) cel mare al Ardea- lului	114, 278
Vornic	50 n. 2. 256,	Băra, moșie.	272
	257, 261, 263	Bărbat, dealul lui.	47
Bălăcianu, Barbu Cluceru	270	Bărbătescu, Mihaî	349
» Costandin Agă, Vel		Bărbătești, sat	277
Agă	9, 13—20, 22, 23, 35, 50 și	Bărbăteștilor, condică	270
	n. 2, 265, 314	Bărboiul, sat.	272
Bălăcianu, Matei Vatafu za Aprozî	20,	Bărcăneasca, Maria	348, 349
	21, 270	» , moșie	349
Bălăcianu, Nicolae	203		
(arborul genealogic)			
Bălăcianu, Pătrașcu Slugerul . .	270		
» Smaranda sin Nicolae	203		
(arborul genealogic)			
Bălcescu N.	7		
Băleanu, Costandin biv Vel Comis	326		

	Pagina		Pagina
Bărcănești, boieri	227 n. 1		59, 62, 65—67, 72,
Bărcăneștilor, hotar	264		74, 76, 79, 83, 85,
Bărsescu, Barbu Pitaru	71		86, 89
Bărza, moșie	272	Belu, Marghioala sin Ștefanache	
Bărzești, sat	272	Logofētu	203
Basarabeșci, casă, familie, neam. . . 2 și n.	1, 353—4	(arboru genealogic).	
Basarabi, Alexandru Vodă cel bă-		Bender, cetate	106, 107,
trân	87 și n. 2		168, 169, 173, 177, 182,
Basarabi, Alexandru Vodă (1568-			183, 186, 194—197, 210,
1577)	87 n. 2, 333, 356		223, 225, 226, 231, 232,
Basarabi, Alexandru Vodă sin Radu			236—238, 243
Vodă	333, 334	Berciani, sat	156
Basarabi, Costandin Vodă cel bă-		Bertești, sat	25
trân	76	Betejani, sat	272, 275
Basarabi, Costandin Vodă Șerban . . . 258,		Bibescu Vodă, palat	113 n. 1.
	268, 338, 354.	Bilcirescu, Calotă Logofêtul . . . 36, 70	
Basarabi, Florica Doamna	331	Biserica dintr'o zi, din București. . 227	
Basarabi, Matei Vodă	8, 153 n. 7,	Bistrița, mănăstire	57, 253 n.
	336, 337, 339,	Blăjoii, moșie	344, 345
	341, 344, 353	Blajul, sat	273
Basarabi, Mihaî Viteazu	329—331,	Bod, sat în Ardeal	36
	352, 353	Bogdan, Lupul Hatmanul, cumnat	
Basarabi, Mihnea Vodă (Grecul). . . 60, 71		lui Antiohie Vodă Cantemir . . . 42,	
	n. 2, 254, 258, 261		104, 109, 110, 151, 152, 160
Basarabi, Mihnea Vodă Turcitul. . . 264		Bogoșăii, sat	273
» Radu Vodă sin Mihnea		Boleşteanu, Paraschiva Logofêtul. . 345	
Vodă Turcitul	49 n. 2,	Bolot Ghenărarul	75
	329, 330, 332, 333, 352, 356	Bosna, aramă de	312
Basarabi, Radu Vodă Șerban . . . 329,		» ibric de	307
	333, 356	Boteni, Marica jupâneasa lui Tu-	
Basarabi, Șerban Vodă	12 n. 2	dor Șufariul, din	260
Basarabi, Teofana Călugărița . . . 331		Boteni, Marica (de măi sus) și cu	
Basarabi, Vladislav Vodă	328	feciorii ei: Radul și Barbul . . . 260	
Băstii, puțu	350	Boteni, moșie	272
Bătlanu, moșie	349	Bradu, mănăstire	337,
Beciū, oraș	36, 46, 47,		342—344
	130, 217, 241	Brăila, oraș, cetate	61, 62,
Beciulu, oaste	74		177, 192, 193, 204, 205, 208,
Belciugatul, moșie	313, 326		213, 214, 292
Beligrad, oraș în Ardeal	36, 37	Brăileni, (locuitori)	213, 214
Beligrad, oraș în Serbia	43, 45, 55,	Brăiloiu, Cornea Vel Agă	16, 17
		» » » Paharnic, 42, 57, 60	

	Pagina		Pagina
Brăiloiu, Cornea Banul	63, 67, 69, 89, 110, 267, 270	Brâncoveanu, Ilinca Domnița	85, 94, 152 n. 1, 224, 228 n., 283, 293, 315, 316, 321
Brăiloiu, Costandin sin Cornea Banul	116, 120—123, 125, 128, 142, 143, 146, 160, 213	» Maria Domnița, Doamna Moldovei	52, 57, 58, 73, 79, 83, 282, 283, 289, 315, 316
Brăiloiu, feciori Banului Cornea	308	Brâncoveanu, Maria Domnița, Co- conașul fiicăi Doamnei Maria. 83, 228 n.	
Bran, localitate de frontieră	32, 44	Brâncoveanu, Marica Doamna, vâ- duva	249, 251, 253 și n., 266, 280, 281, 288 n. 1, 289 n., 323— 328, 346, 348, 352
Brâncoveanu, Ancuța Domnița	138, 144, 146, 147 și n. 2, 228 n., 284, 301, 314—316, 322, 350	» Bălașa Domnița	184, 228 n., 284, 305, 315, 316
» Bălașa Domnița	184, 228 n., 284, 305, 315, 316	» Barbu Postelnicul sin Danciu Vel Vornic	261
» Barbu Postelnicul sin Danciu Vel Vornic	261	Brâncoveanu, Barbu sin Papa Po- stelnicul	253— 257, 261, 316
Brâncoveanu, Barbu sin Papa Po- stelnicul	253— 257, 261, 316	Brâncoveanu, Matei Beizadea (Ma- teiaș), Coconu Domnesc, Vodă,	79 n. 1, 164, 228 n., 270, 276, 277, 315, 316
Brâncoveanu, Costandin, Cocon, vtori Postelnic, Vel Agă, Vel Lo- gofet, Vodă, Domn	1—48, 50—74, 76—79, 83—131, 134, 137—232, 238—241, 243—247, 249—279, 282, 283, 285, 288, 289 n., 313— 317, 319, 321—323, 325— 327, 346, 348, 352, 354, 355	Brâncoveanu, Matei sin Papa Po- stelnicul	253, 256, 316
Brâncoveanu, Costandin, Cocon, vtori Postelnic, Vel Agă, Vel Lo- gofet, Vodă, Domn	1—48, 50—74, 76—79, 83—131, 134, 137—232, 238—241, 243—247, 249—279, 282, 283, 285, 288, 289 n., 313— 317, 319, 321—323, 325— 327, 346, 348, 352, 354, 355	Brâncoveanu, Matei Voevod	70, 71 n. 1, 228 n., 254, 257, 258, 261, 268, 274
Brâncoveanu, Costandin Vodă și frați săi	253	» Papa Postelnicul	91 și n. 1, 228 n., 253, 255, 257, 259—261, 268, 316
Brâncoveanu, Costandin Beizadea sin Costandin Vodă	93, 111, 157, 159, 228 n., 267— 271, 277—280, 315, 316.	» Păuna Vorniceasa, Jupâneasa	254, 255
Brâncoveanu, Costandin biv Vel Stolnic, Vel Logofet, sin Cos- tandin Beizadea, nepot de fiu lui Costandin Vodă	268, 289 n., 326, 349	Brâncoveanu, Preda Vel Vornic	254, 255, 257—263, 266, 268, 316
Brâncoveanu, Danciu Vornicul	257, 258, 261	» Radu (Răducan) Bei- zadea, Vodă, sin Costandin Vodă	228 n., 269, 274, 277, 315, 316
Brâncoveanu, David Postelnicul	261, 316	Brâncoveanu, Safta Domnița	97, 100, 158 n., 228 n., 283, 284, 297, 315, 316
Brâncoveanu, David Postelnicul	261, 316	» Smaranda (Smaragda) Dom- nița, vezi Zmaranda.	
Brâncoveanu, Grigorie Banul	268	Brâncoveanu, Stanca Domnița	47,

	Pagina		Pagina
143, 228 n., 282, 285, 288		Brâncoveni, familie	268
n. 1, 289 n., 315, 316, 321,		» ficele și gineri și ne-	
322, 327		poțelul	251
Brâncoveanu, Stanca Jupâneasa		Brâncoveni, ficele sale	253
(născută Cantacuzino)	57, 77,	» frați câte-și 4	278
83, 90, 91, 228 n., 255, 316		» » (coconi)	268, 270
Brâncoveanu, Ștefan, Coconu, Bei-		» gineri sעי	253 și n. 1.
zadea, Vodă, sin Costandin		Braneți, sat	272
Vodă	93, 111,	Brașov, cetate, oraș, vechiu	35, 41,
121, 122, 125, 128, 187 și		114, 188, 189, 257, 278, 315,	
n. 1., 188, 219, 228 n., 267—		322	
270, 273, 277, 280, 281,		Brătășanu, Barbu Vataf za Aprozi .	29
315, 316		» Mihul Vistier	345
Brâncoveanu, Zmaranda (Zmaragda)		» Preda Vel Pitar	10,
Domnița	224, 228		12, 17
n., 284, 285, 309, 315,		Brătianu, Ștefan Logofetul, ot .	336
316, 326		Bratocea, munte	42
Brâncovănesc, neam	316		și n. 2
» schit	227 n. 2	Brătulești, moșie	350
Brâncovenești, case	268	Brezoiianu, Mușat Slugeru, Căpi-	
Brâncoveni, biserică	267	tanu, sin Vintilă Vataful .	344, 345
» boieri	284	Brezoiianu, Pătrașco Vel Șetarar	111, 121
» boieri cei bătrini, dela .	258	» Vintilă Căpitanu	344
» mănăstire	91—93,	Buciumeni, moșie	274
116, 255, 258, 269		Bucșani, vezi și Merișani .	
» moșie	271,	Bucșani, boieri, neam	320, 325
273, 274, 276		» moșie	318, 319
» neam	201 n.	Bucșanilor, rudenie	319
» sat	17—19,	Bucșanu, Badea Vel Clucer	318,
57, 60, 63, 69, 72, 78, 79,		325 și n. 2, 339, 340	
271, 273, 313		» Badea Comisu=Maria .	325
» cei 4 fii ai lui Vodă	250		și n. 2
» cele 7 fete	282	Bucșanu, Badea Vel Paharnic .	340, 344
» copii lui Costandin		» Neacșa sin Badea Co-	
Vodă, băieți, fete, gineri, nurori	267	misu	325, 327
Brâncoveni, Coconi (Costandin și		Bucșanu, Pătrașco Căpitanu	325
Ștefan)	112	București, oraș, tîrg	155,
și n. 2, 115, 125, 129.		169, 244, 247, 249, 250, 253,	
Brâncoveni, Doamna cu Coconi .	58, 65,	256, 260, 261, 263, 264, 268,	
69, 76, 79, 83, 121 n. 1.,		282—284, 288 n. 1, 289, 296,	
125, 127—129, 161, 172, 204,		300, 304, 308, 320, 328, 336,	
227 și n. 1., 228 și n., 229		337, 340, 341, 347, 348, 354	

	<u>Pagina</u>		<u>Pagina</u>
București, Scaun	98, 99, 108,	Cândescu, Mihalcea Șetrarul . . .	13
110, 111, 114, 117, 120, 122,		» Mihalcea Vel Stolnic . . .	57, 62,
125, 138, 142, 154, 159, 167,		201 și n.	
168, 171, 187, 190, 193, 197,		» Mihalcea Vornicul . . .	339
223, 238, 265, 266, 318, 346		» Neagoe Cluceru sin Mi-	
n. 1, 347		halcea Vornicul.	339
București, târgul de afară, din . .	53	Cândescu, Radu biv Vel Comis . .	337,
Budureștilor, dealul	350	342—344	
Bugeac, localitate	97, 118, 119	Cândescu, Șerban	201 și n.
Bugeacului, partea	87	Cândeștilor, deal	293
Buicescu, Diicu biv Vel Spătar . .	49	Cantacuzinești, boieri	249
Buicescu, Marica sin Diicu biv Vel		Cantacuzineștilor, boieri, casă . 48, 49	
Spătar	49	și n. 1, 201 n.	
Bujoreanu, Șerban Vel Vistier . .	183,	Cantacuzini, Despre	269
184, 187		» familie	2 n. 2
Bustii, puțu	264	Cantacuzinilor, Genealogie. . .	166
Buzăscul, (boier)	300	n. 2, 269, 328 n. 1, 341	
Buzești, boieri	228 n.	Cantacuzino, Bălașa sin Ilie mare	
» familie	77	Vistiernic al țării Moldovei . .	218,
» ot	296	219, 269, 315, 316	
Buzescu, Radu Banul	50 n. 1.	Cantacuzino, Costandin Vel Pos-	
Buzău, oraș	24—26	telnic	111 n.
» apă	189	4, 153 n. 5, 156 n. 2, 158	
» județ (ot sud) . 189, 288 n. 1., 355		n. 3, 255, 336, 341, 354	
C.			
Căcănăul, sat	257	Cantacuzino, Costandin Vel Pos-	
Căldărușani(Căldoroșani), conac. 170, 171		telnic și fii lui	257
Calhi.	250	Cantacuzino, Costandin biv Vel	
Calinic, al Rîmnicului.	271	Stolnic	30, 57,
Calinic, Patriarhul Țarigradului .	87	69, 128, 129, 153 n. 5, 156,	
Caloian biv Căpitan la Buzău . .	194	157, 159 n. 3, 160, 161 n.	
Călugăra, moșie	319	2, 179 n. 1, 185, 188	
Camenca, cetate	207	Cantacuzino, Costandin sin Pârnu	
Camenita, cetate	63, 64, 84, 85,	I Stolnicul	115 și n. 3
88, 89, 92—94		Cantacuzino, Drăghiți Logofătul,	
Câmpeni, moșie.	273	Vel Spătar, sin Costandin Vel	
Câmpineanu, Drăghiți Vataf za		Postelnic.	27, 111 n.
Aprozi.	146,	4, 153 n. 4, 156 n. 2	
150, 154, 155		Cantacuzino, Dumitrașco Vodă de	
Câmpu-Lung, oraș	18, 20, 26,	la Moldova	51
27, 44, 237, 341, 342		Cantacuzino, Gheorghe Beizadea	
Cândești, familie.	355	sin Șerban Vodă	19, 188
		Cantacuzino, Gheorghe Grigore. 254, 319	
		» Ilie Stolnicul.	109, 110

	Pagina		Pagina
Cantacuzino, Ilie Vistierul sin Iordache Vel Vistier, la Moldova.	187, 218, 219, 269	Cantacuzino, Șerban Vel Spătar, Voevod și Doamna lui	8—10 și n. 1, 12 și n. 2, 13, 14 și n. 2, 15, 16, 19, 22, 27, 45—49, 51, 52, 61, 111 n. 2, 153 n. 5, 188, 260, 262— 264, 266, 324, 344
Cantacuzino, Ion	2	Cantacuzino, Șerban biv și Vel Căpitan	9 n. 2, 14 și n. 2, 47.
Cantacuzino, Ioniță Vel Spătar feciorul Mutei	157, 160 și n. 1.	Cantacuzino, Șerban Vel Paharnic. 111 și n. 4., 156	
Cantacuzino, Iordache, Cronicar Moldovean	192 n. 1.	Cantacuzino, Stanca sin Costandin Vel Postelnic, (soția lui Papa Postelnicul Brâncoveanu), vezi și la <i>Brâncoveni</i> și pag.	226, 316
Cantacuzino, Iordache biv Vel Stolnic	265	Cantacuzino, Ștefan vtori Logofăt, Vel Paharnic, Vel Postelnic, Voevod	121, 142, 143, 146, 149, 150, 153 n. 5, 154, 159 n. 3, 161 n. 2, 175, 179 n. 1, 182, 249, 250, 320, 346 n. 1.
Cantacuzino, Iordache Vel Spătar. 9, 14, 46, 47, 100		Cantacuzino, Toader.	136
Cantacuzino, Iordache Vel Vistier, dela Moldova	187, 269	Cantacuzino, Toma Vel Sluger, Vel Postelnic, Vel Spătar	111 și n. 2, 121, 137, 142, 143, 156 și n. 1, 187, 188, 197, 199, 200 și n. 2, 201, 202— 206, 208, 213
Cantacuzino, Maria sin Costandin Vel Postelnic	49	Cantacuzino, Vasile Vel Spătar	58
Cantacuzino, Maria sin Costandin Vel Stolnic	161 n. 2	Cantemir, Antiohie Vodă, Domn Moldovei	73, 104, 105, 150, 151, 152, 157, 159, 160, 168, 173, 175, 176, 187, 192 n. 1
Cantacuzino, Matei Vel Agă. 111 n. 2, 153 n. 3, 156 n. 1		Cantemir, Costandin Vodă	36, 42, 50, 51 și n. 2 » fata lui Antiohie Vodă 269 » feciori lui Vodă dela Moldova 139
Cantacuzino, Matei sin Pârveu I Stolnicul	115 și n. 3, 200 n. 2	Cantemir, feciorul lui Cantemir	
Cantacuzino, Mihai biv și Vel Spătar	47, 60—62, 69, 77, 89, 103, 110, 111] și n. 3, 116, 120— 123, 125, 128, 153 și n. 2, 156, 250, 265		
Cantacuzino, Pârveu I, Logofătul, Vel Spătar, Vel Stolnic, sin Drăghici	8 n. 3, 12, 14, 27, 49, 115 și n. 3, 257, 265		
Cantacuzino, Radu (Răducan) vtori Logofăt sin Costandin Vel Stolnic	159 și n. 3, 160, 188		
Cantacuzino, Sanda sin Iordache Spătarul	100		
Cantacuzino, Șerban Postelnicul	265		

	Pagina		Pagina
Vodă, Dumitrașco Domn Mol-		Chiprian Chesariotul, Patriarhul	
dovei	197,201,	Țarigradului	178
	202, 204—206,	Chirițihus Mutrachi, Vameșul cel	
	208, 209, 216	Mare.	193
Cantemir, Teodor	51	Chitila, moșie.	274
Cantemireșci	51, 201, n.	Ciachi Laslo, ungur	14
Capoți, apă	264	Cihac, (autor)	59 n. 2
Caracal, Albul Vataful din	333	Cilianî, sat	288
Caramanliu, Costandin Sluger	170	Cincul mic, săteni dela	278
» » Vel Postelnic.	216	Ciobanul, conacul dela.	70
» Dumitrașcu Vel Postelnic. 13, 20,		Ciocănești, sat	277
30, 63, 69, 89, 107,		Cioranul, (boier).	300
121, 128, 137, 143		Ciorogârla, sat	313
» Vel Serdar	88	Ciorogârleanu, Costandin Clucer,	
» Iordache Vel Clucer za		Vel Clucer, Vel Sluger	13,60—
Arie	177,239	62, 63, 69	
Carlovici, (oraș) unde să făcu pa-		Ciorogârleanu, Matei Vel Sluger. 28, 30	
cea dintre Nemți și Turci	89	Citățeni, sat	277
Cărmăzani, moșie	272	Ciumă	19, 84,
Carol al VI-lea Craiul Ispanii	217	161, 165, 167, 168, 183	
Carol Craiul Șvețesc	196	Ciupag, (boier)	333,350
Cărpiniș, moșie	272	Cladova, cetate	15, 16,
Cârstea Vistieru	265	62—64	
Cârștian Postelnicul	329	Clanța, moșie	288
Cârștian, sat în Ardeal	37, 38, 40, 41	Clătescu, Tudosie Vel Spătar	336
Cârști, pod	350	Clejani, Elina sin Pavlache Ba-	
Castriotul, Gheorghe Vel Comis. 145, 193,		nul, ot,	93 n. 1
197—199, 201 n., 204, 267		Clejani, Pavlache Banul, ot	50 n. 1
Catargiu, Costandin biv Vel Pitar	349	Clejani, Stanca sin Pavlache Ba-	
Cățăvei, moșie	331	nul, ot	50 n. 1
Cavala, lângă Sfetagora	136, 137	Climent, proin Odrianul (Adria-	
Căzăcească, țară, popor	196, 207, 241	nopoleos, Udrianul)	166, 169,
Ceparului, moșia.	271, 273,	175, 180, 182	
	274, 276	Coandă Căpitanul	313
Cerași, sat	42	Cobila, localitate în Ungaria	80, 81
Cerașu, vale	42, 43	Cocorăscu, Ianache (Iane, Iani)Lo-	
Cerneți, oraș, sat	15, 17,	gofētu	265, 319, 320
	45, 50 n. 1,	Cocorăscu, Iordache	213
	56, 69, 78, 79	Cocorăști, moșie	271, 273,
Cetatea Albă	192, 193	274, 276	
Cetatea nouă	207	Cogălniceanu, Mihaï	192 n. 1
Chilia, cetate	226		

	<u>Pagina</u>		<u>Pagina</u>
Cojescu, Bârcă Vel Logofăt sin jupanița Vlădaia	319, 323, 324, 326	Drăghici Dvornicul, ot	331, 334, 335
Cojescu, Pană Căpitanul	323, 324	Cornești, sat	157, 296
Cojescu, Păuna sin Bârcă biv Vel Logofăt	324	Costachi, vezi Gavriliță	
Cojescu. Stanca sin Pană Căpita- nul	324, 326, 327	Costandin (cel Mare) marele	3
Cojescu, Vlădaia	323, 324	» Paharnicul sin Radu biv Vel Armaș	341
Cojești, boierii, neam	323, 324, 326, 327, 355	Costandin vtori Sluger	121, 122, 158
Cojești de sus și de jos, moșie	324, 326, 327	Costea Slugerul	334
Cojoc turcesc	333	Costești, boierii	163 n. 3
Colentina, localitate	58	» moșie	166 n. 2
Colescu C Vartic	50 n. 1.	» sat	29
Colțea, mănăstire	153 n. 2	Costin, Niculae Hatmanul	109
Coman, (boier)	328, 356	Coteana, Dumitru ot	265
Coman, dealul lui	271	» moșie	263—265, 274, 276
Comăneanca, Sultana Logofeteasa	350	» ocină ot sud Olt	260
Comăneanul, Matei Vel Căpitan za Seimenii	26, 122	» Tudor din	263
Comoșteni, sat (ot sud Dojiu)	66, 254, 273, 276	Coțofeanu, Jupâneasa Stanca	293
Constantinopol (vezi și Țarigrad)	335, 337	Cotroceni, mănăstire	12 și n. 2, 19, 20—22, 111 n. 2
Cop, localitate	134	Cozlecii, sat	153 n. 2.
Copăcelul, moșie	303	Crăiia (țării ungurești)	278
Copăcenii, sat	125	Craiova, oraș	15, 17, 18, 79
Copus, moșie	319	Craioveii, Banatul	346 n. 1
Corbeanul, Costandin Vel Pitar	121	Craiovești, boierii (Basarabi)	261
» Dumitrașco Paharnicul	98, 101, 102	Craiovița, sat	326
» Mihaî Postelnicul	274	Craiu Șvețesc	196, 207, 210, 219, 223, 225, 226, 230—239
» Mihaî vtori Postelnic, Postelnic	29, 103	Craiu, vârful lui, cetate	36, 42
Corbeanul, soția lui Dumitrașco Paharnicul, anume Tudosca	101—103	Crețeanu	203 (arborel genealogic).
Corbeanul, Vintilă Banul	101	Crețulești, boierii	284
Corlatele, sat	272, 275	Crețulescu, biserică	283
Cornățeni, familie	355	» Costandin biv Vel Ban	351
Cornățeni, Drăghici Dvornicul, ot	334	» Iordache Vel Agă	191, 193
» Necula Paharnicul, ot	334	» » » Cămăraș	97, 98, 100, 121, 158 și n. 3, 162—164, 283
» Socol Paharnicul, sin		Crețulescu, Iordache Vel Postelnic	231
		Crețulescu, Iordache Vel Vornic	284, 316

	Pagina		Pagina
Crețulescu, Matei treti Vistier.	217	Democrite, filosof	3
» Pârnu.	158 n. 3	Demosthene, »	3
» Radu Logofêtul	158 n. 3	Descălicătura țării, din	258
» » Vel Logofêt, Vel		Descendența etc. de Stefan D. Gre-	
Vornic.	256, 257,	cianu	327
	261, 340	De un lemn, mănăstire	65
Crim (Crimea)	86, 97,	Diichitis, Costandin Vataful de	
	118, 119, 184, 185, 196	Aprozî	190
Criva de jos, moșie.	271, 273,	Diiu, oraș pe malul Dunărei, vad	44,
	274, 276		45, 56, 66, 69
» » sus, »	271, 273,	Dimachi, Chiriță	152 și n. 4
	274, 276	Dimircapi, localitate	68, 69
Cromida, Antonie Comisul	211	Dimitrachi	265
Cronicari Țări Românești	95 n. a	Dințești, sat	55
Crovu, sat.	308	Dioghene, filosoful	1
Crușovul, sat	331	Dionisie, Patriarhul Țarigradului	11, 30
Cruți (Curuți) Ardeleni.	94	» Târnoveanul	175
Curuia biv Vel Paharnic	258	Doamna, biserică în București.	27, 28
Cușmir, localitate	69	Dobruș Banul	155
Cuștiureanu, Negoită Vistieru	91 n. 1	Dochia Jupâneasă	332
		Doicești, localitate, moșie, sat	139,
			164, 270, 277, 317
D.		Domnița Bălașa, biserică	284
Dăbuleni, sat	274	Donie Vel Căpitan za Dorobanți	204
Dacia T. IV	249	Doria, Marchiez Ghenerarul	34—36
Daia, localitate	54, 59	Dositheu, Patriarhul Ierusalimului	84,
Dăjdi, Despre.	277		115, 143, 146—148, 166, 171
Dălbănești, moșie	333	Drăgănești, sat ot sud Prahova	19, 22,
Dâmbovicioara, apă	253 n.		23, 97
Dâmbovița, apă	261, 328,	Drăgești, sat	29, 272
	337, 344, 354	Drăghiceni, sat	274
» județ.	284, 320, 351	Drăghici și Irina	329
Dâmbul, apă	331	Drăgoeștilor, fintină	32
Dan biv Vel Dvornic=Vlădaia	329, 330	Drăgoești, moșie	274
Dărăbanți	268, 339	Dragomir, boier	328, 356
Dărmănești, sat	153 n. 2	Dragoslavele, sat	32, 188
Daroți, Căpitan Ungur	42	Dreptul vechiu al pământului	260
David proorocul.	1, 2, 52, 216	» » despre vânzare	
» » fiul lui Isaia	2	de moșii	263
David Ciușul, brat Toderașco	200	Drincea, sat	276
Dealului, mănăstire	245	Drugănești, boieri.	200 n. 1 întreagă
Del Chiaro.	250 n. 1, 269	» sat	200 n. 2, 202 n.
Demir Dești, sat lingă Odrii	236		

	Pagina		Pagina
Drugănescu, Bălașa	200 n. 2	Drugănescu, Sultana	203
» Costandin	203	(arboru genealogic)	
(arboru genealogic)		» Tudor Fortarul	203
» Dumitrache Paharnic,		(arboru genealogic)	
» Serdar	203	» Vasile	203
(arboru genealogic)		(arboru genealogic)	
» (fată)	203	» Zinca	203
(arboru genealogic)		(arboru genealogic)	
» Gavrilă Vel Vornic za		Duca de Saxonia	75
Tîrgoviște.	200 și n. 2	Duca, Beizadea zis și Duculeț, Du-	
» Gheorghe Clucer, Că-		culetzis	282, 283
minar, Comis	203	Duca, Costandin Vodă al Moldo-	
(arboru genealogic)		veî, feciorul răposatului Ducăi	
Drugănescu, Gherghe Vel Vor-		Vodă, ginerile lui Costandin	
nic pretendent la Tronul Va-		Vodă Brâncoveanu	51, 52,
lahiei	200 n. 2	57, 58, 73, 79, 94 n. 1, 104,	
Drugănescu, Grigore Serdaru	203	105, 108—110, 136, 137,	
(arboru genealogic)		283, 316	
» Ileana	203	Duca, Doamna Anastasia a Ducăi	
(arboru genealogic)		Vodă	58
» Iordache Postelnicul.	203	Duca, Gheorghe Vodă	91 n. 1,
(arboru genealogic)		257—259, 266, 282, 323, 324,	
» Mache	203	344, 345	
(arboru genealogic)		Duca, Ioniță Beizadea	283
» Marghioala	203	» Șerban Beizadea	283
(arboru genealogic)		Dudescu, Costandin biv Vel Logofet	350
» Maria	203	» Dumitru Vel Vistier	336
(arboru genealogic)		» Niculae	271
» Matei Paharnicul	203	» Radu, Căpitan, Postel-	
(arboru genealogic)		nic, Vel Logofet, Vel Sluger	161 n.
» Niță (Ioan) Stolnicul	203	2, 195, 196, 261	
(arboru genealogic)		Dudescu, Radu Vel Căpitan za	
» Preda Vornicul dela		Margine	145,
Câmpu-Lung, Vel Căpitan za		161 și n. 2, 179 și n. 1,	
slujitori	202, n. 203	184, 189	
(arboru genealogic)		Dudescu, St. Vel Medelnicer	348
Drugănescu, Scarlat, Serdar, Șe-		Dudești, boieri ot	328
trar, Sluger, Stolnic	203	Dulamă, (haină).	333
(arboru genealogic)		Duma, boier	331
» Staicul	203	Dumitrache vtori Vistier	121
(arboru genealogic)		Dumitrașco Logofet	264
		» Postelnic	332

	<u>Pagina</u>		<u>Pagina</u>
Dumitrașco Sărdariul	296	Filipescu, Costandin (zis Costă-	
» Vel Serdar	265	chiță) sin Niculae	203
Dunăre, apă, riū	169, 171, 177, 196, 238, 259	(arboru genealogic)	
E.			
Ecaterina, biserica, sfinta	347	Filipescu, Matei biv Vel Agă	265
Echiup (vezî Cop)		» » Stolnic	57
Egrip, localitate	195	Filipești de Prahova, sat	153, 156
Electori	217	» » pădure, sat	153, 156
Englez, sol	89, 222, 267, 269	și n. 1, 200 n. 2	
Enișer, localitate în Turcia	341, 354	Filipești de târg	153 n. 5, 158 n. 4
Eosforul	200	Filipești, sat	44
Episcopia Buzău	26, 182	Filișanu, Barbu Vel Sluger	258, 345
Episcopia dela Rîmnic	57	Filitis, Elena	345
Eraldica Română	112, 352	Filștea, jude al Brașovului	253
Ernut, sat în Ardeal	339	Filstich I.	2 n, 87
Europene, Puteri creștine	250	n. 2, 90 n. 3, 92 n. 1 și 2,	
Evghenie Prințipul de Savoî	80, 81	93 n. 2, 96 n. 1 și 2, 105	
F.			
Făgăraș, oraș în Ardeal	36, 86	n. 1, 108 n. 1 și 2, 111 n.	
Fălciū, județ	206	1, 114 n. 1, 115 n. 4, 117	
Fălcoi, boieri de	260	n. 2, 119 n. 1, 131 n. 3, 132	
» Cârstea ot	309	n. 1, 139 n. 1, 141 n. 1, 146	
» Neagoe Logofătul ot	263	n. 1, 148 n. 1, 150 n. 1 și	
» Vartolomei, feciorul lui		3, 151 n. 1, 152 n. 2, 154	
Neagoe Logofătul ot	263	n. 2, 161 n. 1, 162 n. 1,	
Fărcășanu, Barbu Vel Stolnic	121, 122, 265	167 n. 1, 175 n. 1, 177 n. 1.	
» Mihaî Postelnicul	127, 128, 144	Findicu, Părcălabul de Soroca	208
» Pârveu Logofătul	71 și n. 2	Finlandia, țară	232
» Radu Căpitan, Postelnic,		Fînta, sat	153 și n. 7
Stolnic, Vistier	71 n. 2	Fîntina rece, localitate	45
Făstăcilor, deal	331	Fîntina țiganului, heleșteul cel	
Feldioara, sat în Ardeal	36	mare dela Ilfov, lingă	76
Fereghihazu, sat, conac, în Ardeal	41	Floci, oraș	25, 26, 243
Filaret Mireon	271	Flocoasa, conac	28
Filipeșci, boieri	319	Flocoși, moșie	319
Filipescu, Costandin biv Vel Că-		Florul, sat	300
pitan	265	Foamete, (Lăcuste, secetă, mórte	
		în dobitoce, nerodire, zarve, răz-	
		mirițe, recoltă de vin proastă,	
		póme puține)	215, 253 n.
		Focșani, oraș la marginea țării,	
		tîrg	77, 110, 147, 205

	Pagina
Frangofurt, oraș.	217
Frăsinetul, moșie, sat	274, 275
Frecați, Stoica din	333
Fundeani, moșie, sat	156
Fundeneasca, moșie	304
Fundeni, sat	304
Furești, moșie, sat	156, 304

G.

Galata (dela Țarigrad)	87
Găleşescu Al. G.	349
Găojani, moșie, sat	329, 330, 334, 356
Gârbovilor, dealul.	277
Gârlela Margăi, (moșie)	259
Gârlele Viădichi, lângă Prut	206
Gavriil Patriarhul Țarigradului	178
Gavriliță, Costandin Vel Comis	188
» Lupu Vistierul	109
» Vasile Vornicul	109, 110
Gehanî, vezi Racoviță	
Georgio Trapezuntio, medic	253
Gheonilor, moșie	277
Gheorghe Vel Căpitan za Margine.	204
Gheorghită Căpitanul	308
» Vel Spătar	208
Gherasim, Patriarhul dela Alexan-	
dria	180—182,
	185, 188, 189
Gherghe Comisul	329
Gherghe fost al 2-lea Vistier==	
Sofica	336
Gherghe Vel Căpitan za Dorobanți	168
Gherghița, conac, oraș	22, 168, 198
Ghețea, socru lui Șerban Vodă	
Cantacuzino	14
Ghica, Domnița sin Gligore Vodă	102
» fată, sin Gligore Vodă	188
» fiu, sin Gligore Vodă	102
» Gheorghe Vodă	60,
	102, 188 n. 2, 258, 339
» Gligore Vodă	27, 45,
	101, 102, 188 și n. 2, 200

	Pagina
n. 2, 254, 255, 258, 264,	
	341, 349
Ghidici, moșie	272, 275
Ghidimoc Vataful de Călărași	37
Ghimpeni, moșie	320
Ghinea Ceaușu	200
Ghinea Clucerul	265
Gion Ionescu (vezi și Ionescu Gion)	322,
	348 n. 1, 352
Girul, moșie	277
Giurgiu (Giurgiov), oraș, cetate	54,
	56, 119, 125, 192, 193, 196,
	214, 330
Gligorașcu Ciohodariul	182
Gligorașcu vtori Vistier	195, 230
Gligore Comisul	225
Glogoveanul, Necula Căpitanul cel	
mare din Cerneți	45
Glupavi, sat	334
Goga Vel Armaș	333, 356
Gogoși, moșie	284
Gojdibrodul, moșie	284
Golești-Leurdeni, familie	93 n. 1
» sat	164
» -Știrbei, familie	93 n. 1
Golescu, Anița sin Radu Vel Comis.	93 n. 1
Golescu, Matei Comisul sin Stroe	
Vel Vornic (Leurdeanu).	263
Golescu, Radu Postelnicul sin Matei	
Comisul	263
Golescu, Radu Vel Agă	10, 29, 57
» » » Comis	93 și n. 1
» » biv »	122, 125,
	138, 139, 143, 164
» » » Clucer	181
» » » Vornic	193,
	212, 218, 220
Goleștilor, moșie in dealul, sud	
Muscel	263
Gonțați, moșie	337, 344, 353, 354
Gorgan, ot	300
» viile dela	308, 313

	Pagina		Pagina
Gorgănele, moșie	274		17, 30, 69, 106, 107, 115 și n. 2,
Gorjiu, județ	273		122, 125, 152 n. 1., 265, 283, 285
Govora, vale	227 n. 2	Grecianu, Șerban Vel Stolnic, Vel	
Grădișteanu, Bunea Vel Armaș,		Spătar, Vel Logofăt, sin Șerban	
Vel Comis	57, 61,	Vel Logofăt 145, 151 și și n. 2, 152,	
	69, 71, 103, 107, 116,	n. 1, 153, 156 și n. 3, 157,	
	121, 123, 224, 231	170, 171, 176, 178, 187,	
Grădișteanu, Necula	320, 321	218, 219, 220, 224, 225,	
Grană, culôre	333	283, 315, 316, 321, 322	
Greci, moșie, sat	30, 313	Grecianu, Ștefan Dimitrie, senator	
Greci-Micșunești, sat in Jud. Ilfov .	224	247 n. 1., 284, 285, 327, 352	
Grecianî, boieri	283	Grecianu, Vasile Spătaru sin Mu-	
Grecianu, Bălașa sin Șerban Vel		șat Vistieru.	332, 335
Logofăt	285	Grecof,	203 (arborul genealogic).
Grecianu, Bălașa, ot Greci de jos	203	Grigorie, al Ungro-Vlahiei	271
(arboru genealogic)		> Teologul	1
Grecianu, Barbu vtori Spătar sin		> Vel Logofăt	263
Șerban Vel Vistier	115	Groșani, moșie	338
> D. treti Vistier.	348	Gugești, sat	292
> Drăghici	345 n. 1	Gurbănești, moșie	275
> Dumitrana sora jupanu-		Gurgueți, moșie	320
lui Papa (al III-lea) ot			
Greci	71 n. 2		
> Grigorie Postelnic sin			
Șerban Vel Logofăt 170 și n. 1, 171			
Grecianu, Matei Vatafu (cumnat cu			
Ianache Văcărescu Vatafu)	319, 320		
Grecianu, Mușat Vistieru	332, 335		
Grecianu, Papa Vel Vornic	254, 316		
Grecianu, Papa Dragomirescul, Vel			
Vistier	91 n. 1, 345 și n. 1		
Grecianu, Papa (al III-lea)	71 n. 2		
Grecianu, Păuna sin Papa (I) biv			
Vel Vornic	316		
Grecianu, Preda Postelnicul=D-na			
Florică	331		
Grecianu, Radu Logofătul, Vel Lo-			
gofăt, Cronicaru	4—7, 90		
	n. 2, 95 n. a., 96 n. 1, 152		
	n. 1., 247 n. 1., 266, 321, 322		
Grecianu, Șerban Logofăt, vtori			
Logofăt, Vel Logofăt, Vel Vistier	16,		

H.

Haizler Ghinărariul	16, 19, 20,
	23—25, 34, 35, 75
Hălmejelul, sat	254, 273
Harcov	208, 209
Hargetoianu, Dumitrașcu Căpita-	
nul	70 și n. 1, 83, 122
Hargetoianu, Mihail Stolnic ot	
Hrăjtoaia	70 n. 1, 71
Iațaghi Ungureanul fecior de Poște	50, 53
Hațăgului, partea	78
Hierăscul, Costandin Vel Paharnic	348
> Costandin Vel Vistier	348
> Radul Logofăt	341
> Șerban Postelnicul	103
Hinedoarei, ținutul	278
Hodivoianul, Jane Căpitanul de	
Odivoe	67
Homorod, sat in Ardeal	37
Hotărani, Panait Banul din	87 n. 2

	Pagina		Pagina
Hotin, cetate	239,	Ilfov, județ	200 n. 2,
	240, 242—246		326, 328, 333*, 336, 356
Hrăburul, sat	300	Iliș, Alexandru Vodă.	331
Hrast, conac, sat	70,	Iliș, Radu Beizadea sin Iliș	
	272, 275	Vodă	48, 55,
Hrisanth, Chesarios Palestini	166		112 și n. 2, 143,
» Patriarhul Ierusalimului	169,		282, 316, 321, 353
	171, 172, 174, 175, 180, 181, 185	Ilie Armașul	257
Hrizi, podul	31	Impărat al Romanilor	217
Huber, Ioan Conrad, Comisar al		Ion, (boier)	328, 356
oști nemțești	71	Ioncea, (boier)	328, 356
Hulubești (Holubești, Ulubești),		Ionescu Gion «Istoria București-	
moșie	320,	lor»	256, 257, 314
	340, 344	Iordache Ciaușul za Aprozi	121
Hurezî, mănăstire	27, 57,	Iordache Grămăticul	246
	60, 65, 83, 228, 256, 315,	» Vel Clucer za Arie	243, 246
	316, 326, 327	Iorga N.	250 n. 1,
Hurmuzachi, Chiriță Manolachi			251 n. 1, 253 n. 1, 255,
Vel Agă sin Chiriță	217		257—261, 263, 269, 282,
			313 n. 1, 328, 329, 335—
			342 n. 1, 344 și n. 1,
			347 n. 1.
I.		Iorga Starostea	122
Iacovești, moșie	319	Iorga biv și Vel Sluger	121, 158,
Iacă Sârbul	50, 53		162, 163 și n. 3, 164—166
Ialomîța, județ	300,		și n. 2, 170, 178, 179,
	319, 349	Iosif fratele lui Carol al VI-lea,	
» rîu	229, 274	Craiu Ișpanii	217
Iamandi Vel Portar	65	Iov (prooroc)	52
Iamnic, pod la	69	Ip (vezî Cop.)	
Ianache Comisul	31	Ipotestî, moșie	273
Ianache Porfirita Dragomanul	67	Ipsilant, Alexandru Ioan Voevod.	350
» Vistierul Domnii	345	Isaia (prooroc)	241
Iane Căpitanul ot Caracal	183	Ismail, oraș	87
Iane Clucerul și biv Vel Clucer.	168, 187	Ișpanii, Craiū	217
» Vel Clucer za Arie	121	Istodor Vel Căpitan de Cerneți,	
» Vataful de Aprozi	89, 117, 119	Căpitan de Ruși-de-Vede.	67, 69, 79
Iași, oraș	57, 85,	Istoria Bucureștilor	322,
	192, 199, 202, 238.		348 n. 1
Iași, moșie, sat	339, 340	Istoria Revoluțiunei Române din	
Idicula (Idicule), inchișoare,	230, 236,		1821, 91 n. 1
	237, 249		
Ieni, biserica	347, 348 și n. 1		
Ilarion proin Episcopul Rîmnicului	175		

	Pagina		Pagina
Izlaz, sat	56, 255,	Lapoș, moșie ot sud Saac	319
	259, 273, 276	Latinî, moșie	283
Izvorani, sat	332, 335	Laurian T.	7
Izvoranul, Radu Vel Pitar, Stolnic și Vel Stolnic	61, 64 111, 115, 274	Lazî, neguțatori	222
Izvoranul, Smaranda sin Costandin (arboru genealogic)	203	Leaotă, muntele lui	276
		Leași (popor)	242, 244
J.		Lebleni, sat în Ardeal	37
Jăgălia, moșie	271,	Leca Slugerul	313
	273, 274, 276	Legea țări	331
Jăpăneanî, moșie	277	Lehliu	203
Jiului, apă, rîu	56, 66, 69, 70, 79, 83		(arboru genealogic)
» de Jos, județ	326	Lemn, mănăstire de un	57
Jugurenî, sat	30	Leopold Impăratul nemțesc	150
Justinian (cel Mare) marele	3	Leșcioră, vii	272, 274, 275, 277
K.		Leșesc, Craiul	88
Kiov	208, 209	» Solul	244
Kiristiș Pal	335, 353	» țară	241, 242, 244
Kir-Tahie (Chiutahia)	251, 252 n. 1, 253 n.	Leși (popor, țară)	89, 94, 196, 207, 223, 231, 232, 237
Kiupecerit, sat în Ardeal	37	Leteni, moșie	292
Kiuprovăț (Chiproveți)	94	Leurdenî, familie.	355
Krot, Ispravnicul Craiului Șvețesc	234	Leurdeanu, Fiera biv Vel Logo- têt=Tudora	330, 331, 334
L.		Leurdeanu, Matei Vel Comis	93 n. 1
Lac, moșie, dela	300	» Preda Jupâneasa	274
Lăcusteanu, Tarsița sin Vasile biv Vel Clucer	203 (arboru genealogic)	» Statie Vel Vistier	263, 274
Lăcusteanu, Vasile biv Vel Clucer (arborul genealogic)	203	» Stroe Cluceru	258
Lamba, sat.	339	» Vel Vornic	122, 125, 263, 340, 341
Lambrino, Chiriță Andronache Hartofilax	184, 284	Lipianca, localitate	275
Lambrino, Manolache Vel Ban al Craiovei sin Chiriță Andronache	184, 284, 316	Lipianca, vii și moșie	274
Lămotești, moșie	256	Lipova, cetate	67, 89
		Logoș, cetate, palangă	67, 68
		Luca, Ștefan Vel Vistier	208
		Ludăneasca, moșie	319
		Ludovic Principul de Baden	15, 16, 19, 20
		Lupohinov Avraam, fratele Țariți a Țarului Petru, călugărița	241
		Lupul Voevod al Moldovei	337

	<u>Pagina</u>		<u>Pagina</u>
M.		Mazepa, Hatmanul căzăcesc . . .	196, 235, 241
Macarie Varnis	175	Maxim Mara Ierapoleos	175, 180
Macariotatos Ierusalimneanul	166	Mediaș, cetate în Ardeal	41
Măceșelul, sat	273, 276	Mehedințeanu, Jupan Lupul Vel Paharnic	329, 330
Măceși, conac	70	Mehedinți, județ	63, 272, 273, 275, 284
Magazinul Istoric pentru Dacia . 95 n. a.		Merișanu, Bârcan care de moșie să trage din Bucșani	49 n. 2
Maglavit, conac în țară	70	Merișanu, Bârcan Clucerul, Ceau- șul, zis ot Bucșani	49 n. 2
Magne Groful Ghinărarul	20, 21	Merișanu, Bârcan Părcălab de Curte	48
Măgureani, sat	153, 156	Merișani, Bârcan din	329
Mamul, mănăstire ot sud Vilcea	77	» Pătru Logofătul sin Stoi- ca Banul ot	49 n. 2
Mânăilă Căpitan ot Buzău, Vel Căpitan za lefegii, Vel Șetrar	85, 105, 156, 162, 183, 194	Merișanu, Staicu Vel Paharnic, Lo- gofăt de Vistierie, Vistier al 3-lea 48, 49 și n. 2., 50, 52, 53	
Mano Grigorie N.	325, 344	Merișani, Stoica Banul ot	49 n. 2
Manta Căpitanul	213	Miclăușanilor, moșie	274
Mărăcineani, sat	156	Micul Vatafu	333, 334, 356
Marco biv Vel Armaș	330, 338, 341	Mihai Cluceru	332
Mareș, Gheorghe Vel Căpitan za Margine	211	» biv Vel Medelnicer	158, 163, 164
Mărgineni, mănăstire, moșie, sat 153 și n. 2, 156 și n. 2		Mihailă Logofătul, sol Moldove- nesc	36, 37
Marmure, sat	273, 276	Mihalache Căpitanu.	200 și n. 2, 201
Măsurî, obroace de grâu	333	Mihălcescu, vezi Căndeșci.	
Mătăsariul-Mătăsari, sat	176, 308	Milcov, Ivan Slugerul ot	50 n. 1
Mavrocordat, Alexandru, Exapori- tul, Dragomanul, Tergimanul . 85, 8 9 94, 104, 120, 126, 128, 130, 131 și n. 1, 135 și n. 2., 192 și n. 1, 283		Milcoveanu, Preda Căpitanul	50 și n. 1., 53
Mavrocordat, Costandin Vodă . 95 n. a. » Ioan (Ianake) Vodă, Tergimanu	192 n. 1, 252 și n. 1, 346 n. 1	Milescu, Barbu Vel Ban	263, 265
Mavrocordat, Niculae, Mare Dra- goman, Vodă	120, 121, 126, 135 și n. 2, 192 și n. 1, 193, 197, 216, 217, 346 n. 1, 347 n. 348	Mircea sin Martin și Neacșa	337
Mavrocordat, Scarlatăke Vel Pa- harnic sin Alexandru Exaporitul 85, 93, 94 și n. 1., 283, 315, 316		Miroslăvești, moșie, moșneni	345, 350, 351
		Mislea, mănăstire	344, 345
		Mitrofan, Episcopul ot Buzău	110
		» Mitropolitul țării	288 n. 1
		» Nisis	175, 180

	Pagina		Pagina
Mitropolia din București	268, 283,	Motru, mănăstire	275
288 n. 1., 289 n., 355		Movilă, Domnul	261, 262
» » Tirgoviște	324, 341	» Simeon Voevod	331
Mogâldea Vel Serdar	208	Mujescul (Măjăscul), Neagoe Pitarul	86 și n. 3., 304
Mogoșescu, Costandin Postelnicu sin Vasile Postelnicu	348, 349	Muntenia	339
Mogoșescu, Matei biv Vel Serdar	348	Munteniei, Tron, Domnie	339, 352, 353
» Mihai sin Vasile Pos- telnicu	348, 349	Mureș, apă	89
Mogoșescu, Radu sin Vasile Pos- telnicu	348, 349	Mușcel, județ	277, 325, 335
Mogoșescu, Vasile Postelnicu	348, 349		
Mogoșoaia, moșie, pod, sat, ot sud		N.	
Elhov	14,	Nalați, boier Ungur	278
57, 60, 89, 93, 96, 105, 108,		Nasté, cumnata lui Luca Vistieru Rătescu	308
114, 115, 117, 123 și n. 4.,		Năsturel, vezi Hierăști.	
131 n. 2., 138—140, 142,		Neaga Doamna	264
144, 146—148, 151, 154, 159,		Neagra, localitate, moșie	30, 277
161, 164, 167, 168, 171, 176,		Neagul Vel Căpitan za Cazaci	211, 243, 246
179, 183, 187 și n. 1., 190,		Necșăști, sat	308
194, 222, 223, 229, 244, 247,		Necula biv Vel Vistier	332
261, 265, 273, 277.		Nedeia, sat	273, 276
Mogoșoaia, Radul Logofătul și cu frate-s'o Popa Isar, feciori lui Antonie ot sud Elhov, ot	261	Negoesci, boieri, neam	227 n. 1, 324, 328, 351, 352, 355, 356
Moldova, țară	73, 89,	» mănăstire	333, 356
208, 216, 238, 266, 267, 269,		» moșie	264, 328, 333, 349, 350, 356
282, 322, 335, 336, 353		Negoesci, sat	153, 157, 304, 328, 330, 332, 346, 353, 354
Moldovei, Domn, Domnie	85, 88,	Negoescu, Alexandru sin Coman Comisul	340
92, 232, 238, 250, 353		Negoescu, Alexandru sin Necula	345
Momicenilor, hotar	300	» Andrei Spătar, Căpitan sin Aga Neagul	336, 339—341, 344
Monteor, localitate	153 n. 1	Negoescu, Antonie Postelnic, Vor- nic, Voevod	61, 87 n. 2., 121 n. 1., 228 n., 254, 266, 324, 327—329, 335, 337, 339, 341 și n. 2., 342 și n. 1, 343— 345, 348, 349, 352—356
Morghindea, sat în Ardeal	37		
Moscali, popor	89, 196,		
197, 198, 201 și n., 204—			
208, 210, 213, 216, 219, 222,			
223, 226, 231, 232, 236, 237,			
241, 242			
Moschicesc Impărat	196		
» Solul	196		
Mostiște, apă, riș, sat	258,		
275, 296, 336			

	Pagina		Pagina
Negoescu, Coman Comisul sin Aga		Vel Logofăt, Vel Vornic, Vel	
Neagul	335—337, 340	Ban, Ispravnic al Scaunului Bu-	
Negoescu, Costandin	345, 346, 351	cureșcilor . 121, 153, 157, 345—351, 354	
» Duca Căpitan, Cupar,		El = Safta.	
Vel Clucer	345, 346, 348, 349, 351	Negoescu, Pandelimon Egumenul	
Negoescu, Gherghe Paharnicul sin		sin Aga Neagul	339
Aga Neagul	338—341	Negoescu, Paraschiva Paharnicul,	
Negoescul, Gherghe Postelnicul		Ciohodariul sin Aga Neagul 339, 340	
sin Mihaï ot Tirșor	334, 335	Negoescu, Pătrașco Postelnicul .	336
Negoescu, Gherghina Postelnicul	338,	» Radu sin Andreï Căpi-	
	339, 356	tanul	340
Negoescu, Marica, Doamna sin		Negoescu, Sofica Comisoaia	337,
Neagoe Postelnicul	266,		338, 342—345
	316, 317, 328, 354, 355	» Stan sin Nicola	328, 356
Negoescu, Maria sin Duca Cuparu	348, 349	» Stanciu Sluggerul=Rada. 333, 334	
Negoescu, Marula sin Tudora .	331, 353	» Tănase Vel Comis	347, 356
» Mateï sin Andreï Căpi-		» Tudora	330, 331, 353
tanu	340	Negrului Vodă, cetate	32
Negoescu, Mihaï Cămărașul sin		Neofit Mitropolitul	323
Aga Neagul	341	» Sevastios	175
Negoescu, Mihaï Postelnic, Cămă-		Nestor, (fată) sin Cluceru	203
raș	329,		(arboru genealogic)
	330—332, 334, 335, 352, 353	Nicopoe, oraș pe malul Dunării .	44,
Negoescu, Nastea	332, 356		56, 68, 70, 71
» Neagoe, boier	352	Niculescu zis Meșcăcat	203
» Neagu Vel Agă, Postel-			(arboru genealogic)
nic, Voevod sin Basarab Voe-		Nicussios, Panaiotache Dragoman	
vod, sin Mihaï Postelnicul	332,	mare împărătesc	87 și n. 2
	334—342, 344, 345, 352—354	Nipru, apă	65
Negoescu, Neagu Postelnicul, biv		Niș, cetate.	35, 37, 41
Paharnic, Cocon domnesc, Vodă,		Nișcov, apă	342
sin Antonie Voevod	121 n. 1,	Nistru, apă	92, 105, 108
	228 n., 264, 266, 323, 324,	Nohai, popor	97, 105, 108
	327, 339, 341 și n. 2., 344—	Nucet, sat	318
	346, 351, 354, 355		
El = Neacșa sau Necșuța	327	O.	
» = Ilinca.	327	Oana, (boier)	333
Negoescu, Neagu Popa	337, 356	Oancea, (boier)	356
» Necula sin Neagul Aga	338	Oastea muntenescă și cea moldo-	
» Nicula	328	venescă	118
» Pană Vel Comis, Pahar-		Obedeanu, Const. V.	314
nic, Vel Serdar, Vel Stolnic,		» Pătru Vel Căpitan de	

	Pagina		Pagina
Dorobanți, biv Vel Căpitan za		P.	
Margine	69, 121	Pădeanul, (boier)	300
Obiceiu: cal de ginere	288, 296, 300, 304, 308, 313	Pagea Ghenărarul	22
» cale primare	293, 297, 301, 305, 310	Paget, Milord, solul Englez	267, 269
» cărți de judecie	254	Palaloga vtori Postelnic	158, și n. 4, 159, 164
» cât aruncă omul cu se- curea în toate părțile	344	Panciova, cetate.	67, 80
» chezășie.	345	Panteleimon, mănăstire	349
» de aũ intrat în biserică de s'aũ înfrățit.	333	Papa (nume) sinonim cu Pavel 91 n. 1	
» i-am dat (pe vecinici) prin tirg	259	Pârdescu, un membru al familiei cu acest nume	261
» inel care s'aũ dat de schimb 278, 280, 286. 290, 293, 297, 301, 305, 310		Pârdești, moșie	276
» pământului	277	Pârșcov, moșie	272
» răscumpărare de rumânie	254	Pasărea, apă	319
» rumâni domnești	254	Pasarovitz, tratatul dela	346 n. 1
» să scape de rumânie	259	Pătărlage, sat	337, 339, 342—344
» și D-mele aũ dat cal bun	328	Pătrașco Postelnicul	338
Obilești, sat	73, 78, 114, 129, 161, 190, 225, 275, 277	Păușescu, Tănăsie Clucerul.	25
Obirșie, moșie ot sud Romanai.	255	Pavel, (nume) vezî Papa.	91
Odobescu, Al. I.	227 n. 2	Petrovaradin, oraș	74, 80, 81
Odobești, sat	272	Petru, Țar, Impăratul Moscului 76, 241	
Odriiũ (Adrianopol) 241, 244, 245, 269, 340		Petruțiu A., funcționar	325, 344
Ojogeni, moșie	319	Pietroșani, sat	330
Olandez, sol	89, 222	» Dobra ot	330
Olt, apă, riũ 56, 71, 271, 273, 274, 276		» Gherghina sin Dobra	330
Oltenia.	315	» Udriște sin Dobra	330
Oltenilor, mahala	348	Pilarinos, Iacov Doftorul 121, 152 și n. 3	
Olteț, apă	272	Pirliți, Dumitrașcu Armașul fecio- rul Neașului Ceașul den	264
Oprea Vel Șetrar	59, 61	Pirliți, Neașu Ciaușul	264
Orelul, apă (riũ).	241	Pirvan Vistieru	188
Oréova, oraș	70, 78, 79	Pitești, Apostol neguțatoru ot	339
Orlea, conac	71	» Oprea ot	335
Oroșanca, moșie	346	» oraș	19, 57, 65, 76, 83, 84, 88, 164, 179, 195
Oru, cetate	193, 194	» viile dela 272, 274, 276, 277, 288, 296, 300, 308, 313	
Osica, moșie, sat	260, 276	Plăseanca, moșie	350
Otăsău, riũ	227 n. 2	Plătărești, mănăstire	22
		Platon, filosoful	1
		Ploeșteani, hotar	264

	Pagina		Pagina
Ploești, oraș	42—44, 352	Prooroci, Radul Cluceru ot	50 n. 2
Plumbuita, mănăstire	145	Prooroceanu, Papa Postelnicul	50 n. 2
Poarta (otomană)	245,	» Preda Căpitanul 20—22, 50	și n. 2, 53
	246, 266		
Poenaru, Preda Stolnicu	345	Prundu, biserica din	202 n.
Pogorișul, sat	318	Prut, riū 198, 201 n., 206, 207, 223, 238,	241
Poiana Mărului, sat	278		
Polovinele, ot sud Romanai	258	Puchenī, moșneni	351
Poltava	196	Puchiani, sat	276
Popa Niculae	95	Puturoasa, moșie	271, 273
» Radul	333, 356		
Popești, boieri ot	328, 356	R.	
» moșie	272, 350	Răchița, sat	255
» sat	328,	Racoviță, Dumitrașco Vel Comis	
	342 n. 1., 352, 354, 356	(frate cu Mihai Vodă)	144 și n.
Popescu, Cârstea Vel Vistier	21, 265		2., 145—147, 250
» Hrizea Vistier, Vel Vis-		Racoviță, Mihai (Mihalache) Pahar-	
tier, Vel Vornic	111,	nic, Voevod	109, 110, 136 și n. 1.,
	256, 257, 261		137, 138, 144, 146, 147,
Popescu, Radu Vel Clucer, Vel			150—152, 173, 176, 180, 181,
Vornic, sin Hrizea Vistierul	64, 95,		187, 188, 190, 191, 250
	n. a., 103	Rada jupâneasa	262
Popescu, Staico Vornicul	356	Radeștița, sat	273, 276
Popești-Hrizi Vistierul, conacul ot	111	Radovanului, hotarul	333
Popi-Tudor, biserica ot	202 n.	Radu biv Vel Armaș=Ioana	341
Porfrita, vezi Ianache		» Postelnicul sin Cârștian Pos-	
Porumbréni, moșie	275	telnicul	329
Potlogi, sat	18, 19,	Radu-Vodă, mănăstire în București	
	28, 30, 31, 47, 63, 88, 89,		255, 259, 261
	93, 96, 99, 106, 108, 110,	Radu Vodă sin Leon (Alion) Vodă	
	115—117, 138, 139, 141, 142,		76, 258, 325, 340, 341, 343, 354
	144, 146—148, 151, 154, 159,	Rakotzi al II-lea	337—339, 354
	164, 167, 168, 171, 176, 179,	Rali (Ralea), Costandin Cluceru	92, 183
	183, 187, 190, 194, 197, 222,	Rășciorī, moșie ot sud Ialomița	319
	229, 244, 247, 272, 277	Rași, moșie	319
Prahova, apă, județ	156,	Rătescu, Luca Vistieru 59, 83, 121, 308	
	188, 328, 332, 333, 344,	» Neagoe Logofétu, Pitaru 86 n. 3.,	345
	349, 350, 352		
Prejmër, sat	36	» Șerban Pitaru	296, 308
Prisăceanu, Șerban biv Vel Comis	177	Răteștilor, soră	296
Prisăcoveanu, Preda Spătarul, biv		Rătunda, ocină	258
și Vel Medelnicer	13, 120, 125	Razul, Dumitrașco Vataful	121

	Pagina
Răzvadul de jos, moșie	273, 334, 335
» » sus »	329
Rekiap, Imbrohor	249
Ren Ghenerariul	204, 205, 206, 208, 213
Rene (Reni), oraș	215, 216
Resimnice, sat	22
Revista pentru Istorie, etc.	253 n. 1
» Română	324 n. 1
Revolta Seimenilor și Dărăbanților	253
Rîfov, Gavrilă Paharnicul ot	22, 265
» Vișa sin Gavrilă Pahar- nicul	203
	(arborul genealogic)
Rîmnic, mănăstire	76, 153, 155, 156
Rîmnicu-Sărat, județ (ot sud Slam)	277, 283, 293, 320, 339
Robe cel tânăr, Căpitanul za Călă- rași ot Rîmnic	191, 204, 239
Rodos, închisoare la	230
Romanați, județ	284
Roseți-Cupărești	51, 173, 190
Roset, Antonie Vodă	51 n. 1., 173 n. 3., 188 și n. 1
» Chiriță Draco	188
» (fată) sin Iordache Beizadea	188
Roset, Iordache Beizadea sin An- tonie Vodă	102, 188
Roset, Iordache Vel Vistier, Vel Vornic	104, 138, 144, 145—147, 191, 284
Roset, Mihalache	104
» Niculae Postelnicul, Con- tele, biv și Vel Logofăt	144—147, 156, 159, 284, 316, 322, 350
Rucăr, sat	31, 114, 188
Rudeanu, Catalina sin Vlad Logo- fătul	161 n. 2
Rudeanu, Diicu Vel Clucer, Vel	

	Pagina
Logofăt	17, 24, 57, 69, 120—122, 125, 128, 145
Rudeanu, Vlad Logofătul	161 n. 2
Ruptura, sat	275
Rușava, cetate	15, 61
Rusciuc, oraș	54, 97
Ruși de Vede, oraș.	44, 53, 265
» » » Stoica Călărașu ot	265
Ruși-Rușani, sat în Muntenia	22—24, 54
Rustea, Văleanul Ghinea și Ghin- cea, Vel Vornic	12, 20

S.

Saac, județ (ot sud)	289 n., 319, 342, 344, 346, 350
Săcățlăul, Matei Vel Portar	121
Sacăzu, închisoare la	230, 236
Sacci, pod la	242
Săcuianu, Bălașa sin Neagoe Vel Vornicul.	272, 318, 325 n. 2
Săcuianu, Neagoe Vel Vornic, Vel Ban	257, 272, 325 n. 2
Săcuieni, moșie	284
Sadova, mănăstire	70, 254
Șafirov, Petre, Sovescu Impărății.	207
Sakci, oraș pe malul Dunărei.	196, 232, 238
Samaru, apă (riū)	241
Sămbăta de jos, sat	278
» » sus »	277
Șandru Gașpar	30
Sărata, localitate, viile dela, 153 și n. 1, 155, 156, 171, 274—276	
Sărbî, moșie	304
Săteni, localitate, sat, viile dela, 139, 154 și n. 1.	272, 274, 275
Sățicele, lângă Timiș	36
Sava, apă	89
Scăieni (Scăiani), moșie, sat, viile dela	153, 156, 274, 276, 277, 296, 346

Pagina	Pagina
Scărișoara, moșie ot sud Roma- nați, moșneni ot, sat, 262, 263, 282, 288	Sîmedru tot una cu Sf. Dumitru 344
Scârnavi, moșie 346	Simeon Monahu 331
Șchéi, (în Brașov) 278, 329	Sinadichi Mihail, sfintu 46, 47
Schiai, conac, sat, vii, 153, 156, 169, 171 și n. 1., 272, 288, 289 n., 308	Sinaî, mănăstire dela muntele 77
Școlî 341, 342, 354	Sinaia, mănăstire 153 n. 2
Scurtești, sat 304	Slatină, viile dela 271, 300
Seaca, moșie în Prahova 158 n. 4	Slatini, hotarul 333
Seantea (Zenta), oraș în Ungaria 81	Slăvilești, moșie în sud Romanați 261, 276
Sebeș (Caran-Sebeș), cetate, palangă 67, 68, 89	Șlic, Colonelul Grof 16
Secheli, (boier ungar) 278	Slimnicul, sat 292
Seghedinul, cetate. 80	Șmil, (vezi Ismail).
Șeica mare, sat în Ardeal 41	Smucilă, Savin Vel Postelnic 208
Seimeni 339	Socol Vel Medelnicer 13
Sekel Laslu, neameș mare (ungur) 114	Socol sin Drăghici și Irina 329
Șerbănești, sat 17, 18, 300	Solul Angliei, Milord Paget 111, 113, 114
Șerbu, (boier) 328, 356	Sol nemțesc 97
Șeremet 202, 207	Solomon (prooroc) 104, 200
Șeremetof Voevodul, fiul său 207	Șomărtin, locul dela 278
Șfetagora 136	Sopotul, sat 276
Șfeți (Șvezi), popor 196, 207, 232, 236	Șotânga, moșie 317
Sfințești, moșie 271	Spătaru Toma, vie 200 n. 2
Sf. Antonie (piață în București) . 113 n. 1	Stan, (boier) 328, 356
» Ecaterina, mănăstire 252 n. 1	Stăncești, jupâneasa Neața, ot » sat 272, 275, 277
» Gheorghe, mănăstire în Bucu- rești 87 și n. 2, 146, 148, 154, 155 și n. 1., 169, 172—175, 180, 283	Stanciu Slugeru=Rada 356
» Gheorghe cel vechi, mănăstire 252 n. 1, 347	Stăniliești, sat 206
» Ion cel grecesc, biserică în Bu- curești 117	Stanislav Craiul 242—245 » Leșcinschi Craiu țări le- șești 237
» Ion Gură de aur 1	Ștefan, Episcopul de Rîmnic 21
» Ion din Focșani, mănăstire 283	Ștepan cu feciori lui 288
» Niculae, mahala în București 320	Sterie Căpitanul 121, 158, 159, 176, 178, 191
Sibiiu, oraș în Ardeal 20, 37, 38, 41	Știrbei, Cernica Vel și biv Vel Armaș (Izvoranul) 8 n. 3., 26, 27, 29, 30, 32, 42, 103, 121, 308
Sighișoara, cetate în Ardeal 41	Știrbei, Costandin Vel Sluger, Vel Clucer, Vel Ban 17, 59, 103, 121, 122, 145, 196, 212, 218, 220

	Pagina		Pagina
Știrbei, Nicolae Vornicul	93 n. 1	Tătăranu, Neaga Doamna	335
Știrbei, Radu	257	» Nicolae Călugărul Ero-	
» » Serdarul	345	monah sau Negoită Vornicul,	
» » Vel Stolbic dela Iz-		nepotul Doamnei Neagăi	264
voru (Argeș)	111 n. 5	Tătăranu, Preda Postelnicul	335
Știubée, sat, vii	272,	Tătari, popor	241
	276, 288 n. 1, 355	Tatul	330
Stoborăștilor, moșie	300	Tekeli, boier ungar	34
Stocolma, cetate în Finlandia	232	Teleajen, apă, gură, plaiu, riu	36, 41, 42,
Stoenestii, sat	276, 332		54, 55, 153 n. 2., 331, 344
Stoian Vataful de Călărăși	83	Teleki, boier ungar	34
Stoica biv Vel Vistier	332	Telejinel, riu	42
Stoliță, localitate în Rusia	209	Teleorman, județ	325
Strâmba, moșie	339	Telului, gură	36
Străulești, moșie	274	Temșoara-Temșvar, cetate	43,
Strimba, moșie	325		67, 72, 74, 75, 81—83, 89
Strimbeanul, Drăghici Ciaușul	188	Theodosie, Mitropolitul țării	11, 21,
Stroe Vel Pitar	265		57, 60, 72, 93, 98, 100, 115,
Studina de jos, sat	331		125, 128, 129, 341
» » mijloc, sat	331	Tigeni, moșie	288
Sturza, Dim. A.	271	Tighina, cetate	105, 167,
Sturzea, Ion Marele Paharnic	180		168, 181, 197
Sturza, Sandu Vel Stolnic	208	Tiha de sus, sat	288
Sugrumale Căpitanu	225	Tirgoviște, oraș, scaun	57, 59,
Șulemberg (Șulumbir), sat în Ardeal	37		60, 65, 67, 69, 72—74, 76,
Surlari, sat	296		84, 86, 88, 93, 94, 96, 99,
Surpatele, mănăstire, schit	227 și		103, 106—108, 110, 115—
	n. 2., 327		117, 138—142, 144, 146—
» sat	227 n. 2		148, 151—154, 156, 157, 161,
Șușița, sat	275		162, 164—168, 171, 175—
Șvețesc, Craiu	244		179, 183, 184, 186, 187, 190,
			191, 193—195, 197, 204, 205
			212, 222, 228—230, 238, 244,
			247, 249, 308, 324, 341.
T.			
Tabla Bușilor, vamă	42 n. 2	Tirșor, boieri, vezi Negoești	
Tâlpașul, sat	329	» » ot	328, 356
Tamaș Pataca, sat	278	» mănăstire	337, 346, 349
Tănăsie Ceaușul, (boier)	304	» moșie, hotar	264, 350
Tătărăi, moșie	274	» sat	328—330,
Tătărăni, moșie, sat, ot sud Pra-			350, 353
hova	44, 153,		
	156, 264, 296, 350	» Sima Logofētu ot	333, 356
Tătăranu, Matei Paharnicul sin Ne-		» Vintilă Paharnicul ot	336, 356
goită Vornicul	264		

	Pagina
Tisa, apă	75, 79, 80—82
Tismana, mănăstire	65, 338
Titeanu, Negoită	350
Titel, cetate	75, 79, 80
Tocilescu, Gr. G.	253 n. 1
Tóder sin Marco biv Vel Armaș	341
Toderașco brat David Ceaușul	200
Tohanî, câmpii, sat	33
Tomarova, localitate	212
Tomeanul, Preda vtori Postelnic 70 n. 1.	
Toménî, moșie	274
Topliceanu, Gligore biv Vel Medelnicer	348
Topliceanu, Neagoe Vel Pitar	212
» Serdaru	203
(arborul genealogic)	
Transilvania	250 n. 1
Tucheli Groful, Craiul	15, 28, 29, 30, 32—45, 66
Tudor nepotul lui Stanciu Slu- gerul din Negoști	334
Tudora	328, 356
Tuducescu Juliu, funcționar	325 n. 1
Tunari, conac, moșie	108, 170, 288
Tungea, apă (in Turcia)	134
Turnu, oraș	70, 71
Turtucaia, vadul ot	55, 111, 116, 128
Ț.	
Țarigrad	246, 249, 250, 255, 267—270, 282, 311, 312, 314, 315, 322, 324, 335, 336, 341 n. 1, 353, 354
Țarul Rusii, Petru cel Mare	199, 201 n., 202, 204, 205, 208, 209, 223, 245, 250 n. 1
Țăruș, Ion Hatmanul cumnat cu Dumitrașcu Vodă Cantemir	208
Țigani de lae	277
» » vatră	277
Țiņtăreni, sat	79, 83
Țuțora	202, 210, 238, 246

	Pagina
U.	
Udeni, moșie	335
Urlați, oraș	98, 200 n. 2., 204
Urzicuța, moșie	272, 275
V.	
Văcărești, localitate lângă Bucu- rești	112, 120
Văcărești, mănăstire	267
» sat	176, 318, 322, 325
Văcărescu, Bălașa sin Ianache Aga 166 n. 2	
» Barbu biv Vel Șetrar sin Ia- nache Aga	320, 321
Văcărescu, Costandin Postelnic, al 2-lea Logofăt, biv și Vel Vi- stier sin Ianache Aga	319—321
Văcărescu, Ianache Vataf, Vel Agă, Vel Paharnic, Vel Clucer, Că- pitan za lefegii, Căpitan za copii 29, 69, 122, 125, 137, 142, 143, 145, 150, 159, 162, 165, 166 și n. 2., 170, 171, 176, 178, 179, 183, 189, 191, 196, 245, 246, 250, 314, 317—327	
El = Stanca	318
Văcărescu, Ivan Vatafu	317, 318
» Negoită Spătaru = Neac- șa Bucșanca	317, 320, 323—325 și n. 2, 327
Văcărescu, Radu sin Ianache Vel Agă	320, 321
Văcărescu, Ștefan Postelnic, biv Vel Vornic za Tirgoviște, Vel Stolnic, Vel Clucer, sin Ianache Aga	320, 321, 323, 324
Văcărescu, Theodor C.	326
Vai-de-ieș, Costandin, ot	264
» » Mogoș Căpitanul	264

	Pagina
Vai-de-ieș, Neanul Căpitanul, den	264
» » » Udrea Cămărașul »	264
» » » Vasile teciurul lui Cos- tandin, nepot lui Mogoș Căpi- tanul	264
Vălcăneșci, sat	336
Văleanul, vezi Rustea.	
Văleni, oraș	42, 43
Văsieștilor, moșie	277
Văsiu Vel Căpitan de Lefegii .	37
Vasile Lupu Domnul Moldovei. 153 n. 7	
» Vel Stolnic de Țara de sus (Moldova)	58
Véde, apă	300
Velisarie Căpitanul.	122
Veneția	250 n. 1, 253, 291, 294, 295, 298, 299, 302, 303, 311
Venețieni, popor	89
Vergo Vel Clucer, Vel Paharnic, Vel Portar	13, 24, 61, 65, 83, 106, 107
Veteran Ghenerariu	9, 48, 67, 68
Vicol Căpitanu	37
Viforita, mănăstire de Călugărițe	227
Vilcea, județ	227, 256, 315, 316

	Pagina
Viz-ocnă, sat în Ardeal	41
Vlădăianu	329
Vlădescu, Pârful Vistierul	48
» Șerban Comisul	9, 14
Vladimirescu Papa sau Pavel	91 n. 1
Vladimirescu, Tudor	91 n. 1
Vlăduleani, sat	276
Vlaicul Armașul.	103
Vlașca, județ	339, 340, 344
Vlasie Stegarul	206
Vlasto, Dumitrache vtori Vistier	163
Voinești, moșie sud Dâmbovița	283
Voivod, valea lui	308
Vornicul de Tîrgoviște	146, 161, 190, 194
Zozia, cetățile dela	72, 193, 194
Vranci, munți	201 și n.
Vrănești, Bârsan din	333

Z.

Zărnești, sat	33
Zătreanu, Preda Vataful Bănesc al Scaunului Craiovei	70, 71
Zătreanu, Preda Căpitanu	83
Zeletin, moșie	332
Zgârciți, moșie	275
Zvorsca, moșie	273

PLANȘELE

	<u>Pagina</u>
1) Radu Vel Logofăt Grecianu, Cronicarul lui Costandin Vodă Brâncoveanu	6
2) Vederea bisericeii din satul Mogoșoia, zidită la 1688 de Costandin Brâncoveanu Vel Logofăt lângă Curtea sa	10
3) Vederea intrării în Curtea Saraiului Sultanilor său <i>Înalta Poartă</i> din Constantinople	13
4) Vederea mănăstireii Hurezi ot sud Vilcea zidită între ani 1690—1694, de Costandin Vodă Brâncoveanu	27
5) Vederea ruinelor Palatului Domnesc din Tîrgoviște cu Chindia rezidită sub Gheorghe D. Bibescu Vodă	60
6) Vederea bisericeii și hanului sfete Gheorghe nouă din București, zidite de Costandin Vodă Brâncoveanu în anul 1706. Hanul servea și de Conac pentru oaspeții înalți ca Patriarhii și alții. Așa se află binalele până la cutremurul dela 1802 când s'aù dărâmat turnurile. Turnul principal conținea un vestit Clopot care suna clar: Brân-co-vea-nu, Brân-co-vea-nu	154
7) Vederea bisericeii mănăstireii sfintu Gheorghe nouă din București, cum era după cutremurul din 1802 prin reparația ei fără turnuri și fără vestitul clopot. Ea stătu așa până la Aprilie 1847, când arse, d'odată cu întreg centrul Capitaleii, atât biserica cât și chiliile din prejur. În zilele noastre ea fu prefăcută cu totul în mijlocul unei grădinii	154
8) Vederea reședinței Patriarhiei din Constantinople, zisă mănăstirea Sfete Gheorghe, în Fanar	178
9) Arborul genealogic al boierilor ot Drugănești	203
10) Tăierea capetelor de către Sultan-Ahmet, în Constanti-	

	<u>Pagina</u>
nopole, la 1714, a Voevodului Costandin B. Brâncoveanu și a 4 fii ai lui și a boierului Ianake Văcărescu	250
11) Neamul Brâncovenesc. Părinți ctitorului Costandin Vodă, dela mănăstirea Hurezi	256
12) Ctitori dela Hurezi (privind spre ușa bisericei) toți cu coroane de Voevozi ca și Matei Vodă ot Brâncoveni.	256
13) Ctitori bisericei satului Mogoșoia, zidită de Costandin Brâncoveanu, fiind boier, 1687; zugrăviți aci fiind Voevod (1710)	265
14) Tablou cronologic-biografic al copiilor lui Costandin Vodă Brâncoveanu	315
15) Arborul genealogic al Brâncovenilor	316
16) Ctitori bisericeții zisă Bolnița, lângă mănăstirea Hurezi, zidită la 1696.	342
17) Neamul boierilor ot Tîrșor—ot Negoesci — ot Popești (Prahova)—Negoescu.	356

TABELA DE FAC-SIMILE

	<u>Pagina</u>
1) Ultima față după Predoslovia originală a Radului Logofăt Grecianu unde se vede și iscălitura lui.	5
2) Iscălitura lui Costandin Brâncoveanu vtori Postelnic, din 1674 Ghenarie 20	257
3) Iscălitura lui Costandin Brâncoveanu vtori Logofăt, din 1677 Ghenarie 15	259
4) Iscălitura lui Costandin Brâncoveanu Beizadea, din 1704 Februarie 13	268
5) Iscălitura lui Ștefan Brâncoveanu Beizadea, din 1704 Februarie 13	269
6) » » Ianache Văcărescu Vel Căpitan za Lefegii, din 1693 Februarie 10	317
7) Iscălitura lui Ianache Văcărescu Vel Căpitan za Lefegii, din 1693 Martie 6	317
8) Iscălitura lui Ianache Văcărescu Vel Agă, din 1695 Iulie 23	318
9) » » » » » » » 1696 Iunie 10.	318
10) » » » » » Clucer, din 1712 April 6	320
11) Pecetea și iscălitura lui Neagu Vel Agă, din 1622 Iunie 26.	332
12) » » » » Mihai Postelnicul ot Negoști, din 1623 Mai 27.	332
13) Pecetea și iscălitura lui Antonie Postelnicul ot Negoști, din 1632 Ghenarie 8	335
14) Pecetea și iscălitura lui Coman Comisul, din 1635 Ghenarie 31	336
15) » » » » Pătrașco Postelnicul, din 1635 Ghenarie 31	336
16) Iscălitura lui Coman Comisul sin Aga Neagul, din 1643 Iunie 2	337
17) » » Neagul, din 1647 Aprilie 30.	338
18) Pecetea și iscălitura Soficăi Comisoaia, din 1647 Aprilie 30.	338
19) » » » lui Nicula sin Neagul, din 1647 Aprilie 30	338
20) » » » » Gherghe sin Neagul ot Negoști, din 1647 Aprilie 30	338
21) Pecetea și iscălitura lui Pătrașco Postelnicul, din 1647 Aprilie 30.	338
22) » » » » Marco, din 1647 Aprilie 30	338
23) Iscălitura lui Io Antonie Voevod, din 1670 Martie 14	342
24) » » Pană Vel Vornic, din 1718 Aprilie 3	347
25) » » » » Logofăt, fără dată	347
26) » » Mariei Bărcăneasca, din 1738 Iunie 29	349

E R A T A

La pag.	14	rîndul 5	sus în jos	în loc de	πρωτόῳ ὄν	citește	πρωτόῳ ὄν
» »	14	» 20	» »	» »	» Ciachi	»	Ciachi
» »	17	» 6	» »	» »	» întor-s'ău	»	întors'ău
» »	17	» 1 jos în sus	» »	»	» Grcianu	»	Grecianu
» »	19	» 3	» »	» »	» vër sarea	»	vërsarea
» »	37	» 8 sus în jos	» »	»	» rădicându se	»	rădicându-se
» »	61	» 5 jos în sus	» »	»	» rânduít	»	rânduít
» »	70	» 10 sus în jos	» »	»	» trec	»	trece
» »	121	» 6 jos în sus	» »	»	» Ștefan	»	Ștefan
» »	178	» 9	» »	» »	» luându-și-điua, bună	»	luându-și điua-bună
» »	185	» 15	» »	» »	» tătărăști	»	tătărăști
» »	186	» 9 sus în jos	» »	»	» Plini u-s'ău	»	Plnitu-s'ău
» »	195	» 2	» »	» »	» Serashierul	»	Seraschierul
» »	203	» 1	» »	» »	» zavitsnice	»	zavistnice
» »	208	» 14 jos în sus	» »	»	» țăriilor	»	țăriilor
» »	209	» 25 sus în jos	» »	»	» Cap. IXCII	»	XCIII
» »	219	» 4	» »	» »	» rece	»	trece
» »	228	» 19 jos în sus	» »	»	» Costadin	»	Costandin
» »	256	» să se citească	» »	»	» 7, la Ancuța	»	numărul 8
» »	256	» » »	» »	»	» 1625, la nota 1	»	anul 1628
» »	259	» 1 jos în sus	» »	»	» prociit	»	prociit
» »	262	» 7	» »	» »	» lu	»	lui
» »	288	» 8	» »	» »	» răpoatului	»	răposatului
» »	346	» 11	» »	» »	» Ipravnic	»	Ispravnic

VERIFICAT
 1987

VERIFICAT
 2017

